

Jaarrekening 2024

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Kerngegevens	5
Financieel beeld	6
Programma's.....	16
Programma 1: Economie en Ruimte	17
Deelprogramma 1.1: Economie en werkgelegenheid.....	18
Deelprogramma 1.2: Mobiliteit	28
Deelprogramma 1.3: Wonen	40
Programma 2: Leefomgeving en Veiligheid	52
Deelprogramma 2.1: Kwaliteit leefomgeving	53
Deelprogramma 2.2: Veiligheid	69
Programma 3: Vitaal en Sociaal.....	79
Deelprogramma 3.1: Werk en inkomen	81
Deelprogramma 3.2: Onderwijs.....	91
Deelprogramma 3.3: Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit.....	99
Deelprogramma 3.4: Sport en bewegen.....	119
Deelprogramma 3.5: Cultuur en evenementen.....	123
Programma 4: Dienstverlening en bestuur	131
Deelprogramma 4.1: Dienstverlening.....	132
Deelprogramma 4.2: College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing.....	136
Deelprogramma 4.3: Algemene inkomsten en post onvoorzien	141
Deelprogramma 4.4: Overhead en ondersteuning organisatie	144
Paragrafen	148
Paragraaf 1: Wijkontwikkeling en wijkvernieuwing.....	149
Paragraaf 2: Duurzaamheid	168
Paragraaf 3: Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	188
Paragraaf 4: Onderhoud kapitaalgoederen	214
Paragraaf 5: Financiering	222
Paragraaf 6: Verbonden partijen	228
Paragraaf 7: Grondbeleid.....	260
Paragraaf 8: Lokale heffingen	288
Paragraaf 9: Bedrijfsvoering	293
Paragraaf 10: Openbaarheidsparagraaf (Wet open overheid)	302
Indicatoren	303
Deelprogramma 1.1: Economie en werkgelegenheid.....	303
Deelprogramma 1.2: Mobiliteit	306
Deelprogramma 1.3: Wonen	310
Deelprogramma 2.1: Kwaliteit leefomgeving	312
Deelprogramma 2.2: Veiligheid	315
Deelprogramma 3.1: Werk en inkomen	319
Deelprogramma 3.2: Onderwijs.....	323
Deelprogramma 3.3: Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit.....	325
Deelprogramma 3.4: Sport en bewegen.....	331

Deelprogramma 3.5: Cultuur en evenementen.....	334
Deelprogramma 4.1: Dienstverlening.....	338
Jaarrekening 2024.....	340
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	341
Baten en lasten	344
Incidentele baten en lasten	347
Rechtmatigheidsverantwoording	352
Wet Normering Topinkomens	352
Balans.....	354
Reserves.....	374
Voorzieningen	386
EMU saldo	391
Bijlagen bij de jaarrekening.....	392
Jaarrekening op taakveld	392
SiSa Bijlage	399
Begrotingsoverschrijdingen	481
Overzichten.....	482
Hervormingen	482
Subsidies en inkomensoverdrachten	482
Personeelskosten	483
Investerings	484
Grondexploitaties	491
Intensiveringen	492
Samenwerkingsverbanden	496
Incidentele middelen gemeentefonds.....	496
Meerjarige exploitatieprojecten	498
Kapitaallasten	499
SIF-middelen	499
Vennootschapsbelasting.....	500
Wettelijke indicatoren	501
Bestuur	502

Inleiding

Middels de jaarrekening leggen wij verantwoording af over de behaalde resultaten en de besteding van middelen. In deze beknopte samenvatting lichten we de belangrijkste resultaten binnen de programma's toe. Uitgebreidere informatie vindt u in deze gemeenterekening zelf onder de betreffende onderdelen en in het [Jaarverslag in 't kort](#). De jaarrekening is ook te raadplegen als [website](#).

Kerngegevens

De peildatum van alle kerngegevens is 31 december van het betreffende jaar. Een streepje betekent dat het betreffende cijfer nog niet bekend is.

Inwoners	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Aantal inwoners	238.208	243.827	241.965	244.464
% jongeren (0 t/m 19 jaar)	18,1%	18,1%	17,9%	17,9%
% middengroep (20 t/m 64 jaar)	66,5%	66,5%	66,1%	66,6%
% ouderen (65 jaar en ouder)	15,4%	15,4%	16,0%	15,6%

Ruimtelijke kerngegevens	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Oppervlakte gemeente (in ha)	19.795	19.795	19.795	19.796
% binnenwater	9,4%	9,4%	9,4%	9,4%
% Functiemenging	58,6%	59,6%	-	59,1%
Lengte van de wegen (km)	1.215	1.215	1.215	1.279*

Woningvoorraad	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Aantal woningen	121.958	123.420	125.296	124.056
% huurwoningen	62%	62%	63%	62%
% koopwoningen	38%	38%	37%	37%
Gemiddelde WOZ-waarde	252.150	276.400	308.000	300.700

Financieel (in euro's)	2023 (Realisatie)	2024 (Begroting)	2024 (Realisatie)
Totaal lasten (excl. reservemutaties)	1.284.774.000	1.293.058.000	1.382.061.000
Rekeningresultaat	65.022.000	0	63.226.000
Omvang algemene reserve (AR)	43.894.000	56.990.000	83.607.000
Ratio weerstandsvermogen	134%	137%	170%
Inkomsten gemeentefonds	707.304.000	728.870.000	768.937.000
Opbrengst belastingen (totaal)	133.354.000	138.950.000	142.603.000
Opbrengst onroerendezaakbelasting (OZB)	108.239.000	114.580.000	114.625.000
Opbrengst roerende zaakbelasting (RZB)	132.000	141.000	135.000
Opbrengst reclamebelasting	0	650.000	650.000
Opbrengst logiesbelasting	2.869.000	2.474.000	2.509.000
Opbrengst precariobelasting	1.790.000	1.458.000	2.199.000
Opbrengst parkeerbelasting	20.324.000	19.647.000	22.485.000

* getal wijkt af i.v.m. gebruik ander bronbestand vanaf jaarrekening 2024.

Financieel beeld

Inleiding

Financieel gezien zagen we in 2024 nog steeds de gevolgen van de krapte op de arbeidsmarkt. Door de hoge inflatie, de stijgende energiekosten en de discussie met het Rijk over de gemeentelijke financiën op langere termijn nam de financiële onzekerheid toe.

Op een aantal fronten is vertraging in uitvoering zichtbaar, waardoor budgetten niet volledig werden ingezet. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar bij (meerjarige) projecten bij het Stedelijk Investeringsfonds (SIF). Tegelijkertijd zitten er nog nadelen in het resultaat verwerkt, waaronder nog steeds structureel hoge lasten voor jeugdhulp.

In de volgende onderdelen wordt een nadere toelichting gegeven op het rekeningresultaat 2024 en op de afwijking ten opzichte van de prognose in Voortgangsrapportage 2024-II. Er wordt stil gestaan bij de stand van zaken ten aanzien van de hervormingen. Daarna volgt een beeld van de financiële situatie van de gemeente door middel van de balans, financiering, weerstandsvermogen en kengetallen.

Rekeningresultaat 2024

We sloten 2024 af met een plus van 27,4 miljoen euro. Het bruto resultaat laat een plus van 63,2 miljoen euro zien, maar voor 35,8 miljoen euro verschuiven we de besteding naar 2025. Dit gaat bijvoorbeeld om meerjarige projecten en bijzondere resultaten. Daarnaast hebben in 2024 bedragen vanuit het Rijk ontvangen die we niet meteen konden inzetten.

Onderstaand zijn de resultaten per programma vermeld met daarbij de belangrijkste verklaringen van de verschillen ten opzichte van de begroting. Een nadere toelichting van de verschillen is bij de betreffende programma's vermeld.

Programma	Resultaat	Toelichting (bedragen x 1 miljoen euro, V = voordeel, N = nadeel)
1. Economie en Ruimte	32.5	- Grondbedrijf (V 15,4): Dit resultaat bestaat voornamelijk uit de actualisaties van de grondexploitaties en vrijval van de verliesvoorziening op strategische gronden; - Parkeerbedrijf (V 7,2): Het voordeel wordt deels verklaard door hogere omzetten bij belparkeren en parkeergarages. Daarnaast is aan de lastenkant bij het opstellen van de begroting rekening gehouden met een incidenteel positief resultaat van ca. 2,9 miljoen euro; - Flexwonen (V 4,5): Het ministerie van Justitie en Veiligheid is bezig met een nieuwe opzet voor de realisatie van doorstroomlocaties, waardoor de huidige regeling "on hold" is gezet. Wij zijn in afwachting van de nieuwe regeling van het Rijk waardoor wij de middelen in 2024 nog niet hebben besteed; - Suikerzijde: (V 1,4): De kapitaallasten van de investeringen voor de gebiedsontwikkeling De Suikerzijde zitten structureel in de begroting vanaf het jaar 2022. Niet al deze middelen zijn tegelijk nodig, daarom kan er gedurende de exploitatieperiode van de gebiedsbegroting incidenteel vrijval van de genoemde financiële middelen plaatsvinden. Deze incidentele vrijval bedraagt eind 2024 ca. 1,4 miljoen euro; - Bouwleges (N 1,9): Door de huidige onzekere marktomstandigheden in de bouwsector daalt het aantal vergunningaanvragen; - Verduurzaming maatschappelijk vastgoed (V 1,0): In februari 2023 heeft de raad het uitvoeringsprogramma routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed als meerjarig exploitatieproject vastgesteld, met een totale omvang van 2,1 miljoen euro. Het zwaartepunt van het project en de daarmee gemoeide kosten liggen in 2025; - SIF (V 4,3): Diverse budgetten Stedelijk Investeringsfonds (SIF) waarvan de besteding doorloopt in 2025. Vertraging in de planvorming, besluitvorming en uitvoering leidt tot vertraging in de besteding van diverse SIF-budgetten.

2. Leefomgeving en Veiligheid	3,0	- Bedrijfsafval (N 1,2): Hogere lasten door versnelde afschrijvingen en hogere vuilverwerkingskosten en lagere opbrengsten uit de samenwerking met gemeente Het Hogeland resulteren in een nadeel; - Nij Begun (V 1,5): door o.a. minder inzet van extern personeel zijn niet alle beschikbare middelen voor Nij Begun besteed; - SIF (V 1,4): Bij diverse projecten die vallen onder het SIF is vrijval ontstaan in 2024. Vertraging in de planvorming, besluitvorming en uitvoering leidt tot vertraging in de besteding van diverse SIF-budgetten.
3. Vitaal en Sociaal	10,4	- Beschermde Wonen (V 2,6): In 2024 bedraagt het resultaat voor de regio (alle Groninger gemeenten) 6,8 miljoen euro positief, voornamelijk doordat de risicopost van 1,9 miljoen euro voor verwachte kostenstijgingen is vrijgevallen, en doordat de zorgkosten lager zijn dan begroot. Dit geldt voor zowel ZIN als PGB. Uiteindelijk bedraagt het resultaat van de gemeente Groningen voor Beschermde Wonen 2,6 miljoen euro; - BUIG (V 1,8): Door onder meer het effect van het werkprogramma in combinatie met de gebiedsgerichte werkwijze dalen de lasten. Daarnaast zijn de lasten voor de regeling BBZ levensonderhoud 0,5 miljoen euro lager. Met name door een lagere dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren lijn de opbrengsten hoger; - Jeugdzorg (N 6,1): Dit nadeel wordt met name veroorzaakt door stijgende kosten o.a. door complexere casuïstiek, toename van veiligheidsvraagstukken en door een toename van onderwijs gerelateerde zorg. Het aantal jeugdigen neemt toe en de gemiddelde kosten per jeugdige stijgen met meer dan de prijsindexering, met name de kosten voor ambulante zorg en specifieke doelgroepen en crisiskosten; - Werk In Zicht (N 4,4): Door vertraging bij diverse projecten JTF en NPG hebben we in 2024 minder lasten en baten dan begroot. Er is een nadeel ontstaan doordat we het voordeel op de lasten wel aan de reserve hebben toegevoegd, maar het nadeel op de baten niet tijdig hebben onttrokken aan de reserve; - Uitvoeringskosten ten laste van SPUK (V 2,3): In 2024 hebben we in het geheel meer uitvoeringskosten ten laste van rijksregelingen en subsidies kunnen brengen dan verwacht. Dit betreft met name de regelingen GALA en IZA; - Wmo (V 2,2): Op huishoudelijke hulp is er een voordeel van 0,9 miljoen euro met name doordat het aantal klanten huishoudelijke hulp en de indicatieomvang lager waren dan begroot. Verder vielen de kosten hulpmiddelen (1,0 miljoen) mee; - Schuldhulpverlening (V 2,0): Doordat het uitvoeringsplan Schuldhulpverlening 2024-2025 vertraagd in werking is getreden, hebben wij van de incidentele middelen 2,0 miljoen euro niet in kunnen zetten in 2024; - Onderwijshuisvesting (V 1,2): De kosten van het verplaatsen van de noodlokalen van de Groene wei in 2024 lager zijn uitgevallen dan was begroot, de kapitaallasten lager zijn dan begroot. Daarnaast is op energie een voordeel behaald van 229 duizend door een lager verbruik als gevolg van een warmer jaar en verduurzamingsmaatregelen; - Studietoelage (N 1,2): Het aantal verstrekkingen is harder gestegen dan we op basis van de toename in 2023 hadden verwacht. Daarnaast waren er verstrekkingen met terugwerkende kracht (in totaal 300 duizend euro over 2022 en 2023); - Plankosten Karding (V 1,2): De omvang van de investeringsopgave binnen de SIA en het knellende financiële perspectief noodzaakt ons om een brede afweging te maken. Dit zorgt er onder meer voor dat we de uitwerking van de plannen voor de ontwikkeling van Karding faseren; - Meerjarige projecten (V 1,0): Voordeel ontstaat doordat de volgende meerjarige projecten volgens planning doorlopen in 2025: Huiselijk geweld (0,5) en Opruimen SBR korrels kunstgrasvelden (0,5).

4. Dienstverlening en Bestuur	17,4	- APPA Voorziening (N 1,5): Door een rentedaling van bijna 1% is de contante waarde van de voorziening van wethouderspensioenen eind 2024 hoger dan in 2023, wat tot een nadelige afwijking in de dotatie leidt; - Brandveilig gebruik gemeentelijke gebouwen (V 1,3): Het uitvoeringsprogramma brandveilig gebruik gemeentelijke gebouwen is nagecalculeerd met een voordelig resultaat; - Gemeentefonds (V 3,3): De begroting 2024 is gebaseerd op de Meicirculaire 2023, waardoor de circulaire t/m december 2024 wijzigingen in de algemene uitkering veroorzaken. Daarnaast zijn er diverse integratie- en decentralisatie-uitkeringen toegekend in 2024. Ook leidt de aanpassing van maatstaven tot een voordeel in 2024; - Reserve-onttrekking (N 1,5): Afwaarderingen boekwaarde onrendabele gronden is deels niet nodig, waardoor de begrote onttrekking aan de algemene reserve van 2,5 miljoen ten behoeve van grondzaken voor 1,5 miljoen niet nodig was, deze hebben wij teruggedraaid; - Meerjarige projecten (V 3,8): Niet alle beschikbare middelen voor meerjarige projecten zijn ingezet in 2024, waardoor een voordelig resultaat ontstaat. Het gaat o.a. om Migratie e-suite (2,2), Vervanging Dafinci (0,7) en Wet Open overheid (0,6); - Programma Nieuwkomers (V 3,4): minder uitbetalingen van leefgeld, lagere huurlasten en vrijgevallen budget voor verbouw door verlenging van een huurovereenkomst leiden tot een voordelig resultaat; - Organisatiekosten Stadsontwikkeling (N 1,2): De loon- en inhuurkosten worden op basis van voorcalculatie doorbelast aan de beleidsproducten en projecten. Het nacalculatie-verschil wordt als organisatiekosten verantwoord; - Resultaat wijken (V 1,2): Voor de wijkvernieuwing hebben we vertraging opgelopen door o.a. capaciteitsvraagstukken. Deze projecten schuiven door naar 2025. Dit raakt onder meer het project Bedumerweg. Daarnaast is een aantal initiatieven vanuit andere budgetten/subsidies bekostigd; - Inhuur Publieke Dienstverlening en vacatureruimte (V 0,7): Gezien de krapte op de arbeidsmarkt is het maar deels gelukt om personeel in te huren en is vacatureruimte niet ingevuld; - Treasury (V 6,6): In 2024 ontstond een rentevoordeel op de langlopende leningen door hogere rente dan geraamd, een hoger volume aan reserves en voorzieningen en een minder investeringen dan geraamd.
Totaal	63,2	

Afwijkingen ten opzichte van voortgangsrapportage 2024-II

In de voortgangsrapportage 2024-II (VGR 2024-II) verwachtten we een voordeel van 59,4 miljoen euro. Daarmee is het rekeningresultaat 2024 ten opzichte van de prognose in de VGR 2024-II 3,5 miljoen euro lager. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat we na de VGR2024-II al 25,4 miljoen euro van de verwacht plus voor 2024 aan de reserve hebben toegevoegd. Daarnaast hebben we de resultaten op samenwerkingsverbanden (7,4 miljoen euro) en gemeentefonds (1,4 miljoen euro) volgens afspraak met de raad al toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling. De grootste verschillen (> 1 miljoen euro) per onderwerp betreffen:

Onderwerp (Bedragen x 1 miljoen euro)	Rekening 2024	VGR 2024-II	Vershil t.o.v. VGR 2024-II	Toelichting (Bedragen x 1 miljoen euro)
APPA Voorziening	-1,5	0,0	-1,5	Pas na het verschijnen van de decembercirculaire aan het einde van het jaar kan de hoogte van de voorziening wethouderspensioenen bepaald worden aan de hand van de op dat moment geldende rentestand. Deze voorziening is sterk afhankelijk van de rentestand waardoor deze post vrijwel niet te voorspellen is.

Bouwleges	-1,9	0,0	-1,9	Bij de VGR 2024-II werd een daling in het aantal vergunningaanvragen van met name grote bouwprojecten verwacht, veroorzaakt door de huidige onzekere marktomstandigheden in de bouwsector. Op dat moment was het nog niet mogelijk om de financiële effecten in te schatten, vandaar dat deze op PM is gezet. De reden hiervoor was dat het nieuwe systeem waarmee vanaf 1 januari gewerkt wordt op dat moment nog onvoldoende inzicht gaf over de voortgang van de grote bouwprojecten.
BUIG	1,8	8,2	-6,4	In het raadsvoorstel van 13 november 2024 “Verwacht plus resultaat toevoegen aan de reserve”, is besloten om het resultaat van de BUIG van de VGR 2024-II alvast toe te voegen aan de Algemene Bestemmingsreserve.
Gemeentefonds	3,3	18,6	-15,3	In het raadsvoorstel van 13 november 2024 “Verwacht plus resultaat toevoegen aan de reserve”, is besloten om het resultaat van het Gemeentefonds van de VGR 2024-II alvast toe te voegen aan de Algemene Bestemmingsreserve.
Grondzaken	15,4	0,5	14,9	Op 11 juni zijn de parameters voor de herzieningen en het weerstandsvermogen door het college vastgesteld. De herziene grondexploitaties en het benodigd weerstandsvermogen zijn berekend conform deze parameters. De uitkomst van de herzieningen is dat de verliesvoorzieningen met 0,5 miljoen verlaagd kunnen worden. Bij de jaarrekening 2024 worden de grondexploitaties geactualiseerd (technisch herzien) om een juiste waardering per ultimo boekjaar te verkrijgen. Deze actualisatie leidt tot een daadwerkelijke mutatie in de verliesvoorzieningen. Deze kan afwijken van het bedrag zoals nu berekend. Het bedrag dat uiteindelijk ten laste van de bestemmingsreserve Grondzaken komt, valt mogelijk anders uit als op andere onderdelen van het grondbedrijf voordelen behaald worden.
Grondzaken reservemutatie	-1,5	0,0	-1,5	Bij het opstellen van de VGR 2024-II was nog niet duidelijk dat de onttrekking aan de reserve deels niet nodig was.

Jeugdzorg	-6,1	-7,4	1,3	Ten opzichte van de VGR 2024-II is het verschil op het product jeugd 1,3 miljoen positiever. Als de bij de decembercirculaire ontvangen middelen van 654 duizend worden meegenomen is het saldo ten opzichte van VGR 2024-II afgerond 2 miljoen euro positiever. Het verschil van 2 miljoen ten opzichte van de VGR 2024-II komt door de ophoging van het budget met 3 miljoen euro in het kader van mogelijke onrechtmatigheid. Zonder deze ophoging zou het geprognosticeerde saldo ruim 1 miljoen euro negatiever zijn dan VGR 2024-II. Dit nadeel van 1 miljoen euro is het saldo van enerzijds extra middelen (totaal 1,1 miljoen euro voordeel) vanuit de decembercirculaire 2024 en vanuit de SPUK 'Niet beoogde kosten jeugdzorg vanwege verblijf in gemeente' en anderzijds hogere kosten door een nabetaling betreffende meerkosten kleinschalige woonvoorzieningen (1,1 miljoen euro nadeel), door hogere ZIN kosten (1,4 miljoen euro nadeel) en lagere solidaire kosten (0,3 miljoen euro voordeel). De 1 miljoen euro is binnen de bandbreedte van VGR 2024-II (bandbreedte van 2,5 miljoen euro).
Loon- en prijscompensatie	0,0	2,0	-2,0	In het raadsvoorstel van 13 november 2024 "Verwacht plus resultaat toevoegen aan de reserve", is besloten om het resultaat loon- en prijscompensatie van de VGR 2024-II alvast toe te voegen aan de Algemene Bestemmingsreserve.
Meerjarige projecten	6,6	0,0	6,6	Bij VGR 2024-II hebben we ingeschat dat de verwachte restantbudgetten van meerjarige projecten zouden storten in de reserve. Dit is niet gedaan, waardoor bij de jaarrekening een resultaat is ontstaan.
Brandveilig gebruik gemeentelijke gebouwen	1,3	0,0	1,3	Bij VGR 2024-II hebben we ingeschat dat de verwachte restantbudgetten van meerjarige projecten zouden storten in de reserve. Dit is niet gedaan, waardoor bij de jaarrekening een resultaat is ontstaan.
Nij Begun	1,5	0,1	1,4	Ten tijde van de VGR 2024-II was nog niet bekend dat wij een vergoeding zouden krijgen van het Rijk voor de extra inzet binnen de organisatie voor Nij Begun.
Organisatiekosten SO	-1,2	0,0	-1,2	Bij VGR 2024-II bestond nog geen inzicht in welke mate de organisatiekosten Stadsontwikkeling kosten tot resultaat zouden leiden
Parkeren	7,3	5,3	2,0	Bij VGR 2024-II hadden we een hogere omzet van 2,6 miljoen verwacht, er is echter 846 duizend meer aan omzet gerealiseerd, deze hogere omzet wordt verklaard door een hogere omzet parkeergarages, vooral van het Forum. Daarnaast ontstaat een verschil doordat brandveiligheidsmaatregelen (450 duizend) niet in 2024 zijn uitgevoerd en hebben we bij straatparkeren voordelen behaald (430 duizend) op o.a. externe deskundigheid, licentiekosten, uitrol parkeermaatregelen en overige kosten.
Personele lasten	-1,1	1,2	-2,3	We hadden gedacht in het laatste kwartaal toch nog personeel te kunnen vinden voor het inwerken 2025, maar dit is niet geheel gelukt.

Programma onderwijshuisvesting	1,2	0,0	1,2	Bij VGR 2024-II bestond nog geen volledig inzicht in welke mate de kosten zouden worden onderschreden.
Samenwerkingsverbanden	0,0	5,3	-5,3	In de financiële verordening 2024 is opgenomen dat we resultaten op samenwerkingsverbanden alvast naar de reserve budgetoverheveling mogen boeken. Deze wijziging was bij VGR 2024-II nog niet vastgesteld, dus hebben we daar het verwachte resultaat nog opgenomen.
Werk In Zicht	-4,3	0,0	-4,3	Het verschil bestaat voornamelijk uit een nadeel op de baten van 4,2 miljoen. Dit nadeel hebben we te laat in beeld gekregen waardoor wij geen onttrekking aan de reserve hebben gedaan. Wij hebben daardoor een nadelige afwijking tussen gerealiseerde en begrote baten. Dit tekort zal in 2025 worden gecompenseerd uit de reserve van de WiZ, waardoor het nadelig resultaat van de arbeidsmarktregio (WiZ) niet voor rekening van de gemeente Groningen komt, maar wordt opgelost met eigen middelen uit de reserve WiZ
Treasury	6,6	4,4	2,2	Ten opzichte van VGR 2024-II is het gerealiseerd rekeningresultaat 2,2 miljoen euro hoger. Dit is voornamelijk het gevolg van hogere rentebaten bij schatkistbankieren en lagere rentelasten op kasgeldleningen.
Uitvoeringskosten tlv SPUK	2,3	0,0	2,3	Na VGR 2024-II bleek dat besteding van SPUK IZA/GALA op andere manieren is ingevuld dan van tevoren bedacht, hierdoor hebben we meer personele inzet ten laste van de SPUKS kunnen brengen
Stedelijk Investeringsfonds	12,4	10,4	2,0	Bij VGR 2024-II bestond nog geen volledig inzicht in welke mate de diverse projecten zouden worden onderschreden.
Overige afwijkingen	21,1	11,0	10,1	Overige afwijkingen < 1 miljoen euro
Eindtotaal	63,2	59,5	3,7	

Hervormingen

In de begroting 2024 resteerde nog een in te vullen taakstelling leniger en flexibeler begroten van 2,4 miljoen euro. In het raadsvoorstel meicirculaire 2024 is besloten om deze taakstelling voor een bedrag van 2 miljoen euro in te vullen. Daarmee resteerde nog een nadeel van 400 duizend euro.

In de begroting 2024 is een dekking opgenomen van 1,3 miljoen euro van te verwachten rijksmiddelen voor armoede en schulden. In de Rijksvoorjaarsnota staat dat gemeenten 40 miljoen euro vanaf 2024 ontvangen voor armoede en schulden via het gemeentefonds. Ons aandeel hierin is 896 duizend euro. Voor 2024 t/m 2026 resteert daarmee nog een taakstelling van 444 duizend euro. Vanaf 2027 is het tekort 1,3 miljoen euro per jaar.

Via het raadsvoorstel '[Verwachte plus rekening resultaat toevoegen aan de reserve](#)' zijn deze hervormingen voor 2024 ingevuld. De jaarrekening 2024 laat daardoor geen resultaat zien op deze hervormingen.

Balans en financiering

Balans

Balans (Bedragen x 1,0 miljoen euro)	31-12-2024	31-12-2023		31-12-2024	31-12-2023
Activa			Passiva		
<i>Vaste Activa</i>			<i>Vaste Passiva</i>		
Immateriële vaste activa	11,0	8,7	Eigen vermogen	364,4	307,3
Materiële vaste activa	1.586,9	1.514,4	Voorzieningen	79,5	64,2
Financiële vaste activa	415,5	435,3	Langlopende schulden	1.443,5	1.488,6
Totaal Vaste Activa	2.013,4	1.958,4	Totaal Vaste Passiva	1.887,4	1.860,2
<i>Vlottende Activa</i>			<i>Vlottende Passiva</i>		
Vorraden	31,2	49,7	Vlottende schulden	174,7	279,7
Vorderingen	200,7	255,8	Overlopende passiva	283,0	206,6
Liquide middelen	6,5	1,8			
Overlopende activa	93,4	80,8			
Totaal Vlottende Activa	331,7	388,1	Totaal Vlottende Passiva	457,7	486,3
Totaal Activa	2.345,1	2.346,4	Totaal Passiva	2.345,1	2.346,4

Toelichting op de grootste mutaties:

- *Materiële vaste activa*: Per saldo is er stijging in 2024 doordat er voor een bedrag van 153,8 miljoen euro is geïnvesteerd en er is een bedrag van 49,3 miljoen euro afgeschreven op materiële vaste activa. Daarnaast zijn er nog desinvesteringen, bijdragen van derden en afwaarderingen van in totaal 42,6 miljoen euro gecorrigeerd op de boekwaarde;
- *Financiële vaste activa*: De vermindering bij de uitgezette geldleningen betref met name een leningaflossing door Meerstad (14,8 miljoen euro) en aflossingen van leningen aan woningbouwcorporaties (5,4 miljoen euro). De vermeerdering bij de deelnemingen betreffen voornamelijk de agiostortingen van WarmteStad BV (3,5 miljoen euro) en het Gemeentelijk Energiebedrijf (3 miljoen euro);
- *Vorraden*: De daling wordt veroorzaakt door een daling in het onderhanden werk. Dit is inclusief bouwgronden in exploitatie;
- *Vorderingen*: De daling wordt voornamelijk veroorzaakt door een daling in de uitzettingen in de Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar;
- *Eigen vermogen*: Het resultaat is in 2024 globaal gelijk aan 2023, maar de reserves zijn gestegen. Hierbij is het saldo van de Algemene reserve gestegen van 43,9 naar miljoen euro in 2023 naar 83,6 miljoen euro in 2024. De bestemmingsreserves zijn gestegen van 198,4 miljoen euro in 2023 naar 217,6 miljoen euro in 2024;
- *Voorzieningen*: De stijging wordt met name veroorzaakt door hogere onderhoudsvoorzieningen en stijging van de voorzieningen afvalstoffenheffing, spaarverlof en pensioenen wethouders;
- *Langlopende schulden*: De daling wordt met name verklaard door een bedrag van 75,3 miljoen euro aan eindaflossingen;
- *Vlottende schulden*: De daling wordt veroorzaakt door een daling in de kasgeldleningen en een daling in de overige vlottende schulden (kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen, aangegane verplichtingen en crediteuren derden opgenomen);

- *Overlopende passiva*: De stijging wordt met name veroorzaakt door een stijging in vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk (o.a. Batch 1588 2e tranche SNN, SPUK herstructurering volkshuisvesting en SPUK Transformatie gesloten jeugdhulp).

Voor een uitgebreide toelichting op de mutaties in de balans verwijzen wij u naar het onderdeel [Balans](#) in deze jaarrekening.

Investerings en financiering

Begin 2024 stond voor 501,6 miljoen euro aan kredieten open uit voorgaande jaren. In 2024 stelde de raad voor 186,9 miljoen euro aan nieuwe kredieten beschikbaar. In totaal was daardoor in 2024 voor 688,5 miljoen euro aan investeringskredieten beschikbaar. Met deze kredieten is in 2024 voor 140,6 miljoen euro aan investeringen verricht. Bij in 2024 afgesloten kredieten is per saldo voor 3,4 miljoen euro aan onderschrijdingen geweest. Als uitkomst staat daardoor eind 2024 nog voor 544,5 miljoen euro aan kredieten open die overgaan naar 2025 om in 2025 of latere jaren afgewikkeld te worden. Er zijn in 2024 5 kredietoverschrijdingen geconstateerd. Hiervoor wordt in 2025 of een nacalculatie aangeboden aan de raad, of er volgt kredietaanvraag.

Weerstandsvermogen & risico's

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de weerbaarheid van de gemeente. Het laat zien of de gemeente in staat is de effecten van risico's op te vangen. Als maatstaf hanteren we hiervoor de ratio van het weerstandsvermogen. Deze geeft de verhouding weer tussen het beschikbare weerstandsvermogen (welke middelen zijn er om risico's op te vangen?) en het benodigde weerstandsvermogen (welke risico's lopen we?). Een ratio van 100% betekent dat er voldoende weerstandsvermogen beschikbaar is om het effect van de ingeschatte risico's.

Berekening weerstandsvermogen rekening 2024 (Bedragen x 1,0 duizend euro)	2025	2026	2027	2028
Beschikbare weerstandsvermogen (A)	184.862	186.157	191.077	192.143
Benodigde weerstandsvermogen (B)	108.917	111.893	121.364	158.146
Ratio weerstandsvermogen (A/B x 100%)	170%	166%	157%	121%
Verhouding reserves / benodigd weerstandsvermogen	107%	104%	99%	76%

Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we naar de verhouding tussen risico's en beschikbaar weerstandsvermogen, waaronder de omvang van de reserves (Algemene reserve en reserve grondzaken). We doen dit voor een periode van vier jaren (dynamisch weerstandsvermogen). De ratio weerstandsvermogen in 2025 komt uit op 170%. Deze daalt tot 121% in 2028. Dit is een verbetering van 20% ten opzichte van de ratio bij de begroting 2025 door toevoegingen aan onze reserves om ons voor te bereiden op toekomstige ontwikkelingen. Hiermee is ons weerstandsvermogen op orde en anticiperen we op toekomstige ontwikkelingen. Uit de voorjaarsnota van het Rijk blijkt dat de bezuinigingstaakstelling voor de jeugdzorg (hervormingsagenda) fors wordt verhoogd. Dit leidt tot een hoger risico sociaal domein per 2028. Hoofdzakelijk hierdoor daalt de ratio weerstandsvermogen per 2028 naar 121%. In [paragraaf 3. Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) wordt een nadere toelichting op de cijfers gegeven.

Beschikbaar weerstandsvermogen

Het beschikbaar weerstandsvermogen wordt gevormd door de middelen die beschikbaar zijn om het nadelige effect van risico's te kunnen opvangen. Dit is de optelsom van alle elementen die daadwerkelijk kunnen worden ingezet om niet-begrote kosten te dekken. De middelen die we tot het beschikbare weerstandsvermogen rekenen, zijn: Algemene reserve, Reserves Grondzaken, de Suikerzijde en Meerstad

Noord/GEB, Post onvoorzien in de begroting, Niet structureel ingezette intensiveringsmiddelen, Onbenutte belastingcapaciteit en Stille reserves.

Het beschikbare weerstandsvermogen is in 2025 184,9 miljoen euro. Dit is 32,1 miljoen euro hoger dan in de begroting 2025. De stijging wordt veroorzaakt door een toename van de Algemene reserve en een toename van de reserves Grondzaken en Suikerzijde. Het beschikbaar weerstandsvermogen neemt de komende jaren toe tot 192,1 miljoen euro in 2028. Deze toename is een gevolg van een verwachte toename van de reserves.

Benodigd weerstandsvermogen (risico's)

Het benodigde weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van een inschatting van de risico's die de gemeente loopt. Veruit het grootste risico ligt bij de gemeentelijke grondexploitaties en Meerstad. Dit risico bepaalt in 2025 meer dan de helft van het benodigd weerstandsvermogen. Het benodigde weerstandsvermogen in 2025 is 108,9 miljoen euro. Dit is 6,9 miljoen euro hoger dan bij de begroting 2025.

Voor 2025 en verder zien we grote investeringen op ons afkomen voor onder andere de energietransitie, nieuwe gebiedsontwikkelingen, onderwijshuisvesting en de vervanging van maatschappelijk vastgoed, waaronder het nieuwe muziekcentrum. Dat betekent een toename van de risico's op verschillende fronten en een grote toename van nieuw aan te trekken leningen. Deze ontwikkelingen zijn nog niet zichtbaar in de financiële kengetallen.

Kengetallen

Het huidige resultaat en financiële positie leidt tot onderstaande kengetallen in de kolom Rekening 2024. Daarnaast is de verwachte ontwikkeling van de kengetallen weergegeven in de kolommen Begroting 2025 t/m 2028.

Rekening 2024	Verloop van de kengetallen					
	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	114,1%	85,9%	110,3%	119,2%	121,7%	123,4%
Solvabiliteitsratio	9,9%	12,8%	10,9%	11,0%	11,5%	12,3%
Structurele exploitatieruimte	0,3%	3,8%	0,5%	0,5%	1,0%	0,3%

Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke netto schuldenlast (korte en lange schulden vermindert met kort en lang uitgeleende middelen) ten opzichte van de gemeentelijke baten. Het geeft een indicatie van de omvang van de rentelasten en aflossingen ten opzichte van de jaarlijkse baten en lasten. Bij de netto schuldquote wordt rekening gehouden met alle door de gemeente opgenomen leningen. Bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen nemen we de leningen die we doorlenen aan derden (zoals bijvoorbeeld: Meerstad en woningbouwcorporaties) niet mee. Wanneer sprake is van doorlenen aan derden, ligt de netto schuldquote altijd boven de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen.

De netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen zijn in 2024 lager uitgekomen dan begroot doordat de schulden lager zijn dan begroot. Hoofdzakelijk doordat meer dan begroot aan de reserves en voorzieningen is toegevoegd, zijn de schulden lager uitgevallen. Hiermee blijven we onder de ons gestelde norm van 120%. Conform de begroting 2025 loopt vanaf 2026 de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen op tot 123,4% in 2028 doordat de gemeentelijke baten dalen als gevolg van de opgelegde korting op het gemeentefonds.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal wordt bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

De solvabiliteitsratio komt in 2024 uit op 12,8%. Dit is hoger dan begroot en wordt veroorzaakt door het positieve jaarrekeningresultaat en doordat minder vreemd vermogen is aangetrokken dan was begroot. Een verbetering van de solvabiliteit wordt bereikt door een verlaging van de opgenomen leningen en/of een versterking van de reserves. Gezien de grote maatschappelijke opgaven en financiële uitdagingen die voor ons liggen streven we naar een solvabiliteitsratio van minimaal 10%. De ratio's van de kengetallen en van het weerstandsvermogen beschouwen we in samenhang bij de beoordeling van onze financiële positie.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang dat de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. De belangrijkste structurele baten zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting (OZB). Dit kengetal geeft het verschil tussen de structurele baten en lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Het verloop van de structurele exploitatieruimte over de periode 2024 tot en met 2028 geeft aan dat er sprake is van een structureel evenwicht. In de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement hebben we als streefwaarde opgenomen dat de exploitatie minimaal (structureel) in evenwicht is.

Programma's

- **Economie en Ruimte**
- **Leefomgeving en Veiligheid**
- **Vitaal en Sociaal**
- **Dienstverlening en Bestuur**

Programma 1: Economie en Ruimte

We investeren in maatregelen voor economische ontwikkeling, werkgelegenheid en woningbouw. We werken met onze partners en bedrijven aan en met het Akkoord van Groningen met onze kennisinstellingen aan energietransitie, digitalisering en gezondheid. We creëren randvoorwaarden voor economische groei, een evenwichtige woningvoorraad en een toekomstbestendige gemeente. We benutten kansen in Europees en nationaal verband, zoals het Just Transition Fund, het Klimaatakkoord, de Woondeal en Stedelijke Vernieuwingsbudgetten waaronder het Volkshuisvestingsfonds. Investerings in bereikbaarheid op (inter)nationale schaal en het stedelijk-regionaal verkeer- en vervoersysteem zijn onontbeerlijk voor de gewenste schaa sprong. Een aangescherpt mobiliteitsbeleid gericht op duurzame vervoersalternatieven draagt tegelijkertijd bij aan de kwaliteit van de woon- en leefomgeving.

De gemeente streeft naar een economie die bijdraagt aan welvaart en welzijn van haar inwoners. Een goed functionerende economie biedt werk en inkomen, wat financiële zekerheid, sociale contacten en positieve eigenwaarde oplevert. Het gaat om een beleving van welvaart die niet alleen nu belangrijk is, maar ook voor volgende generaties. We willen iedereen die graag in onze gemeente wil wonen een plek bieden. Daar hoort een voortreffelijk woon- en leefklimaat bij: betaalbaar, duurzaam en van hoge kwaliteit. De krapte op de woningmarkt blijft voorlopig bestaan. We blijven daarom de komende jaren kwalitatief hoogwaardige woningen bijbouwen en wijken en dorpen vernieuwen. We werken aan toekomstbestendige wijken met duurzame woningen voor alle inkomens- en leeftijdsgroepen, met daaromheen een leefbare, gezonde en groene openbare ruimte.

Om een aantrekkelijke woon- en werkgemeente te zijn is goede bereikbaarheid randvoorwaardelijk. De bereikbaarheid van economische kerngebieden vanuit stad en regio staat voorop. Ons verkeersbeleid is 'te voet, met de fiets of het openbaar vervoer als het kan, met de auto als het moet'. In Groningen gebruiken veel inwoners de fiets, mede dankzij de korte afstanden en het goede fietsklimaat. Voor openbaar vervoer, al dan niet in combinatie met Park+Ride (P+R), is veel draagvlak. We verbeteren de leefkwaliteit van onze wijken door de openbare ruimte anders in te richten en de dominantie van de auto terug te dringen. De bereikbaarheid van Groningen met de auto blijft belangrijk omdat onze gemeente een centrumfunctie heeft voor werkgelegenheid, onderwijs, cultuur en zorg in een regio die verder weinig verstedelijkt is.

Deelprogramma's

Het programma Economie en ruimte bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- **Economie en werkgelegenheid**
- **Mobiliteit**
- **Wonen**

Financieel overzicht lasten en baten

01 Economie en Ruimte

	Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2024	Actuele Begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
<i>Lasten</i>					
01.1	Economie en werkgelegenheid	42.905	42.904	34.661	8.243
01.2	Mobiliteit	45.587	45.587	43.591	1.996
01.3	Wonen	59.238	59.237	48.173	11.064
	Totaal	147.729	147.728	126.425	21.303
<i>Baten</i>					
01.1	Economie en werkgelegenheid	8.350	8.351	18.408	10.057
01.2	Mobiliteit	32.340	32.340	37.457	5.117
01.3	Wonen	34.317	34.318	30.977	-3.341
	Totaal	75.007	75.009	86.842	11.833
	Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	-72.719	-72.719	-39.583	-33.136
<i>Reserve mutaties</i>					
	Totaal toevoegingen	11.131	11.131	11.778	-647
	Totaal onttrekkingen	8.468	8.468	8.468	0
	Saldo van baten en lasten na reservemutaties	-75.385	-75.385	-42.892	-32.493

Deelprogramma 1.1: Economie en werkgelegenheid

Een gezonde economie biedt kansen aan inwoners op werk en inkomen. Dit draagt bij aan financiële zekerheid en zorgt voor sociale cohesie. Wij streven naar economische groei en werkgelegenheid die bijdragen aan groene en eerlijke brede welvaart voor onze inwoners.

Samen met ondernemers en kennisinstellingen werken we aan een toekomstbestendige economie en voeren we actief en zorgvuldig regie op ruimtelijke ordening. Gelijke kansen voor alle Groningers is het uitgangspunt. Samen met alle stakeholders uit het onderwijs en bedrijfsleven, werken we aan een arbeidsmarkt met ruimte voor duurzame ontwikkeling van talent op alle niveaus.

We spelen in op de kansen die de grote transitie energie, gezondheid en digitalisering ons bieden. We streven naar een volledig circulaire economie en investeren vanuit impact ondernemen in een meer inclusieve en duurzame economie. We willen binnen de grenzen blijven van wat onze planeet aankan én binnen de grenzen van wat maatschappelijk verantwoord is.

We willen koploper worden in de eiwit- en voedseltransitie. Energie- en klimaattransitie hebben prioriteit. In Noord-Nederland lopen we inmiddels voorop in de waterstofeconomie. Deze speerpunten krijgen een plek in de wijze waarop we nieuwe bedrijvigheid ruimtelijk faciliteren en ons landbouwbeleid invullen.

Doelen Deelprogramma 1.1: Economie en werkgelegenheid

Het deelprogramma Economie en werkgelegenheid heeft het volgende doel:

- Het creëren en behouden van werkgelegenheid;
- Het faciliteren van toekomstbestendige economische groei;
- Het behouden en versterken van de economische aantrekkelijkheid van onze gemeente.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Economische Agenda 2023 - 2026](#)

[Strategie werklocaties \(2021\)](#)

[Ruimte voor Retail \(2021\)](#)

[Meerjarenprogramma Stadsontwikkeling 2023-2026](#)

[Strategische agenda Akkoord van Groningen 2022-2026 \(2022\)](#)

[Omgevingsvisie Levende ruimte \(2022\)](#)

[Centrumvisie Haren \(2018\)](#)

[Nieuwe aanpak arbeidsmarktbeleid \(2017\)](#)

[Watervisie - Koersen op Water \(2017\)](#)

[Toekomstvisie Koopmansplein \(2017\)](#)

[Actualisatie Bestemming Binnenstad \(2021\)](#)

[Toekomstvisie evenementen \(2023\)](#) en [Nota vergunningen evenementen \(2024\)](#)

Relevante ontwikkelingen

Netcongestie

Netcongestie heeft een brede maatschappelijk impact op de energietransitie. Het belemmert de verduurzamings-, uitbreidings- en ontwikkelmogelijkheden voor ons allen.

Binnen de gemeente is een taskforce Netcongestie opgericht. Deze taskforce inventariseert welke problemen nu op ons afkomen en of en hoe inwoners en bedrijven het beste kunnen inspelen op de situatie. De gemeente overlegt hierover met Enexis en Tennet. Het uitgiftetempo in de lopende grondexploitatie is herzien op basis van de meest actuele informatie over netcongestie.

Broedplaatsen en campusontwikkeling

Belangrijk nieuw element is het realiseren van permanente locaties voor broedplaatsen, zodat we naar de toekomst toe een evenwichtiger en structurele aanbod aan werk- en atelierplekken hebben voor de creatieve sector in Groningen.

Gemengd wonen en werken

Voor het behoud van sociaaleconomische diversiteit, levendigheid en inclusiviteit als stad/gemeente met economische kansen voor iedereen, is functiemenging in (nieuwe) stedelijke gebieden nodig. Gemengd wonen en werken is daarmee één van de belangrijke pijlers om ruimte voor werk in onze gemeente te kunnen laten groeien.

Toekomstbestendige werklocaties

Bedrijventerreinen en kantorenlocaties in de gemeente bieden gezamenlijk ruimte voor zo'n 68.000 arbeidsplaatsen (31.000 op bedrijventerreinen en 37.000 op kantorenlocaties). Beide zijn van groot belang voor het kunnen blijven functioneren van zowel de lokale als regionale economie.

Dit vraagt toekomstbestendige werklocaties. Het hiervoor in 2023 gestarte programma toekomstbestendige bedrijventerreinen (TBBT) in samenwerking met de bedrijvenvereniging werpt inmiddels zijn vruchten af in collectieve gebiedsgerichte projecten.

Kantoren

De kantorenmarkt is in beweging. Enerzijds is er een toename van het aanbod door de trend van hybride werken, anderzijds neemt de vraag naar hoogwaardige locaties toe. De verwachting is dat deze vraag naar hoogwaardige locaties verder zal groeien, met een nadruk op duurzame gebouwen, goede bereikbaarheid en voorzieningen voor een verbeterd werkklimaat. Zowel met het Europapark als het Stationsgebied voorzien we hierin.

Arbeidsplaatsen

Het totale aantal arbeidsplaatsen in 2024 is gestegen, maar minder hard dan werd aangenomen. Hiermee volgen wij de landelijke trend zoals voorspeld door het UWV. Één van de voornaamste redenen is het vertrek van een grote zakelijke dienstverlener, i.v.m. centralisatie van de activiteiten.

Nij Begun

De kwartiermaker economische agenda Nij Begun is in april begonnen met het ontwikkelen van de economische agenda. Onlangs is de concept Agenda gepresenteerd. De gemeente Groningen is nauw betrokken bij de ontwikkeling. Bestuurlijk neemt de portefeuillehouder economie, wethouder Bloemhoff, zitting in de stuurgroep economische agenda dat fungeert als gesprekspartner en adviescommissie van de kwartiermaker. Onze burgemeester is trekker van de stuurgroep. In 2025 wordt de economische agenda vastgesteld en wordt de agenda programmatisch en qua uitvoeringsstructuur nader uitgewerkt. Ook dan verwachten we een nauwe samenwerking met de kwartiermakerij.

Wintergoud

Samen met lokale winkeliers, GCC en Lutje Lokaal is in december de eerste succesvolle editie van Wintergoud georganiseerd.

Water

In april 2023 liet het RIVM weten dat er in 2030 ruim 100 miljoen kuub drinkwater per jaar extra nodig is om de drinkwatervoorziening te waarborgen. Gelet hierop zijn we gestart met verkennende gesprekken met o.a. het waterbedrijf om te inventariseren of en hoe groot het watertekort bij bedrijven in onze gemeente momenteel is én op termijn zal zijn.

Daarnaast heeft er een inventarisatie rond wateroverlast plaatsgevonden op de bedrijventerreinen na de hevige regenval. In 2025 wordt hier een vervolg aan gegeven.

Citydeal

In de City Deal Dynamische Binnensteden werken we aan het leefbaar houden voor bewoners, aantrekkelijk houden voor ondernemers en levendig houden voor bezoekers van binnensteden. Nu de bussen niet meer door de Oosterstraat en Gelkingestraat rijden, ontstaat er een kans om deze straten opnieuw in te richten. Dit doen we samen met bewoners en ondernemers. Uiteindelijk moeten het prettige plekken zijn om te wonen, werken en te verblijven met aandacht voor voetgangers en laden en lossen.

BAT Niemeyer

Met het instemmen met het door MWPO in samenwerking met Campus Groningen opgestelde vestigingskader voor de locaties aan de Paterswoldseweg en de T.D. Niemeyerstraat (Niemeyer) is een eerste belangrijke stap gezet voor de invulling van de voormalige tabaksfabriek; een mix tussen broedplaats, commerciële bedrijvigheid én een culturele publieksfunctie, met digitaal als verbindend thema.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Economische ontwikkeling	
Het behouden en creëren van duurzame en innovatieve werkgelegenheid.	Lokaal ondernemerschap: Binnenstad: - Op 30 en 31 mei was Groningen gaststad van het landelijke retailcongres "Stad in Beweging"; - Faciliteren tijdelijke pop-up banenwinkel In de Zwanestraat. Haren: - Co-financiering op de uitvoeringsagenda van Ondernemend Haren, samen met de ondernemers en het Ondernemersfonds Groningen. Ten Boer: - Ondersteuning van de ondernemersvereniging Ten Boer; - Start versterkingsoperatie aan het Koopmansplein in Ten Boer. Impact ondernemerschap: - Uitrol breed gedragen ambitie op het thema impact ondernemerschap; - Opbouwen van een (informele) regionale samenwerking met de Hanze, NHL Stenden en Noorderpoort, de gemeenten Emmen, Assen en Coevorden, de RGA en provincie Friesland en Drenthe, GroBusiness en Impact Noord voor de 7 actie-lijnen van de landelijke CityDeal Impact Ondernemen; - Ondernemers een podium geboden tijdens Trendship, de promotiedagen en MxT om het gedachtegoed 'impact ondernemen' uit te dragen. Gezondheidseconomie: - Versterken samenwerking met het team Publieke Gezondheid/DMO; - Het verkennen van innovatieve ideeën, zoals mentale weerbaarheid, binnen de cross-over creativiteit en gezondheidseconomie; - Samenwerking met bedrijven en kennisinstellingen om trends te signaleren en te identificeren om personeel te voorzien van de juiste kennis; - Stimuleren van innovatie door verbindingen te leggen tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en zorgorganisaties voor het ontwikkelen van oplossingen voor gezondheidsuitdagingen; - Samenwerken aan werkgelegenheidsopgaven in de zorg en lifescience sector, zoals de LIFE Academy en Zorgprofessionals van de Toekomst; - Om de digitale kracht van het noorden binnen de Gezondheidseconomie te versterken werken we samen met onze stakeholders aan <i>Health Data Valley</i>. Health Data Valley, en in het verlengde daarvan de lobby voor een Health Data Access Body in Groningen, laat zien dat onze regio de optimale omgeving en samenwerking biedt voor het realiseren van data-ondersteunde

	gezondheid voor burgers, patiënten en bedrijven. Arbeidsmarkt: • Verbinden van het MKB aan behoeften op het gebied van vacatures/HR/LLO bij de koepel/het fonds, de bedrijvenverenigingen en via de accounts; • Samen met het MKB uitwerken van een gezamenlijke arbeidsmarktstrategie- en campagne voor Groningen (Akkoord van Groningen). Veiligheid: • Verder uitbouwen van de signaleringsfunctie van Veilig Ondernemend Groningen, door de surveillances van Cruon en de periodieke schouwen met een breed team, Politie, Brandweer, Bedrijvenvereniging en verschillende directies binnen de Gemeente Groningen; • Organisatie netwerkbijeenkomst over digitale veiligheid; • Start project binnen Veilig Ondernemend Groningen voor het maken van ondermijningskaart voor onze bedrijventerreinen.
Faciliteren van toekomstbestendige economische groei	Marketing: • Subsidiëring van de Groningen Ondernemerscourant, zodat elk kwartaal 11.000 lokale ondernemers worden geïnformeerd; • Vaststelling van de nieuwe opdracht voor Marketing Groningen voor toerisme en de vrijetijdseconomie; • Oprichting van de tijdelijke organisatie merkmanagement voor de economische profilering. Internationaal: • Het ontvangen van delegaties uit Duitsland, Denemarken, Finland en Noorwegen om kennis uit te wisselen over de energietransitie, mobiliteit en human capital; • Het evenement GroningenSail in juni, met een focus op energie en waterstof; • Ontvangst van diverse ambassadeurs; • Installatie van een nieuwe honorair consul voor Denemarken; • Organisatie diplomatendiner voorafgaand aan Wind meets Gas ter versterking van de diplomatieke betrekkingen met Scandinavische landen; • Ontvangst van een delegatie van het RVO uit de Baltische Staten en Polen, gericht op het samenbrengen van stakeholders en het profileren van Groningen's kennis en ondernemerschap; • Presentatie van Groningen op de All Energy Fair in Glasgow; • Bijwonen van de algemene vergadering van het World Energy Cities Partnership (WECP) in Stavanger. Digitalisering: • Banenevenementen Meet Your Future en Check the Bizz voor het in contact brengen van werkzoekenden, carrièreswitchers en studenten met nieuwe branches en beroepen;

	• MXT Conference tijdens Eurosonic Noorderslag op het snijvlak van muziek en technologie; • Uitbreiding programmering van Founded in the North met een focus op startups en scale-ups die technologie inzetten om maatschappelijke en economische uitdagingen aan te pakken; • 'Everybody One Level Up': ondersteuning aan het MKB op het gebied van digitalisering en cyberveerbaarheid'; • Promotie Groningen als techhub voor startups en techbedrijven op het gebied van duurzaamheid en digitale innovatie op nationale en internationale podia in samenwerking met lokale bedrijven en het Akkoord van Groningen; • Ondersteunen van ondernemers bij het koppelen van projecten aan externe fondsen, zoals het Just Transition Fund. Energie en waterstof: • Start van Groningen Stroomt Door (GSD) projecten op diverse bedrijventerreinen; • Start van twee kleinere projecten die bijdragen aan oplossingen voor het laden van elektrische bedrijfsvoertuigen; Promotie van Groningen als kennisstad op het gebied van waterstof met partners als Entrance, New Energy Coalition en EnergieHub050 tijdens Groningen Sail, de Hydrogen Technology Expo in Hamburg, de Promotiedagen en het internationale congres Wind Meets Gas.
Ruimtelijk-economische ontwikkeling	
Ruimtelijke economie opgave 1: van economische groei naar brede welvaart	
Vergroenen, biodiverser maken en verduurzamen van bedrijventerreinen	• Uitwerken van een ontwerp voor de Hunzeloop op bedrijventerrein Driebond, samen met ondernemers; • Samen met ondernemers uitwerken van een ontwerp voor de openbare ruimte van de Rigaweg (Euvelgunne) i.c.m. het afkoppelen van hemelwater.
Op naar een volledig circulaire economie	• Organiseren van bijeenkomsten voor kennisuitwisseling en inventariseren circulaire initiatieven; • Verdiepingsslag en opstellen rapport om circulair bouwen een impuls te geven; • Met Greendish hebben 6 horecaondernemers een traject doorlopen om voedselverspilling tegen te gaan en verzamelen van best practices voor andere projecten en ondernemers om daarvan gebruik te maken; • Start onderzoek vanuit het programma Fascinating en de provincie Groningen naar hoe lokale ondernemers kunnen worden gefaciliteerd bij het beschikbaar stellen van gezonde voeding via korte ketens en over de economische kansen en waardebehoud voor de regio; • Starten van een verkenning over hoe we circulair en impactvol inkopen nog beter kunnen integreren in het dagelijkse werkproces; • Ondersteuning van een innovatietraject voor een toiletfiltersysteem (opvang CT- als MRI-contractvloeistof) voor het Martini Ziekenhuis; • Ondersteunen samen met provincies en andere noordelijke gemeenten van twee circulaire projecten in de medische sector in het terugdringen van ziekenhuisafval en het filteren van medicijnresten uit water.
Ruimtelijke economie Opgave 2: economische voorzieningen groeien mee met de groei van de gemeente	

Vitale en toekomstbestendige centrumgebieden met een prettig verblijfsklimaat	• Opstellen van wijkvoorzieningsvisies voor Selwerd, De Wijert, Indische buurt en Lewenborg (volwaardige gemengde woonwijken met voldoende ruimte voor werk en voorzieningen die aansluiten bij de sociale vraagstukken die leven in de wijk); • Opstellen actielijnen voor het versterken van de lokale economie voor een aantrekkelijk verblijfsklimaat van de binnenstad; • Uitwerken van een pakket (juridisch-planologische) maatregelen, waaronder een aangepaste horecategorisering, de herinvoering van een exploitatievergunning voor nieuwe horeca en beleid voor supermarkten in de binnenstad.
Stimuleren en faciliteren van 'Werk in de Wijk'	• Met de vaststelling van de gebiedsvisie Corpus den Hoorn-Zuid geven we samen met betrokken partijen als ziekenhuis en bedrijvenvereniging richting aan de ontwikkeling en uitvoering tot een fijne plek om te wonen, werken en leven; • Met de vaststelling van de gebiedsvisie Scandinavische Havens is de eerste stap gezet naar de verdere uitwerking van Scandinavische Havens naar een levendig havenkwartier met volop ruimte voor bedrijvigheid, zowel op het land, als op het water; • Realisatie van de Textielhub Hoendiep-Noord; • Vaststelling van de ontwikkelvisie Zernike Campus Groningen voor de verdere functionele en ruimtelijke ontwikkelingen op Zernike Campus Groningen.
Versterken en vergroenen bovenwijkse voorzieningencentra	• Bepalen van de korte en lange termijnontwikkelingen in onze boodschappencentra, waarbij we inzetten op het versterken en creëren van een fijnmazig netwerk van winkelgebieden, waarin iedereen zijn dagelijkse boodschappen op de fiets of lopend kan doen; • Met de ontwikkelaar zijn plannen voor Winkelcentrum Paddepoel verder uitgewerkt. In 2025 zal worden gestart met sloop en herbouw van een deel van het complex aan de Dierenriemstraat, waar onder andere een nieuwe supermarkt en een sportschool zullen verrijzen; • Met marktpartijen worden voor het Overwinningsplein de mogelijkheden onderzocht om voorzieningen, woningen en een tweede supermarkt in het gebied toe te voegen. Hiervoor is een intentieovereenkomst met een vastgoedontwikkelaar aan het plein gesloten; • In 2024 is het winkelcentrum Lewenborg ingrijpend verbouwd. Ook het gebied rondom het winkelcentrum zal worden aangepakt. Aan de hand van input van bewoners, gebruikers en ondernemers is hiervoor een voorlopig ontwerp opgesteld met onder meer bomen en zitplekken.
Van winkel- naar wijkcentra	• Samen met bewoners, belangengroepen en ondernemers is een voorlopig ontwerp gemaakt voor de herinrichting van het Floresplein, waarbij de nadruk ligt op het veraangename van het verblijfsklimaat en het verbinden van de sociale functies die rondom het plein liggen; • Voor de winkelstrip in het midden van De Savornin Lohmanlaan is gewerkt aan een nieuw ontwerp voor de straat en het winkelplein, waarmee we de straat veiliger en klimaatadaptiever inrichten; • In samenwerking met ondernemers en bedrijvenvereniging is de verblijfskwaliteit verbeterd van het voorzieningsgebied in Reitdiephaven, met onder andere een fontein, bloembakken en fietsnietjes.

In Groningen is volop ruimte voor ontspanning	Samen met ondernemers, de cultuursector en Marketing Groningen werken we aan het versterken van de Vrije Tijdseconomie (VTE) naar de toekomst.
Grondzaken: Zie Paragraaf 7: Grondbeleid	
Overige economie	
Het uitvoeren van projecten door het Fonds Ondernemend Groningen.	

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Euroborg NV
- Stichting Industrie- en Handelsgebouwen Groningen (SIG)
- NV Waterbedrijf Groningen
- Enexis Holding/Tijdelijke deelnemingen als gevolg van verkoop productie- en leveringsbedrijf Essent
- Community Network Noord-Nederland (CENN) BV
- WarmteStad Holding BV
- Stichting Ondernemerstrefpunt
- Eems-Dollard Regio (EDR)
- Omgevingsdienst
- Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland (VEGANN)
- Gemeentelijk Energiebedrijf Holding BV

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

01.1 Economie en werkgelegenheid				
Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
01.1.1 Economische Ontwikkeling	7.227	9.330	7.784	1.546
01.1.2 Ruimtelijke econ. ontwikkeling	4.542	4.314	5.237	-923
01.1.3 Grondzaken	14.888	16.102	10.349	5.754
01.1.4 Overige Economie	13.158	13.158	11.291	1.867
Totaal	39.815	42.905	34.660	8.244
<i>Baten</i>				
01.1.1 Economische Ontwikkeling	896	1.532	1.706	174

01.1.2 Ruimtelijke econ. ontwikkeling	1.307	1.301	1.458	157
01.1.3 Grondzaken	5.158	5.268	14.964	9.696
01.1.4 Overige Economie	250	250	280	30
Totaal	7.611	8.350	18.407	10.057
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	32.203	34.554	16.253	18.301
<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	0	221	868	-647
Totaal onttrekkingen	0	1554	1.554	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	32.204	33.222	15.567	17.655

Financiële toelichting

1.1.1 Economische ontwikkeling	Lasten	Baten
Energiepakket	660	
De raad heeft op 18 december 2024 besloten het project "Uitvoering noodpakket energiekosten" als meerjarig project aan te merken. Dit noodpakket richt zich specifiek op de ondersteuning van het mkb, langs twee lijnen: maatwerkdienstverlening en uitbreiding capaciteit en dienstverlening van Groningen Werkt Slim (GWS). Om praktische redenen is de looptijd van enkele initiatieven langer en zijn niet alle beschikbare middelen besteed in 2024. De uitvoering gaat door tot en met het jaar 2025.		
Merkmanagement	268	
In april 2024 hebben wij de raad per brief geïnformeerd over de organisatie en governance van Marketing Groningen. Uit extern onderzoek is onder meer gebleken dat er een breed gedragen besef is voor de urgentie van imagooversterking van Groningen en het belang van goed merkmanagement. Daarom hebben we besloten voor de uitvoering van merkmanagement en economische profilering een tijdelijke organisatie in te richten. In 2024 hebben we een deel van de beschikbare middelen voor deze inrichting niet besteed. Het accent lag vooral op de voorbereiding. De daadwerkelijke inrichting van de organisatie volgt in 2025.		
Akkoord van Groningen	647	
Het resultaat op het samenwerkingsverband Akkoord van Groningen bedraagt 647 duizend euro. Hieronder volgt een toelichting op de belangrijkste oorzaken van dit resultaat: 1. De organisatie Groningen Merkparkers is later van start gegaan, waardoor de arbeidsmarktcampagne in 2025 zal starten in plaats van 2024. Dit zorgt voor een resultaat van 285 duizend euro in 2024; 2. Het Climate Adaptation Platform heeft pas laat in 2024 JTF-financiering opgehaald en krijgt daarom in 2025 en 2026 (in plaats van 2024-2025) 100 duizend euro per jaar cofinanciering vanuit het Akkoord van Groningen;		

3.	Het project voor het Plan van Aanpak talentbehoud en talentattractie is later in 2024 van start gegaan, waardoor er 100 duizend euro minder is uitgegeven dan begroot.		
4.	Aan het Campus Support team is voor het ontwikkelen van het Masterplan Campussen een subsidie toegekend van 710 duizend euro, 100% vergoed uit Rijksmiddelen volgens Nij Begun maatregel 35.7. De subsidie is verstrekt met voorfinanciering vanuit het Akkoord van Groningen. Uiteindelijk is een SPUK-uitkering ontvangen vanuit het Rijk ter hoogte van 500 duizend euro, waarbij is afgesproken dat het Campus Support Team een deel van de werkzaamheden ter waarde van 210 duizend euro naar 2025 verschuift. Hierdoor ontstaat een resultaat op de subsidie van 210 duizend euro;		
5.	Overige extra bestedingen op diverse posten à 48 duizend euro.		
Overige		-29	174
De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 145 duizend euro.			

1.1.2 Ruimtelijke economische ontwikkeling		Lasten	Baten
Hortus Biotoop		-493	
Voor het opstellen van de toekomstvisie voor de Hortus-Biotoop hebben we plankosten gemaakt. Hiervoor was geen specifiek budget gereserveerd binnen het programma Ruimtelijke Economie.			
Overige		-430	157
De overige afwijkingen tellen op tot een nadeel van 273 duizend euro.			

1.1.3 Grondzaken		Lasten	Baten
Grondbedrijf		5.754	9.696
Het totale jaarresultaat van het Grondbedrijf bedraagt ca. 15,5 miljoen euro voordelig. Dit resultaat bestaat uit een aantal onderwerpen die in de paragraaf Grondbeleid uitgebreid uitgesplitst en toegelicht wordt.			

Onttrekking algemene reserve

In de begroting 2024 hadden we 2,5 miljoen euro opgenomen voor afwaarderingen boekwaarde bij de aankoop van onrendabele gronden en de kosten van onrendabel bezit. Eind 2024 is gebleken dat deze afwaarderingen deels nodig waren. Hierdoor is een onttrekking aan de reserve lager dan nodig (conform de afgesproken werkwijze met de raad). Binnen het beleidsveld 4.2.1 ontstaat daardoor een nadeel bij de reservemutaties, wat in samenhang moet worden gezien met het resultaat in het beleidsveld 1.1.3 Grondzaken. Na aftrek van het terugstorten in de algemene reserve van 1,5 miljoen euro, bedraagt het netto resultaat van het Grondbedrijf ca. 14 miljoen euro.

1.1.4 Overige economie		Lasten	Baten
Suikerzijde		1.449	-71
Op 21 december 2022 heeft de raad de gebiedsbegroting De Suikerzijde vastgesteld. Gedurende de exploitatieperiode van de gebiedsbegroting kan incidenteel vrijval van financiële middelen plaatsvinden. Eind 2024 bedraagt deze incidentele vrijval ca. 1,4			

miljoen euro. Deze middelen blijven beschikbaar binnen de gebiedsbegroting van de Suikerzijde.		
Vrijval kapitaallasten	399	13
Het kapitaallastbudget valt gedeeltelijk vrij in 2024. Dit wordt veroorzaakt doordat een deel van de betreffende activa nog niet was voltooid per 31 december 2023.		
Overige	19	88
De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 107 duizend euro.		
Reservemutaties	Lasten	Baten
Reserve toevoeging	-647	
Resultaten op samenwerkingsverbanden zijn reeds toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling. In de financiële verordening 2024 heeft de raad het college mandaat gegeven om dit bij de jaarrekening uit te voeren, zonder dat hier een separaat raadsbesluit aan ten grondslag ligt. Hierdoor ontstaat een afwijking bij de reservemutaties. Deze afwijkingen blijven zichtbaar bij de beleidsvelden waar ze zich voordoen en worden daar toegelicht. Het gaat bij dit deelprogramma om de volgende samenwerkingsverbanden:		
Omschrijving samenwerkingsverband	Resultaat 2024 (x 1.000 euro)	
Akkoord van Groningen	647	

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 1.2: Mobiliteit

In het deelprogramma Mobiliteit staat een goed bereikbare gemeente Groningen met een aantrekkelijke, veilige en gezonde leefomgeving centraal. Uitgangspunt van het mobiliteitsbeleid is om lopen, fietsen en het openbaar vervoer te stimuleren. Met de vaststelling van de [Mobiliteitsvisie 'Groningen Goed op Weg'](#) is de kwaliteit van de openbare ruimte leidend geworden bij het maken van keuzes in plaats van de ruimte voor de auto. Met een stevig groeiende gemeente met meer inwoners, arbeidsplaatsen en bezoekers is het een flinke uitdaging om de impact van (auto)verkeer te beperken. Samen met het terugdringen van de CO₂-uitstoot vraagt dit om een verandering naar emissievrije mobiliteit dat minder ruimte inneemt. Het speelveld rond mobiliteit verandert de komende tijd hierdoor flink.

Doelen Deelprogramma 1.2: Mobiliteit

Het deelprogramma mobiliteit heeft de volgende doelen:

- Het stimuleren van lopen, fietsen en het openbaar vervoer;
- Het voor iedereen goed bereikbaar houden van Groningen op een zo veilige en duurzame manier;
- Het voorrang geven aan innovatieve en schone vormen van personen- en goederenvervoer waarmee de CO₂-uitstoot verminderd wordt.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Uitvoeringsagenda 2025 bij Meerjarenprogramma's Stadsontwikkeling 2023-2026 \(2024\)](#)

[Beleidsplan Verkeerslichten Groningen \(2023\)](#)

[Ruimte voor zero-emissie Stadslogistiek \(2021\)](#)

[Actualisatie Bestemming Binnenstad 2021 \(2021\)](#)

[Mobiliteitsvisie Groningen Goed op Weg \(2021\)](#)

[Nieuwe Ruimte - Ontwerpleidraad Leefkwaliteit Openbare Ruimte \(2021\)](#)

[Visie Openbare Laadinfrastructuur Groningen 2025 \(2020\)](#)

[Parkeervisie 2018-2025 \(2018\)](#)

De Mobiliteitsvisie is uitgewerkt in de volgende vijf uitvoeringsprogramma's:

Relevante ontwikkelingen

Samenwerken met het Rijk op mobiliteitsprojecten is en blijft belangrijk. Zo hebben we ten aanzien van de aanleg van de Gerrit Krolbrug en de Paddepoelsterbrug goede afspraken kunnen maken met het Rijk. In het najaar van 2024 zijn de onderzoeken naar nut, noodzaak en realiseerbaarheid van de Lelylijn, Nedersaksenlijn en verbeteringen aan het bestaande spoor in Noord-Nederland afgerond en aan het kabinet aangeboden. Dit heeft in het voorjaar van 2025 geleid tot twee kabinetsbesluiten:

1. Het geldt dat voor de Lelylijn gereserveerd was wordt ingezet voor onder meer de aanleg van de Nedersaksenlijn en aanvullende maatregelen om de flessenhals Zwolle-Meppel aan te pakken.
2. Rijk en regio gaan gezamenlijk aanvullend onderzoek doen naar de ruimtelijke inpassing en de financieringsmogelijkheden voor de Lelylijn.

Desondanks blijven we ons gezamenlijk met de andere noordelijke overheden hard maken voor de realisatie van de ambities uit het Deltaplan voor het Noorden, specifiek met betrekking tot de aanleg van twee nieuwe spoorlijnen en het verbeteren van bestaand spoor (met name rond Meppel). De komende tijd moet blijken welke structurele afspraken alsnog gemaakt kunnen worden met het Rijk.

Op 1 september 2024 om 21.05 uur ging de nieuwe Zuidelijke Ringweg open voor het autoverkeer en is een groot deel van de verkeersoverlast als gevolg van de bouwwerkzaamheden voorbij. In de afgelopen periode is hard gewerkt om de bereikbaarheid, doorstroming, leefbaarheid en veiligheid van onze regio én de gemeente Groningen te verbeteren. Met de ombouw van de Zuidelijke Ringweg inclusief het Julianaplein hebben we een solide basis voor de toekomst gelegd. Hoewel de ringweg weer gebruikt kan worden, wordt er in 2025 nog hard gewerkt aan de afronding van het project. In deze periode worden oude constructies opgeruimd, bomen en struiken aangeplant, het Zuiderplantsoen gerealiseerd en lokale wegen afgebouwd en aangesloten op het hoofdwegenet. Ook wordt in deze periode de Esperantotunnel voor fietsers gerealiseerd.

Inmiddels is de gehele ringweg ongelijkvloers behalve het noordelijke gedeelte van de Westelijke Ringweg. Ook op de aansluiting van de Westelijke Ringweg met de Friesestraatweg en de Metaallaan willen we de verkeerslichten verwijderen, zodat verkeer sneller en veiliger kan worden afgewikkeld. Zodoende kan het autoverkeer via de ringwegen en hoofdwegen rijden en is het niet langer nodig om dwars door de wijken en dorpen te rijden. Samen met de provincie en het Rijk onderzoeken we de mogelijkheden voor een (deels) verdiepte ligging van de Westelijke Ringweg. Zodoende kunnen ook de wijken Vinkhuizen en Paddepoel beter met elkaar worden verbonden en komt er meer ruimte voor groen. In het kader van het landelijk Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) wordt gekeken naar de bereikbaarheid van de gehele Westflank van de stad Groningen. Het Rijk heeft hiervoor tot nu toe 88,5 miljoen euro (prijsspeil 2024) gereserveerd. De gemeente en de provincie staan samen garant voor eenzelfde bedrag. Begin 2025 zijn de resultaten van het MIRT-onderzoek voor de Westflank van Groningen, inclusief plannen om de aansluitingen van de Friesestraatweg en Metaallaan met de Westelijke Ringweg ongelijkvloers te maken, naar verwachting gereed en kunnen de vervolgstappen worden bepaald.

De gemeente Groningen groeit hard als het gaat om inwoners en arbeidsplaatsen en dat betekent ook een toename van het aantal verplaatsingen. Daardoor wordt het steeds drukker op het fietspad, in het openbaar vervoer en op de weg. Naast het groeiend aantal verkeersbewegingen neemt ook de diversiteit van het verkeer toe met groter wordende verschillen in massa en snelheid. Dat zien we vooral terug op het fietspad waar naast gewone fietsen steeds meer e-bikes, speed pedelecs, snor- en bromfietsen, bakfietsen en fatbikes rijden. Het zogeheten LEV-kader voor Lichte Elektrische Voertuigen met een maximumsnelheid van 25 km/uur, waarvan de ingangsdatum aanvankelijk op 1 januari 2025 gepland stond, moet meer duidelijkheid verschaffen welke voertuigen wel en welke niet op de openbare weg mogen rijden. Ook ten aanzien van e-bikes en/of fatbikes verwachten we aanpassing van de landelijke wetgeving.

Het gevolg van meer verkeersbewegingen in combinatie met grotere snelheids- en massaverschillen is dat het aantal verkeersongevallen de afgelopen jaren is toegenomen en dat de verkeersveiligheid ook in onze gemeente steeds meer onder druk staat. Met het landelijke Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) 2030 slaan de overheden de handen ineen om een risico gestuurde verkeersveiligheidsaanpak te maken en deze ook te verankeren in beleid. Om de verkeersveiligheid te verbeteren, wordt bovendien onverminderd doorgewerkt aan lokale en regionale maatregelen zoals een beperking van de maximumsnelheid van 30 km/uur op diverse wegen in onze gemeente. Ook wordt gewerkt aan een schaa sprong voor het fietsnetwerk. We investeren in het verbreden van onze fietspaden en hebben nieuwe fietsroutes zoals de Suikerzijde toegevoegd aan ons fietsnetwerk. Op deze manier proberen we het fietsverkeer beter te spreiden waardoor de druk op bestaande fietspaden wordt verlicht.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Vervoerswijzen	
Toename van ruimte-efficiënte, schone en gezonde vervoerswijzen door groei van het aandeel voetgangers, fiets en openbaar vervoer en afname van het aandeel auto's zowel binnen gemeente Groningen als van en naar Groningen met als doel: herwinnen openbare ruimte, verminderen CO₂ uitstoot en realiseren van een gezondere leefomgeving.	• Conform ons Uitvoeringsprogramma Lopen, Fietsen en Verkeersveiligheid hebben we gewerkt aan het verbeteren van looproutes naar wijkvoorzieningen, openbaar vervoerhaltes en stations. Onder meer de loopnetwerken voor Paddepoel, Selwerd, Tuinwijk en de Oosterparkwijk zijn hiervoor geanalyseerd; • Met onze landelijke partners van de City Deal 'Ruimte voor Lopen' en Europese partners vanuit het Interreg North Sea Project 'Active Cities' is kennis uitgewisseld over het stimuleren van loopbeleid. We hebben een partnermeeting georganiseerd in Groningen en deelgenomen aan het Nationaal Masterplan Lopen. Tenslotte zijn in het kader van Loopvriendelijk Paddepoel diverse scenario's geschetst voor het Winkelcentrum Paddepoel; • Conform ons Uitvoeringsprogramma Lopen, Fietsen en Verkeersveiligheid is verder gewerkt aan de fietsstraten Korreweg, Kerklaan (Groningen) en Helperzoom Noord. Verder is gestart met de bouw van de fietsbruggen over de Borgsloot en het Slochterdiep bij Meerstad. De fietsbrug over de Noordelijke Ringweg is als onderdeel van de Doorfietsroute Winsum-Groningen geplaatst en het gedeelte van de Doorfietsroute Assen-Groningen tussen Haren en de Witte Molen is aangelegd; • Het Voorlopig Ontwerp vervanging Gerrit Krolbrug is afgerond en vastgesteld. Eerder werd de tijdelijke fiets- en voetgangersbrug gerealiseerd. Wat betreft de Paddepoelsterbrug is verder gewerkt aan het Voorlopig Ontwerp en zijn financiële afspraken met het Rijk gemaakt; • In december werd de Suikerzijderoute feestelijk geopend. De toekomstige bewoners van de Suikerzijde hebben hiermee een aantrekkelijke en rechtstreekse fiets- en voetgangersverbinding met de binnenstad; • In het kader van het Uitvoeringsprogramma Lopen, Fietsen en Verkeersveiligheid is onderzoek gedaan naar de drukte en diversiteit op fietspaden. De uitkomsten van dit onderzoek worden gebruikt voor het opstellen van een nieuwe fietsstrategie voor Groningen. Daarnaast is onderzocht welke fietsroutes in en rond de binnenstad aantrekkelijker gemaakt kunnen worden en hoe de toekomstige fietsstructuur rondom het Hoofdstation er uit kan komen te zien volgens de Strategische Agenda Stationsgebied;

	• Groningen Fietsstad heeft via diverse campagnes, advertenties en social media ingezet op het stimuleren van de fiets en het promoten van de fietsenstallingen Grote Markt en Nieuwe Markt. Ook heeft Groningen Fietsstad zich ingezet om de participatie voor een nieuwe fietsstrategie voor Groningen onder de aandacht te brengen; • Met de Provincie Groningen, het OV Bureau Groningen-Drenthe en andere stakeholders hebben we, als uitwerking van onze Mobiliteitsvisie, voortvarend gewerkt aan de Routekaart OV 2040 waarin we aangeven hoe het openbaar vervoer in Groningen er op langere termijn uit moet gaan zien en welke stappen we de komende twintig jaar zetten om onze doelen te bereiken; • Met Rijk en Provincie Groningen werken we aan de toekomstige bereikbaarheid van Suikerzijde met het openbaar vervoer. ProRail is in het najaar van 2024 gestart met een verkenning naar de realisatie van het beoogde treinstation De Suikerzijde. Maar we hebben ook varianten onderzocht ten aanzien van de busbediening in deelgebied Noord van Suikerzijde; • We hebben stappen gezet om de nieuwe gebiedsontwikkelingen zoals Meerstad, Suikerzijde en Stadshavens, maar ook de bestaande woonwijken, goed met het openbaar vervoer te ontsluiten. Op plekken waar het OV-aanbod minder is, bieden we alternatieven zoals het wijkvervoer aan; • Als gemeente hebben we intensief meegedacht en meegewerkt aan de MIRT-onderzoeken voor Lelylijn en Nedersaksenlijn en bij het onderzoek naar de effecten en haalbaarheid van verbeteringen aan het bestaande spoor. Tevens hebben we verkend wat de inpassing van de Lelylijn in Groningen kan betekenen voor de stedelijke ontwikkeling; • De werkzaamheden aan de ombouw van het Hoofdstation in het kader van Groningen Spoorzone zijn doorgegaan, bijvoorbeeld aan de ondergrondse reizigerstunnel en de daaronder gelegen fietsenstalling. Voor de insnijding van het Emmaviaduct is het referentieontwerp afgerond en is gestart met de contractvoorbereiding en het opstellen van de kredietaanvraag; • Met inbreng van de gemeente Groningen heeft ProRail een plan opgesteld voor de verbetering van de fysieke toegankelijkheid van station Groningen Noord; • Ook in 2024 hebben we het wijkvervoer in onze gemeente ondersteund. Met de bestaande initiatieven zijn we in gesprek om op een duurzame manier uit te breiden naar andere wijken. Ook in Ten Boer is wijkvervoer inmiddels beschikbaar. We zien bovendien een toename in het gebruik van het wijkvervoer in onze gemeente;

	• De voorbereidende werkzaamheden om onze P+R terreinen aantrekkelijker te maken zijn begonnen. Daarmee willen we te kleine fietsenstallingen uitbreiden, reizigersvoorzieningen verbeteren, de uitstraling en sociale veiligheid naar een hoger niveau tillen en deelmobiliteit met nieuwe, beter zichtbare hubs faciliteren. In 2024 zijn de eerste stappen gezet ten aanzien van de realisatie van fysieke deelhubs conform ons Uitvoeringsprogramma Hubs; • Met het vastgestelde Pakket Parkeermaatregelen werken we aan een verlaging van de parkeerdruk, zodat er meer ruimte ontstaat voor leefkwaliteit, klimaatadaptatie, lopen en fietsen. Belangrijke onderdelen hiervan zijn een uitbreiding van het gebied met betaald parkeren en betaald parkeren 's avonds en op zondag. De invoering van een nieuwe bezoekersvergunning op 1 januari 2025 zorgt ervoor dat veel inwoners hun bezoek goedkoper kunnen laten parkeren.
Bereikbaar houden van de economische kerngebieden van Groningen met onder meer de (vracht)auto.	• De verdiepte ligging Aanpak Ring Zuid (ARZ) is op 1 september 2024 opengesteld voor het autoverkeer. De werkzaamheden op het onderliggende wegennet, aan de Esperantotunnel en het Zuiderplantsoen vorderen gestaag; • We zijn verder gegaan met het opstellen van een plan voor het ongelijkvloers maken van de Westelijke Ringweg. Samen met het Rijk en de Provincie Groningen hebben we een MIRT-onderzoek uitgevoerd naar de bereikbaarheidsopgave voor de Westflank. Begin 2025 moet dit leiden tot strategische keuzes voor de gebiedsgerichte ontsluiting in de Westflank en de toedeling van de beschikbare Rijksbijdrage van € 88,5 miljoen (prijsspeil 2024 en inclusief btw) en welke cofinanciering de regio beschikbaar stelt; • Voor de Oosterhamrikzone zijn diverse onderzoeken uitgevoerd naar een nieuwe busroute, een fietsroute en een autoverbinding. Bovendien is gestart met de stedenbouwkundige verkenning van een nieuwe oeververbinding. Dit alles vormde de input voor het inmiddels opgestelde Toekomstbeeld Oosterhamrikzone; • We zijn gestart met de Oostflankstudie. Als eerste is geïnventariseerd welke netwerken, databronnen en modellen beschikbaar zijn. Specifiek voor het voetgangersnetwerk zijn ontbrekende schakels toegevoegd. Aan de hand van het opgestelde plan van aanpak gaan we aan de slag met het vervolg.
De auto krijgt een minder dominante positie.	• We hebben gewerkt aan de transformatie van 50 km/uur-wegen in 30 km/uur-straten conform ons Uitvoeringsprogramma Doorwaadbare Stad. Voor De Savornin Lohmanlaan, Zaagmuldersweg, Kerklaan, Dilgtweg, Meerweg en Lijzijde zijn het Voorlopig of Definitief Ontwerp en de kredietaanvraag vastgesteld; binnenkort start de uitvoering. Daarnaast is een begin gemaakt met het opstellen van een ontwerp voor Parkweg en Amkemaheerd;

	Het (verkeerskundige) onderzoek naar de consequenties van een autoknip in de Eikenlaan in combinatie met autoknips in Wilgenlaan en Dierenriemstraat is afgerond. We zijn inmiddels begonnen met de participatie en het ontwerp van deze autoknip. Voor het weren van doorgaand autoverkeer op de Stationsweg, opgenomen in de Strategische Agenda Stationsgebied, is begonnen met de uitwerking van een verkeersplan ten aanzien van mitigerende maatregelen.
Effect op de directe omgeving	
Herwinnen van de openbare ruimte en zorgen voor voldoende goede fietsparkeervoorzieningen.	- Met betrekking tot de nieuwe Fietsenstalling Herestraat (onder de C&A) hebben we voorbereidende activiteiten en onderzoeken gedaan, zodat we afspraken met de pandeigenaar op korte termijn kunnen vastleggen en de bouw van de nieuwe fietsenstalling voor circa 600 fietsen kan beginnen; - Ten aanzien van de Fietsenstalling Westerhaven is onderzocht hoe we de toegang tot deze nieuwe stalling het beste kunnen realiseren. Hiervoor zijn ontwerpen opgesteld en zijn gesprekken gevoerd met de andere pandeigenaren en -huurders. Met betrekking tot de zoektocht naar één of meerdere nieuwe stallingen in het gebied tussen de A-brug en de Vismarkt heeft er een verdiepend onderzoek plaats gevonden waarmee de basis is gelegd voor een haalbaarheidsstudie. Tot slot zijn we bezig met voorstellen voor een tijdelijke - en op termijn permanente fietsenstalling - op de plek van de Parkeergarage Haddingestraat; - ProRail heeft de plannen voor de uitbreiding van het aantal fietsenstallingen bij station Groningen Noord afgerond. Eind 2024 is de aanbesteding gestart.
Herwinnen van de openbare ruimte door terugbrengen dominantie van geparkeerde auto's in het straatbeeld.	- Met de vaststelling van het Pakket Parkeermaatregelen is het kortparkeertarief in diverse wijken verhoogd en zijn de tijdsvensters uitgebreid. Op deze manier dringen we het wijkvreemd parkeren terug en worden bezoekers van de binnenstad en forenzen gestimuleerd om niet langer gratis of voor een relatief laag tarief op straat te parkeren, maar juist te kiezen voor een parkeergarage of P+R terrein. De ruimte die daarmee vrijkomt, richten we opnieuw in. Tevens voeren we een gedeelde parkeervergunning in voor bewoners die met elkaar één auto willen delen. Uiteindelijk wordt het betaald parkeren in Haren en Groningen geharmoniseerd (tarieven op elkaar afstemmen, einde aan de fysieke parkeerpassen); - Voor de inzet van onze scanauto's voor handhaving op verkeersovertredingen die vallen onder de Wet Mulder zijn we begonnen met een update van ons parkeervakkenbestand. Als de update gereed is, voeren we testen uit met de module foutparkeren op de scanauto en op basis van de uitkomsten bepalen we uiteindelijk of we overgaan op handhaving met behulp van de scanauto of niet; - Met de introductie van deelauto's, vermindering van het eigen autobezit en invoering van betaald parkeren zijn uiteindelijk

	minder parkeerplaatsen op straat nodig. Op verschillende locaties hebben we deze plekken ingericht als stallingsplek voor de fiets door in samenwerking met bewoners fietsvlonders en fietsklemmen te realiseren; Natuurlijk! Deelmobiliteit, het landelijke samenwerkingsprogramma voor deelmobiliteit, is in 2024 begonnen met het opstellen van modelteksten voor vergunningen voor deelauto's. Omdat deze modelteksten nog niet gereed zijn, duurt de invoering van vergunningen voor commerciële deelauto-aanbieders iets langer.
Minder verkeersslachtoffers.	- Conform ons Uitvoeringsprogramma Lopen, Fietsen en Verkeerveiligheid zijn concrete projecten uitgevoerd die ervoor moeten zorgen dat het aantal verkeersslachtoffers teruggedrongen wordt. Zo zijn op vijf locaties op de wijkring van Beijum verkeersdrempels gerealiseerd en is gewerkt aan een ontwerp voor de oversteek Emingaheerd. Daarnaast zijn ontwerpen opgesteld voor de Gaykingastraat en Stadsweg in Ten Boer en diverse straten in Glimmen en Noordlaren; - Met onze integrale aanpak scholen willen we lopen en fietsen aantrekkelijker, leuker én verkeersveiliger maken. Zo zorgen we ervoor dat lopen en fietsen naar school weer de norm wordt. Ten behoeve hiervan is een Plan van Aanpak en een uniforme werkwijze opgesteld. Ook zijn we in gesprek met ruim tien basisscholen en denken we mee in het kader van de nieuwbouw van scholen in Ten Post en Woltersum; - Verkeerseducatie is een belangrijk speerpunt binnen ons verkeersveiligheidsbeleid. Onder de vlag van Verkeerswijzer Groningen hebben we campagnes, verkeerslessen en andere educatieve activiteiten uitgevoerd gericht op kinderen, jongvolwassenen en ouderen.
Slim en Duurzaam	
Voorrang geven aan innovatie en schone vormen van personen- en goederenvervoer.	- Het plaatsen van laadpalen voor elektrische voertuigen gebeurt sinds eind 2023 in eigen beheer. Het afgelopen jaar zijn in opdracht van ons laadpunten voor elektrische voertuigen op straat en in parkeergarages geplaatst; - Op verzoek van bewoners, forenzen en aanbieders van deelauto's hebben we openbare laadpalen geplaatst, maar ook op strategische locaties en op plekken waar we vraag verwachten (datagestuurd). Daarbij streven we naar een gemeentedeekkend netwerk in 2025 (conform de Visie Openbare Laadinfrastructuur Groningen 2025); - De realisatie van laadvoorzieningen in onze buurtstallingen hebben we onderzocht; vanwege de brandveiligheid bleek dit echter niet mogelijk; - Ons Uitvoeringskader Snellaadinfrastructuur is in 2024 vastgesteld. Zodoende is duidelijk waar en hoe de ontwikkeling van snellaadinfrastructuur in onze gemeente plaatsvindt. - We zijn van start gegaan met de actualisatie van onze Visie Openbare Laadinfrastructuur Groningen 2025;

	• We hebben ons ingezet op het onderzoeken van en deelnemen aan innovatieve projecten en ontwikkelingen met betrekking tot elektrisch laden zoals het combineren van laadpunten en lantaarnpalen; • We zijn deelmobiliteit blijven stimuleren met de inzet op deelfietsen en deelscooters. De pilot met elektrische deelbakfietsen is nog niet gestart, omdat de zoektocht naar de juiste plekken voor deze voertuigen lastiger bleek dan aanvankelijk gedacht; • Inmiddels zijn de eerste elf deelmobiliteitshubs in onze gemeente, conform ons Uitvoeringsprogramma Deelmobiliteit, gerealiseerd waaronder die in Beijum en op Zernike Campus; • De plankaart autodelen waarmee we vaste standplaatsen voor deelauto's willen bepalen, is nog niet opgesteld. Veel deelauto's zullen namelijk in 2025 en 2026 verplaatst worden naar locaties met laadinfrastructuur vanwege de transitie naar elektrische voertuigen. Overigens hebben we wel subsidie verleend aan twee bewonersgroepen die auto's delen; • Er is een volgende stap gezet in het verduurzamen van het openbaar busvervoer in onze regio. Zo heeft Qbuzz de 'Busstalling van de Toekomst' aan de Peizerweg geopend met veel meer ruimte voor het opladen van elektrische bussen. Daarnaast zijn 35 nieuwe elektrische bussen ingestroomd. Onder andere vanwege het faillissement van Van Hool in 2024 heeft de instroom van elektrische bussen vertraging opgelopen. Desalniettemin wordt de CO₂-uitstoot van het openbaar busvervoer voor 2030 teruggebracht naar nul.
Sturen op verkeer (in plaats van faciliteren en geleiden).	• Het beleidsmatige referentiekader (onderdeel van het Multimodaal Netwerkkader Groningen) is uitgebreid met indicatoren en normwaarden voor de doorstroming en betrouwbaarheid van het openbaar vervoer; • De aanbesteding voor de inkoop van vier nieuwe intelligente verkeerslichten (iVRI's) in de omgeving van Winkelcentrum Paddepoel en nabij het Martini Ziekenhuis is doorlopen. Omdat we op deze locaties ook willen experimenteren met het instellen van nieuwe beleidsdoelen uit het Beleidsplan Verkeerslichten, zijn we begonnen met het opstellen van een plan van aanpak.
Het op orde hebben van de datastromen.	• We zijn verder gegaan met de ontwikkeling en het beschikbaar maken van alle relevante mobiliteitsdata, zodat het structureel en correct kan worden aangeleverd aan de landelijke organisatie; • We zijn begonnen met een update van ons parkeervakkenbestand. Dit is nodig om nauwkeurig te kunnen bepalen waar geparkeerd mag worden, hoeveel parkeercapaciteit beschikbaar er is en waar daadwerkelijk geparkeerd wordt; • Groningen is één van de honderd steden die deel uit maken van de EU mission on Climate-Neutral and Smart Cities (2030).

	Daarom is in samenwerking met het Rijk en andere regio's een start gemaakt met een onderzoeks- en ontwikkelingspilot voor de integrale monitoring en effectberekening van klimaatdoelstellingen; • We zijn begonnen met het opstellen van een plan van aanpak voor het uitvoeren van een test met nieuwe technieken die detectie op afstand van (pelotons) fietsers mogelijk maakt bij intelligente verkeerslichten.
Een leefbare en aantrekkelijke binnenstad door alleen nog maar schone voertuigen toe te staan.	• We zijn gestart met het handhaven van het venstertijdgebied voor bedrijfs- en vrachtauto's met behulp van ANPR-camera's; • De effecten van het venstertijdgebied op de leefbaarheid van de binnenstad zijn door ons gemonitord en geëvalueerd; • Met lokale bedrijven en instellingen is gewerkt aan Europese en/of nationale subsidieprojecten om duurzame, logistieke concepten te ontwikkelen, te testen en te implementeren. Zo is bijvoorbeeld gewerkt aan intelligente toegang voor voertuigen gekoppeld aan reserveringen voor het laden en lossen; • De zero-emissiezone voor stadslogistiek (conform onze visie Ruimte voor zero-emissie stadslogistiek) is verder voorbereid.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- OV bureau Groningen-Drenthe

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

01.2 Mobiliteit				
Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Vershil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
01.2.1 Vervoerswijzen	7.156	7.976	7.615	361
01.2.2 Impact op de directe omgeving	23.929	23.462	20.358	3.105
01.2.3 Slim en duurzaam	14.526	14.149	15.618	-1.470
Totaal	45.611	45.587	43.591	1.996
<i>Baten</i>				
01.2.1 Vervoerswijzen	0	0	224	224

01.2.2 Impact op de directe omgeving	31.163	31.163	35.350	4.187
01.2.3 Slim en duurzaam	790	1.177	1.883	706
Totaal	31.953	32.340	37.457	5.117
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	13.658	13.247	6.134	7.113

<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	110	6360	6.360	0
Totaal onttrekkingen	0	4361	4.361	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	13.768	15.246	8.133	7.113

Financiële toelichting

1.2.1 Vervoerswijzen	Lasten	Baten
Verkenning station De Suikerzijde	561	
In de begroting 2024 is 750 duizend euro beschikbaar gesteld voor de verkenning van een nieuw station in de nieuwe wijk De Suikerzijde. Dit bedrag was een raming voor de kosten in 2024 en 2025 gebaseerd op informatie vanuit de Suikerzijde BV. Daarom zijn niet alle beschikbare middelen in 2024 besteed. De resterende kosten volgen in 2025.		
Deze kosten worden gedekt uit de beschikbare middelen in het Stedelijk Investeringsfonds (SIF).		
Taakstelling SIF	-200	
In de begroting 2024 is binnen dit beleidsveld een bezuinigingstaakstelling op het Stedelijk Investeringsfonds opgenomen. In totaal gaat dit om een bedrag van 200 duizend euro structureel. In 2024 is deze taakstelling ingevuld door incidentele vrijval op de SIF-budgetten elders verantwoord in deze jaarrekening.		
Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij naar het overzicht met SIF-middelen in deze gemeenterekening.		
Overige		224
De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 224 duizend euro.		

1.2.2 Impact op de directe omgeving	Lasten	Baten
Parkeerbedrijf	3.765	3.446
<i>Baten</i>		
In 2024 zijn de baten van het parkeerbedrijf zijn ca. 3,5 miljoen euro hoger dan begroot. De toename van de baten bestaat met name uit de volgende onderdelen:		
- een hogere omzet uit het belparkeren (2,3 miljoen euro), vooral verklaard door een aanpassing van het tarief ten opzichte van de begroting;		
- een hogere omzet bij de parkeergarages (1,2 miljoen euro), vooral verklaard door het kortparkeren in de parkeergarage Forum (0,7 miljoen euro);		
- een hogere omzet uit vergunningen en bezoekerspassen (0,2 miljoen euro);		
- een hogere omzet uit verhuur van garages (0,2 miljoen euro);		
- een hogere omzet uit laadpalen in parkeergarages (0,1 miljoen euro);		
- lagere omzet laadbedrijf (0,3 miljoen euro), vooral verklaard door vertraging in de aanleg van laadpalen.		

Lasten

De lasten bij het straatparkeren zijn 570 duizend euro lager dan begroot, onder meer bestaande uit lagere onderhoudskosten van parkeerapparatuur. In de begroting hadden we gerekend op hogere onderhoudskosten voor de huidige parkeerapparatuur. Maar inmiddels is gestart met het vervangen van de parkeerapparatuur en zijn deze extra onderhoudsuitgaven niet nodig gebleken. Daarnaast zijn de energiekosten van het laadbedrijf lager. Doordat de implementatie van nieuwe laadpalen vertraging oploopt, is ook het energieverbruik achtergebleven (355 duizend euro).

Tot slot is aan de lastenkant bij het opstellen van de begroting rekening gehouden met een incidenteel positief resultaat van ca. 2,9 miljoen euro.

Parkeerhandhaving	-653	740
In 2024 zijn de opbrengsten uit naheffingsaanslagen parkeerbelasting ca. 0,7 miljoen euro hoger dan begroot. Dit zijn parkeerboetes bij niet of te weinig betalen. Deze hogere opbrengsten worden voor ca. 0,5 miljoen euro veroorzaakt door een verbetering van het percentage oninbaarheid. Daarnaast heeft de landelijke tariefstijging gezorgd voor hogere opbrengsten van ca. 0,2 miljoen euro. Tegenover deze hogere opbrengsten staan ook hogere lasten van ca. 0,6 miljoen euro door extra inzet van personeel voor parkeerhandhaving. Dit wordt vooral veroorzaakt door de verhoging van de personele capaciteit voor de tweede scanauto.		
Overige	-7	1
De overige afwijkingen tellen op tot een nadeel van 6 duizend euro.		

1.2.3 Slim en duurzaam	Lasten	Baten
Spaarregeling Ringwegen	-272	515
In de begroting 2024 is structureel 454 duizend euro opgenomen voor de spaarregeling Ringwegen. Jaarlijks sparen we een bedrag voor toekomstige investeringen onder meer in de ontsluiting Hoofdstation zuidzijde en de aanpak westelijke ringweg. In 2024 hebben we een deel van de gemaakte kosten voor de westelijke ringweg verrekend met de Provincie Groningen.		
Plankosten Oosterhamrikzone	-678	27
In het Stedelijk Investeringsfonds hebben we middelen begroot voor plankosten van de Oosterhamrikzone. Deze middelen zijn deels opgenomen in de exploitatie (485 duizend euro) en voor het overige gestort in de reserve SIF. Eind 2024 is in totaal ca. 1,1 miljoen euro besteed. Hierdoor is in de rekening 2024 sprake van een administratief resultaat.		
Bussen over West	-270	
De middelen ter dekking van de geluidswerende maatregelen bij het project Bussen over West zijn gestort in de reserve SIF, en niet in de exploitatie. Hierdoor is in de rekening 2024 sprake van een administratief resultaat.		
Overige	-250	164
De overige afwijkingen tellen op tot een nadeel van 86 duizend euro.		

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 1.3: Wonen

In het deelprogramma Wonen staat centraal dat we iedereen die in onze gemeente wil (blijven) wonen een plek bieden. We zetten in op voldoende kwalitatief goede, duurzame en betaalbare woningen in een goede en toekomstbestendige woonomgeving. Wij bouwen als gemeente zelf geen woningen. Daarom sturen wij met wetgeving en beleid op onze doelstellingen en maken wij afspraken met ontwikkelaars en corporaties over hoe we onze ambities gaan realiseren.

Doelen Deelprogramma 1.3: Wonen

Het programma Wonen heeft de volgende doelen (*bron: [woonvisie 2020-2025](#)*):

- We willen een ongedeelde gemeente zijn, waarbij iedereen een plek kan vinden;
- We willen dat voldoende en betaalbare woningen worden gerealiseerd en behouden blijven;
- We hebben extra aandacht voor de woonbehoeften van ouderen, kwetsbare groepen en groepen met een alternatieve woonwens;
- We bouwen woningen met aandacht voor kwaliteit van de woon- en leefomgeving;
- We willen dat woningen duurzaam en zo mogelijk circulair worden gerealiseerd in een klimaatbestendige woonomgeving.

In 2024 en 2025 wordt gewerkt aan het opstellen van nieuw woonbeleid. De huidige woonvisie loopt af en actueel woonbeleid is (onder meer) nodig om richting te geven aan de woningbouwontwikkelingen in onze gemeente, om onze doelen te bereiken en als kader voor het maken van (prestatie)afspraken met corporaties en ontwikkelaars. Verder is er in 2024 een groot woningbehoefte onderzoek gehouden wat ons actuele data geeft over de woonwensen van onze inwoners, om met nieuw woonbeleid op in te spelen.

De huidige woonvisie wordt opgevolgd door een volkshuisvestingsprogramma. Dit is één van de programma's die vanuit de Omgevingswet verplicht is gesteld. In de Omgevingsvisie wordt het strategisch beleid voor de lange termijn vastgelegd. De onderliggende programma's leggen het accent op uitvoeringsgericht beleid. Om te komen tot een goed en gedragen volkshuisvestingsprogramma besteden we veel aandacht aan participatie, zowel intern als extern worden belanghebbenden betrokken.

Beleidsvelden

Het deelprogramma Wonen bestaat uit de volgende beleidsvelden: Stimuleren en reguleren Woningmarkt, Wijkvernieuwing, Doelgroepen, Leefkwaliteit en duurzaamheid en Overig wonen. De ontwikkelingen op deze beleidsvelden staan in het hoofdstuk 'Relevante Ontwikkelingen'.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Woonvisie Groningen - een thuis voor iedereen \(2020\)](#)
[Meerjarenprogramma's Stadsontwikkelingen 2023-2026](#)
[Provinciale omgevingsverordening](#)
[Woondeal \(2022\)](#)
[Omgevingsvisie Levende Ruimte \(2022\)](#)
[Woonzorgvisie \(2022\)](#) en [Uitvoeringsagenda wonen en zorg \(2023\)](#)
[Uitvoeringsagenda Circulaire Economie \(2024\)](#)

Relevante ontwikkelingen

Stimuleren en reguleren Woningmarkt

Ontwikkeling woningaanbod:

De woningvoorraad is in 2024 gegroeid met 915 zelfstandige woningen. De ontwikkeling is de uitkomst van 629 nieuwbouwwoningen en 1030 andere toevoegingen, er zijn 358 woningen gesloopt en 390 woningen onttrokken. Er zijn een aantal grote nieuwbouwcomplexen opgeleverd in 2024, dat zijn onder meer Talent in de Vogelbuurt met 108 huurappartementen en Tender met 82 sociale huur en 33 middenhuur appartementen in de Grunobuurt. In 2024 is ook het complex Proxima opgeleverd, hiermee zijn 400 eenheden gerealiseerd voor (internationale) studenten. Het betreft semi-zelfstandige eenheden, waardoor deze cijfers niet terugkomen in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en daarmee niet (volledig) meetellen in de indicator over het aantal opgeleverde woningen. Indien deze zouden worden meegenomen gaat het om een groei van 1305 wooneenheden in 2024.

De bouwsector kampt al langere tijd met stijgende prijzen (bouw)materialen en grondstoffen, zoals staal. Naast grondstoffen en energie is ook arbeid duurder geworden. Daarnaast zijn er vele Kwaliteitseisen en -ambities waardoor betaalbaar bouwen en het halen van de beoogde nieuwbouwaantallen steeds lastiger wordt. Vooralsnog is de vraag naar woningen echter onverminderd groot en blijven we inzetten op het invullen van de bouwopgave.

Zo zijn er in 2024 grote stappen gezet in de planvorming en verdere ontwikkeling van de grote ontwikkellocaties Suikerzijde, Meerstad, Stadshavens en De Eems. In 'de Suiker' zijn de eerste woningen in verkoop gegaan. Daar en ook op de andere locaties verwachten we in de komende jaren stevige woningbouwaantallen te kunnen realiseren, waaronder betaalbare en middeldure koopwoningen en sociale huurwoningen.

Sociale huur:

In 2024 hebben de woningcorporaties 195 zelfstandige huurwoningen gebouwd. Ook zijn er 401 onzelfstandige wooneenheden gerealiseerd op Zernike Campus, welke geschikt zijn voor dubbele bewoning in piekperiodes (dan 802). Ook hebben de corporaties 109 woningen verkocht en 358 woningen gesloopt. Daarmee is de sociale huurvoorraad van de woningcorporaties in 2024 afgenomen met 272 woningen. Wanneer we rekenen in wooneenheden (dus inclusief onzelfstandige woningen) gaat het om een toename van 128 wooneenheden. De nieuwbouw is gerealiseerd in onder andere de De Wijert, Lewenborg en in Haren. De start van verschillende slooppjecten maakt dat de netto ontwikkeling lager ligt dan de opgeleverde nieuwbouwaantallen. Het gaat om sloop-nieuwbouw dus op deze locaties worden weer nieuwe woningen ontwikkeld, deze zullen later terug te zien zijn in de cijfers. Een voorbeeld hiervan is een flat van Lefier aan de Van Heemskerkstraat. Deze flat wordt geheel 'gestript' en weer opgebouwd. Hierdoor zijn er afgelopen jaar 229 woningen onttrokken/gesloopt welke binnenkort weer toegevoegd worden.

Strategische Woningbouwprogrammering:

In 2023 is de Strategische Woningbouwprogrammering (SWP) opgesteld en deze vormt nu onze leidraad bij het beoordelen van woningbouwplannen. De SWP vertaalt de doelstellingen uit de Woonvisie naar de vele woningbouwlocaties die Groningen kent. De SWP geeft aan welke woningtypen en prijsklassen op de verschillende locaties gebouwd moeten worden en welke fasering daarbij wenselijk is. In 2024 heeft de SWP daarmee bijgedragen aan meer gemeentelijke regie op de woningbouw.

Boumakring:

De gemeente Groningen is lid van de vereniging Boumakring. Naast de gemeente zijn de Groninger woningcorporaties en ongeveer 15 bouwers en ontwikkelaars lid van deze vereniging. De Boumakring heeft als doel om de leefkwaliteit in de gemeente te bevorderen en bij te dragen aan een goed werkende en

evenwichtige vastgoedmarkt. In 2024 heeft de Boumakring een aantal bijeenkomsten georganiseerd waarin actuele onderwerpen zijn besproken. Daarbij lag de focus op de onderwerpen duurzame mobiliteit, klimaatadaptatie, ongedeelde gemeente en participatie en Omgevingswet.

Woningbouw in de dorpen:

In 2024 zijn we verder gegaan met het project voor woningbouw in de kleine kernen. In Thesinge hebben we het eerste ontwikkelprogramma voor woningbouw opgeleverd. Hierin zijn drie kansrijke locaties voor woningbouw benoemd met stedenbouwkundige kaders. Met het dorp en initiatiefnemer zijn we in gesprek om dit ook te realiseren. In Noordlaren en Glimmen zijn we in het najaar van 2024 gestart met het ontwikkelkader, deze worden voor de zomer van 2025 afgerond. Met het ontwikkelprogramma willen we meer ruimte bieden dan eerder het geval was voor nieuwe woningen. Woningbouw is namelijk mede van belang voor de leefbaarheid van het dorp en de instandhouding van voorzieningen en verenigingen. We bepalen samen met het dorp voor welke doelgroep gebouwd moet worden en welke locaties daarvoor geschikt zijn.

Bescherming huurders; wet goed verhuurderschap & steunpunt huren:

Woonruimte in Groningen is schaars en deze schaarste leidt tot misstanden, zoals hoge huurprijzen en slechte kwaliteit van woningen. Om inwoners, en vooral huurders, te beschermen, zijn er de afgelopen jaren verschillende maatregelen ingevoerd. In 2024 hebben we gewerkt aan de instrumenten van de Wet goed verhuurderschap. Via het [meldpunt](#) kunnen huurders ongewenst verhuurgedrag melden. In 2024 kwamen er ongeveer 130 meldingen binnen, bijvoorbeeld over intimidatie en service kosten. Indien verhuurders zich niet aan de regels houden dan kan de gemeente handhaven en een (bestuurlijke) boete opleggen. Het Steunpunt Huren ondersteunt ons bij meldingen die buiten onze bevoegdheid vallen. Daarnaast vervullen zij een belangrijke signaleringsfunctie en kunnen huurders ook rechtstreeks met vragen bij hen terecht. De gemeentelijke subsidie voor het Steunpunt Huren is in 2024 verhoogd. Naast de Wet goed verhuurderschap bevat ook de Wet betaalbare huur regels om huurders beter te beschermen. Deze wet is ingegaan op 1 juli 2024. De wet stelt een maximum vast voor de huurprijs van middenhuurwoningen en vanaf 1 januari 2025 kunnen gemeenten ingrijpen bij verhuurders die te veel huur vragen.

Wijkvernieuwing

In 2024 zijn we onverminderd door gegaan met de wijkvernieuwing, door middel van woningverbetering, verduurzaming en herstructurering. De woningvoorraad in de wijkvernieuwingswijken is vrij eentonig en bevat grotendeels corporatiebezit. Onze visie is dat gemengde wijken de basis vormen voor een gezonde ongedeelde stad, waar iedereen een plek kan vinden. Er wordt ingezet op een diverse woningvoorraad, met (betaalbare) koop, middenhuur, variatie binnen de sociale huur en verschillende typologieën. In de meerjarenafspraken met de woningcorporaties hebben we de doelstelling om jaarlijks tussen de 200 - 240 sociale huurwoningen toe te voegen. Om beide doelen; gemengde wijken en voldoende betaalbare woningen te behalen, moeten de aantallen sociale huurwoningen elders in de stad landen. In 2024 zijn hier stappen in gemaakt in gezamenlijkheid met de corporaties en de grote nieuwbouwlocaties, zoals Suikerzijde, Meerstad en Stadshavens.

Doelgroepen

Wonen en zorg

In 2024 heeft de gemeente Groningen zich opnieuw ingezet om te voorzien in de woonbehoeften van specifieke doelgroepen, waaronder ouderen, kwetsbare bewoners, en groepen met bijzondere woonwensen. Met gerichte maatregelen en samenwerkingsverbanden is gewerkt aan het creëren van een inclusieve en toekomstbestendige woonomgeving.

De Woonzorgvisie (2022) is in 2024 verder uitgerold in samenwerking met corporaties en zorgaanbieders. Dit omvatte onder andere:

- Realisatie van nieuwe woonzorgprojecten, zoals het pilotproject in Selwerd en Vinkhuizen voor kleinschalig wonen. Dit wordt voortgezet en uitgebreid in 2025.
- Versterking van de samenwerking met zorgpartijen om te voorzien in combinaties van wonen en zorg op maat.
- Extra ondersteuning is geboden aan kwetsbare bewoners door middel van woningaanpassingen en zorgvuldige toewijzing van woningen.
- De corporaties hebben 212 nultredenwoningen gerealiseerd in 2024. Van de andere partijen is dit niet geregistreerd. Conform de nieuwe Wet Versterken Regie Volkshuisvesting gaan we dit in de monitoring toevoegen.

Project Skaeve Huse

Gemeente Groningen, woningcorporatie Lefier, WerkPro en zorginstellingen werken samen om voor een groep mensen een passende woonvorm 'Skaeve Huse' te realiseren, waarvoor in de bestaande woonvormen geen plek is. Dit als gevolg van (vaak) psychische en/of verslavingsproblematiek. Vanuit deze woonvorm wordt gewerkt aan een menswaardiger bestaan en een eventueel hernieuwd toekomstperspectief. In 2024 zijn de voorbereidende locatiewerkzaamheden door gemeente op de projectlocatie aan de Hoofdweg Harkstede afgerond. In 2024 heeft het college van B&W het Besluit op Bezwaren (BOB) genomen naar aanleiding van bezwaren op de verleende omgevingsvergunning in 2023. Tegen dit besluit is door bezwaarmakers hoger beroep aangetekend bij de rechtbank Noord-Nederland. In de 2025 worden de woonunits op locatie geplaatst en zullen in - naar verwachting – in Q3 2025 de bewoners intrek nemen op de locatie.

Coöperatief wonen

In 2024 hebben we het startpunt voor wooncoöperaties gelanceerd. Dit platform biedt een plek waar mensen samenkomen om hun woonwensen te realiseren en te ontdekken hoe ze anders kunnen wonen. We richten ons op groepen die hun woningontwikkeling en -beheer zelf willen aanpakken en collectief willen wonen. Deze alternatieve woonvorm draagt bij aan een duurzame en betaalbare woningvoorraad.

Als gemeente willen we via het startpunt bewoners informeren, in de beginfase op weg helpen met hun plan en locaties voor wooncoöperaties aanbieden. In Ten Boer zijn we in 2024 begonnen met de eerste locatie om te verkennen of er interesse is voor een wooncoöperatie. In 2025 komt de eerste locatie in Meerstad (De Eems) beschikbaar en volgt later een tweede locatie in Meerstad. Ook in de andere gebiedsontwikkelingen, zoals Suikerzijde en Stadshavens, onderzoeken we geschikte locaties. Samen bouwen we aan een toekomst waarin wooncoöperaties en collectieve woonvormen meer ruimte krijgen en bijdragen aan een levendige en verbonden gemeenschap.

Jongeren & (internationale) studenten

Daarnaast blijven jongeren en (internationale) studenten een belangrijke doelgroep in de stad. Om aan hun woonbehoefte te kunnen voldoen wordt - onder andere - gewerkt aan Zernike Campus. Zo is in 2024 het eerste wooncomplex op het Zernike: Proxima opgeleverd. Ondertussen worden plannen verder uitgewerkt om 1.500 woningen definitief te bouwen op Zernike Campus.

Bijzondere woonvormen

Ook hebben we aandacht voor groepen die anders (willen) wonen. Te denken valt aan stadsnomaden en woonwagenbewoners, water op water, maar ook aan hen die de ontwikkeling en/of het beheer van hun woning anders willen inrichten (wooncoöperaties, collectief wonen, etc.). Er is een voorkeurslocatie vastgesteld voor uitbreiding voor de woonwagenbewoner en voor wonen op water onderzoeken we mogelijkheden voor uitbreiding.

Leefkwaliteit en duurzaamheid

In 2024 hebben we vanuit Programma Wonen veel aandacht besteed aan de implementatie van het initiatiefvoorstel “betaalbaar en duurzaam bouwen van woningen” inclusief de motie biobased bouwen en de koppeling van het thema bouwen aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie. Hierin zijn doelstellingen voor biobased en circulair bouwen opgenomen. Samen met andere gemeenten werken we aan de implementatie van Het Nieuwe Normaal (HNN) in onze projecten. Dit is de nieuwe standaard voor circulair bouwen. We hebben een interne leergang georganiseerd met Hanze(Pro) en circa 80 bouw gerelateerde collega's meegenomen in de ontwikkeling van de biobased en circulair bouwen. Voor de implementatie in de woningbouwprojecten is er een bouwkostenonderzoek uitgevoerd. Tevens is circulair bouwen opgenomen in de prestatieafspraken voor 2025 met de woningcorporaties en huurdersorganisaties. De samenwerking met opleidingsinstituten Hanze, Building en Alfacollege zijn geïntensiveerd. Door uitbreiding van de capaciteit bij het programma Wonen in 2024 kunnen we ons nu ook richten op de kansen van biobased en circulair bouwen in de bestaande woningvoorraad. Met name op dit thema ligt er een directe relatie met het Programma Energie. Door respectievelijke investeringen van programma Leefbaarheid en Wonen in Vereniging Circulair Groningen en Interreg Circular Trust Buiding hebben we actief contact met de markt en leren we van de laatste stand der techniek.

Overig wonen

Binnen het programma Wonen worden vele reguliere taken en activiteiten uitgevoerd, die niet rechtstreeks aan één van de beleidsvelden of deelprogramma's kunnen worden toebedeeld, maar wel een plek in de begroting moeten krijgen. Daarnaast verantwoorden wij de financiële middelen van het duurzaamheidsprogramma, inhoudelijk toegelicht in [paragraaf 2: Duurzaamheid](#).

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Stimuleren woningmarkt	
Toevoegen van voldoende woningen (gemiddeld 1.500 per jaar tot en met 2030). In 2024 verwachten we circa 1.400 nieuwbouw woningen op te leveren	• De woningvoorraad is in 2024 gegroeid met 915 zelfstandige woningen. Onzelfstandige woningen tellen hierbij niet mee. Indien deze zouden worden meegenomen gaat het om een groei van 1305 wooneenheden. • De ontwikkeling is de uitkomst van 629 nieuwbouwwoningen en 1030 andere toevoegingen, er zijn 358 woningen gesloopt en 390 woningen onttrokken. Er zijn een aantal grote nieuwbouwcomplexen opgeleverd in 2024, dat zijn onder meer Talent in de Vogelbuurt met 108 huur-appartementen en Tender met 82 sociale huur en 33 middenhuur appartementen in de Grunobuurt. In 2024 is ook het complex Proxima opgeleverd, hiermee zijn 400 wooneenheden gerealiseerd voor (internationale) studenten. Het zijn semi-zelfstandige eenheden, waardoor deze niet meetellen in de indicator over het aantal opgeleverde woningen.
Meer grip op de woningmarkt	Om te komen tot meer grip op de woningmarkt zijn in 2024 diverse stappen gezet, waaronder:

	• We werken met de 'Strategische Woningbouwprogrammering'. De SWP geeft aan welke woningtypen en prijsklassen op de verschillende locaties gebouwd moeten worden en welke fasering daarbij wenselijk is. In 2024 heeft de SWP daarmee bijgedragen aan meer gemeentelijke regie op de woningbouw. • Via de 'Boumakring', een vereniging van corporaties, bouwers en ontwikkelaars is de samenwerking van de gemeente met deze partijen geïntensiveerd. In 2024 heeft de Boumakring een aantal bijeenkomsten georganiseerd waarin actuele onderwerpen zijn besproken. Daarbij lag de focus op de onderwerpen duurzame mobiliteit, klimaatadaptatie, ongedeelde gemeente en participatie en Omgevingswet. • Woningbouw in de dorpen: In Thesinge hebben we het eerste ontwikkelprogramma voor woningbouw opgeleverd. In Noordlaren en Glimmen zijn we in het najaar van 2024 gestart met het ontwikkelkader, deze worden voor de zomer van 2025 afgerond. • Vanuit de Wet goed Verhuurderschap zijn in 2024 regels ingevoerd voor maximum huurprijzen van middenhuurwoningen. Per 2025 kunnen gemeenten ingrijpen bij verhuurders die te veel huur vragen.
Toevoegen van netto gemiddeld 200 - 240 sociale huurwoningen.	• In 2024 hebben de woningcorporaties 195 zelfstandige huurwoningen gebouwd. Ook zijn er 401 onzelfstandige wooneenheden gerealiseerd op Zernike Campus, welke geschikt zijn voor dubbele bewoning in piekperiodes (dan 802). Ook hebben de corporaties 109 woningen verkocht en 358 woningen gesloopt. Deze sloop is inclusief de flat aan de Van Heemskerkstraat die geheel gerenoveerd wordt. Hierbij worden nu 229 woningen administratief onttrokken welke na renovatie weer worden toegevoegd. Daarmee is de sociale huurvoorraad van de woningcorporaties in 2024 afgenomen met 272 woningen. Wanneer we rekenen in wooneenheden (dus inclusief onzelfstandige woningen) gaat het om een toename van 128 wooneenheden. Tevens dient hierbij de hierboven geschetste situatie rond de van Heemskerkstraat in ogenschouw te worden genomen.
We willen dat er voortgang geboekt wordt in de versterkingsoperatie, waarbij de bewoner centraal staat en waarbij de bewoner, dorpen en buurten sterker uit de versterking komen.	• De meeste versterkingsadviezen zijn binnen en de versterking van woningen in de dorpen is in volle gang. Er wordt daarnaast hard gewerkt aan de uitvoering van diverse maatregelen uit Nij Begun, waaronder maatregel 29 voor het isoleren van woningen in het aardbevingsgebied. Ook worden er dorpsvernieuwingsmaatregelen genomen in het gebied, bijvoorbeeld vanuit het programma Bloeiend Perspectief.
Wijkvernieuwing	• In 2024 zijn de corporaties gestart in de wijkvernieuwingswijken met verschillende sloop- en bouwwerkzaamheden. De nieuwbouwwerkzaamheden van de Huismeesters in de Spiegelstraat, Borax- Pyrietstraat en Fase 2 en 3 in Selwerd zijn begonnen. Patrimonium is gestart met het nieuwbouw project 'Doefmat' in Beijum. Het

	appartementencomplex Midscheeps is opgeleverd door Lefier in Lewenborg, en in Selwerd is er gestart met de bouw van Borg Selwerd (eengezinswoningen en appartementen in de koopsector). Bovendien gaat de verduurzaming, woningverbetering en aansluiting op Warmtenet i.c.m. de herinrichting van de openbare ruimte door in alle wijkvernieuwingswijken. In 2024 zijn de wijkvernieuwingswijken uitgebreid met Lewenborg en Vinkhuizen op basis van het coalitieakkoord uitgesproken ambitie. De Maatschappelijke Coalitie Groningen-Noord is in de zomer van 2023 opgericht om samen met bewoners, woningcorporaties, politie, onderwijs, welzijnsorganisaties en andere partners de leefbaarheid en veiligheid in de noordelijke wijken te verbeteren. In 2024 is een bijbehorend uitvoeringsprogramma opgesteld, en een programmadirecteur aangesteld.
Doelgroepen	
Voldoende woningen voor (zorgbehoevende) ouderen en kwetsbare groepen.	In 2024 is er conform de uitvoeringsagenda van de Woonzorgvisie gewerkt aan wonen en zorg voor ouderen en kwetsbare groepen. Hierbij was er extra aandacht voor 'community building'.
Voldoende huisvesting voor (internationale) studenten en jongeren.	In 2024 is Proxima opgeleverd. Een wooncomplex op Zernike voor (internationale) studenten, met 401 kamers. Deze kunnen tijdens de piekperiode dubbel bezet worden, zodat er 802 studenten gehuisvest kunnen worden. Het complex bestaat uit modulaire, biobased woonmodules van hout. Het is tijdelijke huisvesting.
Coöperatief wonen	In 2024 hebben we het startpunt voor wooncoöperaties gelanceerd. Dit platform biedt een plek waar mensen samenkomen om hun woonwensen te realiseren en te ontdekken hoe ze anders kunnen wonen.
Kwaliteit en duurzaamheid	
We willen duurzame, energie-neutrale woningen	Bouwen in Groningen betekent bouwen voor de lange termijn, met aandacht voor onder meer kwaliteit en duurzaamheid. Groningen streeft er naar in 2035 CO2-neutraal te zijn. Alle nieuwbouwwoningen zijn aardgasvrij. De grootste opgave zit in de bestaande voorraad. Hier worden flinke stappen gezet met betrekking tot verduurzaming en van het aardgas af gaan. In het programma Energie worden deze opgaven nader uitgewerkt.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- NV Groninger Monumentenfonds
- GEMM CV en BV (Meerstad)
- Dilgt Hemmen Essen BV
- Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord
- Suikerzijde BV
- Stadshaven BV

- GMF Watertoren BV
- GMF Prinsenhof BV
- GMF Stad BV
- GMF Stadsschouwburg BV

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

01.3 Wonen				
Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
01.3.1 Stimuleren/reguleren woningmrk	4.949	6.867	7.323	-456
01.3.2 Doelgroepen	6.428	8.433	3.562	4.872
01.3.3 Kwaliteit en duurzaamheid	15.998	23.540	18.617	4.923
01.3.4 Overig Wonen	19.177	20.397	18.671	1.726
Totaal	46.552	59.238	48.173	11.065
<i>Baten</i>				
01.3.1 Stimuleren/reguleren woningmrk	500	2.239	3.394	1.156
01.3.2 Doelgroepen	610	2.616	2.974	357
01.3.3 Kwaliteit en duurzaamheid	8.007	11.326	8.438	-2.887
01.3.4 Overig Wonen	17.987	18.137	16.171	-1.966
Totaal	27.103	34.317	30.977	-3.340
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	19.449	24.921	17.196	7.725
<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	600	4550	4.550	0
Totaal onttrekkingen	0	2553	2.553	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	20.049	26.918	19.193	7.725

Financiële toelichting

1.3.1 Stimuleren/reguleren woningmarkt	Lasten	Baten
Meer betaalbare woningen	853	
Op basis van het initiatiefvoorstel voor de bouw van 2.500 extra betaalbare woningen in de gemeente Groningen heeft de raad extra financiële middelen vrijgemaakt. Het voorstel omvat de realisatie van 1.800 sociale huurwoningen en 700 betaalbare koopwoningen, met een planning van 25 jaar. Ter ondersteuning van dit voorstel wordt in 2025 een Betaalbaar Wonen Fonds (BWF) opgericht. In het afgelopen jaar is vooral gewerkt aan de voorbereiding van dit fonds en is slechts een klein deel van het beschikbare budget benut.		
Actieplan Sociale Huur	400	
In Haren hebben wij een grote opgave om sociale huur toe te voegen. Met de verkoop van het gemeentelijke pand aan de Kerklaan in Haren aan de corporatie Woonborg kunnen we sociale huur in Haren toevoegen. Om het project haalbaar te maken is in 2024 aan Woonborg toegezegd om een bijdrage te doen vanuit het actieplan sociale huur. Hiervan is de financiële afwikkeling voorzien in 2025.		
Wet goed verhuurderschap	270	
Voor de implementatie en uitvoering van de Wet goed verhuurderschap zijn middelen beschikbaar gesteld. Deze wet beschermt huurders en biedt duidelijke regels voor verhuurders. In 2024 is het beschikbare budget niet volledig benut. De belangrijkste oorzaak hiervoor is dat we in 2024 vooral hebben ingezet op communicatie om het meldpunt onder de aandacht van de inwoners te brengen. Dit was nodig omdat bij de start het aantal meldingen relatief laag was. Op dit moment zien we een hoger aantal meldingen die ook meer onderzoek vragen en daarmee een hoger capaciteitsbeslag. Tot slot heeft het onderzoek naar de eventuele invoering van de vergunning voor arbeidsmigranten niet in 2024 plaatsgevonden. Dit zal in 2025 plaatsvinden ook hier zullen naar verwachting middelen voor ingezet worden.		
Skaeve Huse	486	
Sinds een aantal jaar werken we o.a. met woningcorporatie Lefier, WerkPro en zorginstellingen aan de realisatie van de nieuwe woonvorm Skaeve Huse. De start van de bouw wordt verwacht in 2025. Hierdoor hebben we in 2024 de beschikbaar gestelde intensiveringsmiddelen niet volledig besteed.		
Startbouwimpuls	1.081	-1.081
In 2023 hebben wij een specifieke uitkering van 1,7 miljoen euro ontvangen van het Rijk uit de regeling Startbouwimpuls, die we kunnen besteden tot en met 2028. Met de Startbouwimpuls worden gemeenten in staat gesteld om een bijdrage te leveren aan het inlopen van het woningtekort en het meerjarig hooghouden van de bouwproductie. Zo wordt een bijdrage geleverd aan het versnellen van de woningbouw en de beschikbaarheid van betaalbare woningen voor starters en mensen met een middeninkomen. In 2024 hebben we van de beschikbare middelen (1,7 miljoen euro) minder besteed dan verwacht omdat een van de vijf bouwprojecten later van start kon dan verwacht. De andere bouwprojecten zijn wel gestart maar nog niet afgerond in 2024.		
Suikerzijde	-1.748	1.748
Dit betreft de personele inzet voor de Suikerzijde. De lasten hiervan zijn bij de Suikerzijde BV gedeclareerd.		
Woontoezicht	18	-384

Op 21 december 2022 heeft de raad besloten [de bestuurlijke boete voor de Huisvestingsverordening](#) in te voeren. Het doel van het invoeren van deze bestuurlijke boete is het tegengaan van ongewenste effecten op de woningmarkt in Groningen. Inmiddels is de bestuurlijke boete een volledig kalenderjaar toegepast en heeft [een evaluatie](#) plaatsgevonden.

Uit deze evaluatie volgde onder meer de aanbeveling om een apart en lager boetetarief (250 euro) in te stellen bij snel gelegaliseerde situaties waarbij er geen verstoring van de woningmarkt is.

Door effectuering van deze maatregel hebben wij dit jaar de oorspronkelijk begrote opbrengst uit de bestuurlijke boetes (500 duizend euro) niet gehaald.

Kapitaallasten Stadshavens	-2.061	478
Voor de gebiedsontwikkeling van Stadshavens zijn gefaseerd middelen beschikbaar gesteld. De (kapitaal)lasten die hier op drukken zijn nog beperkt omdat het project zich nog in de opstartfase bevindt. Eind 2024 ontstond hierdoor enerzijds een vrijval op kapitaallasten van 1,0 miljoen euro. Anderzijds diende er een afwaardering van 3,0 miljoen euro plaats te vinden van de kapitaalstorting in lijn met de getroffen verliesvoorziening in Stadshavens BV. Per saldo ontstaat hierdoor een nadeel van 2,0 miljoen euro op de lasten. Conform de nacalculatie Eemskanaalzone hebben we een eerste resultaat verwerkt in 2020 waarbij rekening is gehouden met restant verplichtingen > 5%. Uiteindelijk lagen deze verplichtingen lager en was er nog extra resultaat bij de definitieve afronding (0,5 miljoen euro).		
Overige	245	395
De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 640 duizend euro.		

1.3.2 Doelgroepen	Lasten	Baten
Flexwonen	4.500	
In de begroting 2024 is voor de realisatie van flexwoningen 4,5 miljoen euro beschikbaar gesteld. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid is bezig met een nieuwe opzet voor de realisatie van doorstroomlocaties, waardoor de huidige regeling "on hold" is gezet. Wij zijn in afwachting van de nieuwe regeling van het Rijk waardoor wij de middelen in 2024 nog niet hebben besteed.		
Overige	372	357
De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 729 duizend euro.		

1.3.3 Kwaliteit en duurzaamheid	Lasten	Baten
Programma Groningen Geeft Energie (GGE)	600	253
Eind 2024 hebben we binnen de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat -en energiebeleid (CDOKE) aanvullend middelen ontvangen voor planfinanciering. Doordat we personele inzet voor het programma GGE hebben gedekt uit deze middelen, resteert een deel van de beschikbare programmamiddelen (ca. 0,6 miljoen euro). Daarnaast leiden een niet-begrote bijdrage van de Provincie Groningen aan het energieloket Groningen Werkt Slim en niet-begrote pacht-opbrengsten bij Meerstad Noord tot hogere baten van ca. 0,3 miljoen euro.		
Verkoop warmtredistributienet Selwerd-Zuid	2.300	-2.300

De gemeente heeft in Selwerd-Zuid een warmtedistributienet aangelegd en deze in 2024 verkocht aan WarmteStad B.V.		
De verkoopopbrengst hebben we in mindering gebracht op de boekwaarde van de investering in dit warmtedistributienet. Deze opbrengst hadden we wel begroot op dit beleidsveld waardoor er minder opbrengsten zijn gerealiseerd. Daartegenover staat dat de begrote kapitaallasten vanwege de verkoop vrijvallen, waardoor aan de lastenzijde een evenzo groot voordeel ontstaat.		
Volkshuisvestingsfonds	1.074	-740
Vanuit het Volkshuisvestingsfonds is 10,5 miljoen euro toegekend. Deze middelen zijn bestemd voor het isoleren van woningen van particuliere eigenaren, specifiek gericht op de wijken Paddepoel, Vinkhuizen en Selwerd. In 2024 verwachtten wij 1,7 miljoen euro te besteden.		
In 2024 zijn wij gestart met de subsidieverstrekking aan bewoners die wonen in Groningen-Noord. Dit heeft echter niet geleid tot volledige inzet van beschikbare middelen.		
Amendement Energiebesparing Eerst	431	
Bij de behandeling van de gemeentebegroting 2023 heeft de raad 1 miljoen extra beschikbaar gesteld, onder de noemer Energiebesparing eerst, voor onder meer de capaciteit van het energieloket Groningen Werkt Slim en het onderzoek naar de aanschaf van een accusysteem aan de Duinkerkenstraat.		
Voor Groningen Werkt Slim zijn de middelen gefaseerd besteed in de jaren 2023 en 2024. Voor het nieuwe accusysteem zijn de middelen niet volledig besteed in 2024. De uitbreidingsplannen van het elektrisch wagenpark aan de Duinkerkenstraat vragen om een grotere batterijcapaciteit. De aanschaf van deze nieuwe batterij volgt in 2025.		
Lokale Aanpak Isolatie	496	-496
Ons voornemen in 2024 was het beschikbare budget van 500 duizend euro voor de Lokale Aanpak Isolatie te besteden. Echter door de komst van maatregel 29, onderdeel van Nij Begun, hebben wij dit uitgesteld. Dit betreft de isolatieaanpak voor woningen in Groningen en Noord-Drenthe. We werken aan het combineren van deze subsidiestromen.		
Klimaatakkoord	-555	505
In 2023 heeft de gemeente Groningen van het Rijk een specifieke uitkering (SPUK) toegekend gekregen voor de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat -en energiebeleid (CDOKE). Deze regeling loopt van 2023 tot en met 2025. Eind 2024 hebben wij binnen deze regeling aanvullend middelen ontvangen voor de planfinanciering. Deze niet-begrote middelen hebben we al wel ingezet in 2024. Dit leidt tot een overschrijding van zowel de lasten als de baten.		
Overige	577	-109
De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 468 duizend euro.		
1.3.4 Overig wonen	Lasten	Baten
Bouwleges	-643	-1.243
In 2024 is het aantal vergunningsaanvragen gedaald, met name voor de grote bouwprojecten. Dit leidt tot lagere legesopbrengsten van ca. 1,2 miljoen euro. De daling van het aantal vergunningsaanvragen wordt vooral veroorzaakt door de huidige onzekere marktomstandigheden in de bouwsector. Deze sector kampt onder meer met kostenstijgingen en tekorten aan materialen en personeel.		

De lastenoverschrijding wordt vooral veroorzaakt door het toenemend aantal bezwaarschriften dat wordt ingediend bij de opgelegde bouwleges. Hierdoor zijn wij genoodzaakt om de voorziening dubieuze debiteuren te verhogen. De kosten van de dotatie aan deze voorziening komen rechtstreeks ten laste van de bouwleges.		
Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)	667	
Op 1 januari 2024 is de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) samen met de Omgevingswet in werking getreden. De verdere implementatie en uitvoering van de Wkb is in 2024 achtergebleven bij de verwachting. Dit heeft vooral te maken gehad met het feit dat de markt in 2024 enorm moest wennen aan de nieuwe regelgeving. Pas eind 2024 zagen we een toename in het aantal dossiers, die pas in 2025 in uitvoering gaan komen. Daarnaast hebben veel initiatiefnemers hun plannen voor 1 januari 2024 ingediend om te voorkomen dat men moest voldoen aan de Wkb.		
Verduurzaming maatschappelijk vastgoed	1.001	
In februari 2023 heeft de raad het uitvoeringsprogramma routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed als meerjarig exploitatieproject vastgesteld, met een totale omvang van 2,1 miljoen euro. Voor de uitvoering van deze routekaart was in de begroting 2024 1,3 miljoen euro beschikbaar. In 2024 is hiervan ca. 300 duizend euro besteed. Het zwaartepunt van het project en de daarmee gemoeide kosten liggen in 2025.		
Energie	518	
In 2024 was het werkelijk energieverbruik lager dan begroot. Dit is te danken aan verschillende verduurzamingsmaatregelen, zoals de installatie van zonnepanelen en slimme gebouwbeheersystemen (Artificial Intelligence). Daarnaast was 2024 wederom een warmer jaar dan het gemiddelde waarop de begroting was gebaseerd.		
Rentecorrectie Stadshavens		-582
In 2024 is op basis van gewijzigde afspraken minder rente op gronden vergoed door Stadshavens BV aan de gemeente Groningen.		
Overige	183	-141
De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 42 duizend euro.		

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 2: Leefomgeving en Veiligheid

Het programma Leefomgeving en Veiligheid richt zich op aangename, geborgen en veilige buurten en dorpen. Daar waar het goed toeven is doordat buuren prettig met elkaar samenleven en geen overlast veroorzaken, inwoners gezond zijn en niet in aanraking komen met onveilige en ongewenste situaties. Maar ook waar architectuur, inrichting van de openbare ruimte en het beheer en onderhoud zorgen voor een buurt en dorp waar het fijn wonen, werken en verblijven is.

We zetten in op een buitenruimte met verblijfskwaliteit door goede inrichting en beheer. Inwoners zetten zich hier in steeds grotere mate voor in door mee te helpen in het maken van een mooiere, groene buurt en het onderhouden ervan. Door dit zoveel mogelijk in gezamenlijkheid te doen, worden sociale structuren sterker en wordt de betrokkenheid bij de buurt vergroot. Vooral het vergroenen van wijken en dorpen is een veel gehoorde wens van inwoners. Samen geven we invulling aan die wensen, waarbij we niet alleen de focus leggen op het vergroenen van de openbare ruimte, maar ook van private terreinen. Met deze bijdrage van inwoners en ondernemers zetten we alles op alles om in 2050 een klimaatbestendige gemeente te zijn waarin hittestress en wateroverlast zijn teruggedrongen.

De inrichting van buurten en dorpen komt het lopen en fietsen ten goede en heeft een positief effect op de (mentale en fysieke) gezondheid van onze inwoners. Kinderen in een groene schoolomgeving hebben betere leerprestaties, bewegen meer en hebben meer onderling contact. De openbare ruimte is bij uitstek de plek om buuren, vrienden en familie te ontmoeten, maar ook om samen te bewegen en sporten.

Al deze aspecten dragen bij aan de leefkwaliteit zoals deze door inwoners wordt ervaren. Daarbij speelt het niveau van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte een belangrijke rol. Het gebruik van de openbare ruimte wordt steeds intensiever en de 24-uurseconomie is volop in ontwikkeling. Met het regulier en groot onderhoud waarborgen we een goed en veilig gebruik van voorzieningen in de openbare ruimte. Hieronder valt het inzamelen van afval, onderhoud van wegen, openbare verlichting, bruggen, groen en speelplekken, waar nodig vervangen van versleten voorzieningen. Hiermee zorgen we er verder voor dat het vastgestelde beheerniveau wordt behaald (BORG-doelstellingen), zoeken we naar mogelijkheden om de kwaliteitsdoelen binnen de gehele gemeente op elkaar af te stemmen en dragen we bij aan de belangrijke maatschappelijke opgaven. Klimaatverandering zorgt ervoor dat de opgaven op het gebied van water en riolering veranderen. Met passende maatregelen dragen we bij aan de klimaatdoelstellingen.

We continueren de uitvoering van het Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan (GWRP). Hiermee houden we het (afval)watersysteem efficiënt en doelmatig in stand.

Het programma Leefomgeving en Veiligheid richt zich ook op een verantwoord gebruik van de schaarse grondstoffenstromen die in Groningen vrij komen. Wij analyseren stelselmatig de hele grondstoffenstromen keten en richten onze inspanningen daar waar ze het meeste rendement opleveren. Inwoners, lokale partijen, kennisinstellingen en bedrijven hebben een belangrijke rol bij het realiseren van de doelen. We focussen op facilitering, communicatie en dialoog, zodat in gezamenlijkheid wordt bijgedragen aan het bevorderen van een circulaire economie. Daarnaast zetten we aanbestedingen in om hergebruik te stimuleren. We denken dat dit kan leiden tot het verder brengen van kansrijke productinnovaties en nieuwe vormen van bedrijvigheid en werkgelegenheid. Juist mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen baat hebben van deze werkgelegenheid om een betekenisvolle rol in de samenleving te spelen.

Een sterke sociale structuur draagt bij aan veilige buurten en dorpen. Het komt het prettig samenleven ten goede en vermindert overlast. Daar waar het nodig is vergroten we de leefbaarheid op straat door onder andere wet- en regelgeving na te leven. We hebben hierbij aandacht voor inwoners die in een moeilijke persoonlijke situatie verkeren en niet beschikken over een sociaal netwerk of professionele hulp nodig hebben. Nauwere samenwerking op het gebied van preventie, netwerkvorming en vroegtijdige signalering en interventie moet problematisch en verward gedrag en bijbehorende overlast voorkomen.

Naast het bieden van hulp in de offlinewereld, doen we dit ook voor de online omgeving, zodat Groningen digitaal veiliger wordt. Jongeren zijn vatbaarder voor cybercriminaliteit. Hier willen we ze beter tegen beschermen door onder andere een weerbaarheidsprogramma op te stellen. Ook ondersteunen we bewustwordingsactiviteiten waarmee we inwoners, ondernemers en instellingen attenderen op digitale risico's. We blijven we ons focussen op ondermijnende criminaliteit door activiteiten succesvol te voorkomen, aan te pakken en terug te dringen. Vanwege de coronacrisis verwachten wij dat extra aandacht nodig is voor verschillende branches en jongeren en mensen in een kwetsbare positie die gevoelig zijn voor ondermijnende criminaliteit.

Deelprogramma's

Het programma Leefomgeving en Veiligheid bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- Kwaliteit leefomgeving
- Veiligheid

Financieel overzicht lasten en baten

02 Leefomgeving en Veiligheid

Omschrijving	Primitieve begroting 2024	Actuele Begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
02.1 Kwaliteit leefomgeving	134.822	134.821	135.956	-1.135
02.2 Veiligheid	44.622	44.622	45.040	-418
Totaal	179.444	179.443	180.996	-1.553
<i>Baten</i>				
02.1 Kwaliteit leefomgeving	83.101	83.101	84.747	1.646
02.2 Veiligheid	6.506	6.506	9.648	3.142
Totaal	89.607	89.607	94.395	4.788
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	-89.836	-89.836	-86.601	-3.235
<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	285	285	568	-283
Totaal onttrekkingen	182	182	182	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	-89.940	-89.940	-86.988	-2.952

Deelprogramma 2.1: Kwaliteit leefomgeving

In dit deelprogramma staat een schone, aantrekkelijke leefomgeving centraal. De leefomgeving is groen en klimaatbestendig, aangenaam om te verblijven en het nodigt uit tot ontmoeting en beweging. Steeds meer inwoners doen in gezamenlijkheid actief mee; niet alleen bij het vormgeven en beheren van buurten en dorpen, maar ook in het behalen van onze doelstelling om een afvalloze samenleving te worden, waarin scheiden en hergebruik van afval en grondstoffen centraal staat.

Doelen Deelprogramma 2.1: Kwaliteit leefomgeving

Het deelprogramma Kwaliteit leefomgeving heeft de volgende doelen:

- Onze leefomgeving is voor mens en dier robuust en veerkrachtig;
- Onze leefomgeving is gezond en veilig;
- In alles wat we doen in de openbare ruimte staat leefkwaliteit voorop;
- Wij zijn een circulaire gemeente waar zo weinig mogelijk afval ontstaat, waar we zuinig omgaan met grondstoffen en deze zoveel mogelijk opnieuw gebruiken, zodat we in 2030 afvalvrij zijn.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Agenda Landelijk Gebied](#)

[Ontwikkeldkader Groningen stad aan de Hunze](#)

[Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen 2020-2024](#)

[Groenplan Vitamine G](#)

[Ontwerpleidraad leefkwaliteit openbare ruimte](#)

[Routekaart Voedsel- en eiwittransitie](#)

[Uitvoeringsagenda Voedsel- en eiwittransitie](#)

[BORG rapportage 2020Beheerplan Openbare verlichting Groningen 2016-2025](#)

[Beheerplan openbare verlichting Ten Boer 2016-2025](#)

[Beleidsplan Openbare Verlichting Haren 2016-2025](#)

[Groninger water en rioleringsplan 2020-2024](#)

[Minder afval meer grondstoffen; op weg naar een circulair Groningen \(keuzenota\) 2021-2025](#)

[Actualisatie nota 'Bladgoud' 2018](#)

[Bomenstructuurvisie Sterke Stammen 2014](#)

[Erfgoednota 2017](#)

[Kadernota bestemmingsplan Buitengebied Haren](#)

[Actieplan wegverkeerslawaaï 2018-2023 gemeente Groningen \(juni 2018\)](#)

[Doelsoortenbeleid 2016](#)

[Actualisatie Stedelijke Ecologische Structuur 2014](#)

[Verslag Luchtkwaliteit 2021](#)

[Nota bodembeheer 2021](#)

Relevante ontwikkelingen

Leefkwaliteit

Meer, beter en bereikbaarder groen

Het thema vergroening van buurten en dorpen heeft de afgelopen tijd een prominentere plek op de landelijke agenda gekregen. Een aantal door de Tweede Kamer aangenomen moties over dit onderwerp en de inwerkingtreding van de Europese natuurherstelwet zijn enkele aanleidingen geweest om op landelijk niveau de krachten te bundelen en onderzoeken uit te voeren naar de wijze waarop de vergroeningsopgave een stevigere juridische en financiële basis krijgt bij ontwikkelingen in het stedelijk gebied. Via verschillende "communities of practice" en netwerken dragen wij nu en in de toekomst bij aan de uitwerking van verschillende vraagstukken en zijn de ervaringen van andere overheden te benutten voor de doorontwikkeling van ons eigen beleid.

Duurzaam, gezond en toegankelijk voedsel voor iedereen

In 2024 hebben we een routekaart en uitvoeringsagenda Voedsel- en eiwittransitie gemaakt. In de routekaart stellen we doelen voor 2030 en 2050 voor een gezond en duurzaam voedselsysteem. De doelen zijn een gezonde, duurzame en meer plantaardige voedselproductie, voedselconsumptie en voedselomgeving. We zien dat de noodzaak toeneemt om zorg te dragen voor gezond, betaalbaar en duurzaam voedsel. In de Kamerbrief 'Weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen' staat de toegang tot gezond, veilig en voldoende voedsel expliciet benoemd. Daarnaast bedreigt klimaatverandering onze voedselzekerheid. In de routekaart werken we o.a. aan een korte-keten-voorzieningen, akkergronden voor humane productie, voedselhubs en meer ruimte voor voedselproductie in het stedelijk gebied.

In onze (binnen)stad en dorpen staat verblijfskwaliteit voorop

We werken aan het herwinnen van de openbare ruimte. We maken onze straten groener, klimaatbestendiger en uitnodigend om te verblijven. Hiervoor presenteerden we het uitvoeringsprogramma Ontwerpleidraad Leefkwaliteit 2025-2027. We constateren dat de druk op de openbare ruimte toeneemt. Mede vanwege de toenemende vraag naar elektriciteit. De laatste tijd werken netbeheerders aan het verzwaren van het elektriciteitsnet en het plaatsen van elektriciteitshuisjes. Om een plek te vinden voor deze (vergunningsvrije) elektriciteitshuisjes, werken we samen met de netbeheerder aan een handreiking. Deze handreiking is gebaseerd op de uitgangspunten van de Ontwerpleidraad. Zo zoeken we gezamenlijk naar een oplossing om de huisjes snel te plaatsen met aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit van onze stad en dorpen.

Beheer en onderhoud

In 2024 hebben we gewerkt aan de nieuwe beheerstrategie. Na het doorlopen van een uitgebreid participatietraject, hebben we de nota Sturen op waarden in Groningen (SWING) opgesteld. Conform onze nieuwe beheerstrategie zetten we meer in op het bijdragen aan 9 verschillende waarden in de openbare ruimte. We leggen daarbij de focus op biodiversiteit, klimaatadaptatie en uitstraling. De eerste stappen in deze ontwikkeling zetten we reeds in 2025 en 2026.

Afval en grondstoffen

Burgerberaad

Begin 2024 benadrukte de gemeenteraad het belang van het betrekken van de inwoners van onze gemeente bij het nieuwe afvalbeleid, door middel van een burgerberaad. Het huidige beleid loopt tot 2026. Naar aanleiding hiervan hebben we een startnotitie opgesteld waarin we beschreven hoe we een burgerberaad over het thema afvalbeleid kunnen organiseren. Na instemming van de gemeenteraad om dit te realiseren, zijn we gestart met de voorbereidingen. We hebben een brede communicatiecampagne opgezet om zo veel mogelijk inwoners van onze gemeente te bereiken. Van maart 2025 tot begin juli 2025 zullen 120 deelnemers, die een representatieve afspiegeling van onze gemeente vormen, met elkaar in gesprek gaan en adviezen formuleren, over hoe we blijvend in onze gemeente voor minder afval kunnen zorgen. Deze adviezen zullen vervolgens eind 2025 aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Afvalvrijdagen

Sinds september 2024 organiseren we nu, in plaats van de Week van het Afval, iedere tweede vrijdag van de maand een Afvalvrijdag. Op deze manier kunnen we nu niet één, maar twaalf verschillende onderwerpen onder de aandacht brengen bij onze inwoners. Het doel van een Afvalvrijdag is om hen handelingsperspectieven te bieden. Zo hebben we al thema's zoals tweedehands kleding, herbruikbare producten, een Sint/Kerst ruilbeurs en het weerstaan van Black Friday aanbiedingen gehad. Ook in 2025 zal er iedere maand een nieuw thema centraal staan.

Wasbare luiers en herbruikbare menstruatieproducten

In 2024 hebben we onderzocht welke maatregelen effectief zijn in het terugdringen van luierafval. Met zorgprofessionals zoals GGD, UMCG, Martiniziekenhuis, SKSG, kraamzorg Het Groene Kruis en kinderdagverblijven hebben we afgesproken samen te werken om kinderen eerder zindelijk te krijgen en wasbare luiers te stimuleren. Daarnaast gaan we in 2025 duurzame menstruatieproducten via sociale media en de website van Duurzaam Groningen, promoten. Ook starten we een pilot waarbij proefpakketten van duurzame menstruatieproducten besteld kunnen worden via de website.

GFT bij hoogbouw

In juli zijn we begonnen met een proef voor de scheiding van GFT-afval bij hoogbouw. In een aantal wijken van onze gemeente hebben we 35 bovengrondse GFT-containers geplaatst, die geopend kunnen worden met een huisvuilpas. Tijdens deze proef konden inwoners zich aanmelden om GFT apart te scheiden. Het toegangssysteem en de vrijheid voor inwoners om zich aan te melden, hebben ervoor gezorgd dat er geen vervuiling in de gft-container is geweest. In Q2 van 2025 gaan we de proef evalueren en bekijken of deze ook kan worden uitgebreid naar de rest van de gemeente. Naast deze proef hebben we alle inwoners van onze gemeente meerdere malen geïnformeerd dat ze zelf ook een individuele GFT-container kunnen aanvragen. Dit heeft geleid tot 308 extra aanvragen voor GFT-containers.

Circulariteit

In maart hebben we de deuren geopend van de Textielhub, een plek waar onderwijs, overheid en bedrijfsleven samenkomen voor het verduurzamen van de textielindustrie. Zo is er ruimte voor de ontwikkeling aan de hoogwaardige circulaire textielproducten, repair- en upcyclingsservices voor inwoners, gerichte circulaire onderwijsprogramma's en de mogelijkheden voor start-ups om zich daar te vestigen. Een bijzonder aspect van de textielhub is dat we ook een plek bieden voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, zoals vluchtelingen. In 2024 lanceerde de modemerken Obey, erg populair onder jongeren, een nieuwe lijn gemaakt van de spijkerstof dat door ons wordt ingezameld. In 2025 breiden we dit succesvolle concept van de textielhub uit naar een grondstoffenhub voor hout en bouwmaterialen. Het wordt een circulaire broedplaats, die zich richt op het hergebruik van hout en andere bouwmaterialen en een platform biedt voor bedrijven, inwoners, docenten en studenten kunnen samenwerken aan een circulaire keten.

Proef met Gered Gereedschap

In december zijn we gestart met een proef waarbij inwoners hun kapotte gereedschappen kunnen doneren in een speciale bak bij het afvalbrengstation in Vinkhuizen. Deze gereedschappen worden verzameld en naar Gered Gereedschap gestuurd voor reparatie. De gerepareerde gereedschappen worden vervolgens naar Afrika verzonden voor educatieve doeleinden. We hebben via verschillende communicatiekanalen het belang van het doneren van gereedschappen benadrukt om ze een tweede leven te geven en donaties te stimuleren. Vanwege het grote succes van de proef zullen we deze mogelijkheid uitbreiden naar beide afvalbrengstations en vervolgens naar de milieustraten.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Onderhoud en beheer van de openbare ruimte	
We voldoen aan de vastgestelde BORG-kwaliteitsdoelstellingen.	• We hebben de jaarlijkse BORG-schouw uitgevoerd. In 2024 hebben we wederom de beoogde BORG-score gehaald (de borg score is 93%). De raad ontvangt de gedetailleerde

	uiteenzetting van de behaalde scores in de afzonderlijke BORG-rapportage. • Voor de trottoirs in de Noordelijke wijken voeren we jaarlijks een aanvullend programma uit van circa 8.000 m² herstraatwerk. Voor het extra onderhoud van beplanting hebben we onderhoudsbestekken uitgebreid en voor het extra schoonmaken van verhardingen zijn extra menskracht en machines ingezet. Zo hebben we vanuit wijkpost Oost in de periode van eind maart tot eind november extra 1.255 uren mankracht, 3 borstelmachines en 2 veegmachines ingezet. Vanuit west hebben we ook extra borstelmachines (2) ingezet.
Behouden en versterken van biodiversiteit.	• We hebben een beheerplan met werkinstructie gemaakt. Hierin geven we aan op welke plekken we alleen hoeven te monitoren, op welke plekken we moeten werken aan beheersen (voorkomen verdere uitbreiding) en op welke plekken we moeten verwijderen. Het beheerplan vormde de basis van de aanpak invasieve exoten in 2024. • We laten ieder jaar een aantal gebieden uit de huidige GES monitoren. De uitkomsten en adviezen uit deze monitoring worden vertaald in beheerplannen. In 2024 zijn beheerplannen opgesteld voor: Waterverbinding Stadspark-Piccardthof, Ruskenveen (zwemplas), Johan van Zwedenlaan, Driebond, Duinkerkenstraat, Damsterdiep en Hoornsemeer Noordzijde. • Voor het beheer van GES gebieden, voortkomend uit de monitoring, zijn veelal specifieke maatregelen nodig die extra kosten met zich meebrengen. In 2024 hebben we verbetermaatregelen uitgevoerd in Spicastraat, Rozenburglaan en Reitdiep. • In het beheer hebben we op verschillende manieren ingezet op het versterken van de biodiversiteit. Met minder maaien, toepassen van meer faunavriendelijke bomen en beplanting en door natuurvriendelijke oevers te realiseren ontstaat een beter milieu voor verschillende soorten. De TU Delft heeft vanuit het i-Tree 2.0 project in de zomer van 2024 in 6 gemeentes waaronder Groningen de koelprestaties van verschillende boomsoorten in verschillende groeiplaatsen gemeten. De opbrengsten van dit onderzoek verwachten we in 2025.

Veilige, toegankelijke en gebruiksvriendelijke voorzieningen (wegen, riolering, spelen, groen) door uitvoering noodzakelijk groot onderhoud.	• Op basis van het Programma groot onderhoud en investeringen 2024 hebben we vele speelvoorzieningen vervangen, biodiversiteit in groen en bomen versterkt, openbare verlichting vervangen door Led etc. • In het kader van GWRP hebben we diverse maatregelen genomen, zoals: monitoren, inspecteren, repareren, vervangen, relinen van onderdelen van het water- en rioolsysteem. Schoonmaken van lijngoten, kolken en onderdelen van het rioolsysteem. We hebben een calamiteitenplan riolering opgesteld. Voorts hebben we diverse baggerprojecten uitgevoerd etc.
Borgen van dierenwelzijn	• We hebben gewerkt aan onze doelen en ambities vanuit nota Dieren. Zo hebben we onderzocht of en hoe we dierenwelzijn als criterium kunnen opnemen in het programma van eisen bij de inhuur van derden in het beheer. • We hebben ook een theoretische analyse gemaakt van kolken waar vermoedelijk dieren zijn verdronken zodat we juist op die plekken voor betere uitklimvoorzieningen kunnen zorgen.
Afval	
Preventie, het voorkomen van (zwerf)afval, stimuleren van hergebruik en bewustwording.	• In januari 2024 is er een etentje georganiseerd voor vrijwilligers van repaircafés. Daarnaast hebben we repaircafés gepromoot via gemeentelijke kanalen. Tijdens het afvalvrijdag van september hebben we veel aandacht besteed aan tweedehands winkels. • We hebben studentengroepen begeleid die het onderzoek deden naar het bevorderen van afvalscheiding bij studenten. Uit het onderzoek is gebleken dat het op sommige telefoons van buitenlands studenten niet mogelijk is om de afvalapp te installeren. We zijn op dit moment bezig met onderzoeken hoe de nieuwe app toegankelijk kan worden gemaakt voor alle buitenlandse studenten. We hebben flyers en posters gemaakt ter bevordering van afvalscheiding en gaan deze in 2025 verspreiden in verschillende studentenflats. • Gesprek met één woningcorporatie om problemen en nieuwe vorm van samenwerking te bespreken. In 2025 starten we de structurele gesprekken weer op. De gesprekken richten zich

	op het verstrekken van informatie en het bevorderen van afvalpreventie. • Ook in 2024 hebben de milieustewards een belangrijke rol gespeeld bij het bevorderen van een schone woon- en leefomgeving in onze gemeente. Zo zijn er verschillende participatieprojecten zoals de Lentekriebels, Peuk in the pocket en Hart voor Schoon water georganiseerd. Net als ieder jaar is het aantal stille krachten in onze gemeente aan het stijgen. In 2024 zijn er 320 stille krachten bij gekomen. Totaal hebben we op dit moment iets meer dan 4.000 stille krachten. Als blijkt van waardering hebben we de stille krachten bedankt met een bezoek aan de bioscoop en een borrel. • Groningen Schoon Dankzij Mij: proef uitgevoerd op 3 scholen met lessen over textiel. Daarnaast hebben we ook nog de reguliere lessen over het thema zwerfafval en het belang van afvalscheiding, gegeven. • De algehele facilitering van inwoners die zwerfvuil willen opruimen • Op verschillende basisscholen hebben we bijenkasten gemaakt van hergebruikte materialen om aandacht te besteden aan circulariteit en biodiversiteit • Ook hebben we 23 milieustraten in de wijken georganiseerd
Inzameling, meer afvalstromen zuiver gescheiden inzamelen. Minder vervuiling in het huishoudelijk afval.	• De voorzieningen voor bronscheiding zijn in 2024 uitgebreid. • In 2024 zijn we begonnen met een proef om GFT-afval bij hoogbouw te scheiden, wat heeft geleid tot de plaatsing 35 GFT-containers in een aantal wijken. In Q3 2025 wordt de proef geëvalueerd. • We zijn gestart met het onderzoek naar plaatsen van papierbakken in Paddepoel en Selwerd.
Verwerking, meer mogelijkheden voor een circulaire economie onderzoeken en realiseren.	• Het krediet voor de circulariteitshub is goedgekeurd door de gemeenteraad. Er is in 2024 een projectteam opgezet onder leiding van Vastgoed. In 2025 zal het project verder worden voorbereid en ontwikkeld en zal de aanbesteding voor de bouw worden gepubliceerd. • De digitale grondstoffencatalogus is gepubliceerd en gelanceerd. In 2025 willen we hem verder bij de zakelijke markt onder de aandacht brengen.

	• Circulair aanbesteden nemen we standaard mee in onze aanbestedingen. • Er is een Europees project onder voorwaarden gegund om de betrokkenheid van jongeren te vergroten rondom circulariteit. • Textielhub is in 2024 geopend en er zijn voorbereidingen getroffen om een volgende grondstoffenhub te openen, namelijk de circulaire bouwmaterialen hub. • Er is stevig ingezet om participatie en werkgelegenheidstrajecten vanuit DMO en Werk in zicht te stimuleren, er zijn inmiddels 4 mensen vanuit het COA aan het werk op de Textielhub.
Communicatie, inwoners informeren en motiveren in relatie tot afval scheiden, grondstofhergebruik en circulariteit.	• We hebben 6 communicatiecampagnes uitgevoerd • De afvalfaciliteiten zijn en worden geüniformeerd qua type container, kleurstelling en logo's. Een goed voorbeeld daarvan zijn de vernieuwde textielcontainers. • 2024 hebben we onderzocht welke communicatie-uitingen we kunnen inzetten om bijplaatsingen te verminderen. Daarom gaan we in 2025 nieuwe trommelstickers met heldere informatie op containers aanbrengen. • De opening van het loket Duurzaam Groningen is vertraagd, naar verwachting gaat het in het najaar 2025 open. Momenteel wordt de exacte invulling van het loket uitgewerkt.
Data en sturing	• Als gevolg van scheiding en hergebruik van grondstoffen hebben we 12.452.765 kg CO2 bespaard. • We doen om het jaar mee aan de Landelijk Benchmark huishoudelijk afval. We verwachten in 2025 weer mee te doen.
Leefkwaliteit	
Groningen is klimaatbestendig in 2050	• Samen met onder andere woningbouwcorporaties, ontwikkelaars, het waterbedrijf en bedrijvenverenigingen zijn wij structureel in gesprek en werken wij samen om projecten klimaatbestendig uit te voeren. Met corporaties hebben we prestatieafspraken gemaakt op het gebied van klimaatadaptatie en concrete afspraken om 85 tuinen te vergroenen. • Door toepassen van fysieke maatregelen hebben we urgente wateroverlastlocaties aangepakt in Paddepoel, de Korrewegwijk en bedrijventerrein Euvelgunne. • We hebben een nieuwe ronde stresstesten uitgevoerd ten behoeve van de actualisatie van

	ons klimaatadaptatiebeleid. Daarbij hebben we naast de stresstesten voor hitte en wateroverlast een eerste stresstest opgestart voor het onderwerp droogte. • In Hoogkerk hebben we samen met de dorpsvereniging en inwoners maatregelen getroffen om de klimaatbestendigheid te vergroten, als onderdeel van het project LIFE IP Klimaatadaptatie.
We krijgen meer, beter en bereikbaarder groen	• We hebben 1400 extra bomen aangeplant en bijgedragen vergroening van de openbare ruimte bij herinrichtingsprojecten en gebiedsontwikkelingen. Onder andere bij Dudok aan het Diep, de Mikkellhorst, Beijumerweg, Johan de Wittstraat en de West-Indischekade. • We zijn gestart met een uitgebreid participatief proces dat in 2025 zal leiden tot een geactualiseerd bomenplan. • We hebben de aanleg van 4 groene schoolpleinen ondersteund. • We hebben het ontwerp omgevingsprogramma Gemeentelijke Ecologische Structuur vastgesteld. • We hebben bestaande groenstructuren verbeterd en versterkt in zowel het stedelijke als landelijk gebied. • Voor het Stadspark hebben we gewerkt aan een kadernota. De kadernota wordt in Q2 2025 afgerond. Meer over stadspark onder “Een openbare ruimte waar meer ruimte is voor groen, sporten, spelen en ontmoeten”.
Landschappelijke waarden borgen en herstellen	• Samen met de Rijksuniversiteit Groningen hebben we een landschapsbiografie voor Groningen gemaakt. We werken vanaf 2024 tevens aan een landschapskoers, Biografie en koers vormen de basis voor de omgevingsvisie. • We hebben uitvoering gegeven aan de Uitvoeringsagenda Landschapsconvenant Gorecht door diverse projecten af te ronden (Natuurerven, pingoproject, cursus Landschapsgidsen) en nieuwe projecten op te starten (Aanvalsplan Landschapselementen Gorecht, Vergroening Stadsweg). • We hebben voorbereidingen getroffen voor het Programmaplan Mooi Gorecht. • We hebben de eerste ontmoetingsplek gerealiseerd in het Hunzeboordpark, gebaseerd op het ontwerp voor de herinrichting van het park en zijn gestart met verdere planvorming.
Duurzaam, gezond en toegankelijk voedsel voor iedereen	• We hebben een routekaart en uitvoeringsagenda voedsel- en eiwittransitie gemaakt.

	• We zijn gestart met de uitvoering van de plannen uit de uitvoeringsagenda, zoals: het stimuleren van kruidenrijk grasland, doorontwikkelen van de kinderkookworkshops, verduurzamen menukaart met horecaondernemers. • We zijn gestart met het opzetten van een korteketen-netwerk voor voedsel. • We organiseerden tijdens Let's Gro 2024 samen met onze partners verschillende activiteiten rondom gezond en lokaal voedsel. (Snertfeest, Kouk & Zopie, talkshow, lezing Teun van de Keuken) • We hebben het Horizon 2020 project FOOD TRAILS afgerond. • We hebben ons aangesloten bij de CityDeal gezonde en duurzame voedselomgeving. We wisselen kennis uit met andere steden en kennisinstellingen en leveren input aan bij het Rijk over de voedseltransitie. • Sinds 2024 zijn we formeel partner van Fascinating; een samenwerkingsverband dat werkt aan de landbouw van de toekomst. • In meerdere gesprekken met agrarische ondernemers hebben we de kansen en mogelijkheden voor een toekomstgerichte landbouw verkend. • In alle nieuwe contracten voor het reclaimedragend straatmeubilair is of wordt standaard een reclameverbod opgenomen voor vleesproducten, fossiele brandstoffen, gokken en alcoholische producten voor consumptie. Deze (maatschappelijke) thema's staan ook beschreven in het coalitieakkoord 2022 – 2026'.
Verbeteren van de toegankelijkheid	• We werken samen met de Werkgroep Toegankelijk Groningen om het VN-verdrag Handicap toe te passen in de gemeente. Zij geven gevraagd en ongevraagd advies over (openbare ruimte) projecten van de gemeente.
Verbeteren van de kwaliteit van bodem, water, lucht, licht en geluid	• We hebben diverse geluidsaneringsprojecten uitgevoerd. • We hebben het Actieplan Wegverkeerslawaaï geactualiseerd. • We monitoren geluid bij evenementen. • We hebben bepaald hoe we de basisgeluidemissie gaan vastleggen en zullen daar in 2025 verder uitvoering aan geven. • We hebben een drinkwaterstrategie opgesteld en onze samenwerking in de waterketen versterkt.

	• We hebben onze nota bodembeheer omgezet naar regels in het omgevingsplan en we zijn gestart met grootschalig inventariserend bodemonderzoek naar de aanwezigheid van zeer zorgwekkende stoffen (waaronder PFAS) in de gemeente.
Samen met onze inwoners werken aan een gezonde, fijne Leefomgeving	• We hebben onze bewoners betrokken bij groen en klimaat door o.a. deelname aan het NK Tegelwippen, uitingen via Duurzaam Groningen, klimaatgesprekken bij Lets Gro en Steenbreek in Hoogkerk. • We hebben twee projectleiders groenparticipatie aangesteld. Zij ondersteunen inwoners, bedrijven en woningbouwcorporaties bij het opzetten en uitvoeren van groeninitiatieven. Voorbeelden van deze groeninitiatieven zijn: - o Wensen van inwoners opgehaald t.b.v. het klimaatadaptief maken van een aantal pleintjes in Paddepoel. Deze worden nu verwerkt in tekeningen. - o In samenwerking met opbouwwerkers verschillende vergroeningsprojecten opgepakt (Fivelstraat, Bankastraat, stoep bij Noorderstationstraat) - o Gebruikers van een oud schoolgebouw in Ten Boer ondersteund bij het vergroenen van het versteende schoolplein.
Een openbare ruimte waar meer ruimte is voor groen, sporten, spelen en ontmoeten	• In het in 2024 vastgestelde 'Uitvoeringsprogramma Ontwerpleidraad Leefkwaliteit 2025-2027' is beschreven hoe we budgetten voor de herinrichting van de openbare ruimte gaan inzetten. We geven prioriteit aan de binnenstad, wijkvernieuwing en straten waar het warmtenet wordt aangelegd. • Groningen neemt deel aan het Platform Integrale Samenwerking Openbare Ruimte (ISOR). Doel is om integraal programmeren en werken aan de openbare ruimte, samen met onze nutsbedrijven, te verbeteren. Hiermee richten we onze straten en buurten in volgens de 10 principes van de Ontwerpleidraad openbare ruimte. • Stadsontwikkeling en Stadsbeheer verkennen hoe de samenwerking met nutsbedrijven verbeterd kan worden om beter integraal te programmeren. • Er is in 2024 gestart met een bouwdoos en Buurtraamwerk voor de Wijert-Noord. • Groningen is samen met zes andere Europese steden van start gegaan met het Interreg Europe

	project UrbCitizenPower. Doel van dit project om inwoners actiever te betrekken bij de openbare ruimte en de Ontwerpleidraad. • De Johan de Wittstraat is, op initiatief van de inwoners, heringericht en vergroend. Voor de Zaagmuldersweg, Savornin Lohmanlaan, Dilgtweg, Lijzijde en de Staringstraat zijn ontwerpen gemaakt in de lijn van de Ontwerpleidraad. • De werkzaamheden voor de herinrichting van het Damsterplein zijn in voorbereiding. Het schetsontwerp dat samen met de klankbordgroep is opgesteld, is uitgewerkt in een voorlopig ontwerp. Er is gestart met een definitief ontwerp en na de zomer van 2025 kan de aanbesteding starten. • Een stedenbouwkundig bureau is (samen met de omgeving) gestart met het ontwerpen aan het Raadhuisplein in Haren. • We zijn gestart met de ontwikkeling van wonen op het water, als onderdeel van de watervisie. We hebben de nodige expertise ingeschakeld om dit thema te concretiseren. • Naast de huidige openstellingen werken we aan de opgave om het evenemententerrein verder vorm te geven als openbare parkruimte. Om de inrichting van het terrein hierop aan te passen, moeten we weten hoe we goed aansluiten op de loopstructuren van het park. Dit nemen we mee in de kadernota Stadspark (voorheen structuurontwerp). • We hebben gewerkt aan een gecombineerd programma van eisen voor het evenemententerrein. Daarbij kijken we naar voor welke (nieuwe) functies we het terrein zouden kunnen inrichten en hoe we het terrein geschikt kunnen maken voor top-acts. Ook daarbij gaat het over de loop- en vluchtroutes, maar ook over de vraag hoe deze functie goed te combineren blijft met een parkfunctie. Deze ronden we Q2 2025 af. • In overleg met de provincie en het waterschap Noorderzijlvest zijn de plannen voor zwemmen in de Springervijver (Stadspark) nader uitgewerkt. De vergunningaanvragen hiervoor zijn ingediend.
Erfgoed draagt bij aan de kwaliteit en leefbaarheid van onze gemeente, nu en straks	• We hebben de archeologische kaart geharmoniseerd en geactualiseerd en gereed gemaakt voor opname in het omgevingsplan.

	• In 2024 is het omgevingsplan ‘gebouwd Erfgoed’ voor de gemeente Groningen vastgesteld. • Er is in 2024 gestart met een grotere aanwijsrondte monumenten, als opvolger van het omgevingsplan ‘Gebouwd Erfgoed’. • Er is in 2024 gestart met een herijking van de Nota Erfgoed, waarin aandacht is voor het grotere onrendabele erfgoed (kerken) en het ‘vroeg industriële’ erfgoed. • We hebben relevante onderzoeken op het gebied van bouwhistorie, restauraties en archeologie gebundeld in ons jaarboek “Hervonden Stad (en land). • We hebben als onderdeel van onze wettelijke taken meer dan vierhonderd erfgoed- en archeologie vergunningen getoetst teneinde onze erfgoedwaarden in de gemeente te behouden of te versterken. • We hebben samen met Stadsbeheer verkend hoe het Groene Erfgoed een betere plaats kan krijgen in erfgoedbeleid, met als eerste stap het (monumentale) parkherstel van Groenestein, waar we ecologie en erfgoedwaarden hand in hand laten gaan. • In september 2024 is Open Monumentendag georganiseerd met speciale aandacht voor het onderwerp ‘routes’, groen erfgoed en bruine kroegen. • Samen met de ontwikkelaar en bewoners van de appartementenrupe hebben we een publieksvriendelijke uitgave van de opgravingen op het DUO terrein uitgegeven. • We hebben een enquête naar de historische herkenbaarheid van de gemeente gehouden, waarop door inwoners is aangegeven wat identiteitsdragers van de hun wijk/buurt zijn. Met deze ‘sleeping beauties’ gaan we de komende jaren verder.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- GR Meerschapp Paterswolde
- GR Afvalbeheer regio centraal Groningen (ARCG, opgegeven in 2024)
- Omrin NV

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

02.1 Kwaliteit leefomgeving				
Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
02.1.1 Beheer & Onderh Openb. Ruimte	89.569	89.966	91.932	-1.966
02.1.2 Afval en grondstoffen	32.860	37.279	37.665	-386
02.1.3 Leefkwaliteit	6.545	7.576	6.359	1.217
Totaal	128.975	134.822	135.956	-1.134
<i>Baten</i>				
02.1.1 Beheer & Onderh Openb. Ruimte	37.883	38.883	40.045	1.162
02.1.2 Afval en grondstoffen	39.569	43.953	44.232	279
02.1.3 Leefkwaliteit	265	265	470	205
Totaal	77.717	83.101	84.747	1.646
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	51.257	51.720	51.209	511
<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	30	285	285	0
Totaal onttrekkingen	182	182	182	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	51.106	51.824	51.312	512

Financiële toelichting

2.1.1 Beheer en onderhoud openbare ruimte	Lasten	Baten
Rioolheffing	376	-244

In 2024 bedraagt het resultaat op de rioolheffing vóór onttrekking aan de voorziening ca. 0,5 miljoen euro nadelig. Dit nadelige resultaat is onttrokken aan de voorziening Riolerings groot onderhoud. Hieronder worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Lasten (V 0,4 miljoen euro)

- Extra inzet van personeel (N 0,2 miljoen euro);
- Onttrekking van het resultaat op de rioolheffing aan de voorziening Riolerings groot onderhoud (V 0,5 miljoen euro);
- Overige (V 0,1 miljoen euro).

Baten (N 0,2 miljoen euro)

De lagere baten zijn met name het gevolg van minder gerealiseerde aansluitingen dan begroot. Ten opzichte van het totale begrote bedrag voor de opbrengsten uit heffingen van 22 miljoen euro is dit een relatief kleine afwijking.

Schoonhouden openbare ruimte	-796	904

De belangrijkste oorzaak van dit resultaat betreft een sterke toename in de werkzaamheden voor het inzamelen en verwerken van zwerfafval. Dekking voor deze hogere lasten is er vanuit de producenten van het plastic zwerfafval. Producenten betalen een vast bedrag voor ieder kunststofproduct voor eenmalig gebruik dat zij in de handel brengen vanuit het principe van een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

Inzamelen bedrijfsafval	-728	-441

In 2024 bedraagt het resultaat voor het inzamelen van bedrijfsafval ca. 1,2 miljoen euro nadelig. Hieronder worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Lasten (N 728 duizend euro)

- hogere lasten door het versneld afschrijven van retrofit voertuigen (N 0,2 miljoen euro);
- onvoorziene lasten bij het materieel dat op waterstof rijdt (N 0,2 miljoen euro);
- hogere vuilverwerkingslasten (N 0,2 miljoen euro);
- overige (N 0,1 miljoen euro).

Baten (N 441 duizend euro)

- lagere opbrengsten uit de samenwerking voor de gemeente Het Hogeland, voor deze gemeente zamelen wij het huishoudelijk afval in, maar ook het GFT op afroep. Deze samenwerking voor het GFT op afroep is beëindigd. Hier was in de begroting 2024 geen rekening mee gehouden (N 0,2 miljoen euro);
- overige, waaronder lagere opbrengsten door de opheffing van de gemeenschappelijke regeling ARCG in 2024 (N 0,2 miljoen euro).

Voor een nadere toelichting op de kostendekkendheid van dit product verwijzen wij naar de [paragraaf Lokale heffingen](#) in deze gemeenterekening.

Kunstwerken en water	-384	274

De hogere lasten worden vooral verklaard door extra inzet van personeel voor aanvullende uitgevoerde inspecties van diverse bruggen. Ook leidt dit tot hogere onderhoudslasten.

Daarnaast zien we hogere opbrengsten onder meer uit niet-begrote verzekeringsuitkeringen.

Wegen	-325	394

De hogere lasten bestaan vooral uit hogere kapitaallasten (0,2 miljoen euro) als gevolg van een hoger investeringsvolume. Aan de batenzijde zien we hogere opbrengsten onder meer uit vergoedingen voor het herstraten (0,4 miljoen euro).

Verkeersvoorzieningen	-118	194

De hogere lasten bestaan vooral uit hogere onderhoudskosten door hogere doorberekende prijzen van aannemers. Daarnaast zijn er hogere baten met name veroorzaakt door niet-begrote verzekeringsuitkeringen voor schades en vandalisme.

Begraven	-212	11
De hogere lasten worden vooral veroorzaakt door het op peil brengen van de voorziening afkoopsom begraven. In 2024 is een extra dotatie van 175 duizend euro aan deze voorziening gedaan omdat de werkelijke loon- en prijsstijging hoger lag dan begroot.		
Project Afval BOR 24	538	
Op 15 mei 2024 heeft de raad besloten 2,4 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de aanbesteding en implementatie van een nieuw ICT-systeem op het gebied van afvalinzameling en -verwerking en het beheer van de openbare ruimte. Ook is toen door de raad hiervoor het project Afval BOR 24 als meerjarig project aangemerkt. De beschikbare middelen voor het jaar 2024 ad 1,9 miljoen euro zijn niet volledig besteed. De belangrijkste oorzaak hiervoor is dat de voorbereidingen rondom de invoering van de Toeslag Onregelmatige Dienst (TOD) meer tijd vragen dan vooraf ingeschat. Daarnaast is een aantal noodzakelijke koppelingen met andere essentiële ICT-systemen nog niet afgerond.		
Overige	-317	70
De overige afwijkingen tellen op tot een nadeel van 247 duizend euro.		

2.1.2 Afval en grondstoffen	Lasten	Baten
Afvalstoffenheffing	-677	598
In 2024 bedraagt het resultaat op de afvalstoffenheffing in totaal ca. 0,5 miljoen euro voordelig. Dit resultaat is gedoteerd aan de voorziening Afvalstoffenheffing. Hieronder worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht:		
<i>Lasten (N 0,7 miljoen euro)</i>		
• hogere salaris- en bedrijfsvoeringslasten (N 0,6 miljoen euro); • hogere lasten voor de inzet van materieel, o.m. door het versneld afschrijven van retrofit voertuigen (N 0,3 miljoen euro); • lagere kwijtscheldingslasten (V 0,5 miljoen euro); • hogere lasten door de dotatie van het resultaat op de afvalstoffenheffing van 0,5 miljoen euro aan de voorziening Afvalstoffenheffing (N 0,5 miljoen euro); • overige (V 0,2 miljoen euro)		
<i>Baten (V 0,6 miljoen euro)</i>		
• hogere verkoopopbrengst van bezittingen gemeenschappelijke regeling ARCG (V 0,2 miljoen euro). In het raadsbesluit van 2 oktober 2024 is uitgegaan van een opbrengst van ca. 6 miljoen euro. De definitieve opbrengst is 6,2 miljoen euro; • de afrekening over het jaar 2022 van de inzamelvergoeding voor PMD (Plastic, Metaal en Drankkartons) leidt tot extra opbrengsten (V 0,3 miljoen euro); • overige, waaronder hogere opbrengsten afvalstoffenheffing (V 0,1 miljoen euro).		
Overige	291	-319
De overige afwijkingen tellen tot een nadeel van 28 duizend euro.		

2.1.3 Leefkwaliteit	Lasten	Baten
Stadspark	477	
De beschikbare middelen voor het project Stadspark en Drafbaan (945 duizend euro) zijn in 2024 niet volledig besteed. De uitvoering van het project is vertraagd gezien de toevoeging van het evenemententerrein als openbare parkruimte aan het totaal van het Stadspark en de wisselingen in projectleiderschap waardoor het project tijdelijk is stil komen te liggen. Ook is het project vertraagd door het maken van een nieuwe kadernota om goede besluiten te kunnen nemen en te kunnen prioriteren.		
Cultuurwaardering	322	25
Dit budget zetten we in om de reeds geïnventariseerde cultuurhistorische waarden te vertalen naar en te borgen in het ruimtelijk beleid. Dit valt uiteen in twee grote opgaven die we al in 2022 zijn gestart. De eerste opgave betreft het beschermen van het gebouwde erfgoed ('karakteristiek') in de voormalige gemeenten Ten Boer en Haren. De andere grote opgave gaat om het aanwijzen van gebouwen als monumenten. De uitvoering hiervan is vanwege capaciteitstekort vertraagd en daarom deels niet in 2024 uitgevoerd.		
Tijdelijke maatregelen fietsbeheer	276	
Het budget voor tijdelijke maatregelen fietsbeheer is bedoeld voor de inzet van fietsstewards, handhaving, voor het plaatsen van extra fietsvoorzieningen of tijdelijke maatregelen in drukke perioden (evenementen, december). Dit alles om de toegankelijkheid van de binnenstad op orde te houden en te voorkomen dat stoepen en straten door (vaak slordig) gestalde fietsen bezet worden.		
De geplande werkzaamheden konden niet allemaal plaatsvinden in 2024. Aanvankelijk zou er in 2024 gestart worden met de werkzaamheden aan de stalling Westerhaven. Dan zouden ook in dat jaar tijdelijke voorzieningen en extra stewards ingezet moeten worden. De werkzaamheden van de stalling Westerhaven zijn echter vertraagd, waardoor een deel van het budget niet in 2024 is gebruikt.		
Overige	142	180
De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 322 duizend euro.		

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 2.2: Veiligheid

Onze missie is een aantrekkelijk Groningen waar inwoners en bezoekers zich welkom, thuis en veilig voelen. Een Groningen dat in staat is om de huidige en opkomende veiligheidsproblematiek het hoofd te kunnen bieden. Een gemeente met minder overlast en criminaliteit. We werken met een aanpak waarbij we de balans vinden tussen preventie, zorg en repressie. We zien het als onze opdracht om samen met onze partners te zorgen voor een veilig Groningen. Met het werken aan veiligheid dragen we bij aan de doelstellingen zoals beschreven in het beleidskader Veiligheid 2021-2024.

Doelen Deelprogramma 2.2: Veiligheid

Het deelprogramma Veiligheid heeft de volgende doelen:

- We weten ondermijnende criminaliteit succesvol te voorkomen, aan te pakken en terug te dringen;

- Een digitaal veilig(er) Groningen voor inwoners, ondernemers, bezoekers en organisaties;
- Onze signalering- en interventiepositie is verstevigd om verscherping van polarisatie tegen te gaan en spanningen te verminderen. Om te voorkomen dat mensen overgaan tot radicaal gedrag realiseren we duurzame interventies samen met maatschappelijke organisaties en de veiligheidsketen;
- De ernst en omvang van jeugd- en veiligheidsvraagstukken vraagt om een verstevigde aanpak waarin we niet alleen als één overheid duidelijke grenzen stellen en ingrijpen waar nodig, maar ook perspectief bieden, bijvoorbeeld aan jongeren die uit de ondermijnende criminaliteit willen stappen. Ons doel is om op bepalende momenten in de hele keten, van jongerenwerk tot het gevangeniswezen, klaar te staan om criminele carrières te doorbreken of in de kiem smoren en jongeren weer perspectief te bieden;
- Aangezien we een toename zien aan personen die de grip op hun leven (dreigen te) verliezen én een (ernstig) veiligheidsrisico vormen, willen we met een langlopende, intensieve persoonsgerichte aanpak en stevige procesregie overlast en (escalatie)gevaar verminderen. Door nauwe samenwerking met ketenpartners willen we bijdragen aan de verbetering van de veiligheid en leefomstandigheden van personen met onbegrepen gedrag;
- Betere naleving van wet- en regelgeving en grotere leefbaarheid op straat;
- De brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg zijn goed op orde.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Beleidskader Veiligheid 2021-2024](#)

[Aanpak problematische jeugdgroepen 2018](#)

[Verordening cameratoezicht gemeente Groningen | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)

[Nota prostitutie en overige seksbedrijven 2016](#)

[Nota integraal drugsbeleid Gemeente Groningen 2020 | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)

[Handhavingsprotocol horeca gemeente Groningen 2010](#)

[Actieprogramma Mensenhandel 2022-2024](#)

[Nota vergunningen evenementen 2021](#)

[Toekomstvisie Evenementen](#)

Relevante ontwikkelingen

We kijken wederom terug op een bewogen jaar op het gebied van veiligheid. Mondiale, lokale en landelijke ontwikkelingen hebben ons werk beïnvloed. Tegelijkertijd hebben we ook onze visie voor de lange termijn vastgesteld in ons Beleidskader Veiligheid 2025-2028. Dit kader is niet in beton gegoten, maar biedt ons een robuuste leidraad om ons werk goed te kunnen doen. Ook in roerige tijden.

Het jaar stond in het teken van meerdere openbare orde verstoringen, ieder met een eigen karakter. Onze inzet is er onder andere op gericht demonstraties te faciliteren. De demonstratie bij de Rijksuniversiteit Groningen heeft veel van onze inzet gevraagd, maar ook van de inzet van de politie. Dit staat voortdurend op gespannen voet met de capaciteitstekorten die we op dagelijkse basis ervaren. We wegen hierbij in onze keuzes altijd de verschillende, zwaarwegende belangen nauwkeurig tegen elkaar af.

Naast demonstraties en openbare orde verstoringen die hebben geleid tot een verhoogde inzet, zagen we ook zware (gewelds)incident in ons bruisende nachtleven. Dat heeft ertoe geleid we stevig hebben ingezet op een (nog verder te ontwikkelen) aanpak op het gebied van Veilig Uitgaan. Dit is een ontwikkeling die we niet hebben voorzien en veel invloed heeft op ons beleid en het richten van onze inzet en capaciteit.

Ook werd een belangrijke toegangspoort naar onze binnenstad een focuspunt binnen het veiligheidsbeleid. Op de Gele Loper kwam en komt veel complexe problematiek samen en bleek een integrale aanpak nodig om dit

een halt toe te roepen. De maat was en is vol en het college heeft besloten volop in te zetten op de veiligheid en leefbaarheid in dit gebied. Dit heeft geresulteerd in een integrale aanpak die we de komende jaren implementeren en uitvoeren.

Aan beide aanpakken, van zowel het Veilig Uitgaan als de Gele Loper, verbinden we de komende jaren het gedachtegoed van Veilig Ontwerp en Beheer, waardoor we in staat zijn om binnen gebiedsontwikkeling (proactieve maatregelen), sociale beheersmaatregelen (preventieve maatregelen) en handhaving (repressieve maatregelen) veiligheidskwesties zoveel mogelijk te voorkomen.

Naast deze grote, actuele ontwikkelingen, hebben we ook fors geïnvesteerd in een breed fundament onder ons veiligheidsbeleid. Een voorbeeld daarvan is onze inzet op Preventie met Gezag en onze ondermijningsaanpak. Vanuit het meerjarige programma Preventie met Gezag is de aanpak op problematische jeugdgroepen voortgezet en daarnaast hebben we een repressieve aanpak voor kopstukken ontwikkeld. In de noordelijke wijken zetten we extra jeugdboa's in. We zien dat kwetsbare jeugd extra aandacht nodig heeft, er is dan ook een training voor professionals ontwikkeld gericht op het herkennen van en omgaan met jongeren met LVB-problematiek.

Ook intensiverden we onze ondermijningsaanpak. Steeds vaker startten we bestuurlijke trajecten, zoals het sluiten van panden bij openbare ordeverstoringen of het aantreffen van drugs in een pand. We zijn gestart met het inzetten van de last onder dwangsom om zo de straathandel in drugs te verminderen. En we hebben voorbereidingen getroffen zodat de herinvoering van de exploitatievergunning voor de horeca per 1 januari 2025 in werking kon treden. De regionale aanpak van ondermijning heeft inmiddels stevig vorm gekregen. De ambities zijn uitgewerkt in een bestuurlijk ambitiesdocument 'De Groningse norm' en uitgewerkt in een uitvoeringsplan voor 2025. We werkten aan de vorming van een flexibel inzetbaar en regionaal werkend interventieteam (RIT). Dit team gaat in regionaal verband gezamenlijk bestuurlijke controles uitvoeren.

We hebben een flinke stap gemaakt in het landelijke wietexperiment. Na jaren voorbereiding zijn we in Groningen in juni 2024 officieel van start gegaan. Daarmee zitten we in de fase dat coffeeshops zowel de gedoogde als de gereguleerde producten verkopen. In de volgende fase mogen onze coffeeshops alleen de gereguleerde producten verkopen. De startdatum van de volgende fase wordt bepaald door het Rijk en is afhankelijk van wanneer de telers zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende hennep kunnen leveren voor alle deelnemende coffeeshops.

Tot slot maken we ons nog altijd zorgen om onze meest kwetsbare inwoners. Daar hebben we in 2024 flinke stappen in gezet en dat zien we terug in onze dagelijkse praktijk. De problemen rondom mensen met onbegrepen gedrag zijn niet opgelost, maar we kunnen wel zeggen dat onze inzet erop gericht is om steeds meer mogelijkheden te creëren en niemand tussen wal en schip te laten vallen. Met rijksmiddelen geven we vorm aan Grip op Onbegrip: we helpen mensen met onbegrepen gedrag sneller en beter, door een intensievere samenwerking tussen politie en zorg. We zijn onder andere gestart met straattriage, waarin we 'wit aan blauw' toevoegen en verlengde aandacht na de triage. We ontwikkelen de Groninger Vroegsignaleringsaanpak en we hebben stappen gezet in het project Sterk Netwerk waarmee we de regionale domeinoverstijgende samenwerking versterken.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben daarvoor gedaan (activiteiten)

Ondermijning steviger aanpakken	
We pakken zowel de criminelen als de achterliggende structuren van ondermijning steviger aan.	- In 2024 is de regionale aanpak van ondermijning doorontwikkeld en geformaliseerd in een Groningse Norm. Deze Groningse norm is de bestuurlijke aanpak van ondermijning door alle tien Groningse gemeenten samen. Ook de gemeente Groningen heeft zich gecommitteerd aan het uitvoeringsprogramma van de Groningse norm. Het doel van de gezamenlijke aanpak is om een waterbedeffect van ondermijning (van stad naar ommelanden en vice versa) te voorkomen en samen sterker staan. Er wordt gewerkt aan een gezamenlijk basisniveau van de weerbaarheid van de decentrale overheid en aan een multidisciplinaire en integrale aanpak van ondermijning. In 2025 start het uitvoeringsprogramma. Daarnaast hebben we samen met Groninger gemeenten enkele APV-aanpassingen voorbereid om ondermijning steviger aan te kunnen pakken. De (her-)invoering van de exploitatievergunning voor de horeca is hier een voorbeeld van; - Gemeente Groningen was in 2024 betrokken bij het oprichten en formaliseren van het Regionaal Interventie Team (RIT). Dit team gaat in regionaal verband gezamenlijk bestuurlijke controles uitvoeren. De eerste controles vinden plaats vanaf april van dit jaar. Het team zal in 2025 werkende weg verder vorm krijgen en zich ontwikkelen; - In 2024 zijn voorbereidingen getroffen voor het toepassen van Bibob in de zorg. We volgen hierbij de inkoopkalender voor zorgvoorzieningen; - We hebben meer dan 100 eigen onderzoeken verricht op grond van de Wet Bibob. Bij de herijking van het Uitvoeringsplan Ondermijning gaan we dieper in op de resultaten hiervan.
We gaan (digitale) ondermijnende criminaliteit voorkomen, danwel beëindigen.	Dit staat beschreven bij Digitaal veilig(er) Groningen.
Integrale programma-aanpak mensenhandel voor de gemeente Groningen voor 2022 en verder gericht op maatwerk en adequate samenwerking tussen alle veiligheid-en zorgketen-partners.	- We hebben het Centrum tegen Kinderhandel en Mensenhandel (CKM) een onderzoek lasten uitvoeren naar seksuele en criminele uitbuiting in de gemeente Groningen; dit onderzoek is in 2024 opgeleverd en geeft zicht op hoe wij onze aanpak mensenhandel vormgeven; - We hebben trainingen georganiseerd voor afdelingen binnen de gemeente zoals burgerzaken en medewerkers van handhaving om beter te signaleren en adequate hulp te verlenen; - We hebben in 2024 14 integrale controles uitgevoerd (met interne en externe partners) welke mede gericht waren op het opsporen en beëindigen van mensenhandel; - Samen met Zorg- en Veiligheidshuis Groningen voeren we regie op casussen rond mensenhandel; - Met betrekking signalen binnen de onvergunde prostitutie waar mogelijk sprake was van seksuele uitbuiting hebben we

	afgelopen jaar een aantal keer een bestuurlijke maatregel opgelegd aan de faciliteerder(s); • Door de gemeente is een congres georganiseerd met als thema criminele uitbuiting; • Tijdens Let's Gro is door middel van een spreker en een escape truck aandacht gevraagd voor seksuele en criminele uitbuiting.
Digitaal veilig(er) Groningen	
We voorkomen en bestrijden cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.	• De Agenda Digitale Veiligheid 2025-2028 is geactualiseerd; • De Lokale Driehoek heeft vier focuspunten vastgesteld voor de aanpak online criminaliteit; • We hebben 4 bijeenkomsten georganiseerd ten behoeve van de cyberweerbaarheid van senioren georganiseerd in samenwerking met maatschappelijke partners gebruik makend van de interactieve film 'Echt of nep?'; • Tijdens de Promotiedagen in Martiniplaza heeft Veilig Ondernemend Groningen een programma georganiseerd voor ondernemers over digitale veiligheid; • We hebben in samenwerking met de afdelingen Informatie & Services en Economische Zaken bijgedragen aan het programma van Hack050; • Wij hebben in Noord-Nederlands verband bijgedragen aan de organisatie van een regionale cyberoefendriehoek in Drachten.
Maatschappelijke onrust en polarisatie	
Nauwere samenwerking op het gebied van preventie, netwerkvorming en vroegtijdige signalering en interventie om problematisch gedrag te voorkomen.	• Met het opvolgen van de aanbevelingen uit de Fenomeenanalyse Noord-Nederland krijgen we de basis op orde. In het afgelopen jaar is hier primair een regionale invulling aan gegeven en is er nauw samengewerkt met politie en OM om de Ommelanden te bedienen; • De gemeente Groningen faciliteert met behulp van de Versterkingsgelden 2023-2024 gemeenten in heel Noord Nederland met het trainen van professionals om het signalerend vermogen op alle vormen van radicalisering te versterken. Er zijn in Noord Nederland zo'n 300 professionals getraind, verspreid over zo'n 30 groepen en 51 gemeenten; • In november 2024 heeft de gemeente opnieuw een congres voor professionals georganiseerd. Ditmaal in een vergrootte vorm in nauwe samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken. O.a. de Coördinator Terrorisme en Veiligheid aanwezig; • Er is een analyse gemaakt van Polarisation in de gemeente Groningen. Hier wordt opvolging aan gegeven in 2025.
Effectieve verbinding tussen veiligheid en zorg	
Minder jeugdoverlast en meer perspectief voor jongeren met problematisch gedrag.	Vanuit het meerjarige programma Preventie met Gezag hebben we in 2024 de volgende aanpakken/interventies uitgevoerd: • De aanpak op problematische jeugdgroepen is voortgezet; • Een repressieve aanpak voor kopstukken is ontwikkeld;

	• Er is een aanpak ontwikkeld ten aanzien van de (netwerken van) subjecten die uit het Beke-onderzoek 'Het (boven)lokale netwerk in Paddepoel ontleed', naar voren zijn gekomen; • Er is een stedelijk dekkend netwerk gerealiseerd van breed jeugdoverleggen. Hierin zijn lokale netwerkpartners vertegenwoordigd om risicogedrag en overlast in de wijk te bespreken en zorg in te zetten waar nodig; • In de noordelijke wijken zijn extra jeugdboa's ingezet en wordt het extra jongerenwerk in de avonduren en weekenden gecontinueerd.; • De inzet van intensief jongerencoaches wordt gecontinueerd; • Ter ondersteuning van (ex-)gedetineerde jongeren/jongvolwassenen wordt de inzet van 2 re-integratie-officieren gecontinueerd; • De pilot Preventie en Vroegsignalering naar jongere kinderen van 0-4 jaar is verbreed; • De Halt-sprekuren zijn uitgebreid naar meer VO-scholen en naar een aantal basisscholen met veel risicojongeren; • Er is 1 fte leerplicht gefinancierd om specifiek in te zetten voor de nieuwkomers ter voorkoming van schooluitval; • De gedrags-(sport)interventie 'Alleen jij bepaalt Wie je bent' in is ingezet om te voorkomen dat risicojongeren (verder) afglijden; • Er is een training voor professionals ontwikkeld gericht op het herkennen van en omgaan met jongeren met LVB-problematiek; • Professionals worden getraind in het beter zicht krijgen op de onlinewereld waarin jongeren zich begeven.
Meer aansluiting tussen veiligheid- en zorgprofessionals op het gebied van personen met onbegrepen of verward gedrag én een gevaarrisico.	• In 2024 zijn er op diverse niveaus bijeenkomsten geweest met netwerkpartners binnen het zorg-, sociaal- en veiligheidsdomein. Enerzijds gericht op casuïstiek (zoals oefensessies/spiegelbijeenkomsten) anderzijds gericht op het verbeteren van de samenwerking tussen de verschillende domeinen (bijv. het komen tot een samenwerkingsovereenkomst in het kader van Grip op Onbegrip); • Binnen het programma Grip op Onbegrip (ZonMw) zijn 3 subsidies toegekend en zijn in 2024 2 projecten binnen het programma Grip op Onbegrip gestart, dit betreft de projecten straattriage en verlengde aandacht; • In 2024 is een werkgroep samengesteld die zich buigt over de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport Meldpunt Overlast en zorg. Daarnaast is in 2024 een stedelijke woonoverlast coördinator aangesteld om de wet aanpak woonoverlast (i.s.m. het Meldpunt Overlast en Zorg) uit te voeren. Om dit te continueren is structurele financiering noodzakelijk.
Veilige en leefbare omgeving	

Minder overlast en criminaliteit.	• De integrale aanpak op de Gele loper heeft dusdanig prioriteit gekregen dat deze is omgezet tot een actieplan en de uitvoering is gestart t.a.v. korte termijn maatregelen; • In samenwerking met het zorg- en veiligheidsdomein is gebiedsgericht ingezet op het tegengaan van overlast door notoire overlastveroorzakers in de binnenstad en rondom de gele loper waarbij we naast gebiedsverboden, persoonsgericht interveniëren gericht op een duurzaam resultaat; • Op basis van het convenant Veilig Uitgaan en aanhoudende veiligheidsvraagstukken in het uitgaansgebied zijn we gestart met het proces (in samenwerking met onze ketenpartners en nachthoreca-ondernemers) om te komen tot een actieplan Veilig Uitgaan; • Rondom nieuwkomers en andere vormen van maatschappelijke opvang zijn integraal maatregelen getroffen om overlast en onveiligheidsbeleving te voorkomen door de inzet van integrale veiligheidsplannen per project. De handhaving is beter geborgd; • In verschillende wijken is de stratenaanpak ingezet en afgerond; • Wij constateren een grote afname van scooter- en carmeetings a.g.v. de integrale en planmatige inzet door waarschuwingsbrieven en handhaving door de politie; • Wij hebben een samenwerking opgebouwd met bewonersorganisaties rondom bijzondere woonvormen en werken samen om de leefbaarheid en veiligheid te bevorderen; • Wij hebben ons ingezet op een veilig verloop van betaald voetbalwedstrijden door de implementatie van het plan van aanpak betaald voetbal; • Evenementen zijn zorgvuldig voorbereid met extra aandacht voor de aantrekkingskracht van de jeugd en bijbehorende risicobeheersing; • In 2024 hebben 126 demonstraties en 2 herdenkingen plaats gevonden. De demonstraties gericht op de RUG, zoals het tentenkamp, de bezetting van een gebouw van de RUG en tijdens de opening van het academisch jaar vroegen zowel in de voorbereiding als in de afhandeling extra inspanning.
Goede balans in levendigheid en leefbaarheid door evenementen	• De nieuwe 'nota vergunningen evenementen 2025' is in 2024 door het college is vastgesteld; • In de nota staan maatregelen om de procedures voor kleine en niet-commerciële evenementen te vereenvoudigen, de veiligheid te vergroten en balans tussen rust en reuring te verbeteren (o.a. door stilteweekenden, vervroegen eindtijd dancemuziek en herijking locatieprofielen & geluidsnormen); • Stilteperiodes zijn opgenomen in de 'nota vergunningen 2025' en de jaarplanning 2025; • Er is gestart met de voicemailservice tijdens grote evenementen.

Crisisbeheersing en brandveiligheid	
Goed georganiseerde brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, rampenbestrijding, cyber-, crisisbestrijding en gevolgbestrijding.	- Jaarlijks worden delen van de gemeentelijke kolom ingezet bij inzet brandweer en politie; daarnaast worden medewerkers getraind en geoefend; - In 2024 zijn er diverse vergaderingen geweest met de VRG aangaande de totstandkoming van een nieuwe brandweerkazerne. Voorlopig is de realisatie hiervan gepland in 2028. Gemeente Groningen is faciliterend in het realiseren van de locatie.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- GR Veiligheidsregio Groningen

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

02.2 Veiligheid				
Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
02.2.1 Ondernijning	1.395	1.262	1.543	-282
02.2.3 Maatschappelijke onrust en pol	491	1.370	1.268	102
02.2.4 Veiligheid en Zorg	5.100	5.633	5.580	53
02.2.5 Veilige leefomgeving	10.955	11.630	11.788	-158
02.2.6 Crisisbeheersing en brandvlghd	24.727	24.727	24.861	-134
Totaal	42.668	44.622	45.041	-419
<i>Baten</i>				
02.2.1 Ondernijning	0	0	292	292
02.2.3 Maatschappelijke onrust en pol	0	0	1.463	1.463
02.2.4 Veiligheid en Zorg	2.301	2.654	3.031	377
02.2.5 Veilige leefomgeving	3.129	3.835	4.862	1.027
02.2.6 Crisisbeheersing en brandvlghd	17	17	0	-17
Totaal	5.447	6.506	9.648	3.142
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	37.221	38.116	35.392	2.724

<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	0	0	283	-283
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	37.221	38.116	35.676	2.440

Financiële toelichting

2.2.1 Ondernijning	Lasten	Baten
Regionale aanpak ondernijning	-244	244
De Regionale aanpak ondernijning, waaraan alle tien gemeenten in de provincie Groningen zich hebben geconformeerd, is ondergebracht bij de gemeente Groningen. In 2024 is voor de Regionale aanpak ondernijning 244 duizend euro besteed. Deze kosten worden gedekt uit de subsidie Impulsgelden aanpak ondernijning en weerbare overheid.		
Overige	-38	48
De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 10 duizend euro.		

2.2.3 Maatschappelijke onrust en polarisatie	Lasten	Baten
Nij Begun	238	1.266
In 2024 heeft de Gemeente Groningen in samenwerking met het adviesbureau BMC en andere gemeenten een rapport opgesteld waarin de kosten voor extra inzet in het kader van Nij Begun worden opgesteld. Op 24 januari 2025 heeft het Ministerie van BZK een toezegging gedaan op de bijdrage waardoor de gemeente Groningen over 2024 1,266 miljoen euro ontvangt voor de extra inzet vanuit de gehele organisatie. Daarnaast zijn er vanuit het Rijk middelen toegekend voor het programmteam Sociale Agenda. De begrote middelen voor dit programmteam zijn in 2024 niet volledig besteed, onder meer door minder inzet van extern personeel. Dit leidt tot lagere lasten van 238 duizend euro.		
Radicalisering	-250	250
De gemeente Groningen faciliteert gemeenten in heel Noord-Nederland met het trainen van professionals om het signalerend vermogen op alle vormen van radicalisering te versterken. Hiervoor is 250 duizend euro besteed in 2024. Deze kosten worden gedekt uit de specifieke uitkering Versterking van de lokale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme.		
Overige	114	-53
De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 61 duizend euro.		

2.2.4 Veiligheid en Zorg	Lasten	Baten
Grip op Onbegrip	-314	314
Het programma Grip op Onbegrip heeft als doel het domeinoverstijgende samenwerken te versterken op het gebied van personen met onbegrepen of verward gedrag én een gevaarrisico. Hiervoor is 314 duizend euro besteed in 2024. Deze kosten worden gedekt uit een tweetal subsidies.		
Overige	367	63
De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 430 duizend euro.		

2.2.5 Veilige leefomgeving	Lasten	Baten
Precariobelasting		740
In 2024 zijn de opbrengsten uit precariobelasting ca. 0,7 miljoen euro hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een hoger aantal bouwactiviteiten in 2024. Vanwege een daling in het aantal bouwvergunningen was rekening gehouden met een afname van bouwactiviteiten. Gedurende 2024 is echter gebleken dat de opbrengsten uit precariobelasting juist een stijgende lijn vertoonden.		
Flexpool BOA's	-146	
Als centrumgemeente organiseren wij een pilot voor een flexpool van BOA's die ingezet kunnen worden in de gehele provincie Groningen. De nadruk ligt hierbij op het voorkomen van overlast bij asielzoekerscentra en van ontheemden. In 2024 zijn de kosten van de pilot flexpool BOA 146 duizend euro hoger dan de specifieke uitkering die hiervoor is ontvangen. De flexpool was operationeel vanaf januari 2024. Echter de bekostiging vanuit het Ministerie van Justitie en Veiligheid ging pas in vanaf april 2024. De kosten in het 1e kwartaal werden niet vergoed.		
Overige	-12	287
De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 275 duizend euro.		

2.2.6 Crisisbeheersing en brandveiligheid	Lasten	Baten
Overige	-134	-17
De overige afwijkingen tellen op tot een nadeel van 151 duizend euro.		

Reservemutaties	Lasten	Baten
Reserve toevoeging	-238	
Resultaten op samenwerkingsverbanden zijn reeds toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling. In de financiële verordening 2024 heeft de raad het college mandaat gegeven om dit bij de jaarrekening uit te voeren, zonder dat hier een separaat raadsbesluit aan ten grondslag ligt. Hierdoor ontstaat een afwijking bij de reservemutaties. Deze afwijkingen blijven zichtbaar bij de beleidsvelden waar ze zich voordoen en worden daar toegelicht. Het gaat bij dit deelprogramma om de volgende samenwerkingsverbanden:		

Omschrijving samenwerkingsverband	Resultaat 2024 (x 1.000 euro)
Actie centrum voor Veiligheid en Zorg (Veiligheidshuis)	283

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 3: Vitaal en Sociaal

Groningen is een inclusieve, vitale en veilige gemeente waarin iedereen tot zijn recht kan komen en op een gelijkwaardige manier kan deelnemen aan de samenleving: in het onderwijs, op de arbeidsmarkt en op de woningmarkt. Met de nadruk op eigen regie en veerkracht en de beweging van (medische) nazorg naar voorzorg (preventie) staat het gedachtengoed van “positieve gezondheid” en het belang van een goede leefkwaliteit centraal. We zien in Groningen grote gezondheidsachterstanden tussen wijken, dorpen en groepen inwoners en een aantal stevige sociale opgaven: toenemende en dubbele vergrijzing, kloof arm en rijk binnen de gemeente, tegenstelling noord- en zuid Groningen, onderwijssegregatie en sociale impact corona.

Met het inzicht dat ongezonde keuzes worden beïnvloed door de leefomgeving en de sociale context, werken we langs twee lijnen aan het verbeteren van de leefkwaliteit van onze inwoners: We zorgen voor de *randvoorwaarden voor een (betaalbare) sociale infrastructuur*, zodat onze inwoners gedurende hun levensloop gebruik kunnen maken van sociale voorzieningen. We versterken de sociale structuur in wijken en dorpen door in te zetten op instandhouding van (kleinschalige) voorzieningen zoals scholen, dorpshuizen en sportverenigingen. Daarnaast willen we met een *langdurige integrale wijkaanpak* het verschil maken in het dagelijkse leven van inwoners.

We zetten in op kansrijk opgroeien voor alle kinderen in de gemeente en het doorbreken van de armoede-overdracht van ouder op kind. Onderwijs zien we hierbij als een belangrijk middel om de effecten van kansenongelijkheid te verkleinen. Een goed leerklimaat vormt een belangrijke voorwaarde om kinderen en jongeren vanuit gelijke kansen optimaal te laten ontwikkelen en opgroeien. Daarom zetten we ons met onze partners in onderwijs en opvang in om het onderwijs in Groningen blijvend te vernieuwen en te verbeteren en de door Covid-19 opgelopen leer- en ontwikkelingsachterstanden zo goed mogelijk in te lopen. Werk betekent zelfontplooiing, structuur en sociale contacten. Voor mensen die niet of nog niet kunnen werken bieden we ondersteuning om op een andere manier actief te zijn, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk, een participatiebaan of een basisbaan. Daarnaast bieden we mensen die het nodig hebben inkomensondersteuning. Problematische schulden ontnemen mensen elk perspectief, daarom bieden we schuldhulpverlening en zetten we in op het voorkomen van schulden, vroegsignalering en nazorg. De coronacrisis heeft de uitdagingen op de arbeidsmarkt blootgelegd. De komende tijd gaan we in onze stad en regio werken aan deze uitdagingen.

Waar nodig bieden we passende ondersteuning. Bijvoorbeeld vanuit de Jeugdwet, waarbij we uitgaan van de vraag van de jeugdige en het gezin en de door hen aangegeven oplossingsrichtingen en sluiten zo veel mogelijk aan bij de leefwereld van kind en gezin. Vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning bevorderen we met de inzet op het sociale netwerk en algemene voorzieningen, de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van onze inwoners en bieden we steun aan kwetsbare inwoners. Voor inwoners die omwille van verminderde zelfredzaamheid niet langer in staat zijn om zelfstandig te kunnen wonen, bieden we mogelijkheden tot beschermd wonen, variërend van het wonen in een intramurale voorziening tot het zelfstandig (blijven) wonen met intensieve ondersteuning en toezicht, thuis. Waar zorg en veiligheid elkaar raken, bijvoorbeeld bij vraagstukken rondom huiselijk geweld en kindermishandeling, personen met verward gedrag, zetten we in op interventies die zijn gericht op preventie, vroegsignalering, herstelgericht werken en het doorbreken van intergenerationele overdracht.

Groningen is een belangrijk centrum met top-voorzieningen op het gebied van onder meer onderwijs, sport, cultuur en zorg voor de brede regio. We blijven inzetten op een hoogwaardige culturele infrastructuur waarbij kunst en cultuur voor alle inwoners en bezoekers bereikbaar is. We investeren in de samenwerking in de cultuursector en stimuleren de zichtbaarheid van cultuur in de gemeente en de mogelijkheden om mee te doen aan cultuur in dorpen en wijken. Met de ontwikkeling van sportief kapitaal en een leven lang sport en bewegen voor iedere Groninger draagt sport bij aan participatie in de samenleving, cohesie, positieve gezondheid en positief opgroeien. Hierbij zetten we in op meer samenwerkingskracht in het rijke en

innovatieve sportnetwerk in Groningen, maar ook door juist lokaal in de wijken en buurten gebiedsgericht maatwerk te leveren.

Deelprogramma's

Het programma Vitaal en Sociaal bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- Werk en inkomen
- Onderwijs
- Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit
- Sport en bewegen
- Cultuur en evenementen

Financieel overzicht lasten en baten

03 Vitaal en Sociaal

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2024	Actuele Begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
<i>Lasten</i>				
03.1 Werk en inkomen	317.457	317.456	314.255	3.201
03.2 Onderwijs	50.158	50.158	44.021	6.137
03.3 Welzijn,gezondheid,zorg,diversiteit	383.734	383.735	370.992	12.743
03.4 Sport en bewegen	38.633	38.633	34.624	4.009
03.5 Cultuur en evenementen	69.261	69.261	67.574	1.687
Totaal	859.242	859.243	831.466	27.777
<i>Baten</i>				
03.1 Werk en inkomen	216.454	216.454	212.646	-3.808
03.2 Onderwijs	19.836	19.837	16.783	-3.054
03.3 Welzijn,gezondheid,zorg,diversiteit	36.275	36.275	32.754	-3.521
03.4 Sport en bewegen	12.125	12.125	12.556	431
03.5 Cultuur en evenementen	21.820	21.820	20.944	-876
Totaal	306.510	306.511	295.683	-10.828
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	-552.732	-552.732	-535.783	-16.949
<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	27.095	27.095	33.645	-6.550
Totaal onttrekkingen	20.066	20.066	20.066	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	-559.761	-559.761	-549.362	-10.399

Deelprogramma 3.1: Werk en inkomen

In dit deelprogramma richten wij ons op alle inwoners zodat iedereen gelijke kansen krijgt en mee kan doen in de maatschappij. Meedoen via betaald werk heeft de voorkeur en is een belangrijke oplossing tegen armoede. Voor mensen die niet of nog niet kunnen werken bieden we ondersteuning om op een andere manier actief te zijn, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk, een participatiebaan of een basisbaan en/of bieden we inkomensondersteuning. Op verschillende manieren werken we aan het bieden van bestaanszekerheid voor onze inwoners.

Doelen Deelprogramma 3.1: Werk en inkomen

Om iedereen zoveel mogelijk sociaal en vitaal te laten ontwikkelen streven we in het deelprogramma Werk en Inkomen naar een brede welvaart voor alle inwoners, waarbij we voldoende bestaanszekerheid bieden en iedereen gelijke kansen krijgt om mee te doen. We vinden het van groot belang dat eenieder een goede kwaliteit van leven heeft en geluk ervaart, daarom streven we ernaar dat;

- Eenieder zo veel mogelijk financieel zelfredzaam is, het liefst via goed werk, waarbij niemand onder het (economisch) bestaansminimum hoeft te komen;
- Eenieder zo lang mogelijk - op hun eigen manier en niveau - actief kan (blijven) deelnemen aan het economische - en maatschappelijke verkeer, ook als gezondheidsbeperkingen en/of belemmeringen anderszins dit bemoeilijken.

Waarbij:

- Het hier in dit programma ten aanzien van 'meedoen' in eerste instantie gaat over het hebben van (fatsoenlijk betaalde) arbeid (in relatie tot de beroepsbevolking), en waar dit (nog) niet mogelijk is, over maatschappelijke participatie en/of tenminste sociale activering;
- Strategische focus ten aanzien van armoede ligt bij het bieden van bestaanszekerheid via inkomensondersteuning en schuldhulp en op het (structureel) doorbreken van (intergenerationele) armoede - dat wil zeggen het voorkomen van de overdracht van armoede van ouder op kind;
- Ingezet wordt op het voorkomen en bestrijden van problematische schulden.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Plan Schuldhulpverlening gemeente Groningen 2024-2028.pdf](#)

[Uitvoeringsplan Schuldhulpverlening-2024-2025.pdf](#)

[Nalevings- en handavingsbeleidsplan Participatiewet 2024-2028.pdf](#)

[De Groningse aanpak. De inwonersbenadering voor werk en participatie.pdf](#)

[Voortgang project regelingenwoud 2024.pdf](#)

[Aanpak van armoede en schulden \(2023\)](#)

[Werk- en ontwikkelprogramma 2022-2025 \(2022\)](#)

[Gebiedsgerichte aanpak voor werk en participatie \(2022\)](#)

[Evaluatie beleid beschermingsbewind en bijzondere bijstand \(2021\)](#)

[Visie en rol iederz \(2020\)](#)

[Toekomst met perspectief ontwikkelplan \(2019\)](#)

[Beleidsregels bijzondere bijstand en tarieven beschermingsbewind \(2018\)](#)

[Een vertrouwd gezicht \(2016\)](#)

Relevante ontwikkelingen

Regionale arbeidsmarkt

Via Werk in Zicht hebben we ons ingezet om werkend en niet-werkend talent te bereiken om zich verder te ontwikkelen. Naast de trajecten die via Werk in Zicht worden aangeboden zijn Talentperron, de pop-up

Banenwinkel in de Zwanestraat en Starfest belangrijke plekken geweest waar inwoners en bedrijven terecht konden voor informatie over werk, loopbaan, onderwijs en arbeidsmarkt. We zijn bezig met het ontwikkelen van het Werkcentrum Groningen waar de samenwerking voor de arbeidsmarktdienstverlening met verschillende partners aan elkaar wordt verbonden. Werkgevers en inwoners kunnen hier terecht met uiteenlopende arbeidsmarktvragen volgens het no wrong door principe.

Werk en Participatie

De arbeidsmarkt bleef het afgelopen jaar krap. Dat bood sommige mensen een kans om werk te vinden. We zagen het eerste half jaar het aantal bijstandsgerechtigden toenemen tot 9.175 om vervolgens in de tweede helft van het jaar weer af te nemen. Eind 2024 ontvingen 9.018 mensen een bijstandsuitkering.

Niet iedereen heeft een plek kunnen vinden op de arbeidsmarkt. Veel mensen in de bijstand hebben te maken met meervoudige problematiek. Zij hebben meer ondersteuning nodig om zich te ontwikkelen. Met het Werk en Ontwikkelprogramma hebben we extra geïnvesteerd om inwoners te ondersteunen richting werk of om stappen te maken op de ontwikkeladder.

Daarnaast zijn we in de wijken verdergegaan met de gebiedsgerichte werkwijze. Meer dan 90% van het aantal bijstandsgerechtigden heeft contact gehad met zijn of haar coach. Door de Groningse aanpak zijn we meer in contact gekomen met inwoners. Zo hebben we een beter beeld gekregen van de achtergrond van inwoners door de leefgebieden in kaart te brengen. Daardoor hebben we inwoners beter kunnen helpen naar werk, ontwikkeling of andere vormen van participatie.

Mensen die niet op de reguliere arbeidsmarkt terecht konden hebben we bestaanszekerheid geboden door onder andere de basisbaan. Ruim 40 mensen zijn het afgelopen jaar gestart in een basisbaan.

Armoede & schulden, schuldhulpverlening en inkomensdienstverlening

Armoede en schulden hebben een grote impact op inwoners. Met het programma brede aanpak armoede en schulden hebben we ingezet om de impact te verkleinen. Zo hebben we de kosten van mondzorg laagdrempelig vergoed, hebben we financiële steun geboden aan inwoners met zieke huisdieren, is de laptopregeling voor scholieren uitgebreid en hebben we de beleidsregels voor de witgoedregeling geactualiseerd. We hebben het aanvraagproces van algemene bijstand volgens de principes van 'Werken vanuit vertrouwen' vereenvoudigd. Dit betekent dat we om minder bewijsstukken vragen en dat het aanvraagproces is vereenvoudigd. Voor de Stadspas is nieuwe software geïmplementeerd waarmee de pas breder kan worden ingezet als eenvoudige toegang voor regelingen en voorzieningen.

Ook hebben we ingezet op het voorkomen en bestrijden van problematische schulden. We hebben het uitvoeringsplan Schuldhulpverlening 2024-2025 vastgesteld en zijn bezig gegaan met de uitvoering hiervan. De GKB is meer in de wijken aanwezig via de gebiedsteams of bij het WIJ-team. Ook hebben we extra ingezet op vroegsignalering. Door deze werkwijze komen betalingsachterstanden en financiële problemen eerder aan het licht, zodat we tijdiger een hulpaanbod kunnen doen.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Werk en activering	
<i>Werk in Zicht (Regionaal arbeidsmarktbeleid)</i>	
Er is een betere aansluiting tussen vraag en aanbod van onbenut talent op de arbeidsmarkt. Inzet is gericht op het ontwikkelen van competenties van inwoners waardoor er voor (potentieel) kwetsbare	We hebben talent ontwikkeld waarbij 5279 inwoners een ontwikkelstap hebben gemaakt richting werk. Dit is gebeurd via projecten zoals Kansrijk Talent, Het Noorden werkt door,

doelgroepen en andere personen met een zekere afstand tot de arbeidsmarkt een beter perspectief naar een goede (betaalde) baan ontstaat. • Hierbij is ook een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt van belang, waardoor de mismatch tussen kwalificaties van mensen enerzijds en gevraagde competenties anderzijds wordt verkleind, en (jong) volwassenen hierdoor makkelijker vanuit de opleiding kunnen doorstromen richting een betaalde baan of reeds werkenden meer wendbaar kunnen zijn in hun (verdere) werkzame leven.	Kansrijk Opleiden, het leerwerkloket, Praktijkleren en het Talentperron; • Sinds 2022 hebben we 1936 werkenden geadviseerd en ondersteund in hun ontwikkeling via o.a. het RMT en het leerwerkloket; • 48 inwoners hebben gebruik gemaakt van jobcoaching via Kansrijk Beroep bij een werkgever in hun ontwikkeling naar duurzame inzetbaarheid; • We hebben ongekend talent bereikt waarbij meer dan 22.000 inwoners offline en 100.000 inwoners online. Dit om hen te inspireren, voor te lichten en te bereiken voor scholing of werk. Via zes edities van het Startfest in Groningen zijn in totaal 17.000 inwoners bereikt. In de twee edities in de stad Groningen waren dit 7.000 inwoners; • Het aantal individuele bezoekers aan het Talentperron is toegenomen van 1014 naar 1185. Het aantal groepen is toegenomen van 618 naar 1136. De meerderheid van de deelnemers geven aan dat Talentperron inzicht geeft in persoonlijke vaardigheden en goede oriëntatie biedt op de arbeidsmarkt; • We hebben gewerkt aan de ontwikkeling van het Werkcentrum. Werkgevers en inwoners maken via het Werkcentrum gebruik van de dienstverlening zoals Talentperron, trajecten van WIZ of andere deelnemende partijen zoals UVW, gemeenten of sociale partners; • We hebben ruim 500 jongeren vanuit werk en participatie begeleid en/of een sluitende aanpak geboden vanuit het praktijkonderwijs, het VSO en het MBO naar werk of een vervolgopleiding; • In de regio zijn we strategische partnerschappen aangegaan waarbij we contacten hebben gelegd via het evenement Hart voor je Zaak tussen werkgevers en verschillende organisaties betrokken bij ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Via Kansrijk Opleiden hebben we nieuwe maatwerkopleidingen met werkgevers opgesteld.
<i>Werk</i>	

Meer inwoners in een uitkeringssituatie weten met behulp van passende ondersteuning hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten en succesvol uit te stromen naar een (reguliere) betaalde baan of als ondernemer, al dan niet via een scholingstraject. Hierin gaan we kennis en vakmanschap stimuleren.	• In de doorontwikkeling van gebiedsgericht werken hebben we meer dan 90% van onze inwoners in beeld gebracht en hebben inwoners een vaste coach gekregen. Vanuit de gebieden hebben we de samenwerking gezocht met werkgeversdienstverlening, inkomen, de GKB en het Doorstroompunt in het gebied zodat dit dichterbij de inwoner is georganiseerd; • We hebben 166 basisbanen ontwikkeld voor mensen die niet regulier aan het werk komen, waarvan er 153 actief zijn. Er is sprake van een relatief hoge uitstroom door o.a. pensioen en overlijden; • Met de Groningse aanpak hebben we ingezet op de ontwikkeling en uitstroom van inwoners met een uitkering. We hebben maatwerk geboden door te kijken wat past bij de inwoner als het gaat om ontwikkeling, scholing, praktijkleren en jobcoaching; • Via het project van "WW naar bijstand" hebben we 73 inwoners ondersteund richting werk, een andere ontwikkelstap of een andere uitkering. Uiteindelijk zijn 10 mensen in de bijstand gekomen; • Via Op Koers hebben we 210 bewoners intensief begeleid en is 20% uitgestroomd naar werk of scholing. De andere deelnemers hebben een vervolgstap gezet op hun ontwikkelpad. In de Noordelijke stadswijken is via het NPLV een extra coach ingezet voor extra begeleiding van inwoners. Via 2 pilots hebben we extra ingezet op LKS. In totaal hebben 148 inwoners zich aangemeld. 62 inwoners zijn opgenomen in de pilots en 36 zijn geplaatst bij werkgevers. De overige inwoners waren nog niet werkfit en worden weer begeleid door hun werkcoach; • We hebben 227 statushouders financieel begeleid via de GKB door verplichte en niet verplichte ontzorging. Daarnaast hebben we een doorverwijzende functie richting werk.
<i>Maatschappelijke participatie</i>	
• Meer inwoners in een uitkeringssituatie met daarbij een grote afstand tot de reguliere arbeidsmarkt worden geactiveerd en doen mee via verschillende vormen van maatschappelijke participatie;	• Inwoners die niet aan het werk kunnen hebben we geholpen om zich verder te ontwikkelen. Afhankelijk wat iemand op dat moment nodig heeft was dit mogelijk bijvoorbeeld via participatiebanen of het doen van vrijwilligerswerk;

Inwoners met een SW-indicatie of een NB-indicatie zijn actief binnen een Nieuw Beschut omgeving of met een LKS subsidie bij een werkgever.	- Via verschillende ontwikkeltrajecten en het instroomportaal van iederz hebben we meer dan 150 inwoners trajecten aangeboden zoals via werk-fit, Kansrijk Talent, de Z-route, voorschakeltraject in de zorg of via Praktijkleren een praktijkverklaring behalen. Het uiteindelijke doel is deelname aan het arbeidsproces of het maken van een volgende stap in de ontwikkeling; - Door maatwerk hebben we rekening gehouden met het niveau en de ontwikkelmogelijkheden van de inwoner zodat we ze het hoogst haalbare traject hebben aangeboden.
Inkomensondersteuning en schuldhulpverlening	
<i>Uitkeringen en minimaregelingen</i>	
Meer huishoudens die onder of rond het sociaaleconomisch minimum (dreigen te) geraken hebben financiële rust en stabiliteit en zijn daardoor beter in staat grip op het eigen leven te houden en aan verschillende facetten van het leven actief te (blijven) participeren.	- We hebben het verstrekken van uitkeringen voor bijstand, IOAW en IOAZ voortgezet, waarbij we steeds meer werken vanuit stress-sensitieve dienstverlening. Het aanvraagproces voor de bijstandsuitkering is sterk vereenvoudigd; - Het verstrekken van minima- en armoederegeling hebben we voortgezet. Daarbij hebben we speciale aandacht voor de laagdrempeligheid (vereenvoudiging, minder bewijslast, vanuit vertrouwen) en het bieden van bestaanszekerheid. We hebben de laptopregeling verruimd, de witgoedregeling verbreed en we zijn gestart met een proef met het vergoeden van mondzorg; - We zijn actief het niet-gebruik tegengegaan door vereenvoudigen en harmonisering van regelingen en door communicatie.
<i>Integraal armoedebeleid</i>	
Meer huishoudens die onder of rond het sociaaleconomisch leven kunnen actief (blijven) participeren aan verschillende facetten van het leven, waardoor sociale uitsluiting, gezondheidsverschillen en/of ongelijke ontwikkelingskansen voor kinderen kunnen worden beperkt; Meer huishoudens zien kans - met aanvullende ondersteuning zo lang als nodig - de regie over het eigen leven te herwinnen en de eigen financiële redzaamheid te versterken.	- We hebben een breed palet aan armoedevoorzieningen gericht op bestaanszekerheid, ondersteuning en talentontwikkeling voortgezet, zowel gemeentebreed als op gebiedsniveau; - We zijn begonnen met de implementatie van het armoedeprogramma Brede aanpak armoede en schulden; - We hebben meer maatwerk geboden binnen het armoedebeleid, bijvoorbeeld via de doorbraakmethode; - Extra investeren in intensieve ondersteuning van inwoners, zoals bij de Kansrijk-aanpak;

	• Ontwikkelen van een samenhangende aanpak in Groningen Noord met onze Maatschappelijke Coalitie NPLV.
<i>Schuldhelpverlening</i>	
• Minder huishoudens raken in een financieel kwetsbare - of zelfs (problematische) schuldensituatie; • Daar waar dit wel gebeurt willen we de financiële situatie door tijdige en gerichte ondersteuning eerder stabiliseren en - daar waar mogelijk - laten leiden tot (financieel) herstel en een hogere uitstroom naar een financieel gezonde, zelfstandige, situatie.	• We voerden onder andere voorlichting, financiële educatie (budget-coaching) en andere preventieactiviteiten uit die gericht zijn op het voorkomen of beperken van financieel kwetsbare situaties. Daarnaast gaven we vorm aan de wettelijke taak 'vroegsignalering', waarbij we bij signalen van betalingsachterstanden van vaste lasten (huur, energie, water en zorgpremie) proactief een hulpaanbod deden aan inwoners (12.670 opgepakte signalen). We zijn vanaf april 2024 deel gaan nemen aan het experiment vroegsignalering betalingsachterstanden eigen bijdrage Wmo/Wlz bij het CAK; • We boden (integrale) schuldhelpverlening aan huishoudens met (problematische) schulden, dit deden we door middel van onder meer budgetbeheer (1.599 trajecten), euro-coaching (jongeren) (218 budgetbeheertrajecten jongeren), ontzorgen statushouders (156 trajecten), schuldregeling (394 aanvragen), sociale kredietverlening (191 actieve leningen) en (indien noodzakelijk) beschermingsbewind (1.362 trajecten); • We hebben ingezet op het verkorten van budgetbeheertrajecten door het verlenen van saneringskredieten (465 actieve kredieten) en (indien nodig) de inzet van het maatwerkfonds. We richtten ons op financiële begeleiding en op het leveren van nazorg zo lang als nodig; • We zijn betrokken bij de ontwikkeling van een landelijke pauzeknop en is er afstemming met de koepelorganisatie NVVK (koepelorganisatie voor schuldhelpverlening) over de mogelijkheden van deelname aan een pilot; • We hebben de samenwerking met maatschappelijke partners verbeterd door meer aanwezig te zijn in de wijken en de gebieden.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Thermiek BV
- Stichting WeerWerk Groningen

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

03.1 Werk en inkomen				
Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
03.1.1 Werk en activering	79.592	89.510	88.862	649
03.1.2 Inkomensondersteuning en schuldhelpverlening	217.649	227.946	225.393	2.553
Totaal	297.241	317.457	314.254	3.202
<i>Baten</i>				
03.1.1 Werk en activering	19.291	30.062	24.959	-5.103
03.1.2 Inkomensondersteuning en schuldhelpverlening	170.184	186.392	187.687	1.295
Totaal	189.475	216.454	212.646	-3.808
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	107.766	101.003	101.608	-606
<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	0	7148	7.148	0
Totaal onttrekkingen	5535	5639	5.639	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	102.231	102.512	103.117	-605

Financiële toelichting

03.1.1 Werk en activering	Lasten	Baten
Sociale werkvoorziening	2.495	-1.916

Op de sociale werkvoorziening (SW) hebben we een voordeel van 579 duizend euro.

Dit is als volgt opgebouwd:

Extra budget infrastructuur sociale ontwikkelbedrijven (V 997 duizend euro)

Via de meicirculaire 2024 hebben we 997 duizend euro ontvangen ten behoeve van de transitie van het sociaal ontwikkelbedrijf naar de toekomst. De middelen zijn

mede bedoeld ter compensatie van de relatief lage omzet, de verzwaring van de doelgroep en de loonstijging door de in 2023 afgesloten CAO. We zetten deze middelen de komende jaren in volgens een nog op te stellen meerjarig uitvoeringsplan.

Omzet en materiaalkosten SW (N 438 duizend euro)

Door diverse oorzaken hebben we 161 duizend euro minder omzet uit detachering SW. Verder hebben we bij iederz 63 duizend euro meer omzet dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door het aantrekken van een grote nieuwe klant welke 795 duizend euro aan omzet heeft opgeleverd in 2024. Tegelijkertijd hebben we van een aantal klanten afscheid genomen. Per saldo een afwijking van 63 duizend euro ten opzichte van de begroting, waarin de omzet van de nieuwe klant nog niet was voorzien. Doordat er voor de nieuwe grote klant ook meer materialen moeten worden ingekocht die niet waren begroot laten de lasten een nadeel zien van 340 duizend euro. Per saldo leidt het aantrekken van deze nieuwe klant tot een hogere winstmarge dan de klanten waar afscheid van is genomen.

Werk- en ontwikkelprogramma	307	58

We hebben 218 duizend euro lagere loonkosten voor gebiedsverbinders, met name omdat we deze kosten voor 195 duizend euro konden dekken uit SPUK Kansrijke Wijk. Ook hebben we 83 duizend euro voordeel als gevolg van vacatureruimte. We hebben daarentegen 154 duizend euro hogere lasten voor premie op werk omdat de regeling door meer inwoners is gebruikt dan vooraf ingeschat. Overige verschillen leiden tot 160 duizend euro lagere lasten.

Het voordeel op de baten betreft een bijdrage van het UWV aan het talentperron (50 duizend euro, deze was wel begroot maar als negatieve last).

SPUK Kansrijke Wijk	304	-304

Het Rijk heeft binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) 12,9 miljoen euro beschikbaar gesteld voor Kansrijke Wijk voor een periode van 2023-2025. Omdat de middelen pas eind 2023 zijn toegekend, is in de begroting 2024 een bedrag van 7,9 miljoen euro (voor 2023 en 2024 samen) beschikbaar gesteld voor een breed scala aan activiteiten. In dit beleidsveld hebben we in 2024 304 duizend euro minder lasten en baten gerealiseerd dan begroot (per saldo neutraal). Het gedeelte van de regeling wat in 2024 niet besteed is zal in 2025 worden ingezet.

Basisbanen	240	-554

We hebben 166 basisbanen ontwikkeld maar als gevolg van uitstroom (door onder meer pensionering en overlijden) zijn hiervan nog 153 actief. Dit aantal is lager dan begroot, hierdoor hebben we 420 duizend euro lagere loonkosten. De uitvoeringskosten zijn 180 duizend euro hoger dan begroot.

Het nadeel op de baten is met name het gevolg van het uitblijven van baten van externe partijen (nadeel 369 duizend euro). Daarnaast hebben we minder loonkostensubsidie ontvangen vanwege het lagere aantal actieve basisbanen (nadeel 136 duizend euro).

Werk in Zicht (WiZ) - projecten JTF/NPG	-4.165

Door vertraging bij diverse projecten JTF en NPG hebben we in 2024 minder lasten en baten dan begroot. Het voordeel op de lasten (6,3 miljoen euro) hebben we toegevoegd aan de reserve arbeidsmarktregio WiZ. Het nadeel op de baten (4,2 miljoen euro) hebben we te laat in beeld gekregen waardoor wij geen onttrekking aan de reserve hebben gedaan. Wij hebben daardoor een nadelige afwijking tussen gerealiseerde en begrote baten. Dit tekort zal in 2025 worden gecompenseerd uit de

reserve van de WiZ, waardoor het nadelig resultaat van de arbeidsmarktregio (WiZ) niet voor rekening van de gemeente Groningen komt, maar wordt opgelost met eigen middelen uit de reserve WiZ.		
Werk in Zicht	-1.087	903
We hebben een ESF Pro VSO subsidie ontvangen die niet was begroot, deze hebben we uitgekeerd in de regio. Baten en lasten zijn daardoor 953 duizend euro hoger dan begroot. Overige afwijkingen tellen daarnaast op tot 134 duizend euro hogere lasten en 50 duizend euro lagere baten.		
Inburgering	-856	740
We hebben hogere lasten en baten dan begroot, hoofdzakelijk door inzet van de SPUK Wet inburgering (728 duizend euro hogere lasten en baten, per saldo neutraal). Daarnaast hebben we 107 duizend euro hogere ambtelijke loonkosten, met name door ziektevervangingskosten.		
Uitvoeringskosten	-689	80
Als gevolg van ziektevervangingskosten hebben we per saldo een nadeel van 216 duizend euro op uitvoeringskosten. Door een verschuiving tussen indirecte en directe kosten valt dit uiteen in een nadeel van 689 duizend euro op deelprogramma 3.1 Werk en inkomen en een voordeel van 473 duizend euro op deelprogramma 4.4 Overhead en ondersteuning organisatie. Het voordeel van 80 duizend euro op baten betreft de ontvangst van extra detachingsvergoeding.		
Overig	-65	55
Overige verschillen tellen op tot een nadeel van 10 duizend euro.		

03.1.2 Inkomensondersteuning en schuldhelpverlening	Lasten	Baten
Schuldhelpverlening	2.281	-59
In 2024 hebben wij gewerkt aan uitvoering van het Beleidsplan Schuldhelpverlening en het plan Brede aanpak armoede en schulden. In 2024 waren hiervoor incidentele middelen beschikbaar vanuit het bestemmingsvoorstel 2023 (1,7 miljoen euro) en de septembercirculaire 2023 (1,1 miljoen euro). Doordat het uitvoeringsplan Schuldhelpverlening 2024-2025 vertraagd in werking is getreden, hebben wij van de incidentele middelen 2,0 miljoen euro niet in kunnen zetten in 2024. Daarnaast hebben we een voordeel van 0,2 miljoen euro op de uitvoeringskosten met name door niet ingezette vacatureruimte.		
BUIG	1.116	637
We hebben 0,6 miljoen euro lagere lasten BUIG door de daling van het aantal uitkeringen in het tweede half jaar. Dit is onder meer het effect van het werkprogramma in combinatie met de gebiedsgerichte werkwijze. Daarnaast zijn de lasten voor de regeling BBZ levensonderhoud 0,5 miljoen lager. De baten zijn 0,6 miljoen euro hoger dan begroot, met name door een lagere dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren.		
Uitvoeringskosten	729	15
We hebben 744 duizend euro voordeel op uitvoeringskosten. Dit komt onder meer door vrijval op de loonsom en op diverse overige bedrijfsvoeringsbudgetten. Daarnaast is er sprake van onderbezetting, onder meer door vacatures. Ook hebben we een voordeel door de ontvangst van detachingsvergoedingen voor enkele medewerkers.		
SPUK Kansrijke Wijk	337	-337

Het Rijk heeft binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) 12,9 miljoen euro beschikbaar gesteld voor Kansrijke Wijk voor een periode van 2023-2025. Omdat de middelen pas eind 2023 zijn toegekend, is in de begroting 2024 een bedrag van 7,9 miljoen euro (voor 2023 en 2024 samen) beschikbaar gesteld voor een breed scala aan activiteiten. In dit beleidsveld hebben we in 2024 337 duizend euro minder lasten en baten gerealiseerd dan begroot (per saldo neutraal). Het gedeelte van de regeling wat in 2024 niet besteed is zal in 2025 worden ingezet.		
Studietoeslag	-1.193	38
In 2023 is vanuit het resultaat op de middelen energietoeslag studenten 2,7 miljoen euro toegevoegd aan de begroting, verdeeld over de jaren 2024-2028. In 2024 is het beschikbare budget daardoor met 0,7 miljoen euro verhoogd naar 1,5 miljoen euro. Desondanks hebben we 1,1 miljoen euro meer ingezet dan begroot. Het aantal verstrekkingen is harder gestegen dan we op basis van de toename in 2023 hadden verwacht. Daarnaast waren er verstrekkingen met terugwerkende kracht (in totaal 300 duizend euro over 2022 en 2023).		
Bijzondere bijstand	-917	240
We hebben hogere lasten met name door een toename op alle onderdelen van de bijzondere bijstand. Dit betreft in het bijzonder de kredietverlening statushouders (370 duizend euro) en de aanvullende bijstand voor jongeren onder 21 jaar (263 duizend euro, door stijging van het aantal jonge asielzoekers). Daarnaast hebben we hogere lasten als gevolg van een uitspraak van de rechter in 2024 inzake Beschermingsbewind. Dit nadeel betreft kosten van een aantal bezwaar- en beroepszaken en een stijging van het aantal verstrekkingen voor kosten bewindvoering. We hebben 240 duizend euro hogere baten door de terugbetalingsverplichting van de kredietverlening statushouders.		
Kindertoeslagenaffaire	-449	602
We hebben 279 duizend euro uitvoeringskosten kindertoeslagenaffaire gerealiseerd. Het beschikbare budget in 2024 bedroeg 432 duizend euro, onder meer door rijksbijdragen voor uitvoeringskosten en het schrijven van plannen van aanpak en nazorg (in totaal 307 duizend euro). We hebben hierdoor een voordeel van 153 duizend euro.		
Wet Kinderopvang	-313	
We hebben 313 duizend euro hogere lasten dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door de prijsstijging van kinderopvang en door toename van het aantal afgenomen uren als gevolg van langere GGZ-wachtlijsten en langdurige behandeltrajecten.		
Rijksregelingen en subsidies	659	80
In 2024 hebben we in het geheel meer uitvoeringskosten ten laste van Rijksregelingen en subsidies kunnen brengen dan verwacht. Door de techniek van de kostenverdeling realiseren we op dit beleidsveld een voordeel van 740 duizend euro.		
Overig	303	79
Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 382 duizend euro.		

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 3.2: Onderwijs

Wij vinden het van groot belang dat kinderen en jongeren optimale kansen geboden worden om op een positieve wijze op te groeien. We willen dat onze jeugd zich kan ontwikkelen tot perspectiefrijke, participerende en verantwoordelijke volwassenen.

Het is cruciaal dat kinderen en jongeren kunnen opgroeien binnen een pedagogisch gezonde, stimulerende en veilige omgeving. Daarom willen wij voor alle kinderen een omgeving creëren die ruimte biedt om de eigen talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Dit is een omgeving waar ieder kind zich kan ontplooiën en zich gewaardeerd weet.

Samen met onze partners in onderwijs en opvang zetten we ons daarom in om het onderwijs in Groningen blijvend te vernieuwen en te verbeteren om zo een optimaal leerklimaat voor onze kinderen en jongeren te realiseren.

Doelen Deelprogramma 3.2: Onderwijs

Vanuit de onderwijsagenda gemeente Groningen werken wij aan drie actielijnen:

- Wij versterken de kwaliteit van het onderwijs en de onderwijshuisvesting;
- Wij bieden gelijke kansen aan alle kinderen;
- Wij creëren een klimaat voor een leven lang leren.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Onderwijsagenda Gemeente Groningen; update 2024](#)

[Beleidsplan 'Een goede start voor alle jonge kinderen 2023-2026'](#)

[Beleid toezicht en handhaving kwaliteit kinderopvang gemeente Groningen](#)

[Aanpak laaggeletterdheid Gemeente Groningen 2023-2024](#)

[Gro Up, het Scholenplan van Groningen \(actualisatie 2024-2039\)](#)

[Ambitiedocument \(door\)ontwikkeling sportvoorzieningen 2037](#)

[Thuiszitterspact 2.0 Groningen 2021-2024](#)

[Jaarverslag Leerplicht en Doorstroompunt 2022-2023](#)

Relevante ontwikkelingen

Onderwijssegregatie

Het vergroten van kansengelijkheid, het tegengaan van segregatie en het bevorderen van sociale inclusie vormen de rode draad in onze onderwijsagenda. Deze thema's staan ook centraal in de uitvoering van ons onderwijsbeleid, van onderwijsachterstandenbeleid tot onderwijshuisvesting en de doorontwikkeling van de verlengde schooldag. Het is lastig om te meten of investeringen in kansengelijkheid en in het tegengaan van onderwijssegregatie succesvol zijn. Belangrijke voorwaarde om dit te meten is in elk geval zicht te hebben op de mate van onderwijssegregatie. In 2024 is het eerste rapport van de [segregatiemonitor basis- en voortgezet onderwijs](#) verschenen.

Maatschappelijk Akkoord

Er is een gezamenlijke uitvoeringsagenda Maatschappelijk Akkoord, sociale inclusie 2024 opgesteld waarin zowel bestaande, als nieuwe onderwerpen zijn opgenomen. We hebben besloten de uitvoeringsagenda vanaf 2024 tweejaarlijks opstellen. Ook de notitie Uniforme afspraken informatievoorziening en procedure aanmelding PO is vastgesteld en alle partners werken mee aan de informatievoorziening voor ouders en bijna alle partners werken volgens deze uniforme afspraken.

Voor- en vroegschoolse educatie (vve)

In de wijken waar de vve-deelname achterblijft is in samenwerking met de betrokken partners gestart met het ontwikkelen en uitvoeren van extra activiteiten om het bereik te vergroten. De resultaten hiervan zijn in 2025 bekend. Ook deelname aan de gratis proef kinderopvang heeft als doel het vve-bereik te vergroten. Er zijn ruim 40 extra kinderen die hierdoor vve volgen. Daardoor zijn ouders in de gelegenheid hun deelname aan de maatschappij te vergroten en zij doen dit ook.

Om de veiligheid van de kinderen in de kinderopvang te borgen is het beleidsplan 'Toezicht en handhaving kwaliteit kinderopvang Groningen' vastgesteld. Nieuw is dat we bij kleine onvolkomenheden direct overgaan tot beboeting en bij het opstarten of wijziging van een kinderopvanglocatie leges heffen.

Verlengde schooldag (VSD)

In 2024 is het aantal deelnemende scholen aan de verlengde schooldag gestegen naar 33. Het gebied Ten Boer doet nu met 3 scholen mee en in de wijken De Wijert en Hoogkerk zijn in de loop van 2024 alle basisscholen aangehaakt. Ook is ISK Werkman begonnen met het organiseren van VSD-activiteiten voor het nieuwkomersonderwijs.

Onderwijshuisvesting

In 2024 zijn de actualisatie van het Scholenplan Gro Up en het Ambitiedocument (door)ontwikkeling sportvoorzieningen 2037 vastgesteld. We investeren hiermee langjarig in goede en duurzame schoolgebouwen die een centrale rol in de wijk vervullen en in verbetering van de kwaliteit en uitbreiding van de capaciteit van de gymzalen en andere binnensportaccommodaties.

Leerlingzaken

Het Thuiszitterspact 2.0 is geëvalueerd, in 2025 wordt een nieuw pact met een vernieuwde opdracht ondertekend voor de periode 2025-2029. De nieuwe wet "Van School naar Duurzaam Werk" is uitgesteld, de beoogde ingangsdatum is nu 1 januari 2026.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
1. Onderwijskansen en onderwijshuisvesting	
<i>Maatschappelijk Akkoord Sociale Inclusie</i>	
Meer kinderen boeken ontwikkelingswinst en stromen daardoor beter toegerust het onderwijs uit.	• We hebben uitvoering gegeven aan alle 17 onderwerpen van de uitvoeringsagenda Maatschappelijk Akkoord; • Er is een stappenplan voor evaluatie van het Maatschappelijk Akkoord opgesteld samen met onze partners; • We hebben de gemeentelijke website met informatie aan ouders over de aanmeldprocedure PO inclusief online scholenkaart geactualiseerd en getoetst; • We hebben twee brieven aan ouders, een infographic voor professionals en ouders, en een communicatieplan ontwikkeld;

	• We hebben drie inhoudelijke sociale inclusie bijeenkomsten voor de partners georganiseerd; • Zie voor de overige activiteiten de raadsbrief.
<i>OAB & VVE</i>	
Meer (jonge) kinderen boeken ontwikkelingswinst en stromen beter toegerust het primair onderwijs in.	• We zijn gestart met extra activiteiten in die wijken waar deelname aan vve achter blijft; • Het kennisleernetwerk vve is van start gegaan. De eerste inspiratiebijeenkomst heeft plaatsgevonden tijdens Lets Gro; • We hebben samen met de opvangorganisaties en scholen een kijkwijzer en kwaliteitskaart ontwikkeld om zo de eigen kwaliteit te kunnen verhogen. In 2024 is dit traject voor het eerst uitgevoerd; • We zijn begonnen met de pilot 'derde pedagogisch medewerker op de groep' om op een aantal specifieke locaties meer handen in de groep te hebben; • Er is een aantal trainingen 'signaleren en doorverwijzen laaggeletterdheid' voor pedagogisch medewerkers en brugfunctionarissen georganiseerd.
<i>Verlengde schooldag</i>	
Meer kinderen boeken ontwikkelingswinst en stromen daardoor beter toegerust het voortgezet onderwijs in.	• De verlengde schooldag is uitgebreid naar andere wijken en er zijn meer deelnemende kinderen in de voorlopers-wijken. In 2024 is het aantal deelnemende scholen gestegen naar 33; • Iedere school heeft op basis van de generieke VSD-doelstellingen een specifiek VSD-schoolplan gemaakt op basis van de onderwijsvisie van de school. Hierdoor sluiten de VSD-activiteiten beter aan op het curriculum en de leerdoelen van de school en de behoefte van hun populatie; • We hebben op meerdere plekken een koppeling kunnen maken met rollen en taken van wijkprojectleider, brugfunctionaris en schoolcoördinator. Hierdoor zijn de lijnen tussen deze rollen korter en worden ouders en kinderen gemakkelijker bereikt als het om betrokkenheid bij de VSD gaat. Dit heeft geleid tot meer ouderbetrokkenheid en meer deelnemende kinderen aan de VSD-activiteiten; • Door de brugfunctionarissen te betrekken bij de inschrijvingen voor VSD-activiteiten hebben we meer ouders en kinderen weten te bereiken en is het aantal deelnemers gegroeid; • We hebben geëxperimenteerd met het organiseren van VSD-activiteiten in samenwerking met de kinderopvang. Dit heeft als resultaat

	opgeleverd dat de VSD meer is gaan leven in bepaalde wijken met als resultaat een toename van het aantal deelnemers; • De voorbereiding van de scholing van aanbieders ten aanzien van pedagogische en didactische kwaliteiten is gestart; • Waar mogelijk hebben we de samenwerking met activiteiten in wijken gezocht. Hierdoor hebben we meer gebruik gemaakt van aanbieders uit de wijk. Dit heeft bijgedragen aan meer bekendheid in de wijken en meer deelnemende kinderen; • In 2024 hebben we op meerdere plekken ouders in kunnen zetten binnen de VSD. Voorbeelden hiervan zijn: een vader die Djembé lessen verzorgt, een opa die schaaklessen geeft en ouders die de rol van schoolcoördinator voor VSD-activiteiten op zich hebben genomen.
<i>Volwasseneneducatie</i>	
Meer inwoners (18+) ontwikkelen vaardigheden en behalen een kwalificatie (en zijn daardoor beter toegerust om onder andere succesvol de arbeidsmarkt op te kunnen (en daarmee kans op financiële zekerheid te verhogen).	• We hebben weer leertrajecten Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden geboden. Het aanbod is gericht op deelname aan de maatschappij en sociale zelfredzaamheid, opleiding (doorstroming naar vervolgonderwijs) of werk (doorstroming naar arbeidsmarktoriëntatie of werk); • We hebben uitvoering gegeven aan de aanpak van laaggeletterdheid door onder andere het educatie-aanbod, en het aanbod in de taalhuizen en bibliotheken in onze wijken en dorpen; • Er zijn in 2024 twee nieuwe taalhuizen geopend: één in Hoogkerk en één bij Iederz. In totaal telt de gemeente Groningen nu 10 taalhuizen; • Tijdens de Week van Taal heeft de Escape Caravan een tour door de gemeente gemaakt. Deze escaperoom op wielen laat bezoekers ervaren hoe het voelt om moeite te hebben met basisvaardigheden; • En er is een feestelijke bijeenkomst georganiseerd in het Forum, waarbij de 18 taalambassadeurs in het zonnetje werden gezet.
<i>Onderwijshuisvesting</i>	
Er zijn voldoende goede scholen in de nabijheid van leefomgeving kind; de scholen zijn daarbij een goede afspiegeling van wijk waarin ze staan en de populatie die er gebruik van maakt, zodat segregatie voorkomen of bestreden kan worden.	• Het scholenplan Gro Up is vastgesteld; • In 2024 zijn in dat kader de volgende projecten gestart (in uitvoering of locatiestudie) of opgeleverd: IKC Groenewei; verplaatsing tijdelijke huisvesting Meerstad/Eemskanaalzone; wissellocatie Bessemoerstraat; tijdelijke locatie Montessori Lyceum; Mozaïek (Haren); Wegwijzer (Selwerd);

	Suikerzijde; OPDC Rebound (Kapteinlaan); Maartenscollege-ISG-GSV (Haren); sws Meeroevers (Meerstad); Montessori Vaklyceum (De Wijert); Karrepad (1955 deel, Korreweg-Indische Buurt); Nassauschool (Oranjebuurt); Quintusschool (Glimmen); Bisschop Bekkersschool (Paddepoel); Gymzaal de Meet (Haren); Brinkschool (Haren); Huis van Ten Post; Kamerlingh Onnes; CSG Augustinus; Gomarus College; Parcival College; Vrije School Widar (Rivierenbuurt); Erasmusschool (Zeeheldenbuurt); Noorderbasis en Beijum; • Er is een onderzoek naar de onderwijscapaciteit in de omgeving De Held (Vinkhuizen, Gravenburg, Reitdiep) en Stadshavens (Oosterpoort, Oosterpark) opgestart; • De raad heeft in december het jaarlijkse Programma onderwijshuisvesting voor het komende jaar vastgesteld.
<i>Bewegingsonderwijs</i>	
De randvoorwaarden voor goed bewegingsonderwijs zijn aanwezig.	• Het ambitiedocument (door)ontwikkeling sportvoorzieningen 2037 is vastgesteld.
2. Voortijdig schoolverlaten en leerlingenvervoer	
<i>Voortijdig schoolverlaten</i>	
Meer kinderen en jongeren volgen onderwijs en ronden hun onderwijscarrière af met een erkend diploma.	• Leerplichtambtenaren en doorstroomcoaches hebben dagelijks gesprekken gevoerd met jongeren en ouders over schoolaanwezigheid en verzuim. Daarna zijn passende interventies ingezet. Met jongeren die gedurende het jaar uitvielen is gezocht naar een vervolg in de vorm van school en/of werk. Of, wanneer dit niet mogelijk bleek te zijn, hulpverlening; • Het verzuim van jongeren op de ISK is in beeld gebracht en er is veel contact geweest met de netwerkpartners van deze doelgroep over hun problematiek. Sinds september zijn 2 interculturele coaches beschikbaar voor gesprekken met jongeren met een niet-Nederlandse achtergrond; • Leerplicht heeft meegedaan aan het project “Wel in Ontwikkeling” voor thuiszitters. Dit is een landelijk project dat loopt tot juli 2025; • Het thuiszitterspact eindigde in 2024, er is een evaluatie geweest met bestuurders en partners. In 2025 wordt een nieuw pact ondertekend voor de periode 2025-2029; • RMC heet vanaf 1 januari 2024 Doorstroompunt. Deze landelijke naamswijziging hebben we in Groningen in 2024 geïmplementeerd. De nieuwe

	wet “Van School naar Duurzaam Werk” is uitgesteld tot 1 januari 2026. In 2024 is de voorbereiding voor een nieuw regionaal plan om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan gestart. De samenwerking met Werk en Participatie is in 3 van de 5 gebiedsteams vormgegeven en wordt in 2025 uitgebreid naar de andere 2 teams. Dit versterkt de mogelijkheden om jongeren door te leiden naar werk. Bij Binn’stad is het nieuwe VSV traject “Own it!” gestart voor 3 groepen jongeren.
Aansluiting jeugdhulp-onderwijs	
Kinderen en jongeren worden optimale kansen geboden om zich te ontwikkelen met als uitgangspunt dat elk kind onderwijs krijgt en dat dit zo gewoon mogelijk is.	• Het collectief inzetten van jeugdhulp-onderwijs in de onderwijs-zorgvoorzieningen in het landelijk experiment loopt al enige tijd. We zien dat kinderen kunnen doorstromen. Tegelijkertijd zien we dat er nog steeds kinderen uitvallen en dat er wachtlijsten zijn voor deze voorzieningen; • In 2024 is in pilotvorm de Naschoolse opvang-plus (NSO+) vanuit de Wet Kinderopvang opgezet voor leerlingen van 4 t/m 14 jaar van de Van Lieflandschool en De Wingerd (scholen voor kinderen met een verstandelijke en soms ook lichamelijke beperking). Besluitvorming over het vervolg vindt plaats in 2025.
Leerlingenvervoer	
Alle kinderen kunnen de voor hen dichtstbijzijnde toegankelijke school bezoeken.	• Het aantal deelnemers aan het leerlingenvervoer is redelijk stabiel gebleven. Het is ook in 2024 gelukt om aan de vraag te voldoen. We hebben voor ruim 800 kinderen en jongeren vervoer naar onderwijs mogelijk gemaakt.

Bijdrage(n) verbonden partijen

Er zijn op dit deelprogramma geen verbonden partijen.

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

03.2 Onderwijs				
Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil
(Bedragen x 1.000 euro)				
Lasten				

03.2.1 Onderwijskansen en onderwijs.	35.582	44.618	38.958	5.660
03.2.2 Voortijdig schoolverlaten en l	5.533	5.540	5.063	477
Totaal	41.116	50.158	44.021	6.137
<i>Baten</i>				
03.2.1 Onderwijskansen en onderwijs.	11.245	18.273	15.110	-3.163
03.2.2 Voortijdig schoolverlaten en l	1.533	1.564	1.673	109
Totaal	12.778	19.836	16.782	-3.054
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	28.338	30.322	27.239	3.083
<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	6647	4575	4.588	-13
Totaal onttrekkingen	982	1140	1.140	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	34.003	33.757	30.687	3.070

Financiële toelichting

03.2.1 Onderwijskansen en onderwijshuisvesting	Lasten	Baten
SPUK Kansrijke Wijk	2.984	-2.984
Het Rijk heeft binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) 12,9 miljoen euro beschikbaar gesteld voor Kansrijke Wijk voor een periode van 2023-2025. Omdat de middelen pas eind 2023 zijn toegekend, is in de begroting 2024 een bedrag van 7,9 miljoen euro (voor 2023 en 2024 samen) beschikbaar gesteld voor een breed scala aan activiteiten. In dit beleidsveld hebben we in 2024 2,9 miljoen euro minder lasten en baten gerealiseerd dan begroot (per saldo neutraal). Het gedeelte van de regeling wat in 2024 niet is besteed zal in 2025 worden ingezet.		
Verlengde schooldag	516	5
De Verlengde Schooldag (VSD) is voortdurend in ontwikkeling en het aantal deelnemende scholen en activiteiten groeit. Deze ontwikkeling kost tijd en wij zijn daarbij afhankelijk van het onderwijs. In 2024 zijn de nieuw ontwikkelde plannen deels na de zomer gestart. Voor de VSD zijn zowel rijksmiddelen beschikbaar (NPG en Kansrijke Wijk) als gemeentelijke middelen (2,3 miljoen euro). Wij zetten de rijksmiddelen als eerste in, gevolgd door de gemeentelijke middelen. Door de tijd die nodig is voor uitrol van de plannen hebben wij 521 duizend euro niet besteed.		
SPUK onderwijsachterstandenbeleid	436	-436
Het Rijk heeft voor het gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid in 2024 4,7 miljoen euro beschikbaar gesteld als een specifieke uitkering. In 2024 hebben we 436 duizend euro minder lasten en baten gerealiseerd dan begroot (per saldo neutraal). Het gedeelte van de regeling dat in 2024 niet is besteed zal in 2025 worden ingezet.		
Kapitaallasten	425	
De projecten Rummerinkhof en Groene Wei zijn in 2024 gereed gemeld en geven daardoor pas in 2025 kapitaallasten. Hierdoor hebben we in 2024 een voordeel van 301 duizend euro. Daarnaast zijn de kapitaallasten van diverse investeringen (o.a. brandveiligheidsmaatregelen en nieuwbouw Karrepad) lager dan begroot.		
Programma onderwijshuisvesting	390	

We hebben 390 duizend euro voordeel, met name doordat de kosten voor het verplaatsen van noodlokalen Groene Wei in 2024 lager waren dan begroot (het restant volgt in 2025).		
Energie	229	
Door een lager energieverbruik als gevolg van een warmer jaar en verduurzamingsmaatregelen realiseren we 229 duizend euro voordeel.		
Onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers	282	
We hebben van het COA 647 duizend euro ontvangen voor onderwijshuisvesting asielzoekers. Dit budget was ruimer dan benodigd, hierdoor is er een onderbesteding van 282 duizend euro.		
Vensterscholen	196	
De pijlers van het inhoudelijke vensterschoolbeleid zijn ingebed en verweven in ons huidige onderwijs- en jeugdbeleid. We hoeven de middelen voor vensterscholen daarom niet meer in te zetten en hebben een incidenteel voordeel van 196 duizend euro.		
Overig	202	232
Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 454 duizend euro.		

03.2.2 Voortijdig schoolverlaten en leerlingenvervoer	Lasten	Baten
Leerlingenvervoer	424	
Het aantal unieke kinderen dat voor passend onderwijs afhankelijk is van leerlingenvervoer groeit al enkele jaren gestaag. Ook het aantal kilometers voor leerlingenvervoer neemt toe. In de begroting 2024 is daarom 0,9 miljoen euro extra middelen beschikbaar gesteld. Omdat de groei in 2024 lager was dan verwacht, hebben we 424 duizend euro niet in hoeven zetten.		
Overig	53	109
Overige verschillen tellen op tot een voordeel 162 duizend euro		

Reservemutaties

Resultaten op samenwerkingsverbanden zijn reeds toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling. In de financiële verordening 2024 heeft de raad het college mandaat gegeven om dit bij de jaarrekening uit te voeren, zonder dat hier een separaat raadsbesluit aan ten grondslag ligt. Hierdoor ontstaat een afwijking bij de reservemutaties. Deze afwijkingen blijven zichtbaar bij de beleidsvelden waar ze zich voordoen en worden daar toegelicht. Het gaat bij dit deelprogramma om de volgende samenwerkingsverbanden:

Omschrijving samenwerkingsverband	Resultaat 2024 (x 1.000 euro)
Laaggeletterdheid	13

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 3.3: Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit

In dit brede deelprogramma staan ten eerste resultaten en activiteiten centraal die gericht zijn op het versterken van de lokale sociale basis. Het draait daarbij om het bevorderen en faciliteren van gezonde, vitale leefgemeenschappen in wijken en buurten waarin bewoners omwille van hun talenten en hun betekenis voor de ander worden uitgenodigd om mee te doen. Daarnaast richt het deelprogramma zich op het verlenen van (al dan niet tijdelijke) ondersteuning en zorg, ten behoeve van het herstel en de bevordering van de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners. De zorg en ondersteuning, die aanvullend is op de eigen kracht en mogelijkheden van onze inwoners, kennen een preventief karakter en staan in het teken van het voorkomen van escalaties. Indien hiervan toch sprake is, bieden we een doelmatig vangnet (bijvoorbeeld in de vorm van maatschappelijke opvang of jeugdhulp) en werken we vanuit dat perspectief aan het herstel van regie. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor inwoners die vanuit maatschappelijk perspectief ondersteuning nodig hebben, maar hier zelf niet direct aanleiding toe zien. Deze groepen inwoners begeven zich vaak op het grensvlak tussen zorg en veiligheid.

Doelen Deelprogramma 3.3: Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit

Het deelprogramma 'Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit' heeft de volgende doelen:

- We vinden het van groot belang dat eenieder zo veel als mogelijk gelijke kansen heeft op een goede kwaliteit van leven
- We vinden het van groot belang dat iedereen, ongeacht etniciteit, seksuele voorkeur, gender of beperking, op volwaardige wijze deel kan uitmaken van de samenleving en hierdoor niemand in een (sociaal) isolement hoeft te raken;
- We vinden het van groot belang dat eenieder een gezonde levensloop kan doormaken, waarbij de kansen op onderlinge gezondheidsverschillen beperkt blijven;
- We vinden het van groot belang dat eenieder zo lang als mogelijk - naar eigen aard en vermogen - zelfstandig of met hulp van naasten kan (blijven) functioneren en wonen in en nabij de eigen thuis- en leefomgeving;
- We vinden dat de kwaliteit van de (sociale) leefomgeving op positieve wijze bijdraagt aan het welbevinden van inwoners
- We vinden dat buurten, wijken en dorpen een prettig leefklimaat hebben, waarin mensen elkaar kennen, zich opgenomen en geaccepteerd voelen, op een plezierige wijze met elkaar omgaan en waar inclusie de norm is;
- We vinden dat buurten, wijken en dorpen vitale, veerkrachtige sociale structuren kennen, van waaruit mensen maatschappelijk actief kunnen zijn en hierbij iets voor elkaar kunnen en willen betekenen;
- We vinden dat buurten, wijken en dorpen een laagdrempelig georganiseerde infrastructuur aan sociale - en maatschappelijke voorzieningen hebben, waar mensen terecht kunnen voor informatie, advies en (lichte) ondersteuning.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Nota-Sociale-basis-voor-elkaar-2023-2026](#)

[Nota Mantelzorg 'Van onschatbare waarde' 2023-2026](#)

[Uitvoeringsprogramma-Ouderen-en-wijzer-in-Groningen-2023-2026](#)

[Mensen maken Groningen, Ode aan vrijwillige inzet, actielijn vrijwillige inzet 2023-2026](#)

[Aanpak eenzaamheid in Groningen 2023-2026](#)

[Sociaal-culturele accommodaties 'Open naar elkaar' 2023-2026](#)

[Healthy Ageing Visie - de G6 voor een Gezonde Stad Groningen \(2017\)](#)

[Gezondheidsnota 'Gezond Leven in 050' \(2023\)](#)

[Preventie- en Handavingsplan Middelengebruik 2024-2027](#)

[Actieplan Mentale Gezondheid Jongeren 2024](#)

[Kadernotitie Transformatieagenda Jeugdhulp Groninger gemeenten 2018-2020](#)

[Koersdocument visie inkoop jeugdhulp gemeente Groningen \(2020\)](#)
[Vernelling transformatie sociaal domein in control 2018-2020](#)
[Samen Sterk in Stad \(2012-2015\)](#)
[Beleidsplan/ Uitvoeringsplan Vernieuwing Sociaal Domein gemeente Groningen 2014/2015](#)
[Meerjarenprogramma 'Van Beschermd wonen naar wonen met begeleiding op maat' \(2015\)](#)
[Gemeenschappelijke regeling Beschermd Wonen](#)
[Kadernota Positief Opgroeien 2022-2032](#)
[Preventief integraal jeugdbeleid gemeente Groningen 2022-2032](#)
[Diversiteitsagenda 2.0 'Iedereen is anders en in Groningen is ruimte voor iedereen' \(2021\)](#)
[Leidraad ontwikkeling Maatschappelijke opvang 2021-2023](#)
[Beleidskader veiligheid 2021-2024](#)

[Plan van aanpak Groningen Preventie met Gezag \(2023\)](#)
[Actieplan huiselijk geweld, kindermishandeling en geweld tegen vrouwen \(2023\)](#)

Relevante ontwikkelingen

Samenlevingsopbouw (Sociale basis)

We hebben verder uitvoering gegeven aan de actielijnen zoals beschreven in de nota [‘Sociale basis voor elkaar’ 2023-2026](#). Aan de actielijnen sociaal-culturele accommodaties, ouderen (inclusief dementie), eenzaamheid, mantelzorg en vrijwilligerswerk hebben we samen met partners en inwoners in onze wijken en dorpen stevig ingezet op de uitvoering. Dit doen we door bijvoorbeeld in onze wijken en dorpen in voortdurend het gesprek te voeren (de doorgaande dialoog) met partners en inwoners. Zo geven we samen uitvoering aan de actielijnen, stimuleren we integrale samenwerking door thema's en actielijnen te verbinden. En we versterken de sociale basis in een wijk of dorp. In 2025 werken we de actielijsten bewonersinitiatieven en bewonersorganisaties uit in een nota. Ook werken we aan de verdere ontwikkeling van de doorgaande dialoog en inzet van sociaal werk voor de versterking van sociale cohesie in onze dorpen en wijken.

Diversiteit

In 2024 is volop gewerkt aan de pijlers van de diversiteitsagenda. We hebben ingezet op de sociale acceptatie en zichtbaarheid van de lhbt+ gemeenschap. Groningen was dit jaar de organisator van roze zaterdag en op 22 juni vierden we dit feest in de binnenstad. Ook zijn er op diverse plekken in de gemeente regenboogbankjes geplaatst en is er een regenboog stadswandeling beschikbaar. Het onderzoek naar de rol van Groningen in het slavernijverleden is afgerond. De burgemeester heeft vervolgens in mei, namens het college, excuses aangeboden voor deze rol. Het proces om te komen tot twee monumenten die verwijzen naar zowel het slavernijverleden van Oost- als West is verder in gang gezet. Via het programma Veilige steden is de Orange the World campagne georganiseerd en zijn er vijf pilots gedraaid met een Safe Space tijdens evenementen. Het programma Veilige steden moet bijdragen aan de bewustwording en aanpak van (de gevolgen) van grensoverschrijdende gedrag.

Publieke gezondheid

In 2024 hebben we met de regio samengewerkt in Gezond Groningen en met de tien Groninger gemeenten een gezamenlijke begroting gemaakt, horende bij het Integraal Zorgakkoord (IZA). Hiermee zijn onder andere de voorbereidingen gedaan voor de regionale uitwerking en lokale implementatie van de ketenaanpakken: die voortkomen uit het IZA: Welzijn op Recept, kinderen op gezond gewicht en de gecombineerde leefstijlinterventie voor volwassenen. Met de uitvoer van deze ketenaanpakken kan in 2025 worden gestart. Daarnaast is voor de gemeente Groningen in 2024 het Actieplan Mentale Gezondheid Jongeren opgeleverd en het Preventie en Handavingsplan Middelengebruik vastgesteld.

Wonen en zorg

In 2024 is gewerkt aan de opgaven zoals beschreven in het uitvoeringsprogramma 'Wonen, samenleving en zorg'. Vanuit dit uitvoeringsprogramma zetten we ons in voor de toekomstbestendige huisvesting van aandachtsgroepen, zoals uitstromers uit Beschermd Wonen en voorzieningen in het kader van Maatschappelijke Opvang. We doen dit samen met ketenpartners, woningbouwcorporaties, ontwikkelaars, het zorgkantoor en zorgorganisaties. Voor uitstromers uit BW en MO is de behoefte aan tussenvormen voor wonen onderzocht, voor die inwoners voor wie uitstroom naar volledig zelfstandig wonen nog een brug te ver is. Voor wat betreft de huisvestingsopgave voor ouderen wordt ingezet op de realisatie van geclusterde woningen en zorggeschikte woningen. Met zorgorganisaties en corporaties is deze huisvestingsopgave voor ouderen op gebiedsniveau nader verkend en zijn afspraken gemaakt over een dekkend zorgaanbod per gebied. Daarnaast is een aantal woonleefconcepten voor ouderen gerealiseerd en worden gesprekken gevoerd over meerdere locaties. De bouw van geclusterde woningen voor ouderen staat op de agenda van een aantal relevante projecten met betrekking tot nieuwbouw. Een integrale stuurgroep, waarin naast de gemeente ook woningbouwcorporaties en zorgaanbieders zijn vertegenwoordigd, bewaakt de voortgang van het uitvoeringsprogramma en zorgt dat op trends en ontwikkelingen wordt ingespeeld.

Passende ondersteuning

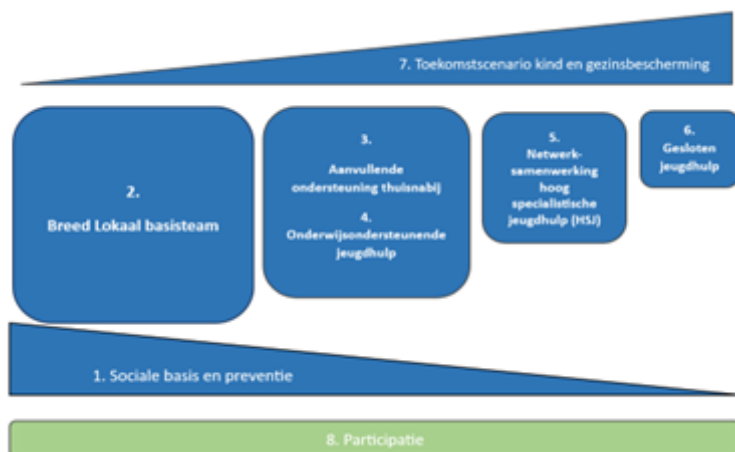
Een toenemende zorg is er of de schaarse middelen die bestemd zijn voor zorg en ondersteuning op de juiste manier besteed worden. Om die reden is er bij de toegang tot de ondersteuning (WIJ en De Toegang) extra aandacht voor of een zorgverlener de best passende partij kan zijn voor de zorgvrager, niet alleen aan de kant van budgetvaardigheid van de zorgvrager, maar ook wat betreft de kwaliteit van de zorgverlener. Dat speelt niet alleen bij persoonsgebonden budgetten, maar dit jaar is ook voor het eerst de Wet Bibob toegepast bij de aanbesteding van een nieuw contract (woonaanpassingen).

Vooruitlopend op de afloop van de overeenkomsten m.b.t. de Wmo begeleiding per 1 januari 2027 hebben we in het najaar van 2024 met diverse stakeholders teruggekeken op de afgelopen jaren en tegelijkertijd vooruitgekeken naar de toekomst. De input wordt meegenomen bij het maken van een nota over de toekomst van de Wmo begeleiding. Deze wordt in het voorjaar van 2025 afgerond.

Jeugd

Onze visie is dat we alle kinderen kansrijk, gezond en veilig willen laten opgroeien. Door steeds meer in te zetten op het versterken van het normale leven van gezinnen thuis, in de buurt en op school zorgen we hier met elkaar voor; gezinnen; familie, vrienden en professionals samen. Waar nodig ondersteunen we dit met hierbij passende jeugdhulp. We zijn daarmee flink op weg; tegelijkertijd is deze transformatie van de jeugdhulp een doorgaand proces en hebben we nog veel te doen. In 2025 zijn behoorlijke stappen gezet in de wijze waarop de ondersteuning voor kinderen en gezinnen wordt aangeboden en wordt georganiseerd. In het onderstaande schema zijn acht thema's geordend naar hun plek in het jeugdhulplandschap. Deze thema's zijn:

1. Investeren in een stevige sociale basis en preventie;
2. Versterken van een breed lokaal basisteam;
3. Vorm geven van aanvullende integrale ondersteuning in de thuis- en schoolnabije omgeving;
4. Doorontwikkeling van onderwijsondersteunende jeugdhulp;
5. Samenwerking in netwerkverband voor de meest kwetsbare doelgroepen (hoog specialistische jeugdhulp);
6. Ontwikkelen van alternatieven voor de gesloten jeugdhulp;
7. Implementeren van het landelijke Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming;
8. Verbeteren van participatie van ouders, kinderen en professionals.

Op alle thema's is vooruitgang geboekt. We geven hiervan op hoofdlijnen een beeld.

De sociale basis en preventie zijn versterkt met acties gericht op meer helpen en ondersteunen van elkaar. Denk bijvoorbeeld aan het stimuleren van het gebruik maken van gastgezinnen (1). Zo heeft de Basis Jeugdhulp in 2024 een nog steviger plek gekregen in het lokale jeugdlandschap. Wij blijven investeren in de relatie met huisartsen, onder andere door de Ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG) (2). Stappen zijn gezet om de verbinding tussen het lokale jeugdlandschap met diverse aanvullende jeugdhulpvoorzieningen en de toegang te versterken en mogelijk ook anders vorm te geven. Dit proces is in de beginfase (3). Ook hebben we in 2024 slagen gemaakt op het snijvlak onderwijs-jeugdhulp met verdere collectivisering van jeugdhulp op speciaal onderwijs scholen, naschoolse opvang plus en naschoolse groepsbegeleiding (4). Er is hard gewerkt aan een nieuwe opzet en regionale inkoop van de hoog specialistische jeugdhulp. De verwachting is dat dit proces eind 2025 is afgerond (5). Er is een Rijksuitkering (SPUK) gehonoreerd voor de ombouw van de gesloten jeugdhulp naar kleinschalige woonvoorzieningen voor kinderen die niet meer bij hun ouders/ verzorgenden kunnen wonen. Dit werken we gezamenlijk bovenregionaal uit met Friesland en Drenthe. Ook in dit licht versterken we de pleegzorg. 'Zo thuis mogelijk opgroeien' is een belangrijk uitgangspunt (6). In het programma Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming werken wij regionaal en lokaal aan de hervorming van de veiligheids- en jeugdbeschermingsketen. Zo zijn in de regio Groningen drie proeftuinen gestart waaronder in de wijk Vinkhuizen (7). Op allerlei wijze komt participatie van kinderen, ouders en professionals tot uiting, van informele tevredenheidspeilingen tot bijvoorbeeld de impactmeting met betrekking tot basisjeugdhulp. Voor 2025 en volgende jaren blijft de transformatie van jeugdhulp een grote opgave, ook in het licht van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd (2023-2028). We gaan dit in vertrouwen en in partnerschap oppakken met alle Groninger gemeenten en onze netwerkpartners waarbij het belang van kinderen en hun gezin het uitgangspunt is. Het doel is ook meer grip krijgen op de financiën omdat in 2025 meer geld uitgegeven is dan was begroot. Hierbij blijft de ambitie om kinderen zo goed mogelijk de wereld in te sturen vanaf het moment dat ze volwassen worden op hun 18e levensjaar.

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang (Regionaal samenwerkingsverband)

De regionale voorzieningen MO/VO worden gefinancierd vanuit het Rijk via de DUMO en DUVO. De centrumgemeente wordt niet voor indexatie gecompenseerd: dit landt bij de regiogemeenten in het Gemeentefonds. Vanaf 2025 zijn we vanuit het regionale programma genoodzaakt om bij alle gemeenten (naar rato) geld te vragen om de MO/VO voorzieningen in stand te houden. Het regionale programma BW&O heeft inmiddels een aantal scenario's opgesteld en voorgelegd aan alle gemeentelijke bestuurders rondom de financiële houdbaarheid van de MO/VO voorzieningen.

De toename van dak- en thuisloze mensen die in de openbare ruimte verblijven lijkt zich voort te zetten. Dit zien we terug in het straatbeeld en in het bijzonder in het centrum van Groningen. We signaleren het afgelopen jaar ook een flinke toename van het aantal mensen dat een beroep op opvang doet zonder specialistische zorgvraag, waaronder gezinnen. Samen met onze regiogemeenten en netwerkpartners onderzoeken we hoe we deze ongewenste ontwikkeling kunnen ombuigen. Hierbij kijken we naar de mogelijkheden die er zijn om het bestaande aanbod van hulp en ondersteuning voor de doelgroep te optimaliseren. Tegelijkertijd voeren we het gesprek hierover in regionaal en landelijk verband omdat niet alles op de Groningse tafel(s) opgelost kan worden.

Na drie opeenvolgende jaren op incidentele wijze een winternoodopvanglocatie te hebben gerealiseerd is met ingang van de winterperiode 2024-2025 een meer permanente winteropvang voor dak- en thuislozen gerealiseerd aan de Sontweg in Groningen. Daarmee is een belangrijke doelstelling uit het coalitieakkoord behaald.

Met betrekking tot de samenwerking van Beschermd wonen in de regio Groningen wordt onder andere gezamenlijk gewerkt aan de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis. Elke gemeente heeft een decentrale toegang met een werkwijze die als doel heeft samen met de cliënt en zorgaanbieder een effectieve door- en/of uitstroom te bewerkstelligen.

Zorg en Veiligheid

In 2024 werkten we aan de opgaven om Groningen leefbaar en veilig te houden voor onze meest kwetsbare inwoners. Wij werkten aan de opgaven die genoemd zijn in het actieprogramma mensenhandel. Vanuit deze aanpak mensenhandel organiseerden we in het najaar van 2024 een bijeenkomst voor 300 professionals over het thema criminele uitbuiting. Tijdens deze bijeenkomst is er ook aandacht geweest voor het verstevigen van weerbaarheid en veerkracht om te voorkomen dat sekswerkers slachtoffer worden van criminele uitbuiting. Het Meetingpoint voor sekswerkers wordt steeds beter gevonden. Ten opzichte van 2022 was het aantal bezoeken in 2024 meer dan verdubbeld.

Binnen jeugd en veiligheid hebben wij ingezet op preventieve en repressieve interventies om jongeren perspectief te bieden en hen te behoeden voor criminele beïnvloeding. De nazorg aan ex-gedetineerden is verbeterd door vroegtijdige begeleiding en re-integratieprogramma's. Ook hebben wij de ondersteuning voor mensen met onbegrepen gedrag uitgebreid door domeinoverstijgende samenwerking te intensiveren en laagdrempelige hulp toegankelijker te maken en door verder aan te sluiten bij het landelijke actieprogramma Grip op onbegrip.

Nieuwkomers

In 2024 is gewerkt aan het creëren van stabiele en structurele opvang voor verschillende doelgroepen. Voor Oekraïense ontheemden hebben we langdurige opvanglocaties vastgelegd en zijn we druk bezig geweest met het creëren van extra capaciteit. Zo zijn in 2024 de voorbereidingen getroffen voor de vervanging van de Amanpuri opvangboot door de opvanglocatie aan de Kastanjelaan en de uitbreiding van 60 plekken bij Nescio, die in 2025 gerealiseerd worden. In totaal vangen we als gemeente circa 1.500 Oekraïense ontheemden op, waarvan circa 950 in de gemeentelijke opvang en circa 550 in de particuliere opvang. Deze locaties bieden een stabiele woonomgeving en dragen bij aan de humane opvang van deze doelgroep. Daarnaast zijn we gestart met de inning van een eigen bijdrage van €105 per maand voor Oekraïense vluchtelingen met eigen inkomsten.

Voor asielzoekers werken we toe naar drie structurele opvanglocaties met in totaal 960 plekken, in lijn met de regionale bestuursovereenkomst en de Spreidingswet. De uitbreiding van de locatie aan de Sint Petersburgweg (van 110 naar 600 plekken) is sinds 2023 in gang gezet en hebben we ook in 2024 hard aan gewerkt. De nieuwe locatie aan de Eemsgolaan is in december 2024 opengegaan voor de eerste 150 asielzoekers; de overige 150 plekken volgen begin januari 2025. In 2025 opent ook de opvanglocatie aan de Canadalaan, die met 60 plekken

bestemd is voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's) en de opvanglocatie bij Hanzeplaza vervangt. Afhankelijk van de opvangsituatie worden de overige noodopvanglocaties (Peizerweg, Europaweg, Gideonweg en Hanzeplaza) vanaf 2025 gefaseerd afgebouwd.

De huisvesting van statushouders blijft een uitdaging, maar ook in 2024 is de taakstelling behaald. Voor de komende jaren is onzekerheid over de haalbaarheid gegroeid door het kabinetsvoornemen om het voorrangsbbeleid voor statushouders bij woningtoewijzing af te schaffen. Dit kan de doorstroom in de asielketen verder bemoeilijken.

Naast huisvesting en opvang is ook onderwijs, arbeidsparticipatie en zorg een belangrijk aandachtspunt. Het onderwijs (de schoolbesturen) organiseert het onderwijs voor alle leerplichtigen kinderen, de gemeente ondersteunt dit waar mogelijk en noodzakelijk is. Samen zorgen we ervoor dat alle nieuwkomerskinderen een plek hebben op onze Groningse scholen, in nieuwkomersklassen en vervolgens in regulier onderwijs. Voor leerlingen die in afwachting zijn van een onderwijsplek op de ISK (voortgezet onderwijs) is er het programma GOTU (Geen Onderwijs Toch Uitdaging), waarmee een leerzaam tijdelijk alternatief wordt geboden. Daarnaast ondersteunen we Oekraïners actief bij het vinden van werk en bieden we gerichte programma's aan om hun integratie te bevorderen. Door samenwerking met werkgevers en andere partners helpen we Oekraïners sneller aansluiting te vinden op de arbeidsmarkt. Verder zijn belangrijke stappen gezet in zorg, zoals de start van een mobiele tandartspraktijk en psychosociale ondersteuning in eigen taal, in samenwerking met Work for Ukraine.

Ondanks alle uitdagingen blijven we ons inzetten voor een humane en toekomstbestendige opvang van nieuwkomers in onze gemeente. Samenwerking met alle betrokken partijen blijft hierbij essentieel.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Stimulering samenlevingsopbouw	
Inwoners nemen dankzij verschillende laagdrempelig georganiseerde voorzieningen in en rond hun wijk vaker deel aan verschillende activiteiten en zijn daarmee in de gelegenheid om andere buurtgenoten te ontmoeten, hen (beter) te leren kennen en de kans op sociaal isolement te verminderen.	• In totaal hebben we 48 Sociaal culturele accommodaties gesubsidieerd vanuit het accommodatiebeleid. Hierdoor waren ze in staat de accommodatie beschikbaar te stellen voor ontmoeting tussen inwoners en activiteiten vanuit de wijk/dorp; • We hebben Humanitas als kartrekker van netwerk Eénsamen gesubsidieerd; • We subsidieerden WIJ Groningen om nieuwe verbindingen in de wijken en dorpen tot stand te brengen via samenlevingsopbouw; • In verschillende wijken zijn ouderen-netwerken die zich middels ontmoetingsplekken inzetten voor ouderen om zo lang mogelijk gezond, vitaal en op een prettige manier deel te nemen aan de samenleving; • We hebben bewonersorganisaties in wijken en dorpen gesubsidieerd.

Kansrijke ideeën uit de wijk worden tijdig omarmd en indien nodig (verder) geholpen, waardoor deze meer perspectief krijgen om uit te kunnen groeien tot waardevolle initiatieven voor en door inwoners en andere lokale partners, om zo ook bij te kunnen dragen aan de verbetering van de vitaliteit en leefbaarheid van de wijk.	• We hebben middels gebiedsbudgetten bewonersinitiatieven gesubsidieerd en gestimuleerd in samenwerking met gebiedsteams en verschillende partnerorganisaties.
Ter verlichting van de belasting die met mantelzorg gepaard kan gaan, hebben mantelzorgers toegang tot ondersteuning bij het uitvoeren van hun zorgtaken en kennen zij de weg daartoe.	• Voor de waardering en ondersteuning van mantelzorgers hebben wij het steunpunt mantelzorg van Humanitas gesubsidieerd; • Er zijn 2.994 mantelzorgers ingeschreven bij het steunpunt; • We hebben 2095 mantelzorgwaarderingskaarten uitgegeven; • We zijn gestart met een pilot. ‘Mantelzorgmakelaars’. Dit is aanvullend op de steunpunten om mantelzorgers, ter verbetering van de toegang tot mantelzorgregelingen; • Respijtzorg, adempauze voor de mantelzorger, worden vaker ingezet; • In 2024 zijn we gestart met het inzetten van het familiegesprek voor mantelzorgers.
Meer inwoners verrichten vrijwilligerswerk als gevolg van (al dan niet) gerichte activering en stimulering.	• We hebben het steunpunt vrijwillige inzet Link050, Humanitas en stichting Present gesubsidieerd; • De samenwerking met studenten via onder andere Contractus is voortgezet om zo koppelkansen voor extra inzet van studenten te verzilveren (Motie M07); • Vrijwilligersorganisaties zijn gefaciliteerd in het uiten van waardering aan vrijwilligers tijdens de waarderingcampagne; • Via de gesubsidieerde organisaties hebben ruim 3.230 vrijwilligers zich ingezet voor ondersteuning van Groningers.
Door onze gedeelde geschiedenis met regelmaat te agenderen is er brede maatschappelijke aandacht voor dit onderwerp onder onze inwoners.	• Het proces om te komen tot twee monumenten die verwijzen naar zowel het slavernijverleden van Oost- als West is verder in gang gezet. Het eigenaarschap van het proces is terug bij de nazaten. Wij faciliteren dit proces; • De burgemeester heeft, namens het college, excuses aangeboden voor de rol die het stadsbestuur van Groningen heeft gespeeld in het slavernijverleden; • We hebben het slavernijverleden herdacht en Ketikoti gevierd.
Door vraagstukken die gepaard gaan met diversiteit en inclusie met regelmaat te	• Op 22 juni is Roze Zaterdag georganiseerd;

agenderen is er brede maatschappelijke aandacht voor dit onderwerp onder onze inwoners.	• Er zijn verschillende netwerkbijeenkomsten georganiseerd in het kader van het stedelijk netwerk diversiteit; • Er zijn diverse vlagmomenten geweest in het kader van Transgender Zichtbaarheidsdag, Coming Outdag en de Dag van de Mensenrechten; • Vrouwencentrum Jasmijn heeft bijna 1000 vrouwen bereikt met cursussen, voorlichting, vrouwengroepen en de ketenaanpak; • Van 25 november tot 10 december heeft de 'Orange the World' campagne plaatsgevonden. Hier hebben ongeveer 25 partners uit zowel het publieke- als private domein aan bijgedragen. Dit met het oog op bewustwording over en het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag.
Publieke gezondheid	
Kinderen hebben meer kans om gezond en veilig op te groeien in een stimulerende leefomgeving.	• De wijkgerichte aanpak kansrijke start is uitgebreid naar zeven wijken: Hoogkerk, Vinkhuizen, Beijum, Lewenborg, Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk, Indische Buurt/De Hoogte en De Wijert. In deze wijken zijn actief trainingen, workshops en cursussen aangeboden als netwerk rondom gezinnen in kwetsbare omstandigheden. Daarbij betrekken we ervaringsdeskundigen; • In de wijken Beijum, Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk en Hoogkerk is gestart met het inrichten van de ketenaanpak gezonde leefstijl bij kinderen, met samenwerkingen met o.a. diëtisten, fysiotherapeuten, het WIJ team, jeugdarts en buurtsportcoach; • De borging van JOGG is doorgezet, waarbij aandacht is voor het levend houden van het netwerk. Zo is onder andere een nieuwsbrief opgezet en bleef een JOGG-regisseur bereikbaar voor vragen.
Inwoners gebruiken minder middelen als alcohol, tabak of drugs	• Het preventie & handavingsplan middelengebruik is opgesteld en vastgesteld en er is gestart met de uitvoering; • Het programma Helder op school is gaan draaien op 3 VO scholen en 2 MBO scholen; • We zijn gestart met de implementatie van de aanpak Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO); • We hebben het aantal rookvrije zones uitgebreid en er is een implementatieplan opgesteld voor

	rookvrije speeltuinen, sportlocaties en beweegplekken.
Jongeren hebben een betere mentale gezondheid	• Het <u>Actieplan Mentale Gezondheid Jongeren</u> is opgesteld en in juni 2024 vastgesteld en er is gestart met de uitvoering; • Eind 2024 is een preventiematrix Mentale Gezondheid Jongeren (0-27 jaar) opgeleverd als basis voor een sociale kaart; • Jongeren hebben geparticipeerd in de ontwikkeling van een campagne voor Mentale Gezondheid, een sociale kaart en een platform.
Passende ondersteuning	
Er is sprake van een fijnmazige structuur van maatschappelijke voorzieningen voor informatie, ondersteuning en hulp, die toegankelijk en laagdrempelig is georganiseerd, waardoor inwoners met een hulpvraag beter bekend zijn met de mogelijkheden tot ondersteuning en daar - waar nodig – in een vroeg stadium gebruik van kunnen maken om zo beter in staat te zijn zich te kunnen (blijven) redden in het alledaagse.	• Er is - naast het faciliteren van fysieke, telefonische en digitale vormen van contactmogelijkheid - opnieuw stevig ingezet op het bereiken van vindplaatsen in de wijken en dorpen, om proactief in te kunnen spelen op mogelijke ondersteuningsbehoeften; • Qua tevredenheid over plekken waar, dicht bij de inwoners, informatie, advies en/of ondersteuning kan worden ontvangen bestaat al jaren een stabiel beeld, waarbij twee derde van de inwoners aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van deze mogelijkheden/voorzieningen.
(Meer) inwoners die als gevolg van psychische, somatische- en/of andere beperkingen belemmeringen ondervinden bij het uitvoeren van activiteiten in het alledaagse, ontvangen - daar waar nodig - tijdige en passende ondersteuning, om zich zo beter te kunnen (blijven) redden en zo lang als mogelijk vanuit de eigen thuissituatie aan het maatschappelijke verkeer te kunnen (blijven) deelnemen.	• Ruim 80% van het aantal volwassenen met een Wmo maatwerk voorziening geeft aan zich met behulp van de ondersteuning beter te kunnen redden; • Inwoners die gebruik maken van huishoudelijke hulp of begeleiding kunnen eenvoudiger aan een nieuwe indicatie komen. Daarnaast zetten aanbieders waar mogelijk in op langere duur van indicaties; • Er is een nieuw contract afgesloten voor de levering en het onderhoud van trapliften, waarbij kwaliteit en dienstverlening voor de inwoner centraal staat; • Naast de trapliften is er ook gewerkt aan een contract voor overige woonaanpassingen gericht op (langer) zelfstandig thuis wonen. Dit contract moet ingaan in het begin van 2025; • In 2024 is ook een start gemaakt aan de in de nabije toekomst aflopende contracten van GON en Publiek Vervoer.
Jeugdigen en gezinnen ontvangen tijdig en dicht bij huis passende en samenhangende ondersteuning.	• Onze inzet op preventie van jeugdhulp hebben we onverminderd voortgezet en de raad heeft besloten om ingaande 2025 verder te investeren op preventie;

	• We zijn in 2024 doorgegaan met het uitbreiden van jeugdhulp en ondersteuning aan gezinnen, gericht op het versterken van het normale leven van jeugdigen. Minder de nadruk op medicaliseren en labelen; meer oplossingsgericht de hulpvragen oppakken zoveel mogelijk vanuit eigen kracht, en in samenhang met het eigen sociale netwerk en de organisaties in de buurt zoals de school en de huisarts; • Vanuit 2023 zijn 620 trajecten Basis jeugdhulp doorgestroomd naar 2024. In 2024 zijn 804 trajecten BJH gestart. Dat betekent een totaal aantal trajecten in 2024 van 1424; • In 2024 zijn we gestart met het maken van samenwerkingsafspraken tussen Basis Jeugdhulp, de Gecertificeerde instellingen (GI's) en een aantal kleinere verwijzers zoals de schoolartsen en de medisch specialisten. Hiermee beogen we het bereik van Basis Jeugdhulp verder te vergroten. Het gaat bij deze nieuwe verwijzers vaak om de meest kwetsbare gezinnen en meerdere samenhangende hulpvragen; • Basis Jeugdhulp kan in de meeste gevallen de passende inhoudelijke ondersteuning bieden. In het belang van gezinnen en kinderen wordt behalve Basis Jeugdhulp soms ook nog (tijdelijk) andere begeleiding ingezet bij andere aanbieders dan WIJ Groningen; • De samenwerking met de toegang van WIJ en huisartsen is het afgelopen jaar verder versterkt. In de gemeente Groningen zijn ondersteuners jeugd en gezin (OJG) nu actief bij meer dan 90% van de huisartsen; • We hebben lokaal en regionaal een zelfscan uitgevoerd naar de basisteams jeugd. Met de toegang van WIJ Groningen en de Basis Jeugdhulp voldoen wij aan de kenmerken die landelijk, in het proces rond de Hervormingsagenda Jeugd, als minimale basis zijn geformuleerd; • In 2024 is een impactmeting Basis jeugdhulp uitgevoerd. De uitkomsten laten over het algemeen een grote tevredenheid zien onder inwoners die ondersteuning vanuit de Basis jeugdhulp (hebben) ontvangen. We gebruiken deze uitkomsten om de Basis jeugdhulp verder te verbeteren en er van te leren.

Jeugdigen en gezinnen met (zeer) complexe problematiek ontvangen tijdig passende en samenhangende ondersteuning.	• Met het (regionale) project Versterken en ondersteunen pleegouders hebben wij gewerkt aan een betere ondersteuning van pleeggezinnen en het verbeteren van de samenwerking tussen de pleegzorgaanbieders en het lokale team. De onregelbaar pleegzorg heeft 14 casussen behandeld. Dit draagt bij aan het voorkomen van uitval van pleegouders vanwege overbelasting van onder andere regeltaken; • We hebben geïnvesteerd in de samenwerking tussen de ketenpartners in de pleegzorg, zoals de aanbieders, de Gecertificeerde Instellingen en WIJ Groningen; • In regionaal verband hebben we een langjarig perspectief voor het jeugdhulplandschap opgesteld met de onderverdeling het lokale landschap met Basis Jeugdhulp en regionale aanvullende ambulante hulp en (boven) regionale hoogspecialistische hulp. Dit krijgt in 2025 een vervolg; • In regionaal verband hebben we gewerkt aan een dekkend aanbod van hoog specialistische jeugdhulp (HSJ) door middel van de nieuwe (regionale) inkoop HSJ die gericht is op betere ketensamenwerking en een integrale aanpak; • Daarnaast experimenteerden we met een aantal innovatieve ideeën die zorgaanbieders begin 2024 hebben gepresenteerd.
Jeugdigen en gezinnen ontvangen integrale ondersteuning en bescherming als hun ontwikkeling gevaar loopt.	• Begin 2024 is via de RIGG voor de jeugdhulpregio Groningen een financiële investering gedaan gericht op het verlichten van de werkdruk bij jeugdbeschermers en reclasseringswerkers, door de invoering van het landelijk tarief; • Vanwege aanhoudende problemen bij Jeugdbescherming Noord en Veilig Thuis Groningen omtrent het niet halen van de normen en kwaliteitseisen is er nauwe samenwerking tussen de Groninger gemeenten, Drenthe en Jeugdbescherming Noord (JBN). We werken op dit moment aan een herstelplan dat als vooropstaand doel heeft om de zorg aan jeugd en gezinnen te waarborgen. Dit plan richt zich op acties op de lange termijn en bevat specifiek ook een aantal concrete acties voor de korte termijn. De korte termijn acties moeten ervoor zorgen dat de normen rondom tijdigheid en kwaliteit weer gehaald worden in het belang van de jeugdigen en gezinnen;

	In 2024 is de Groninger proeftuin toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming van start gegaan, gericht op het verbeteren van de aanpak aan kinderen en gezinnen die met onveiligheid te maken hebben. We doen dit in samenwerking met de andere Groningse gemeenten. Eén van de locaties van de proeftuin is in de wijk Vinkhuizen. Vanuit JBNoord en VTG wordt een actieve bijdrage geleverd aan de proeftuin. Zij voegen hun kennis en expertise toe aan de casuïstiek om zo te komen tot een nieuwe manier van werken volgens de principes van het toekomstscenario. Eén van de opbrengsten die landelijk wordt gezien bij deze nieuwe manier van werken is dat hiermee maatregelen en uithuisplaatsingen kunnen worden voorkomen. Op dit moment zijn er 12 casussen die in de proeftuin zijn opgepakt.
<i>Beschermd wonen</i> Meer mensen kunnen gebruik maken van lokale voorliggende voorzieningen waardoor een beroep op een voorziening Beschermd wonen kan worden voorkomen. We werken toe naar sociale inclusie, waarin mensen met psychiatrische en sociaal- maatschappelijk ondersteuning op maat ontvangen in de eigen woon- en leefsituatie.	- Iedere gemeente heeft een budget ontvangen voor ontwikkeling van lokale, preventieve voorzieningen. Per gemeente zijn verschillende projecten opgezet; - Er is een pilot 'woonbegeleiding Thuis' ontwikkeld die instroom in de intramurale zorg moet voorkomen; - In samenwerking met de VNG wordt er bij de lokale toegang BW toegewerkt naar een integrale werkwijze, waarbij de zorgvraag van de cliënten bij het Wmo/BW loket horizontaal wordt beoordeeld en snelle op- en afschaling wordt gestimuleerd.
<i>Maatschappelijke Opvang</i> - Meer mensen worden eerder en in de eigen omgeving ondersteund waardoor een vermindering van het aantal dakloze personen in de regio Groningen kan worden bewerkstelligd; - Waar het onvermijdelijk is, wordt opvang op maat geboden, uitgaande van een verblijfsduur die zo lang als nodig en zo kort als mogelijk.	- Na een pilotfase is een aantal impulsprojecten (Housing First en Kamers met Aandacht) - die bijdragen aan enerzijds het voorkomen van opvang en anderzijds alternatieve woonvormen kunnen bieden - verder uitgerold in de hele provincie; - Er zijn stappen gezet om een vertaalslag te maken van het Landelijk Actieplan Dakloosheid, via een Regionaal Plan van aanpak, naar een Gronings Actieplan.
<i>Huiselijk geweld</i> - Inwoners van Groningen weten dat geweld nergens thuis hoort. - Huiselijk geweld wordt door slachtoffers, omstanders en professionals eerder gesignaleerd en sneller gemeld. - Alle professionals in de daartoe aangewezen sectoren maken gebruik van	We hebben in het kader van het actieplan 'In Groningen is iedereen veilig thuis' een brede publiekscampagne ontwikkeld die gericht is op eerdere signalering van huiselijk geweld (waaronder ook kindermishandeling, ouderenmishandeling, seksueel geweld en eengerelateerd geweld);

de meldcode huiselijk geweld/kindermishandeling. • Professionals veiligheid en zorg, omstanders en potentiële slachtoffers herkennen de signalen van intieme terreur, stalking en de risico's op femicide en weten waar men terecht kan voor hulp; • Slachtoffers en plegers van huiselijk geweld ontvangen zo snel mogelijk effectieve hulp en nazorg.	• We hebben regionale voorzieningen t.b.v. de aanpak van huiselijk geweld gefaciliteerd, zoals Veilig Thuis, CSG en de Vrouwenopvang. Ook de opvang van huisdieren in de VO is gefaciliteerd; • We hebben een regionaal actieplan ouderenmishandeling ontwikkeld, met nadruk op preventie, vroegsignalering en verbeterde meldingsbereidheid rond ouderenmishandeling, verbeterde kennis en deskundigheid onder professionals en het tegengaan van financiële uitbuiting; • We hebben trainingen en netwerkbijeenkomsten t.b.v. preventie en signalering huiselijk geweld en kindermishandeling georganiseerd en uitgevoerd voor professionals zorg/onderwijs/persoonlijke dienstverlening en voor aandachtsfunctionarissen; Specifiek op voorkomen femicide: • Voor het vergroten van expertise hebben we met een groep professionals deelgenomen aan een scholingsdag Intieme Terreur in Zeist. Aan de opening van Filomena hebben we een programma gekoppeld met verschillende lezingen (o.a. door ervaringsdeskundigen); • We hebben een laagdrempelig steunpunt voor slachtoffers van intieme terreur en stalking opgezet (Filomena) en ook een website en publiekscampagne ontwikkeld om slachtoffers en omstanders te informeren over deze problematiek en de rode vlaggen voor femicide; • Voor plegers zijn de carrousel groepen gecontinueerd. Time out plekken zijn nog niet gerealiseerd wegens gebrek aan geschikte ruimte; • De verdere ontwikkeling van MDA++ gaan we koppelen aan het Toekomstscenario en aan Filomena, waar ook complexe casuïstiek wordt opgepakt; • WIJ Groningen zet extra capaciteit in op de aanpak van huiselijk geweld in de Noordelijke wijken; • Binnen WIJ worden professionals die met casuïstiek huiselijk geweld werken, geschoold in systemisch werken en gefaseerde ketenzorg. Er is extra aandacht voor kinderen middels lotgenotengroepen; • Op landelijk niveau is onderzoek gedaan naar de knelpunten in de uitvoering van de Wet tijdelijk

	huisverbod. We verwachten dat dit zal leiden tot een wijziging in de uitvoering van de Wet; • Het Intensief Casemanagement bij huisverboden is gecontinueerd; • De pilot ambulante systeeminterventie vanuit de Vrouwenopvang is succesvol uitgevoerd. We onderzoeken hoe we de uitvoering van deze werkwijze regionaal kunnen borgen; Specifiek t.a.v. seksueel geweld: • Het regionaal actieplan Gronings Offensief is uitgevoerd. Daarbij is met name ingezet op maatschappelijke bewustwording over seksueel geweld d.m.v. bijeenkomsten, dialogen en de oprichting van een monument voor slachtoffers. Ervaringsdeskundigen worden daarbij breed ingezet; • Er is onderzoek gedaan naar de huidige activiteiten m.b.t. preventie, signalering en aanpak van seksueel geweld; • Er is een quick scan onder gemeenten uitgevoerd op basis waarvan gemeentelijk beleid versterkt kan worden; • Betrokken partijen zijn in gesprek over de oprichting van een specialistisch team m.b.t. misbruik van kinderen.
Zorg en veiligheid	
Signalen over inwoners die als gevolg van psychiatrische problemen, middelengebruik en/of een verstandelijke beperking (mogelijk) onbegrepen en soms gevaarlijk gedrag vertonen worden zo vroeg mogelijk opgepakt om escalatie te voorkomen.	• We zetten in op vroegsignalering en passende opvolging niet-acute (128-zorgmeldingen) (project <u>Groninger Vroegsignaleringsaanpak</u>), gericht op herstel en (her)winning van vaardigheden en zelfredzaamheid; • Netwerksamenwerking rondom acute (E33) meldingen verbeterd vanuit het project '<u>Groningen Hotspot</u> door toevoeging van 'wit aan blauw' én verlengde aandacht (straatcoaches); • Regionale domeinoverstijgende netwerksamenwerking (project <u>Sterk Netwerk</u>) verbeterden we door uitrol van de Aanpak Voorkomen Escalatie en uitvoering van domeinoverstijgende doorbraken.
De weerbaarheid en veerkracht van jongeren en jongvolwassenen wordt verstevigd, waardoor zoveel mogelijk wordt voorkomen dat jongeren en jongvolwassenen in aanraking komen met of verleid worden door het criminele circuit en als gevolg daarvan mogelijk doorgroeien in de criminaliteit en opnieuw misdaden plegen.	• Stedelijk dekkend netwerk van Brede Jeugdoeverleggen ontwikkeld; • Uitvoering gegeven aan aanpak problematische jeugdgroepen; • Doorontwikkelen van meerjarig programma Preventie met Gezag.

Sekswerkers die ondersteuning nodig hebben, bijvoorbeeld bij het uitstappen, kunnen gebruik maken van een breed aanbod aan ondersteuningsmogelijkheden, afgestemd op de verschillende vindplaatsen.	• We ondersteunden sekswerkers door het faciliteren van voorlichting en gratis soa- en hiv-tests via de GGD; • We droegen bij aan de intakes voor werkpassen en maakten uitstapprogramma's en laagdrempelige opvangmogelijkheden mogelijk, waaronder het Overweeghuis.
Inwoners die terugkeren uit detentie ontvangen zo tijdig mogelijk passende ondersteuning gericht op het beperken van veiligheidsrisico's en detentieschade, ten behoeve van het verkleinen van de kans op recidive.	• We hebben met nagenoeg alle gedetineerden die in Groningen zijn uitgestroomd contact gehad om waar nodig interventies in te zetten ter beperking van detentieschade en ter voorkoming van recidive.
<i>Migratie</i> Realiseren van de taakstelling huisvesting vergunninghouders.	• In samenwerking met de woningcorporaties in Groningen zorgden we voor het huisvesten van vergunninghouders. In 2024 hebben wij in totaal 424 vergunninghouders gehuisvest op een taakstelling van 475 te huisvesten vergunninghouders. Aangezien we 2023 zijn geëindigd met een voorsprong van 56 al gehuisveste personen, eindigen we 2024 toch nog met een klein positief saldo van vijf gehuisveste personen.
Vergunninghouders weten de weg te vinden in de samenleving.	• Maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders wordt voor de gemeente Groningen uitgevoerd door Humanitas. Ook zorgt Humanitas voor het aanbieden van workshops voor de participatieverklaring; In 2024 is maatschappelijke begeleiding geboden aan 269 inburgeringsplichtige vergunninghouders. 231 personen hebben deelgenomen aan de workshops voor de participatieverklaring.
Inburgeringsplichtigen slagen voor het inburgeringsexamen en zijn actief op het gebied van onderwijs of werk.	• Bij Thuis in 050 zijn eind 2024 1.548 inburgeringsplichtigen actief in begeleiding. Van hen vallen 176 personen onder de oude Wet inburgering en 1.372. Het gaat hierbij om 912 asielmigranten en 460 gezinsmigranten. Van de mensen die moeten inburgeren valt 6 procent de B1-route, 24 procent de Z-route en 14 procent de onderwijsroute. Ongeveer 70 procent van de mensen in begeleiding is naast de inburgering actief in werk of vrijwilligerswerk.
Voorkomen dat mensen zonder voorzieningen op straat belanden.	• We voeren de pilot Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) uit in nauwe samenwerking met uitvoeringsorganisatie INLIA en de Rijkspartners IND, de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) en de vreemdelingenpolitie. Eind 2024 verblijven 100 personen in de LVV.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- GR PG & Z (RIGG/GGD)
- GR Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen
- GR Publiek vervoer Groningen Drenthe

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:
[Verbonden partijen.](#)

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

03.3 Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit				
Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Vershil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
03.3.1 Stimulering samenlevingsopbouw	19.950	20.295	19.777	518
03.3.2 Publieke gezondheid	9.905	18.413	17.857	556
03.3.3 Passende ondersteuning	271.403	286.626	284.859	1.767
03.3.4 Zorg en veiligheid	36.128	58.401	48.499	9.902
Totaal	337.386	383.734	370.992	12.742
<i>Baten</i>				
03.3.1 Stimulering samenlevingsopbouw	1.203	1.807	1.842	35
03.3.2 Publieke gezondheid	485	7.688	7.398	-290
03.3.3 Passende ondersteuning	3.522	11.067	10.100	-967
03.3.4 Zorg en veiligheid	9.010	15.713	13.414	-2.300
Totaal	14.220	36.275	32.754	-3.521
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	323.167	347.459	338.237	9.221
<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	8375	8655	15.192	-6.537
Totaal onttrekkingen	7776	7872	7.872	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	323.765	348.242	345.558	2.684

Financiële toelichting

03.3.1 Stimulering samenlevingsopbouw	Lasten	Baten
SPUK Kansrijke Wijk	230	-230
Het Rijk heeft binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) 12,9 miljoen euro beschikbaar gesteld voor Kansrijke Wijk voor een periode van 2023-2025. Omdat de middelen pas eind 2023 zijn toegekend, is in de begroting 2024 een bedrag van 7,9 miljoen euro (voor 2023 en 2024 samen) beschikbaar gesteld voor een breed scala aan activiteiten. In dit beleidsveld hebben we in 2024 230 duizend euro minder lasten en baten gerealiseerd dan begroot (per saldo neutraal). Het gedeelte van de regeling wat in 2024 niet besteed is zal in 2025 worden ingezet.		
Subsidies voorgaande jaren		171
We realiseren een voordeel door lagere vaststelling van subsidies met betrekking tot het beleidsveld Positief Opgroeien.		
Overig	288	94
Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 382 duizend euro.		

03.3.2 Publieke gezondheid	Lasten	Baten
SPUK GALA	245	-245
Het Rijk heeft via SPUK GALA middelen beschikbaar gesteld voor de periode 2023-2026 voor versterking van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis. Voor uitvoering van dit programma was in 2024 3,45 miljoen euro beschikbaar, verdeeld over diverse beleidsvelden. In dit beleidsveld hebben we in 2024 245 duizend euro lagere lasten en baten dan begroot (per saldo neutraal). Het gedeelte van de regeling dat in 2024 niet is besteed wordt terugbetaald aan het Rijk.		
SPUK IZA	142	-142
We ontvangen van het Rijk een SPUK uitkering Integraal Zorg Akkoord (IZA). Deze middelen worden regionaal ingezet. Hierbij is gemeente Groningen mandaatgemeente. Het bedrag dat niet is ingezet in 2024 wordt terugbetaald aan het Rijk.		
Inwonersbijdrage GGD	-210	
Als gevolg van cao-akkoorden (van 2023 en 2024) is de begroting van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg verhoogd en is de inwonersbijdrage van de gemeente Groningen gestegen. Hierdoor hebben we een nadeel van 210 duizend euro.		
Overig	379	97
Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 476 duizend euro. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat we voor diverse onderdelen van het programma Opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO) en Kansrijke Start incidenteel dekking hebben gevonden bij de SPUK IZA, er een subsidie is ontvangen voor regionale samenwerking die niet opgenomen was in de begroting en door afwikkeling van subsidies voorgaande jaren.		

03.3.3 Passende ondersteuning	Lasten	Baten
Jeugd	-6.800	669

Per saldo is het tekort op het product jeugd 6,1 miljoen euro. Doordat er bij de decembercirculaire 654 duizend euro is ontvangen maar niet is geboekt op programma 3 is het tekort op de jeugdzorgkosten (gemeente breed) 5,5 miljoen euro. Dit heeft de volgende oorzaken.

Zorg in natura (N 5,8 miljoen euro)

Zoals uit meerdere onderzoeken blijkt neemt landelijk gezien de vraag naar jeugdzorg toe en wordt de druk op de zorgketen groter. Dit beeld zien wij in Groningen ook en dit wordt ook bevestigd in het [adviesrapport 'Groeipiijn'](#) dat op 30 januari 2025 door de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd is uitgebracht. Wij zien de kosten stijgen o.a. door complexere casuïstiek, toename van veiligheidsvraagstukken en door een toename van onderwijs gerelateerde zorg. Het aantal jeugdigen neemt toe en de gemiddelde kosten per jeugdige stijgen met meer dan de prijsindexering. We zien met name de kosten van ambulante zorg, de kosten van de specifieke doelgroepen en de crisiskosten stijgen. Aan de andere kant zien we dat de kosten van verblijf lager uitvallen.

Kosten jeugdbescherming (N 1,3 miljoen euro)

Het nadeel op de kosten van gecertificeerde instellingen (jeugdbescherming) is vooral het gevolg van de landelijke aanpassing van het tarief voor de gecertificeerde instellingen. Voor de tariefaanpassing hebben we van het Rijk compensatie van 0,5 miljoen euro ontvangen, deze compensatie is echter onvoldoende dekkend.

Taakstelling Hervormingsagenda (N 1,4 miljoen euro)

Het Rijk heeft in het kader van de Hervormingsagenda 1,4 miljoen euro uit het gemeentefonds gehaald voor investering- en uitvoeringskosten Hervormingsagenda vanaf de begroting van VWS (o.a. frictiekosten en voorkomen en verkorten residentieel). Gezien de huidige status van acties vanuit de Hervormingsagenda en gezien de ontwikkeling van onze zorgkosten hebben we deze taakstelling in 2024 niet kunnen realiseren.

Meerkosten kleinschalige voorzieningen (N 1,1 miljoen euro)

In het kader van de af- en ombouw JeugdzorgPlus is het tarief voor kleinschalige woonvoorzieningen van Elker in de loop van 2024 aangepast. Dit betekent een nadeel van 1,1 miljoen euro.

Solidaire kosten (N 0,6 miljoen euro)

Ons aandeel in de regionale solidaire kosten is 0,6 miljoen euro hoger met name door hogere kosten van landelijk werkende instellingen en de instandhoudingsvergoeding voor Jeugdbescherming Noord.

Collectieve jeugdhulp (N 0,3 miljoen euro)

Door meer collectieve inzet o.a. op scholen zijn de kosten 0,3 miljoen euro hoger dan bij het opstellen van de begroting was voorzien.

Overige kosten (N 0,2 miljoen euro)

Het nadeel bij de overige kosten komt vooral door kosten die andere gemeenten vanwege het woonplaatsbeginsel bij ons in rekening brengen.

PGB (V 0,3 miljoen euro)

Het aantal cliënten met een persoonsgebonden budget blijft dalen, dit geeft een voordeel van 0,3 miljoen euro.

Oude jaren (V 0,3 miljoen euro)

Afwikkeling van diverse posten uit voorgaande jaren leidt tot een voordeel van 0,3 miljoen euro.

Budget (V 4,7 miljoen euro)

Het budget is naar aanleiding van voortgangsrapportage 2024-II met 3,0 miljoen euro opgehoogd in verband met mogelijke begrotingsonrechtmatigheid. Daarnaast hebben we vanuit de SPUK 'Niet beoogde kosten jeugdzorg vanwege verblijf in gemeente' over 2022 en 2023 een bedrag aangevraagd en ontvangen van 0,9 miljoen euro. Ook hebben we via de circulaires in 2024 totaal 0,8 miljoen euro ontvangen (waarvan 654 duizend euro bij de decembercircularie). Dit betreft o.a. landelijk niet ingezette gelden voor de compensatieregeling 'niet beoogde kosten jeugdzorg vanwege verblijf in gemeente', niet ingezette gelden door het ministerie van VWS in het kader van de hervormingsagenda en compensatie in verband met de landelijke aanpassing van het tarief voor de gecertificeerde instellingen.

Jeugd - diverse SPUKS	2.231	-2.231
We ontvangen van het rijk diverse specifieke uitkeringen op het gebied van de jeugdhulp. We hebben in 2024 2,2 miljoen euro minder lasten en baten gerealiseerd dan begroot (per saldo neutraal). Dit komt met name doordat de besteding van de SPUKS Vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp en Expertise netwerk jeugd lager is dan verwacht. De resterende middelen zullen in 2025 worden ingezet.		
Beschermd Wonen	2.765	-194
In 2024 bedraagt het resultaat voor de regio (alle Groninger gemeenten) 6,8 miljoen euro positief. Dit komt met name doordat de risicopost van 1,9 miljoen euro voor verwachte kostenstijgingen is vrijgevallen, en doordat de zorgkosten lager zijn dan begroot. Dit geldt voor zowel ZIN als PGB. Daarnaast is de rijksbijdrage gestegen (0,1 miljoen euro), is de extra inzet op beleidscapaciteit 0,1 miljoen lager en zijn de uitvoeringskosten lager. Uiteindelijk bedraagt het resultaat van de gemeente Groningen voor Beschermd Wonen 2,6 miljoen euro.		
WMO	1.844	308
De WMO zorgkosten zijn in 2024 met 2,9 miljoen euro verder gestegen naar 50,7 miljoen euro. Toch is er een voordeel van 2,2 miljoen euro t.o.v. de begroting. Op huishoudelijke hulp is er een voordeel van 0,9 miljoen euro met name doordat het aantal klanten huishoudelijke hulp en de indicatieomvang lager waren dan begroot. Verder vielen de kosten hulpmiddelen (1,0 miljoen) mee. Omdat deze beide voordelen bij de eerste voortgangsrapportage bekend waren is de begroting 2025 hier inmiddels op aangepast. Verder was er een voordeel door winst afroeping van een GON aanbieder. Ten slotte hebben we hogere baten (0,3 miljoen euro), met name bij de eigen bijdrage WMO 18+ als gevolg van een lichte stijging van het aantal eigen bijdrage plichtige huishoudens.		
Intensiveringsmiddelen coalitieakkoord	459	
Vanuit het coalitieakkoord is in 2024 1,4 miljoen euro aan intensiveringsmiddelen beschikbaar gesteld. Hiervan hebben we 459 duizend euro niet kunnen besteden in 2024. Onder meer hebben we voor aanpak mensenhandel 135 duizend euro niet ingezet, omdat de fase van ontwerp en voorbereiding langer duurt dan verwacht.		

Verder hebben we 120 duizend euro voordeel op de inzet jongerencoaches omdat hiervoor andere middelen beschikbaar waren. Daarnaast hebben we 75 duizend euro van de middelen fijnmazig wijkvervoer niet ingezet omdat hiervoor nog geen aanbieders in beeld waren. Naar verwachting zijn deze er in 2025 wel. Op de overige 5 intensiveringsvraagstukken hebben we in totaal 129 duizend euro voordeel.		
Rijksregelingen en subsidies	979	304
In 2024 hebben we in het geheel meer uitvoeringskosten ten laste van rijksregelingen en subsidies kunnen brengen dan verwacht. Door de techniek van de kostenverdeling realiseren we op dit beleidsveld 1,3 miljoen euro voordeel. Dit betreft met name de regelingen GALA en IZA.		
Overige	289	178
Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 467 duizend euro.		
03.3.4 Zorg en veiligheid	Lasten	Baten
Maatschappelijke Opvang	4.314	888
In de Maatschappelijke Opvang worden voorzieningen georganiseerd voor alle inwoners van de provincie Groningen. Dit gebeurt namens alle Groninger gemeenten vanuit het programma Beschermd Wonen & Opvang (BW&O). De structurele kosten voor opvang zijn grotendeels gedekt door de reguliere rijksbijdrage. Daarnaast is 9,9 miljoen euro aan incidentele middelen uit voorgaande jaren beschikbaar gesteld, waarvan 4,7 miljoen is ingezet in 2024. Het resultaat komt daarmee in 2024 uit op 5,2 miljoen euro.		
Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV)	2.525	-2.525
We ontvangen van het Rijk een SPUK uitkering voor Landelijke Vreemdelingen Voorziening 2024, dit is voor 2024 en afbouw 2025. We hebben 2,5 miljoen euro minder baten en lasten gerealiseerd (per saldo neutraal) doordat er minder ongedocumenteerden een beroep op opvang en ondersteuning hebben gedaan. Het gedeelte van de regeling dat in 2024 niet is besteed zal in 2025 worden ingezet voor de opvang van ongedocumenteerden.		
Vrouwenopvang	1.863	-646
Wij ontvangen voor de periode 2022-2025 jaarlijks middelen om het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming in de regio in te voeren en extra ondersteuning te kunnen organiseren voor gezinnen met meervoudige problematiek. Onderdeel hiervan zijn de proeftuinen die in juni zijn gestart. Dit is later dan oorspronkelijk gepland. Hierdoor hebben wij in 2024 een incidenteel voordeel van 1 miljoen euro. Daarnaast is er door uitval van personeel geen inzet geweest op het aandachtsgebied schadelijke praktijken (voordeel 0,2 miljoen euro).		
Actieplan huiselijk geweld	494	
Enkele activiteiten uit het gemeentelijke actieplan 'huiselijk geweld kindermishandeling en geweld tegen vrouwen' kenden een langere aanlooptijd en zijn in de loop van 2024 van start gegaan. Hierdoor hebben we 0,5 miljoen euro niet ingezet in 2024.		
Rijksregelingen en subsidies	226	87
In 2024 hebben we in het geheel meer uitvoeringskosten ten laste van rijksregelingen en subsidies kunnen brengen dan verwacht. Door de techniek van de kostenverdeling realiseren we op dit beleidsveld een voordeel van 313 duizend euro.		
Overig	480	-104
Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 376 duizend euro.		

Reservemutaties	Lasten	Baten
Reserve toevoeging	-6.537	

Resultaten op samenwerkingsverbanden zijn reeds toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling. In de financiële verordening 2024 heeft de raad het college mandaat gegeven om dit bij de jaarrekening uit te voeren, zonder dat hier een separaat raadsbesluit aan ten grondslag ligt. Hierdoor ontstaat een afwijking bij de reservemutaties. Deze afwijkingen blijven zichtbaar bij de beleidsvelden waar ze zich voordoen en worden daar toegelicht. Het gaat bij dit deelprogramma om de volgende samenwerkingsverbanden:

Omschrijving samenwerkingsverband	Resultaat 2024 (x 1.000 euro)
Transformatie Sociaal Domein Jeugd	118
Maatschappelijke opvang	5.202
Vrouwenopvang	1.217

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 3.4: Sport en bewegen

'We vinden dat iedere Groninger gelijke kansen verdient om de kracht van sport en bewegen te ervaren. Om te ervaren wat iedereen al weet: het is leuk, maakt gezonder, maakt gelukkiger en draagt bij aan een sterke samenleving.' Het ontwikkelen van sportief kapitaal op jonge leeftijd en het versterken van dit kapitaal zijn noodzakelijk om een leven lang sporten en bewegen mogelijk te maken voor iedere inwoner.

Sport en bewegen draagt bij aan een sterke samenleving én maatschappelijke waarden voor een sterke sport, waardoor iedereen kan meedoen, ontmoeten en plezier kan beleven aan sport- en bewegen.

Doelen Deelprogramma 3.4: Sport en bewegen

Om bovenstaande te kunnen bewerkstelligen zetten we in op de volgende doelen:

- Ieder kind sportief en vaardig;
- Vitale sportclubs in de buurt;
- Uitnodigende sportieve ruimte;
- Sporten en spelen in de buurt;
- (Top)talent als inspiratiebron.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Sport en Beweegvisie 2021+, Sportief kapitaal voor iedere Groninger \(november 2020\)](#)

[Meerjarenprogramma Sport en Bewegen 2021-2025, Sporten, spelen, bewegen en ontmoeten \(april 2021\)](#)

[Masterplan-door-ontwikkeling-Sportvoorzieningen-2037](#)

[Urban Sports Agenda.pdf](#)

Relevante ontwikkelingen

Doorontwikkeling sportvoorzieningen

De vraag naar sport- en beweegvoorzieningen groeit door de uitbreiding van de Gemeente. Het veranderende sportlandschap vraagt om een kwalitatieve beoordeling van het huidige sportareaal. Onze plannen voor uitbreiding, vervanging, verbetering en verduurzaming van sportvoorzieningen zijn vastgelegd in het 'Masterplan (door)ontwikkeling sportvoorzieningen', vastgesteld in mei 2024. De 'uitvoeringsagenda (door)ontwikkeling sportvoorzieningen' beschrijft de gefaseerde uitvoering tot 2037 en wordt verwacht in de eerste helft van 2025.

In 2024 hebben we ook de inzet van buurtsportcoaches herzien vanwege nieuwe regels vanuit het Rijk. BSLim, ons grootste sportstimuleringsprogramma, richt zich op jeugd van 8 tot 16 jaar en ondersteunt sportclubs. In 2025 herijken we de inzet vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) verder.

Sporthal Selwerd heeft een nieuwe innovatieve inrichting gekregen in overleg met de docenten bewegingsonderwijs en de sportclubs. De basisinrichting is vervangen en zal de sporthal in 2025 worden voorzien van een Urban Sportswall. Tevens zijn er in 10 sportlocaties akoestische panelen geplaatst te weten: Goudlaan, Kluiverboom (3 zalen), De Slenk, Violenstraat, Het Buut, Garmerwolde, De Bam en de gymzaal in de Tiggelhal.

Daarnaast zijn in 2024 twee voorzieningen geopend te weten gymlokaal De Meet en sportzaal de Groenewei. [Opening de Meet](#) [Opening de Groenewei](#).

We zijn trots dat we begin 2024 opnieuw de Davis Cup in Martiniplaza hebben mogen hosten, wat zorgde voor twee dagen sportfeest in een prachtige ambiance.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Sportieve infrastructuur	
Sportaccommodaties en -faciliteiten worden optimaal benut. De capaciteit en de faciliteiten sluiten zo veel mogelijk aan op de vraag. Het aanbod sluit zo veel mogelijk aan op de behoeften van sporters.	• Capaciteitsonderzoek afgerond; • Project Beter Benutten Buitensport voortgezet; • Uitvoeringsprogramma IABB continueren; • Onderzoek toekomstbestendige particuliere zwembaden eerste fase afgerond; • Masterplan (door)ontwikkeling sportvoorzieningen, ambitiedocument is vastgesteld. Vervolg is het ontwikkelen van een uitvoeringsagenda.
Gelijke afspraken voor de (buiten)sportverenigingen	• Project doorbelasten nuts in afronding; • Gelijke afspraken beheerplannen opgestart.
De Bewegende Stad: Realiseren van uitdagende sport- en speelplekken en het (her)inrichten van een beweegvriendelijke openbare ruimte.	• Afspraken uit de samenspeelbelofte gerealiseerd (3 speelplekken); • Uitvoering Urban Sports Agenda voortgezet; • Realisatie bewoners en of gebruikersinitiatieven; • Voorbereiding Skatepark Stadspark fase 2; • Open Gyms in twee wijken, één dorp uitgevoerd.

Sportief kapitaal	
Ontwikkelen van bewegingsvaardigheid, sportief leervermogen, sportidentiteit en opdoen van positieve sportervaringen die bij hun motivatie passen.	- Gestart met een nieuwe visie inzet (brede) vakdocenten als gevolg van de bestuurlijke afspraken Brede Regeling Combinatiefuncties (o.a. afbouw subsidie bewegingsonderwijs); - Sport- en Cultuurhopper, 3x per jaar, in totaal 4.561 inschrijvingen.
Wegnemen van fysieke, sociale en financiële barrières bij doelgroepen waarbij de sportdeelname achterblijft.	- Beweegcoach inclusief sporten en beweegcoach chronisch zieken succesvol ingezet; - Jeugdfonds Sport & Cultuur gecontinueerd; - Volwassenfonds Sport & Cultuur gecontinueerd. Om aan de stijgende vraag te kunnen voldoen, is incidenteel budget beschikbaar gesteld.
Vitaliseren van sportclubs door op maat begeleiding en ondersteuningsprojecten.	- Naar aanleiding van evaluatie sportparkmanagement gestart met nieuwe opzet clubondersteuning; - Sportclubmonitor uitgevoerd; - Sportcafé050, theatervoorstelling positief coachen, verschillende bijeenkomsten/scholingen voor clubs georganiseerd; - Sportregisseur sociale veiligheid/actieplan sociale veiligheid in de sport gerealiseerd.
Kennis en expertise benutten om talentprogramma's te verbeteren en deze in te zetten voor versterking van de breedtesport.	- Ondersteuning 7 Regionale Trainingscentra (RTC's) en als pilot, het RTC Paralympisch ondersteund. Deze inzet wordt gecontinueerd; - Bijgedragen aan Kennisdeling Sport Science & Innovation Groningen; - Gezamenlijke uitvoering Talenthub Groningen.

Bijdrage(n) verbonden partijen

Er zijn op dit deelprogramma geen verbonden partijen.

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

03.4 Sport en bewegen				
Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
03.4.1 Sportieve infrastructuur	35.512	36.043	32.041	4.002

03.4.2 Sportief kapitaal	2.334	2.590	2.583	8
Totaal	37.847	38.633	34.624	4.010
<i>Baten</i>				
03.4.1 Sportieve infrastructuur	10.971	10.905	11.314	408
03.4.2 Sportief kapitaal	964	1.220	1.242	22
Totaal	11.935	12.125	12.555	430
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	25.912	26.508	22.068	4.440
<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	296	536	536	0
Totaal onttrekkingen	315	674	674	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	25.893	26.370	21.931	4.439

Financiële toelichting

03.4.1 Sportieve infrastructuur	Lasten	Baten
Plankosten Kardinges	1.225	
Sinds 2023 hanteren wij de strategische investeringsagenda (SIA) waar het project Kardinges deel van uitmaakt. In 2024 is hiervoor 1,5 miljoen euro beschikbaar gesteld. De omvang van de investeringsopgave binnen de SIA en het knellende financiële perspectief noodzaakt ons om een brede afweging te maken. Dit zorgt er onder meer voor dat we de uitwerking van de plannen voor de ontwikkeling van Kardinges faseren. Hierdoor resteert in 2024 van de beschikbare middelen 1,2 miljoen euro.		
Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) sportgebouwen	773	
Vanuit de verwachting dat het MJOP geactualiseerd zou zijn, hebben we in 2024 een hogere dotatie aan de onderhoudsvoorziening begroot. Omdat de actualisatie nog niet is afgerond, hebben we nog geen onderbouwing om de dotatie al te verhogen en realiseren we een voordeel van 500 duizend euro. Daarnaast voeren we vanwege de onderhanden zijnde actualisatie de reguliere jaarlijkse prijsindexatie niet door. Van het budget dat hierdoor resteert (353 duizend euro) zetten we dit jaar incidenteel 80 duizend euro in voor het MJOP proces. Per saldo hebben we daardoor een voordeel van 773 duizend euro.		
Nutskosten en doorbelasting	755	-734
We hebben doorbelasting van nutskosten begroot als baat maar deze is gerealiseerd als negatieve last. Ten opzichte van de begroting hebben we daardoor lagere lasten (755 duizend euro) en lagere baten (734 duizend euro), per saldo een voordeel van 21 duizend euro.		
Opruimen SBR korrels kunstgrasvelden	463	
In het meerjarenbeeld hebben we voorzien in de vervanging van kunstgrasvelden waarin schadelijk rubber (SBR) is verwerkt en in het opruimen van SBR-korrels rondom de velden. Van de middelen die in 2024 begroot zijn voor vervanging hebben we een deel pas later nodig. In 2024 hebben we daardoor 463 duizend euro voordeel.		
Kapitaallasten	452	
Bij het instellen van de voorziening voor meerjarenonderhoud sportgebouwen is het budget voor de vervangingsinvesteringen apart gezet. Door fluctuaties in		

vervangingen is hier incidenteel vrijval op. In 2024 is ook de vrijval Kardinges hieraan toegevoegd.		
Particuliere zwembaden Ten Boer (incl. sporthal), Hoogkerk en Haren	215	
Bij de begroting 2024 is er incidenteel 250 duizend euro beschikbaar gesteld voor onderzoek naar de rol van de gemeente bij de financiering, het onderhoud en/of de exploitatie van de particuliere zwembaden. Na uitvoering van de eerste onderzoeksfases bedraagt het resultaat op deze intensivering 215 duizend euro. Het onderzoek loopt door in 2025.		
SPUK Sport	826	
We hebben in 2024 de definitieve vaststelling ontvangen van de SPUK Sport (compensatie subsidie voor verminderde aftrek BTW in de sport) over 2023. Dit geeft een voordeel van 469 duizend euro. Daarnaast verwachten we over 2024 een voordeel van 357 duizend euro (de definitieve afwikkeling van deze SPUK vindt eind 2025/begin 2026 plaats).		
Aardbevingsschade vergoeding IMG	125	
Op basis van het schaderapport van IMG voor de locaties Helperzwembad en gymlokaal Goudlaan verwachten wij 125 duizend euro aan baten. Conform de regelgeving zijn de baten in 2024 verwerkt, hoewel de definitieve vaststellingsbeschikking in 2025 volgt en ook de herstelkosten in 2025 worden gemaakt.		
Overig	119	191
Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 310 duizend euro.		

03.4.2 Ontwikkelen sportief kapitaal	Lasten	Baten
Overig	8	22
Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 30 duizend euro.		

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 3.5: Cultuur en evenementen

Groningen is een jonge gemeente met een authentiek en hoogstaand cultureel aanbod. Dit draagt bij aan de aantrekkelijkheid en de leefbaarheid van de gemeente. Wij vinden kunst en cultuur belangrijk voor onze inwoners omdat cultuur verrast, verrijkt en schoonheid biedt. De artistieke waarde van kunst en cultuur staat voor ons als intrinsieke waarde voorop. Er is tevens steeds meer bekend over het positieve effect van cultuurdeelname op je gezondheid. Cultuur draagt bij aan het cultureel zelfbewustzijn, de leefkwaliteit en identiteit van onze inwoners, van jong tot oud en met alle achtergronden en opleidingsniveaus. Culturele voorzieningen geven inwoners de mogelijkheid verhalen te delen, anderen te ontmoeten en hun creatieve talenten te ontwikkelen. We willen dat cultuur een breed bereik heeft zodat alle inwoners zich herkennen in het aanbod. Daarom zetten wij de komende jaren in op 'Kunst en cultuur voor iedereen'.

Doelen Deelprogramma 3.5: Cultuur en evenementen

Cultuur

- Kunst en cultuur voor iedereen
- Een sterke basis
- City of talent

Evenementen

- Grotere maatschappelijke waarde evenementen
- Evenementen voor iedereen
- Groene evenementen

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Kadernota 'Kunst en cultuur voor iedereen' 2021-2028](#)

[Cultuurnota 'Cultuur maakt gelukkig' 2025 - 2028](#)

[Koersdocument We the North 2025-2028](#)

[Lokale publieke media-instelling 2024-2028](#)

[Verkenning nieuw muziekcentrum \(2018\)](#)

[Visie Martiniplaza \(2021\)](#)

[Toekomstvisie Evenementen 2023](#)

[Nota vergunningen evenementen \(2025\)](#)

Relevante ontwikkelingen

Cultuurnota 'Cultuur maakt gelukkig'

Op 20 november 2024 heeft uw raad de nieuwe cultuurnota 'Cultuur maakt gelukkig 2025-2028' vastgesteld. Hiermee zetten we het beleid van de afgelopen jaren voort op basis van de kadernota 'Kunst en cultuur voor iedereen 2021-2028'. We blijven inzetten op onze strategieën *Samenleven met cultuur*, *Overal cultuur*, *Ruim baan voor talent en vernieuwing* en *Sterke basis*. Maar om in te kunnen spelen op de veranderende situatie, nieuwe vraagstukken en ontwikkelingen uit het veld plaatsen we enkele nieuwe accenten binnen de bestaande strategieën. Een belangrijk accent is het stimuleren van de bedrijfsmatige gezondheid in de sector. De veerkracht en wendbaarheid bij culturele organisaties en initiatieven en makers staat steeds meer onder druk. Om te zorgen voor een gezond en duurzaam toekomstperspectief willen wij onze verantwoordelijkheid nemen in het creëren van een stevig fundament waarop de sector kan bouwen. Zo waarborgen we de kwaliteit en diversiteit van het aanbod op korte termijn, en werken we aan het toekomstperspectief na 2028.

Landelijke ontwikkelingen

In november is door de Tweede Kamer besloten dat de BTW-verhoging van 9 naar 21% op theaters, musea, sport en boeken voorlopig van tafel gaat. Het voorstel was onderdeel van het belastingplan 2025, maar stuitte op veel verzet omdat o.a. cultuurbezoek voor veel mensen onbetaalbaar ging worden. Er wordt gezocht naar alternatieve dekkingsbronnen, mochten deze niet worden gevonden dan gaat de BTW-verhoging alsnog in werking per 1 januari 2026.

Minister Bruins van OCW en de Tweede Kamer zijn bereid om van de Culturele Basisinfrastructuur (BIS) een zesjarige regeling te maken i.p.v. de huidige vier jaar. Dit betekent dat er voor landelijk gefinancierde instellingen meer zekerheid is over inkomsten. De komende tijd moet worden uitgezocht hoe dit handen en

voeten te geven, aangezien veel gemeenten en provincies wel werken met een cyclus van vier jaar. Groningen werkt al wel met een cyclus van acht jaar, de kadernota, hierin zijn niet alle instellingen opgenomen.

Koersdocument We the North

Sinds 2017 vormen we samen met de drie noordelijke provincies en de steden Leeuwarden, Assen en Emmen een stedelijke culturele regio onder naam We the North. Daarmee hebben we onszelf landelijk op de kaart gezet als innovatieve regio met flinke culturele ambities. De kansen en kracht van dit samenwerkingsverband willen we de komende jaren verder bestendigen, wat betekent dat we via een groeimodel investeren in meer steun aan de sector via netwerken. Dit in aanvulling op het bestaande beleid van alle deelnemende overheden. Voor 2025-2028 zijn de ambities, verwoord in het Koersdocument, van We the North:

- Meerjarige subsidiëring voor bewezen netwerken (4 jaar);
- Kortlopende subsidies voor nieuwe en ontluikende netwerken (1 tot 2 jaar);
- Budget voor lobby en communicatie;
- We the North innoveert.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Culturele infrastructuur	
Een breed en divers aanbod van (laagdrempelige) culturele en kunstzinnige activiteiten en faciliteiten, waar iedereen, jong en oud, arm en rijk aan kan meedoen.	• We hebben de nieuwe cultuurnota 'Cultuur maakt gelukkig 2025-2028' opgeleverd, 8 nieuwe instellingen hebben hun entree gemaakt 2 instellingen zijn afgefallen; • We hebben in totaal 32 culturele instellingen gesubsidieerd voor het programmeren en maken van cultureel aanbod; • Door een bijdrage vanuit het Rijk is er geld om 4 bibliotheken te renoveren, de eerste verbouwing heeft al plaatsgevonden. De vernieuwde bibliotheek in Lewenborg is in december geopend de anderen volgen in 2025; • In de eerste helft van het jaar is er een campagne ontwikkeld voor jongeren door Marketing Groningen, overal in de stad was dit zichtbaar op abri's en op social media; • Onderdeel van Wintergoud was 'Sterren op de ster', waarbij amateurkoren en zangers kerstliedjes ten gehore brachten op de vernieuwde Grote Markt.
De stad kent een complete culturele keten in meerdere disciplines, biedt ruimte aan vernieuwingen die een aanvulling vormen op dit aanbod en heeft oog voor het bestaande culturele erfgoed.	• We zijn begonnen met de nieuwbouw voor de integrale herhuisvesting van VRIJDAG aan de St. Jansstraat; • We hebben verder gewerkt aan een nieuw muziekcentrum als opvolger van De Oosterpoort. Er is vergelijkend onderzoek uitgevoerd tussen de

	voorkeurslocatie Stationsgebied en het voorterrein van de Suiker als alternatief; • We hebben verder gewerkt aan de uitwerking van de visie op Martiniplaza (programma en vastgoed). Ook is in beeld gebracht wat het langer in stand houden van Martiniplaza tot 2035 vraagt; • We hebben verder gewerkt aan een concept beleidskader broedplaatsen, begin 2025 aan de raad voor te leggen voor wensen en bedenkingen; • We hebben het verduurzamen van de Machinefabriek, onderkomen van NITE, voorbereid; • We zijn een verkenning gestart naar het invullen van een deel van de voormalige tabaksfabriek Niemeyer met een cultureel programma; • We zijn een verkenning gestart naar het maatschappelijk, deels met cultuur, invullen van de voormalige Camera-bioscoop.
De sector heeft een sterke basis, met gezonde arbeidsrelaties, goede organisatiestructuren en onafhankelijk toezicht, aan de hand van de landelijke codes voor Cultural Governance en Fair Practice.	• Er hebben 14 professionals en instellingen meegedaan aan het programma Atana Noord, dat als doel heeft het diverser maken van de top van culturele instellingen; • Vanuit het samenwerkingsverband We the North is geïnvesteerd in het programma Leiderschap in cultuur, er waren 20 deelnemers; • We hebben voor de tweede en laatste keer de Fair Practicemiddelen uitgekeerd zodat instellingen stappen konden nemen Fair Pay te implementeren; • Raden van toezicht van de culturele instellingen konden gebruik maken van een zelfevaluatiescan om te toetsen of ze voldeden aan de code governance cultuur.
Talentvolle kunstenaars kunnen zich ontwikkelen en presenteren binnen de complete keten van talentontwikkeling in meerdere disciplines in onze stad én in het gehele Noorden.	• We hebben 2 beeldende stipendia uitgereikt; • We hebben 2 literaire stipendia uitgereikt; • Er zijn 7 talenten ondersteund vanuit de 'bewezen talentregeling'; • We hebben onze ontwikkelingstrajecten voor talent WtN - Station Noord - Hit the North en de Noordenaars gecontinueerd.
Grotere maatschappelijke waarde evenementen, inclusieve openbare ruimte voor iedereen.	• Afgelopen jaar is voor het eerst Wintergoud georganiseerd, een vrij toegankelijk evenement dat goed werd bezocht en goed werd ontvangen door de bewoners; • In 2024 zette Groningen evenementen in om de verbinding tussen onderwijs, kennisinstellingen en het bedrijfsleven te versterken; • Via samenwerkingen met onder andere de Hanzehogeschool, Rijksuniversiteit Groningen en

	ondernemersnetwerken werden evenementen ingezet als platform voor innovatie en talentontwikkeling; • Programma's zoals CrossWise en zakelijke side-events bij ESNS brachten bedrijven en studenten samen.
Goede balans in levendigheid en leefbaarheid	• Sterke daling van het aantal meldingen (zie indicatoren); • Stiltedagen zijn op basis van ervaring van afgelopen jaar in 2025 weer vastgelegd om rustperiodes te garanderen; • De herijkte nota vergunningen en evenementen zorgde voor een nieuwe eindtijd bij dance-evenementen, onder andere op het evenemententerrein Stadspark; • Er worden meerdere terreinen onderzocht voor de spreiding van evenementen; • De voicemailservice is actief zodat er telefonisch meldingen gedaan kunnen worden.
Evenementen zijn inclusief, divers en toegankelijk voor iedereen.	• De Werkgroep Toegankelijkheid adviseerde organisatoren en beoordeelde evenementen zoals Roze Zaterdag, ESNS en de KEI-week; • Er werd een pilot Safe Spaces uitgevoerd om sociale veiligheid te verbeteren; • Via de Stadjerspas kregen mensen met een lager inkomen toegang tot evenementen; • Alle door de gemeente gesubsidieerde intochten waren zonder Zwarte Pieten; • Er is op landelijk niveau een poging ondernomen om een slechtweertfonds te creëren. De gemeente en provincie Groningen hebben samen met het Rijk afspraken gemaakt om te komen tot een landelijk garantiefonds voor evenementen. Helaas heeft het huidige kabinet besloten om deze plannen niet verder te realiseren, waarmee een belangrijke kans voor structurele ondersteuning van evenementenorganisaties is gemist; • Onder de naam '3, 2, 1 Goud en Nieuw', als onderdeel Wintergoud, bood de gemeente een feestelijk alternatief voor consumentenvuurwerk, waarmee op een veilige en milieuvriendelijke manier het nieuwe jaar ingeluid kon worden.
Evenementen worden zo duurzaam en ecologisch mogelijk georganiseerd.	• Afvalreductie werd gestimuleerd door nascheiding en herbruikbare bekertjes bij grote evenementen als ESNS en Noorderzon; • Via sessies met GROENN en Forkranger maakten organisatoren bewuste cateringkeuzes en beperkten ze voedselverspilling;

	• Duurzame energieoplossingen, zoals waterstofaggregaten, en fietsstimulering met Groningen Bereikbaar verminderden de ecologische impact; • Kennissessies boden organisatoren concrete handvatten voor circulaire oplossingen; • Bij de ontwikkeling van Evenemententerrein Stadspark worden zaken als een vaste stroomvoorziening meegenomen.
Cultuur beleven	
Meer kinderen kunnen hun (creatieve en/of kunstzinnige) talenten ontdekken en ontwikkelen door een goed en passend cultuuraanbod binnen het onderwijs; Er is een goed cultuuraanbod voor het onderwijs.	• Er is gewerkt aan de regionale onderwijsaanpak, deze gaat in 2025 van start; • Er zijn in 8 wijken Open Studio's opgezet, jongeren kunnen hier terecht om laagdrempelig deel te nemen aan culturele activiteiten. 2 Open Studio's zijn ondergebracht bij culturele instellingen in het centrum; • Er is een educatief programma ontwikkeld voor de Kunstwerf zodat bewoners en jongeren kennis kunnen maken met de instellingen op de Kunstwerf; • De nieuwe regeling Cultuureducatie met Kwaliteit is voorbereid, dit gaat in 2025 van start.
Meer inwoners komen op een laagdrempelige wijze in aanraking met cultuur door (onder andere) de aanwezigheid van een tijdelijk of permanent aanbod van kunst en erfgoed in de openbare ruimte; Inwoners worden gestimuleerd om kunst en cultuur te bezoeken of zelf aan kunst en cultuur te doen.	• Het aantal cultuurcoaches in de wijken en dorpen is uitgebreid naar Haren en de wijk Corpus den Hoorn. Het programma VRIJDAG in de Buurt, waar de cultuurcoaches onder vallen, is nu actief in 10 wijken en 2 dorpen; • De Wijk de Wereld vond dit jaar voor de zevende keer plaats, dit keer in De Wijert; • Tijdens Eurosonic Art waren verschillende kunstwerken te bezichtigen, één hiervan was het kunstwerk 'Stille strijd' wat symbool staat voor mentale problematiek bij jongeren; • We hebben de ontwikkeling van het slavernijmonument ondersteund. Er is gekozen om 2 monumenten te realiseren; • Er is dit jaar weer goed gebruik gemaakt van het Volwassenenfonds. Uit een impactmeting blijkt dat deelnemers zich beter voelen en meer contacten onderhouden na het deelnemen aan sport of cultuur via het Volwassenenfonds; • Er is een nieuwe nota mediabeleid 2024-2028 vastgesteld.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij BV
- Groninger archieven

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

03.5 Cultuur en evenementen

Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
03.5.1 Culturele infrastructuur	36.817	40.197	39.583	614
03.5.2 Cultuur beleven	27.193	29.064	27.991	1.073
Totaal	64.010	69.261	67.573	1.687
<i>Baten</i>				
03.5.1 Culturele infrastructuur	16.613	20.088	19.809	-279
03.5.2 Cultuur beleven	732	1.732	1.135	-597
Totaal	17.345	21.820	20.943	-876
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	46.665	47.441	46.630	811
<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	6182	6182	6.182	0
Totaal onttrekkingen	4668	4740	4.740	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	48.179	48.883	48.072	811

Financiële toelichting

03.5.1 Culturele infrastructuur	Lasten	Baten
Plankosten het nieuwe muziekcentrum en Martiniplaza	381	
Sinds 2023 hanteren wij de strategische investeringsagenda (SIA) waarvan de projecten het nieuwe muziekcentrum en nieuwbouw Martiniplaza deel uitmaken. In 2024 is hiervoor aan plankosten 1,0 miljoen euro beschikbaar gesteld. Hiervan is in 2024 0,4 miljoen euro niet besteed. De omvang van de investeringsopgave binnen de SIA en het knellende financiële perspectief noodzaakt ons om een brede afweging te		

maken. Dit zorgt er onder meer voor dat de uitwerking van de plannen voor het nieuwe muziekcentrum en Martiniplaza langer duren.		
Programmering en horeca	258	-163
Voor programmering en horeca was 2024 een drukker jaar dan wij hadden verwacht. Het aantal events is ten opzichte van 2023 met 15% gestegen. Bij de tweede voortgangsrapportage hebben we 3,5 miljoen euro hogere baten geprognoseerd en 3,4 miljoen euro hogere lasten, per saldo 169 duizend euro voordeel. In het kader van rechtmatigheid is de begroting 2024 hierop aangepast. Ten opzichte van de aangepaste begroting geeft de definitieve realisatie van baten en lasten in 2024 per saldo een aanvullend voordeel van 95 duizend euro.		
Overig	-25	-116
Diverse overige verschillen tellen op tot een nadeel van 141 duizend euro. Dit is onder meer het gevolg van onderhoudskosten Oosterpoort. Het beschikbare budget hiervoor is gebaseerd op een minimum aan onderhoud, maar door het benodigde onderhoud en het toenemend aantal storingen hebben we in 2024 98 duizend euro hogere lasten dan begroot.		

03.5.2 Cultuur beleven	Lasten	Baten
SPUK lokale bibliotheekvoorzieningen	604	-604
Het Rijk heeft via de 'Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidie toekomstbestendige lokale bibliotheekvoorzieningen' een bedrag van 880 duizend euro beschikbaar gesteld voor de periode 2024-2025. We hebben hiervan in 2024 276 duizend euro besteed aan het versterken van 4 bibliotheekvoorzieningen. We hebben hierdoor een voordeel van 604 duizend euro op baten en lasten. Het gedeelte van de regeling wat in 2024 niet besteed is zal in 2025 worden ingezet.		
Groninger Archieven	339	
De Groninger Archieven hebben geen recht op BTW teruggave. De bijdrage aan deze gemeenschappelijke regeling is dan ook inclusief BTW. Door compensatie van een deel van deze BTW via het BTW-compensatiefonds hebben we een voordeel van 339 duizend euro.		
Overig	130	7
Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 137 duizend euro.		

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 4: Dienstverlening en bestuur

In dit programma staat de dienstverlening aan onze inwoners en de ondersteuning van het bestuur en de organisatie centraal. Daarnaast worden de algemene inkomsten verantwoord zoals het gemeentefonds en belastingen, evenals de baten en de lasten van de bedrijfsvoering van de gemeente Groningen (overhead). Ook verantwoorden we in dit programma de financiën van wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken. Het hierbij behorende beleid is opgenomen in paragraaf 1: [Wijkontwikkeling en wijkvernieuwing](#).

De gebiedsteams en wijk- en dorpswethouders zijn het gezicht van de gemeente in onze wijken, buurten en dorpen. We verbinden de gemeentelijke programma's met de specifieke opgaven in wijken en dorpen en initiatieven van bewoners. Het Programmabureau Integraal gebiedsgericht werken zet in op de wijk- en dorpsontwikkeling als basis. Voor een aantal wijken hebben we extra aandacht met de intensivering van de wijkvernieuwing. In deze paragraaf benoemen we per gebied de opgaven voor onze wijken en dorpen en formuleren op basis hiervan de resultaten en activiteiten van het gebiedsprogramma die we willen bereiken

We zijn een organisatie die van ruimtelijk tot sociaal gebied bijna vierhonderd producten en diensten aanbiedt. We willen onze dienstverlening blijven verbeteren vanuit het perspectief van de inwoners en ondernemers. Het is onze ambitie om als één gemeente te communiceren. We blijven daarom inzetten op het verbeteren van de samenwerking tussen organisatieonderdelen en streven naar toegankelijke fysieke en digitale dienstverlening voor onze inwoners. We faciliteren zo optimaal mogelijk onze gemeentelijke taken. Het beleid voor onze bedrijfsvoering worden beschreven in paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Deelprogramma's

Het programma Bestuur en dienstverlening bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- **Dienstverlening**
- **College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing**
- **Algemene inkomsten en post onvoorzien**
- **Overhead en ondersteuning organisatie**

Financieel overzicht lasten en baten

04 Dienstverlening en bestuur

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2024	Actuele Begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
<i>Lasten</i>				
04.1 Dienstverlening	19.519	19.519	18.203	1.316
04.2 College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing	74.073	74.073	62.187	11.886
04.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien	10.140	10.140	6.000	4.140
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	162.697	162.697	156.785	5.912
Totaal	266.429	266.429	243.175	23.254
<i>Baten</i>				
04.1 Dienstverlening	5.805	5.805	5.744	-61

04.2	College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing	50.144	50.145	42.364	-7.781
04.3	Algemene inkomsten en post onvoorzien	891.358	891.358	898.003	6.645
04.4	Overhead en ondersteuning organisatie	17.949	17.949	16.133	-1.816
	Totaal	965.257	965.257	962.244	-3.013
	Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	698.828	698.828	719.069	-20.241
<i>Reserve mutaties</i>					
	Totaal toevoegingen	45.772	45.772	47.129	-1.357
	Totaal onttrekkingen	72.030	72.030	70.530	1.500
	Saldo van baten en lasten na reservemutaties	725.086	725.086	742.468	-17.382

Deelprogramma 4.1: Dienstverlening

Als gemeente zijn we voor een groot deel een dienstverlener voor onze inwoners en ondernemers. Ons streven is om de gemeentelijke dienstverlening zo duidelijk en toegankelijk mogelijk te leveren, met oog voor de menselijke maat. We proberen proactief te voldoen aan de informatiebehoeften van inwoners en stellen hierbij onze inwoner centraal. We zijn transparant en bereikbaar voor iedereen en staan open voor signalen uit de samenleving.

Doelen Deelprogramma 4.1: Dienstverlening

- We stellen onze inwoners en ondernemers centraal. We zijn er voor onze inwoner en ondernemer en richten onze dienstverlening in vanuit hun perspectief;
- Onze inwoners en ondernemers ervaren één gemeente. We spreken met één mond en houden oog voor de menselijke maat;
- Informatie en relevante gegevens inzichtelijk op één centrale plek. Voor goed contact tussen inwoner en gemeente zijn de actuele behoeften en de juiste beschikbare informatie van groot belang. Op deze manier hoeven inwoners maar één keer hun verhaal te doen, ongeacht wie ze spreken;
- Het contact is kanaalonaafhankelijk. De inwoner of ondernemer kiest het gewenste contactkanaal, waarbij deze kanalen allemaal naadloos op elkaar zijn aangesloten. We schrijven in duidelijke taal en voldoen aan wettelijke toegankelijkheidseisen;
- Digitaal waar kan, fysiek waar nodig. Wij zorgen voor een optimale digitale dienstverlening waar men snel en goed geholpen wordt. Wij zijn er daarbij als gemeente voor al onze inwoners: De fysieke dienstverlening blijft vindbaar en beschikbaar;
- Proactief en Preventief. Vanuit onze functie als dienstverlener willen we niet alleen reageren op de vraag van buiten, maar ook proactief zijn in onze hulp aan inwoners die daar recht op hebben.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Visie op Dienstverlening \(2021\)](#)

[Groninger Digitale Ambitie \(2021\)](#)

Relevante ontwikkelingen

Onze inwoners en ondernemers zien één gemeente en willen ook één gemeente ervaren. Hierin is het dan ook onze missie om de dienstverlening van de gemeente Groningen te blijven aanbieden vanuit het perspectief van deze inwoner en ondernemer. De belangrijke taak die de komende jaren dan ook voor ons ligt is het integraal inrichten en beheren van onze dienstverlening:

- Mijn Groningen: We hebben het aantal beschikbare producten in ons dienstverleningsportaal Mijn Groningen uitgebreid naar 45. Hiermee maken we het voor nog meer zaken bij de gemeente mogelijk om de voortgang te volgen. Op deze manier weten inwoners en ondernemers nog beter waar ze aan toe zijn;
- Beeldbellen: Het dienstverleningsconcept van Burgerzaken is voor verschillende producten uitgebreid met de mogelijkheid tot beeldbellen, zodat inwoners hiervoor niet meer naar de publiekslocatie hoeven te komen;
- Vertaalfunctie: Op de gemeentelijke website hebben we het mogelijk gemaakt dat inwoners de informatie kunnen vertalen naar meer dan dertig verschillende talen (rechts boven in de website). Hierdoor is de informatie op onze website voor anderstaligen beter toegankelijk.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Regie op dienstverlening	
• Onze dienstverlening inrichten vanuit het perspectief van de inwoner en ondernemer; • Eén gemeente: voor de inwoner spreken met één mond (integraliteit).	• Inrichten overheidsbrede loketten: We zijn gestart met een praktijkinitiatief in samenwerking met de rijksoverheid, waarbij we inwoners die bij ons aan de loketten komen sneller kunnen helpen door gebruik te maken van professionellijnen (hotlines) richting de grote uitvoeringsinstanties (UWV, SVB, etc.); • We hebben het aanbod van producten en diensten binnen Mijn Groningen uitgebreid naar 45, waaronder nieuwe producten op het gebied van Burgerzaken en Werk & Participatie.
Burgerzaken	
• Onze dienstverlening toegankelijk en bereikbaar houden, zowel fysiek als digitaal; • Huidige niveau van de kwaliteit van de Basisregistratie personen handhaven en in 2024 voldoen aan de wettelijke norm 'goed'; • Goed opvangen van de vijfjaarlijkse piek in reisdocumenten (2024-2029); • De organisatie van de Europese Parlementsverkiezing in juni 2024.	• Het dienstverleningsconcept uitgebreid met persoonlijk en veilig beeldbellen met inwoners die niet in staat zijn om op locatie te komen. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in een Hostmanship traject om de ontvangstervaring van de inwoner te verbeteren; • Kwaliteit Basisregistratie: Wettelijke norm 'goed' overstegen. Foutloze score op de zelfevaluatie BRP. Geen aanbevelingen vanuit het Ministerie van Binnenlandse zaken ontvangen; • Piek reisdocumenten: In 2024 zijn er door goede planning en organisatie 40.000+ reisdocumenten afgegeven aan onze inwoners; • Met goed gevolg de Europese Parlementsverkiezing van juni 2024 georganiseerd.

Website en nieuwsbrieven	
Binnen- en buitenwereld aan elkaar blijven verbinden en aansluiten bij wensen en behoeften van inwoners.	- We hebben we de vormgeving van de gemeentelijke nieuwsbrieven verbeterd, zodat ze toegankelijker en begrijpelijker zijn voor onze inwoners. - Op de gemeentelijke website hebben we veel informatie herschreven in begrijpelijke taal en daarnaast een vertaalfunctie en nieuwe iconen toegevoegd.
Belastingen (Noordelijk Belastingkantoor)	
Vanuit onze regierol het NBK laten uitgroeien tot een deskundige, betrouwbare en flexibele organisatie die haar werk tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten uitvoert.	Er is door het Noordelijk Belastingkantoor op een strak georganiseerde en effectieve wijze gebouwd aan een robuuste en toekomstbestendige organisatie. We hebben erop gestuurd dat de afspraken uit de Service Level Agreement (SLA) worden nagekomen en gestreefd wordt naar vernieuwend, efficiënt en klantgericht (samen)werken.
Klant Contact Centrum	
- Als gezicht van de gemeente de vragen van inwoners en ondernemers zo goed mogelijk beantwoorden; - Vanuit de signaleringsrol actief bijdragen aan het verbeteren van de dienstverlening.	- We nemen de tijd om vragen te beantwoorden en burgers en bedrijven te helpen bij digitale aanvragen. We zien dat we telefonisch steeds meer de complexere vragen van onze inwoners krijgen; - We hebben vanuit onze signaalfunctie gestuurd op het continu verbeteren van onze dienstverlening.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- GR Noordelijk Belastingkantoor

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

04.1 Dienstverlening				
Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
04.1.1 Dienstverlening	17.968	19.519	18.203	1.316
Totaal	17.968	19.519	18.203	1.316
<i>Baten</i>				

04.1.1 Dienstverlening	5.037	5.805	5.744	-61
Totaal	5.037	5.805	5.744	-61
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	12.931	13.714	12.459	1.255

<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen				
Totaal onttrekkingen				
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	12.931	13.714	12.459	1.255

Financiële toelichting

4.1.1 Dienstverlening	Lasten	Baten
Namenrecht: invoering dubbele geslachtsnaam	475	-326
Per 1 januari 2024 hebben ouders de mogelijkheid om bij de geboorteaangifte of erkenning van een kind te kiezen voor een dubbele geslachtsnaam. Daarbij was ook gedurende één jaar de mogelijkheid om dit met terugwerkende kracht te doen. Hier maakten minder ouders gebruik van dan verwacht, waardoor de personeelskosten 475 duizend euro lager uitvallen en de inkomsten (leges) 326 duizend euro lager.		
Inhuur Publieke Dienstverlening	744	
Gezien de krapte op de arbeidsmarkt is het slechts beperkt mogelijk geweest om extern personeel in te huren. Deze werkzaamheden zijn deels opgevangen door vast personeel uit de backoffice. Hierdoor is 744 duizend euro van het inhuurbudget in 2024 vrijgevallen.		
Proceskostenvergoedingen Belastingen	-589	
Als gevolg van grote hoeveelheid bezwaar- en beroepschriften heeft het Noordelijk Belastingkantoor hogere uitvoeringskosten gemaakt voor afhandeling van deze extra WOZ-bezwaren en beroepen. Verder is er medio 2024 een uitspraak gedaan in een hoger beroepszaak over de hoogte van de kosten van rechtsbijstand in bezwaar en beroep. Hierin stond de vergoeding per procespunt ter discussie. Volgens deze uitspraak van de Hoge Raad moest een hoger tarief worden gehanteerd.		
Noordelijk Belastingkantoor	494	
Het resultaat op de bijdrage aan het Noordelijk Belastingkantoor bedraagt 494 duizend euro positief. Het resultaat wordt met name verklaard door een positief resultaat op de ICT-kosten voor de belastingapplicatie en de kantoorautomatisering.		
Overige verschillen	353	107
De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 460 duizend euro. Dit wordt met name verklaard door vacatureruimte. Het is slechts beperkt mogelijk geweest om extern personeel in te huren.		

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 4.2: College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing

In het deelprogramma College, Raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken richten we ons op de partners die College en Raad ondersteunen (zoals de griffie en de ombudsman). Begrotingsposten die nog niet direct aan een beleidsveld (kunnen) worden overgeheveld, worden eerst op ook in dit deelprogramma begroot (concernstelposten). Daarnaast verantwoorden we in dit programma de financiën van wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken. Het beleid van gebiedsgericht werken is opgenomen in Paragraaf 1: [Wijkontwikkeling en wijkvernieuwing](#).

De griffie heeft tot doel de raad zo goed mogelijk te ondersteunen bij zijn werk. Naast de logistiek gaat het daarbij ook om de procesinhoudelijke ondersteuning. De griffie levert een actieve bijdrage aan de wijze waarop de raad functioneert en kan meebewegen met diverse maatschappelijke ontwikkelingen.

Doelen Deelprogramma 4.2: College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing

- De in 2022 nieuw gekozen raad bevat veel nieuwe raadsleden en om hen zo goed mogelijk te ondersteunen, is nabijheid van de griffie in het stadhuis dringend gewenst. In 2023 is het eindelijk zo dat de griffie in het stadhuis zijn werkplek heeft en dat maakt het contact tussen raadsleden en griffiemedewerkers een stuk gemakkelijker. Vanuit de griffie wordt ernaar gestreefd de raad nog beter en sneller te ondersteunen, zowel bij praktische zaken als meer inhoudelijk;
- Het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) werkt op basis van het coalitieakkoord en hanteert een bestuursstijl die ruimte geeft aan inbreng, wijziging, verbetering en coproductie met belangenorganisaties, bewoners, deskundigen, ondernemers;
- De ombudsman behandelt ter uitvoering van de opdracht van de raad, als externe instantie klachten van burgers over gedragingen van de gemeente, maar ook klachten die betrekking hebben op stichting WIJ, de GGD, Beschermd Wonen en Opvang en het Noordelijk Belastingkantoor (NBK), voor zover het de inwoners van de gemeente Groningen betreft. De grondslag daarvoor ligt in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht. De gedragingen van de verschillende organisaties worden getoetst aan de normen van behoorlijkheid. De ombudsman is onafhankelijk en onpartijdig en heeft oog en oor voor de burgers die er met de betreffende organisatie niet uitkomen;
- De doelen van wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken zijn te vinden in [Paragraaf 1](#). We onderscheiden zeven gebieden: [Centrum](#), [Oude Wijken](#), [Zuid](#), [Oost](#), [West](#), [Haren](#) en [Ten Boer](#).

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Wijzigingen werkwijze raad \(september 2020\)](#)

[Reglement van Orde 2022 gemeenteraad](#)

Relevante ontwikkelingen

Op dit programma zijn geen relevante ontwikkelingen.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
College, Gemeenteraad en Griffie	
Verdere implementatie van de werkwijzen van de raad en ondersteunende (digitale) systemen.	Met een goed functionerende en goed ondersteunde agendacommissie die elke week vergadert krijgt de werkwijze steeds meer gestalte en door constante monitoring worden verdere verbeteringen doorgevoerd.
Een professioneel ondersteunde, goed geïnformeerde raad en fracties die in staat zijn hun werkzaamheden uit te voeren.	Met een grotere grip op de lange-termijnagenda die voor zowel raad, college als organisatie leidend is lukt het steeds beter voor de raad om de eigen agenda te bepalen. De doorstroom in de raad (het vele tussentijdse vertrek van raadsleden) stelt de griffie voor een extra uitdaging om het kennisniveau van de raad in het algemeen op peil te houden. Vanuit de griffie zelf, maar onder andere ook door de agendacommissie en het audit committee wordt met werkbezoeken, workshops en beeldvormende sessies geprobeerd het kennisniveau van de raadsleden verder te bevorderen.
Ombudsman	
Herstel van het vertrouwen van de burger in de betreffende organisaties is een belangrijk doel. De inzet van de ombudsman (interventie) is er daarom op gericht dat de burger zich gehoord voelt naar aanleiding van zijn klacht of probleem (uiting van onvrede). En vervolgens dat het probleem wordt opgelost, er contact wordt gelegd of hersteld of een antwoord op de vraag wordt verkregen als dat bij de betrokken organisatie niet is gelukt. Het kan ook betekenen dat de gang van zaken door de ombudsman onderzocht wordt. De uitkomst van het onderzoek kan vergezeld gaan van een oordeel, advies of aanbeveling. Waarbij een ander belangrijk doel is dat de organisatie kan leren van de aangebrachte en behandelde zaken.	Burgers kunnen via mail of telefoon contact opnemen met de ombudsman. Als de burger dat wil of de ombudsman dat nodig acht worden mensen uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek. In 2024 hebben 291 mensen contact opgenomen met de ombudsman voor een situatie waarvoor de ombudsman bevoegd is. Daarvan betroffen 211 verzoeken de gemeente. De ombudsman heeft in deze gevallen twee dingen kunnen doen. Middels een snelle actie een proces kunnen vlottrekken en ervoor kunnen zorgen dat de organisatie en de burger op zoek gaan naar een oplossing. Daarnaast heeft de ombudsman onderzoek gedaan naar het proces en/of de bejegening. In totaal heeft de ombudsman 94 dossiers afgerond voor de gemeente, 25 voor WIJ Groningen en 8 voor het NBK. Het aantal dossiers is gestegen ten opzichte van vorige jaren, en het aantal mensen dat na het eerste contact niet meer op komt dagen is gehalveerd. Om het vertrouwen te herstellen heeft de ombudsman de ombudskoffie geïntroduceerd. Zij is zo'n 25 keer koffie wezen drinken met inwoners op diverse locaties in de gemeente. Daarmee is de zichtbaarheid vergroot en ontvangt de ombudsman signalen over het leven en wonen in de gemeente.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Vereniging Groninger Gemeenten

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

04.2 College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing				
Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
04.2.1 College, gemeenteraad en griff	8.591	40.781	34.545	6.236
04.2.2 Wijkontwikkeling en wijkvernie	13.284	19.208	16.487	2.721
04.2.3 Versterken en vernieuwen	8.427	14.084	11.155	2.929
Totaal	30.303	74.073	62.187	11.886
<i>Baten</i>				
04.2.1 College, gemeenteraad en griff	2.050	29.763	26.090	-3.673
04.2.2 Wijkontwikkeling en wijkvernie	1.075	5.728	4.516	-1.212
04.2.3 Versterken en vernieuwen	8.997	14.654	11.758	-2.896
Totaal	12.122	50.144	42.364	-7.781
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	18.181	23.929	19.824	4.105
<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	16479	43803	43.803	0
Totaal onttrekkingen	30400	71882	70.382	1.500
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	4.260	-4.150	-6.756	2.606

Financiële toelichting

04.2.1 College, gemeenteraad en griffie	Lasten	Baten
Programma nieuwkomers	4.984	-1.564
In 2024 bedraagt het totaalresultaat op het programma nieuwkomers ruim 3,4 miljoen euro voordelig. Dat zit hem voornamelijk in de volgende aspecten:		
• Er vonden minder leefgeld-uitbetalingen voor bewoners plaats (lagere lasten en baten van 1,8 miljoen euro)		

- Door een verlenging van de huurovereenkomst van een locatie zijn projectgelden voor nieuwe locaties vrij komen te vallen, met uitzondering van de kosten voor een verbouwing (lagere lasten van 1,5 miljoen euro) - Het overige deel bestaat uit kleinere incidentele onderbestedingen		
Pensioenvoorziening wethouders	-1.461	3
Er wordt per jaar 320 duizend euro begroot voor de dotatie aan de voorziening van wethouderspensioenen. Door een rentedaling van bijna 1% is de contante waarde eind 2024 hoger dan in 2023, wat tot een nadelige afwijking in de dotatie van 1,46 miljoen euro leidt.		
Duurzame inzetbaarheid oudere werknemers	196	0
- In de begroting waren middelen beschikbaar gesteld voor de duurzame inzetbaarheid van oudere medewerkers in de gemeentelijke organisatie. Met dat doel werd de VWOW-regeling (Vermindering Werkweek Oudere Werknemers) uitgewerkt. Uiteindelijk is deze regeling in 2024 niet uitgevoerd, om welke reden de lasten 893 duizend euro lager uitvallen dan begroot; - De vrijval op het VWOW-budget is voor 697 duizend euro ingezet als dekking voor de dotatie aan de voorziening voor de RVU-regeling (Regeling voor Vervroegde Uittreding)		
Overige	2.517	-2.112
De overige, kleinere ontwikkelingen tellen per saldo op tot een voordeel van 405 duizend euro.		

4.2.2 Wijkontwikkeling en wijkvernieuwing	Lasten	Baten
Wijkontwikkeling en Wijkvernieuwing	2.780	-1.212
In 2024 bedraagt het totaalresultaat op het Uitvoeringsprogramma Wijkontwikkeling en Wijkvernieuwing bijna 1,6 miljoen euro voordelig. Hieronder volgt een toelichting op de belangrijkste onderdelen van dit resultaat.		
<i>Specifieke uitkering Kansrijke Wijken en Regiodeal (lagere lasten en baten van 1,2 miljoen euro)</i> In 2024 hebben we middelen ontvangen voor o.a. de SPUK Kansrijke Wijken en de Regiodeal. In 2025 en latere jaren volgen pas de kosten voor de SPUK Kansrijke Wijken. In de jaarrekening leidt dit in totaal tot lagere lasten en baten van ca. 1,2 miljoen euro; <i>Resultaat wijken (lagere lasten van 1,0 miljoen euro en hogere baten van 0,2 miljoen euro)</i> Voor de wijkvernieuwing hebben we vertraging opgelopen door o.a. capaciteitsvraagstukken. Deze projecten schuiven door naar 2025. Dit raakt onder meer het project Bedumerweg. Daarnaast is een aantal initiatieven vanuit andere budgetten/subsidies bekostigd; <i>Overige</i> De overige afwijkingen, waaronder diverse kleinere afwijkingen in relatie tot Wijkontwikkeling tellen op tot een voordeel van 0,4 miljoen euro.		
Overige	-59	
De overige afwijkingen tellen op tot een nadeel van 59 duizend euro.		

4.2.3 Versterken en vernieuwen	Lasten	Baten
Batch 1588	1.269	-1.269
Voor de uitvoering van de subsidieregeling 'Versterkingsopgave Groningen Batch 1588' is subsidie van het Rijk ontvangen met een totale omvang van 40,8 miljoen euro. Het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) is de uitvoeringsorganisatie die voor de gemeente Groningen deze subsidies verstrekt.		

In 2024 is de uitvoering van de Batch 1588-regeling volledig afgerond. We hadden verwacht 5,5 miljoen euro te besteden, de werkelijke besteding bedroeg 4,2 miljoen euro.
De afrekening met het SNN vindt plaats in 2025.

Blok B	1.852	-1.852
Onder de subsidieregeling blok B vallen het funderingsherstel in Woltersum, de regeling Energieneutraal Ten Post en de subsidieregeling voor particulieren via het SNN. Voor de uitvoering van deze regeling is subsidie van het Rijk ontvangen. In de begroting 2024 verwachtten wij voor 3 miljoen euro aan subsidies te beschikken. Het daadwerkelijk beschikte subsidiebedrag in 2024 voor Blok B blijkt echter een stuk lager. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn: • de uitvoering van de funderingen Woltersum is nog niet volledig uitgevoerd; • voor de regeling Energieneutraal Ten Post zijn de verstrekte subsidies eerst gedekt uit NPG-middelen, waardoor Blok B-middelen resteren voor komende jaren.		
Nationaal Programma Groningen (NPG)	486	-486
In de begroting 2024 hebben we middelen opgenomen vanuit het Nationaal Programma Groningen die meerjarig kunnen worden ingezet. In 2024 hebben we deze middelen onder meer ingezet voor het NPG-project Bloeiend Perspectief. Echter de inzet van middelen voor dit project is minder geweest dan verwacht. Het project bevond zich nog in de opstartfase.		
Overige	-375	395
De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 20 duizend euro.		

Reservemutaties	Lasten	Baten
Reserve-onttrekking		1.500
In de begroting 2024 hadden we 2,5 miljoen euro opgenomen voor afwaarderingen boekwaarde bij de aankoop van onrendabele gronden en de kosten van onrendabel bezit. Eind 2024 is gebleken dat deze afwaarderingen deels niet nodig waren. Hierdoor is een deel van de onttrekking aan de reserve niet nodig (conform de afgesproken werkwijze met de raad). Binnen dit beleidsveld ontstaat daardoor een nadeel bij de reservemutaties, dat wegvalt tegen het voordeel in deelprogramma 1.1.3 Grondzaken.		

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 4.3: Algemene inkomsten en post onvoorzien

In dit deelprogramma verantwoorden we de inkomsten zoals het gemeentefonds, de belastingen, de rente reserves, dividenden en post onvoorzien.

Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten. De ontwikkeling van het gemeentefonds bepaalt in belangrijke mate onze financiële ruimte. Gemeenten kunnen zelfstandig beleid voeren met het geld dat het Rijk beschikbaar stelt uit het gemeentefonds. Gemeenten moeten echter wel de hen wettelijk opgedragen taken bekostigen met het geld dat zij uit het gemeentefonds ontvangen.

Doelen Deelprogramma 4.3: Algemene inkomsten en post onvoorzien

- We begroten onze onroerend zaakbelasting, de roerende zaakbelasting, overige belastingen, het saldo van de financieringsfunctie, het gemeentefonds, de rente van reserves van voldoende omvang en de dividenden zo zorgvuldig mogelijk.

Relevante beleidsnota's

Er zijn op dit deelprogramma geen relevante beleidsnota's

Relevante ontwikkelingen

Baten (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024
Gemeentefonds	728.870	764.265	768.937
Treasury	7.278	7.278	9.947
Dividenden	1.970	1.970	1.198
Onroerende zaakbelasting (OZB)	114.580	114.580	114.625
Roerende zaakbelasting (RZB)	141	141	135
Hondenbelasting	0	0	2
Logiesbelasting	2.474	2.474	2.509
Reclamebelasting	650	650	650 ¹
Totaal	855.963	891.358	898.003

Lasten (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024
Treasury	6.790	6.790	2.838
Diverse uitvoeringslasten ²	3.037	3.037	3.020
Gemeentefonds	0	0	1.412
Kapitaallasten deelnemingen	128	128	142
Post onvoorzien	185	185	0
Totaal	10.140	10.140	7.411

¹ De realisatie van 650 duizend euro is op dit moment nog een prognose. De aanslagoplegging reclamebelasting kohier 2024 is vanaf eind januari 2025. Eind mei 2025 volgt nog een nakohier. Gedurende 2025 wordt de raad over de werkelijke realisatie geïnformeerd.

² Exclusief de lasten van het Noordelijk Belastingkantoor. Deze worden verantwoord op deelprogramma 4.1.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
We begroten onze onroerend zaakbelasting, de roerende zaakbelasting, overige belastingen, het saldo van de financieringsfunctie, het gemeentefonds, de rente van reserves van voldoende omvang en de dividenden zo zorgvuldig mogelijk.	De realisatie is conform uitgangspunten van de begroting uitgevoerd.
Algemene dekkingsmiddelen leveren een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën.	Conform uitgangspunten van de begroting uitgevoerd.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Bank Nederlandse gemeenten (BNG)

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

04.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien				
Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
04.3.1 Algemene Inkomsten	9.955	9.955	6.000	3.955
04.3.2 Post Onvoorzien	185	185	0	185
Totaal	10.140	10.140	6.000	4.140
<i>Baten</i>				
04.3.1 Algemene Inkomsten	855.963	891.358	898.003	6.645
Totaal	855.963	891.358	898.003	6.645
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	-845.824	-881.219	-892.003	10.784

<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	0	0	1.412	-1.412
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	-845.823	-881.218	-890.591	9.373

Financiële toelichting

04.3.1 Algemene inkomsten	Lasten	Baten
Gemeentefonds decembercirculaire	0	4.672

Het Gemeentefonds vertoont over 2024 een positief resultaat van 4,7 miljoen euro:

- Bij de decembercirculaire ontvingen wij 3,1 miljoen euro extra voor taakmutaties en integratie- en decentralisatie-uitkeringen. Op grond van de aangepaste financiële verordening 2024 stortten wij hiervan 1,4 miljoen euro in de reserve budgetoverheveling ter besteding in 2025;
- Voordeel van 1,5 miljoen euro op de algemene uitkering door de ontwikkeling van maatstaven;
- De uitkeringsfactor over 2022 is door het Rijk bijgesteld in verband met de OZB-maatstaven. Dit levert een voordeel op van 0,9 miljoen euro. Mutaties in de overige maatstaven leiden tot een voordeel van 0,6 miljoen euro. De bijstelling over 2022 leidt per saldo tot een voordeel van 1,5 miljoen euro in jaarschijf 2024.

Treasury	3.951	2.669

Op het taakveld Treasury is het voordelig resultaat 6,7 miljoen euro. Door het uitvoeren van een bewust gekozen strategie hebben we op het juiste moment nieuwe leningen aangetrokken tegen gunstigere tarieven:

- Door de hogere stand van de reserves en voorzieningen kenden we een betere liquiditeitspositie, daalde onze behoefte aan lang vreemd vermogen en hebben we minder langlopende leningen aangetrokken, waardoor er een rentevoordeel van 4,8 miljoen euro ontstond. Hier staat een rentenadeel van 0,4 miljoen euro tegenover door de hogere stand van de reserves en voorzieningen. Die wordt veroorzaakt door een hoger dan begrote bekleemde reserve, om welke reden er extra rente aan toegerekend is;
- Daarnaast zijn er overige rentevoordelen op langlopende leningen van 3 miljoen euro door lager rentetarief en later lenen dan begroot;
- De stand van de vaste activa en grondexploitaties is lager dan we hadden begroot. Ook hebben we het rentetarief voor de grondexploitaties door nacalculatie naar beneden bijgesteld. De lagere rentetoerekening leidt tot een nadeel van 1,9 miljoen euro;
- Vanuit schatkistbankieren hebben we een rentevoordeel van 1,2 miljoen euro.

Dividenden	-13	-773

Aan dividenduitkeringen over 2023 ontvangen wij 794 duizend euro minder dan begroot: Enexis 687 duizend en BNG 107 duizend euro.

- Bij Enexis is ten opzichte van 2022 sprake van een winstdaling door sterk oplopende kosten die nog niet goed gemaakt konden worden uit de (gereguleerde) aansluittarieven. De kostenstijging wordt verklaard door hogere inkoopkosten voor transport en distributieverliezen, alsmede hogere operationele kosten;

Ook bij de BNG is sprake van een lichte winstdaling. Dit werd veroorzaakt door een lager resultaat uit financiële transacties, dat voor een deel gecompenseerd werd door hogere renteresultaten.		
Overig	17	-77
De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 60 duizend euro.		

04.3.2 Post onvoorzien	Lasten	Baten
In de begroting was een stelpost onvoorzien geraamd van 185 duizend euro. In 2024 is op dit budget geen claim gelegd en levert daarom een voordeel op.	185	0

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 4.4: Overhead en ondersteuning organisatie

In het deelprogramma Overhead en ondersteuning organisatie zijn de baten en lasten opgenomen van de bedrijfsvoering van de gemeente Groningen. Dit gaat om de concernstaf, de concerndirectie en het shared service center (SSC, incl. kernvastgoed). Daarnaast wordt in dit programma de overhead van de gemeente Groningen verantwoord. Het beleid voor de bedrijfsvoering en de (wettelijke) indicatoren worden beschreven in paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Vanaf 2017 moeten alle gemeenten in Nederland dezelfde definitie hanteren voor overhead en deze overhead op een plek binnen de begroting zichtbaar maken. Onder overhead wordt verstaan "Het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces".

Relevante beleidsnota's

Deelprogramma overhead en ondersteuning heeft geen beleidsnota's.

Relevante ontwikkelingen

Voor de relevante ontwikkelingen verwijzen wij naar Paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2024](#).

Voor resultaten en activiteiten verwijzen wij u naar Paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Stichting Sociaal Fonds Groningen

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Financiën

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 500 duizend euro. Is de totale afwijking op het deelprogramma niveau op de baten en/of de lasten > 500 duizend euro, dan worden de afwijkingen die hieraan ten grondslag liggen op beleidsveldniveau toegelicht. Het kan dus zijn dat de onderliggende afwijkingen per beleidsveld lager zijn dan 500 duizend euro, maar per deelprogramma optellen tot > 500 duizend euro.

Financieel overzicht lasten en baten

04.4 Overhead en ondersteuning organisatie				
Omschrijving	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil
(Bedragen x 1.000 euro)				
<i>Lasten</i>				
04.4.1 Overhead	143.339	149.103	145.149	3.954
04.4.2 Ondersteuning organisatie	7.957	7.203	8.342	-1.139
04.4.3 Werken Derden	2.131	6.391	3.294	3.097
Totaal	153.427	162.697	156.786	5.911
<i>Baten</i>				
04.4.1 Overhead	9.318	10.198	11.205	1.007
04.4.2 Ondersteuning organisatie	1.616	1.360	1.499	139
04.4.3 Werken Derden	2.131	6.391	3.429	-2.962
Totaal	13.065	17.949	16.133	-1.817
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	140.363	144.748	140.653	4.095
<i>Reserve mutaties</i>				
Totaal toevoegingen	0	1969	1.914	55
Totaal onttrekkingen	147	147	147	0
Saldo van baten en lasten na reservemutaties	140.215	146.570	142.420	4.150

Financiële toelichting

04.4.1 Overhead	Lasten	Baten
Migratie E-suite	2.195	0
Dit meerjarig project loopt vertraging op door zowel de technische complexiteit als de complexiteit samenhangend met de samenwerking in Dimpact met andere gemeenten.		
Brandveiligheid gebruik gemeentelijke gebouwen	1.319	0
Voor het uitvoeringsprogramma brandveilig gebruik gemeentelijke gebouwen in 2021 een budget beschikbaar gesteld. Het project nadert zijn einde. De nacalculatie is in 2024 aan uw raad aangeboden met een positief incidenteel resultaat van 1,3 miljoen euro.		
Project vervanging gemeentelijk financieel systeem (Dafinci)	663	0

In de begroting was rekening gehouden met 500 duizend euro als aanbetaling voor de implementatie. Uiteindelijk is 180 duizend euro toegerekend op basis van geleverde prestaties in 2024. De aanbesteding is inmiddels afgerond. De implementatiefase is gestart. Daarnaast is de inhuur voor dit project lager uitgevallen dan begroot. De kosten zullen in volgende jaren alsnog worden gemaakt.		
Project Wet Open Overhead (WOO)	642	0
Dit meerjarig project loopt vertraging op doordat de landelijke planning voor publicatie van richtlijnen waaraan voldaan dient te worden is vertraagd.		
Overige afwijkingen bedrijfsvoering inclusief ICT en opleidingskosten	-865	1.007
De overige ontwikkelingen met lagere budgettaire gevolgen tellen per saldo op tot een voordeel van 1.872 duizend euro. Naast extra incidentele lasten voor ICT en opleiding ontstaat er onder meer voordelen op personeel. Het duurt soms lang om vacatures vervuld te krijgen.		
04.4.2. Ondersteuning organisatie	Lasten	Baten
Organisatiekosten	-1.160	0
De loonkosten worden op basis van voorcalculatie doorbelast aan de producten. Verschillen die hier ontstaan doordat het gehanteerde tarief hoger of lager is dan het werkelijke tarief van externe medewerkers, of doordat er meer of minder uren geschreven worden op de producten, worden verantwoord binnen dit beleidsveld. Voor 2024 zijn er minder uren geschreven en de tarieven waren hoger dan dat er is doorbelast aan de producten		
Lelylijn	-407	137
Rijk en Regio hebben samen een plan van aanpak Lelylijn vastgesteld, waarbij ook een bijdrage van de gemeente Groningen wordt verwacht. Hiertoe is in de begroting 2024 250 duizend euro beschikbaar gesteld voor de plankosten Lelylijn. Er zijn echter meer kosten gemaakt doordat er naast advies van externe partijen er ook veel personele inzet is geweest vanuit de organisatie zelf.		
Overig	428	2
De overige ontwikkelingen met lagere budgettaire gevolgen betreffen enerzijds opleidingskosten die hoger uitvallen en anderzijds enkele overige kosten die iets lager dan begroot uitvallen, zoals externe deskundigheid, onderhoud en kapitaallasten.		
04.4.3 Werken Derden	Lasten	Baten
Minder werken derden dan begroot	3.097	-2.962
Er zijn minder kosten gemaakt voor werken die aan derden kunnen worden gefactureerd, waardoor ook minder is gefactureerd. Per saldo is dit in evenwicht, we hebben hier de begroting niet meer op aangepast.		
Overig	0	0
Reservemutaties	Lasten	Baten
Reserve toevoeging	55	
IResultaten op samenwerkingsverbanden zijn reeds toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling. In de financiële verordening 2024 heeft de raad het college mandaat gegeven om dit bij de jaarrekening uit te voeren, zonder dat hier een separaat raadsbesluit aan ten grondslag ligt. Hierdoor ontstaat een afwijking bij de		

reservemutaties. Deze afwijkingen blijven zichtbaar bij de beleidsvelden waar ze zich voordoen en worden daar toegelicht. Het gaat bij dit deelprogramma om de volgende samenwerkingsverbanden:

Omschrijving samenwerkingsverband	Resultaat 2024 (x 1.000 euro)
Actie centrum voor Veiligheid en Zorg (Veiligheidshuis)	-55

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Paragrafen

1. **Wijkontwikkeling en wijkvernieuwing**
2. **Duurzaamheid**
3. **Weerstandsvermogen en risicobeheersing**
4. **Onderhoud kapitaalgoederen**
5. **Financiering**
6. **Verbonden partijen**
7. **Grondbeleid**
8. **Lokale heffingen**
9. **Bedrijfsvoering**
10. **Openbaarheidsparagraaf (Wet open overheid)**

Paragraaf 1: Wijkontwikkeling en wijkvernieuwing

Met Wijkontwikkeling en Wijkvernieuwing hebben we bijgedragen aan de ontwikkeling van het gebiedsgericht werken in de Gemeente Groningen. De aanwezigheid van onze gebiedsteams en de wijk- en dorpswethouders in onze gebieden is belangrijk in deze manier van werken. Hiermee verbinden we de gemeentelijke programma's met de specifieke opgaven in wijken en dorpen en initiatieven van bewoners. Dit doen we dichtbij én met bewoners, ondernemers, instellingen en andere partners. Het Programmabureau Wijkontwikkeling en Wijkvernieuwing zet in op de ontwikkeling van onze wijken en dorpen. Voor de noordelijke wijken en De Wijert hebben we extra aandacht met de intensivering van de wijkvernieuwing en de start van de Maatschappelijke coalitie. In het coalitieakkoord, 'Het begint in Groningen: voor wat echt van waarde is', zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor wijkontwikkeling en wijkvernieuwing. Daarnaast hebben verschillende programma's zich specifiek gericht op de noordelijke wijken.

Gebiedsagenda's 2024-2027

Met het Programmabureau Wijkontwikkeling en Wijkvernieuwing zijn we slagvaardig in onze wijken en dorpen aan de slag geweest. We zijn gestart met [gebiedsagenda's](#) voor de zeven gebieden. Hiermee geven we inzicht in de opgaven van de gebieden. Deze zijn gebaseerd op de problematiek, relevante ontwikkelingen en gesprekken met bewoners. Dit hebben we vertaald naar te behalen doelen en resultaten per gebied en wijkvernieuwingswijk. Dat hebben we vastgelegd voor vier jaar: 2024-2027. De gebiedsagenda's zijn richtinggevend voor onze eigen inzet en die van onze partners in het gebied. Hiermee hebben we een beweging in gang gebracht die gebiedsgericht werken in de organisatie verder verankerd. Tevens hebben we hiermee de samenwerking met externe partners verbeterd. In de gemeentebegroting en gemeenterekening hebben we de doelstellingen uit de gebiedsagenda's en de uitvoeringsprogramma's van de wijkvernieuwingswijken overgenomen.

Intensivering wijkvernieuwing noordelijke wijken

Iedereen in de gemeente Groningen heeft evenveel recht op een plek waar je fijn en veilig kunt opgroeien, wonen, werken en leren. De positieve ontwikkeling van de eerste wijkvernieuwingswijk Selwerd laat zien dat investeren echt loont. Toch is er voor een grote groep bewoners in de noordelijke wijken nog steeds sprake van minder goede omstandigheden dan in andere wijken. In deze buurten en wijken staat de leefbaarheid onder druk en is er sprake van een concentratie van kwetsbare huishoudens met vaak gestapelde problematiek. Bewoners van deze wijken voelen zich er minder veilig. De kwaliteit van de woningen is lager. Er is meer werkloosheid. En er groeien veel kinderen op in armoede. Dit heeft een negatief effect op de gezondheid en het welzijn van de bewoners. En ook binnen de wijken is er een groeiende kloof tussen kansrijk en kansarm. Daarom zijn we gestart met een Maatschappelijke Coalitie Groningen-Noord waarin samen met bewoners, woningcorporaties, politie, welzijnsorganisaties, werkgevers, onderwijsinstellingen, en het Rijk aan betere kansen voor de inwoners wordt gewerkt. Onze ambities en doelen voor de komende 20 jaar zijn vastgelegd in het Ambitiedocument. Dit is nodig om in aanmerking te komen voor financiering van het Rijk in het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid & Veiligheid. De SPUK Kansrijke Wijk en de afgeronde RegioDeal Groningen-Noord maken daarom deel uit van de financiën Wijkontwikkeling en Wijkvernieuwing in Deelprogramma 4.2. In 2024 is het [uitvoeringsprogramma](#) van de Maatschappelijke coalitie gepresenteerd voor de komende vier jaar. We hebben de wijkvernieuwing in Selwerd, Indische buurt/De Hoogte, De Wijert, Beijum en Lewenborg voortgezet. De verbreding van de wijkvernieuwing naar Vinkhuizen hebben we voorbereid door de buurten in te trekken en te vragen hoe het in de wijk gaat.

Zeggenschap en wijk- en dorpsdemocratie

In de wijken en dorpen is grote betrokkenheid bij de eigen leefomgeving. Maar er zijn ook veel mensen die zich niet gehoord voelen. Zeggenschap voor inwoners vergroot de kwaliteit van de besluiten die we als gemeente nemen. Daar hebben we aan gewerkt, juist in de gebieden waar het vertrouwen laag is. We werken samen met bewoners aan de agenda van de wijken en dorpen. Dit hebben we met behulp van het Gronings model voor

wijk- en dorpsdemocratie gedaan. Dit heeft z'n plek gekregen in de uitvoeringsprogramma's per gebied en per wijkvernieuwingswijk. We hebben daarom geïnvesteerd in innovatieve vormen van participatie en passende methoden van lokale (directe) democratie. Dit hebben we gedaan op het niveau van de buurt, de wijk of het dorp.

In deze paragraaf benoemen we per gebied de opgaven voor onze wijken en dorpen en de op basis daarvan geformuleerde doelstellingen. We lichten toe wat we daarvoor hebben gedaan. De uitvoeringsprogramma's van de wijkvernieuwing zijn in de [relevante beleidsnota's](#) te vinden. De financiële grondslag voor deze paragraaf is terug te vinden in Deelprogramma 4.2: [College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing](#).

Deze paragraaf bestaat uit de volgende gebieden:

- **Centrum**
- **Oude Wijken**
- **Zuid**
- **Oost**
- **West**
- **Haren**
- **Ten Boer**

Doelen paragraaf 1: Wijkontwikkeling en wijkvernieuwing

- Met het Programmabureau Wijkontwikkeling en Wijkvernieuwing leggen we verbindingen binnen wijken en spelen in op de eigenheid van wijken en dorpen;
- Elke wijk heeft continue aandacht nodig. We werken daarom aan een duurzame wijkontwikkeling in de brede zin: een integrale benadering waarin alle thema's, die van belang zijn, samenkomen in het gebiedsprogramma;
- Een stevige inzet voor alle kwetsbare wijken binnen onze gemeente is noodzakelijk. Daarom verbreden en intensiveren we de wijkvernieuwing naar andere wijken binnen onze gemeente die het nodig hebben en, waar kansen liggen, om wijkvernieuwing, -ontwikkeling en energietransitie hand in hand te laten gaan;
- De gebiedsteams, de wijkwethouders en de dorpswethouders zijn de spil in de wijk en het dorp. Zij zijn de verbindende schakel tussen de gemeente en de wijken en dorpen en jagen aan dat de gemeentelijke organisatie steeds meer gebiedsgericht gaat werken;
- We streven naar een duurzame democratische vernieuwing en een integrale gebiedsgerichte manier van werken in alle wijken en dorpen. De gebiedsteams ondersteunen de beweging naar meer zeggenschap voor de bewoners in wijk, dorp of gebied.

Resultaten en Activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
We informeren bewoners over actuele ontwikkelingen en projecten	• We hebben voor alle zeven gebieden een wekelijkse nieuwsbrief verstuurd; • We hebben voorbeelden van wijkontwikkeling en wijkvernieuwing uitgelicht op de Nieuwspagina in de Gezinsbode, de Beijumer en Lewenborger, Wijkkrant Nr. 1, de Westerkrant en de Noorderkrant; • Via onze eigen social media-kanalen en via de socials van de wijkvernieuwingsgebieden delen we verhalen over actuele ontwikkelingen en projecten;

	• In de wijkvernieuwingswijken ondersteunden we de opgebouwde netwerken in de communicatie over onze activiteiten en projecten; • Via de website wijkvernieuwing.groningen.nl delen we verhalen over de wijkvernieuwing en NPLV-gebied Groningen-Noord.
Met onze wijkcompassen ontsluiten we per wijk een schat aan informatie op basis van 250 indicatoren. Hiermee brengen we verschillen tussen wijken duidelijk in beeld, als basis voor onze inzet.	• We hebben de tweejaarlijkse enquêtes weer uitgevoerd waarbij de respons bestond uit ruim 15.000 deelnemers. Alle 36 wijken waarvoor een wijkkompas gemaakt wordt op basis van deze enquêtes en andere onderzoeksresultaten kennen een representatie vertegenwoordiging.
We geven inwoners meer zeggenschap en maken afspraken wanneer op welke wijze inwoners betrokken worden bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van beleid.	• We hebben het Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie doorontwikkeld met drie pilotprojecten in Hoogkerk, Rivierenbuurt, en de dorpen in gebied Haren: Onnen, Noorderlaren en Glimmen.
We willen dat iedereen die mee wil doen, kan meedoen. Bij participatie gaat het zowel om online en offline participatiemogelijkheden voor bepaalde doelgroepen.	• We hebben het online participatieplatform De Stem van Groningen doorontwikkeld met een nieuwe website.
De verschillen in onder andere levensverwachting en gezondheid van de bewoners in de noordelijke wijken met de rest van de gemeente willen we verkleinen. Daarom wordt de Wijkvernieuwing van de Indische buurt/De Hoogte, De Wijert, Beijum en Selwerd voortgezet. Dit intensiveren we met de uitbreiding van Wijkvernieuwing naar Vinkhuizen, Paddepoel, Oosterparkwijk en Lewenborg.	• Projecten van de Uitvoeringsagenda Wijkvernieuwing gerealiseerd; • We hebben de verbreding van de wijkvernieuwing naar Vinkhuizen voorbereid; • We hebben in Vinkhuizen, Paddepoel, Selwerd, Indische buurt, De Hoogte, en Oosterparkwijk projecten uit de Uitvoeringsagenda Regiodeal 2021-2024 uitgevoerd en afgerond; • We hebben projecten in Beijum en Lewenborg van het Lokaal Programmaplan Nationaal Programma Groningen uitgevoerd; • We hebben met de Maatschappelijke coalitie Groningen-Noord het uitvoeringsprogramma 2024-2027 gepresenteerd.

Centrum

Wijken en buurten

Binnenstad, Binnenstad-Oost, A-Kwartier, Binnenstad-West, Hortusbuurt, Ebbingekwartier, Universitair Medisch Centrum Groningen, Hoofdstation en omgeving.

Relevante ontwikkelingen

Ruimte voor Jou is als uitvoeringsprogramma Binnenstad met de geactualiseerde visie '[Bestemming Binnenstad](#)' (vastgesteld eind 2021) nog volop gaande. Binnen Ruimte voor Jou zetten we ons in om de kwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad te verbeteren, met een nadruk op verblijfsklimaat voor de voetganger en fietser. Want met de groei van de stad neemt de druk op het gebruik van de openbare ruimte toe. Daarom moet er een gezonde en leefbare omgeving zijn die duurzaam en voor iedereen toegankelijk,

aantrekkelijk en bereikbaar is. Met de opening van diverse fietsparkeerkelders zoals Forum en Grote Markt hebben we de fietsparkeerdruk verminderd. In 2023 zijn we gestart met de campagne 'Stoep vrij, iedereen blij'. Het doel is om samen met de gebruikers van de Binnenstad, er veilig en met plezier te kunnen verblijven. Er is gewerkt aan de planvorming voor herinrichting van Kwinkplein, Kreupelstraat, Gelkingestraat en de Oosterstraat. De aanleg van 'Dudok aan het Diep', als nieuwe verblijfsplek aan de Diepenring, is gestart en wordt afgerond in 2025. Verder gaan we door met de voorbereidingen voor de aanpak van het Damsterplein en de Vismarkt. Ook hebben we aandacht gehad voor het zogenaamde Gele Loper-gebied Hoofdstation tot de Binnenstad. De focus lag daarbij op Nieuwstad en de omgeving van de Pelsterstraat en Haddingestraat. Uit de gebiedsanalyse blijkt dat in het Centrum het gevoel van veiligheid het laagst is in de hele gemeente. Dit concentreert zich vooral in het uitgaansgebied, de omgeving Folkingestraat, Haddingestraat en de Pelsterstraat en bij goed weer het Noorderplantsoen en Stadsstrand. Veiligheid, toegankelijkheid en bereikbaarheid blijven daarom thema's waar we volop aandacht voor hebben. Met kunst en cultuur en evenementen zoals WinterGoud zijn we een aantrekkelijke stad voor inwoners en bezoekers

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Vanuit de visie 'Bestemming Binnenstad, (geactualiseerd 2021)' willen we dat er in de binnenstad meer ruimte wordt gemaakt voor voetgangers en fietsers; herwinnen van de openbare ruimte.	We hebben projecten van het uitvoeringsprogramma 'Ruimte voor jou' uitgevoerd, waaronder; • We zijn bezig geweest met de planvorming van de herinrichting van de Vismarkt, Kwinkplein, Kreupelstraat, Gelkingestraat, Oosterstraat en Damsterplein; • Ontwikkelen van fietsenstallingen locaties Westerhaven en de Haddingestraatgarage; • Verder met de uitvoering 'Stoepvrij, iedereen blij'; • De herinrichting van de Grote Markt is afgerond.
We willen de hittestress in de binnenstad verminderen door het vergroenen van pleinen, straten en daken.	• Voorbereiding uitvoering 'vergroeningsplan Damsterplein' (zie deelprogramma Kwaliteit leefomgeving); • Het schoolplein van de St. Michaelschool is heringericht en vergroend; • We hebben de Prinsenstraat vergroend; • Toevoegen van groen aan lopende en in voorbereiding zijnde projecten.
De binnenstad blijft een veilige plek om uit te gaan, te verblijven maar ook een leefbare omgeving om te wonen.	• Met het convenant 'Veilig uitgaan' zijn er afspraken vastgelegd met betrokken partijen zoals de Horecaondernemers en de politie voor een veilig uitgaansklimaat; • We hebben extra maatregelen rondom het Stadsstrand en het Noorderplantsoen genomen om de overlast te verminderen, zoals het houden van integrale handhavingsdagen; • De aanpak Gele Loper is gestart. De overlastproblematiek wordt door middel van verschillende maatregelen aangepakt (o.a. met cameratoezicht, extra toezicht BOA's, en weren van auto's).
We stimuleren betrokkenheid van bewoners bij de eigen buurt.	• Met het Wijkwethoudersbudget hebben we initiatieven ondersteund.

Oude wijken

Wijken en buurten

Noorderplantsoenbuurt, Oranjebuurt, Schildersbuurt, Kostverloren, De Hoogte, Indische buurt, Professorenbuurt, Oosterparkwijk, Woonschepenhaven.

Relevante ontwikkelingen

De oude wijken zijn grotendeels gebouwd voor de Tweede Wereldoorlog en kenmerken zich door hun ligging vlakbij het stadscentrum, mooie architectuur, sfeer en groene parken. Bewoners zijn positief over de voorzieningen in hun buurt en het vertrouwen in de gemeente is goed. Wel bestaan er in dit gebied verschillen tussen de wijken qua kansengelijkheid. In een deel van het gebied is relatief veel particulier bezit en particuliere huur en het andere deel bestaat vooral uit sociale huurwoningen. Zo is er in de Indische Buurt en de Hoogte sprake van een concentratie van sociale woningbouw en sociale problematiek op gebieden als armoede, werkloosheid, schulden, opvoeding en overlast. Inwoners vertrekken snel uit deze wijken zodra de bestaanszekerheid verbetert. Hier willen we verandering in brengen door ruimte te bieden aan de bewoners die willen doorgroeien in hun buurt. Het aantal alleenstaande ouders met kinderen is hier hoog. De concentratie van (multi)probleemhuishoudens en verwarde personen heeft een negatief effect op de leefbaarheid en veiligheid. De bestaanszekerheid is laag, meedoen en participeren in de buurt gaat niet vanzelf maar vindt wel steeds meer plaats op plekken als het Floreshuis en het Groenhuis en via basisbanen. Ook in het versterken van het eigenaarschap via o.a. het Wijkfonds is belangrijk. In de Oosterparkwijk heeft in 2000 grootschalige fysieke wijkvernieuwing plaatsgevonden waardoor de wijk mooi gemengd is geworden. Wel is er aandacht nodig voor specifieke buurten als de Bloemenbuurt en de Vogelbuurt. Hier wonen mensen met een relatief laag inkomen en is de gezondheid een aandachtspunt. Door de inzet van bewoners bij grofvuilacties en het tegengaan van zwerfvuil is de waardering voor de openbare ruimte sterk verbeterd in de Oosterparkwijk. Kostverloren kent een concentratie van kwetsbare personen en een lage betrokkenheid van inwoners. In de Schildersbuurt, Professorenbuurt, Oranjebuurt en Noorderplantsoenbuurt vinden we een groot aandeel hoogopgeleiden, de inkomens zijn hoger dan gemiddeld, en kinderen groeien op in een situatie waar gezondheid, opleiding en leefstijl hoger is dan gemiddeld. Het samenleven tussen student en andere wijkbewoners staat hier echter onder druk. Daarnaast staat het gebruik van de openbare ruimte in deze wijken onder druk door een hoge parkeerdruk van auto's, fietsen en wensen voor meer vergroening. Daarom investeren we veel in de betrokkenheid en zeggenschap van bewoners bij de herinrichting van de openbare ruimte.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Met de intensivering van de wijkvernieuwing en de Regiodeal in Groningen Noord hebben wij als doel om binnen de Hoogte, de Indische Buurt, de Vogel- en Bloemenbuurt de kloof met andere wijken te dichten. We streven ernaar om de brede welvaart en leefbaarheid in Groningen Noord over 10 jaar dichterbij het stedelijk gemiddelde te brengen. Dat doen we langs drie actielijnen: • Maatschappelijk meedoen; • Prettig en veilig samenleven; • Kansen voor kinderen.	• We hebben projecten van de uitvoeringsagenda 'Mooie Wijken' (wijkvernieuwing en regiodeal voor de Indische Buurt en de Hoogte) uitgevoerd; • We hebben projecten van de Regio Deal Groningen-Noord 1 afgerond; • We hebben het Uitvoeringsprogramma NPLV Groningen-Noord gepresenteerd waar De Hoogte, Indische buurt, Professorenbuurt en Oosterparkwijk deel van uitmaken. Maatschappelijk meedoen • Met de komst van de coaches Werk & Participatie in de wijken is er intensiever contact met wijkbewoners ontstaan. Dit heeft geleid tot: participatieplekken bij diverse wijkorganisaties en meer actieve bewoners in de wijk. Door deelname

	aan het Wijkilde hebben bewoners een startkwalificatie behaald en zijn doorgestroomd naar opleiding en werk; • De Michi-Noeki aan de Zaagmuldersweg is een succes. Deze is dagelijks geopend en een vaste groep gastvrouwen en gastheren zorgen voor een warm welkom. Wekelijks kwamen minimaal 50 wijkbewoners binnen. Ook de wijkaccommodaties bij Van Houten en het Floreshuis zorgden voor laagdrempelige ontmoeting tussen bewoners; daarnaast is er een aannemer gevonden voor de verbouwing van Bij van Houten (Rijksmonument); • Door het project U & de Buurt gingen meer dan 200 wijkbewoners met elkaar in gesprek over de buurt. Prettig en veilig samenleven • De Stratenaanpak hebben we uitgevoerd in de Asingastraat, Marjowijnestraat, Semarangstraat en de Baart de La Faillestraat; • We zorgden voor een publiek veilige ruimte, door fysieke aanpassingen in de woon- en leefomgeving, zoals in het Molukkenplantsoen en de Hamburgervijver, de opening van het Johan de Wittpark, uitvoering 1e fase aanpak Floresstraat, aanleg groen in West-Indische Buurt en de start van de aanpak van het Spoorgroen in de Hoogte (zie ook deelprogramma Veiligheid). Kansen voor kinderen • Zowel op het IKC Borgman als op het Karrepad is de Verlengde Schooldag uitgevoerd. Kinderen konden deelnemen aan diverse activiteiten op het gebied van Kunst, Cultuur, Muziek, Techniek, etc.; • Kinderdromendurvendoen en tienerdromen werd gecontinueerd; • Met diverse partners is het ‘pedagogisch wijkplan’ uitgevoerd waarbij school, ouders en wijk een opvoed- en opgroei-omgeving vormden; • Met de uitvoering van Kansrijk in de wijk hebben meer ouders en kinderen deelgenomen aan activiteiten en is er een toename van kinderen die gebruik maakten van Vroegtijdig Voorschoolse Educatie (VVE) en gratis kinderopvang; • We versterkten de ‘frontlinie’ met wijkboa’s, het meldpunt zorg en overlast en met de coaches werk en participatie in de wijk.
We willen stapeling van problematiek voorkomen, door er snel bij te zijn en met passende oplossingen de sociale cohesie te versterken en overlast te verminderen. Het gevoel van onveiligheid in de Hoogte is	• We waren zichtbaarder in de wijk aanwezig met o.a. een WIJ-entree, een huiskamer en de Wijkhub in De Hoogte. We zochten veelvuldig contact met bewoners met Soep op de Stoep, de koffie- en ijskar en de participizza;

alarmerend en daarmee een belangrijke opgave voor een verbeterde en planmatige aanpak. Het bevorderen van de sociale weerbaarheid, de fysieke en mentale gezondheid is een belangrijke opgave.	• We werkten met een aanpak waarbij we proberen de balans te vinden tussen preventie, zorg en repressie; • We investeerden extra in de openbare ruimte door het verhogen van het beheerniveau in de Hoogte, de Korrewegwijk en de Oosterparkwijk; • Met partners op het gebied van zorg, ondersteuning, opvang en veiligheid voerden we het programma preventie met gezag uit voor het tegengaan van jeugdcriminaliteit.
Het prettig samenleven tussen alle bewonersgroepen is een belangrijke opgave. We hebben aandacht voor plekken waar de openbare ruimte schaars is. We betrekken bewoners actief bij keuzes en initiatieven voor en door de wijk. We willen de verkeersoverlast tegengaan, dit is in De Hoogte, Indische buurt en Professorenbuurt het hoogst. We zetten in op het verminderen van geluidsoverlast door studenten in voornamelijk de Schildersbuurt, en de Indische buurt.	• We hebben gewerkt aan het terugdringen van woonoverlast. In de Schildersbuurt was het WIJ-team preventief aanwezig om overlast terug te dringen en de leefbaarheid te verbeteren; • In de Schildersbuurt werkten we met de Wijkraad en Schilderskwartieren aan de toepassing van de Leidraad Openbare Ruimte in de buurt, oftewel de Leutje Leidraad. De uitvoering van het project Taco Mesdagplein vindt plaats in 2025; • In de Noorderplantsoenbuurt en de Korrewegwijk zijn de voorbereidingen van de start gegaan voor de herinrichting van de Kerklaan en de Korreweg tot een fietsstraat; • We droegen bij aan WIJS. Onder meer hebben we presentaties gegeven aan de studenten, we hebben hen meegenomen de wijk in en gezorgd voor verbinding met de wijkpartijen.
Voor het prettig samenleven in straten, buurten en wijken zijn ontmoetingsplaatsen, sportvoorzieningen, flexwerkplekken, activiteiten en voorzieningen nodig voor kinderen en volwassenen. Dit wordt ook wel de sociale basis genoemd. We ondersteunen initiatieven die hieraan bijdragen zodat sociale netwerken binnen de wijken versterken. In alle wijken investeren we in ontmoeting, waarbij we rekening houden met de grote diversiteit aan inwoners en gezinnen. Het aantal mensen dat naar elkaar omkijkt groeit en deze ontwikkeling bevorderen we.	• We gebruikten de uitkomsten van de aanpak U & de Buurt voor het uitvoeringsprogramma Mooie Wijken; • We ondersteunden Vrijdag in de buurt; • We ondersteunden bewoners en organisaties om ontmoetingsplekken voor de wijk te realiseren en te versterken zoals bij Van Houten; • In de Oosterparkwijk zorgden we ervoor dat de eerste Michi-Noeki een goede ontmoetingsplek werd en evalueerden deze ontwikkeling; • We hebben een Wijkfonds voor bewonersinitiatieven in de Korrewegwijk en de Hoogte.
We werken samen met buurtbewoners waarbij we aansluiten bij dat wat er al is, de energie, de veerkracht en het talent binnen de wijk. We hebben oog en oor voor jongeren en proberen hen positief te beïnvloeden, bijvoorbeeld door de inzet van rolmodellen. Armoede en werkloosheid dat generatie op generatie wordt doorgegeven in met name de Hoogte, Indische buurt en de Bloemenbuurt en Vogelbuurt in de	• Met het wijkwethoudersbudget financierden we initiatieven uit de wijken; • Daar waar mogelijk voerden wijkbewoners of -partijen nieuwe en bestaande taken in de wijk uit, zoals communicatie, coördinatie, participatie, een straataanpak, of begeleiding naar werk; • We creëerden werk en participatie in deze wijken. Twee teams van werkcoaches zijn in het gebied

Oosterparkwijk proberen we te doorbreken. Hierbij is het doel inwoners te laten werken, hetzij vrijwillig, en hen te helpen bij dit proces.	aanwezig, op een zichtbare en toegankelijke plek in de wijk (<u>zie ook deelprogramma Werk en inkomen</u>); De wijkbedrijven Groenhuis, Floreshuis en Sportcentrum Noord hebben zich ontwikkeld tot een netwerk in de Korrewegwijk en De Hoogte. We bevorderden het aantal bewoners die hier elkaar hebben ontmoet of aan het werk konden. In de Oosterparkwijk deden we dit bij het nieuwe wijkcentrum bij Van Houten, de Michi-Noeki en de doorontwikkeling van Bie de Buuf.

Zuid

Wijken en buurten

Zeeheldenbuurt, Badstratenbuurt, Laanhuizen, Grunobuurt, Rivierenbuurt, Herewegbuurt, Oosterpoort, Corpus den Hoorn, Hoornse meer, Hoornse Park, Piccardthof, De Wijert, De Wijert-Zuid, Helpman, Coendersborg, Villabuurt, De Linie, Europapark, De Meeuwen, Klein Martijn.

Relevante ontwikkelingen

Het ogenschijnlijk gezonde en welvarende gebied Zuid kent ook grote onderlinge verschillen. Zo is er specifieke aandacht voor de wijkvernieuwingswijk De Wijert en voor de wijken Coendersborg, Corpus den Hoorn en de Rivierenbuurt. In De Wijert richt deze aandacht zich op de fysieke kant, zoals renovatie en nieuwbouw van woningen en herinrichting van straten, als ook op sociale thema's (meedoen, werken, leren en veilig zijn). In Corpus den Hoorn is de aandacht gericht op het versterken van de sociale cohesie, terwijl in Coendersborg de focus zich richt op gezond ouder worden, bewegen en ontmoeten. In de Rivierenbuurt richten we ons op de eigen regie van de buurt in samenhang met de grootschalige ontwikkelingen rondom het Stationsgebied, de herinrichting van de Parkweg en de laatste fase van de aanleg van Ringweg Zuid. Naast deze specifieke wijkontwikkelingen worden bijvoorbeeld de Zuiderflat aan de Vestdijklaan en de studentenflat aan de van Heemskerckstaat gerenoveerd en verduurzaamd. Hierbij wordt nadrukkelijk gezocht naar het toevoegen van een maatschappelijke functie voor de wijk. In 2024 is het besluit genomen om aan de Canadalaan 60 alleenstaande minderjarige vluchtelingen op te vangen. We hebben de nodige voorbereidingen getroffen om WerkPro te verhuizen naar de Centurylocatie aan de Paterswoldseweg. Via Hoogkerk hebben wij de beschikking gekregen over een mobiele unit. Deze is dit jaar opgeknapt en zal komend jaar als Geluksbus een ontmoetingsplek gaan vormen tussen inwoners en gemeente.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
We willen de ontwikkeling van Corpus den Hoorn en de Rivierenbuurt meer in lijn brengen met het Gronings gemiddelde. Voor deze wijken en voor Coendersborg-Helpman willen we een scherper beeld krijgen van de opgaven in deze wijken en dit laten uitmonden in concrete projecten.	- Samen met Openbaar Onderwijs Groningen, de Vereniging van Eigenaren, Woningcorporatie Nijestee de Buurt en Speeltuinvereniging Corpus den Hoorn zijn we gestart met planvorming voor vergroening van het Semmelweisplein; - In de Rivierenbuurt is het jaarlijks budget van €20.000 voor initiatieven van en voor de wijk beschikbaar gesteld. Hierbij vindt ook afstemming plaats met de ontwikkelingen van Spoorzone en de Parkweg; - De ontmoetingsplek op sportpark Coendersborg heeft zich, dankzij de inzet van inwoners en

	voetbalclub Oranje Nassau, en het GON definitief bewezen. Het aanbod is uitgebreid (o.a. muziek en valpreventie) en wordt druk bezocht. Het heeft ook werkplekken opgeleverd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In 2024 hebben we onderzocht of samenwerking met de zorg (zoals spreekuren) tot de mogelijkheden behoort.
In de wijkvernieuwingswijk De Wijert werken we met elkaar aan de toekomst van de wijk. Inwoners, ondernemers, corporaties, gemeente, zorg, welzijn, onderwijs, opvang, sport en cultuur. De opgaven en ambities zijn geformuleerd in het uitvoeringsprogramma. De ambities waar we aan werken zijn: De Wijert positief gezond, De talentvolle wijk, De leefwijk ingericht en Kansen voor Kinderen.	• We zijn gesprekken met de buurt gestart om toe te werken naar een haalbaar plan van aanpak voor een stevig wijkbedrijf, of wijkvoorziening; • Waar Wijkdeal de Wijert betrekking heeft op de gehele Wijert, richt de wijkvernieuwing zich op De Wijert Noord. We hebben daarom de wijkdeal en de wijkvernieuwing uit elkaar gehaald. Komend jaar willen samen bepalen hoe we de samenwerking opnieuw vorm gaan geven; • We hebben plannen opgesteld voor de herinrichting van straten en pleinen. Hiermee zijn we gestart voor de Staringstraat; • We hebben plannen in voorbereiding voor een herinrichting van MFC de Wijert. Dit is nodig zodat er nog intensiever gebruik gemaakt kan worden van deze bruisende ontmoetingsplek voor de buurt; • Het SWO groenproject is tot een afronding gebracht en heeft diverse mensen opgeleid en naar een gegarandeerde baan toegeleid. Doordat de gemeente een eigen opleidingstraject kan bieden is het SWO traject afgerond. Het groenbeheer is weer in eigen beheer genomen en wordt geïntensiveerd op de meest kwetsbare plekken; • We hebben met de inzet vanuit de projecten kansrijke start en positieve gezondheid bijgedragen aan het dichten van de kloof met de andere delen van de gemeente; • In de Wijert is een Veiligheidseffectrapportage uitgevoerd waarin aanbevelingen worden gedaan voor aanpassingen in de openbare ruimte om de veiligheid en leefbaarheid te verbeteren.
We willen weten welke knelpunten spelen bij de bewoners in de omliggende wijken van de Aanpak Ring Zuid, zodat we daar indien nodig op in kunnen spelen.	• We hebben waar mogelijk ondersteuning geboden aan bewoners.
Uitgangspunt van de herijkte visie op het Stadspark is een aantrekkelijker park voor bezoekers, maar ook voor flora en fauna. Bewoners en gebruikers zijn betrokken bij de ontwikkelingen. De parkregisseur voor het Stadspark moet een sleutelrol innemen in de	• We hebben uitvoering gegeven aan de herijkte visie op het Stadspark (zie deelprogramma Economie en werkgelegenheid); • Op verschillende plekken in het park is de biodiversiteit versterkt door het toevoegen van (lage) struiken en bloemrijke mengsels; • Het beheerniveau in het park is verhoogd;

ontwikkeling van het park en tussen alle belanghebbenden in en rondom het gebied.	• We hebben samen met Waterschap Noorderzijlvest de waterhuishouding verbeterd door groot onderhoud uit te voeren aan de watergangen; • We bereidden de pilot zwemmen in de Springervijver voor; • We hebben bewoners en gebruikers betrokken bij de ontwikkelingen in het Stadspark. De Adviesgroep Stadspark speelt daarbij een belangrijke rol en kwam zesmaal per jaar bij elkaar. De parkregisseur Stadspark was bij deze vergaderingen aanwezig.
We willen meer aandacht voor kunst in de openbare ruimte. Daarom starten we in navolging van de Street-art projecten in Beijum, Vinkhuizen en Paddepoel een route van openbare kunstuitingen waar de buurt trots op is en waar de bezoeker door wordt verrast en uitgenodigd.	• Na Hoornse Meer en Corpus den Hoorn zijn we in 2024 gestart in de Grunobuurt en de Rivierenbuurt. Maar er ontstaan ook spontane initiatieven in andere wijken.

Oost

Wijken en dorpen

Beijum, Noorderhoogebrug, De Hunze, Van Starkenborgh, Drielanden, Ruischerwaard, Zilvermeer, Lewenburg, Oosterhoogebrug, Ulgersmaborg, Noorddijk, Ruischerbrug, Middelbert, Engelbert, Euvelgunne, Meerstad.

Relevante ontwikkelingen

Het gebied Oost omvat een grote verscheidenheid aan wijken en dorpen. Meerstad is volop in ontwikkeling. In Oosterhoogebrug spelen de komende jaren verschillende ontwikkelingen. De plannen voor de Hunzeboord zijn voortgezet, inwoners zijn hier actief bij betrokken. In verschillende dorpen en wijken concentreerden vraagstukken zich rond verkeersveiligheid en (het behoud van) voorzieningen. Hier hebben we samen met de bewoners op ingezet. Ook in 2024 waren bewoners actief bij hun eigen leefomgeving. Bijvoorbeeld met de inzet van het Wijkbudget in Beijum en Lewenburg. In Oost onderscheiden Lewenburg en Beijum zich van de verspreid liggende dorpen en (nieuwbouw)wijken in dit gebied. In beide wijken groeien relatief veel kinderen op in een kwetsbare situatie en zijn er relatief veel jongeren en jongvolwassenen die (nog) geen startkwalificatie hebben. Ook is er relatief veel armoede en eenzaamheid. Dit kan leiden tot sociale uitsluiting en achterstand. Daarom zetten we in het kader van de wijkvernieuwing stevig in op beide wijken. In de nieuwe uitvoeringsprogramma's voor beide wijken staat uitgebreid beschreven waar extra op wordt ingezet.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Met de intensivering van de wijkvernieuwing en het Nationaal Programma Groningen (NPG) hebben wij als doel om in Beijum en Lewenburg de achterstand aan te pakken en de gezondheid en welbevinden van bewoners te vergroten. Dit doen we op basis van de volgende programmalijnen: • Versterken sociale basis/Iedereen doet mee • Gezonde en kansrijke generatie/Opgroeien en opvoeden	Projecten van de uitvoeringsprogramma's 'Beijum Bruist' en 'Lewenburg Leeft' zijn uitgevoerd; Versterken sociale basis/Iedereen doet mee • Bewonersinitiatieven zijn versterkt en zijn met elkaar verbonden door de wijkondersteuner in Beijum en Lewenburg, hierdoor hebben meer mensen meegedaan; • De aanpak Vreedzame school is verder verbreed naar vreedzame wijk in Lewenburg;

• Toekomst met perspectief/Samen tegen armoede • Ouder worden in Beijum en Lewenborg • Aantrekkelijke, gezonde, veilige en duurzame wijk	Gezonde en kansrijke generatie/Opgroeien en opvoeden • Het project Kansrijke Start voor ondersteuning bij opvoeding heeft het netwerk rond het jonge kind met elkaar verbonden; • De Verlengde Schooldag is steeds meer onderdeel geworden van de reguliere schooldag en kent een steeds uitgebreider programma met een groter bereik; • Campus Kluiverboom (met en voor jeugd 12 plus) biedt een naschools programma; • Jongerenwerk heeft de participatie van jongeren vergroot en maakt meer gebruik van de talenten van de jongeren uit de wijken Lewenborg en Beijum ('Jongeren aan zet'). Toekomst met perspectief/ Samen tegen armoede • Kansrijk Oost heeft veel gezinnen ondersteund; • Vanuit Beijum in Bedrijf is een groente team en een klus team opgestart; • Het Buurtteam en de Buurtacademie zijn voor de hele wijk van start gegaan in Beijum; • De Oude Bieb heeft nieuwe activiteiten opgezet; Ouder worden in Beijum en Lewenborg • Het onderzoek naar de geschiktheid van de woningvoorraad voor ouderen is uitgevoerd; • Het Actieplan Ouder worden in Beijum (met de werkgroep Ouder worden) is uitgevoerd. De wens voor een Informatieplein is samen met Forum Groningen gerealiseerd; • Er is met het platform ouderen Lewenborg een plan gemaakt om ervoor te zorgen dat ouderen in Lewenborg kunnen blijven wonen ook als ze ondersteuning nodig hebben; • Met De oude Bieb is een tuin- en klusdienst opgezet in Lewenborg. Aantrekkelijke, gezonde, veilige en duurzame wijk • Er is verder gewerkt aan de Heerdenaanpak in de Onnemaheerd en een meerjarenplanning opgesteld voor de komende jaren; • Met betrokken partijen is verder gewerkt aan een integraal plan voor de aanpak van Beijum-Oost; • De aanpak van de Beijumerweg is afgerond; • Er is gestart met de uitvoering van de verbetering van het winkelplein in Lewenborg; • Het Wijkenergieplan en buurtgerichte aanpak zijn uitgevoerd voor ondersteuning duurzaamheidsmaatregelen (zie ook paragraaf Duurzaamheid).

We werken samen met betrokken partijen aan de doorontwikkeling van passende en toekomstbestendige voorzieningen in het gebied.	• Samen met de Schakel hebben we verschillende toekomstscenario's opgesteld, deze worden verder uitgewerkt; • De Oude bieb heeft zich ingezet om bewoners actief te betrekken; • Als pilot heeft het DOK heeft een tijdelijke openstelling op zaterdag gehad; • Met Dorpsbelangen en Bureau Meerstad zijn we in gesprek over de kansen voor voorzieningen, ontmoetingsplekken en het gebruik van het park in Meerstad.
Kinderen en jongeren moeten gezond, veilig en kansrijk op kunnen groeien. Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld via de Vreedzame wijk of via voldoende mogelijkheden om te spelen en te bewegen.	• Groningen Beweegt zet zich naast Beijum nu ook actief in Lewenborg in, er wordt veel gesport op de Krajicek Playground in Lewenborg; • De extra inzet voor jongerenwerk heeft geresulteerd in een breder bereik en meer activiteiten en gesprekken met jongeren; • De kindervijkraden hebben zich onder andere ingezet voor veiligheid, schoon en spelen.
We gaan armoede tegen en we stimuleren werkgelegenheid	• Onze inzet heeft geleid tot nieuwe basisbanen in het gebied; • We hebben <i>Social return on investment</i> ingezet bij de aanpak van de Beijumerweg. Er wordt bij de buurtacademie voorlichting gegeven over bloemrijke bermen.
We verbeteren de sociale en de fysieke leefbaarheid. Dit doen we op verschillende gebieden zoals tegengaan van jeugdoverlast en verbeteren verkeersveiligheid.	• We hebben de stratenaanpak in Lewenborg doorgezet, en hebben de verlichting van t Loantje in Engelbert en de verlichting in Noorddijk verbeterd; • We hebben samen met bewoners van Noorddijk en met de Provincie een aanpak gemaakt voor de Noorddijkerweg.
Samen met de inwoners werken we aan een mooie, nette en plezierige openbare ruimte.	• Samen met bewoners is de Damsterwaard vergroend; • We werken toe naar een integraal plan voor ontwikkelingen in en rondom Oosterhoogebrug; • We werken aan een ontwerphandboek met ontwerpprincipes voor de wijkring Beijum, met als doel deze aantrekkelijker en herkenbaarder te maken. De eerste voorstellen zijn hiervoor aan bewoners gepresenteerd en positief ontvangen.
We stimuleren het omkijken naar elkaar, het versterken van netwerken en de verbinding tussen bewoners onderling. We stimuleren betrokkenheid van bewoners door zeggenschap over Wijkbudget.	• Met de inzet van het wijkbudget zijn er in Beijum en Lewenborg diverse projecten gestart en activiteiten uitgevoerd; • We hebben de overleggen met de wijkraad in Oosterhoogebrug nieuw leven ingeblazen. En we zijn gestart met tweejaarlijkse gesprekken met alle gezamenlijke bewonersorganisaties van Oost.

West

Wijken en buurten

Hoogkerk, Gravenburg, Leegkerk, Reitdiep, Reitdiepzone, Dorkwerd, De Held, Buitenhof, Vinkhuizen, Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk.

Relevante ontwikkelingen

De wijken in West hebben een divers karakter. Binnen de wijken verschilt de sociale woningvoorraad en bevolkingssamenstelling. Zo kennen Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk en Vinkhuizen hardnekkige sociale problemen zoals werkloosheid, rondkomen, gezondheidsachterstanden en vraagstukken rondom opgroeien. Ook staat de leefbaarheid, veiligheid en welzijn onder druk door cumulatie van (multi-) probleemgezinnen en jeugdoverlast. De sociale samenhang tussen studenten en andere wijkbewoners, mensen met verschillende culturele achtergronden en verschillend opleidingsniveau, is zwak. In deze wijken zijn we met bewoners, scholen, sportverenigingen en woningcorporaties aan de slag met verbeteringen die deze wijken sociaal en fysiek sterker maken. In Selwerd is de wijkvernieuwing 'Sunny Selwerd' in uitvoering. Met Nijestee, De Huismeesters, Lefier en Patrimonium werken we door middel van sloop/nieuwbouw en renovatie aan een duurzame woningvoorraad. Fase 1 van Nijestee en de Huismeesters is inmiddels afgerond. Onlangs is de bouw gestart van de Huismeesters fase 2 en 3. De herinrichting van straten wordt gecombineerd met de aanleg van het warmtenet. In 2024 is de herinrichting van Selwerd Zuid afgerond. De wijkvernieuwing kent tegelijkertijd veel projecten op het gebied van armoedebestrijding, positief opgroeien, sociale cohesie en meer. Allemaal georganiseerd in samenwerking met bewoners en onze (sociale) partners en altijd vanuit de behoefte en opgaven in de wijk. In Vinkhuizen zijn aan de hand van buurtanalyses plannen voor straten gemaakt en de analyse voor Paddepoel is afgerond. In Hoogkerk wordt sinds 2023 op initiatief van de bewonersorganisatie VWH en als onderdeel van het Gronings Model voor wijk- en dorpsdemocratie jaarlijks een burgerbegroting opgesteld. Bij de uitvoering van de plannen uit de burgerbegroting van 2024 hebben we samen met de bewoners van Hoogkerk ervaring opgedaan met zeggenschap van bewoners in de prioritering, programmering en uitvoering van plannen. In de wijken Reitdiep, de Held, Gravenburg en Buitenhof liggen de opgaven vooral op het gebied van mobiliteit, voorzieningen en recreatie. Deze opgaven vormen onderdeel van de grote gebiedsontwikkelingen die spelen rondom de Suikerzijde en De Held III. De wijkorganisaties hebben een stevige rol in de wijken in West, zij bepalen jaarlijks een Top 3 van prioriteiten en projecten voor hun wijk, waarop wij zo goed mogelijk anticiperen en samenwerken bij realisering daarvan.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Met de intensivering van de wijkvernieuwing en de Regiodeal in Groningen Noord hebben wij als doel om binnen Vinkhuizen, Paddepoel, Selwerd, en Tuinwijk de kloof met andere wijken te dichtten. We streven ernaar om de brede welvaart en leefbaarheid in Groningen Noord over 10 jaar dichtter bij het stedelijk gemiddelde te brengen. Dat doen we langs drie actielijnen: • Maatschappelijk meedoen; • Prettig en veilig samenleven; • Kansen voor kinderen.	• Projecten van het Uitvoeringsprogramma Wijkvernieuwing Sunny Selwerd 2024 (zie ook paragraaf Duurzaamheid) zijn uitgevoerd; • We hebben projecten van de Regio Deal Groningen-Noord 1 afgerond; • We zijn gestart met het opstellen van het Koersdocument Wijkvernieuwing Vinkhuizen; • We hebben een wijkanalyse Paddepoel gemaakt. Projecten van het Uitvoeringsprogramma Regiodeal 2024 en Sunny Selwerd 2024 • We vervolgden de Stratenaanpak in Selwerd, Paddepoel en Vinkhuizen met de inzet van interdisciplinaire teams (o.a. WIJ, corporaties,

	Politie en gemeente) (zie ook deelprogramma Veiligheid); • Samen met de wijkbedrijven investeerden we in de bekendheid en het gebruik van de kracht van de wijkbedrijven en de daar gevestigde initiatieven; • Onderzoek gestart voor verduurzaming pand waar het Wijkbedrijf Selwerd in gehuisvest is; • Het oogstjaar van de Volkshortus is feestelijk gevierd, de Volkshortus is een samenwerking met Nijestee en komt terug in 2025; • De leer- en wijkgildes voor inwoners zonder startkwalificatie zijn uitgebreid; • De leerlingen van de Bisschop Bekkerschool hebben hun tijdelijke school betrokken en de sloop van het oude gebouw is begonnen. De plannen voor nieuwbouw van de Wegwijzer zijn bijna klaar; • Op scholen in West heeft een uitbreiding van de Verlengde schooldag plaatsgevonden; • Schoolplein van de Pendinghe is opnieuw ingericht, er is meer groen en het is klimaatadaptief; • Het winkelplein van Selwerd is verbeterd met meer zitgelegenheid en meer groen; • Met de energiecoaches van de fixbrigades dringen we de energiearmoede terug (zie ook deelprogramma Wonen); • We werken met de wijk(organisaties) aan een aantrekkelijke openbare ruimte in Hoogkerk, Selwerd, Paddepoel en Vinkhuizen, zoals het winkelhart van Hoogkerk en het Orionpark in Paddepoel. In Selwerd is het plan voor het Sparreveld af, als onderdeel van het speel- en chillplekkenplan in Selwerd, begin 2025 wordt het veld heringericht.
We willen de gebiedsontwikkelingen in De Held III en Suikerzijde aangrijpen om duurzame antwoorden te bieden voor hardnekkige problemen in Hoogkerk, zoals verkeer, het voorzieningenniveau en jeugdproblematiek, en kansen aangrijpen op het gebied van groen, duurzaamheid, sport en recreatie. In de wijken Reitdiep, Gravenburg, De Held en de Buitenhof bouwen we de bewonersbetrokkenheid bij initiatieven en ingrepen in en om de wijk uit.	• We hebben initiatieven ondersteund voor inrichting van leefstraten, deelmobiliteit en fijnmazig wijkvervoer; • In het Westpark hebben we samen met initiatiefnemers en met behulp van o.a. het Europese Foodtrail project uitvoering gegeven aan een plan waarin natuurcompensatie, kleinschalige voedselinitiatieven en (natuur-georiënteerde) recreatie hand in hand gaan. (zie ook deelprogramma Kwaliteit leefomgeving).
Met het wijkwethoudersbudget bepalen de wijken zelf jaarlijks de prioriteiten voor hun wijk met het top3-budget. Hiermee organiseren en onderhouden we tevens een doorgaande dialoog met de wijk(vertegenwoordiging) en agenderen	• We ondersteunden wijkbewoners bij de realisering van projecten uit de Top 3-aanpak, zoals de ontwikkeling centrumzone Hoogkerk, groenprojecten, wijkcommunicatie, en de (zomer)programmering voor kinderen en senioren;

we de belangen van bewoners in de gemeentelijke programmering.	• We hebben de uitkomsten van de Top3-aanpak geagendeerd bij de grote gebiedsontwikkelingen zoals de Westflank en maatregelen tegen verkeerslawaaï.
In Hoogkerk is, op initiatief van de bewonersorganisatie en als onderdeel van het Gronings Model voor wijk- en dorpsdemocratie in 2023 de eerste burgerbegroting “Sterk Hoogkerk” opgesteld. Bij de uitvoering ervan willen wij samen met de bewoners van Hoogkerk verdere ervaring opdoen en mogelijkheden verkennen voor meer zeggenschap en invloed van bewoners in en bij hun wijk.	• We hebben projecten van de eerste burgerbegroting Sterk Hoogkerk uitgevoerd; • We hebben de werkwijze van Sterk Hoogkerk doorontwikkeld; • Wij hebben het gebiedsprogramma beter afgestemd op de Sterk Hoogkerk begroting.

Haren

Wijken en dorpen

Haren West, Haren Oosterhaar, Onnen, Noordlaren en Glimmen.

Relevante ontwikkelingen

In Haren scoort de leefbaarheid hoog. We streven ernaar dat deze in de toekomst zo blijft, met nadrukkelijk aandacht voor klimaatadaptatie, natuur, ecologie, duurzaamheid en de inclusieve samenleving. Essentieel hierbij zijn meedoen, betrokkenheid en zeggenschap van inwoners. Grote projecten zoals de aanpak van het Raadhuisplein en de Hortus Biotoop zijn voor heel Haren van belang, hiervoor zijn meerdere inloopbijeenkomsten voor inwoners en belangstellenden gehouden. In Onnen en voor de Meerweg en de Diltweg zijn bewoners nauw betrokken geweest bij de planvorming voor herinrichting van wegen. In Glimmen en Noordlaren is het gesprek gevoerd over de woonvisie voor kleine kernen. Ook zijn de inwoners nauw betrokken bij projecten in de openbare ruimte, zoals de zandwegwandelingen, de aanpak van het Hendrik de Vries Plantsoen en het Anjerplein. Alles met oog voor het eigen en landelijke karakter van het gebied. Het landelijke karakter biedt veel mogelijkheden als het gaat om vrijetijdsbeleving, gezondheid en de versterking van natuur en ecologie. Waarbij nadrukkelijk aandacht is voor agrariërs. De opbouw van de bevolking van Haren kenmerkt zich door een relatief hoog percentage ouderen. Bijna 20 procent van de 75-plussers in de gemeente woont in Haren. Verder is het percentage jongeren onder de 18 jaar in Haren hoger dan het gemeentelijke gemiddelde. We hebben extra aandacht voor beide groepen. Voor de jonge inwoners is, na een lange periode van zoeken naar een passende locatie, het open atelier in de HUB Haren gestart. De jongerenwerkers van WIJ hebben samen met lokale initiatieven ook dit jaar weer een breed en divers aanbod van activiteiten in de vakanties georganiseerd. Eveneens zijn ook voor ouderen weer veel activiteiten georganiseerd door de verschillende partijen in het gebied. Het dorp Glimmen bereid zich met ‘Glimmen Zorgt’ voor op een eigen aanpak om activiteiten te organiseren op het gebied van welzijn, zorg en wonen. In het dorp Haren is een groep inwoners gestart met het opzetten van een dorpsraad.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
De ideeën en wensen van de Groene Parel geven richting aan de gebiedsagenda.	• De aanleg van de skatebaan en calisthenics bij de Mikkelfhorst is na de zomer van start gegaan. In het eerste kwartaal 2025 verwachten we de opening; • Speelplek Hovenpad in Noordlaren is opgeleverd.

We vinden het belangrijk dat inwoners mee kunnen denken en zeggenschap hebben over ontwikkelingen in hun straat, dorp of wijk en leefplezier ervaren.	• Vanuit het project Samenspraak en Zeggenschap hebben wij met de inwonersverenigingen van de drie dorpen Onnen, Noordlaren en Glimmen twee gezamenlijke kennisbijeenkomsten georganiseerd; • In het kader van de woonvisie is met bewoners van Glimmen en Noordlaren gesproken over wensen, behoeften en mogelijkheden als het gaat om huisvesting; • In Onnen hebben we samen met de dorpsvereniging en inwoners gesproken over de verkeersaanpak in het dorp; • De dorpsraad Haren is opgericht en gestart; • Over de toekomst van het Raadhuisplein en de Hortus Biotoop zijn inwoners en andere betrokkenen uitgenodigd om mee te denken over de visie en de plannen; • Bewoners van de Dilgtweg en de Meerweg hebben meegedacht over het verbeteren van de verkeersveiligheid en aanwonenden van het Hendrik de Vriesplantsoen en het Anjerplein hebben meegedacht over inrichting van het plantsoen en het groen; • Samen met de ondernemers hebben we de bankjes van 'Rondje Haren' hersteld.
We stimuleren betrokkenheid bij het behoud en versterken van de natuur, ecologische en cultuurhistorische waarden.	• We hebben een opdracht geformuleerd voor Landschapsbeheer Groningen om met inwoners en stakeholders een programma 'Mooi Gorecht' te ontwikkelen; • In afstemming met de dorpsverenigingen hebben wij zandwegwandelingen georganiseerd; • In verschillende buurten en dorpen zijn initiatieven gestart als het gaat om gezonder, duurzamer en lokaal eten; • In Oosterhaar en Glimmen zijn samen met WIJ en Woonborg tuindagen georganiseerd; • In de wijk Maarwold wordt met regelmaat de zwerfvuilactie georganiseerd en is er veel aandacht voor groen in de buurt.
We zetten in op een tijdige herkenning van problemen bij jongeren om te voorkomen dat deze in zorgtrajecten, dan wel justitiële trajecten komen.	• We ondersteunen de jongerensoos in Haren; • Het Open Atelier is in het najaar gestart; • We hebben bijgedragen aan het derde kinderfestival in Haren; • Er is op het Harens Lyceum gestart met het programma 'Opgroeien in een kansrijke omgeving'. Hier zijn jongerenwerk, politie en scholen bij betrokken. In 2025 wordt het programma verder ingevuld.
We faciliteren inwonersinitiatieven met betrekking tot ontmoeting, sport en bewegen.	• In Noordlaren is het initiatief van een trimbaan ondersteunt en deze is geopend;

	• Op de ijsbaan van Noordlaren kon door onze hulp een witte asfalt laag worden aangebracht; • Op initiatief van een ondernemer is in de decembermaand een ijsbaan op het Raadhuisplein geweest; • De initiatiefnemers van het beweegplein in Glimmen hebben stappen gezet met hun plannen: deze worden begin 2025 voorgelegd aan het dorp.
In het kader van vitaal ouder worden werken we aan een samenhangend aanbod van woon- zorg- en welzijnsactiviteiten voor ouderen.	• We hebben een bijdrage geleverd als het gaat om ontmoeten voor ouderen aan onder andere, het Clockhuysplein, HSV ouderensport en de woongroep Hestia in Oosterhaar; • Glimmen Zorgt is ondersteund bij hun inwonersenquête.
We willen werken aan het terugdringen van problemen door mensen met onbegrepen gedrag.	• Er is onderzoek gedaan naar ondermijning in het buitengebied.
We stimuleren bijstandsgerechtigden en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt op weg naar de arbeidsmarkt.	• Er zijn vier participatiebanen ingevuld. Diverse bijstandsgerechtigden zijn begeleid naar vrijwilligersvacatures bij onder meer de Mikkellhorst, de Hortus, zwembad Scharlakenhof en zorginstelling Zinn.

Ten Boer

Dorpen

Ten Boer, Garmerwolde, Thesinge, Sint Annen, Lellens, Winneweer, Ten Post, Wittewierum, Woltersum.

Relevante ontwikkelingen

Het gebied Ten Boer is divers en bestaat uit een groot landelijk gebied en 9 dorpen. De gemene deler is de aardbevingsproblematiek en de negatieve effecten daarvan op het wonen en welzijn van de bewoners. Deze trekken een zware wissel op de veerkracht van en de cohesie binnen de dorpen. De ambitie is om het vertrouwen in de overheid en elkaar te herstellen naar het niveau van vóór de aardbevingsproblematiek. We hebben de laatste jaren samen met de bewoners een structuur van samenwerking opgebouwd die over en weer tot begrip voor elkaar en vertrouwen in elkaar heeft geleid. We betrekken bewoners zo vroeg mogelijk bij onze projecten. Dit heeft Ten Boersters de ruimte geboden om mee te denken, te praten en te beslissen over hun directe leefomgeving. Hier werd enthousiast gebruik van gemaakt. De inhoudelijke thema's zijn vastgelegd in een gedragen meerjarenagenda. Deze meerjarenagenda is de basis van onze jaarprogramma's. Voor het gebied Ten Boer betekent dit, bijvoorbeeld op het gebied van leefbaarheid, het op peil houden van voorzieningen en de versterking van woningen. De thema's met prioriteit in dit gebied zijn: meedoen, zingeving, talentontwikkeling, biodiversiteit en ecologie, herinrichtingen van dorpen na versterking, positieve gezondheid en prettig en veilig wonen. Het gebied heeft een flinke impuls gekregen met het Nationaal Programma Groningen. Kijkend naar 2024 heeft de werkwijze in het netwerk met bewoners, WIJ-team en gemeente tot tal van succesvolle projecten groot en klein geleid.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
We realiseren samen met bewoners en andere partijen het programma voor het gebied om de	• Met het online platform Stem van Groningen en het voeren van dorpsgesprekken hebben we de

leefbaarheid en het welzijn te versterken, dat doen we door het samenstellen van dorpsagenda's. Zo blijven we voortdurend in gesprek met de dorpsbewoners en agrariërs	dorpsagenda's geactualiseerd. Bewoners hebben zelf de voortgang van hun ideeën en plannen gevolgd; • We hebben geprioriteerd door het uitvoeringsprogramma te toetsen aan draagvlak, samenloop met andere ontwikkelingen in de versterkingsopgave, de opgestelde dorpsvisies en gemeentelijk beleid; • We hebben samen met bewoners veel projecten gefinancierd met NPG-middelen en andere fondsen; • Waaronder: Verlengde schooldag, Ouderenhuiskamer, Hondenspeelveld, Fijnmazig dorpsvervoer, Grip en glans, Extra aardbevingscoaches, Programmering De Oude School, Open studio, Groningen beweegt.
We vergroten de zeggenschap van bewoners en ondernemers over hun fysieke en sociale leefomgeving. Zelf- en samenredzaamheid in de dorpen staat voorop. Perspectief voor de problemen in het aardbevingsgebied krijgt hiermee weer vorm.	• We hebben met een groeiend aantal bewoners samengewerkt gebaseerd op het Gronings Model voor wijk- en dorpsdemocratie; • We hebben initiatieven die bijdragen aan cohesie en zelf- en samenredzaamheid versterkt. Een mooi voorbeeld hiervan is het initiatief van de dorpscoöperatie om samen met de gemeente en bewoners tot een verkenning van coöperatief wonen op de locatie Kievitstraat.
De dorpshuizen hebben een centrale plaats in de gemeenschap en groeien naar de door henzelf geformuleerde ambities.	• We hebben de accommodatiebesturen extra beheer geboden en ondersteunden in de exploitatie en subsidiëring. Dit hebben we gedaan in samenwerking met het netwerk in Ten Boer en de Stichting Gezamenlijk Beheer Groningen; • De jeugd van Ten Boer heeft in het versterkte en verbouwde Dorpshuis Ten Boer een extra plaats van ontmoeting gevonden; • De Oude School (DOS) is het afgelopen jaar een groot succes geweest. Bewoners kunnen terecht voor een breed scala aan activiteiten.
Leefbare dorpen nadat de versterkingsopgave is afgerond.	• In Lellens en Garmerwolde zijn samen met de bewoners ontwerpen gemaakt voor de herinrichting van straten. In Garmerwolde wordt dit begin 2025 gerealiseerd, Lellens volgt hierna. De plannen voor Winneweer zijn opgeschoven; • In samenwerking met het WIJ-team is gewerkt aan het versterken van de sociale cohesie en leefbaarheid in het gebied Ten Boer door ontmoetingsmomenten en ontmoetingsplekken te realiseren.
Meer biodiversiteit in een klimaatadaptieve omgeving en meer werkgelegenheid in het gebied. Resultaat is een prettiger leefomgeving,	• Met het programma Bloeiend Perspectief is een vliegende start gemaakt met de eerste projecten die zijn gestart. Samen met bewoners, boeren, ondernemers en andere betrokkenen zoals het

meer biodiversiteit, een hogere waardering voor de leefomgeving en meer mensen aan het werk.

Waterschap, Provincie, landschapswerkplaats en onderwijs wordt gewerkt aan prioritering van de volgende projecten.

Relevante beleidsnota's

Deze paragraaf is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[De sociale basis in Groningen](#)

[Nota Sociaal culturele accommodaties geharmoniseerd](#)

[Omgevingsvisie 'The Next City'](#)

[Groenplan Groningen Vitamine G](#)

[Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie](#)

[Actualisatie Bestemming Binnenstad 2021](#)

[Lokaal Programmaplan Nationaal Programma Groningen](#)

[Wijkvernieuwingsplan Beijum](#)

[Uitvoeringsprogramma Regio deal Groningen Noord](#)

[Wijkvernieuwingsplan Indische buurt / De Hoogte](#)

[Wijkvernieuwingsplan Sunny Selwerd](#)

[Uitvoeringsprogramma Mooie Wijken 2023](#)

[Uitvoeringsprogramma Wijkdeal De Wijert 2023](#)

[Uitvoeringsprogramma Sunny Selwerd 2023](#)

[Uitvoeringsprogramma Beijum Bruist 2023](#)

[Wijkvernieuwingsplan Lewenborg](#)

Paragraaf 2: Duurzaamheid

In deze paragraaf geven we aan hoe we via het programma Groningen Geeft Energie in 2024 via meerdere sporen, verder hebben gewerkt aan de opschaling van de energietransitie.

Doelen paragraaf duurzaamheid

Gemeente Groningen CO₂-neutraal in 2035 (volgens de uitgangspunten van de Routekaart Groningen CO₂-neutraal 2035 uit 2018).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We hebben activiteiten uitgevoerd die gepland waren in de begroting 2024 en het programma 'Groningen geeft energie'. Hierbij is de Routekaart Groningen CO₂-neutraal 2035 (2018) te beschouwen als een stip aan de horizon en verbindt het heden met de gewenste toekomst. Het eindbeeld is niet in beton gegoten. Het is opgesteld met de huidig beschikbare kennis. Externe factoren, zoals voortschrijdend inzicht, veranderingen van nationaal beleid en technische vooruitgang, leiden tot aanpassingen in het eindbeeld. De energietransitie is een gezamenlijke opgave. Aan de realisatie van de doelen werken we samen met bewoners onder andere via de wijkenergieaanpak en initiatieven in wijken en dorpen. Ook werken we samen met bedrijven, energiecoöperaties, organisaties en met de partners van de Routekaart. Het doel voor 2035 is ambitieus. Het gemeentelijk doel loopt voor op de landelijke doelstelling van het Rijk dat volgens het Klimaatakkoord 2050 als doel heeft. Daarom vraagt het Groninger doel om een actieve inzet vanuit de gemeente.

Klimaatakkoord

Gemeenten krijgen naar aanleiding van het Klimaatakkoord veel nieuwe taken op het terrein van de sectoren gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie, landbouw en elektriciteit. Daarom zijn in het coalitieakkoord van het kabinet-Rutte IV uitvoeringsmiddelen gereserveerd voor de medeoverheden. Voor de jaren 2023 tot en met 2030 is in totaal €5,38 miljard geoormerkt voor de uitvoeringskosten van gemeenten, provincies en waterschappen. Deze middelen zijn bestemd voor personele en bijbehorende materiële kosten van gemeenten en provincies. Hiervoor is de regeling CDOKE (capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid) door het Rijk in het leven geroepen.

De [CDOKE-regeling](#) bestaat uit twee onderdelen:

- Basisfinanciering: elke gemeente krijgt basisfinanciering op basis van een verdeelsleutel;
- Planfinanciering: budget voor specifieke plannen dat aangevraagd moet worden.

Planfinanciering

Vanuit de [CDOKE-regeling](#) is voor 2024 en 2025 extra budget beschikbaar voor planfinanciering. Hiervoor hebben wij op 20 juni 2024 een aanvraag ingediend. Op 21 oktober 2024 zijn de resultaten van de planfinanciering tranche 2 gepubliceerd in de [Staatscourant](#). Wij ontvangen planfinanciering voor onze volledige aanvraag voor onze plannen 'aardgasvrij' en 'opwek'. Planfinanciering 'aardgasvrij' krijgen we voor het gebied Noordwest Aardgasvrij 2030 zoals beschreven in het Warmtetransitieplan 2022-2030. Planfinanciering 'opwek' krijgen we voor onze plannen voor zonne- en windenergie (onder andere zonnepark Meerstad-Noord en windpark Roodehaan).

Planfinanciering	2024	2025
Aardgasvrij	€ 3.475.584	€ 3.506.616
Opwek	€ 162.183	€ 163.640

Deze middelen integreren we bij de bestaande aanpak en we zoeken naar de meest efficiënte manier om de CDOKE-regeling in te zetten waarbij wij voldoen aan de subsidievoorwaarden en maximaal gebruik maken van de middelen. We blijven de ontwikkelingen rondom het Klimaatakkoord hierin nauwlettend volgen.

Netcongestie

Naast netcongestie voor grootverbruikers is eind 2024 ook netcongestie voor (een deel van) de kleinverbruikers afgekondigd door de netbeheerders. Op 4 december 2024 heeft uw raad een [brief ontvangen over de aanpak netcongestie](#) binnen de gemeente Groningen. Meer informatie over netcongestie is te vinden bij het spoor hernieuwbare energie.

Voortgang reductie CO₂-uitstoot

Elk jaar maken we een CO₂ monitor om inzicht te krijgen in de voortgang van onze doelen. Dit doen we wanneer nieuwe data is gepubliceerd, dit is meestal aan het einde van het jaar. Het peiljaar voor de CO₂-uitstoot is 2022, recentere cijfers zijn nog niet beschikbaar. Over deze CO₂ monitor heeft u in april 2025 een brief ontvangen.

2022

De uitstoot van alle broeikasgassen in de gemeente Groningen bedroeg in 1990 1955 kton CO_{2eq}. In Groningen is de uitstoot van alle broeikasgassen afgenomen en bedragen in 2022 1.205 kton CO_{2eq}. Procentueel is de uitstoot in de periode 1990-2022 afgenomen met 38%. Ter vergelijking: nationaal bedraagt de reductie van alle broeikasgassen netto 30,4%. De Gemeente Groningen doet het daarmee goed ten opzichte van het nationaal gemiddelde.

De meeste uitstoot vindt plaats binnen de sectoren elektriciteit & warmte (29%) en mobiliteit (23%). Daarna volgen de sectoren gebouwde omgeving (21%) en industrie (16%). Landbouw en landgebruik dragen respectievelijk 8% en 2% bij aan de totale uitstoot.

Ontwikkeling ten opzichte van 2021

De reductie in 2022 is voor de gemeente Groningen 4,9% toegenomen ten opzichte van 2021. Dit komt met name door additionele reductie in de meeste sectoren. De grootste daling zit bij de gebouwde omgeving (60% van de totale daling). Alleen de sector mobiliteit kent een kleine toename in uitstoot (10 kton). Het aandeel duurzame opwek is ook verder toegenomen, dit zorgt voor extra vermeden emissies (40 kton) ten opzichte van 2021.

Prognose 2030

De verwachting in de CO₂-monitor is dat in Groningen de uitstoot van alle broeikasgassen in 2030 met 63% afneemt ten opzichte van het referentiejaar 1990. Om deze reductie daadwerkelijk te realiseren dient de uitstoot met circa 480 kton CO₂ eq af te nemen t.o.v. 2022. Nationaal bedraagt de verwachte reductie in uitstoot 44% tot 52% in 2030 (volgens de PBL KEV 2024,). Wij hanteren het gemiddelde hiervan (48,7%) als richtwaarde.

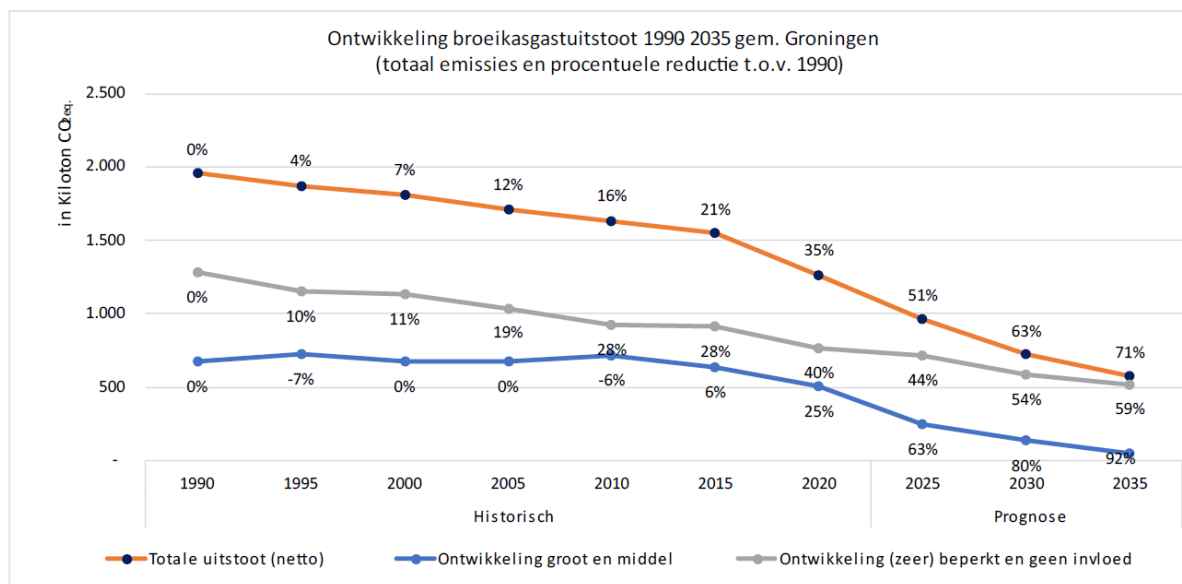
Prognose 2035

De verwachting in de CO₂-monitor is dat de uitstoot in de gemeente Groningen in 2035 met 71% afneemt ten opzichte van het referentiejaar 1990. De reductie in uitstoot in de gemeente Groningen loopt aanzienlijk voor op de verwachte nationale reductie, die volgens de [PBL KEV 2024](#) voor 2035 56,7% bedraagt (bandbreedte 52% tot 60%). In tabel 1 is de uitstoot (in kton CO₂ eq) en procentuele reductie t.o.v. 1990, per sector en totaal weergegeven.

Sector/ Jaar	Elektriciteit	Industrie	Mobiliteit	Gebouwde omgeving	Landbouw	Land- gebruik	Totaal
1990	444	643	310	409	115	34	1.955
2022	348	198	279	248	98	35	1.206
2030	122	126	195	158	88	32	722
2035	68	123	148	121	82	31	571
2022	22%	69%	10%	39%	15%	-2%	38%
2030	73%	80%	37%	61%	23%	5%	63%
2035	85%	81%	52%	71%	29%	9%	71%

Tabel 1 – Uitstoot (in kton CO₂ eq) en procentuele reductie t.o.v. 1990, per sector en totaal

Om deze reductie van 71% te realiseren is aangenomen dat het huidige nationale en het gemeentelijk klimaatbeleid en de daarbij behorende projecten en plannen de komende jaren ook daadwerkelijk uitgevoerd worden. Dit vergt een aanzienlijke inspanning van de gemeente Groningen en van andere partijen. De gemeente is daardoor ook afhankelijk van de verschillende partijen. De mate van invloed op de CO₂-uitstoot van de gemeente Groningen is in grafiek 1 te zien. Uiteindelijk kan alleen een samenspel tussen inwoners, bedrijven en de verschillende overheden de gemeente Groningen bewegen naar een CO₂-neutraal 2035.

Grafiek 1 - Ontwikkeling uitstoot totaal en uitsplitsing naar groot-/middel en beperkt-/geen invloed

Indicatoren paragraaf Duurzaamheid

Effectindicator(en)	2018	2019	2020	2021	2022
Aardgasverbruik gebouwde omgeving (m3)	211	203	200	208	-
Elektriciteitsverbruik gebouwde omgeving (miljoen kWh)	788	787	759	849	847

Toelichting en bron:

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Aardgasverbruik gebouwde omgeving (m3) Toelichting: bij de sector gebouwde omgeving gaat het om het aardgasverbruik van de huishoudens en de dienstensector.	Regionale klimaatmonitor (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, RVO)
Elektriciteitsverbruik gebouwde omgeving (miljoen kWh)	Regionale klimaatmonitor (RVO)

Toelichting: bij de sector gebouwde omgeving gaat het om het elektriciteitsverbruik van de huishoudens en de dienstensector.	
<i>Bijschatting bron regionale klimaatmonitor</i> Vanwege herleidbaarheid mogen gegevens van sommige bedrijfstakken niet gepubliceerd worden. De regionale klimaatmonitor schat een groot deel daarvan bij (bijschatting), zodat toch (sub)totalen gepubliceerd kunnen worden. Voor het meest recente jaar zijn op het moment van schrijven nog geen bijschattingen gemaakt waardoor het cijfer van elektriciteitsverbruik onbekend is. Meer informatie over bijschattingen in de regionale klimaatmonitor is hier te vinden.	Regionale klimaatmonitor (RVO)

100 Climate Neutral Cities

Groningen heeft in september 2024 het Climate City Contract aan de Europese Commissie aangeboden. Dit is de aanvraag om formeel het label van de missie 100 'Climate-Neutral and Smart Cities' 2030 te verkrijgen. Dit label kan de kredietwaardigheid verbeteren voor het verkrijgen van publieke en private financiering. De Nederlandse missiesteden (G6 en Helmond) werken structureel samen met het Rijk en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) in een nationale supportstructuur, met als doel het slechten van barrières om klimaatneutraliteit te behalen en kennisoverdracht naar alle Nederlandse gemeenten.

Regionale Energie Strategie (RES)

De Groninger overheden zijn verenigd in de RES Groningen. In 2021 hebben wij gezamenlijk de ambitie gesteld op 6,4TWh energieopwekking per jaar uit zon en wind op land. In 2024 is gewerkt aan een online geodataportaal dat monitoring vereenvoudigd vergemakkelijkt. Daarnaast is de RES Groningen bezig met de agendering voor de invulling van de RES 3.0. De RES 3.0 wordt uiterlijk op 1 juli 2025 aangeboden aan het Nationaal Programma RES. Hierin wordt aandacht besteed aan de energie-infrastructuur in navolging op het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat 2023.

Motie CO₂-beprijzing

Met de motie "[Ben real met je, real met je](#)" (M 03 1 febr 2023) heeft de raad gevraagd te onderzoeken hoe de maatschappelijke kosten van CO₂-uitstoot meegenomen kunnen worden in onze beleidsafwegingen. We hebben hiervoor een interne pilot uitgezet om hier concreet invullen aan te geven.

In 2023 hebben wij een CO₂-calculatietool opgesteld. Aan de gestandaardiseerde moederbegroting op tarief en productieniveau (loon-, materiaal- en materieelkosten) is CO₂-data vanuit de Nationale Milieudatabase (NMD) toegevoegd. Dit maakt een geïntegreerde aanpak voor het berekenen van zowel investeringskosten in euro's als CO₂-belasting in tonnen mogelijk. Het opstellen van een project-specifieke CO₂-projectrapportage geeft inzicht in de CO₂-belasting van een project en welke specifieke onderdelen hierin de grootste bijdrage hebben. Hoe eerder in het voorbereidingstraject van een project een CO₂-rapportage beschikbaar is, hoe eenvoudiger ontwerpkeuzes kunnen worden afgewogen op dit aspect. De CO₂-belasting van een project kan vervolgens vertaald worden naar maatschappelijke kosten om de schade ervan te compenseren (denk aan het nemen van klimaat adaptieve maatregelen zoals bijvoorbeeld het ophogen van dijken). Door de prijs van de variant met de laagste CO₂-uitstoot te vergelijken met de prijs van de impact van de CO₂-uitstoot, wordt mogelijk een andere keuze gemaakt.

In 2024 hebben we voor 23 projecten de CO₂-calculatietool ingezet. De CO₂-tool is specifiek voor civieltechnische werken die zich in de fase na het schetsontwerp bevinden. Bij 4 projecten bleek een verdere berekening niet zinvol (bijvoorbeeld geen civieltechnisch werk). Voor 12 projecten bleek de CO₂-tool in de

toekomst (vrijwel zeker) toepasbaar is. Deze projecten bevinden zich momenteel nog in de fase vóór schetsontwerp. Dat is te vroeg om een berekening te kunnen maken. Twee documenten met beleidsuitgangspunten worden nader bekeken met de CO₂-tool: de Leidraad openbare ruimte en enkele thema's uit de Beheergids openbare ruimte (namelijk 'dekplanken'). Van 7 projecten heeft de inzet van de CO₂-tool volledige informatie opgeleverd:

	Project	Omschrijving	CO ₂ -besparing
1	Noordlaren, Meester Koolweg	Mede op basis van CO ₂ -berekening gekozen voor de renovatieoplossing met laagste CO ₂ -uitstoot en laagste investeringskosten (€43.000 lager).	21 ton
2	Herinrichting Eglantierstraat – Mispellaan	CO ₂ -berekening leidde niet tot ontwerpaanpassingen, wel inzichtelijk gemaakt dat gunning op inzet van emissiearm materieel tijdens realisatie potentieel 36 ton CO ₂ bespaart.	Geen
3	Nieuwbouwschool Woltersum	O.b.v. CO ₂ -berekening is voor de inrichting van schoolplein de keuze gemaakt voor alternatieve bestratingsproducten met een lager emissieprofiel	ca. 40 ton
4	Herinrichting Parkweg:	CO ₂ -berekening leidt tot gesprekken over optimalisatie van onder andere materiaalkeuze. Besparing op kosten en op CO ₂ -uitstoot is per optie uitgewerkt. Een keuze moet nog worden gemaakt	Nog onbekend
5	Brailletunnel	CO ₂ -prestatie wordt meegewogen in multicriteria-analyse als onderdeel van de variantenkeuze. Zoals nu lijkt wordt voor de optie gekozen met meeste CO ₂ -besparing. Toevallig ook de goedkoopste en verkeerskundig beste oplossing. Kosten CO ₂ -impact circa 1 miljoen euro. Vervolg vraag om gekozen variant verder te optimaliseren. Daadwerkelijke CO ₂ -besparing wordt mogelijk nog groter.	1.100 ton
6	B. Kuiperweg Ten post	CO ₂ -berekening gemaakt voor diverse varianten. Vanwege tijdsbestek projectrealisatie was het niet mogelijk om naar de meest duurzame oplossing te kijken.	Geen
7	Fietsstraat Korreweg	Er is een referentieberekening gemaakt die als input wordt gebruikt voor het maken van definitieve keuzes om tot afronding te komen van het Voorlopig ontwerp.	Nog onbekend

Spoor warmte

In het spoor warmte werken we tegelijkertijd aan het terugdringen van de warmtevraag voor de gebouwde omgeving door besparen en isoleren en door het vervangen van aardgas door aardgasvrije alternatieven.

Relevante ontwikkelingen

Warmte

In het Warmtetransitieplan 2022-2030 hebben we aangegeven in welke buurten we de komende periode werken aan een aardgasvrije verwarming door hier een warmtenet aan te leggen. Met de warmtesysteemkaart in het Warmtetransitieplan geven we inzicht in het toekomstbeeld voor de andere buurten en dorpen om aardgasvrij te worden.

Met de komst van de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (verwacht 1 januari 2026) moeten we voor 2026 de opvolger van ons Warmtetransitieplan te weten het Omgevingsprogramma Warmte laten vaststellen. In het kader van dit Omgevingsprogramma Warmte actualiseren we onze warmtesysteemkaart en onze bronnenstrategie. De eerste stappen hiertoe zijn in 2024 gezet.

De aangekondigde Wet collectieve warmte is ook nog niet volledig in werking getreden. Alleen het onderdeel tariefregulering is per 1 januari 2025 in werking getreden. In 2024 zijn we begonnen met de eerste voorbereidingen voor deze nieuwe wetgeving. We hebben hierover regelmatig overleg met WarmteStad. Daarnaast hebben we een eerste inventarisatie gedaan naar overige WKO's die mogelijk onder deze wetgeving komen te vallen.

WarmteStad

Ruim 1.000 nieuwe woningequivalenten zijn in 2024 aangesloten op het warmtenet Noordwest. Dit is de grootste jaarlijkse groei in de afgelopen vijf jaar. Daarmee worden aan het einde van 2024 6.000 woningequivalenten voorzien van betaalbare en grotendeels duurzame warmte. Nog eens 4.500 woningequivalenten zijn gecontracteerd en worden in de komende jaren aangesloten. In oktober 2024 is een addendum getekend met woningcorporaties voor het aansluiten van 2.500 woningen en 600 sloop/nieuwbouw woningen. In 2024 zijn werkzaamheden verricht in Selwerd, Vinkhuizen en de Zernike campus. In 2025 is de verwachting dat WarmteStad rond de 1.500 nieuwe WEq zal aansluiten. Aan het einde van 2024 heeft de RUG besloten tot aansluiting van 9 gebouwen en 3 tennishallen op de Zernikecampus. Daarmee loopt het totaal aantal WEq van de RUG op naar 1363. Eind 2024 zijn de doubletten voor de ondergrondse warmte-opslag in bedrijf gesteld achter op de Zernike campus. Hiermee kan vanaf heden de laagtemperatuur warmte van de datacenters en de middentemperatuur warmte van het zonthermiekpark opgeslagen worden, waarmee het aandeel duurzame energie in de geleverde warmte verder toeneemt. De eerste warmte vanuit het zonthermiekpark is geleverd. Deze levering valt nog in de testfase. Officiële oplevering zal begin 2025 plaatsvinden, maar wordt ondertussen al wel warmte geleverd.

Voor de WKO's Stadshavens en Suikerzijde zijn de finale investeringsbesluiten genomen en is voor Suikerzijde een samenwerkingsovereenkomst ondertekend tussen WarmteStad en de Suikerzijde, waarna de werkzaamheden kunnen starten. De WKO Suikerzijde wordt het grootste project met warmte- en koudeopslag van WarmteStad. De realisatie van de WKO's Europapark, Grunobuurt en Ebbingekwartier is voltooid.

WarmteStad en de gemeente blijven ook in 2024 een landelijk voorbeeld, wat veel interesse oplevert vanuit binnen- en buitenlandse overheidsinstellingen, warmtebedrijven, woningcorporaties, politiek, financiers, onderwijsinstellingen en marktpartijen. Ruim 40 werkbezoeken zijn er in 2024 georganiseerd waaronder een bezoek van de burgemeesters van de grote steden, Europarlementariërs, RVO, Aedes, een delegatie uit Denemarken en de Deense Ambassade.

Hoewel WarmteStad een van de weinige warmtebedrijven in Nederland is dat nog grote aantallen nieuwe aansluitingen realiseert is dat niet dankzij gunstige omstandigheden, maar juist ondanks de complexe financierbaarheid, subsidiestructuur en grote veranderingen in wetgeving. In de huidige fase waarin WarmteStad nog niet het benodigde eigen vermogen kan inbrengen voor investeringen worden nieuwe verzoeken hiervoor aan de aandeelhouders (i.c. gemeente) gericht, totdat mogelijke nieuwe deelnemers kunnen mee investeren en/of WarmteStad voldoende eigen vermogen genereert. Dit was in 2024 het geval en zal in 2025 ook nog het geval zijn.

Wijkenergieaanpak

In Noordwest zijn we verdergegaan in onze aardgasvrije proeftuin Paddepoel/Selwerd met de pilot Selwerd-Zuid. Het distributienet is overgedragen aan WarmteStad waarna zij de gecontracteerden kunnen sluiten (het stuk vanaf de erfgrans tot en met de warmte-afleverset). Uitvoering van de aansluiting is in 2025.

In Vinkhuizen wordt een integrale werkwijze en plan ontwikkeld voor het aardgasvrij maken van een wijk met aansluiting op een warmtenet. Er wordt met alle betrokken partijen (Woningcorporaties, Enexis, WarmteStad, betrokken onderdelen van de gemeente) een wijkenergieplan opgesteld met daarin een voorgenomen

planning en uitvoeringsprogramma. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de mogelijke combinatie met andere opgaven. Met een compleet buurtontwerp worden deze opgaven inzichtelijk gemaakt. De aanpak in Vinkhuizen vormt de basis voor alle andere wijken waar we actief zijn: de wijken in Noordwest en de wijkvernieuwingswijken.

In wijkvernieuwingswijken waar geen warmtenet wordt aangelegd vormt isolatie de belangrijkste opgave. Een collectieve en projectmatige aanpak op basis van Maatregel 29 (ontwikkeld vanuit de projecten van het Volkshuisvestingsfonds) richt zich op grondgebonden woningen in particulier eigendom daarnaast ondersteunen we met de VvE-desk ook de 40% van de inwoners in de gemeente die in een VvE woont. De VvE desk is uitgebreid waardoor in Noordwest VvE's zo snel mogelijk geholpen kunnen worden waarna ze op het warmtenet aangesloten kunnen worden. Ook zal de VvE desk buiten Noordwest VvE's helpen. Soms omdat veel gebouwen qua typologie overeenkomstig zijn en voordeel heeft van een collectieve aanpak, maar ook omdat in de wijkvernieuwingswijken buiten noordwest veel VvE's zijn.

Bewonersinitiatieven

Voor bewonersinitiatieven zijn we aan de slag gegaan met een aanmoedigingssubsidie (€ 2.500 per initiatief), wat helpt in de erkenning en slagkracht van deze initiatieven. Ook organiseerde Grunneger Power de Regiotafel voor alle initiatieven om hen verder op weg te helpen, hierbij gaf de gemeente ook toelichting op (toekomstig) beleid en ontwikkelingen. Daarnaast wordt er met Grunneger Power gewerkt aan een convenant en een samenwerkingsovereenkomst voor de aanpak rondom het warmtenet Noordwest. Op die manier geven we betrokken bewoners en energiecoöperaties een stevigere rol in de warmtetransitie. Dergelijke samenwerking kan helpen draagvlak te vergroten en de warmtetransitie te versnellen.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Warmte	
• Duidelijkheid rondom financiering warmtetransportnet, distributienet, warmtebronnen (inclusief nieuwe warmtecentrale) en warmteopslag voor Warmtenet Noordwest; • Vaststellen welke warmtebronnen er vanaf 2025 nodig zijn als aanvulling op huidige bronnen van WarmteStad; • Samenwerking tussen WarmteStad, gemeente Groningen en Grunneger Power in de verdere uitrol warmtenet; • Aansluiten grondgebonden woningen en VvE's op het buurtwarmtenet Selwerd-Zuid. Levering van warmte door WarmteStad.	• Op beleidsniveau zal het Omgevingsprogramma Warmte in belangrijke mate de gevraagde duidelijkheid geven vanuit de regierol van de gemeente op de warmtetransitie; • Eerste verkenningen en voorbereidingen zijn getroffen voor een aanvraag van het Just Transition Mechanism (subsidie) en een lening bij de Europese Investeringsbank voor fase 2b; • WarmteStad is concreet in gesprek met Cosun Beet Company en Google Westpoort voor het verder onderzoeken (technisch, ruimtelijk, financieel) van het gebruik van hun restwarmte; • De verkenning naar warmtetransport uit de Eemshaven gaat een volgende (verdiepende) fase in; • Een uitgebreid traject is doorlopen om tot een samenwerkingsovereenkomst te komen met Grunneger Power. Dit zal naar verwachting begin 2025 afgerond worden; • In Selwerd-Zuid heeft de gemeente een distributienet aangelegd. Hier worden naar verwachting in 2025 de koopwoningen en VvE's in

	dit gebied op aangesloten. Ruim 60% van de 200 woningeigenaren hebben eerder de intentieverklaring ondertekend om mee te doen. Zo'n 80 eigenaren hadden eind 2024 het contract met WS ondertekend. In 2025 weten we de exacte aantallen die uiteindelijk aangesloten zijn en is geëvalueerd waarom men de keuze heeft gemaakt om wel of niet aan te sluiten.
Wijkenergieaanpak	
• In Noordwest is in iedere wijk een wijkgerichte aanpak opgestart om alle woningen te verduurzamen en aan te sluiten op het warmtenet; • Eerste woningen worden verduurzaamd vanuit het Volkshuisvestingsfonds; • In wijkvernieuwingswijken woningen isoleren en VvE-aanpak opstarten; • In Beijum wordt de Heerdereaanpak ook in andere buurten ingezet; • Eerste VvE's nemen maatregelen in PAW De Wijert.	• In alle wijken in Noordwest is inmiddels een projectleider actief die verantwoordelijk is voor de wijkenergieaanpak, met uitzondering van Reitdiepswaard (grotendeels gasloze nieuwbouw) en Zernike Campus; • In zowel Selwerd, Paddepoel als Vinkhuizen zijn projecten gestart en deels al afgerond vanuit het Volkshuisvestingsfonds; • In het kader van maatregel 29 (mt29) van Nij Begun zijn meerdere projectleiders en energieadviseurs ingezet die in verschillende projecten werk maken van woningisolatie met behulp van de mt29 middelen; • De VvE-desk van de gemeente is flink uitgebreid met meerdere projectleiders; • Voor de wijk Beijum wordt aangesloten bij de brede aanpak op mt29. Beijum-Oost valt binnen de contouren van het aardbevingsgebied en huiseigenaren kunnen daar 100% subsidie krijgen, Beijum-West valt daarbuiten en kan men 50% subsidie krijgen, tenzij ze onder andere voorwaarden vallen voor 100% subsidie (< 140% van het sociaal minimum); • In de Wijert zitten meerdere VvE's in de selectiefase voor en aannemer, waarna uitvoering kan starten.

Spoor besparen

Alle energie die we kunnen besparen hoeven we niet op te wekken. Grote besparingen zijn mogelijk in woningen en bij bedrijven en kantoren. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld met het eigen maatschappelijk vastgoed. Besparingen zijn goed voor een derde deel van ons einddoel. Dit spoor valt uiteen in wonen (nieuwbouw, huursector, particuliere woningen), bedrijven en maatschappelijk vastgoed.

Relevante ontwikkelingen

Wonen

Lokale Aanpak Isolatie

Eén van de actielijnen van het Nationaal Isolatie Programma (NIP) is de Lokale Aanpak Isolatie om koopwoningen met een slecht energielabel te isoleren. In 2024 hebben we een aanvraag ingediend en op 26 november 2024 beschikt gekregen voor Lokale Aanpak Isolatie tranche 2. De gemeente Groningen heeft een bedrag ontvangen van € 6.292.412 waarmee circa 2.370 woningen met een laag energielabel (D, E, F of G) en

een WOZ-waarde van maximaal € 338.000,- een bijdrage kunnen ontvangen voor de isolatie. De middelen van de Lokale Aanpak Isolatie zullen samen met de beschikbare middelen van Nij Begun - Maatregel 29 worden meegenomen in onze isolatie-aanpak.

Energiearmoede

Als gevolg van de stijgende woonlasten en energieprijzen wordt de energierekening voor een steeds groter wordende groep moeilijker te betalen. In Groningen had in 2023 5,7% een laag inkomen met óf hoge energierekening óf een woning met een lage energetische kwaliteit. Naast de eigen inzet met het Fonds Energietransitie heeft de gemeente Groningen ook middelen ontvangen vanuit het Rijk voor de aanpak van energiearmoede. In maart 2023 heeft het kabinet extra budget beschikbaar gesteld voor de lokale isolatieaanpak van gemeenten en voor de opschaling van energiefixers, waardoor het totale budget steeg van € 7,1 mln. naar € 12,1 mln. De looptijd van het programma is nogmaals verlengd tot einde 2027. Voor de besteding van deze extra gelden sluiten we aan bij onze huidige aanpak.

In 2024 is € 3 mln. besteed aan meerdere grote projecten en campagnes. Dit is onder andere uitgegeven aan een succesvolle witgoedactie in samenwerking met de Stadterspas, waarbij leden van de Stadterspas hun oude witgoed konden inruilen voor een energiezuiniger apparaat ter waarde van €500,-.

Vanuit Paddepoel is een bewonersinitiatief opgezet genaamd de FixBrigade. De FixBrigade heeft, na een pilot in het voorjaar van 2024, een tweejarige subsidie ontvangen vanuit energiearmoede en de gebiedsteams om deze werkzaamheden voort te zetten en in totaal nog 1.000 woningen te doen in 2025 en 2026. Hierbij maakt de FixBrigade een combinatie tussen zowel het verlagen van de energierekening als het opleiden van jongeren met een entree-opleiding in de techniek in een werk-leer traject.

Verder zijn in 2024 voorbereidingen getroffen voor twee nieuwe projecten die uitvoering vinden in 2025. Voor het project 'specifieke adressen' is een projectplan opgesteld om 25 oude, slecht onderhouden woningen van mensen met een laag inkomen te verduurzamen. Uitvoering hiervan start in 2025. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor het uitvoeren van waterzijdig inregelen van CV-systemen (CV-dokters) als een aanvulling op onze diensten vanuit Duurzaam Groningen. Ook lopen er gesprekken om ook in samenwerking met woningcorporaties waterzijdig inregelen te gaan aanbieden aan de huurders.

Nij Begun

Ter voorbereiding op de uitvoering van [maatregel 29 van Nij Begun](#) is de gemeente Groningen bezig een uitvoeringsprogramma op te stellen, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de wijkaanpak en de aanpak voor diverse doelgroepen in de gemeente. De gemeente Groningen ontvangt middels een specifieke uitkering 'ontzorgingsprogramma isolatie en ventilatie woningen van de gemeenten in de provincie Groningen' de komende 10 jaar een jaarlijks bedrag van €774.996,00. Deze middelen worden ingezet voor het vergroten van capaciteit binnen de gemeente.

Bedrijven (Groningen Werkt Slim)

Groningen Werkt Slim (GWS) is sinds 2019 hét energieloket voor bedrijven. De adviseurs helpen de ondernemers met het verduurzamen van hun bedrijven. In 2024 is doorgegaan met het verstrekken van kosteloze, onafhankelijke maar ook praktische adviesrapporten. Veel acquisitie moest gepleegd worden om de ondernemers te bereiken. Daarom is communicatie een wezenlijk onderdeel van GWS. Hier werd vooral ingezet via kanalen als de bedrijven verenigingen, eigen website, sociale media en andere (betaalde) media en events. Om nog meer en beter de ondernemers te helpen is eind dit jaar besloten om vanaf volgend jaar te focussen op energiereductie bij de bedrijven.

Bedrijven (toezicht en handhaving)

De toezichthouders gebruiken hun wettelijke bevoegdheid om het gesprek met bedrijven aan te gaan. Bedrijven worden effectief gestimuleerd worden om energiebesparende maatregelen te nemen. Daarbij beperken we ons niet alleen tot de verplichte maatregelen, maar richten we ons ook op het adviseren en enthousiasmeren van een toekomstbestendige bedrijfsvoering. In 2024 zijn 334 toezichtbezoeken uitgevoerd. Gemiddeld besparen bedrijven 11% energie naar aanleiding van de energiebesparende maatregelen.

Verduurzamen Maatschappelijk vastgoed

De verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed is een omvangrijke langjarige opgave. Hiervoor is begin 2022 de routekaart 'Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed' vastgesteld. In de routekaart staat dat we starten met een pilot om vier panden integraal te verduurzamen conform vastgestelde ambitie "Paris Proof". Met de opgedane ervaring uit deze pilots, de nieuwe informatie vanuit de deelprojecten van het jaarplan en de meeste recente ontwikkelingen rondom wet- en regelgeving wordt de routekaart herijkt.

Om niet stil te staan en te wachten op de integrale aanpak, is begin 2023 het jaarplan verduurzaming maatschappelijk vastgoed vastgesteld. In dit jaarplan gaan we aan de slag met de zogenoemde 'no regret' maatregelen. Dit zijn maatregelen die zich binnen 5-10 jaar terugverdienen en altijd een goed idee zijn om uit te voeren. Hiervoor maken we onder andere een analyse van de potentie van zonnepanelen op de daken van al onze gebouwen. De realisatie van de no-regret-maatregelen is een meerjarenproject, waarbij we als eerste de huurders en gebruikers van gemeentelijke panden, die buiten de oorspronkelijke Gresco-systematiek vielen, de kans geven gezamenlijk met ons verduurzamingsmaatregelen uit te voeren. Dit zijn de zogenoemde split incentive panden, zoals buurthuizen, cultuurpanden en enkele sportaccommodaties.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Wonen • Woningeigenaren en huurders stimuleren om aan de slag te gaan met het isoleren van de woning; • Voorkomen van energiearmoede door inwoners te adviseren over het energiezuiniger maken van de woning. Indien gewenst inclusief financieel advies en aanbod van het klusteam. Met name in de wijken waar dit het hardste nodig is; • De bestaande corporatieve woning voorraad naar basiskwaliteit brengen.	• Via de adviseurs van Duurzaam Groningen hebben 822 bewoners een energieadviesgesprek gehad, 242 mensen een energiecoach op bezoek en 170 bewoners hebben energiebesparende maatregelen door een klusser laten uitvoeren; • Regionaal Energieloket: 2936 huisbezoeken; • Witgoedactie: 2287 inwoners hebben hun oude witgoed ingeruild voor een energiezuiniger apparaat; • Bij 23 woningen zijn grote isolatiemaatregel geplaatst, zoals vloer-, bodem-, muur- en/of dakisolatie; • Voorbereiding zijn getroffen voor twee nieuwe projecten (specifieke adressen & waterzijdig inregelen) die in 2025 worden uitgevoerd; • De bestaande corporatieve woningvoorraad wordt verduurzaamd naar de basiskwaliteit. Circa 48% van de huurwoningen voldoet aan de basiskwaliteit. Uiterlijk in 2028 moeten de woningen met een energielabel E, F en G zijn uit gefaseerd. Dit zijn er nog 7% in de gemeente Groningen.
Bedrijven (Groningen Werkt Slim)	

• Bedrijven ondersteunen en activeren om energiezuiniger en duurzamer te ondernemen; • Verbindingen tussen bedrijven voor innovatieve oplossingen; • Uitvoeren van verschillende projecten rondom de thema's Energie, Mobiliteit, Klimaatadaptatie en Circulaire Economie.	• Het aantal GWS adviseurs (4) is gelijk gebleven. Ze verstrekken kosteloos adviezen, ondersteunen de Mkb'ers en hebben een signalerende functie t.b.v. gebiedsgerichte oplossingen; • 187 bedrijven zijn geholpen met laagdrempelige verduurzamingsadviezen. Zoals een warmtescan en concrete isolatie- en energiebesparingsmogelijkheden; • Naast de adviezen zijn circa 16 labels Groen Genieten bij horecabedrijven uitgedeeld. Na evaluatie is besloten de uitgifte van het label stop te zetten; • Een evaluatie heeft plaatsgevonden om te kijken hoe GWS meer MKB'ers kan bereiken en kan ondersteunen met verduurzaming.
Bedrijven (toezicht)	
• Alle midden- en groot verbruikers bezoeken als toezichthouder, waarbij we adviseren over verplichte en aanvullende energiebesparende maatregelen en het beoordelen van plannen van aanpak; • Toezien op de daadwerkelijke realisatie van de maatregelen en zo nodig handhaven bij het uitblijven van maatregelen.	• In 2024 zijn 334 toezichtbezoeken uitgevoerd; • Gemiddeld besparen bedrijven 11% energie.
Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed	
• Verduurzaming van een deel van de gemeentelijke voorraad maatschappelijk vastgoed, conform jaarplan '23/'24.	• Van ruim 200 panden is een energielabel met maatwerkadvies opgesteld; • Er zijn 48 panden onderzocht op de haalbaarheid van zonnepanelen op daken van gemeentelijke panden; • De pilot 'split incentive verduurzaming maatschappelijk vastgoed' is afgerond, de resultaten zijn gedeeld via <u>een brief</u> aan de raad; • De uitvoering van de energiebesparende maatregelen vanuit de Erkende Maatregelen Lijst (EML) van fase 1 is afgerond. Fase 2 is deels in uitvoering en in voorbereiding; • In 11 gemeentelijke gebouwen loopt een project waarbij de gebouwbeheerssystemen slimmer worden gemaakt middels artificial intelligence (AI), het doel is om de installaties beter te laten functioneren en om energie te besparen.

Spoor Hernieuwbare energie en energieoplossingen

Om aan de doelen van de 'Routekaart Groningen CO₂-neutraal 2035' te voldoen zetten we in op hernieuwbare energie. Verder kijken we naar energieoplossingen die bijdragen aan onze doelen. Dit spoor valt uiteen in zon, wind, waterstof en groen gas.

Relevante ontwikkelingen

Fonds energietransitie

Het hoofddoel van het Fonds Energietransitie (FET) is het bevorderen van een eerlijke energietransitie. Vooral nog richt het FET zich hierbij op de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad door het verstrekken van subsidies, leningen en ondersteunende financiële instrumenten. Het FET zal gevoed worden met incidentele bijdragen zoals de door de gemeenteraad beschikbaar gestelde 2 miljoen euro voor energiearmoedebestrijding, rijksbijdragen, fondsen en andere subsidies voor de energietransitie worden in dit fonds gebundeld. Daarnaast is er een mogelijke bijdrage vanuit de eigen ontwikkeling van wind- en zonneparken: indien er sprake is van een nettorendement bij de ontwikkelde wind- en zonneparken vanuit het Groningen Energiebedrijf zal het FET hiermee gevoed worden.

Jaarlijks wordt de raad over de voortgang geïnformeerd. In 2024 is vooral de wijkaanpak in Selwerd en Vinkhuizen middels subsidie bevorderd. Hierbij zijn ook middelen ingezet voor energieadvies, financieel advies en begeleiding. Daarnaast wordt de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad ook mede-mogelijk gemaakt met middelen ter bestrijding van energiearmoede. Meer informatie hierover is te vinden bij besparen – wonen – energiearmoede.

Verder zijn eerste ervaringen opgedaan met een sociaal vangnet-regeling voor VvE's. Dit is een tegemoetkoming voor bewoners van een VvE ter compensatie van de gestegen VvE-bijdrage na verduurzaming. Tevens is een methodiek in ontwikkeling, waarmee VvE's zekerheden voor subsidies gegeven kunnen worden tijdens het complexe verduurzamingsproces. Ook is onderzoek geweest naar de ondersteuningsmogelijkheden voor de doelgroep van particuliere huurders en verhuurders. Al deze uitkomsten en geleerde lessen hebben zich in 2024 vertaald tot de inrichting van een uitvoeringsprogramma isolatie. Hiermee wordt de verduurzaming van de particuliere woningen middels wijkaanpak en specifiek middels doelgroepaanpak opgeschaald. Onderdeel van deze aanpak zijn de vanuit het FET beschikbare faciliteiten, zoals leningen en subsidies.

Energiebedrijf Groningen B.V.

In december 2023 is het GEB Holding BV, handelsnaam Energiebedrijf Groningen BV (EBG) opgericht conform de ambitie die staat in het coalitieakkoord 'Het begint in Groningen: voor wat echt van waarde is'. De BV is verantwoordelijk voor de regie en aansturing van de opwekking, distributie, levering en opslag van gemeentelijke zonne- en windenergieprojecten. In 2024 is de governance verder ingericht en de personele capaciteit vergroot.

Zon

In 2021 zijn de beleidskaders Zon op Daken en Zonneparken vastgesteld. Daarin is vastgelegd dat voor de invulling van de ambitie voor hernieuwbare energieproductie, ten minste voor 950 MWp aan zonnepanelen binnen de gemeentegrenzen in 2035 moeten zijn geïnstalleerd. Dat komt overeen met iets meer dan 2 miljoen zonnepanelen. Die zonnepanelen worden bij voorkeur geplaatst op daken. Niet elk dak is echter geschikt voor zonnepanelen. 450MWp op daken en boven parkeerterreinen in 2035 is haalbaar. Dat betekent dat de overige 500MWp in zonneparken gerealiseerd moet worden. Deze ambitie wordt ook weergegeven in onderstaande tabel 2

Tabel 2: zonnepanelen (MWp) ambitie, werkelijk en prognose

MWp afgerond op hele getallen	2022	2023	2024	2025	2030	2035
Ambitie MWp op daken	90	135	189	250	426	450
Ambitie MWp in parken	100	150	211	275	474	500
Ambitie MWp totaal geïnstalleerd vermogen	191	285	400	525	900	950

<i>Werkelijk MWp op daken</i>	118	156	182	-	-	-
<i>Werkelijk MWp in parken</i>	29	75	179	-	-	-
<i>Werkelijk MWp totaal geïnstalleerd vermogen</i>	149	231	361	-	-	-
<i>Prognose MWp op daken</i>	-	-	-	200	210	-
<i>Prognose MWp in parken</i>	-	-	-	179	460	-
<i>Prognose MWp totaal geïnstalleerd vermogen</i>	-	-	-	379	670	-

Tot en met 2024 lag het jaarlijks aantal geïnstalleerde zonnepanelen hoger dan de ambitie. Met name door de hogere energieprijzen en lagere prijzen van zonnepanelen installeerden in 2023 een recordaantal huishoudens zonnepanelen op daken. Door het openen van het zonnepark Fledderbosch nabij de Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Garmerwolde begin 2024 is het opgesteld vermogen in zonneparken in de gemeente eveneens toegenomen.

De groei van het aantal zonnepanelen is sterk afhankelijk van nationaal beleid en autonome ontwikkelingen. De invloed van de gemeente is beperkt. Wij verwachten voor en verder dat de werkelijk aantal geïnstalleerde zonnepanelen ver achterblijven op de ambitie. Op nationaal en regionaal niveau (provincie en de RES) lobbyen wij voor stimulerende maatregelen en regelgeving. Waar we wel invloed op hebben grijpen we in. Zo spannen wij ons in om de netcongestie te verzachten en ontwikkelen we zelf de zonneparken Meerstad-Noord en Westpoort-Noord, waarbij sociaal eigenaarschap in combinatie met betrokkenheid van de directe omgeving het leidend principe is. Voor zonnepark Meerstad-Noord is in 2024 het bestemmingsplan vastgesteld en de vergunning verleend. Er zijn geen bezwaren ingediend waardoor de vergunning onherroepelijk is. Met de ruim 200MWp die hierdoor de komende jaren erbij komt, wordt een zeer grote stap gezet in het totaal opgestelde vermogen aan hernieuwbare energie. Daarnaast voorzien wij onze eigen gebouwen en scholen van zonnedaken en werken we aan de realisatie van zonnecarports boven grote publieke parkeerterreinen, zoals enkele van de P+R terreinen.

Stand van zaken lokale initiatieven

Vijf initiatiefnemers hebben hun ideeën voor een lokaal zonnepark kenbaar gemaakt aan de gemeente. Door gewijzigde marktomstandigheden en de ingeperkte ruimtelijke mogelijkheden heeft dit tot op heden nog niet geleid tot concrete plannen. We hebben verkend wat de mogelijkheden van de ontwikkeling en exploitatie van zonnecarports boven openbare (publieke) parkeerterreinen zijn. Wij doen de ontwikkeling en exploitatie idealiter zelf of in samenwerking met lokale initiatieven. Hoewel het in de huidige marktomstandigheden moeilijk is om een sluitende business case te krijgen, hebben energiecoöperaties en ontwikkelaars wel interesse geuit in het exploiteren van zonnecarports boven publieke parkeerterreinen. We onderzoeken de juiste vorm voor exploitatie en verkennen daarbij de samenwerking met energiecoöperaties.

Wind

Sinds het vaststellen van het windbeleid (Windkracht Groningen en 10 Windregels Ten Boer) is op basis van een uitvoerige verkenning (Windverkenning en Verdieping) in afstemming met een klankbordgroep (Windplatform) een zoekgebied voor de opwek van windenergie binnen onze gemeentegrenzen geïdentificeerd. De vergunningsbevoegdheid voor een windpark binnen dit zoekgebied is daarbij grotendeels vanuit de provincie naar de gemeente gedelegeerd. Dit zoekgebied betreft Roodehaan waar nu Windpark Roodehaan met 6 x 2,5 MW windmolens in lijnopstelling zijn beoogd. Een aantal inwoners van dit gebied hebben zich daarbij verenigd in de energiecoöperatie Meer Dorpen Energie Coöperatie (MDEC). MDEC en gemeente hebben een intentieovereenkomst om beoogd Windpark Roodehaan samen te ontwikkelen en exploiteren. Op basis van deze intentieovereenkomst hebben we gewerkt aan een samenwerkingsovereenkomst.

Sinds oktober 2023 zijn de nieuwe concept-milieunormen gepubliceerd voor wind op land en gepland om in werking te treden op 1 juli 2025. De concept-normen lijken mogelijkheden te bieden voor Windpark Roodehaan. Anticiperend op inwerkingtreding van deze concept-normen is de ontwikkeling van beoogd Windpark Roodehaan opgepakt. Daarbij hebben wij ons gericht op de verdere uitwerking van de samenwerking met MDEC.

Waterstof en groen gas

Waterstof

De gemeente Groningen is betrokken bij verschillende regionale, nationale en Europese waterstofprojecten en -initiatieven. We hebben een actieve rol in verschillende Europese waterstofprojecten. We doen hiermee vooral op het gebied van mobiliteit nuttige ervaring op. Zo hebben we een deel van ons wagenpark inmiddels met inzet van waterstof emissievrij kunnen maken. Hiermee dragen we ook bij aan kennisontwikkeling en innovaties in onze regio. Groene waterstof is op korte termijn onvoldoende voorradig om een betekenisvolle rol te spelen in het aardgasvrij maken van de gebouwen in onze gemeente in de periode tot 2035.

Het Europees project HEAVENN (uit de Horizon 2020 regeling) is inmiddels in volle gang. Met ongeveer 30 partners, met name uit de regio, werken we aan de ontwikkeling van de waterstofeconomie in Noord-Nederland. Gemeente Groningen maakt deel uit van het mobiliteitscluster en breidt het gemeentelijk wagenpark uit door middel van het HEAVENN-project met waterstofvuilniswagens. In 2024 heeft de gemeente Groningen haar taak om vuilniswagens te leveren aan het HEAVENN-project gerealiseerd en 5 waterstofvoertuigen in gebruik genomen.

Het Europese Revive project uit de Horizon 2020 regeling is in 2024 officieel beëindigd. Binnen dit project zijn 3 waterstofvuilniswagens ontwikkeld en is onderzoek gedaan naar het functioneren van de techniek in deze wagens. In 2024 is een derde waterstofvuilniswagen geleverd en hebben we een buitenlandse delegatie op bezoek gehad om opgedane kennis te delen en het einde van het project te markeren.

De gemeente Groningen is in 2023 lid geworden van een wereldwijd netwerk van energiesteden: het World Energy Cities Partnership (WECP). In het WECP kan maar één Nederlandse stad plaatsnemen en dat is Groningen geworden. Met het lidmaatschap wil de gemeente kennis uitwisselen en samenwerken met de andere steden die lid zijn van het netwerk. Ook Groningse bedrijven en kennisinstellingen krijgen toegang tot dit netwerk. De rol van waterstof in de Groningse energietransitie is een belangrijke factor voor kennisuitwisseling, onder andere met de leden van het WECP rondom de Noordzee waardoor we ook dat netwerk weer versterken. In 2024 hebben we banden versterkt met kennispartners uit Schotland (Glasgow), Duitsland (Bremen en Hamburg), Noorwegen, Zweden, Finland en de Baltische staten.

Groen gas

Er is geen duidelijkheid over de bijmengverplichting groen gas. In de Kamerbrief van 9 december 2024 wordt gesproken over een aanpassing van het wetsvoorstel: *“Deze beoogde aanpassing kan tot gevolg hebben dat er minder groen gasproductie plaatsvindt op Nederlands grondgebied omdat een gedeelte van de verplichting ingevuld wordt met buitenlands groen gas dat fysiek naar Nederland wordt getransporteerd.”* Dit zal ook consequenties hebben voor Groningen.

Netcongestie

Naast netcongestie voor grootverbruikers is eind 2024 ook netcongestie voor (een deel van) de kleinverbruikers afgekondigd door de netbeheerders. De problematiek die hieruit is ontstaat is een rem op onze economische groei, onze woningbouwopgave en verduurzaming. Naar verwachting neemt de netcongestie de komende jaren nog flink toe maar is er vanaf 2031 weer steeds meer netcapaciteit

beschikbaar. De verwachting is dat er tot 2040 nog sprake zal zijn van netcongestie. Op 4 december 2024 heeft uw raad een [brief ontvangen over de aanpak netcongestie](#) binnen de gemeente Groningen.

Groningen Stroomt Door

Schaarste in de invoedings- en afnamecapaciteit zijn problemen die elkaar bij een gebiedsgerichte aanpak kunnen (ver)helpen en daarmee verminderen. Op initiatief van de gemeente is Groningen Stroomt Door (GSD) opgericht. Dit is een samenwerkingsverband tussen Enexis, Gemeente Groningen, Entrance en het Groninger bedrijfsleven die voorgenoemde problematiek te lijf wil gaan. Na de opstart van de eerste twee projecten in 2023 (Westpoort en Corpus den Hoorn), zijn we in 2024 gestart op drie nieuwe terreinen: De Hoogte, Zuid-Oost en Peizerweg. Op alle drie terreinen is de analysefase afgerond en is er voldoende potentie om begin 2025 te starten aan de realisatiefase. Het project Corpus den Hoorn heeft vertraging opgelopen. Begin 2025 wordt daar de analysefase ook afgerond, waarschijnlijk is daar minder potentie voor een gebiedsoplossing.

We hebben op basis van de ervaring de GSD-aanpak verder ontwikkeld en aangepast. Eind 2024 zijn we ook gestart met het verkennen van het uitbreiden van de aanpak met andere sporen die ook bijdragen aan het doel van GSD (verkleinen van de impact van netcongestie door het huidige elektriciteitsnet optimaler te benutten). Enexis heeft op basis van onder andere de projecten in Groningen een procedure ingericht voor het opzetten van energy hubs door middel van een groepstransportovereenkomst tussen een collectief van bedrijven en de netbeheerder. Enexis start met de uitrol van deze overeenkomsten op tien bedrijventerreinen in het verzorgingsgebied van Enexis. De Hoogte is één van deze tien.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Zon	
Ten minste 157 MW zonnepanelen in de gemeente Groningen, zowel op daken als in zonneparken. Dat komt overeen met ongeveer 483.000 zonnepanelen.	- Mogelijkheden voor zonnepanelen op beschermd stads- en dorpsgezicht verruimd; - Het bestemmingsplan voor Meerstad-Noord vastgesteld en de omgevingsvergunning hiervoor aan het Gemeentelijk Energiebedrijf verleend; - Met de ECTB de mogelijkheden van de realisatie van een zonnecarport boven de parkeerplaats aan de Sportlaan in Ten Boer verkend; - Meegedaan met het OER-project van RWS om zonnepanelen langs snelwegen te plaatsen. 361 MWp totaal geïnstalleerd vermogen zonnepanelen.
Wind	
Actualisatie van de beleidsdoelstellingen voor wind waarbij de nieuwe landelijke milieunormeringen en afstandsnormen worden betrokken; Start ontwikkeling Windpark Roodehaan.	- Dit beoogde resultaat heeft in 2024 op zich laten wachten als gevolg van de uitblijvende en onzekere milieunormen wind op land vanuit het Rijk; - Anticiperend op werkbare milieunormen wind op land is in 2024 in samenspraak met beoogd samenwerkingspartner lokale energiecoöperatie MDEC de ontwikkeling van Windpark Roodehaan en samenwerking daarin vormgegeven. De resultaten hiervan, de daadwerkelijke samenwerking in het ontwikkelen van Windpark Roodehaan worden in 2025 verwacht.

Waterstof en groen gas • Versterken koploperspositie als Hydrogen Valley en uitbouw waterstofeconomie in onze regio, zowel door kennisontwikkeling als praktijkervaring te faciliteren en zelf op te doen; • Met inzet van waterstof onze duurzaamheidsdoelstellingen op gebied van mobiliteit mede behalen; • Economische kansen en kansen voor werkgelegenheid op gebied van waterstof faciliteren en zelf benutten; • Vergroten van de groen gas productie.	• In 2024 is inzet gepleegd om koploperspositie uit te bouwen, door kennisuitwisseling in binnen- en buitenland; • Met de vierde waterstof aangedreven vuilniswagen komt de doelstelling dichterbij. Het besluit om alleen nog 'af-fabriek' waterstofvoertuigen aan te schaffen levert echter vertraging op; • We hebben de ontwikkeling rondom de bijmengverplichting groen gas nauwlettend gevolgd.
Netinpassing • Efficiëntere benutting van het huidige elektriciteitsnet; • Grootschalige uitbreiding van het huidige elektriciteitsnet; • Analyse huidige elektriciteitsnet; • Opslag integreren in elektriciteitsnet;	• Maximaal meegewerkt aan de netverzwaring die de netbeheerders uitvoeren; • Bouwteam Netverzwaring Groningen opgericht. Hierin zijn zowel Enexis als de gemeente vertegenwoordigd; • Lobby richting het Rijk gevoerd om netcongestie structureel aan te pakken; • Een efficiëntere benutting van het huidige elektriciteitsnet wordt opgepakt door de toepassingen vanuit Groningen Stroomt Door.
Groningen Stroomt Door • Afronden GSD-project op bedrijventerreinen Westpoort en Corpus den Hoorn. • Starten drie nieuwe GSD-projecten. • Inzicht in de huidige benutting en gewenste beschikbaarheid van netcapaciteit op bedrijventerreinen.	• Op Westpoort is de analyse-fase afgerond. Nu geen reden tot vervolg; • Op Corpus den Hoorn heeft de analyse-fase om verschillende redenen langer geduurd dan gepland. De analyse wordt begin 2025 afgerond; • Op drie nieuwe terreinen is een GSD-project gestart: De Hoogte, Peizerweg en Zuid-Oost (2x); • In deze projecten is het volgende gedaan: ○ Opvragen energiedata van deelnemende bedrijven; ○ Voeren van bedrijfsinterviews waar gevraagd wordt naar; bedrijfsprocessen/verbruiksprofielen en toekomstplannen; ○ Opvragen nettopologie bij netbeheerder; ○ Bovenstaande analyseren; ○ Advies uitbrengen op individueel en gebiedsniveau.

Spoor circulair

We streven naar een volledige circulaire economie omdat het nodig is om binnen de grenzen te blijven van wat onze planeet aan kan én binnen de grenzen van wat maatschappelijk verantwoord is. In een circulaire economie bestaat geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. Door efficiënter om te gaan

met grondstoffen, kunnen mensen in de toekomst welvarend leven op een gezonde planeet, met een duurzame en sterke economie.

Relevante ontwikkelingen

Om een blijvende beweging te kunnen realiseren hebben we een start gemaakt om zoveel mogelijk projecten in samenwerking met bewoners, bedrijfsleven, wetenschap en onderwijs uit te voeren. Door te doen leren we wat nodig is en van daar uit ontwikkelen we een repliceerbare systeemaanpak hoe we als lokale overheid de circulaire transitie kunnen bevorderen. We hebben in 2024 gefocust op die thema's waarmee er zichtbaar impact gemaakt wordt en hebben de uitvoeringsagenda Circulaire Economie als leidraad gebruikt.

Betrokken thema's

Om afval te kunnen zien als grondstof en te leren hoe efficiënter om gegaan kan worden met grondstoffen of met biobased materialen zijn grondstoffenhubs belangrijk. In 2024 is "de Textielhub" geopend. Hier werken bewoners, bedrijfsleven, wetenschap en onderwijs aan de circulaire textielketen vanuit hun eigen expertise. Ook zijn bewonerscommunities opgestart rondom dit thema om bewustwording te vergroten en consumentengedrag positief te beïnvloeden. Nieuwe innovatieve ketens en onderwijs zijn ontwikkeld in samenwerking met bedrijfsleven. Diverse sociale werkgelegenheid en participatie initiatieven waren al aanwezig in diverse stadsdelen, maar rondom circulaire textielinnovaties is dit nog eens extra gerealiseerd middels de inzet van mensen van het COA in de textielhub. Aan bedrijfsleven en bewoners zijn diverse workshops aangeboden om het nieuwe perspectief rondom circulair textiel zichtbaar te maken. Er zijn voorbereidingen getrokken voor de realisatie van meerdere grondstoffenhubs: de circulariteitshub en de circulaire bouwmaterialenhub. Daarnaast is de grondstoffencatalogus gerealiseerd wat externe partijen kan stimuleren om circulaire toepassingen te realiseren vanuit Groningse afvalstromen.

De Groningse bouwopgave biedt mogelijkheden om een circulaire economie te stimuleren. In 2024 is er een aantal projecten gerealiseerd waarin circulaire ambities uitgevoerd zijn in het ontwerp en bouwproces. Gymzaal de Meet is daar een mooi voorbeeld van en is een van de meest circulaire bouwwerken van Noord Nederland. Diverse andere projecten staan in de startblokken om de circulaire ambities in op te nemen. Daarnaast is er een interne leergang aangeboden op circulair bouwen, om circulaire inzichten te kunnen delen met betrokken beleidsafdelingen. De opleiding wordt inmiddels ook aangeboden aan andere gemeenten en provincies. Om de bouwsector duurzamer te maken, is in 2024 een Gronings programma opgezet. Deze heeft het bredere streven om de gehele bouwsector in Nederland CO2-neutraal en materiaalneutraal te transformeren. Het bevorderen van ketensamenwerking en het inspireren van organisaties door de hele bouwketen heen is belangrijk. Dit vond in nauwe samenwerking met Building Balance plaats, waarbij het doel is om biobased materialen lokaal te verbouwen, te verwerken en te gebruiken – van land tot pand.

Het gedachtengoed van een circulaire economie past goed in de eiwit- en landbouwtransitie. Zowel op het vlak van het sluiten van kringlopen, het opzetten van lokale ketens, als ook op het vlak van verwaarden van reststromen en tegengaan van voedselverspilling. Er is gewerkt aan de voorbereiding van het project Kringloopsluiting Waterketen-Landbouw, een demonstratieproject gericht op het sluiten van de kringloop tussen de zwartwaterketen (humane excreta) en de lokale landbouwsector. Rondom voedselverspilling zijn 500 huishoudens voorzien van voedsel vanuit overgebleven voedselpartijen in samenwerking met de Voedselbank. Daarnaast zijn er diverse bewustwordingsprojecten uitgevoerd rondom dit thema met diverse bewonersorganisaties.

Economisch perspectief

Op bedrijventerreinen Euvelgunne en Winschoterdiep zijn projecten uitgevoerd die gericht zijn op het verwaarden van reststromen van bedrijven als onderdeel om toekomstbestendige bedrijventerreinen in te richten. Het doel van de projecten is om samen met de bedrijven circulaire verdienmodellen te ontwikkelen,

waarbij reststromen van het ene bedrijf hergebruikt, verwerkt of getransformeerd kunnen worden door een ander bedrijf.

We werken nauw samen met de Vereniging Circulair Groningen (VCG) als aanjager van CE bij bedrijven. In 2024 zijn zij officieel een Circo Hub geworden wat bedrijven in de regio de mogelijkheid biedt tot het volgen van CIRCO Tracks. Met deze tracks worden ze getraind om circulaire businessmodellen te ontwikkelen en circulaire producten te ontwerpen.

Met Horecaondernemers is het project Greendish gestart met ondernemers om hun zaak te verduurzamen. In twee maanden tijd hebben ondernemers in dit project € 50.074,-, 777.556 douchebeurten en 109.312 kilo aan CO2-uitstoot bespaard.

In de textielhub is een transparante circulaire productketen ontwikkeld voor de ontwikkeling van circulaire jeans vanuit 100% gerecycled katoen. Dit is in samenwerking met het wereldwijde streetwear label OBEY gelanceerd. Met een breed consortium Gemeente Groningen, GoudGoed Textiel, CETI Transformative Textiles, Purfi, PureDenim, Makers Unite, OBEY Clothing en Groningen Werkt Circulair is een regionale keten opgezet om in samenwerking een spijkerbroek te ontwikkelen die er niet alleen goed uitziet maar ook goed voelt. Dichtbij gemaakt van textielafval dat we zo in de keten houden met daaraan gekoppeld de realisatie van nieuwe banen en sociale werkgelegenheid. Denim met positieve impact.

Instrumenten & monitoring

Inkoop en aanbestedingen zijn potentiële aanjagers om circulariteit te bevorderen. In 2024 is het manifest MVOI ondertekend, dit geeft handvatten om circulair in te kopen. Daarnaast zijn er aanbestedingen voorbereid o.a. rondom bouwwerken, werkkleding en afval, waarin circulaire ambities een grote rol vervullen.

In het afgelopen jaar heeft de gemeente Groningen grote stappen gezet in het verduurzamen van evenementen en het stimuleren van circulair gedrag. Evenementen zijn steeds meer een proeftuin voor innovatieve oplossingen, waarbij organisatoren en bezoekers actief worden betrokken bij thema's als afvalreductie, duurzame energie en bewuste cateringkeuzes.

In samenwerking met Berenschot is een CE monitoring systeem opgezet. Gestart is met deze te ontwikkelen voor Afval & Grondstoffenmanagement. We onderzoeken de mogelijkheid om deze uit te breiden voor meerdere thema's. Daarnaast hebben we diverse andere tools om CE impact te kunnen meten zoals de CO2-calculatie tool, die op 23 infraprojecten is toegepast en het ambitieweb.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Circulair • 1 Inzet van hernieuwbare grondstoffen vergroten; • 2 Inzichtelijk mogelijkheden monitoring circulariteit; • 3 Inzichtelijk maken hoe circulariteit verbonden is binnen de verschillende aspecten van onze gemeentelijke praktijk; • 4 Kennis delen, verbinden en communiceren over circulariteit	Ad 1 • Ontwikkeling circulariteitshub; • Vervolgstappen digitale grondstoffencatalogus op basis van vooronderzoek door de Hanzehogeschool; • Circulair aanbesteden; • Inzetten op innovatieve trajecten ter bevordering van circulaire innovaties met ingezamelde grondstof-stromen, zo nodig met behulp van Europese gelden; • Activiteiten om de lokale textielketen te kunnen sluiten:

	- o Analyse veelvuldig afgedankte textielstromen; - o Pilot “jeansstof” vanuit deze textielstromen; • Realisatie van een Circulaire Textielhub in samenwerking met kenniscentra en bedrijven; • Voorbereiding circulaire aanbesteding Werkkleding in samenwerking met Inkoop en FSH; • Onderzoek hergebruik beton en hout in bouwketen; • Projecten i.s.m. bedrijventerreinen, bedrijfsleven en evenementen. Ad 2 • Monitor CO₂-reductie Programma Energie uitgebreid met dashboard impact afvalbeleid (reductie en circulair) • CO₂-calculatie tool toegepast op 23 infraprojecten. Ad 3 • Kennisopbouw: leergang circulair bouwen, • Integrale projecten opgezet rondom grondstoffenmanagement, kringloopsluiting landbouw, circulair en biobased bouwen en bedrijventerreinen. Ad 4 • Kennisdeling intern middels brede groep circulaire economie (CE), Teams omgeving CE; • Communicatie in-/ extern opstart website; • Communicatie: Week van CE 2024 en voorbereiding 2025; • Bestuurlijke kennisdeling en verbinding: Stuurgroep energietransitie & circulariteit, • Communicatie via Duurzaam Groningen en Groningen afvalvrij 2030; • Start opbouw bewonerscommunities rondom CE thema's (Bouw, Textiel, Voedsel).

Relevante beleidsnota's

Deze paragraaf is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Op weg naar een CO2 neutraal Groningen - Routekaart richting 2035 \(concept\) \(2024\);](#)

[Vaststelling bestemmingsplan Meerstad-Noord \(2024\);](#)

[Routekaart Voedsel- en eiwittransitie \(2024\);](#)

[Uitvoeringsagenda voedsel- en eiwittransitie \(2024\);](#)

[Agenda Landelijk Gebied \(2024\);](#)

[Update Groningen Stroomt Door \(2024\);](#)

[Oprichten gemeentelijk energiebedrijf holding bv \(2023\);](#)
[Uitvoeringsagenda Circulaire Economie \(2023\);](#)
[Participatiekader voor zonne- en windparken \(2023\);](#)
[Jaarplan verduurzaming maatschappelijk vastgoed 2023-2024 \(2023\);](#)
[Regionale Energie Strategie \(RES\) 2.0 \(2023\);](#)
[Inrichting Fonds Energietransitie \(2022\);](#)
[Minder afval, meer grondstoffen, op weg naar een circulair Groningen \(2022\);](#)
[Routekaart verduurzamen maatschappelijk vastgoed \(2021\);](#)
[Warmtetransitieplan Groningen 2022-2030 \(2021\);](#)
[Beleidskader zonneparken 2021-2025 \(2021\);](#)
[Beleidskader zon op daken 2021-2025 \(2021\);](#)
[Uitkomsten Windverkenning \(2021\) ;](#)
[Uitkomsten Windverkenning bijlage 1 de verkenning \(2021\);](#)
[Uitkomsten Windverkenning bijlage 2 de verdieping \(2021\);](#)
[Beleidskader zonneparken fase 1 \(2019\) ;](#)
[Making City Lighthouse project \(2018\) ;](#)
[Deelname Europees Making City Lighthouse project \(2018\) ;](#)
[Windbeleidskader Groningen \(2018\);](#)
[Windbeleidskader Groningen bijlagen \(2018\);](#)
[Routekaart Groningen CO2 neutraal 2035 \(2018\)](#)

Paragraaf 3: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij de uitvoering van onze taken worden we geconfronteerd met risico's en ontwikkelingen die financiële gevolgen kunnen hebben voor de gemeente. De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de gemeente is door de risico's af te zetten tegen de mogelijkheden om de risico's op te kunnen vangen.

Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we naar de verhouding tussen risico's en beschikbaar weerstandsvermogen, naar de omvang van de reserves (Algemene reserve/reserve Grondzaken) en naar de ontwikkeling van de financiële kengetallen. We doen dit voor een periode van vier jaar (dynamisch weerstandsvermogen).

Het weerstandsvermogen laat zien of de gemeente in staat is de effecten van risico's op te vangen. Als maatstaf hanteren we de ratio van het weerstandsvermogen. Deze geeft de verhouding weer tussen het beschikbare weerstandsvermogen (welke middelen zijn er om risico's op te vangen?) en het benodigde weerstandsvermogen (welke risico's lopen we?). Een ratio van 100% betekent dat er voldoende weerstandsvermogen beschikbaar is om het effect van de ingeschatte risico's te kunnen opvangen.

Het kader voor het weerstandsvermogen en risicomanagement is vastgelegd in de op 22 april 2020 door de raad vastgestelde [kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2020 \(75701-2020\)](#). In het voorjaarsdebat 2024 is de motie 'Blijf investeren in Groningen' aangenomen. Naar aanleiding hiervan is op 8 januari 2025 de discussienota Weerstandsvermogen meningsvormend in de raad besproken. In de meningsvormende sessie is geconcludeerd dat we met de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement op een goede wijze invulling geven aan risicomanagement en is aangekondigd dat voorgesteld wordt de kadernota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2020 op een aantal punten aan te passen. De nieuwe kadernota weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt in 2025 aan de raad voorgelegd.

De ratio weerstandsvermogen is 170% in 2025. Dit is een verbetering van 20% ten opzichte van de ratio bij de begroting 2025. De ratio is met name verbeterd door toevoeging van 15,4 miljoen euro aan de algemene reserve en 13,1 miljoen aan de reserve grondzaken. Op 13 november 2024 is in de raad besloten een deel van het geprognosticeerde resultaat toe te voegen aan de reserves om ons voor te bereiden op toekomstige ontwikkelingen. Hiermee is ons weerstandsvermogen op orde en anticiperen we op toekomstige ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen worden hieronder toegelicht.

Het weerstandsvermogen is gebaseerd op een groot aantal inschattingen bij het bepalen van het benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen. Voor een objectieve beoordeling van de financiële situatie van de gemeente kijken we ook naar financiële kengetallen. De kengetallen netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) en de solvabiliteit zijn gebaseerd op de omvang van de schulden en het eigen vermogen. De netto schuldquote in de jaarrekening 2024 is 111,1% en de solvabiliteit is 12,8%. Deze kengetallen zijn nog steeds laag, maar wel verbeterd ten opzichte van de begroting 2025. De kengetallen laten een verbetering zien als gevolg van het positieve jaarrekeningresultaat en doordat de schulden minder hoog zijn dan begroot. Om te waarborgen dat de financiële positie van de gemeente houdbaar blijft beoordelen we de hoogte van de kengetallen in samenhang met het weerstandsvermogen (zie algemeen oordeel aan het eind van deze paragraaf).

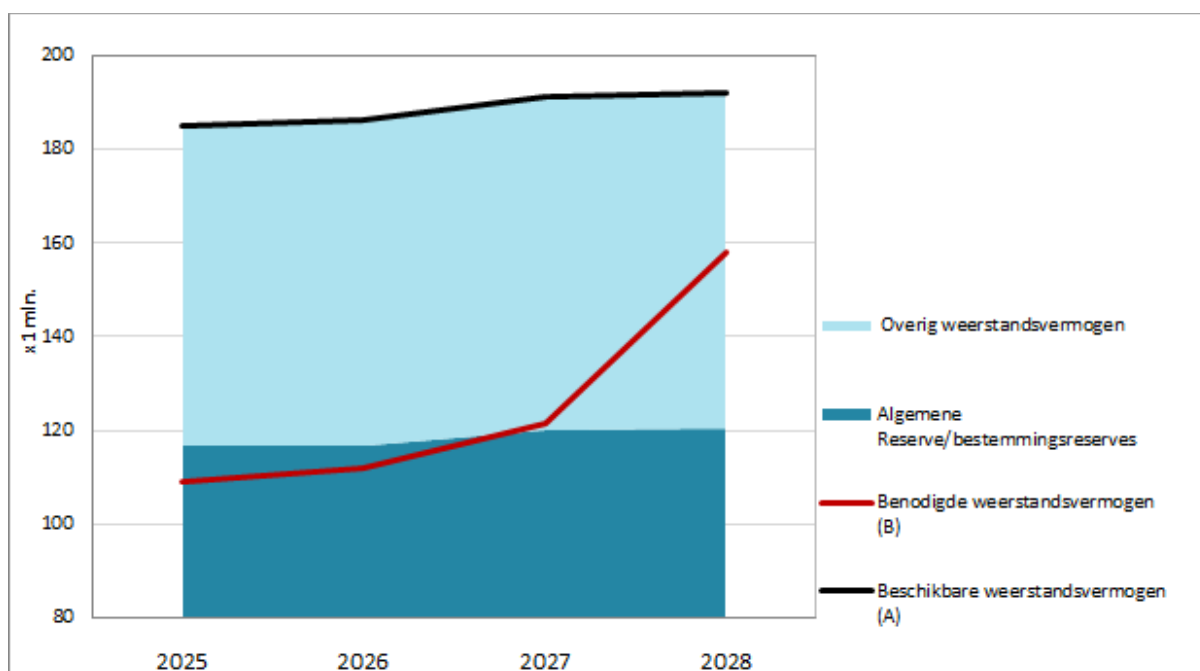
Er zijn twee grote ontwikkelingen die de komende jaren effect hebben op de kengetallen en de ratio weerstandsvermogen:

1. We zien grote nieuwe investeringen op ons af komen zoals opgenomen in de strategische investeringsagenda voor onder andere de energietransitie, nieuwe gebiedsontwikkelingen,

onderwijshuisvesting, een nieuw muziekcentrum en de vervanging van maatschappelijk vastgoed. Dat betekent een toename van de risico's op verschillende fronten en een grote toename van nieuw aan te trekken leningen. Deze ontwikkelingen zijn nog niet zichtbaar in de financiële kengetallen. DDit zal eveneens effect hebben op het weerstandsvermogen en de solvabiliteit. Bij nieuwe activiteiten en projecten brengen we de effecten voor het weerstandsvermogen en de kengetallen in beeld en geven we aan hoe we met de benodigde aanvulling van het beschikbaar weerstandsvermogen omgaan.

2. Vanaf 2026 is er vanuit het Rijk 2,3 miljard gekort op het gemeentefonds. Voor Groningen gaat het om een korting van ruim 33 miljoen euro. In 2026 en 2027 zijn we in staat dit tekort met een aantal maatregelen op te vangen. Ons financieel perspectief laat vanaf 2028 een oplopend tekort zien. Samen met de VNG hebben we bij het Rijk aangedrongen om tot een oplossing te komen voor de korting door extra middelen beschikbaar te stellen en/of taken en middelen in balans te brengen. In april 2025 is de voorjaarsnota verschenen van het Rijk. We zien dat het ravijn niet is gedempt maar is opgeschoven. Daarmee biedt de voorjaarsnota nog geen oplossing voor het structurele tekort. De voorjaarsnota geeft vooral in de periode 2025-2027 lucht door een gedeeltelijke tegemoetkoming voor het "ravijn" en de jeugdzorg. Na 2027 wordt de bezuinigingstaakstelling voor de jeugdzorg (hervormingsagenda) fors verhoogd. Dit leidt tot een hoger risico sociaal domein. Dit is ook de reden dat de ratio weerstandsvermogen fors daalt in 2028.

Weerstandsvermogen in één oogopslag

Berekening weerstandsvermogen jaarrekening 2024

(bedragen x 1.000 euro)

	2025	2026	2027	2028
Beschikbare weerstandsvermogen (A)	184.862	186.157	191.077	192.143
Algemene Reserve/bestemmingsreserves	116.622	116.827	120.157	120.483
Overig weerstandsvermogen	68.240	69.331	70.921	71.660
Benodigde weerstandsvermogen (B)	108.917	111.893	121.364	158.146
Risico grondexploitaties * waarschijnlijkheidsfactor (90%)	53.550	52.920	53.280	52.650
Overige risico's * waarschijnlijkheidsfactor (90%)	55.367	58.973	68.084	105.496

Ratio weerstandsvermogen (A/B x 100%)	170%	166%	157%	121%
Verhouding reserves / benodigd weerstandsvermogen	107%	104%	99%	76%
Ambitie beschikbaar weerstandsvermogen op 100%	100%	100%	100%	100%
Verschil tussen beschikbaar en benodigd weerstandsvermogen	75.944	74.264	69.713	33.996
Streefwaarde verhouding reserves/benodigd weerstandsvermogen 50%	50%	50%	50%	50%
Verschil tussen streefwaarde en actuele prognose verhouding reserve/wsv	62.163	60.880	59.474	41.409

Het beschikbare weerstandsvermogen bestaat uit een aantal bronnen waarmee we het effect van risico's kunnen opvangen. We maken onderscheid tussen de reserves en overige bronnen. De algemene reserve en de bestemmingsreserves zijn hard en kunnen we direct inzetten. Inzet van de overige bronnen vraagt over het algemeen meer tijd. Voor de inzet van de stille reserve Enexis bijvoorbeeld is eerst verkoop van de aandelen nodig en inzet van de intensiveringsmiddelen vraagt besluitvorming over verlaging van de beschikbare budgetten en aanpassing van het beleid.

Gezien het belang van de omvang van de reserves maken we deze afzonderlijk zichtbaar. In het onderdeel [beschikbaar weerstandsvermogen](#) geven we een toelichting op de onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen.

Het benodigde weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van een inschatting van de risico's die de gemeente loopt. Veruit het grootste risico ligt bij de gemeentelijke grondexploitaties en Meerstad. Dit risico bepaalt in 2025 49,2% van het benodigd weerstandsvermogen. Met nieuwe projecten waarover nog geen (uitvoerings)besluit is genomen houden we nog geen rekening. Pas wanneer er zekerheid is over de uitvoering, maken we een inschatting van het risico en houden we er rekening mee in het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen.

In het onderdeel [benodigde weerstandsvermogen](#) geven we een toelichting op risico's die het benodigd weerstandsvermogen bepalen.

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen wordt twee keer per jaar geactualiseerd: bij de begroting en bij de rekening. We willen benadrukken dat de berekening van het weerstandsvermogen geen exacte wetenschap is. Bij het bepalen van de omvang van het benodigd weerstandsvermogen maken we een groot aantal inschattingen die meer of minder goed te onderbouwen zijn. Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we dan ook vooral naar hoe het weerstandsvermogen zich ontwikkelt.

Voor een objectieve beoordeling van de financiële situatie van de gemeente kijken we ook naar financiële kengetallen (vooral netto schuldquote en solvabiliteit). Deze kengetallen zijn gebaseerd op de omvang van de schulden en het eigen vermogen en kunnen objectief worden bepaald.

Vergelijking met de begroting 2025 (jaarschijf 2025)

Weerstandsvermogen (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2024	Begroting 2025	Verschil
Beschikbare weerstandsvermogen (A)	184.862	152.737	32.125
Benodigde weerstandsvermogen (B)	108.917	102.056	6.862
Ratio weerstandsvermogen (A/B x 100%)	170%	150%	
Ambitie beschikbaar weerstandsvermogen op 100%	100%	100%	
Verschil tussen beschikbaar en benodigd weerstandsvermogen	75.944	50.682	25.263

Verhouding reserves / benodigd weerstandsvermogen	107%	79%	
Reserves in het weerstandsvermogen	116.622	80.117	36.505

In vergelijking met de begroting neemt het benodigd weerstandsvermogen toe met 6,9 miljoen euro. Het beschikbaar weerstandsvermogen neemt toe met 32 miljoen euro. Dit leidt in 2025 tot een verbetering van de ratio met 20% (van 150% naar 170%).

De verschillen bij het beschikbaar weerstandsvermogen lichten we toe in het onderdeel [beschikbare weerstandsvermogen](#).

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen kijken we ook naar het aandeel van de reserves (Algemene reserve plus reserve Grondzaken) ten opzichte van het benodigd weerstandsvermogen. Als streefwaarde hanteren we een percentage van 50%. In 2025 zit het aandeel reserves ten opzichte van het benodigd weerstandsvermogen op 107%. In 2026 neemt dit naar verwachting, door toename van het benodigd weerstandsvermogen, af tot 104% en neemt daarna af naar 76% in 2028. Hierbij wordt rekening gehouden met de op dit moment bekende toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserve de bestemmingsreserves die meetellen voor het beschikbare weerstandsvermogen voor de komende jaren.

In het coalitieakkoord staat dat we het niveau van het weerstandsvermogen in stand houden. Zowel de ratio weerstandsvermogen als het aandeel van de reserves liggen de komende jaren boven de streefwaarden.

Risicomanagement

Naast voldoende buffers in het beschikbare weerstandsvermogen is een goede sturing op en beheersing van de risico's belangrijk (risicomanagement). Risicomanagement geeft inzicht in wat kan gebeuren en stelt organisaties in staat prioriteiten toe te kennen aan de onderkende risico's. Daarnaast stelt het organisaties in staat om gestructureerd beheersmaatregelen te nemen en beslissingen over risico's te verantwoorden. Bij projecten, waarbij het risico voor de gemeente Groningen groot is, laten we bij het aangaan van het risico een second opinion uitvoeren door een onafhankelijke partij. Dit geldt bijvoorbeeld voor situaties waarbij we als gemeente een lening verstrekken aan een derde of bij grotere projecten waar we als gemeente weinig ervaring mee hebben.

We werken verder aan het versterken van risicomanagement in de organisatie met als doel:

- Het verbeteren van de wijze waarop risicomanagement in onze organisatie wordt uitgevoerd. Gericht op een eenduidige en consistente aanpak en het identificeren en beheersen van risico's, aansluitend op de organisatieveranderingen ("één Groningen, één organisatie"). We gebruiken hiervoor onder andere de tool RiskID.
- Het verder ontwikkelen van strategisch risicomanagement waarbij risico's integraal onderdeel zijn van de strategie en de besluiten van college en raad.

Ondanks de inspanningen op het gebied van risicomanagement kunnen zich risico's blijven voordoen. Met het beschikbare weerstandsvermogen zijn we in staat de financiële effecten van risico's op te vangen.

Risicomanagement en het weerstandsvermogen zijn daarmee onderling verbonden en vormen een belangrijk onderdeel van het (financiële) beleid van de gemeente.

Benodigde weerstandsvermogen

Het benodigd weerstandsvermogen wordt bepaald door:

- De mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt of beheerst;
- De verwachte impact van de aanwezige risico's;
- De gewenste mate van zekerheid om risico's op te vangen.

De risico's zijn geïnventariseerd en de omvang van het risico (bedrag in euro's) is geschat. De weging van het risico met de kans van optreden leidt tot het geschatte risicobedrag.

De risico's van de grondexploitaties berekenen we volgens de risicoboxenmethode en nemen we integraal op in het benodigde weerstandsvermogen.

Omdat de kans klein is dat als de risico's zich daadwerkelijk voordoen, dit allemaal tegelijkertijd gebeurt, corrigeren we de totaaltelling met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%.

Waarschijnlijkheidsfactor

Bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen houden we rekening met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%. Deze factor geeft weer dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voordoen.

Benodigd weerstandsvermogen 2025 (jaarrekening 2024)		
(bedragen x 1.000 euro)	Incidenteel	Structureel
1. Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties (grondzaken/grondexploitaties)	59.500	
2. Gemeentelijk aandeel risicoproject Warmestad BV	14.374	
3. Sociaal domein		10.700
4. Zonnepark Meerstad Noord	4.088	
5. Agiostorting BV Suikerzijde	3.750	
6. Verstrekte leningen en garanties	3.674	
7. Parkeerbedrijf	2.797	
8. Extra beheerkosten Biotoop, Haren	1.250	
9. Renterisico		950
10. Bedrijfsrisico directies SPOT, Sport050 en zakelijke dienstverlening Stadsbeheer		825
11. Klimatarisico		825
12. Overige risico's	2.237	1.375
Totale risico's	91.669	14.675
Structureel maal factor 2		29.350
Waarschijnlijkheidsfactor 90%	82.502	26.415
Benodigd weerstandsvermogen		108.917
Beschikbaar weerstandsvermogen		184.862
Ratio weerstandscapaciteit		170%

Het benodigde weerstandsvermogen in 2025 is 108,9 miljoen euro. Dit is 6,9 miljoen euro hoger ten opzichte van de begroting 2025.

De grootste afwijkingen zijn:

- afname van het risico uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties (grondzaken/grondexploitaties);
- toename van het risico gemeentelijk aandeel risicoproject Warmtestad BV;
- toename van het risico verstrekte leningen en garanties.

In het onderdeel [risico's](#) geven we een uitgebreide toelichting op de risico's. Het volgend risico is ten opzichte van de begroting 2025 nieuw opgenomen:

- Onderhoud van het groen ARZ aan de randen van ons areaal.

De volgende risico's zijn ten opzichte van de begroting 2025 vervallen:

- **Omgevingswet;**
Het risico omgevingswet komt te vervallen door het ontvangen van financiële middelen voor de implementatie, voor 2025 verwachten wij dat dit ook het geval zal zijn. Daarnaast zijn voor de uitvoering van de omgevingswet vanaf 2025 structureel aanvullende middelen opgenomen in de begroting. Op landelijk niveau blijven wij er op wijzen dat de kosten door invoering van de omgevingswet zijn toegenomen.
- **Financiering uitvoering wet BUIG;**
We hebben vastgesteld dat gedurende de looptijd van het werk- en ontwikkelprogramma het financiële resultaat op de BUIG sterk is verbeterd. Het tekort is weggewerkt en deze verbetering kan voor de helft worden toegeschreven aan de beleid- en uitvoering (de andere helft aan de verhoging van het aandeel in het macrobudget). De absolute verbetering als gevolg van het werk- en ontwikkelprogramma bedraagt € 7,5 miljoen. De kans dat in het laatste jaar van het werk- en ontwikkelprogramma, het beoogde resultaat van het programma (in totaal 2,2 miljoen euro) niet wordt gerealiseerd is nul.
- **Huisvesting LVV doelgroep;**
In de toegekende en uitgekeerde SPUK gelden voor 2024/2025 zijn ook middelen opgenomen ter afwikkeling van de LVV. Wij verwachten met de nu toegezegde middelen ruimschoots toe te kunnen in 2025 en ook een deel van 2026. We werken diverse scenario's uit waarbij er voor een kleine groep ongedocumenteerden opvang geboden blijft worden en het pand daarnaast ingezet wordt voor andere doelgroepen. Dit onderzoek is nog gaande, besluitvorming hieromtrent wordt voorbereid.

Beschikbare weerstandsvermogen

Het beschikbaar weerstandsvermogen wordt gevormd door de middelen die beschikbaar zijn om het nadelige effect van risico's te kunnen opvangen. Dit is de optelsom van alle elementen die we daadwerkelijk kunnen inzetten om niet-begrote kosten te dekken.

Het beschikbaar weerstandsvermogen in de jaarrekening 2024 is als volgt opgebouwd:

Beschikbaar weerstandsvermogen jaarrekening 2024 (bedragen x 1.000 euro)	jaarschijf 2025 incidenteel	structureel	aandeel wsv*
1. Algemene reserve	76.019		69,8%
2. Reserve grondzaken	32.765		30,1%
3. Reserve De Suikerzijde	3.750		3,4%
4. Reserve Meerstad Noord/GEB Holding BV	4.088		3,8%
5. Stille reserves	50.000		45,9%
6. Structurele ruimte in intensiveringsbudgetten (bedrag x2)		6.260	5,7%
7. Onbenutte belasting capaciteit (bedrag x2)		11.596	10,6%
8. Post onvoorzien (bedrag x2)		384	0,4%
Beschikbaar weerstandsvermogen	166.622	18.240	
Totaal beschikbaar weerstandsvermogen			184.862
Beschikbaar weerstandsvermogen begroting 2025			152.737
Toename/afname beschikbaar wsv			32.125
*betreft het aandeel t.o.v. het benodigd weerstandsvermogen .			

Het beschikbare weerstandsvermogen is 184,9 miljoen euro. Dit is 32,1 miljoen euro hoger dan in de begroting 2025. Deze mutatie bestaat hoofdzakelijk uit:

- toename van de algemene reserve met 15,7 miljoen euro;
- toename van de reserve grondzaken met 13 miljoen euro;
- toevoegen van de reserve De Suikerzijde met 3,8 miljoen euro;

Omvang Algemene Reserve jaarrekening 2024 versus begroting 2025 (jaarschijf 2025).

Algemene reserve in weerstandsvermogen (bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2025	Rekening 2023	Vershil
Beschikbare weerstandscapaciteit	76.019	60.337	15.682

De algemene reserve neemt ten opzichte van de stand bij de begroting 2025 toe met circa 15,7 miljoen euro. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door toevoeging van 15,4 miljoen euro aan de algemene reserve. Op 13 november 2024 is in de raad besloten een deel van het geprognosticeerde resultaat toe te voegen aan de reserves om ons voor te bereiden op toekomstige ontwikkelingen.

Omvang bestemmingsreserves die meetellen voor het beschikbare weerstandsvermogen jaarrekening 2024 versus begroting 2025 (jaarschijf 2025).

Bestemmingsreserves in weerstandsvermogen (bedragen x 1.000 euro)	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Vershil
Reserve grondzaken	32.765	19.780	12.985
Reserve De Suikerzijde	3.750	0	3.750
Reserve Meerstad Noord/GEB Holding BV	4.088	3.000	1.088

De reserve grondzaken neemt hoofdzakelijk toe door toevoeging van het resultaat grondzaken van 13,1 miljoen euro. In de paragraaf Grondbeleid wordt dit nader toegelicht. Conform het raadsvoorstel uit 2022 is de bekleemde reserve De Suikerzijde ingesteld voor incidentele vrijval van structurele middelen voor De Suikerzijde. Deze reserve wordt tevens gebruikt ter dekking van het risico tot een bedrag van 3,75 miljoen euro. Inmiddels is dit bedrag beschikbaar in deze bekleemde reserve en telt derhalve mee in het beschikbare weerstandsvermogen. De toename van de reserve Meerstad Noord/GEB Holding BV is ten behoeve van de verstrekte voorfinanciering en agiostorting in GEB Holding BV.

Overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen.

Naast bovenstaande reserves tellen de overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen op tot 68,2 miljoen euro. De overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen zijn:

• Stille reserve Enexis	50,0 miljoen euro
• Structurele ruimte in intensiveringsbudgetten	6,2 miljoen euro
• Onbenutte belastingcapaciteit	11,6 miljoen euro
• Post onvoorzien	0,4 miljoen euro
Totaal	68,2 miljoen euro

Stille reserve Enexis

Voor het beschikbaar weerstandsvermogen houden we rekening met de stille reserve in de waarderingen van onze Enexis aandelen. We houden hier rekening met 50 miljoen euro. Dit past binnen de meest recente waardering van de Enexis aandelen die periodiek wordt uitgevoerd. Dit is niet gewijzigd ten opzichte van de begroting 2025.

Structurele ruimte in intensiveringsbudgetten

Indien we de inzet van intensiveringsbudgetten jaarlijks kunnen overwegen, nemen we deze middelen mee in het beschikbaar weerstandsvermogen. Dit is het geval als de middelen niet structureel zijn ingezet en er geen meerjarige verplichtingen zijn aangegaan. We houden rekening met de oude intensiveringsbudgetten die beschikbaar zijn gesteld in de begroting 2015. Voor de beschikbare intensiveringsmiddelen is bepaald dat 3,1 miljoen euro niet structureel is ingezet. Omdat het structurele middelen zijn nemen we deze voor 2

jaarschijven mee in het beschikbaar weerstandsvermogen (6,2 miljoen euro). Ten opzichte van de begroting 2025 (7,6 miljoen euro) zijn de beschikbare middelen gewijzigd

Onbenutte belastingcapaciteit

We houden rekening met een onbenutte belastingcapaciteit van 5% van de OZB opbrengst voor woningen en niet-woningen. Deze opbrengst wordt gecorrigeerd voor het bedrag dat is bestemd voor het Fonds ondernemend Groningen (FOG). De actueel geraamde OZB opbrengst in 2025 is 119,5 miljoen euro. Rekening houdend met de afdracht aan het FOG van 3,5 miljoen euro is de OZB opbrengst 116 miljoen euro. Dit betekent dat we voor het beschikbaar weerstandsvermogen rekening houden met een onbenutte belastingcapaciteit van 5,8 miljoen euro. Omdat het structurele middelen zijn nemen we deze voor 2 jaarschijven mee in het beschikbaar weerstandsvermogen (afgerond 11,6 miljoen euro). Ten opzichte van de begroting 2025 is het bedrag ongewijzigd.

Post onvoorzien

De post onvoorzien is beschikbaar voor onvoorziene gebeurtenissen en is daardoor onderdeel van het beschikbaar weerstandsvermogen. De totale post onvoorzien in 2025 is 192 duizend euro. Omdat het structurele middelen zijn nemen we deze voor 2 jaarschijven mee in het beschikbaar weerstandsvermogen (0,38 miljoen euro). Ten opzichte van de begroting 2025 is het bedrag onveranderd.

Dynamisch weerstandsvermogen

We laten de dynamische ontwikkeling van het weerstandsvermogen zien als gevolg van wijzigingen in de risico's en de reserves in de periode 2025-2028. Hiermee ontstaat een beter beeld van de meerjarige ontwikkeling van het weerstandsvermogen.

Risico's waarvoor we een meerjarige inschatting kunnen maken (in effect en/of kans van optreden) nemen we op in de dynamische ontwikkeling. Het gaat bijvoorbeeld om de risico's bij grondexploitaties, sociaal domein, bezuinigingen en het parkeerbedrijf. In de gevallen waar we geen meerjarige ontwikkeling kunnen inschatten, houden we rekening met een constante waarde van het risico voor de periode 2025-2028.

In het geval reservemutaties voor de komende jaren bekend zijn, houden we hier rekening mee in de dynamische ontwikkeling van het weerstandsvermogen. Deze gegevens zijn verwerkt en leiden tot het volgende beeld van het weerstandsvermogen.

Jaarrekening 2024 Weerstandsvermogen (bedragen x 1.000 euro)	2025	2026	2027	2028
Beschikbaar weerstandsvermogen (A)	184.862	186.157	191.077	192.143
Benodigd weerstandsvermogen (B)	108.917	111.893	121.364	158.146
Ratio (A/B*100%)	170%	166%	157%	121%
Afwijking t.o.v. ratio 1,0	75.944	74.264	69.713	33.996
Ratio in begroting 2025	150%	134%	137%	127%
Verhouding reserves/ benodigd weerstandsvermogen	107%	104%	99%	76%
Reserves in het weerstandsvermogen	116.622	116.827	120.157	120.483

Vanaf 2028 neemt het benodigd weerstandsvermogen ten opzichte van voorgaande jaren toe in omvang. Uit de voorjaarsnota van het Rijk blijkt dat de bezuinigingstaakstelling voor de jeugdzorg (hervormingsagenda) fors wordt verhoogd. Dit leidt tot een hoger risico sociaal domein.

Financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven een beeld van hoe de gemeente er financieel voor staat. Het onderstaande overzicht laat de verwachte ontwikkeling van de financiële kengetallen zien.

Jaarrekening 2024 Kengetallen	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Netto schuldquote	142,6%	111,2%	134,0%	141,5%	142,2%	141,0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	114,1%	85,9%	110,3%	119,2%	121,7%	123,4%
Solvabiliteitsratio	9,9%	12,8%	10,9%	11,0%	11,5%	12,3%
Structurele exploitatieruimte	0,3%	3,8%	0,5%	0,5%	1,0%	0,3%
Grondexploitatie excl. Meerstad, Stadshavens en Suikerzijde	6,8%	1,8%	2,8%	3,0%	3,5%	3,2%
Grondexploitatie incl. Meerstad, Stadshavens en Suikerzijde	37,8%	25,0%	30,3%	32,3%	32,6%	32,6%
Belastingcapaciteit	124,1%	124,1%	124,0%	124,0%	124,0%	124,0%

Onderstaand geven we een toelichting op de kengetallen. Onder de toelichting is het algemene oordeel opgenomen.

Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke netto schuldenlast (korte en lange schulden vermindert met kort en lang uitgeleende middelen) ten opzichte van de gemeentelijke baten. Het geeft een indicatie van de omvang van de rentelasten en aflossingen ten opzichte van de jaarlijkse baten en lasten. Bij de netto schuldquote wordt rekening gehouden met alle door de gemeente opgenomen leningen. Bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen nemen we de leningen die we doorlenen aan derden (zoals bijvoorbeeld: Meerstad en woningbouwcorporaties) niet mee. Wanneer sprake is van doorlenen aan derden, ligt de netto schuldquote altijd boven de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen.

De netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen zijn in 2024 lager uitgekomen dan begroot doordat de schulden lager zijn dan begroot. Hoofdzakelijk doordat meer dan begroot aan de reserves en voorzieningen is toegevoegd, zijn de schulden lager uitgevallen. Hiermee blijven we onder de ons gestelde norm van 120%. Conform de begroting 2025 loopt vanaf 2026 de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen op tot 123,4% in 2028 doordat de gemeentelijke baten dalen als gevolg van de opgelegde korting op het gemeentefonds.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal wordt bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

De solvabiliteitsratio komt in 2024 uit op 12,8%. Dit is hoger dan begroot en wordt veroorzaakt door het positieve jaarrekeningresultaat en doordat minder vreemd vermogen is aangetrokken dan was begroot. Een verbetering van de solvabiliteit wordt bereikt door een verlaging van de opgenomen leningen en/of een versterking van de reserves. Gezien de grote maatschappelijke opgaven en financiële uitdagingen die voor ons liggen streven we naar een solvabiliteitsratio van minimaal 10%. De ratio's van de kengetallen en van het weerstandsvermogen beschouwen we in samenhang bij de beoordeling van onze financiële positie.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang dat de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. De belangrijkste structurele baten zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting (OZB). Dit kengetal geeft het verschil tussen de structurele baten en lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. In onderstaand overzicht is de omvang en ontwikkeling van de structurele lasten en baten opgenomen. Het verloop van de structurele exploitatieruimte over de periode 2024 tot en met 2028 geeft aan dat er sprake is van een structureel evenwicht. In de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement hebben we als streefwaarde opgenomen dat de exploitatie minimaal (structureel) in evenwicht is.

Structureel evenwicht (bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totale lasten	1.331.776	1.475.180	1.428.266	1.362.969	1.398.603	1.440.036
Incidentele lasten	-15.842	-54.696	-11.481	-1.404	0	0
Incidentele toevoegingen reserves	-38.718	-92.985	-54.901	-18.883	-24.020	-22.623
Structurele lasten (A)	1.277.216	1.327.499	1.361.884	1.342.682	1.374.583	1.417.413
Totale baten	1.331.776	1.538.475	1.428.266	1.362.969	1.398.603	1.430.985
Incidentele baten	-1.682	-58.468	-10.217	-4	-5	-5
Incidentele onttrekkingen reserves	-48.764	-98.216	-48.935	-13.401	-10.107	-9.057
Structurele baten (B)	1.281.330	1.381.722	1.369.114	1.349.564	1.388.491	1.421.923
Structurele exploitatieruimte (B-A)	4.114	54.223	7.230	6.882	13.908	4.510
Structurele exploitatieruimte in percentage	0,3%	3,8%	0,5%	0,5%	1,0%	0,3%

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale gemeentelijke baten. De boekwaarde van de voorraden grond moeten we terugverdienen bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Het kengetal voor de gemeentelijke grondexploitaties inclusief Meerstad, Stadshavens en Suikerzijde is in 2024 25%. Dit betekent dat we als gemeente een gemiddeld risico lopen. In de begroting 2025 bedroeg dit kengetal (in 2025) 30,3%. Het kengetal valt in 2024 lager uit doordat Meerstad een bijdrage voor bovenwijkse voorzieningen heeft ontvangen. Daarnaast wordt vanaf de begroting 2025 een andere bron gebruikt voor de berekening en zijn door actualisatie van de prognoses van de grondexploitaties de kengetallen gewijzigd ten opzichte van de standen bij de begroting 2024.

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Hiervoor wordt de belastingdruk in Groningen gerelateerd aan de landelijk gemiddelde tarieven/woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) van een meerpersoonshuishouden met een koopwoning. Als dit kengetal laag is, betekent het dat een gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. De belastingdruk in Groningen ligt boven het landelijk gemiddelde. Het kengetal is in de jaarrekening 2024 uitgekomen op 124,1%. Een hoge belastingcapaciteit beperkt de mogelijkheid om financiële tegenvallers op te vangen met een verhoging van tarieven.

Algemeen oordeel

Overall kunnen we concluderen dat de ratio's laten zien dat de financiële positie van de gemeente Groningen is verbeterd. Hiermee bereiden wij ons voor op de grote maatschappelijke opgaven en financiële uitdagingen die voor ons liggen. Onze financiële positie blijft kwetsbaar omdat het ravijn niet is gedempt maar is opgeschoven. Na 2027 is de bezuinigingstaakstelling op de jeugdzorg (hervormingsagenda) fors verhoogd door het Rijk. Hierdoor neemt het risico toe. Aanvullende afspraken zijn nodig met het Rijk. Doordat de gemeente relatief veel schulden heeft en een lage solvabiliteit, zijn we gevoelig voor de ontwikkeling van de rente waardoor we minder flexibel zijn. Voor een deel kan de hoge schuldpositie verklaard worden doordat de gemeente veel grond in eigendom heeft en het ontwikkelen van (grote) woningbouwlocaties om te kunnen voorzien in de woningbehoefte. De grote strategische waarde hiervan komt niet tot uitdrukking in de financiële kengetallen. Ook dit beïnvloedt onze flexibiliteit. De projecten uit de strategische investeringsagenda hebben de komende jaren een negatief effect op de ratio weerstandsvermogen en onze kengetallen. De ratio's moeten in samenhang met het weerstandsvermogen worden gezien om te kunnen beoordelen of de gemeente Groningen in staat is om in te spelen op toekomstige risico's. Het weerstandsvermogen is op dit moment voldoende om risico's op te kunnen vangen.

Risico's

Nr.	Onderwerp	DP	Structureel/ Incidenteel	1e signalering	Kans	Bedrag (bandbreedte)
1	Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties (grondzaken/ grondexploitaties)	1.1 & 1.3	Incidenteel	2004	100%	58,9 - 62,4 miljoen euro
2	Parkeerbedrijf	1.2	Structureel	Al jaren	100%	2,8 - 3,1 miljoen euro
3	Verkeer- en vervoersprojecten	1.2	Incidenteel	2017	100%	Nul
4	Gemeentelijk aandeel risicoproject Warmtestad BV	1.3	Incidenteel	2017	25%	14,4 miljoen euro
5	Risico's bodemsanering	2.1	Structureel	2021	50%	1,2 miljoen euro
6	Tekort OV-Bureau Groningen Drenthe	1.2	Structureel	2021	50%	0,7 miljoen euro
7	Agiostrong BV Suikerzijde	1.3	Incidenteel	2023	25%	15 miljoen euro
8	Extra beheerkosten Biotoop, Haren	1.1	Incidenteel	2023	100%	1,25 miljoen euro
9	Klimaatrisico	2.1	Structureel	2023	75%	1,1 miljoen euro
10	Netcongestie	Div.	Incidenteel	2023	100%	467 duizend euro
11	Zonnepark Meerstad-Noord/GEB Holding BV	1.3	Incidenteel	2024	50%	4,1 miljoen euro
12	Sociaal domein	3.3	Structureel	2014	100%	10,7 - 30,2 miljoen euro
13	Exploitatie Groninger Forum	3.5	Structureel	2014	PM	PM
14	Verzelfstandiging Centrum voor Kunst en Cultuur (CKC) Haren	3.5	Incidenteel	2022	50%	50 duizend euro
15	Energieprijsstijging	1.3	Structureel	2023	50%	0 - 1,5 miljoen euro
16	Opgaven Vastgoedbedrijf	Div.	Structureel	2023	PM	PM
17	Fiscale risico's	Alle	Structureel	Diverse	PM	PM
18	Gemeentefonds	4.3	Structureel	1995	0%	+/-39,5 miljoen euro
19	Verstrekte leningen en garanties	Div.	Incidenteel	2006	100%	3,1 - 3,7 miljoen euro
20	Renterisico	4.3	Structureel	Doorlopend	50%	1,8 - 3,5 miljoen euro
21	Verzekeringen	4.3	Structureel	2021	PM	PM
22	Gemeentefonds: ontoereikende middelen	4.3	Structureel	2023	50%	9 miljoen vanaf 2028
23	Bezwaarschriften	2.1	Incidenteel	2018	PM	PM

24	Vervanging rioolpersleiding Aanpak Ring Zuid (ARZ)	2.1	Incidenteel	2022	PM	PM
25	Onderhoud van het groen ARZ aan de randen van ons areaal	2.1	Structureel	2025	50%	0,1 miljoen euro
26	Dotatie en vrijval voorziening voor pensioenaanspraken politieke ambtsdragers	4.2	Incidenteel	2023	50%	2 miljoen euro
26a	APPA wachtgelden	4.2	Structureel	2023	20%	2 miljoen euro
27	Verplichtingen uit de spaarverlof voorziening	4.4	Incidenteel	2022	PM	PM
28	Bedrijfsrisico directies SPOT, Sport050 en zakelijke dienstverlening Stadsbeheer	2.1 & 3.4	Structureel		25%	3,3 miljoen euro
29	Niet halen bezuinigingen	Div.	Incidenteel	2014	100%	0,6 - 3,9 miljoen euro
29a	Niet halen bezuinigingen	Div.	Structureel	2014	100%	0 - 0,5 miljoen euro
30	Prijsstijgingen	Alle	Structureel	2022	PM	PM

Nr. Toelichting	
1	Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties (grondzaken/ grondexploitaties)
	Om de risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties in uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties te kwantificeren wordt de risicoboxenmethode gehanteerd. Het risico op een plantekort kan voortvloeien uit vertraging in het uitgiftetempo van gronden, uitgifte van gronden tegen lagere grondprijzen dan in de exploitatiebegroting is voorzien, aanbesteding van civieltechnische werken, vertraging in het tempo van realisering, etc. De inschatting is dat het benodigde weerstandsvermogen zich in de jaren 2025-2028 vrij stabiel beweegt in een bandbreedte tussen de 58,5 en 59,5 miljoen euro. Zie voor meer informatie de paragraaf Grondbeleid.
2	Parkeerbedrijf
	Voor het bepalen van het risico van het parkeerbedrijf wordt een risicoanalyse uitgevoerd voor de onderdelen: rente, opbrengsten en kosten, bezettingsgraad parkeergarages en straatparkeren. Het totale risico is in 2025 bepaald op 2,8 miljoen euro, een afname van 1,1 mln ten opzichte van de begroting 2024. Dit wordt vooral verklaard door een bijstelling van de risico-inschatting en de kans van optreden, dit naar aanleiding van de toename van de omzet in de afgelopen jaren bij parkeergarages en straatparkeren.
3	Verkeer- en vervoersprojecten
	Risico's bij verkeer- en vervoersprojecten hebben voornamelijk betrekking op de hoogte van de investeringskosten. Vooraf worden deze risico's zover mogelijk teruggebracht en beheerst door voor de start van uitvoering zoveel mogelijk uitgewerkte ontwerpen en kostenramingen beschikbaar te hebben. Bij de grote verkeersprojecten (= investering meer dan 5 miljoen euro) bepalen we het risico op 10% van de investeringskosten. Daarbij beoordelen we de mogelijkheid om bij te sturen in het project (beheersmaatregelen). Op projectniveau kunnen dat bijvoorbeeld zijn: het werken met een plafondprijs in de aanbesteding, het rekening houden met een percentage onvoorzien in de kostenraming of het in beeld brengen van besparingsmogelijkheden. Risico's die niet binnen de beschikbare middelen van het project kunnen worden opgelost, worden

	meegenomen in het benodigde weerstandsvermogen voor verkeersprojecten. Voor de lopende projectecten verkeer en vervoer is de omvang van het risico nihil.
4	Gemeentelijk aandeel risicoproject Warmtestad BV
	WarmteStad B.V. heeft op dit moment 2 typen activiteiten: · Het ontwikkelen en exploiteren van het warmtenet Noordwest; · Het ontwikkelen en exploiteren van collectieve Warmte en Koude-opslagsystemen (WKO's). Via WarmteStad investeert de gemeente in warmteprojecten gericht op een CO2 neutrale stad in 2035. De gemeente doet dit door het verstrekken van eigen vermogen en door het verstrekken van leningen. Tot en met 31 december 2024 is er voor 57,5 miljoen euro aan de BV verstrekt. 32,5 miljoen euro in de vorm van eigen vermogen en 25 miljoen in vreemd vermogen. De gemeente loopt het risico dat dit bedrag niet wordt terugontvangen. De kans hierop schatten we in op 25%.
5	Risico's bodemsanering
	Risico bodem 1: spoedlocaties. Een aantal spoedlocaties waarvan de bodemsanering nog niet is afgerond, is in eigendom van derden. Wanneer een derde de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van een sanering niet kan nakomen, is de gemeente als bevoegd gezag verplicht om deze tot een goed einde te brengen (risico 1a). Daarnaast kan sprake zijn van een "toevalsvondst": een voorheen nog niet bekende bodemverontreiniging die onacceptabele gezondheidsrisico's met zich meebrengt en direct ingrijpen noodzakelijk maakt. Als de eigenaar van een locatie waar een dergelijke verontreiniging wordt aangetroffen geen maatregelen treft, moet de gemeente ingrijpen en kan zij naderhand de kosten verhalen (risico 1b). Risico inschatting: voor de risico's 1a en 1b gaan we uit van een structureel risico van € 900.000,- met een kans van 50%. Risico bodem 2: aanvullend onderzoek en tijdelijke maatregelen. Situaties die zich kunnen voordoen met risico's voor de gemeente zijn bijvoorbeeld saneringen als gevolg van drugsafvaldumpingen of het wegnemen van onrust over de bodemkwaliteit bij omwonenden van een verontreinigde locatie. Hiervoor moeten middelen beschikbaar zijn voor onderzoek en eventuele saneringsmaatregelen. Risico inschatting: voor risico bodem 2 gaan we uit van een structureel risico van € 250.000,- met een kans van 50%.
6	Tekort OV-Bureau Groningen Drenthe
	De gemeente Groningen is voor 21% risicodragend binnen het OV-bureau Groningen Drenthe. Vanwege teruggelopen reizigers aantallen, stijgende brandstofprijzen, minder verwachte inkomsten vanuit het Rijk voor de Studenten OV en andere kostenstijgingen is het al een aantal jaren lastig om de meerjarenbegroting van het OV-bureau sluitend te krijgen. In de Begroting 2025 van het OV-bureau zijn voor de jaren 2025 en 2026 tekorten voorzien. Voor 2027 en 2028 wordt een positief begrotingssaldo verwacht. Het OV-bureau stelt voor om in 2025 en 2026 als incidentele dekking de eigen reserves in te zetten. Een toekomstige tegenvaller bij het OV-bureau moet daarmee dan mogelijk door de deelnemers gedragen worden. Vanuit de afspraak dat de gemeente Groningen voor 21% bijdraagt in de gerealiseerde exploitatietekorten van het OV-bureau is een structureel risico opgenomen. Het risico is bepaald aan de hand van de risico-inventarisatie van het OV-bureau, deze komt uit op een benodigd weerstandsvermogen van 3,25 miljoen euro. Het risicobedrag komt hiermee uit op 0,7 miljoen euro.
7	Agiostaking BV Suikerzijde

	We hanteren het uitgangspunt dat als we een gebiedsontwikkeling vormgeven in een aparte entiteit (lees BV) de BV zelf in staat moet zijn om de eigen risico's binnen de grondexploitatie hetzij de beschikbare middelen voor de betreffende gebiedsontwikkeling op te vangen. Zelf binnen de eigen grondexploitatie opvangen betekent dat de BV over voldoende buffers moet beschikken. Deze buffers kunnen bestaan uit eigen vermogen, een verwacht batig saldo van de grondexploitatie (contante waarde van de verwachte winst op eindwaarde) of aanwijsbare buffers in ramingen. De beschikbare middelen voor de gebiedsontwikkelingen zijn de middelen die binnen het SIF zijn gereserveerd of bestemmingsreserves voor de betreffende gebiedsontwikkeling. Door de gebiedsontwikkeling in een BV te beleggen verlegt de gemeente een groot deel van de risico's naar deze aparte entiteit. Op het moment dat de gemeente hetzij eigen, hetzij vreemd vermogen verstrekt aan de BV, loopt de gemeente het risico dat de verstrekte middelen niet terugbetaald kunnen worden. Voor de afdekking van dit risico moet de gemeente inschatten in welke mate er een risicoreservering in het gemeentelijk weerstandsvermogen noodzakelijk is. De gevraagde kapitaalstorting in de BV Suikerzijde bedraagt 15 miljoen euro. Het Project Suikerzijde kent een omvang van circa 500 miljoen euro. De looptijd is 25 jaar. Voor bepaling van de benodigde buffer rekenen we met een kans van 25% op niet terugbetaling. Dit betekent dan een benodigde risicobuffer van $25\% \times 15$ miljoen euro = 3,75 miljoen euro. We gaan de incidentele vrijval van de structureel beschikbare middelen voor Suikerzijde toevoegen aan een aparte reserve Suikerzijde. Deze reserve tellen we mee met het beschikbaar weerstandsvermogen.
8	Extra beheerkosten Biotoop, Haren Voor het onderhouden van de Biotoop is een beperkt onderhoudsbudget beschikbaar. Gezien de verouderde staat brengt dit het risico met zich mee dat gedurende de voorgestelde gebruikperiode problemen optreden waardoor grotere investeringen noodzakelijk zijn. In het risicobedrag van 1,25 miljoen euro is de kans van optreden al verwerkt daarom voor 100% opgenomen. Afhankelijk van het te kiezen toekomstscenario is er nog een risico dat er brandscheidingen aangebracht moeten worden en moeten mogelijk extra maatregelen rondom legionella worden getroffen. Op dit moment zijn deze risico's nog niet te kwantificeren en als PM meegenomen. Wanneer hier een betere inschatting van gemaakt kan worden, wordt dit meegenomen in de actualisatie bij de begroting.
9	Gevolgen extreem weer (klimaatrisico) Door het veranderende klimaat gaan we in toenemende mate last krijgen van extreem weer. Extreme hitte, langdurige droogte, clusterbuien, storm en onweer hebben effect op onze infrastructuur, gebouwen en groenvoorzieningen. Door droogte kan de bodem inklinken of scheuren. Het gaat dan bijvoorbeeld om schade door storm, extra uitval van groen door droogte, ziektes en plagen. De kosten van een (zee)dijk-doorbraak, en ontwrichting van een kunstwerk door hittestress zijn dermate hoog en het risico vrij klein (1-5%) dat deze niet zijn opgenomen in het risicobedrag van 1,1 miljoen euro.
10	Netcongestie Netcongestie is een snelgroeiend probleem dat ons elektriciteitsnet onvoldoende ruimte heeft om alle ontwikkelingen te faciliteren. De wachtrij voor nieuwe en/of grotere grootverbruikersaansluitingen groeit snel. Eind 2024 hebben ook de eerste kleinverbruikers (MKB, inwoners) geen ruimte meer gekregen op het elektriciteitsnet. Tot halverwege 2031 zal dit probleem groeien. Daarna is uitbreiding van de capaciteit gereed en is dit voldoende om enige jaren weer vooruit te kunnen. Dit heeft tot gevolg dat er een risico is dat wij onze ambities voor o.a. woningbouw, economie en de energietransitie niet meer volledig waar kunnen maken. De financiële gevolgen van netcongestie en de daardoor opgelopen vertraging worden in de betreffende grondexploitaties, projecten of programma's opgenomen. We treffen een aantal beheersmaatregelen om de effecten van netcongestie te mitigeren. Zo is er

	Groningen Stroomt Door (GSD). Dit is een samenwerkingsproject van bedrijvenverenigingen, Enexis Netbeheer, EnTranCe en de gemeente Groningen. Door de activiteiten van GSD kan mogelijk extra ruimte op het elektriciteitsnet worden vrijgespeeld door het bestaande net slimmer te gebruiken. Bijvoorbeeld door elektriciteit onderling te verdelen, vraag- en aanbod op elkaar af te stemmen of de inzet van een batterij. Verder wordt gewerkt aan het concept Het Net van de Toekomst Groningen. Hierbij werken de gemeente Groningen, de provincie Groningen en het ministerie van KGG aan het robuuster maken van het elektriciteitsnet. Mocht dit concept onverhoopt niet tot uitvoer worden gebracht, dan staat de gemeente Groningen garant voor een derde van de voorloopkosten van dit concept. Dit projectrisico is het bedrag dat hier is opgenomen.
11	Zonnepark Meerstad-Noord/GEB Holding BV De gemeente ontwikkelt een zonnepark en batterij in Meerstad-Noord. Hiervoor heeft de gemeente een BV opgericht waarin 3 miljoen euro agio is gestort. Dit wordt in 2025 aangevuld met een agiostorting van 487,5 duizend euro. Daarnaast is er 600 duizend euro voorgefinancierd voor voorloopkosten voor een netaansluiting. Het in totaliteit te verstrekken bedrag aan de BV bedraagt 8,175 miljoen euro. De gemeente loopt het risico dat dit bedrag niet wordt terugontvangen. De kans hierop schatten we in op 50%.
12	Sociaal domein De budgetten zorgkosten voor jeugd en Wmo staan al jaren onder druk. Met ingang van 2022 heeft het Rijk de budgetten voor jeugdhulp aangevuld. Deze aanvulling wordt de komende jaren grotendeels afgebouwd in verband met maatregelen die opgenomen zijn in de Hervormingsagenda Jeugd. In de Hervormingsagenda was een besparing opgenomen oplopend tot 15,5 miljoen euro. Een deel van de beoogde besparingen uit de Hervormingsagenda verwachten we niet te kunnen realiseren. Dit nadeel is verwerkt in de meerjarenbegroting. Met betrekking tot de hervormingsagenda heeft de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd eind januari 2025 een zwaarwegend advies uitgebracht. In de voorjaarsnota is een deel van het zwaarwegend advies overgenomen. Zo is het groeipad voor de maatregelen in het kader van de hervormingsagenda verzacht, dit betekent voor ons dat de taakstelling in 2026 en 2027 grotendeels is komen te vervallen. Aan de andere kant is vanaf 2028 een extra taakstelling opgevoerd betreffende het sturen op trajectduur jeugdzorg van 1,1 miljoen, indexatie opbrengsten Hervormingsagenda Jeugd van 8,1 miljoen en invoering eigen bijdrage van 4,2 miljoen. Hiermee loopt de totale taakstelling Hervormingsagenda Jeugd op tot 23,1 miljoen vanaf 2028. We achten de kans dat de gehele taakstelling gerealiseerd wordt beperkt. Gedurende dit jaar zullen de definitieve budgetten, die mogelijk invloed hebben op het risicobeeld, bekend worden. Er spelen op het gebied van jeugdhulp ook een aantal landelijke en (boven) regionale ontwikkelingen waarvan de financiële gevolgen nog niet zijn aan te geven. Het gaat hierbij o.a. om afbouw gesloten jeugdhulp, nieuwe inkoop hoog specialistische hulp, Basis Jeugdhulp en Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Daarnaast is er een aantal specifieke risico's die betrekking hebben op (transformatie) maatregelen die moeten leiden tot een besparing op de zorgkosten door een verschuiving van dure naar goedkopere zorg. Of en in welke mate deze maatregelen het beoogde transformatie-effect opleveren wordt gemonitord en waar nodig bijgestuurd. In het risico sociaal domein houden we ook rekening met een volume risico op zorggebruik (zorggebruik groeit harder dan verwacht). Er is sprake van een volume-risico op zorggebruik Wmo/jeugd omdat onzeker is hoeveel mensen zorg nodig hebben. We bepalen de omvang van het risico op basis van een aantal groeiscenario's. Het volume risico bedraagt 8,5 miljoen euro.

	In verband met de verwachte volumegroei Wmo als gevolg van de vergrijzing en de verwachte toenemende zorgkosten Wmo is er landelijk een houdbaarheidsonderzoek opgezet. Dit moet leiden tot landelijke maatregelen. Een eerste stap om de Wmo kosten te beheersen is de invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijk bijdrage (IVB). De invoering van de IVB staat gepland voor 2027. Het rijk heeft op voorhand al een korting doorberekend in de Algemene Uitkering. Deze korting is waarschijnlijk groter dan het effect van de IVB. Hiervoor hebben we een maximaal risico van 1,7 mln. meegenomen. Tot slot houden we rekening met een risico dat invoering van het nieuwe verdeelmodel bij de integratie uitkering voor beschermd wonen (die we ontvangen van het Rijk) tot een nadeel voor Groningen kan leiden. Het totale risico is in 2025 bepaald op 10,7 miljoen euro. Tot en met 2028 loopt dit op tot 30,2 miljoen euro. Wij hebben de laatste jaren maatregelen genomen om te zorgen dat de zorgkosten beter in control komen. Hierbij hebben we nadrukkelijk een koppeling gelegd tussen beleid, inkoop, uitvoering en geld. Ter beheersing van deze problematiek streven wij er naar om door transformatie minder in te hoeven zetten op zwaardere zorg door te investeren in preventie aan de voorkant, de ontwikkeling van (basis) voorzieningen dichtbij, door burgerkracht en door stimuleren van zelf- en samenredzaamheid. Deze op transformatie gerichte beweging is onder meer in gang gezet door een gerichte opdrachtverlening aan Stichting WIJ Groningen, door het in werking stellen van het Gebieds Ondersteunend Netwerk (GON) en een verdere decentralisering van Beschermd Wonen. Andere ingezette ontwikkelingen zijn andere de aanpak voor multi probleemgezinnen waar sprake is van stapeling van door gemeente verstrekte voorzieningen, invoering Basis Jeugdhulp en voorbereidingen voor nieuwe inkoop hoog specialistischer hulp. In al deze verbeteringslagen lopen inhoudelijke ambities en financiële doelstellingen samen op. De laatste jaren is geïnvesteerd in extra capaciteit om ontwikkelingen in kaart te brengen, te volgen en concreet om te zetten in zinvolle interventies en maatregelen samen met partners zoals bijvoorbeeld zorgpartijen, de zorgverzekeraar en de RIGG. Dit geldt ook voor informatievoorziening. Dit alles met als doel beter in control te komen op het sociaal domein. Waar de komende jaren nieuwe aanbestedingen plaatsvinden, kijken we naar de mogelijkheden voor verdere beheersing van de kosten.
13	Exploitatie Groninger Forum Voor de exploitatietekorten en aanloopkosten van het Forum in de periode 2020-2024 was een bedrag van 3,32 miljoen euro beschikbaar, bestaande uit 2,32 miljoen euro uit de ABR en 1 miljoen euro uit de GREX Oostwand. Tussen 2020 en 2023 is 841 duizend euro onttrokken ter dekking van het exploitatietekort. Daarnaast zijn bijdragen ontvangen ter compensatie van externe factoren in deze jaren zoals bijvoorbeeld de coronapandemie en de energiecrisis. Bij de vaststelling van de GREX Oostwand in 2022 bleek de bijdrage van 1 miljoen euro niet nodig. In 2024 heeft het Forum geen exploitatietekort gerapporteerd, waardoor er geen onttrekking uit de aanloopreserve plaatsvond en er eind 2024 een aanloopreserve van 1,48 miljoen euro resteert. Vanwege de eerder genoemde externe factoren zoals de coronapandemie, de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis waren de afgelopen jaren niet representatief voor de exploitatie van het Forum. Daarnaast is nog niet duidelijk hoe de zorgplicht van bibliotheken en de financiering hiervan uitpakt. We zijn in gesprek met het Forum om te bepalen of het wenselijk is de termijn voor de inzet van de reserve te verlengen om een goed beeld te krijgen van een reguliere exploitatie. Indien verlenging van de aanloopreserve noodzakelijk blijkt, zal hierover een voorstel aan de gemeenteraad worden voorgelegd. De financiële consequenties van de bestaande aanloopreserve worden opgenomen in het raadsvoorstel.
14	Verzelfstandiging Centrum voor Kunst en Cultuur (CKC) Haren

	Het Centrum voor Kunst en Cultuur (CKC) Haren is medio 2023 verzelfstandigd. Bij het besluit tot verzelfstandiging is het uitgangspunt geformuleerd dat de basisfinanciering voor de huidige en de volgende cultuurnotaperiode (2025 t/m 2028) is gegarandeerd. Voor de frictiekosten behorende bij de verzelfstandiging zijn bij de begroting 2023 middelen beschikbaar gesteld. Er bestaat een risico dat hier bovenop sprake is van onvoorziene exploitatietekorten en/of aanvullende aanloopkosten. Voor de eerste vier jaar (2023-2026) is hiervoor een risico van jaarlijks 50 duizend euro opgenomen. Na de periode van 4 jaar verwachten we dat het CKC goed zicht heeft op de structurele exploitatie met voldoende mogelijkheden om zelf (bij) te kunnen sturen. In 2024 heeft het CKC geen exploitatietekort gerapporteerd. Doordat 2025 voor CKC het tweede volledige jaar van verzelfstandiging is zijn de risicobedragen en kans inschattingen niet aangepast. Door middel van voortgangsgesprekken en rapportages wordt de realisatie van de exploitatie gevolgd.
15	Energieprijsstijging De energieprijzen worden beïnvloed door verschillende factoren. Door de krappe gasmarkt, verduurzaming en het afbouwen van fossiele brandstoffen is de markt gevoeliger voor veranderingen in vraag en aanbod, daardoor neemt de invloed van weersomstandigheden op de prijzen toe. Dit leidt tot grotere prijsfluctuaties op korte termijn dan voorheen gebruikelijk was. De oorlog in Oekraïne en een mogelijk bestand brengen zowel stijgende als dalende kostenrisico's met zich mee, afhankelijk van extra sancties of het opheffen van sancties welke z'n weerslag zullen hebben op de Europese energie-infrastructuur. Daarnaast leiden de geo-politieke spanningen mogelijke tot een afname van de economische bedrijvigheid in Europa, dit zal de vraag naar energie verminderen. Importtarieven, handelsoorlogen en economische fragmentatie hebben een negatieve invloed op economische groei, wat de energieprijzen kan drukken. Deze factoren kunnen zowel stijgende als dalende kostenrisico's met zich meebrengen, en het is moeilijk te voorspellen welke kant het op zal gaan. Een andere onzekerheid is het effect van de contractverlenging met de gasleverancier in 2026 in 2027 met leverancier van electriciteit. Energieadviseur Hellemans schat dat de potentiële meerkosten voor het leveringsjaar 2026 kunnen oplopen tot ca 15% hogere kosten dan de huidige energiekosten. Voor 2027 wordt een stijging van 20% verwacht, omdat het elektriciteitscontract dan verlengd moet worden, wat extra risico's voor de gemeente kan betekenen. Gelet op het grote aantal variabelen en de volatiliteit van de energiemarkt betreffen dit nadrukkelijk aannames.
16	Opgaven Vastgoedbedrijf

	Het maatschappelijk vastgoed van de gemeente Groningen heeft een gemiddelde leeftijd van meer dan 40 jaren. De leeftijd van de vastgoedvoorraad brengt voor de toekomst forse vernieuwing-verduurzaming- en moderniseringsopgaven met zich mee. Dit vraagt heldere koersbepaling op programmaniveau. Van een aantal programma's is de koers al bepaald, dan wel wordt dit voorbereid. Het Scholenprogramma Gro Up is hiervan een voorbeeld, het Integraal Accommodatieplan Bewegingsonderwijs en Binnensport en de huisvestingsvisie voor de wijkposten van Stadsbeheer. Andere plannen waaraan gewerkt wordt zijn bijvoorbeeld het Accommodatieplan Welzijn (DMO) en de Strategische huisvestingsvisie voor het Kernvastgoed (SSC/FSH). De projectmatige uitvoering van nieuw- en verbouw is belegd bij het Vastgoedbedrijf. De genoemde vernieuwing- en moderniseringsopgaven zijn gelet op de gebouweleeftijd, de dynamiek van de achterliggende (beleids-)programma's en veranderende gebruikers(wensen) noodzakelijk en leiden tot forse financiële opgaven voor de toekomst. Voor vernieuwing en modernisering wordt niet structureel gespaard binnen de gemeente. De gereserveerde middelen voor beheer en onderhoud zijn gericht op instandhouding en beheer en onderhoud 'as is', uitgaande van het meest kosten efficiënte onderhoudsniveau (NEN niveau 3). De leeftijd van de vastgoedportefeuille levert spanning op in relatie tot hedendaagse eisen qua functionaliteit en bedrijfsvoering. Daarnaast leidt de leeftijd van de panden tot kwetsbaarheid in relatie tot veranderende regelgeving. De eisen ten aanzien van bijvoorbeeld verduurzaming, binnenklimaat, toegankelijkheid en ARBO zullen blijvend veranderen (en toenemen), waardoor investeringen in de gemeentelijke gebouwen noodzakelijk zijn. Voorbeelden hiervan zijn de label C verplichting voor kantoren en de verplichte EML maatregelen op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer. De verduurzamingsambities- en normstellingen werken als katalysator voor de al forse opgave voortvloeiend uit de leeftijd van de gebouwen (levenscyclus vastgoed). Waar in het verleden een gebouw upgrade of modernisering nog strikt vanuit levensduurverlenging, functionaliteit of techniek kon worden benaderd, leidt de combinatie met de verduurzamingsopgave veelal tot een volledige nieuwbouw of renovatieopgave. Gezien de omvang van de opgave in relatie tot de beschikbare middelen en capaciteit zal het naar verwachting een lange periode vergen om de panden te upgraden. Intussen kan het noodzakelijk worden om (gedeeltelijk) te vernieuwen c.q. te upgraden vanwege gewijzigde gebruikerseisen en of wettelijke eisen. Voor de hieruit voortvloeiende kosten is geen dekking. Om grote wisseling in het resultaat en claims in de vrije ruimte van de begroting te vermijden kan een vastgoedfonds hierbij helpen. Een vastgoedfonds kan een match bewerkstelligen en bijdragen in dynamische sturing op onvermijdelijke investeringsopgaven in het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.
17	Fiscale risico's
	Vennootschapsbelasting op reclameopbrengsten. De Belastingdienst is van mening dat de opbrengst uit reclaimedragend straatmeubilair een onderneming vormt. Gemeenten zijn van mening dat er sprake is van normaal vermogensbeheer. Over deze discussie lopen verschillende procedures en liggen nu bij de Hoge Raad. De uitkomst hiervan is nog onzeker.

18	Gemeentefonds
	De hoogte van de algemene uitkering wordt bepaald door de omvang en verdeling van het gemeentefonds. De huidige raming van de hoogte van de algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2025. De omvang van het gemeentefonds bedraagt in 2025 ruim 45 miljard euro. De omvang van het BTW compensatiefonds (BCF) is aan een plafond gekoppeld. Overschotten of tekorten op het fonds worden verrekend met het gemeentefonds. In onze begroting wordt meerjarig een verwachte bate opgenomen voor de mogelijke ruimte onder het BCF. We hanteren het uitgangspunt dat specifieke kortingen (en uitzettingen) vanuit het rijk één op één met de sector worden verrekend. Voor het overige hanteren we een maximale omvang van het risico van 5% van de geschatte uitkering uit het gemeentefonds. Het risico bedraagt maximaal 39,5 miljoen euro (naar boven of naar beneden). We gaan er vanuit dat de kans op een voordeel even groot is als de kans op een nadeel, hierdoor reserveren we hiervoor geen specifieke weerstandscapaciteit. Forse afwijkingen worden zoveel mogelijk voorkomen en verkleind door het realistisch en stabiel ramen van de uitkeringen.
19	Verstrekte leningen en garanties
	Het verstrekken van een lening of het afgeven van een garantie leidt voor de gemeente tot een risico dat de schuldenaar niet aan de verplichtingen kan voldoen. Per geval wordt het risico beoordeeld en gewaardeerd. De belangrijkste posten zijn de leningen verstrekt aan Euroborg, Enexis, Ebbingehof, de garanties op de verkochte personeelshypotheekportefeuille van de voormalige gemeente Haren en op door Stichting Biblionet aangetrokken leningen. De risico's van de aan Warmtestad, Meerstad en GEB Holding verstrekte leningen zijn meegenomen in respectievelijk het risico Gemeentelijk aandeel risicoproject Warmtestad BV, het risico Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties (grondzaken/ grondexploitaties) en het risico Zonnepark Meerstad-Noord. Het risicobedrag 2025 is bepaald op 3,7 miljoen euro. Tot en met 2028 loopt dit af tot 3,1 miljoen euro.
20	Renterisico
	Het risico is dat de rentepercentages in werkelijkheid hoger liggen dan waar in de begroting rekening mee is gehouden en dat de rentelasten daardoor tegenvallen ten opzichte van de begroting. Wij houden onze rentevisie voortdurend actueel en anticiperen voorzover mogelijk op de verwachte rente-ontwikkelingen om tegenvallers zoveel mogelijk te voorkomen. In de begroting 2025 zijn we voor de jaren 2025 en verder uitgegaan van een rente op nieuwe leningen van 2,5 %. Daarnaast houden wij rekening met een scenario waarbij de rente op nieuwe leningen vanaf 2025, 1 % hoger ligt, dus op 3,5 %. Aan de hand van dat scenario hebben we de bedragen van het renterisico vanaf 2025 berekend. Voor zover de hogere rente kan worden toegerekend aan activiteiten waarvoor een heffing in rekening gebracht wordt, kan de extra stijging (met vertraging) worden doorbelast. Het risicobedrag 2025 is bepaald op 1,9 miljoen euro. Tot en met 2028 loopt dit op tot 3,5 miljoen euro.
21	Verzekeringen
	Binnen de Gemeente Groningen zijn er een aantal risico's welke niet afgedekt zijn door verzekeringen. De kans op het zich voordoen van deze risico's is dermate klein maar de impact ervan kan groot zijn. De risico's welke hieronder vallen zijn fraude/berovingsrisico, milieuschade, cybercrime, computer en motorrijtuigen (Casco deel). Door het nemen van interne beheersingsmaatregelen worden de risico's beperkt. Verzekeerbaarheid van brandrisico's neemt toe. Er is weer voldoende concurrentie in de markt en de rente is gestegen. De gemeente heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in preventie. Dit heeft er mede toe geleid dat de premies voor onze brandverzekering zijn genormaliseerd. Verzekeerbaarheid van overige risico's zoals aansprakelijkheid, Construction All Risk en wagenpark blijft uitdagend.

22	Gemeentefonds: ontoereikende middelen vanaf 2026
	Met ingang van 2026 wordt het gemeentefonds gekort met 2,3 mld. (het zogeheten financiële ravijn). Dit betekent voor Groningen een korting van 33 mln. met ingang van 2026. Deze korting is verwerkt in de begroting 2025. In 2026 en 2027 zijn we in staat dit tekort met een aantal maatregelen op te vangen. Ons financieel perspectief laat vanaf 2028 een oplopend tekort zien. Samen met de VNG hebben we bij het Rijk aangedrongen om tot een oplossing te komen voor de korting door extra middelen beschikbaar te stellen en/of taken en middelen in balans te brengen. In april 2025 is de voorjaarsnota verschenen van het Rijk. We zien dat het Ravijn niet is gedempt maar is opgeschoven. Dit betekent dat vervolgspraken met het Rijk noodzakelijk zijn. De korting op het gemeentefonds (2,3 mld.) wordt deels opgevangen door een extra bijdrage van 400 mln. per jaar met ingang van 2026. Vooralsnog laten we het risico ongewijzigd. Dit betekent dat we uitgaan van een tekort in 2028 met een kans van optreden van 50% op basis van de begroting 2025. Bij de begroting 2026 zullen we het risico actualiseren. In de voorjaarsnota zijn ook afspraken opgenomen over de jeugdzorg. De tekorten op de jeugdzorg worden voor 2025-2027 deels opgevangen door het Rijk. Na 2027 wordt de bezuinigingstaakstelling voor de jeugdzorg fors verhoogd. Hierdoor neemt het risico toe. Dit nemen we mee in het risico sociaal domein.
23	Bezwaarschriften
	Woningcorporatie Wierden en Borgen voert een bezwaarprocedure tegen de aanslagen rioolheffing 2015 tot en met 2019 van de voormalige gemeenten Ten Boer en Groningen en tegen de aanslagen rioolheffing 2020 ten en met 2021 van de gemeente Groningen. Het bezwaar richt zich op de kostenonderbouwing van de rioolheffing 2015 en volgende jaren. We hebben alle gevraagde informatie verzameld en verstrekt. We zijn in voorbereiding om uitspraak op bezwaar te doen. Een inschatting van de omvang van het risico is niet te maken. Het risico staat daarom op p.m.
24	Vervanging rioolpersleiding Aanpak Ring Zuid (ARZ)
	Langs het gehele traject van de ARZ ligt een belangrijke rioolpersleiding. Ten behoeve van de ARZ is deze rioolpersleiding grotendeels verlegd. Een gedeelte van deze persleiding (kruising onder A28) is niet verlegd. Tijdens de werkzaamheden in het kader van ARZ is al een aantal keer de rioolpersleiding beschadigd, waardoor er herstelwerkzaamheden moesten worden uitgevoerd. Als een schade ontstaat aan de rioolpersleiding onder de kruising van de A28 dan zal reparatie daarvan leiden tot langdurige stremmingen. We bereiden ons, in overleg met waterschap Noorderzijlvest, voor op een mogelijke vervanging van de persleiding. Een inschatting van het risicobedrag is op dit moment nog niet te geven.
25	Onderhoud van het groen ARZ aan de randen van ons areaal
	Binnen het project ARZ zijn tussen de drie overheden afspraken gemaakt over eigendom, beheer en onderhoud. Rijkswaterstaat en provincie onderhouden hun areaal vooral op functionaliteit. Gemeente Groningen onderhoud het areaal ook op basis van beeldkwaliteit. De andere overheden worden door de gemeente wel aangesproken op hun zorgplicht. Ten gevolge van de verschillende onderhoudsuitgangspunten tussen de drie overheden kan er een situatie ontstaan (veiligheid en uitstraling) dat gemeente Groningen onderhoud moet plegen aan onderdelen die eigendom zijn van de twee andere overheden. Het gaat hierbij over groenonderhoud van de groene keerwanden en schermen en groenonderhoud op taluds.
26	Dotatie en vrijval voorziening voor pensioenaanspraken politieke ambtsdragers
	Jaarlijks wordt aan het eind van het jaar met hulp van externe dienstverleners op het gebied van pensioenverzekeringen bepaald wat de benodigde pensioenvoorziening voor (oud-) politieke ambtsdragers moet zijn. Het verschil tussen het benodigde en opgebouwde tegoed wordt uit de exploitatie aangezuiverd. Hiervoor is 300 dzd euro opgenomen in de begroting. Pas aan het eind van het jaar is te bepalen of dit wel of niet voldoende is. Het risico kan, als gevolg van de rente

	ontwikkelingen en wijzigingen in het deelnemersbestand zowel positief als negatief zijn. Bij een hogere rentestand is normaliter sprake van vrijval, bij een lagere rentestand moet er normaal gesproken worden gedoteerd. Het risicobedrag is daarmee erg lastig in te schatten. Op basis van de afgelopen jaren is de ruwe inschatting dat het risico op een dotatie maximaal 2 miljoen euro is, maar waarschijnlijk minder en mogelijk dus negatief.
26a APPA wachtgelden	
	Net als de hoogte van de pensioenvoorziening voor politieke ambtsdragers is deze voorziening voor de wachtgelden moeilijk in te schatten. Dit is afhankelijk van het aantal politieke ambtsdragers dat aftreedt, hoe lang ze als politieke ambtsdragers (of vergelijkbare zgn. APPA functies) hebben gewerkt, aanspraak maken op wachtgeld en de periode dat er recht bestaat op wachtgeld. En of politieke ambtsdragers weer een nieuwe betrekking aanvaarden dan wel de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Het risicobedrag wordt ingeschat op maximaal 2 miljoen euro.
27 Verplichtingen uit de spaarverlof voorziening	
	Als gevolg van wijzigingen in de CAO Gemeente 2023 is er een voorziening gevormd voor spaarverlof. Medewerkers kunnen hun bovenwettelijke verlofuren omzetten naar spaarverlof waar geen vervaldatum aan hangt. In 2023 heeft dit geleid tot een dotatie van 1.867 duizend euro, in 2024 bedroeg dit 1.881 duizend euro. Wat een verwachte jaarlijkse toename of afname van het spaarverlof zal worden is nog onbekend. Ook is in de CAO gemeente 2023 bepaald dat er verlofharmonisatie zal plaatsvinden. Dit betekent dat iedereen jaarlijks recht heeft 50,4 bovenwettelijke uren met ingang van 1 januari 2024. Bij medewerkers die eerder meer bovenwettelijke uren ontvingen dan de norm, wordt jaarlijks afgebouwd. Per saldo zien we echter dat medewerkers er veel uren bij hebben gekregen. Dit resulteert in een flinke stijging van het saldo bovenwettelijk verlof per ultimo 2024. Hierdoor ontstaat een risico voor de bedrijfsvoering, immers hetzelfde werk moet gedaan worden terwijl men meer recht heeft op verlof. We blijven deze ontwikkeling nauwlettend volgen.
28 Bedrijfsrisico directies SPOT, Sport050 en zakelijke dienstverlening Stadsbeheer	
	We houden rekening met een risico bij de zakelijke dienstverlening (Stadsbeheer). De inkomsten zakelijke dienstverlening (bedrijfsafval, klein gevaarlijk afval, commerciële straatreiniging en onderhoud en reparaties derden, verkoop brandstof en leasen) zijn deels afhankelijk van de economische conjunctuur en andere externe factoren. Wij houden rekening met een bedrijfsrisico van 10% van de omzet van circa 11,7 miljoen euro. Sport050 kent een afhankelijkheid van de economische conjunctuur en het weer. Wij houden rekening met een specifiek bedrijfsrisico ter hoogte van circa 10% van de tarief-gerelateerde omzet. De verwachte omzet is circa 8,3 miljoen euro.
	Een deel van de inkomsten van de directie SPOT is afhankelijk van de economische conjunctuur en andere externe factoren. Wij houden rekening met een bedrijfsrisico van 10% van de omzet van circa 13,4 miljoen euro voor SPOT. Het totale jaarlijkse risicobedrag komt uit op 3,3 miljoen euro.
29 Niet halen bezuinigingen	
	Bij voorgaande begroting zijn bezuinigingsmaatregelen vastgesteld. Niet alle voorgenomen bezuinigingen worden volledig en/of in het gewenste tempo gerealiseerd. We hebben elke nog niet gerealiseerde bezuinigingsmaatregel en nog te realiseren bezuinigingsmaatregel beoordeeld. Dit leidt tot een incidenteel risico van 0,6 tot 3,9 miljoen euro per jaar en een structureel risico van maximaal 0,5 miljoen euro per jaar. Bij het bepalen van het risico is per maatregel rekening gehouden met de kans van optreden. Voor de bepaling van het benodigd weerstandsvermogen wordt de uitkomst daarom volledig (=100%) meegenomen. We sturen actief op realisatie van de maatregelen.
30 Prijsstijgingen	

De afgelopen jaren hebben zich forse loon- en prijsstijgingen voorgedaan. Loon- en prijsstijgingen gelden niet alleen voor de gemeente, maar ook voor onze verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen. Loon- en prijsstijgingen moeten in beginsel worden opgevangen door nominale prijscompensatie. Hiermee houden we de koopkracht van de budgetten op peil. We ontvangen hiervoor middelen uit het gemeentefonds. De prijsstijgingen zijn inmiddels weer op een normaal niveau. Het risico op bovenmatige inflatie als gevolg van geopolitieke en mondiale gebeurtenissen blijft echter bestaan. We monitoren daarom de prijsontwikkelingen en betrekken bij het opstellen van de begroting.

Ontwikkelingen

Naam ontwikkeling	Beheer en onderhoud na oplevering Zuidelijke Ringweg
Deelprogramma 2.1:	Kwaliteit Leefomgeving
Omschrijving & actie	Naar aanleiding van de werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg constateren we twee ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op het beheer en onderhoud. In een aantal gebieden waar werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van de ARZ is er sprake van groei van de Japanse duizendknoop. Door de grondwerkzaamheden in het kader van de ARZ en het verplaatsen van grond bestaat een grote kans dat deze exoot zich kan verspreiden binnen het werkgebied van ARZ. Het bestrijden ervan is zeer kostbaar. De werkzaamheden aan de Zuidelijke ringweg zijn uitgevoerd conform een moderne overeenkomst. Er stonden flinke boetes op het te laat opleveren van het project. Dit maakte dat de aannemer vooral aan het bouwen was en met een zo groot mogelijke snelheid. We constateren daardoor risico 's voor hogere kosten voor het onderhoud en beheer als het beheer en onderhoud van ARZ in 2025 aan de gemeente wordt overgedragen.
Naam ontwikkeling	Hogere onderhouds- en vervangingskosten infrastructuur door meer en zwaardere voertuigen zoals elektrische bussen
Deelprogramma 2.1:	Kwaliteit Leefomgeving
Omschrijving & actie	Door hogere verkeersbelasting door meer en zwaardere voertuigen zoals elektrische bussen zijn de komende jaren meer en ingrijpender (vervanging)maatregelen nodig dan waar in het huidige meerjarenplan onderhoud en investeringen beheer openbare ruimte rekening mee is gehouden. Het geldt voor onze kunstwerken, onze wegen, kademuren en enigszins voor riolering.
Naam ontwikkeling	Hogere kosten voor emissieloos wagenpark
Deelprogramma 2.1:	Kwaliteit Leefomgeving

Omschrijving & actie	In 2011 heeft de gemeente Groningen het besluit genomen om in 2035 CO2-neutraal te zijn. Een belangrijk onderdeel is het verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark voor 1 januari 2035. Een emissieloos wagenpark betekent elektrisch, waterstof-elektrisch of met waterstofverbrandingsmotoren aangedreven voertuigen én machines. De aanschafkosten van elektrische voertuigen liggen hoger dan de aanschafkosten van voertuigen op GTL/Diesel. Een personen- en bestelauto is 35% duurder, een vrachtwagen 50% en een veegmachine is 90% duurder dan eenzelfde voertuig rijdend op GTL. In de overige kosten zitten ook verschillen. Elektriciteit is goedkoper dan GTL en waterstof is duurder dan GTL. We moeten onze laadinfrastructuur ook uitbreiden. De komende periode wordt duidelijk hoeveel elektrische voertuigen we kunnen aanschaffen en wat het verschil is in de totale kosten tussen emissieloos en GTL. Een deel van de hogere kosten wordt toegerekend aan tarieven zoals afvalstoffenheffing, bedrijfsafval, rioolheffing, grafrechten en grafonderhoud. Het andere deel moet worden gedekt uit de algemene middelen.

Naam ontwikkeling	Uitvoeringskosten inburgering
Deelprogramma	3.1 Werk en inkomen
Omschrijving & actie	De beschikbare middelen ter dekking van de uitvoeringskosten inburgering en financiële ontzorging zijn niet gekoppeld aan de taakstelling en worden dus niet verhoogd bij verhoging van de taakstelling. Voor 2024, 2025 en 2026 is er sprake van een verhoogde taakstelling wat, samen met de grote groep 'oude wetters' die ook nog begeleidt worden, leidt tot een tekort op het uitvoeringsbudget. Hiervoor worden knelpunten ingediend. Er is nog geen zicht op taakstelling tweede helft voor 2026 en de periode daarna en wat de bijbehorende uitvoeringskosten zullen zijn. Dit kan pas berekend worden op het moment dat de taakstelling bekend is. Actie: Volgen en rapporteren. Zodra de financiële consequenties bekend zijn, bezien hoeveel aanvullende middelen nodig zijn (knelpunt).
Naam ontwikkeling	Biomassa installatie Kardingse
Deelprogramma	3.4 Sport en bewegen
Omschrijving & actie	Qua vergunning mag de biomassa installatie gebruikt worden. Echter is de installatie op dit moment volledig uit bedrijf. In het kader van duurzaamheid is er onderzocht of er een alternatief is middels heath pipes en pv panelen etc. Deze alternatieven blijken op dit moment financieel niet haalbaar. De biomassa dient in de boekhouding afgeboekt te worden als die vervreemd wordt, omdat er nog wel een boekwaarde op zit en er dient geïnvesteerd te worden in duurzaamheid. Dit is een financiële casus en zit ook risico in.
Naam ontwikkeling	Verduurzaming maatschappelijk vastgoed
Deelprogramma	Diverse

Omschrijving & actie	De verduurzamingsopgave van het maatschappelijk vastgoed is een forse gemeentelijke (en landelijke opgave). De doelstellingen zijn vastgelegd in de Klimaatwet, waarbij we in 2030 49% minder broeikasgassen moeten uitstoten en in 2050 95% minder ten opzichte van 1990. De tendens is dat deze doelstellingen steeds verder aangescherpt worden om de opgave te versnellen. Europees is de ambitie inmiddels verhoogd naar 55% reductie in 2030 en landelijk is de intentie dit verder te verhogen naar 60%. Om deze versnelling van de ambities mogelijk te maken is diverse wet- en regeling in ontwikkeling. Een potentieel belangrijke ontwikkeling is daarbij dat de Europese Commissie voor eigenaren van maatschappelijk vastgoed een concrete renovatieverplichting instelt. Het betreft een verplichting om per jaar minimaal 3% van het vloeroppervlak van al het (maatschappelijk) vastgoed te renoveren naar de zogenaamde renovatiestandaard, waarbij dan afhankelijk van het type gebouw energielabel A++ of A+++ gaat gelden. Het invoeren van een dergelijke verplichting betekent voor onze gemeente een forse opgave. Deze opgave wordt verder uitgewerkt in de te actualiseren Routekaart Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed, die naar verwachting medio 2025 gereed is.

Naam ontwikkeling	Verbeterprogramma beheer en onderhoud sportaccommodaties en sportcentrum Kardinge.
Programma	03.4.1 Sportieve infrastructuur
Omschrijving & actie	Het beheer en onderhoud van de sportaccommodaties is een taak van Sport050. Het vastgoedbedrijf voert een deel van het groot onderhoud uit in opdracht van Sport050. Dit werd decennia lang budget gestuurd uitgevoerd. Door de verplichting vanuit de financiële verordening om (conform NEN 2767 conditie 3) planning gestuurd te werken vanuit een financiële voorziening voor het onderhoud, is de huidige werkwijze niet langer houdbaar. De MJOP zelf moest geactualiseerd worden. Het Verbeterprogramma beheer en onderhoud sportaccommodaties behelst een technische, juridische en administratieve analyse van de panden. Voor zover relevant wordt een voorstel geformuleerd voor het eventueel het wijzigen van de eigendomssituatie. In 2024 worden hier onder regie van een externe projectmanager verschillende deelprojecten voor ingericht, bijvoorbeeld op het gebied van eigendomsposities en het formaliseren van diverse afspraken. Om te bepalen of de bestaande sportaccommodaties toekomstbestendig zijn, zal er een koppeling worden gemaakt met het eind 2024 op te leveren "Masterplan Sportvoorzieningen". De herijking van het proces van beheer en onderhoud voor de sportaccommodaties word in de loop van 2024 afgerond en zal eind 2024 voorgelegd worden aan de raad. Sportcentrum Kardinge. Het sportcentrum Kardinge is vanaf 2023 technisch afgeschreven. Tot het moment dat het nieuwe (nog te bouwen) sportcentrum open gaat, zullen we de komende jaren stevig aan het werk moeten om het op niveau te houden. Het huidige meerjaren onderhoudsplan wordt op dit moment geactualiseerd, maar het kan niet uitgesloten worden dat wij de komende jaren verrast worden door onvoorziene gebeurtenissen en (tijdelijke) uitval van installaties. Deze (tijdelijke) uitval heeft diverse consequenties. Financieel gaat het om kosten van vervanging/reparatie en op het gebied van dienstverlening gaat het om bijvoorbeeld tijdelijke sluiting van bepaalde delen van Kardinge, hetgeen zorgt voor inkomstenderving en imagoschade. In de begroting 2023 van Sport 050 is een jaarlijkse structurele aanvullende bijdrage van 625 duizend euro vanaf 2023 beschikbaar gesteld (waarvan 500 duizend euro voor aanvulling van de onderhoud- en beheerbudgetten). Eerder is een bandbreedte van 500 duizend euro tot 1 miljoen euro afgegeven voor aanvullend benodigd budget. In hoeverre de in de begroting 2023 toegevoegde structurele middelen toereikend zijn wordt duidelijk na de volledige analyse van de gegevens in 2024.T.a.v. sportcentrum Kardinge: extra monitoren onderhoudstoestand, actualiseren MJOP's en project "Toekomst Kardinge".

Naam ontwikkeling	Baggeren van sloten sportparken
Programma	3.4 Sport en bewegen
Omschrijving & actie	De afdeling Stadsingenieurs zijn bezig met onderzoek naar de mogelijke vervuiling van slib in sloten. De onderzoeken lopen nog. Ook sloten rondom sportparken. Er bestaat een kans dat bij geconstateerde vervuiling de sloten uitgebaggerd dienen te worden rondom de sportparken. Er zijn op dit moment (nog) geen concrete baggerwerkzaamheden noodzakelijk. Zoals het nu lijkt zal dat op zn vroegst in 2025 aan de orde kunnen zijn. Indien er gebaggerd dient te worden gaat dit gepaard met substantiële kosten welke voor Sport050 zullen zijn. De hoogte van de kosten kunnen pas worden bepaald als het onderzoek per sportpark is afgerond. Gezien de hoeveelheid sportparken en sloten zal een gefaseerde aanpak noodzakelijk zijn. Acties: Volgen en rapporteren. Zodra de financiële consequenties bekend zijn, bezien hoeveel aanvullende middelen nodig zijn (knelpunt).
Naam ontwikkeling	Drinkwatervoorziening
Programma	Kwaliteit leefomgeving
	Voldoende en schoon drinkwater is een eerste levensbehoefte en is van wezenlijk belang voor de volksgezondheid. De drinkwatervoorziening staat landelijk op de lange termijn onder druk. In de rijksbrief Water en bodem sturend (25 november 2022) worden vanwege verwachte drinkwaterschaarste een aantal structurerende keuzes beschreven in relatie tot 'voldoende water'. Mogelijke tekorten en kwaliteitsbedreigingen bestaan ook voor de gemeente Groningen, voor zowel de lange als de korte termijn. Dit wordt mede veroorzaakt door klimaatverandering, bedreigingen van de oppervlaktewaterkwaliteit door andere gebruiksfuncties (circa 50% van het drinkwater wordt gewonnen uit oppervlaktewater). In combinatie met onze voorgenomen stedelijke uitbreiding kunnen hierbij knelpunten ontstaan. We onderzoeken ons handelingsperspectief en werken samen met waterketenpartners (waterbedrijf, provincie, waterschappen en waterbedrijf) en andere relevante netwerkpartners. We maken onze belangen kenbaar en werken aan maatregelen voor de korte termijn en lange termijn op het gebied van informeren, stimuleren en reguleren. Dit omvat maatregelen ten aanzien van drinkwaterbesparing bij bedrijven en particulieren, drinkwaterbescherming en drinkwaterwinning.
Naam ontwikkeling	Proceskostenvergoeding belastingen
Programma	4.1 Dienstverlening
Omschrijving & actie	In de afgelopen jaren zijn hoge proceskostenvergoedingen uitbetaald aan no-cure-no-pay-bureaus. Het indienen van bezwaarschriften tegen de WOZ-waarde namens inwoners en bedrijven was voor deze bureaus een verdienmodel. De verwachting was dat hieraan per 1 januari 2024 einde zou komen door de inwerkingtreding van de Wet herwaardering proceskostenvergoeding WOZ. De verwachting was dat deze wet de overcompensatie zou terugbrengen tot ca. 25% van de 'oude' proceskostenvergoeding. Echter is er medio 2024 een uitspraak gedaan in een hoger beroepszaak over de hoogte van de kosten van rechtsbijstand in bezwaar en beroep. Hierin stond de vergoeding per procespunt ter discussie. Volgens deze uitspraak van de Hoge Raad moest een hoger tarief worden gehanteerd. Inmiddels heeft de wetgever hiervoor reparatie wetgeving doorgevoerd per 1 januari 2025. We blijven ontwikkelingen in de jurisprudentie monitoren.
Naam ontwikkeling	Externe zwembaden met subsidie

Programma

3.4 Sport en bewegen

Omschrijving & actie	De zwembaden binnen de gemeente die subsidie ontvangen (Scharlakenhof, Hoogkerk en Ten Boer), kunnen een extra uitdaging gaan vormen. De huidige stichtingsbesturen hebben het zwaar met de taken en krijgen de exploitatie niet meer rond (toenemende regeldruk, personeelstekort en de vrijwilligersproblematiek). In onze brief van 12 februari 2025 (kenmerk 15575) is dit nader toegelicht. Dit kan leiden tot extra kosten voor de gemeente als ze worden overgenomen. De consequentie is dat Sport050 een grotere rol gaat krijgen bij deze exploitatie. In technische ondersteuning, bouwkundige zaken en sturen op de kwaliteit en exploitatie. Intussen hebben twee van deze baden een extra beroep gedaan op Sport050.

Paragraaf 4: Onderhoud kapitaalgoederen

Beheerplan openbare ruimte Groningen

In deze paragraaf geven we inzicht in het onderhoud van onze kapitaalgoederen. Voorbeelden van kapitaalgoederen zijn wegen, kunstwerken, water en riolering, gebouwen, speelvoorzieningen en groen. Onderhouden van kapitaalgoederen waarborgt de continuïteit van de voorzieningen en is van belang voor de leefbaarheid, toegankelijkheid en veiligheid.

Als gemeente staan we voor belangrijke maatschappelijke opgaven zoals klimaatadaptatie, energietransitie etc. Effectief en efficiënt omgaan met onze kapitaalgoederen speelt een belangrijke rol in het behalen van onze doelen. Vanuit beheer zorgen we ervoor dat onze assets in goede staat van onderhoud zijn en daarmee veilig voor het gebruik.

Zo is in 2022 een nieuw [Meerjareninvesteringsplan vervangingen en groot onderhoud](#) opgesteld en op 1 februari 2023 door de raad vastgesteld. Het plan geeft een doorkijk voor de komende 10 jaar. Hiermee zorgen we ervoor dat we verantwoord met de beschikbare middelen omgaan, onze doelen halen en efficiënt aan relevante maatschappelijke opgaven werken. Binnen de financiële kaders van dit plan en op basis van resultaten van de technische inspecties en de BORG-schouw stellen we jaarlijks ons programma groot onderhoud en investeringen op.

Op een gegeven moment is onderhoud alleen namelijk niet meer toereikend. Als het einde van de levensduur is bereikt, zijn investeringen noodzakelijk om kapitaalgoederen te vervangen of te reconstrueren. We voldoen hiermee aan onze juridische verantwoordelijkheid en we verlengen met goed onderhoud de levensduur van kostbare voorzieningen en voorkomen daarmee onnodige hoge kosten in de toekomst. Onderhoud en beheer van een goed functionerend water- en rioleringssysteem voeren we uit overeenkomstig het [Programma water en riolering 2025-2029](#).

In de onderstaande tabel geven we de globale indruk van de omvang van kapitaalgoederen in onze openbare ruimte.

Kerncijfers

Kapitaalgoederen

Areaal/Waarde
(peildatum
voorjaar 2025)

Wegen	
• Lengte in km	1.279
• Oppervlakte ha	1.044
waarvan:	
• Asphalt ha	483
• Open verharding ha	542
• Beton ha	19
Groen	
• Oppervlakte ha	1.444
• Bomen (stuks)	122.457*
Gemeentelijke bruggen	
• Beweegbaar	55
• Vast	332
Water en Riolering	
• Op afloop liggend riool (km)	1.219
• Druk- en persriool (km)	186
• Gemalen aantal	876
• Water (totale lengte watergangen (km))	479,1

* Vanaf 1 december 2024 hebben geen mutaties in het systeem plaatsgevonden. We gaan over naar een nieuw systeem. Daarin vullen we gegevens aan.

Kaders en doelen

De kaders en doelen die van toepassing zijn op het onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen zijn vastgelegd in de relevante beleidsnota's die zijn weergegeven bij programma 2. Leefomgeving en Veiligheid. Met de uitvoering van de in deze nota's en beheerplannen gestelde doelen, werken we aan een gemeente waar het prettig is om te zijn en te leven. Een gemeente die schoon, heel, groen en duurzaam is en waar samenwerken met bewoners bij onderhoud en beheer een goede gewoonte is.

Kwaliteiten

Bij het beoogde onderhoudsniveau van de openbare ruimte geldt tussen de verschillende gebiedsdelen van de gemeente nog een aantal verschillen. We waarborgen een goed en veilig gebruik van voorzieningen in de openbare ruimte, onder andere door de tijdige uitvoering van alle noodzakelijke groot onderhoud en vervangingen. Het onderhoudsniveau voor de openbare ruimte wordt ieder jaar door de raad bepaald met de vaststelling van de begroting.

Voor de gemeente Groningen gelden de volgende kwaliteitsdoelen in het Beheer en onderhoud van de openbare ruimte:

	Hoofdstructuur	Binnensstad	Woonwijken	Noordelijke stadsvernieuwingswijken	Bedrijven terreinen	Stedelijke en bovenstedelijke voorzieningen	Grote groen- en recreatiegebieden		
Beheermatrix versie 2025	radialen, belangrijke ov-lijnen wijkontsluitingswegen, hoofdfietsstructuren	voetgangers / winkelgebieden			bedrijventerreinen, industrie-terreinen en kantorenparken	Hoofdstation, RUG/Zernike, Gron. Museum, UMCG, Stadsschouwburg, Oosterpoort, Martinplaza	stedelijke parken en recreatie voorzieningen geldt ook voor begraafplaatsen	Noorderplantsoen	Stadspark
onderdeel									
Verharding									
Verlichting									
Straatmeubilair en bebording									
Groen									
Bomen									
Speelvoorzieningen									
Kunstwerken c.a.									
Schoonmaken c.a.									

Legenda:

A+	zeer goed
A	goed
B	voldoende
C	matig
D	laag

Kort samengevat komt het erop neer dat de binnenstad en het Noorderplantsoen op niveau A (*goed*) worden onderhouden. Voor een deel van de openbare ruimte daarbuiten en het Stadspark geldt niveau B (*voldoende*). Het niveau C (*matig*) wordt als ondergrens aangehouden.

In het coalitieakkoord is afgesproken om het onderhoudsniveau van de Noordelijke stadsvernieuwingswijken omhoog te tillen. Dit is terug te zien in de matrix hierboven. Voor onderdelen verharding, groen en schoonmaken geldt nu ook niveau B (*voldoende*).

Financieel

Een deel van de jaarlijks beschikbare middelen is nodig voor de dekking van vaste kosten. Het gaat dan vooral om de kapitaallasten van eerdere investeringen in vervanging van kapitaalgoederen. Het reguliere (dagelijks)

en groot onderhoud brengen we rechtstreeks ten laste van de exploitatie. Wanneer onderhoud en reparaties niet meer toereikend zijn voor de instandhouding van voorzieningen, gaan we over tot vervanging. De investeringen die hiervoor nodig zijn, worden geactiveerd en de raad besluit jaarlijks over het beschikbaar stellen van de investeringskredieten daarvoor.

De raad heeft begin 2023 het [meerjareninvesteringsplan vervangingen en groot onderhoud 2022-2031](#) vastgesteld. Elk jaar bij het opstellen van de ontwerpbegroting wordt het laatste jaar van de meerjarenbegroting als opgave meegenomen in de integrale afweging van de middelen. In de begroting 2025 betreft het de jaarschijf 2028.

Beheer gemeentelijke gebouwen

Gebouw	Boekwaarde Voorziening			Onderhoudsbudget	Onderhoudsbudget
	1-1-2024	31-12-2024	31-12-2024	begroting 2024	rekening 2024
Brandweergebouwen	2.203	1.934	2.500	199	230
Kernvastgoed	96.248	102.276	17.463	4.647	2.742
Maatschappelijk vastgoed	376.131	367.244	19.355	6.506	6.144
Overige activa	190.427	187.313	8.680	5.731	2.268
Eindtotaal	665.009	658.767	47.997	17.082	11.384

Algemeen

Uitgangspunt bij het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is het onderhoudsniveau 3 conform NEN 2767: dit is een landelijk gangbaar niveau, dat ook is vastgelegd in de Vastgoednota. De NEN-meetmethode die tijdens de inspectie wordt uitgevoerd, leidt tot een 'score' die aangeeft wat de gemiddelde conditie van het onderzochte pand voor wat betreft het onderhoud is. De uitslag uit de meting is een 'score'. De score 3, op een schaal van 1 (nieuwbouw) tot 6 (zeer slecht) betekent: redelijk (geen nieuwbouw, beperkte onderhoudsschade of onderhoudsbehoefte) met als doel het pand in stand te houden. Algemeen wordt niveau 3 als het meest efficiënte onderhoudsniveau voor gebouwen beschouwd.

Voor de panden waar de gemeente verantwoordelijk is voor het onderhoud zijn meerjarige onderhoudsplanningen (MJOP's) opgesteld. Deze worden jaarlijks geactualiseerd en zijn te splitsen in planmatig en niet planmatig onderhoud. Om de onderhoudskosten door de jaren heen te egaliseren, zijn onderhoudsvoorzieningen ingesteld. Voor het planmatig onderhoud wordt in de begroting jaarlijks een dotatie aan de voorziening geraamd op basis van het meerjarig gemiddelde vanuit de MJOP's. De werkelijke onderhoudskosten worden ten laste van de voorziening gebracht. Dit voorkomt een grillig verloop in de exploitatie van de onderhoudskosten.

Het niet planmatig onderhoud is een inschatting op basis van diverse variabelen, zoals de leeftijd en functie van het pand. Deze inschatting is opgenomen in het MJOP en daarvoor wordt jaarlijks een bedrag in de begroting opgenomen. Deze kosten moeten conform het BBV ten laste van de exploitatie worden gebracht en kunnen zodoende tot resultaten leiden.

De MJOP's komen tot stand door inventarisatie van het benodigde planmatige onderhoud door onze contractpartijen.

Eind 2023 is het beheer en onderhoud van het vastgoed in twee percelen aanbesteed. Perceel één betreft de objecten in de portefeuilles Kernvastgoed en Cultuur & Welzijn. Perceel twee betreft de objecten in de portefeuilles Onderwijs en Sport050. Per januari 2024 is per perceel een leverancier gecontracteerd die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het beheer en onderhoud van de objecten. In 2024 is door de contractpartijen een 0-meting uitgevoerd waarbij een herijking van de MJOP's plaatsvindt. De uitkomst van de 0-meting is in zijn geheel door interne deskundigen gecontroleerd en op basis van steekproef door een externe

deskundige gecontroleerd om zo de volledigheid en juistheid van het geleverde werk te borgen. De wijzigingen die dit met zich meebrengt zal in de begroting van 2026 worden verwerkt. Indien de wijzigingen de realisatie in begrotingsjaar 2025 raken, zal dit verwerkt worden in de begroting in 2025 met een begrotingswijziging.

Kernvastgoed

Het grootste deel van de gebouwen in de portefeuille kernvastgoed is redelijk tot goed onderhouden. Voor deze gebouwen is een passende voorziening opgenomen op basis van het principe van instandhouding. Voor intensiever onderhoud als gevolg van een hogere bezetting of andere gebruik specifieke eisen (bijvoorbeeld aan de klimaatinstallatie) in een gebouw is niet voorzien. Voor 2 gebouwen in deze categorie (Harm Buitenplein en Lederz Silkeborgweg) is met de bouwer ervan ook een onderhoudscontract voor meerdere jaren afgesloten. De bouwer verricht dan langjarig het onderhoud.

Stadsbeheer heeft onderzocht op welke wijze hun dienstverlening naar de toekomst op de beste manier kan worden gehuisvest. Er is in 2024 een visie vastgesteld op de wijkposten, waarmee een totaalbeeld is ontstaan van de huisvestingsbehoefte. Vanuit de visie wordt toegewerkt naar 4 robuuste wijkposten, waarbij eerst met de Revitalisering DKS is gestart. Voor de andere 3 wijkposten wordt eerst het PVE nader uitgewerkt, ter voorbereiding van een kredietaanvraag.

Het pand aan de Duinkerkenstraat 45 (DKS) heeft op dit moment een belangrijke functie als het gaat om de huisvesting van Stadsbeheer. Er zijn verschillende ontwikkelingen die aanleiding geven om de pandstrategie van deze locatie tegen het licht te houden. Vanuit de gebruikers, Stadsbeheer en Facilitaire Services en Huisvesting (FSH), is geconstateerd dat de locatie DKS in de toekomst een belangrijke rol blijft vervullen in de huisvesting van Stadsbeheer en nog een aantal andere organisatieonderdelen. Er is onderzocht op welke wijze het pand toekomstbestendig kan worden gerevitaliseerd en hiervoor is reeds krediet verleend. Op dit moment vindt een nadere verdieping plaats op het PVE met als doel om tot een plan te komen ter realisatie.

Het voormalig gemeentehuis in Ten Boer wordt op dit moment gebruikt door verschillende partijen. Op korte termijn ontstaat ruimte in het gebouw, we gaan in de komende periode bekijken hoe het pand toekomstbestendig kan worden ingezet. Afhankelijk hiervan zal de onderhoudsstrategie worden ingericht.

Schoolgebouwen

De verantwoordelijkheid voor het onderhoud, functionele aanpassingen en het up-to-date houden van de schoolgebouwen voor primair-, speciaal- en voortgezet onderwijs ligt - tenzij anders overeengekomen - bij de schoolbesturen. De schoolbesturen krijgen daarvoor de middelen in de lumpsumfinanciering van het Rijk via de zogenaamde materiële instandhoudingsvergoeding (MI). De gemeente heeft daarom geen verantwoordelijkheid (financieel en inhoudelijk) voor de technische en onderwijskundige staat van die gebouwen. Omdat de gemeente wel het wettelijke economisch claimrecht heeft, toetsen we periodiek de technische staat van de gebouwen (recent nog in het kader van het te actualiseren IHP). Voor de schoolgebouwen die technisch, functioneel maar ook energetisch en qua duurzaamheid niet meer voldoen bepalen we maatregelen om de kwaliteit te verbeteren. Die maatregelen en de daarvoor nodige investeringen leggen we vast in het integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP). Het (geactualiseerde) IHP is in het voorjaar van 2024 aan de raad voorgelegd. Voor de uitvoering van het IHP hebben we een projectorganisatie opgericht die de planvoorbereiding en uitvoering van de projecten ter hand neemt.

Van de gebouwen waarin meerdere functies naast onderwijs zijn samengebracht, zijn een aantal wel eigendom van de gemeente. Deze worden daarom door ons onderhouden. Ook schoolgebouwen, die niet meer voor onderwijs in gebruik zijn en om die reden door het schoolbestuur zijn teruggegeven aan de gemeente, zijn een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Dit geldt ook voor voormalige schoolgebouwen die een andere functie krijgen of deze al hebben gekregen. Voor deze gebouwen zijn - daar waar relevant - meerjarige onderhoudsplannen opgesteld gekoppeld aan het vastgoedperspectief voor deze panden. Onze

onderhoudsplanung is in eerste instantie ingericht op instandhouding en dus NEN-conditie 3. Bij de eventuele wens voor aanpassingen aan gebouwen gaan we in overleg met de gebruikers over de mogelijkheden binnen de bestaande budgetten.

Sociaal culturele accommodaties (welzijn)

Alle sociaal culturele accommodaties, zoals speeltuinverenigingen, buurtcentra, dorpshuizen en wijkcentra, worden beheerd, onderhouden en gesubsidieerd conform nota sociaal culturele accommodaties. Voor het onderhoud van gebouwen in gemeentelijk eigendom is een passende voorziening opgenomen op basis van het principe van instandhouding.

In 2025 zal een huisvestingsplan worden opgesteld met bijbehorende investeringsagenda voor alle panden uit de nota sociaal culturele accommodaties. In dit plan wordt gekeken naar de toekomstbestendigheid van de locaties waarbij de verduurzaming van de panden een belangrijk onderdeel zal zijn.

Naar verwachting zal einde 2025 de tweede fase van de ontwikkelingen van Wijkcentrum 'Bij van Houten' worden opgeleverd. Dit is het monumentale gedeelte aan de Oliemuldersweg 47. Met deze afronding wordt de voormalige van Houtenschool onderdeel van het wijkcentrum.

Eind 2023 is het huurcontract met Buurthuis de Strinke aan de Peizerweg 168 opgezegd door de huurder 'dorpshuis Hoogkerk'. Daarmee is de sociaal culturele functie van dit pand komen te vervallen en is de locatie beschikbaar gekomen voor andere doeleinden. Programma Wonen heeft aangeven graag over deze locatie te beschikken om in te kunnen spelen op de wens vanuit woonwagengebeleid om voor Kring een kleine uitbreiding mogelijk te maken. Inmiddels is de locatie overgedragen aan bijzondere woonvormen (de Kring) en is het pand gesloopt om ruimte te maken voor de uitbreiding.

BSV de Kreukelhof aan de Drakesteijnstraat 27 in Hoogkerk is met het vaststellen van de nota sociaal culturele accommodaties door uw raad toegevoegd aan de vastgoedportefeuille sociaal culturele accommodaties. Het pand is echter verouderd en verkeert in een matige staat van onderhoud. Er is sprake van funderingsproblematiek die forse scheurvorming veroorzaakt waardoor er noodzaak is om op korte termijn duidelijkheid te krijgen over toekomst van dit pand. In 2024 heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de urgentie van de problematiek en oplossingsrichting. Daarbij is gekeken naar de verduurzaming van het pand om te bepalen wat de meest toekomstbestendige oplossing biedt.

Het pand aan de Kerklaan 5 in Haren heeft zijn (beleids-)functie verloren. De besluitvorming om het gebouw af te stoten is afgerond met de wens om te onderzoeken of mogelijk sociale woningbouw op deze locatie mogelijk is. Momenteel is een woningbouwcoöperatie in overleg met programma wonen de mogelijkheden aan het onderzoeken. Naar verwachting zal dit onderzoek begin 2025 afgerond worden en kan het pand verkocht worden. Voorgesteld wordt om de opbrengsten van de verkoop binnen het programma sociaal culturele accommodaties te reserveren als (een deel van) de dekking voor het verwachte knelpunt bij BSV de Kreukelhof aan de Drakesteijnstraat 27.

Culturele gebouwen

Tot de culturele gebouwen behoren onder meer cultureel educatieve centra, musea, panden voor podiumkunsten en bibliotheken. Veel van deze gebouwen zijn een visitekaartje voor de gemeente: het Groninger Forum aan de Nieuwe Markt, het Groninger Museum aan het museumplein, de kunstwerf aan de Bloemsingel, VRIJDAG aan de St. Jansstraat, cultuurcentrum 'De Oosterpoort' aan de Trompsingel en het Noord Nederlands Toneel aan de Bloemstraat. Door de hoge gebruikersdynamiek en vanuit de activiteiten in de gebouwen worden veelal extra eisen aan het gebouw gesteld (bovengemiddeld onderhoud en verbouwingen). Het onderhoudsniveau is doorgaans goed.

Wel is het onderhoud aan cultuurcentrum De Oosterpoort tot een minimum beperkt in verband met het voornemen tot nieuwbouw. Tot die tijd is gekozen voor een aanpak, waarbij alleen onvermijdbare maatregelen genomen worden om het gebouw nog in stand te houden. Dit zal de komende jaren zo blijven. Voor het onderhoud van de culturele gebouwen is een passende voorziening opgenomen op basis van het principe van instandhouding en passend bij de aard en gewenst niveau van onderhoud van het gebouw. Met name bij het Groninger Forum en het Groninger Museum ligt het gewenst niveau van onderhoud hoog.

Het onderhoudscontract van de Nieuwe Markt 1 (Forum Groningen) is per 1 januari 2023 aanbesteed. Het afgelopen jaar heeft dan ook in het teken gestaan van de overdracht en implementatie van de nieuwe onderhoudspartij.

De Kunstwerf is nu volop in gebruik. In 2018 besloot de gemeenteraad tot de gezamenlijke huisvesting van een aantal dans- en theatergezelschappen. Deze waren versnipperd over de stad gehuisvest in panden die zowel inhoudelijk als milieutechnisch onvoldoende op de toekomst waren voorbereid. In september 2022 heeft dit nieuwe cultuurcluster in de vorm van de Kunstwerf (volledige nieuwbouw) en de naastgelegen Villa B (verduurzaamd en gerenoveerd) zijn deuren geopend. Het gebouw is gas-loos en geeft de instellingen op een unieke en eigenzinnige wijze onderdak waarbij onderlinge samenwerking nog makkelijker maakt.

VRIJDAG is nu gehuisvest op drie verouderde locaties, waarvan één in de binnenstad. Er wordt volop gewerkt aan de herontwikkeling van de locatie aan de St. Jansstraat ten behoeve van de integrale huisvesting van VRIJDAG op één locatie.

De Stadsschouwburg is eind 2023 overgenomen van het Groninger Monumenten Fonds. Bij de overdracht is het onderhoudsniveau in beeld gebracht. Het op niveau brengen van het gebouw naar de gewenste conditie is momenteel al in werking gezet.

Sportaccommodaties

Voor het onderhoud van de sportgebouwen werkt Sport050 met een Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) voor alle gemeentelijke sportgebouwen. Voor de MJOP wordt gebruik gemaakt van een voorziening. (Noodzakelijke) werkzaamheden kunnen hiermee schuiven in de tijd. Voor de energiebesparende maatregelen is de boarding van de 400-m ijsbaan vervangen (foam in plaats van luchtkussen), zijn meerdere zonnepanelen bijgeplaatst op sportgebouwen en is het buitenbad van Kardinga afgedekt.

Alle nutsaansluitingen die in eigendom zijn van de gemeente Groningen zijn aangepast conform noodzaak. Het waar mogelijk aanpassen van de watersaansluitingen is nog lopende.

De doucheruimten in de kleedkamers van Nic zijn nog niet aangepast i.v.m. een herontwikkelingsproject in dat gebied. Voor de kleedkamers van Velocitas moeten naar aanleiding van de offerte nog vervolgafspraken worden gemaakt. Meerdere inloopzones zijn voorzien van nieuwe matten t.b.v. de schoonmaak. Dit rollen we verder uit naar andere locaties.

We hebben afscheid genomen van het oude contract voor het onderhoud van de gebouw-gebonden installaties (OGGI) en er is een nieuw contract afgesloten met een externe partij voor de komende 10 jaar.

In de herontwikkelingsopgave voor het sportcentrum Kardinga tot een integrale, gebiedsgerichte aanpak is in 2024 veel aandacht geweest voor het behouden van ijsfaciliteiten in het nieuw te bouwen sportcentrum.

De benodigde investeringen die nodig waren om het gebouw in stand te houden tot uiterlijk 2028, zijn uitgevoerd. De gymzalen Molukkenstraat en de Meet zijn herbouwd en inmiddels in gebruik genomen.

Voor de 'Vervanging Investerings Planning kunstgrasvelden' (VIP) 2024 zijn de velden 3 en 5 op het sportpark Esserberg vervangen door mineraal ingestrooid kunstgrasvelden (besluit KNVB juni 2023 de non-infill velden ingestrooid met zand en/of mineralen op de sportvloerenlijst). Ook de andere geplande vervangingen zijn uitgevoerd.

Wij houden de ontwikkelingen bij de hockeybond in de gaten. Zo ook het uitfasen van de kunstgrasvelden met TPE-infill.

Paragraaf 5: Financiering

De wettelijke kaders (normen) voor de financiering van gemeenten en provincies zijn vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). Het voornaamste doel is het beperken van renterisico's. De kaders zijn uitgewerkt en vastgelegd in het Treasury Statuut 2024 en het Handboek Treasury 2024. De uitvoering van de Treasury functie en de ontwikkelingen op het gebied van financiering worden in deze paragraaf toegelicht.

Relevante ontwikkeling

Kaders

De gemeente Groningen heeft in 2024 aan de wettelijke financieringsnormen voldaan.

- **Kasgeldlimiet.** De kasgeldlimiet voor 2024 is vastgesteld op 110 miljoen euro. De netto vlottende schuld is het saldototaal van alle bankrekeningen van de gemeente Groningen, inclusief de korter dan een jaar uitgezette en opgenomen geldleningen. De vlottende schuld aan het einde van de drie maanden binnen een kwartaal, vormen het kwartaalgemiddelde dat niet hoger mag zijn dan de kasgeldlimiet.
- **Renterisiconorm.** Net als bij de kasgeldlimiet, heeft de renterisiconorm vooral tot doel renterisico's te beheersen. Daarom wordt bij de begroting een maximum vastgesteld voor aflossingen en/of renteherzieningen op langlopende leningen in een bepaald jaar. De renterisiconorm is 20% van het begrotingstotaal.

Op 18 december 2024 is het herziene Treasurystatuut 2024 vastgesteld door de raad. Kernpunten van de herziening zijn het toevoegen van garanties (in de zin van borgstellingen op door derden aangetrokken leningen) aan het financieringsinstrumentarium en het beperken van de matching van aan derden verstrekte leningen.

Financieringsbehoefte

De gemeentelijke investeringen worden gefinancierd met interne en externe financieringsmiddelen. De interne financieringsmiddelen bestaan uit reserves en voorzieningen. De externe financieringsmiddelen zijn geldleningen met een looptijd van minimaal een jaar. Een deel van de investeringen financieren we met kort beschikbaar vermogen, zoals kasgeldleningen en overig netto werkkapitaal. Het netto werkkapitaal is het saldo van debiteuren, crediteuren en overlopende posten, zoals vooruit ontvangen subsidies.

Financieringsbehoefte (x 1 miljoen euro)	Bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Saldo geldleningen o/g tot en met 2024	1.102	1.079
Beschikbare reserves en voorzieningen	436	442
Totaal lange financieringsmiddelen (A)	1.538	1.521
Investeringen voorgaande jaren	1.717	1633
Investeringen 2024	0	150
Totaal benodigde financieringsmiddelen (B)	1.717	1.783
Financieringsbehoefte (saldo A - B)	178	262

Werkelijk aangetrokken langlopende leningen

Afhankelijk van onze renteverwachtingen bepalen we onze financieringsstrategie. De verwachting dat de lange rente zou gaan dalen deed zich eind 2024 inderdaad voor. Daarom hebben we eind september een drietal langlopende leningen aangetrokken, ter grootte van 60 miljoen euro tegen gemiddeld 2,53%. Het aantrekken

in september was nodig om te voorkomen dat we in het derde kwartaal (en daarna) de kasgeldlimiet zouden overschrijden.

Beoordeling kredietwaardigheid tegenpartijen (uitgezette geldleningen en verstrekte garanties)

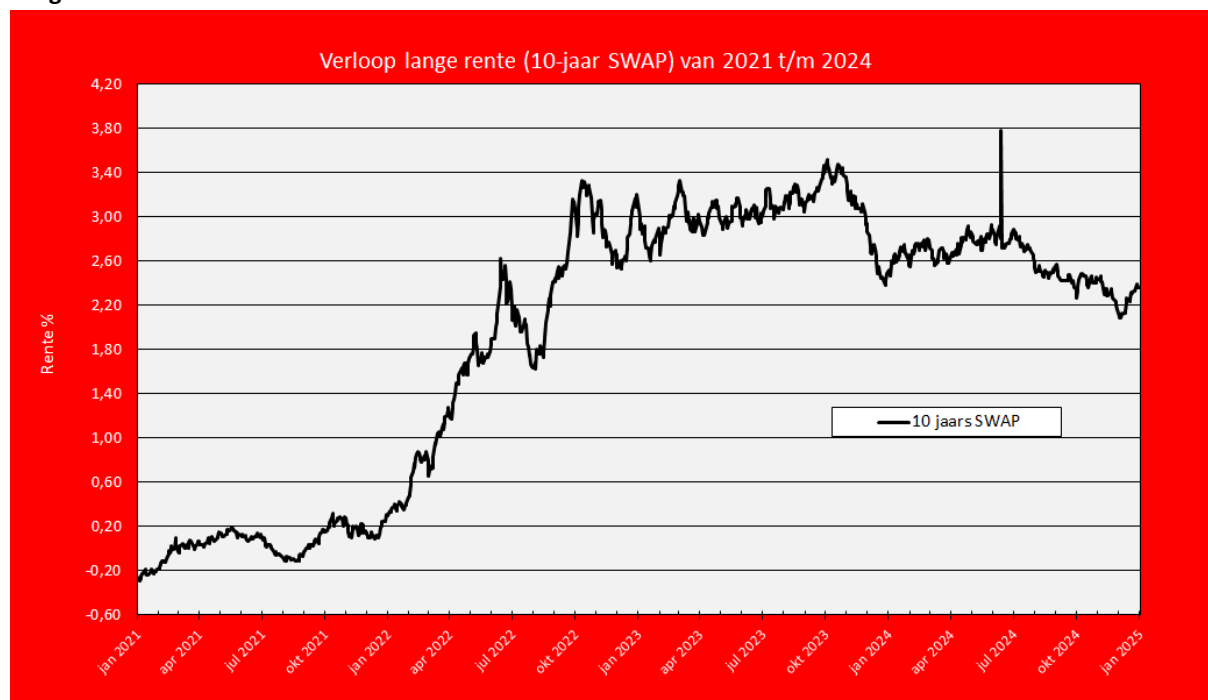
De gemeente Groningen verstrekt ook leningen en garanties aan gelieerde bedrijven en instellingen. Jaarlijks analyseren we de jaarrekeningen en toetsen we de kredietwaardigheid van die bedrijven en instellingen. Eventueel wordt een nader meer diepgaande analyse uitgevoerd. Bij (verwachte) betalingsproblemen worden maatregelen genomen, zoals invorderingsmaatregelen, herstructurering van de lening en het instellen van een voorziening voor oninbaarheid.

Schatkistbankieren

Het is mogelijk dat de gemeente een overschot heeft aan liquide middelen. Dit geld kan eventueel worden uitgeleend aan andere overheden. Wat dan nog boven de vastgestelde drempel uitkomt, moet de gemeente verplicht uitzetten bij het Rijk (schatkistbankieren). In 2024 is gemiddeld 25,6 miljoen euro uitgezet bij het Rijk en is voldaan aan de verplichting. Het drempelbedrag voor 2024 is vastgesteld op 11,6 miljoen euro.

Renteontwikkeling

Lange rente

Zoals bovenstaande grafiek laat zien was er tot begin 2022 sprake van een zeer lage, soms zelfs negatieve, rentestand. Vooruitlopend op verwachte verhogingen van de beleidsrente door de ECB i.v.m. de sterk oplopende inflatie, begon de rente vanaf begin 2022 scherp te stijgen. Die verwachtingen hadden te maken met de sterk opgelopen inflatie vanaf het einde van de Corona-crisis en de schokeffecten van de oorlog in Oekraïne op de energieprijzen. Halverwege 2022 begon de ECB daadwerkelijk met het verhogen van de rente.

Gedurende het grootste deel van 2023 is sprake geweest van een schommelend patroon van de rente in een brede range. In september en oktober 2023 was sprake van een stijging en topvorming rond de 3,5 %. Eind 2023 is de rente, onder invloed van een sterke daling van de inflatie en de verwachting van het snel inzetten van een reeks renteverlagingen door de ECB, scherp gedaald. Onder invloed van het daadwerkelijk doorvoeren van die renteverlagingen en de verwachting dat de inflatie verder onder controle zou komen is de lange rente gedurende 2024 per saldo licht verder gedaald.

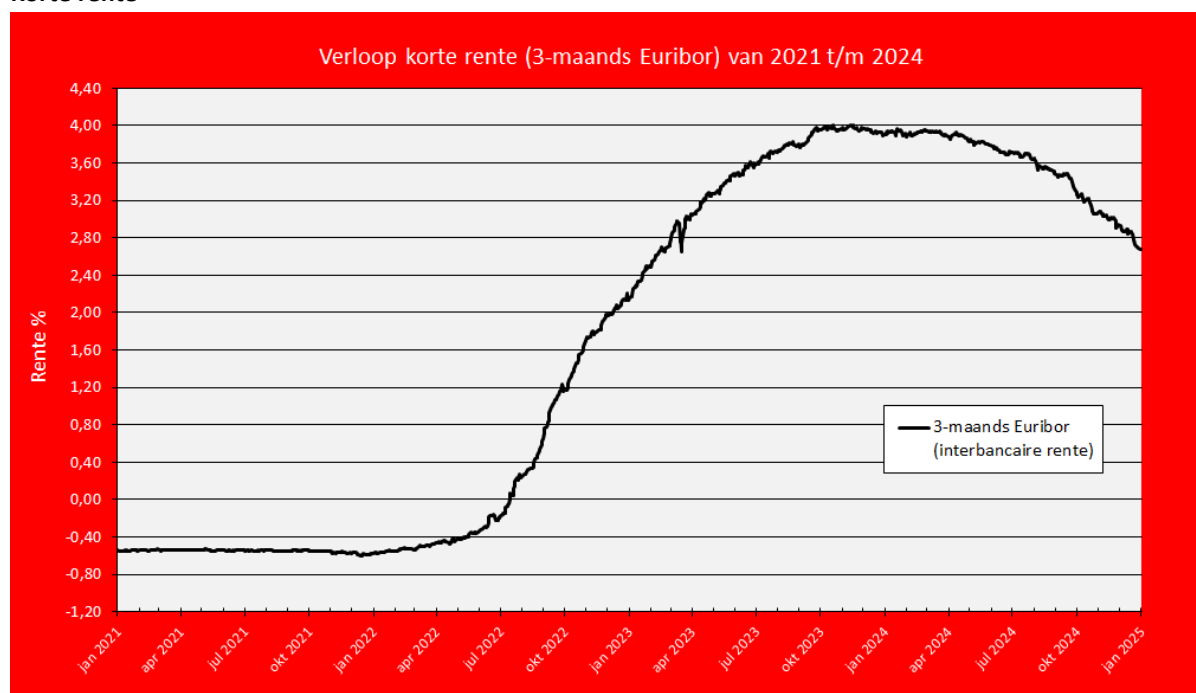
De grondexploitatie (GreX) rente en het Rente Omslag Percentage (ROP) zijn onderworpen aan een nacalculatie. De werkelijke Grex rente kwam uit op 1,59%. Het ROP bleef gelijk aan het begrote percentage.

Gehanteerde rentepercentages 2024: rentetoerekening

Rente-omslagpercentage (ROP)	1,75%
GreX rente (begroot)	1,59%
Rente bekleemde reserves	1,75%

Met ingang 2025 wordt de toerekeningen van de grondexploitaties gebaseerd op de rente omslag (ROP) en is er geen aparte Grex rente. Dit is voorgeschreven door de BBV.

Korte rente

Uit bovenstaande grafiek wordt duidelijk dat de korte rente zeer sterk gecorreleerd is aan de wijzigingen van de beleidsrentes door de Europese Centrale Bank. De eerste verhoging door de ECB was in juli 2022. In totaal waren er 10 renteverhogingen tot aan september 2023. In verband met de afnemende inflatie heeft de ECB de beleidsrentes daarna stabiel gehouden tot juni 2024. Vanaf juni 2024 tot en met december 2024 heeft de ECB in totaal 4 renteverlagingen doorgevoerd.

Rentelasten externe financiering en renteresultaat

Het volgende overzicht geeft inzicht in de rentelasten op externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Overzicht rentelasten externe financiering (bedragen x 1.000 euro)	
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	29.339
Externe rentebaten	9.176
Saldo door te rekenen externe rente	20.163
Rente door te berekenen aan grondexploitatie	2.310

Rente van projectfinanciering	233
Minus toe te rekenen aan projecten (inclusief grondexploitaties)	2.543
Totaal door te rekenen externe rente (A)	17.620
Rente over eigen vermogen (B)	1.218
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde en verliesvoorzieningen grex) (C)	2.131
Aan taakvelden (programma's inclusief overzicht overhead) toe te rekenen rente (A+B+C)	20.969
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	27.434
Renteresultaat op het taakveld Treasury (voordeel)	6.464

De leningenportefeuille van de gemeente Groningen bestaat uit opgenomen en uitgezette leningen. Bij de uitgezette leningen gaat het om leningen die de gemeente Groningen heeft verstrekt aan verbonden partijen en woningbouwcorporaties. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersonen, waar de gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang bij heeft.

De externe baten bestaan voornamelijk uit de ontvangen rente op uitgezette leningen en op schatkisttegoeden. De rente aan de grondexploitaties is doorberekend op basis van de stand per 1 januari 2024 tegen het nagecalculeerd tarief van 1,59%. De rente van projectfinanciering betreft de toegerekende rente aan Sportcentrum Europapark.

De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente is berekend door het ROP (van 1,75%) te vermenigvuldigen met de boekwaarde van de vaste activa die worden ingezet voor de taakvelden.

Risicobeheer financieringsportefeuille

Dit onderdeel geeft een samenvatting van het risicoprofiel van de organisatie. Verder wordt ingegaan op de gegevens die vanuit de Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) voor de toezichthouder nodig zijn.

Limietenoverzicht (bedragen x 1.000 euro)	2023	2024
Limieten kort geld		
Kasgeldlimiet	98.000	110.000
Drempelbedrag schatkistbankieren	11.307	11.586
Limieten lang geld		
Renterisiconorm	231.000	259.000

Kasgeldlimiet, Renterisiconorm en Leningenportefeuille

Kasgeldlimiet

In 2024 is de wettelijke kasgeldlimiet niet overschreden en heeft de gemeente Groningen voldaan aan de wettelijke normen.

Kasgeldlimiet (bedragen x 1.000 euro)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Vlottende schulden	109.667	116.589	122.638	50.784
Vlottende middelen	9.377	19.417	21.417	27.483
Netto vlottende schulden	100.290	97.173	101.222	23.301
Begrotingstotaal 2024	1.293.058	1.293.058	1.293.058	1.293.058
Kasgeldlimiet 8,5% van begrotingstotaal	110.000	110.000	110.000	110.000

Ruimte tot de kasgeldlimiet	9.710	12.827	8.778	86.699

Renterisiconorm

Uit de volgende tabel blijkt dat het renterisico op de vaste schuld in 2024 onder de wettelijke norm is gebleven.

Rente risiconorm en renterisico's vaste schuld (bedragen x 1.000 euro)	2024	2025	2026	2027
Begrotingstotaal	1.293.058	1.372.365	1.339.085	1.364.583
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
Rente risiconorm	259.000	274.000	268.000	273.000
Aflossingen en renteherziening	152.263	172.532	62.207	97.577
Ruimte onder renterisiconorm	106.737	101.468	205.793	175.423

Kredietrisico's op verstrekte gelden

In dit onderdeel worden per groep de kredietrisico's op verstrekte geldleningen getoond.

Risicogroep (bedragen x 1.000 euro)	Restantschuld per 31- Deel uitstaande leningen 12-2024 %	
Grondexploitatie maatschappij Meerstad	296.900	74,05%
Overheidsbanken en schatkistbankieren	6.669	1,66%
Woningcorporaties met garantie WSW	40.092	10,00%
Financiële instellingen (AA en hoger)	2.476	0,62%
Overige toegestane instellingen volgens Treasury statuut	53.751	13,41%
Particulieren	1.074	0,27%
Niet toegestane instellingen volgens Treasury statuut	0	0,00%
Totaal Risicodragend	400.962	100,00%
Voorzieningen langlopende leningen	-350	
Totaal Balanspositie	400.612	

Opgenomen leningen

Mutaties in Leningenportefeuille leningen OG	Bedrag x 1.000 euro	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2024	1.487.418	
Bij: Nieuwe leningen	60.000	2,54%
Af: Reguliere aflossingen	103.679	3,69%
Af: Vervroegde aflossingen	1.651	0,00%
Af: Renteaanpassing (oud percentage)	0	0,00%
Bij: Renteaanpassing (nieuw percentage)	0	0,00%
Stand per 31 december 2024	1.442.088	1,79%

Uitgezette leningen

Mutaties in portefeuille leningen UG	Som leningen x 1.000 euro	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2024	378.862	
Bij: Nieuwe leningen	0	0,00%
Af: Reguliere aflossingen	21.410	3,23%
Af: Vervroegde aflossingen	0	0,00%
Af: Renteaanpassing (oud percentage)	0	0,00%

Bij: Renteaanpassing (nieuw percentage)	0	0,00%
Stand per 31 december 2024	357.452	2,04%

Vervroegde aflossing langlopende leningen

Op basis van de contractvoorwaarden is een lening, ten behoeve van het 'Project Spoed voor Jeugd Groningen', vervroegd afgelost (1,1 miljoen euro). Daarnaast is er vervroegde aflossing in verband met de contract- en schuldoverneming van N.V. Groninger Monumenten Fonds door de gemeente Groningen (551 duizend euro).

Paragraaf 6: Verbonden partijen

Algemeen

Op 14 december 2021 heeft de Eerste Kamer ingestemd met een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Hiermee wordt de politieke verantwoording over gemeentelijke samenwerking versterkt. Volksvertegenwoordigers hebben meer mogelijkheden gekregen om hun controlerende rol in dit soort samenwerkingen in te vullen en te versterken. De wijziging is vanaf 1 juli 2022 geleidelijk in werking getreden. Gedurende een overgangsperiode van 2 jaar zijn naar aanleiding van de wetswijziging diverse veranderingen doorgevoerd in de gemeenschappelijke regelingen.

In september 2024 heeft de Rekenkamer Groningen het rapport *'Raad aan de kant bij taak op afstand'* opgeleverd. Het betreft een onderzoek naar de afspraken over de gemeentelijke vennootschappen en hoe dat in de praktijk werkt. Daarbij zijn vier vennootschappen nader bekeken. Het onderzoek is daarmee specifiek gericht op de privaatrechtelijke verbonden partijen en niet op de publiekrechtelijke verbonden partijen.

De Rekenkamer heeft geconcludeerd dat de kadernota uit 2015 (geactualiseerd in 2019) door de wijze van inrichting van de control, de aandacht voor governance en de informatiepositie van de raad, een goede basis vormt voor het oprichten van een vennootschap en de informatievoorziening in de fase daarna aan de raad. Op basis van de conclusies, komt de rekenkamer Groningen tot diverse aanbevelingen (algemeen, aangaan nieuwe vennootschappen, sturing ten aanzien van bestaande vennootschappen, informatievoorziening aan de raad en sturing door de raad).

Het onderzoeksrapport en de reactie van het college hierop zijn besproken in een bijeenkomst van de raad op 5 september 2024. Naar aanleiding van het rapport is afgesproken om een tijdelijke klankbordgroep in te stellen vanuit de gemeenteraad om de aanbevelingen uit het Rekenkameronderzoek te borgen in de nieuwe (herziene) kadernota verbonden partijen. Met de klankbordgroep is besproken op welke wijze de aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport kunnen worden meegenomen in de kadernota verbonden partijen. De uitkomsten zijn meegenomen in de nieuwe kadernota, die door de raad is vastgesteld op 7 mei 2025.

Nieuwe verbonden partijen

Op 19 december 2023 is Gemeentelijk Energiebedrijf (GEB) Holding BV opgericht. Doel van deze BV is het initiëren, ontwikkelen, begeleiden en voeren van regie over lokale energieprojecten en lokale energievraagstukken, zulks mede vanwege de lokale energietransitie. Het gaat daarbij vooral om zon- en windenergieprojecten. Ten behoeve van het zonnepark Meerstad Noord heeft GEB Holding BV in 2024 de dochterbedrijven Zonnepark Meerstad Noord BV en Batterij Meerstad Noord BV opgericht en 100% van de aandelen in Lageland BV gekocht. Hierbij is de raad gevraagd wensen en bedenkingen naar voren te brengen.

De gemeenschappelijke regeling PG&Z is met ingang van 2025 gesplitst in de gemeenschappelijke regeling GGD Groningen en de Centrumregeling jeugdregio Groningen. Voor de gemeenschappelijke regeling GGD Groningen zijn de bevoegdheden in essentie niet gewijzigd. Voor de regionale jeugdzorgtaken is een Centrumregeling opgesteld, waarmee de bestuurlijke legitimatie beter wordt geborgd, taakvelden waarop regionaal wordt samengewerkt zijn vastgelegd en de juridische basis voor subsidie- en garantieverlening is verbeterd. De gemeente Groningen is aangewezen als Centrumgemeente, de overige 9 gemeenten verlenen mandaat. De regionale inkooporganisatie jeugdhulp (RIGG) is een directie van de gemeente Groningen geworden.

Het voornemen is om GMF Stad BV om te vormen tot het gemeentelijk ontwikkelingsbedrijf, dat gericht is op het verwerven, (her)ontwikkelen en exploiteren van commercieel vastgoed waarmee maatschappelijk impact gecreëerd kan worden. Het gemeentelijk ontwikkelbedrijf zal vooral bij kunnen dragen aan een goede functiemix voor de binnenstad, de levendigheid en het voorzieningenniveau van gebiedsontwikkelingen, het

bieden van een passende werkplek voor de creatieve sector en startende ondernemers en het creëren/vernieuwen van toekomstbestendige werklocaties. Ook in het kader van monumentenzorg en het tegengaan van ondermijning zal het gemeentelijk ontwikkelingsbedrijf een rol spelen.

Verbonden partijen in liquidatie of afbouw

Het bestuur van Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (PBE) heeft met het Ministerie van Klimaat en Energie, ZEH Energy BV en Energy Resources Holding BV in februari 2024 overeenstemming bereikt over de terugtrekking van PBE als contractpartij uit het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Daarmee resteerden geen openstaande contractuele verplichtingen meer, kon PBE worden opgeheven op 26 september 2024 en zijn de resterende middelen in 2024 verdeeld onder de aandeelhouders.

CSV Amsterdam BV (CSV) bestond in 2024 nog om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid BV (vennootschap onder Attero Holding BV), in overleg met de Aandeelhouderscommissie, de gerechtelijke procedure voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Eind 2024 heeft de Rechtbank uitspraak gedaan en de Belastingdienst in het ongelijk gesteld. De Belastingdienst heeft geen beroep ingesteld. Nu de gerechtelijke procedure is afgerond zal CSV in 2025 worden opgeheven en zullen de resterende liquide middelen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

De Stichting Industrie- en Handelsgebouwen Groningen (SIG) heeft als enige resterende doel de afwikkeling van de vordering op de failliete boedel van de TCN-Groep. Na finale afwikkeling daarvan zal de stichting worden opgeheven.

De Stichting Weerwerk is op basis van het raadsbesluit uit 2011 afgebouwd en in december 2024 ontbonden en uitgeschreven bij de Kamer van Koophandel.

In verband met het verwerken van de grootste afvalstromen door Omrin met ingang van 2022 heeft onderzoek plaatsgevonden naar de toekomst van ARCG. Naar aanleiding van de uitkomsten daarvan zijn de onroerende zaken verkocht (aan de gemeente Groningen) en is de gemeenschappelijke regeling in 2024 opgeheven.

In verband met de afronding van de gebiedsontwikkeling Haren Noord zijn de rechtspersonen GEM Haren Noord CV (waarin de grondexploitatie was ondergebracht) en GEM Haren Noord Beheer BV (die de directievoering verzorgde) geliquideerd in november 2024. Wij verwachten de liquidatie van de tussenliggende rechtspersonen Dilgt Hemmen Essen BV en Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord, via welke de gemeente zijn belangen hield in GEM Haren Noord, in 2025.

Door de te geringe schaalgrootte hebben de aandeelhouders moeten concluderen dat GMF NV in de huidige vorm niet levensvatbaar is. De monumenten gelegen in de gemeente Groningen zijn in 2023 door de gemeente overgenomen, evenals de gerelateerde schulden en de rechtspersonen GMF Stad BV, GMF Watertoren BV en GMF Prinsenhof BV. In 2024 is het bezit van GMF NV buiten de gemeente Groningen afgestoten en is de rechtspersoon opgeheven.

In verband met de overdracht van de watertoren Noord aan de Noorderbinnensingel door GMF Watertoren BV aan de gemeente, kan GMF Watertoren BV, na afwikkeling van de resterende verplichtingen (waarvoor een voorziening is gevormd), in 2025 worden opgeheven.

Op basis van afspraken uit 2015 kon het pand stadsschouwburg voor 1 euro worden terug geleverd door GMF Stadsschouwburg BV aan de gemeente. De rechtspersoon GMF Stadsschouwburg BV dient daarom geen doel meer en zal, na afwikkeling van resterende rechten en plichten in 2025 worden opgeheven.

Eerder zijn we gestart met een globale verkenning van mogelijke toekomstscenario's voor het Meerschapp Paterswolde. Dit naar aanleiding van de gemeentelijke herindeling. In verband met de ontwikkelingen in de begroting van het Meerschapp is het naar onze mening op korte termijn nodig keuzes te maken over de gewenste organisatorische inbedding en de daarmee samenhangende consequenties verder in beeld te brengen.

Stichting Ondernemerstrefpunt Groningen (OTP) heeft vanwege afnemend draagvlak bij haar stakeholders het voornemen de stichting te ontbinden en zal kijken naar partijen waar de dienstverlening van het OTP mogelijk aan overgedragen kan worden.

Overzicht verbonden partijen

Onderstaande tabellen geven een overzicht van waar de beleidsmatige informatie per verbonden partij beschikbaar is.

Gemeenschappelijke regelingen	Deelprogramma
Eems Dollard Regio (EDR)	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Omgevingsdienst Groningen	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen	3.3. Welzijn, Gezondheid en Zorg
PG & Z (RIGG/ GGD)	3.3. Welzijn, Gezondheid en Zorg
Publiek vervoer Groningen Drenthe	3.3. Welzijn, Gezondheid en Zorg
Meerschapp Paterswolde	2.1. Kwaliteit leefomgeving
Groninger Archieven	3.5. Cultuur
OV-bureau Groningen Drenthe	1.2. Mobiliteit
ARCG	2.1. Kwaliteit leefomgeving
Veiligheidsregio Groningen	2.2. Veiligheid
Noordelijk Belastingkantoor	4.1. Dienstverlening

Vennootschappen en coöperaties	Deelprogramma
Thermiek BV	3.1. Werk en Inkomen
Euroborg NV	1.1. Economie & Werkgelegenheid
NV Waterbedrijf Groningen	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Enexis Holding/Tijdelijke deelnemingen als gevolg van verkoop productie- en leveringsbedrijf Essent	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Community Network Noord-Nederland BV	1.1. Economie & Werkgelegenheid
WarmteStad BV	1.1. Economie & Werkgelegenheid
MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij BV	3.5. Cultuur
GEMM CV en BV (Meerstad)	1.3. Wonen
Dilgt Hemmen Essen BV	1.3. Wonen
NV BNG Bank	4.3. Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien
NV Groninger Monumentenfonds	1.3. Wonen
Omrin NV	2.1. Kwaliteit leefomgeving
De Suikerzijde BV	1.3. Wonen
Stadshavens BV	1.3. Wonen
Gemeentelijk Energiebedrijf Holding BV	1.1. Economie en Werkgelegenheid
GMF Watertoren BV	1.3. Wonen
GMF Prinsenhof BV	1.3. Wonen
GMF Stad BV	1.3. Wonen

GMF Stadsschouwburg BV	1.3 Wonen

Stichtingen	Deelprogramma
WeerWerk Groningen	3.1. Werk en Inkomen
Stichting Industrie- en Handelsgebouwen Groningen (SIG)	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Stichting Ondernemerstrefpunt Groningen	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord	1.3. Wonen
Sociaal Fonds Groningen	4.4. Algemene Ondersteuning organisatie

Overig	Deelprogramma
Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland (VEGANN)	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Vereniging van Groninger gemeenten	4.2.College en Raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing

De financiële cijfers zoals opgenomen in onderstaande tabellen hebben wij ontleend aan de meest recente vastgestelde jaarrekeningen van de verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

Eems Dollard Regio (EDR)

Gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam 'Eems Dollard Regio'	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, Openbaar Lichaam.
Vestigingsplaats	Leer (Duitsland)
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang is gediend bij de doelstelling gericht op het realiseren en bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking, op zowel regionaal als plaatselijk niveau, in de noordelijke grensstreek van Nederland en Duitsland.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	Duitse en Nederlandse gemeenten, alsmede andere regionale overheden en Kamers van Koophandel in de Eems Dollard Regio.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft, net als ieder lid, recht op 2 vertegenwoordigers in het algemeen bestuur (de EDR-Raad).
Financieel belang	Financieel belang: de gemeente Groningen betaalt jaarlijks een ledenbijdrage op basis van haar inwonertal. Voor 2024 was dit 21 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2023 was 690 duizend euro en op 31 december 2023 was dit 965 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2023 was 3,4 miljoen euro en op 31 december 2023 was dit een bedrag van 1,5 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was 275 duizend euro positief.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	De EDR stimuleert grensoverschrijdende projecten vooral door het verstrekken van Europese subsidies.
Beleidsrisico	Geen.

Omgevingsdienst Groningen

Omgevingsdienst Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Veendam
Doelstelling en openbaar belang	De Omgevingsdienst Groningen is ingesteld om vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken op het gebied van het

	omgevingsdomein voor de deelnemers te gaan uitvoeren, waarmee de deelnemers de kwaliteit van de uitvoering van deze taken willen verbeteren.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De provincie Groningen en de 10 Groninger gemeenten.
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het Dagelijks Bestuur. Daarnaast vertegenwoordigt hij/zij de gemeente in het Algemeen Bestuur dat bestaat uit 11 leden. Alle colleges van de 10 Groninger gemeenten en de provincie Groningen zijn vertegenwoordigd met één lid in het Algemeen Bestuur. Een gedeputeerde van de provincie Groningen is voorzitter van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De totale deelnemersbijdrage voor de gemeente Groningen in 2024 bedroeg 1.593.000 euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 336 duizend euro en op 31 december 2024 685 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 5,1 miljoen euro en op 31 december 2024 5,7 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 369 duizend euro positief.
Financiële risico's	Het weerstandsvermogen per 31-12-2024 bedroeg 416 duizend euro, voldoende om de gekwantificeerde risico's van 400 duizend euro af te dekken.
Relevante beleidsinformatie	De Omgevingsdienst Groningen is een uitvoeringsorganisatie op het gebied van de vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van én voor de provincie en alle gemeenten in de provincie Groningen sinds november 2013.
Beleidsrisico	Geen.

Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen

Centrumregeling Beschermd Wonen en Opvang Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, centrumgemeente
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het doel van de Centrumregeling Beschermd Wonen en Opvang is de taken en bevoegdheden van de regiogemeenten in het kader van de Wmo 2015 op het gebied van beschermd wonen, de inloop GGZ en (de begeleiding) maatschappelijke opvang en vrouwenopvang door mandaat en volmacht op te dragen aan de centrumgemeente Groningen. Vanaf 1 januari 2021 zijn de taken Beschermd Wonen, op basis van de met alle gemeenten gemaakte samenwerkingsafspraken, in fasen door gedecentraliseerd naar elke individuele gemeente. De Groninger gemeenten blijven samenwerken op het onderdeel BW&O en hebben hiervoor een programmastructuur ingericht waarin de samenwerkingsafspraken staan en op welke onderdelen we gezamenlijk diensten uitvoeren en organiseren. Hierin is ook een regionale governance rondom invloed en besluitvorming vastgelegd.
Relatie met deelprogramma	3.3. Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	Gemeenten Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier en Westerwolde.
Bestuurlijk belang	Het betreft een lichte GR, zonder eigen bestuur en zonder een eigen uitvoeringsorganisatie. De portefeuillehouder is een lid van het college. Regionaal is een bestuurlijk OOGO ingericht voor de verbinding met alle Groninger gemeenten. En er is een regionaal programma BW&O die namens alle Groninger gemeenten de uitvoering en organisatie coördineert.
Financieel Belang	De gemeente Groningen ontvangt als centrumgemeente gelden (geoordeelde middelen voor Beschermd wonen en Opvang). Er zijn 3 landelijke financieringsstromen: de integratie-uitkering (IU) Beschermd wonen en de decentralisatie-uitkeringen MO (DUMO) en VO (DUVO). Daarnaast ontvangen de lokale gemeenten via het lokale gemeentefonds accres voor de DUMO en DUVO. Vanaf 2025 wordt op basis van een gezamenlijk vastgestelde begroting jaarlijks een bijdrage van de lokale gemeenten gevraagd.

Vermogen	De centrumregeling heeft geen eigen vermogen of vreemd vermogen. Het resultaat Beschermd wonen wordt -indien van toepassing- jaarlijks verdeeld onder alle deelnemende gemeenten, het resultaat op de Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang wordt meegenomen als het budget voor volgend jaar.
Financieel resultaat	Beschermd Wonen 2024: het regionale resultaat bedroeg 6,7 miljoen euro voordelig. Het aandeel van de gemeente Groningen hierin is 2,7 miljoen euro. Maatschappelijk Opvang/Vrouwenopvang 2024: het regionale resultaat bedraagt 5,2 miljoen euro voordelig. Conform de centrumregeling blijven deze middelen binnen het regionale programma.
Financiële risico's	Er zijn geen specifieke risico's.
Relevante beleidsinformatie	Per 1 januari 2024 geldt de nieuwe gemeenschappelijke regeling Beschermd wonen en Opvang. Ondanks de decentralisatie van een aantal taken naar de regiogemeenten, worden via het regionale programma BW&O diverse taken rondom zowel BW als Opvang georganiseerd. Het voortzetten van deze taken biedt continuïteit aan een bijzonder kwetsbare groep, de inwoners met een psychische kwetsbaarheid.
Beleidsrisico	Geen.

PG & Z (RIGG/ GGD)

Publieke Gezondheid & Zorg Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking, de rampenbestrijding en crisisbeheersing en het (doen) organiseren van zorg aan de bevolking. De GR PG&Z kende twee uitvoeringsorganisaties: de GGD en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) voor de inkoop van de jeugdhulp. Het Algemeen Bestuur van de GR Publieke Gezondheid & Zorg heeft op 24 februari 2023 besloten om het model waarbij de taakvelden publieke gezondheid en jeugdhulp in twee aparte rechtsvormen zijn ondergebracht nader uit te werken. Daarbij gaat het om een splitsing van de huidige gemeenschappelijke regeling in twee afzonderlijke gemeenschappelijke regelingen. Eind 2024 is besloten door de gemeenteraden van de tien gemeenten om met twee aparte rechtsvormen verder te gaan vanaf 2025: Centrumregeling Jeugdregio Groningen en gemeenschappelijke regeling GGD.
Relatie met deel programma	3.3. Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	De 10 Groninger gemeenten.
Bestuurlijk belang	Een collegelid is voorzitter van het Dagelijks Bestuur en vertegenwoordigt de gemeente in het Algemeen Bestuur, dat gevormd wordt door de portefeuillehouders Gezondheid of Jeugdhulp van de Groninger gemeenten.
Financieel belang	Het financieel belang bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste verstrekken we middelen in de vorm van een gemeentelijke bijdrage van in totaal 10,7 miljoen euro (GGD 9,5 miljoen euro en RIGG 1,2 miljoen euro).
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 2,0 miljoen euro en op 31 december 2024 1,1 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 35,1 miljoen euro en op 31 december 2024 27,3 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 bedraagt 0,7 miljoen euro negatief.
Financiële risico's	Door de cao-stijgingen van de afgelopen periode heeft ook de PG&Z te maken met sterk gestegen loonkosten. Dit heeft in 2023 geleid tot een negatief resultaat. Om het weerstandsvermogen op peil te houden is in 2023 al besloten een gedeelte van het resultaat bij de deelnemers op te halen. Doordat in het meerjarenbeeld

	onvoldoende rekening is gehouden met deze loonstijging werkt dit ook door in 2024 en 2025. Door het lage eigen vermogen wordt er snel een beroep gedaan op de deelnemers om extra bij te dragen. De GGD is gevraagd om met bezuinigingsscenario's en bijbehorende risico's te komen voor de begroting van 2026.
Relevante beleidsinformatie	Ieder jaar wordt een dienstverleningsovereenkomst (DVO) gesloten met de GGD waarin staat beschreven welke taken de GGD voor de gemeente Groningen uitvoert. Hierin staan de wettelijk bij de GGD belegde taken, wettelijke taken waarbij de keuze is deze bij de GGD te beleggen en facultatieve taken. Momenteel wordt daarnaast in gezamenlijkheid met de tien Groninger gemeenten en de GGD gewerkt aan de uitwerking van de Meerjarenagenda, met thema's rondom jeugdgezondheidszorg, ouderengezondheidszorg en gezonde leefomgeving. Wij werken samen met de Groninger gemeenten en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) aan de transformatie jeugdhulp. In de inkoop van de jeugdhulp, die de RIGG voor de 10 Groninger gemeenten uitvoert, is de transformatiegedachte zoveel mogelijk doorgevoerd. De focus ligt op het zo nabij mogelijk ondersteunen van kind en gezin in de opvoeding en ontwikkeling van kinderen en jongeren in nauwe relatie tot andere levensdomeinen. Dit leidt tot veranderingen in het jeugdlandschap en stimuleert innovatie van de inkoop.
Beleidsrisico	Geen.

Publiek vervoer Groningen Drenthe

Publiek Vervoer Groningen Drenthe	
Rechtsvorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Assen
Doelstelling en openbaar belang	Groningen en Drenthe willen een optimaal vervoersnetwerk creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is; waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen. Zodat alle inwoners naar hun werk of school gaan en/of deel willen nemen aan het sociale leven en voor bezoekers aan onze provincies.
Relatie met deelprogramma	3.3 Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	De gemeenten Groningen, Eemsdelta, Het Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier, Westerwolde, Aa en Hunze, Assen, Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Emmen, Hogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Noordenveld, Tynaarlo en Westerveld en het OV-Bureau Groningen Drenthe.
Bestuurlijk belang	Lid van het bestuur is een collegelid.
Financieel belang	De kosten van Publiek Vervoer worden gedragen door de deelnemende gemeenten in de provincie Groningen en Drenthe. De bijdrage van de gemeente Groningen voor 2024 is 156 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 353 duizend euro en op 31 december 2024 483 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 82 duizend euro en op 31 december 2024 188 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 130 duizend euro positief.
Financiële risico's	De organisatie van Publiek Vervoer en de bijdrage van de gemeente is relatief klein. Het risico zit met name in prijsstijgingen die onder andere worden bepaald door de NEA-index en die van invloed zijn op de overeenkomsten met Publiek Vervoer.
Relevante beleidsinformatie	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het doelgroepenvervoer. Dit is onder meer het vervoer van mensen met een Wmo-indicatie, het vervoer van leerlingen die

	op grond van de gemeentelijke verordening hiervoor in aanmerking komen en in enkele gemeentes (waaronder Groningen) het Participatiewet vervoer.
Beleidsrisico	Geen.

Meerschapp Paterswolde

Meerschapp Paterswolde	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de behartiging van de belangen van recreatie, natuurbescherming en landschapsverzorging van het Paterswoldsemeer, het Hoornsemeer, de Hoornseplas en de omliggende recreatie- en natuurgebieden.
Relatie met deelprogramma	2.1. Kwaliteit van de leefomgeving
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen participeert samen met de gemeente Tynaarlo in deze gemeenschappelijke regeling.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur is als volgt opgebouwd: 6 leden, waarvan 3 uit de respectievelijke colleges (2 uit Groningen, 1 uit Tynaarlo, en 3 raadsleden (2 uit Groningen, 1 uit Tynaarlo). DB bestaat uit 3 leden, gekozen uit AB, op voordracht van de deelnemende gemeenten.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage van Groningen bedraagt 85,5 % (699 duizend euro in 2024) van de totale gemeentelijke bijdragen. De gemeente Tynaarlo draagt de overige 14,5% bij.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 584 duizend euro en op 31 december 2024 567 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 2,1 miljoen euro en op 31 december 2024 2,0 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 3 duizend euro negatief.
Financiële risico's	Niet begrote incidentele tegenvallers worden gedekt door een onttrekking aan de algemene reserve. Indien de uitgaaf van structurele aard is, zal hiervoor een hogere bijdrage van de deelnemende gemeenten worden gevraagd.
Relevante beleidsinformatie	Met de gemeenschappelijke regeling Meerschapp Paterswolde behartigen we de belangen van recreatie, landschapsverzorging en natuurbescherming in het gebied. Dit doen we samen met de gemeente Tynaarlo.
Beleidsrisico	Geen.

Groninger Archieven

Regionaal Historisch Centrum 'Groninger Archieven'	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De doelstelling is in gezamenlijkheid de belangen behartigen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de gemeente Groningen betreffende de archiefbescheiden, collecties, individuele documenten, schilderijen en dergelijke die berusten in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Groningen en in de gemeentelijke archiefbewaarplaats. Het openbaar belang is dat de wettelijke taken met betrekking tot de Archiefwet, alsmede de dienstverlening op het gebied van historische informatie over Stad en Lande op orde zijn.
Relatie met deelprogramma	3.5 Cultuur
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen en het Rijk (ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap)
Bestuurlijk belang	De gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door twee leden van het college en in het dagelijks bestuur door één collegelid.
Financieel belang	De totale gemeentelijke bijdrage in 2024 was 2,7 miljoen euro.

Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2023 was 885 duizend euro en op 31 december 2023 986 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2023 was 6,3 miljoen euro en op 31 december 2023 8,1 miljoen euro
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 bedroeg 102 duizend euro positief.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	Beleidsperiode 2025-2028 Het beleidsplan 2025-2028 wordt in afwijking van de in de gemeenschappelijke regeling gestelde termijn uiterlijk in het laatste kwartaal van 2025 aangeboden aan college en raad. Dit als gevolg van de benoeming van een nieuwe directeur voor Groninger Archieven. Ontwikkelingen: Het Rijk treedt uit de gemeenschappelijke regeling op het moment dat de nieuwe Archiefwet van kracht wordt (naar verwachting 01-07-2026). De continuïteit van de gemeenschappelijke regeling is gewaarborgd doordat de provincie Groningen een intentieverklaring heeft getekend om aan te sluiten bij de gemeenschappelijke regeling. In 2026 zal een voorstel over de nieuwe gemeenschappelijke regeling aan het college en raad worden voorgelegd.
Beleidsrisico	De Groninger Archieven zijn voor de opbrengsten voor het grootste deel afhankelijk van de bijdragen van de gemeente en het Rijk. Bezuinigingen van deze partijen kunnen invloed hebben op de opbrengsten en het realiseren van de beleidsdoelen.

OV-bureau Groningen Drenthe

OV-bureau Groningen Drenthe	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Assen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang van het OV-bureau is het vormgeven van het openbaar vervoer en het aansturen van de vervoerder in het openbaar busvervoer. Op basis van de kaderstellingen van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeente Groningen heeft het OV-bureau doelstellingen voor het openbaar (bus-)vervoer geformuleerd. Dit is de basis voor de werkzaamheden in 2025.
Relatie met deelprogramma	1.2. Mobiliteit
Deelnemende partijen	Het OV-bureau is een initiatief van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	De gemeente Groningen wordt in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd door een collegelid. Het algemeen bestuur bestaat uit 9 leden, drie uit ieder betrokken overheidsorgaan. De gemeente Groningen wordt hierin vertegenwoordigd door drie collegeleden.
Financieel belang	De gemeente Groningen draagt geen jaarlijkse deelnemersbijdrage af aan het OV-bureau voor de uitvoering van het OV, dat doen de provincies. Wel draagt de gemeente bij aan de exploitatiekosten van het OV-bureau als organisatie.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 20,8 miljoen euro en op 31 december 2024 16,0 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 18,0 miljoen euro en op 31 december 2024 22,1 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 0,6 miljoen euro negatief.
Financiële risico's	Op 9 april 2019 heeft het algemeen bestuur OV-bureau de notitie Risicomanagement en weerstandsvormen 2018-2022 vastgesteld. Het risicomanagement van het OV-bureau omvat verschillende elementen, die in hun samenhang worden toegepast. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt na vaststelling van de jaarrekening 2024 en de bestemming van het resultaat 7,5 miljoen euro. Hiermee is de weerstandscapaciteit hoger dan de in de jaarrekening 2024 opgenomen ondergrens van 3 miljoen euro. Ten opzichte van de begroting 2024 heeft één

	risico plaatsgevonden, namelijk het uitbetalen van de TVOV 2023 aan Qbuzz voor een bedrag van € 3,83 miljoen. Hier was voor € 2,6 miljoen rekening mee gehouden in het weerstandsvermogen. Het verschil van € 1,23 miljoen is gedekt vanuit de realisatie 2024.
Relevante beleidsinformatie	In 2024 heeft het OV-bureau verder gewerkt aan het herstellen van de reizigersaantallen en reizigerskilometers sinds corona. De reizigersaantallen liggen hoger dan in 2023, maar lijken inmiddels te zijn gestabiliseerd. De dienstregeling houdt nog altijd rekening met de veranderende vraag die sinds corona zichtbaar is: meer thuiswerken, minder werk- en onderwijs gerelateerde reizen en meer sociaal-recreatieve reizen. In 2024 is het ziekteverzuim en daarmee de rituitval bij de vervoerder flink teruggebracht. Toch is de afgesproken norm niet gehaald, waardoor een boete aan de vervoerder is opgelegd. Ten slotte is verder gewerkt aan het verbeteren van de doorstroming van het OV en het verduurzamen van de busvloot dankzij de instroom van nieuwe elektrische bussen. Beide dragen bij aan een aantrekkelijker OV en (op termijn) lagere exploitatiekosten.
Beleidsrisico	Daar waar doorstroming door toename van het verkeer en werkzaamheden meer onder druk komt te staan, leidt dit tot langere reistijden en gaat dit ten koste van de aantrekkelijkheid van het OV. Dit heeft ook invloed op de kosten voor het openbaar vervoer.

ARCG

Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen (ARCG)	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het op milieu-hygiënisch verantwoorde wijze verwerken van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeenten in de regio, het bevorderen van overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen en het ketenbeheer en mogelijke andere milieu- en reinigingstaken.
Relatie met deelprogramma	2.1. Kwaliteit leefomgeving .
Deelnemende partijen	Gemeenten Groningen, Het Hogeland en Westerkwartier.
Bestuurlijk belang	De gemeente Groningen is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur en in het Dagelijks bestuur door een collegelid.
Financieel belang	De kosten van de ARCG worden gedragen door de 3 deelnemende gemeenten. De gemeente Groningen droeg in 2024 1,7 miljoen euro bij.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 1,0 miljoen euro en op 31 december 2024: 0 euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 1,7 miljoen euro en op 31 december 2024 0 euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 7,4 miljoen positief in verband met de liquidatie.
Financiële risico's	Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting 2024 van de ARCG blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit ruim voldoende is om de risico's op te vangen.
Relevante beleidsinformatie	Het Algemeen Bestuur van de ARCG heeft op 24 oktober 2024 besloten de GR ARCG per 4 november 2024 op te heffen, de bezittingen van de ARCG aan de gemeente Groningen te verkopen en de activiteiten door de gemeente Groningen voort te laten zetten.
Beleidsrisico	De GR ARCG is op 4 november 2024 opgeheven.

Veiligheidsregio Groningen

Veiligheidsregio Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De Veiligheidsregio Groningen (VRG) stelt zich ten doel om uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen: brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing, bevolkingszorg en melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
Relatie met deelprogramma	2.2. Veiligheid
Deelnemende partijen	De 10 Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	De burgemeester treedt op als voorzitter van de Veiligheidsregio in het dagelijks bestuur. Daarnaast vertegenwoordigt hij de gemeente in het algemeen bestuur dat gevormd wordt door de burgemeesters van de 10 Groninger gemeenten.
Financieel belang	De kosten van de VRG worden gedragen door de 10 Groninger gemeenten. De gemeentelijke bijdrage van de gemeente Groningen aan de Veiligheidsregio in 2024 bedroeg 25 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 3,3 miljoen euro en op 31 december 2024 9,8 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 36,2 miljoen euro en op 31 december 2024 31,0 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 3,6 miljoen euro positief.
Financiële risico's	Het is van belang om aandacht te blijven houden voor de financiële positie van de VRG. Het eigen vermogen was ultimo 2022 voor het eerst weer positief nadat in 2020 afspraken zijn gemaakt met de deelnemende gemeenten om de negatieve algemene reserve in 5 jaar op te lossen als gevolg van het FLO dossier. Inmiddels is het eigen vermogen gestegen naar 9,8 miljoen euro waarvan 129 duizend euro de algemene reserve is en de rest betreffen bestemmingsreserves. Dus het weerstandsvermogen om eventuele risico's op te vangen is beperkt aangezien de bestemmingsreserves niet tot het weerstandsvermogen worden gerekend. Als gekeken naar de solvabiliteit (= de mate waar in de activa met eigen vermogen worden gefinancierd) is deze sterkt toegenomen van 14% ultimo 2023 naar 20% ultimo 2024. In 2024 bestaat het resultaat uit: - Regulier resultaat 125 duizend euro negatief - Vrijval voorziening FLO (functioneel leeftijdsontslag) 3,8 miljoen euro als gevolg van wijziging in de uitgangspunten voor de berekening van de hoogte van deze voorziening. De vorming van deze voorziening leidde in 2019 tot een negatief Eigen vermogen wat de deelnemende gemeenten in de afgelopen 5 jaar hebben aangevuld door een aanvullende bijdrage. Na evaluatie van de uitgangspunten is gebleken dat deze aangepast dienden te worden. De nieuwe uitgangspunten vormen een beter fundament voor het bepalen van de hoogte van de voorziening. Door de VRG is voorgesteld het vrijgevallen bedrag toe te voegen aan de algemene reserve (nog wel geoormerkt voor de FLO). De nieuwbouw in het stedelijk gebied Groningen zal in de toekomst tot een forse financiële opgave leiden. De financiële effecten hiervan op de gemeentelijke bijdrage is verwerkt in de begroting op basis van een indicatie van de VRG. Tegelijkertijd spelen er diverse (landelijke) ontwikkelingen die in de toekomst een grote financiële impact kunnen hebben. Keuzes zijn noodzakelijk om uitvoering te kunnen blijven geven aan de wettelijke taken. Één van deze ontwikkelingen is dat het Rijk de rijksbijdrage aan de VRG met 10% wil gaan verlagen m.i.v. 2026.
Relevante beleidsinformatie	Het bestuur van de VRG heeft op 12 juli 2024 de Meerjarenkoers 2024-2028 vastgesteld.

	Het bestuur van de VRG heeft op 21 oktober 2024 de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen vastgesteld en aangeboden voor een zienswijze bij gemeenteraden. Hierna hebben alle colleges van B&W van deelnemende gemeenten de regeling vastgesteld. Op 3 december 2024 is de regeling door ons college vastgesteld.
Beleidsrisico	In de begroting van de VRG wordt vanaf 2026 voor het eerst rekening gehouden met rentelasten i.v.m. huisvesting/Sontweg wat oploopt en tot uitzetting leidt van de begroting van 143 duizend euro in 2026 naar 1,8 miljoen euro in 2029. In de begroting van de gemeente Groningen is hier al rekening mee gehouden. Deze getallen zijn gebaseerd op berekeningen uit juli 2023 en worden nog geactualiseerd.

Noordelijk Belastingkantoor

Noordelijk Belastingkantoor	
Rechtsvorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het Noordelijk Belastingkantoor voert voor de gemeente Groningen en de drie noordelijke waterschappen de belastingtaken uit tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Dit gebeurt door de combinatie van de belastingaanslagen op één aanslagbiljet, zodat heffing- en invorderingsactiviteiten slechts één keer plaats hoeven te vinden.
Relatie met programma	4.1. Dienstverlening
Deelnemende partijen	De vier deelnemers zijn de waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's en Wetterskip Fryslân en de gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het bestuur. Het bestuur bestaat uit vier leden, één uit iedere deelnemer. De raad wordt op vaste momenten (P&C- cyclus) en op incidentele basis geïnformeerd en betrokken.
Financieel belang	De deelnemersbijdrage van Groningen is voor 2024 uitgekomen op 6,6 miljoen euro (incl. compensabele btw) (43,0%). Dit bedrag is gebaseerd op de jaarrekening 2024.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was nihil en op 31 december 2024 nihil. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 4,3 miljoen euro en op 31 december 2024 5,6 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was nihil.
Financiële risico's	In 2024 zijn de prestaties van het NBK op het gewenste niveau uitgekomen. Hiermee zijn de financiële risico's beperkt.
Relevante beleidsinformatie	Het Noordelijk Belastingkantoor heeft in 2024 voor de gemeente Groningen en de drie noordelijke waterschappen de belastingtaken uitgevoerd tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Dit gebeurt door de combinatie van de belastingaanslagen op één aanslagbiljet zodat heffing- en invorderingsactiviteiten slechts één keer plaats hoeven te vinden.
Beleidsrisico	Niet van toepassing.

Vennootschappen en coöperaties

Thermiek BV

Thermiek BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het verrichten van re-integratieactiviteiten ten behoeve van personen met een achterstand op de arbeidsmarkt.

Relatie met deelprogramma	3.1. Werk en Inkomen.
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	Gemeente Groningen is 100% aandeelhouder en een ambtenaar bij de gemeente Groningen is Statutair directeur.
Financieel belang	Het financieel belang van de gemeente bedraagt 1.800 aandelen à 10 euro. De boekwaarde bedraagt 18 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 30 duizend euro en op 31 december 2024 30 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 713 duizend euro en op 31 december 2024 523 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 0.
Financiële risico's	Er zijn geen financiële risico's bekend.
Relevante beleidsinformatie	Thermiek BV heeft medewerkers van de doelgroep Basisbaan in dienst. We verwachten in 2025 dat het aantal basisbanen groeit van 153 naar 182. In 2024 is het aantal medewerkers Nieuw Beschut gegroeid van 117 fte naar 153 fte.
Beleidsrisico	Geen.

Euroborg NV

Euroborg NV	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang van Euroborg is gelegen in het aanbieden van accommodaties ten behoeve van de sport (met name betaald voetbal), in de vorm van het Euroborg Stadion en het TopsportZorgCentrum (TsZC). Het Euroborg Stadion heeft een belangrijke rol gespeeld in de (economische) ontwikkeling van het Europapark, omdat er ook diverse andere functies in gehuisvest zijn, waaronder onderwijs, een supermarkt, een casino, een bioscoop en kantoren.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid 3.4. Sport en Bewegen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen bezit 100% van de aandelen.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt 48.000 aandelen van nominaal 1 euro. De boekwaarde van deze deelneming per 31 december 2024 bedroeg 48 duizend euro. De gemeente heeft een totaalbedrag aan annuïtaire leningen verstrekt van 19,3 miljoen euro voor het stadion. Daarnaast is in 2018 de gemeentelijke lening voor het TsZC met een maximum van 5,0 miljoen euro tot stand gekomen. De totale restschuld bedroeg per 31 december 2024 17,2 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2023 bedroeg 4,5 miljoen euro en op 31 december 2023 4,5 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2023 bedroeg 21,7 miljoen euro en op 31 december 2023 21,8 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was 33 duizend euro negatief.
Financiële risico's	De risico's voor de gemeente betreffen vooral de uitstaande leningen en staan uitgebreider beschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in deze jaarrekening. In het weerstandsvermogen is een reservering opgenomen voor de uitstaande leningen. Euroborg is voor het kunnen voldoen aan de rente- en aflossingsverplichtingen jegens de gemeente in belangrijke mate afhankelijk van de verhuurinkomsten van FC Groningen. De financiële situatie van FC Groningen wordt mede bepaald door de spelprestaties.

Relevante beleidsinformatie	Euroborg NV beheert het stadioncomplex en het in 2018 opgeleverde TopsportZorgCentrum (TsZC). Euroborg NV heeft de zorgverdieping in het TsZC verkocht. De overige verdiepingen worden voor een lange periode verhuurd.
Beleidsrisico	Geen.

NV Waterbedrijf Groningen

NV Waterbedrijf Groningen	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de levering van drinkwater aan ruim 298 duizend woningen en bedrijven in de provincie Groningen en in de gemeente Tynaarlo (provincie Drenthe).
Relatie met deelprogramma	1.1.Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De deelnemende partijen in het Waterbedrijf Groningen zijn de provincie Groningen en de gemeenten in het verzorgingsgebied.
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd door een collegelid.
Financieel belang	Het financieel belang: de gemeente Groningen had per 31 december 2024 93 (van de 284) aandelen. De aandelen van de gemeente Groningen zijn op de balans onder de financiële vaste activa gewaardeerd voor 2,5 miljoen euro. In verband met de toename van het (relatieve) inwonertal van de gemeente Groningen heeft Waterbedrijf Groningen in oktober 2024, op basis van de statutaire bepalingen, aangeboden 5 nieuwe aandelen bij de gemeente te plaatsen voor 500 euro per aandeel. Het college heeft besloten op het aanbod in te gaan. Dit wordt momenteel geformaliseerd.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2023 was 87,7 miljoen euro en op 31 december 2023 89,3 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2023 was 197,2 miljoen euro en op 31 december 2023 209,9 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was 1,6 miljoen euro positief.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	De missie van Waterbedrijf Groningen is om als maatschappelijke onderneming de waterbelangen in de regio duurzaam veilig te stellen. Waterbedrijf Groningen is niet alleen een leverancier van verschillende soorten water, maar levert ook een bijdrage aan zaken als volksgezondheid, natuurbehoud, het creëren van duurzame bronnen, bestuurlijke vraagstukken, ruimtelijke ordening, werkgelegenheid en innovatie. Waterbedrijf Groningen is samen met de gemeente Groningen aandeelhouder in Warmtestad BV.
Beleidsrisico	Om te kunnen garanderen dat er ook in de toekomst voldoende kwalitatief hoogwaardig (drink)water is, zijn oplossingen voor de besparing en opslag van water noodzakelijk. Deze opgave vergt een samenwerking met zakelijke en huishoudelijke klanten. Hierin dient ook de landbouw te worden meegenomen, want ook de wijze van (agrarisch) landgebruik is hierbij van belang.

Enexis Holding/Tijdelijke deelnemingen als gevolg van verkoop productie- en leveringsbedrijf Essent

Enexis Holding NV	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch (hoofdkantoor)
Doelstelling en openbaar belang	Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten voor gas en 3,0 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek

	belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Diverse gemeenten en provincies in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland zijn aandeelhouder. De gemeente Groningen heeft 1,21055 % van de aandelen in Enexis.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van Enexis Holding.
Financieel Belang	De boekwaarde van onze aandelen in Enexis bedroeg per 31 december 2024 818 duizend euro. In 2020 hebben de aandeelhouders een converteerbare hybride lening verstrekt aan Enexis. De restant-hoofdsom en boekwaarde van het door de gemeente Groningen verstrekte deel daarvan bedroeg per 31 december 2024 6,1 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 5,3 miljard euro en op 31 december 2024 5,5 miljard euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 5,1 miljard euro en op 31 december 2024 5,9 miljard euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 254 miljoen euro positief.
Financiële risico's	De aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Daarmee is het risico relatief gering. Het risico op oninbaarheid van de in 2020 verstrekte converteerbare hybride lening is gering in verband met de huidige A-kredietstatus, de prominente plaats die het behouden daarvan inneemt in het financiële beleid van Enexis en het feit dat Enexis een (gereguleerde) monopolypositie op de markt heeft. De energietransitie leidt voor Enexis tot een grote investeringsopgave en kapitaalbehoefte, die op lange termijn waarschijnlijk niet door de huidige aandeelhouders kan worden ingevuld. Enexis en haar aandeelhouders zijn voortdurend in gesprek over de ontwikkelingen en nemen maatregelen om te zorgen dat Enexis een financieel solide basis behoudt. Het gaat daarbij onder meer om efficiency in de bedrijfsvoering, lobby richting toezichthouder en politiek voor realistische maximale tarieven en het dividendbeleid. Ook zijn er afspraken gemaakt met het Rijk over een (eventuele) participatie door het Rijk in de verdere toekomst.
Relevante beleidsinformatie	In 2022 is door de aandeelhouders van Enexis een nieuw strategisch plan vastgesteld. Daarin wordt gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen: 1. Wij sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes 2. Wij bieden iedereen altijd toegang tot energie 3. Klanten weten wat ze aan ons hebben Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties en digitale transformaties.
Beleidsrisico	Als de in het kader van de energietransitie benodigde investeringen niet snel genoeg worden uitgevoerd, dan kan dat de energietransitie vertragen.
Tijdelijke deelnemingen als gevolg van verkoop productie- en leveringsbedrijf Essent	
Rechtsvorm	Besloten vennootschappen
Vestigingsplaats	Den Bosch
Doelstelling en openbaar belang	Met de verkoop van de aandelen van Essent BV in 2009 is de gemeente Groningen ook aandeelhouder geworden van Attero Holding NV (dat belang is in 2014 verkocht aan Waterland). Daarnaast zijn, ter beperking van de risico's van de verkooptransactie, vijf tijdelijke rechtspersonen opgericht. Hiervan bestonden in 2024 de volgende twee nog:

a. CSV Amsterdam BV

CSV bestond in 2024 nog om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid BV (vennootschap onder Attero Holding BV), in overleg met de Aandeelhouderscommissie, de gerechtelijke procedure voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Eind 2024 heeft de Rechtbank uitspraak gedaan en de Belastingdienst in het ongelijk gesteld. De belastingdienst heeft geen beroep ingesteld.

Nu de gerechtelijke procedure is afgerond kan CSV worden opgeheven en kunnen de resterende liquide middelen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Dat zal in 2025 plaatsvinden.

Het eigen vermogen op 1 januari 2024 bedroeg 84 duizend euro en op 31 december 2024 8,6 miljoen euro. Het vreemd vermogen was 64 duizend euro op 1 januari 2024 en 7 duizend euro op 31 december 2024. Het financieel resultaat over 2024 bedroeg 8,1 miljoen euro positief.

b. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (PBE)

Het bestuur van de vennootschap heeft met het Ministerie van Klimaat en Energie, ZEH Energy BV en Energy Resources Holding BV in februari 2024 overeenstemming bereikt over de terugtrekking van PBE als contractpartij uit het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Daarmee resteerden geen openstaande contractuele verplichtingen meer. Daarna heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders besloten de vennootschap op te heffen en op 26 september 2024 is de vereffeningbalans vastgesteld. Vervolgens zijn de resterende middelen uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Dit heeft voor de gemeente Groningen tot een uitkering van 12 duizend euro geleid.

Community Network Noord-Nederland BV

Community Network Noord-Nederland BV	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Community Network Noord Nederland is in 2004 opgericht met als doel laagdrempelig Dark Fiber (onbelichte glasvezel) aan te kunnen bieden aan, met name, grotere (veelal (semi) overheids-) organisaties die veel datatransport kennen. De private markt was en is niet erg geïnteresseerd in het aanbieden van deze infrastructuur, terwijl de vraag naar een dergelijke voorziening bij met name (semi) overheden en maatschappelijke organisaties groot is. Het werkgebied van CNNN is initieel gericht op de noordelijke regio. Tegelijkertijd werd een dochter BV CNG (Community Network Groningen, 100% van CNNN) opgericht om de exploitatie voor haar rekening te nemen.
Relatie met deelprogramma	<u>1.1. Economie en Werkgelegenheid</u>
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen is sinds 2005 aandeelhouder van de BV, de andere aandeelhouder is de stichting Administratiekantoor, die certificaten van aandelen beheert namens RUG, HH, UMCG en stichting Gerrit. CNNN BV is 100% eigenaar van dochtermaatschappij CNG BV.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	Het maatschappelijk kapitaal bedraagt 2,5 miljoen euro en het geplaatst kapitaal 1,2 miljoen euro, bestaande uit 125 aandelen A van 8,9 duizend nominaal (gemeente Groningen 83 aandelen A) en 125 aandelen B van 1 duizend nominaal, waarvan 117 in het bezit zijn van Administratiekantoor CNNN. De aandeelhouders A hebben een goedkeuringsrecht ter zake specifiek genoemde

	besluiten van de directie en ter zake van de winstbestemming. De gemeente Groningen heeft de aandelen als financiële vaste activa gewaardeerd op 1,2 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2023 was 3,7 miljoen euro en op 31 december 2023 4,0 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2023 was 349 duizend euro en op 31 december 2023 414 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was 260 duizend euro positief.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	Herinrichting stationsgebied Groningen: De werkzaamheden in het stationsgebied vanwege de herinrichting zijn afgerond in 2024. Alle aangesloten klanten zijn overgezet en het oude netwerk is ontmanteld en verwijderd. Een groot deel van de kosten betreft investering in het netwerk en gaat mee in de afschrijving. De kosten voor de mislukte boring en het ontmantelen van het netwerk zijn opgenomen als kosten voor 2024. Suikerunieterrein: De kosten voor aansluiten van het Suikerunieterrein vallen onder eigen infra. De eerste (betalende) klanten zijn inmiddels aangesloten en maken gebruik van het netwerk. MVO/Subsidies: ➤ Er is een bedrag van € 10.000 uitgekeerd aan SKSG voor het verbeteren van de internetverbindingen op locaties. ➤ Er is een bedrag van € 400,- uitgekeerd aan theater Moi. Moi is een theatergezelschap bestaande uit mensen met een beperking. Ze zijn bezig met het maken van een film (sketches) die volgend jaar worden uitgezonden op OOG TV. ➤ Community Network heeft zich als member verbonden aan Maggies Center Groningen (inloophuis voor mensen die te maken hebben (gehad) met kanker) voor 5 jaren voor een bedrag van € 10.000 per jaar.
Beleidsrisico	Geen

WarmteStad BV

WarmteStad BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft een zelfstandig warmtebedrijf dat zorgt voor duurzame warmte en/of koude voor inwoners van de gemeente en daarmee wezenlijk bijdraagt aan een CO ₂ -neutraal Groningen in 2035.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen en Waterbedrijf Groningen, ieder voor 50%. Door de eigen vermogensstortingen in het kader van financiering van de investering in fase 1 en 2a van het warmtenet ontstaat een ongelijke verdeling van kapitaalbreng. Vanwege de gekozen aandelenconstructie is het zeggenschap vooralsnog gelijk gebleven op ieder 50%.
Bestuurlijk belang	Het college heeft een ambtenaar aangewezen om namens de gemeente de aandeelhoudersrol te vervullen.
Financieel belang	De deelneming in WarmteStad had per 31 december 2024 een totale boekwaarde van 18,0 miljoen euro. Op 12 juli 2023 is door de raad besloten tot een eigen vermogensstorting in het kader van de investering door WarmteStad in de uitbreiding van het warmtenet in het noordwesten van de stad. Het gaat om fase 2a, waarbij WarmteStad in totaal 60 miljoen euro investeert, waarvan 14,0 miljoen wordt gefinancierd met

	eigen vermogensstortingen door de gemeente Groningen en Waterbedrijf Groningen. Hiervoor is 10,5 miljoen euro gefourneerd door de gemeente Groningen en 3,5 miljoen euro door Waterbedrijf Groningen. Hiervoor heeft de gemeente 3,5 miljoen euro aan agio (dec '24) en 7 miljoen euro cumulatief aandelenkapitaal (feb-mrt '25) ingebracht. In de periode tussen het investeringsbesluit en uitvoering van de kapitaalbreng is een tijdelijke rekening courant krediet verstrekt om de liquiditeit te borgen. De verwachte boekwaarde van de deelneming (na aftrek van de eerder getroffen voorziening) zal dan 25,0 miljoen euro bedragen. Warmtestad had per 31 december 2024 drie kasgeldfaciliteiten bij de gemeente, één voor WKO De Suikerzijde met een kredietlimiet van 7,0 miljoen euro, één voor de nieuwe ontwikkeling WKO Stadshavens met een kredietlimiet van 6,5 miljoen euro en een overbruggingsfinanciering met een kredietlimiet van 6,0 miljoen euro, welke in januari 2025 is opgehoogd naar 19,0 miljoen euro. Per 31 december 2024 was er 6,0 miljoen euro getrokken op deze kasgeldfaciliteiten.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2023 was 17,5 miljoen euro en op 31 december 2023 14,8 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2023 was 56,0 miljoen euro en op 31 december 2023 66,3 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was 2,7 miljoen euro negatief.
Financiële risico's	Er zijn twee hoofdactiviteiten, het warmtenet Noordwest en de WKO-systemen. De financiële risico's betreffen de waardering van de deelneming en de verstrekte leningen. Voor wat betreft de bestaande WKO-activiteiten zijn er diverse verbeteracties doorgevoerd sinds de herfinanciering in 2022. We gaan uit van een geslaagde turn around en zullen dit blijven monitoren. Verder zal er een schaa sprong worden gemaakt door een uitbreiding met nieuwe WKO-activiteiten (Stadshavens en Suikerzijde). We gaan uit van een geslaagde turn around bij de bestaande WKO-activiteiten. Wij zullen dit blijven monitoren. Door de herfinanciering in 2022 en de eigen vermogensstorting in het kader van de investering in fase 2a is sprake van een duidelijke toename van de boekwaarde van de deelneming tot naar verwachting 25,0 miljoen euro in 2025. Deze waardering is gerechtvaardigd als de door WarmteStad, in februari 2025 overlegde geactualiseerde business case voor de afronding van fasen 1 en 2a, daadwerkelijk gerealiseerd wordt. De aan WarmteStad verbonden (financiële) risico's en de daarvoor opgenomen reservering in het weerstandsvermogen, hebben wij gekwantificeerd in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Relevante beleidsinformatie	In juni 2019 heeft de gemeenteraad het voorstel voor het uitvoeren van het project Noordwest vastgesteld. Het besluit betreft de bouw van een nieuwe duurzame warmtecentrale, waarbij gebruik wordt gemaakt van restwarmte van de twee nabijgelegen datacenters, de aanleg van een leidingnetwerk in de wijken Zernike, Paddepoel, Selwerd, Vinkhuizen en Kostverloren en het aansluiten van woningen en anderen gebouwen tot in totaal 10.600 woningequivalenten (fase 1). Op 31 dec 2024 zijn 6.000 woningequivalenten (Weq) aangesloten en zijn de resterende 4.600 al gecontracteerd. Uitvoering hiervan loopt tot en met 2026. Door de uitbreiding met fase 2a zal het aantal aangesloten Weq verder toenemen met 5.000 tot 15.600 (te realiseren in de periode 2025 t/m 2028). Verkenning en voorbereiding t.b.v. een investeringsbesluit voor fase 2b loopt momenteel. Hiermee zal door inbreiding

	Noordwest (7.000 Weq) en aanleg uitbreiding Noordoost (5.000 Weq) het totaal naar 28.000 Weq gaan. WarmteStad beheert op dit moment naast het Warmtenet Noordwest ook drie collectieve WKO-projecten in de gemeente Groningen: op het Europapark, in het Ebbingekwartier en in de Grunobuurt. Warmtestad zal de aanleg van WKO-installaties in de nieuwe wijken Stadshavens en Suikerzijde gaan verzorgen.
Beleidsrisico	De risico's worden nader toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij BV

MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij BV

Rechtsvorm	Besloten Vennootschap. Met ingang van 2019 is de BV gesplitst in MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij BV en een exploitatie BV, te weten MartiniPlaza BV. MartiniPlaza BV wordt geconsolideerd in de jaarrekening van MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij BV. De gemeente is alleen rechtstreeks (enig) aandeelhouder in MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij BV. Vandaar dat de cijfers hieronder betrekking hebben op de geconsolideerde balans en verlies- en winstrekening van MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij BV.
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het bevorderen van cultuur in brede zin en het aanbieden van een theater en een zalencomplex voor (top)sportactiviteiten, theatervoorstellingen, muziek, congressen en evenementen.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid 3.5. Cultuur
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig aandeelhouder.
Bestuurlijk belang	Mede naar aanleiding van het rekenkameronderzoek naar Verbonden partijen (zie ook verderop) vervangen naar verwachting vanaf halverwege 2025 de concerndirecteur Sociaal domein en de concerndirecteur Ruimtelijk domein de huidige twee collegeleden als vertegenwoordigers namens de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De boekwaarde van de deelneming bedroeg per 31 december 2024 3,9 miljoen euro. De gemeente Groningen heeft leningen verstrekt met een restschuld per 31 december 2024 van 12,0 miljoen euro. Dit betreft een bedrag van 8,0 miljoen euro aan langlopende leningen en een bedrag van 4,0 miljoen aan kortlopende leningen. De kortlopende leningen zijn trekkingen op de in 2022 door de gemeente verstrekte kasgeldfaciliteit ter uitvoering van het MeerJarigOnderhoudsPlan (MJOP) 2021-2030. De kredietlimiet voor die faciliteit is 7 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2023 was 6,9 miljoen euro en op 31 december 2023 6,2 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2023 was 13,4 miljoen euro en op 31 december 2023 17,7 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was 701 duizend euro negatief.
Financiële risico's	Vanuit de gemeentelijke visie op MartiniPlaza wordt gewerkt aan een voorstel om MartiniPlaza technisch, vastgoedmatig en inhoudelijk toekomstbestendig te maken. Dit project is opgenomen in de Strategische Investeringsagenda (SIA) van de gemeente Groningen. Vooralsnog gaan we er vanuit dat realisatie niet eerder aan de orde is dan vanaf 2035. Voor de instandhouding van het huidige gebouw zijn tot die tijd aanvullende onderhoudswerkzaamheden nodig. In de financiële reservering, opgenomen voor de SIA in de gemeentebegroting 2025, zijn hiervoor aanvullende middelen geraamd (0,7 miljoen euro in 2025, oplopend tot structureel 1,4 miljoen euro vanaf 2026). Voor het daadwerkelijk ter beschikking

	stellen van de middelen wordt in 2025 een afzonderlijk voorstel aan uw raad voorgelegd. We gaan ervan uit dat hiermee de instandhouding en de exploitatie van het gebouw tot tenminste 2035 is geborgd.
Relevante beleidsinformatie	Gemeentelijke Visie Martiniplaza is uitgegroeid tot een multifunctioneel complex met een programma van beurzen, congressen, cultuur en topsport. MartiniPlaza toekomstbestendig maken voor de lange termijn, vraagt keuzes van de aandeelhouder rond vastgoed en profiel. Daartoe heeft uw Raad in 2021 een gemeentelijke visie voor Martiniplaza vastgesteld. Deze benadrukt de economische, dynamische en publieke waarde van Martiniplaza voor de stad en regio Groningen, en ziet met name kansen voor de zakelijke markt. In 2024 is gebleken dat Martiniplaza als geheel in een staat verkeert die in plaats van alleen vervanging van de beurshallen en een opwaardering van het verdere vastgoed, mogelijk algehele nieuwbouw vereist. In een volgende fase kan de visie worden uitgewerkt in een concretere blauwdruk voor de toekomst, waarin MartiniPlaza onderdeel moet worden van een bredere gebiedsontwikkeling. Onderzoek Rekenkamer In 2024 presenteerde de Rekenkamer haar onderzoeksresultaten rond Verbonden partijen, waaronder Martiniplaza. Op basis van de adviezen van de Rekenkamer zijn voorbereidingen getroffen om in 2025 aanpassingen te kunnen doorvoeren in met name de governance van Martiniplaza.
Beleidsrisico	Hoewel Martiniplaza steevast wordt uitgeroepen tot 'beste congreslocatie van Noord-Nederland', betekent dit niet dat er sprake is van een voorziening die zich onder de huidige condities staande kan houden op de zakelijke markt. Behoud en het eventueel uitbouwen van de positie op deze markt vraagt ingrijpende maatregelen rond vastgoed en techniek, met aandacht voor (de relatie met) de directe omgeving. Tot een uitwerking en realisatie van een toekomstbestendig MartiniPlaza is de positie van MartiniPlaza op de zakelijke markt kwetsbaar.

GEMM CV en BV (Meerstad)

GEMM CV en GEMM BV (Grond Exploitatie Maatschappij Meerstad)

Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap en besloten vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang is de realisatie van een woonwijk en bedrijventerrein aan de oostkant van Groningen.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid 1.3. Wonen
Bestuurlijk belang	De gemeente is 100% aandeelhouder van GEMM Beheer BV. De gemeente bezit, als commandiet, 96 % van de aandelen in GEMM CV. GEMM Beheer BV bezit, als beherend vennoot, de overige 4 % van de aandelen in de CV. De gemeente zorgt voor de financiering. De grondexploitatie bevindt zich in de CV en de BV is de beherend vennoot van de CV.
Financieel belang	De deelneming in Meerstad heeft geen boekwaarde op de gemeentelijke balans. De restant-hoofdsom en boekwaarde van de door de gemeente aan Meerstad verstrekte leningen bedroeg per 31 december 2024 296,9 miljoen euro. Het ging voor een bedrag van 278,1 miljoen euro om langlopende leningen en voor een bedrag van 18,8 miljoen euro om kortlopende leningen.
Vermogen	De hier vermelde gegevens over vermogen en financieel resultaat hebben betrekking op de jaarrekening 2023 van Grondexploitatie Maatschappij Meerstad (GEMM) CV.

	Het eigen vermogen op 1 januari 2023 was 1,2 miljoen euro en op 31 december 2023 4,0 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2023 was 314,4 miljoen euro en op 31 december 2023 325,9 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was 2,8 miljoen euro positief.
Financiële risico's	Door de raad is op 29 november 2023 ,het "Wensbeeld als evenwichtig woongebied" vastgelegd als voorkeursvariant voor de verdere ontwikkeling van Meerstad. Op basis van toen gemaakte normatieve/tentatieve berekeningen leverde dit model op netto contante waarde basis een tekort in de grondexploitatie op van 20 miljoen euro (excl. Meerstad Noord) met aanvullend een benodigde gemeentelijke bijdrage in de bovenwijkse voorzieningen. De voorkeursvariant wordt vertaald in concrete deelexploitaties met gedetailleerde berekeningen. Op basis daarvan zal de raad zal worden gevraagd financieel bij te dragen aan het verwachte tekort en de bovenwijkse voorzieningen. Ook het benodigde weerstandsvermogen zal hierbij worden betrokken. Dit zal resulteren in een nieuwe grondexploitatie die in het voorjaar van 2025 door de AvA kan worden vastgesteld.
Relevante beleidsinformatie	Meerstad levert een belangrijke bijdrage aan de realisatie van de woningbouwopgave van de gemeente en het faciliteren van bedrijven. Uit de gebiedsvisie Meerstad-Noord wordt duidelijk dat het gebied ook een belangrijke rol speelt in de energietransitie.
Beleidsrisico	Aard en omvang van de behoefte aan woningen en bedrijfskavels kunnen in de tijd veranderen. Door het volop ruimte bieden aan inspraak in combinatie met de periodieke aanpassing van de programmering wordt hier zo goed mogelijk op ingespeeld.

Dilgt Hemmen Essen BV

Dilgt Hemmen Essen BV (DHE)	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren Noord werken wij samen met twee bedrijven. Hiertoe zijn de rechtspersonen GEM Haren Noord CV en GEM Haren Noord Beheer BV opgericht. Via onze deelneming Dilgt Hemmen Essen BV oefenden wij invloed uit op het ondernemingsbeleid van GEM Haren Noord Beheer BV. In verband met de afronding van de gebiedsontwikkeling zijn GEM Haren Noord Beheer BV en GEM Haren Noord CV in 2024 geliquideerd.
Relatie met deelprogramma	1.3. Wonen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	Het college heeft een ambtenaar aangewezen om namens de gemeente de aandeelhoudersrol te vervullen.
Financieel belang	Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt 180 aandelen à 100 euro, zijnde 18 duizend euro. De gemeente Groningen bezit 100% van de geplaatste en gestorte aandelen. De boekwaarde van de aandelen van 18 duizend euro is op 31 december 2024 bedroeg afgeboekt vanuit de van GEM Haren Noord ontvangen slotuitkering.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2023 was 17 duizend euro en op 31 december 2023 17 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2023 was 0 euro en op 31 december 2023 0 euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was 0 euro.
Financiële risico's	Met de afronding van de gebiedsontwikkeling, de opheffing van de daarvoor bedoelde rechtspersonen GEM Haren Noord Beheer B.V. en GEM Haren Noord C.V in 2024 en de afboeking van de boekwaarde van de deelneming in DHE in 2024 is er geen financieel risico meer.
Relevante beleidsinformatie	De gebiedsontwikkeling is afgerond. Na de financiële afwikkeling kan de BV in 2025 worden opgeheven.

Beleidsrisico	Geen.

NV BNG Bank

NV BNG Bank	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Relatie met deelprogramma	4.3. Algemene inkomsten en post onvoorzien
Deelnemende partijen	De gemeenten en provincies in Nederland en de Staat der Nederlanden. Gemeente Groningen bezit 0,61% van de aandelen.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	Het belang bedraagt 341.835 aandelen à 2,50 euro. De boekwaarde per 31 december 2024 bedroeg 856 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 4,721 miljard euro en op 31 december 2024 4,777 miljard euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 110,819 miljard euro en op 31 december 2024 123,164 miljard euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 294 miljoen euro positief.
Financiële risico's	De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2025 en verder kan de bank daarom niet maken. De vermogenspositie van BNG is zeer sterk en de AAA-kredietstatus onderstreept dat.
Relevante beleidsinformatie	Eind 2022 heeft BNG Bank het Klimaatplan Going Green gepresenteerd. Met de uitvoering van deze strategie zet BNG een volgende stap in de energietransitie en CO2-reductie. Samen met haar klanten wil BNG Nederland duurzamer, toekomstbestendiger en groener maken.
Beleidsrisico	Geen.

NV Groninger Monumentenfonds

NV Groninger Monumentenfonds	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De doelstelling van het Groninger Monumentenfonds (GMF) was het beheer, aankopen, restaureren en herbestemmen van monumentaal vastgoed in de provincie Groningen. Door de te geringe schaalgrootte hebben we moeten concluderen dat GMF in de huidige vorm niet levensvatbaar is. Door de aandeelhouders is besloten NV Groninger Monumentenfonds op te heffen. De monumenten gelegen in de gemeente Groningen zijn in 2023 door de gemeente overgenomen, evenals de gerelateerde schulden en de rechtspersonen GMF Stad BV, GMF Watertoren BV en GMF Prinsenhof BV. In 2024 is het bezit buiten de gemeente Groningen afgestoten en is de rechtspersoon opgeheven.
Relatie met deelprogramma	1.3. Wonen
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen, waterschap Noorderzijlvest, TCN-SIG, de gemeente Veendam, Stichting Libau, Stichting Groninger Kerken en Jan Menze van Diepen Stichting.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigde de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.

Financieel belang	De gemeente bezat 57% van de aandelen met een boekwaarde van 1,4 miljoen euro per 31 december 2023. Op de boekwaarde was per die datum een voorziening gevormd van 0,6 miljoen euro. Vanuit de ontvangen slotuitkeringen in verband met de liquidatie van GMF is de resterende boekwaarde afgeboekt. Er resteerde een saldo van 126 duizend euro, dat in 2024 ten laste van het resultaat is gekomen.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 1,4 miljoen euro en op 31 december 2024, in verband met de opheffing in 2024, 0 euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 374 duizend euro en op 31 december, in verband met de opheffing in 2024, 0 euro.
Financieel resultaat	Bij de opheffing in 2024 is het resterende saldo van 1,2 miljoen euro naar rato van het aandelenbezit uitgekeerd aan de aandeelhouders
Financiële risico's	Met de financiële afwikkeling van de liquidatie van de vennootschap is het financiële risico verdwenen.
Relevante beleidsinformatie	In het kader van de overname van de panden is de onderhouds- en exploitatiesituatie per pand in beeld gebracht. Op basis van de daaruit resulterende bevindingen zijn de structurele lasten opgenomen in de gemeentelijke begroting. Gebruik makend van de expertise bij het gemeentelijk vastgoedbedrijf worden verdere onderhouds- en verduurzamingsplannen gemaakt.
Beleidsrisico	Door de aankoop van de panden en de getroffen beheersmaatregelen hebben we kunnen voorkomen dat de betreffende monumenten niet goed genoeg worden onderhouden.

Omrin NV

Omrin NV	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Doelstelling en openbaar belang	Verwerking van afvalstromen: restafval, Gft, bedrijfsafval, kunststof en drankenkartons.
Relatie met deelprogramma	2.1 Kwaliteit leefomgeving .
Deelnemende partijen	Omrin is de handelsnaam van Afvalsturing Friesland N.V. én N.V. Fryslân Miljeu. De aandelen van Afvalsturing Friesland (met als belangrijkste taak het be- en verwerken van huishoudelijk afval) worden gehouden door de Friese gemeenten, de Groningse gemeenten Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Pekela, Westerkwartier, Westerwolde de Noord-Veluwsche gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten en NV Irado (Capelle aan den IJssel, Schiedam, Vlaardingen, Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk) en Aalsmeer. De aandelen van N.V. Fryslân Miljeu (met als belangrijkste taak het inzamelen van huishoudelijk afval) zijn in handen van 12 Friese en 4 Groningse gemeenten en Harderwijk. De gemeente Groningen neemt deel in Afvalsturing Friesland N.V. met 360 aandelen (type B).
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor afval- en grondstoffenbeleid is bestuurlijk verantwoordelijk. De wethouder neemt deel aan aandeelhoudersvergaderingen van Omrin.
Financieel belang	De aankoop van 360 aandelen B tegen een nominale waarde van 450 euro per stuk en de opgebouwde reserve per aandeel 2.589 euro, in totaal 1.094.000 euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 78,5 miljoen euro en op 31 december 2024 83,6 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 106,4 miljoen euro en op 31 december 2024 131,7 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 7,1 miljoen euro positief.
Financiële risico's	Er bestaat een risico dat afvalstromen niet verwerkt kunnen worden vanwege een stop van de installatie of een calamiteit. Omrin beperkt dit risico door een onderhoudsprogramma, waarmee ongepland stilstand van de installaties zoveel mogelijk wordt voorkomen, zorgt voor voldoende opslagcapaciteit en back-up door

	derden. Daarnaast loopt Groningen als aandeelhouder risico voor de waarde die zij voor de aandelen heeft betaald. Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet de deelneming worden gewaardeerd op aanschafwaarde of lagere marktwaarde. Dit risico doet zich voor bij structureel veel lagere resultaten dan nu voorzien, waardoor toekomstige dividenden wegvallen. Het risico van een faillissement als gevolg van nadelig financieel beheer of een omvangrijke calamiteit achten wij beperkt. Dit zal zich niet snel voordoen, omdat Omrin over twee verwerkingsinstallaties beschikt waarover inkomsten worden gegenereerd. Andere door Omrin genoemde risico's voor de financiële resultaten zijn de energieprijzen en de beschikbaarheid van afval (dit laatste risico wordt zoveel mogelijk beperkt door langjarige contracten en uitbreiding van het aantal contracten).
Relevante beleidsinformatie	Het huishoudelijke restafval uit Groningen wordt verwerkt in de afval-na-scheidingsinstallatie van Omrin, het residu ca. 50% wordt daarna verbrand met energieopwekking (stroom en stoom). Plastic, drankenkartons, metalen, zand, steenachtig materiaal en organisch materiaal worden uit het afval gehaald en apart verwerkt of hergebruikt. Het organisch materiaal wordt vergist tot groengas, het residu wordt deels opgewerkt tot bio-granulaat wat als brandstof kan worden toegepast in energiecentrales of in de industrie.
Beleidsrisico	Voor sommige apart gehouden stromen zoals plastics en drankenkartons kan periodiek geen verwerking plaats vinden door sluiting van plastic- en drankenkartonverwerkers, hierdoor kan het hergebruikpercentage dalen. Het verwerkte organisch afval wordt door Omrin als hergebruik/nuttige toepassing gezien. Wij beschouwen alleen het te vergisten deel als hergebruik. Het ministerie gaat de definitie van hergebruik herijken en dit kan landelijk en dus ook voor ons leiden tot een lager hergebruikpercentage.

De Suikerzijde BV

De Suikerzijde BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang is gediend bij de doelstelling uitvoering te geven aan de gebiedsontwikkeling van het plangebied De Suikerzijde te Groningen.
Relatie met deelprogramma	1.3 Wonen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	Het college heeft een ambtenaar aangewezen om namens de gemeente de aandeelhoudersrol te vervullen.
Financieel belang	Het financieel belang van de gemeente bedraagt één aandeel van 10.000 euro, vermeerderd met 15.000.000 euro agio. In totaal 15,0 miljoen euro boekwaarde.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2023 was 15,0 miljoen euro en op 31 december 2023 15,0 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2023 was 7,7 miljoen euro en op 31 december 2023 3,7 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was 0 euro.
Financiële risico's	De gemeente hanteert bij gebiedsontwikkelingen die zijn onder gebracht in aparte rechtsvormen het uitgangspunt dat de risico's binnen de beschikbare middelen voor de betreffende gebiedsontwikkeling kunnen worden opgevangen. De Suikerzijde BV volgt deze lijn en heeft binnen de BV buffers aangelegd waardoor er voldoende benodigd weerstandsvermogen aanwezig is om de nu geïdentificeerde risico's te kunnen opvangen.
Relevante beleidsinformatie	www.desuikerzijde.nl
Beleidsrisico	Als de plannen niet (snel genoeg) uitgevoerd kunnen worden, wordt het doel om woningen, werk en leefruimte te creëren niet (volledig) gehaald. Zie ook deelprogramma 1.3 Wonen voor een toelichting op die doelen.

Stadshavens BV

Stadshavens BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang wordt gediend door de doelstelling uitvoering te geven aan het investeringsprogramma en de grondexploitatie van het plangebied Stadshavens.
Relatie met deelprogramma	1.3 Wonen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	Het college heeft een ambtenaar aangewezen om namens de gemeente de aandeelhoudersrol te vervullen.
Financieel belang	Het financieel belang van de gemeente bedraagt duizend aandelen à 0,10 euro vermeerderd met 7.222.900 euro agio. De boekwaarde van de deelneming per 31 december 2024 bedroeg 6,0 miljoen euro.
Vermogen	De boekwaarde van de deelneming per 31 december 2024 bedroeg 7,2 miljoen euro. Hierop is in 2024 een voorziening van 1,3 miljoen euro genomen, waardoor er per saldo 6,0 miljoen euro op de balans staat.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was 0 euro.
Financiële risico's	De gemeente hanteert bij gebiedsontwikkelingen die zijn onder gebracht in aparte rechtsvormen het uitgangspunt dat de risico's binnen de beschikbare middelen voor de betreffende gebiedsontwikkeling kunnen worden opgevangen. De Stadshavens BV volgt deze lijn en heeft binnen de BV buffers aangelegd waardoor er voldoende benodigd weerstandsvermogen aanwezig is om de nu geïdentificeerde risico's te kunnen opvangen.
Relevante beleidsinformatie	www.stadshavens.nl
Beleidsrisico	Als de plannen niet (snel genoeg) uitgevoerd kunnen worden, wordt het doel om woningen, werk- en leefruimte te creëren niet (volledig) gehaald. Zie ook deelprogramma 1.3 Wonen voor een toelichting op die doelen.

Gemeentelijk Energiebedrijf Holding BV

Gemeentelijk Energiebedrijf (GEB) Holding BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het initiëren, ontwikkelen, begeleiden en voeren van regie over lokale energieprojecten en lokale energievraagstukken, zulks mede vanwege de lokale energietransitie. Ten behoeve van het zonnepark Meerstad heeft GEB Holding BV inmiddels de dochterbedrijven Zonnepark Meerstad Noord BV en Batterij Meerstad Noord BV opgericht en 100% van de aandelen in Lageland BV gekocht.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen is 100% aandeelhouder.
Bestuurlijk belang	Het college heeft een ambtenaar aangewezen om namens de gemeente de aandeelhoudersrol te vervullen.
Financieel belang	Bij de oprichting in december 2023 is duizend euro aan aandelenvermogen gestort door de gemeente. In het kader van de voorfase van het zonnepark Meerstad Noord is in 2024 een verdere storting van eigen vermogen van 3,0 miljoen euro gedaan en een kasgeldlening van 600 duizend euro verstrekt.
Vermogen	Nog niet bekend, de vaststelling van de eerste jaarrekening (2024) staat gepland in oktober 2025.
Financieel resultaat	Nog niet bekend, de vaststelling van de eerste jaarrekening (2024) staat gepland in oktober 2025.
Financiële risico's	Het risico van afwaardering van de boekwaarde van de deelneming en de verstrekte lening van 3,6 miljoen euro per 31 december 2024 is afgedekt met een voor dat doel gevormde bestemmingsreserve.

Relevante beleidsinformatie	GEB Holding BV zal verantwoordelijk zijn voor de regie en aansturing van de opwekking, distributie en levering van zon- en windenergie.
Beleidsrisico	GEB Holding BV van belang om de benodigde regie, coördinatie en aansturing bij de realisatie van projecten te waarborgen en daarmee de risico's te beperken.

GMF Watertoren BV

GMF Watertoren BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	In verband met de beëindiging van de verbonden partij Groninger Monumentenfonds NV is op 4 oktober 2023 door de raad besloten om krediet beschikbaar te stellen voor de aankoop van de monumentale panden in de stad door de gemeente van GMF NV en voor de aankoop van drie rechtspersonen, waaronder GMF Watertoren BV. De transactie is uitgevoerd op 4 december 2023. In verband met de overdracht van het pand aan de gemeente, kan GMF Watertoren BV, na afwikkeling van de resterende verplichtingen (waarvoor een voorziening is gevormd), naar verwachting in 2025, worden opgeheven.
Relatie met deelprogramma	1.3 Wonen
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen is 100 % aandeelhouder.
Bestuurlijk belang	Het college heeft een ambtenaar aangewezen om namens de gemeente de aandeelhoudersrol te vervullen.
Financieel belang	De boekwaarde van de deelneming op de balans per 31 december 2024 bedroeg 1 euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2023 was 175 duizend euro negatief en op 4 december 2023 134 duizend euro negatief. Het vreemd vermogen op 1 januari 2023 was 178 duizend euro en op 4 december 2023 137 duizend euro. Deze cijfers betreffen de laatst vastgestelde jaarrekening. Die heeft betrekking op de periode voorafgaande aan de overname door de gemeente op 4 december 2023
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was duizend euro positief.
Financiële risico's	Voor het negatieve eigen vermogen en de resterende verplichtingen heeft de gemeente bij de aankoop van deze rechtspersoon een vergoeding ontvangen van Groninger Monumentenfonds NV. Daarmee zijn de risico's naar verwachting volledig afgedekt.
Relevante beleidsinformatie	De Watertoren Noord aan de Noorderbinnensingel werd met veel overheidsmiddelen gerestaureerd en eind 2013 in exploitatie genomen en mede om die reden is het monument weer gemeentelijk bezit geworden.
Beleidsrisico	Geen.

GMF Prinsenhof BV

GMF Prinsenhof BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Deze rechtsvorm is voor de helft eigenaar van het vastgoed aan de Martinierkhof. Deze BV voert met de andere eigenaar het onderhoud uit en verhuurt het complex aan de uitbater van het hotel/restaurantcomplex. Het primair openbaar belang is gelegen in het behoud van het monumentale complex.
Relatie met deelprogramma	1.3 Wonen
Deelnemende partijen	De gemeente is sinds 4 december 2023 100% eigenaar van GMF Prinsenhof BV.
Bestuurlijk belang	Het college heeft een ambtenaar aangewezen om namens de gemeente de aandeelhoudersrol te vervullen.
Financieel belang	De boekwaarde van de deelneming bedroeg per 31 december 2024 790 duizend euro. De restant-hoofdsom van de door de gemeente via SVn aan

	vastgoedcombinatie Prinsenhof verstrekte lening bedroeg per 31 december 2024 3,2 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2023 was 731 duizend euro en op 4 december 2023 767 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2023 was 1,8 miljoen euro en op 4 december 2023 1,7 miljoen euro. Deze cijfers betreffen de laatst vastgestelde jaarrekening. Die heeft betrekking op de periode voorafgaande aan de overname door de gemeente op 4 december 2023.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was 36 duizend euro positief.
Financiële risico's	Voor het beperkte risico op oninbaarheid van de verstrekte lening is een (gedeeltelijke) voorziening gevormd.
Relevante beleidsinformatie	De huurder van het complex is inmiddels gestart met het treffen van voorbereidingen voor verduurzaming van het complex, passend bij het Rijks monumentale karakter en instandhoudingsexploitatie van het complex. De exploitatie van Prinsenhof biedt inmiddels aan 100 werknemers werkgelegenheid.
Beleidsrisico	Geen.

GMF Stad BV

GMF Stad BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	GMF Stad BV is een lege BV die op 4 december 2023 is aangekocht door de gemeente van GMF NV. De BV zal in eerste instantie worden gebruikt om het pand Reguleurshuis (cultuur-/horecapand aan de Kolendrft) in te brengen. Daardoor worden de rechten op de verkregen GRRG-subsidie veiliggesteld, aangezien die alleen beschikbaar is voor privaatrechtelijke rechtspersonen. Het voornemen is om deze BV om te vormen tot het gemeentelijk ontwikkelingsbedrijf, dat gericht is op het verwerven, (her)ontwikkelen en exploiteren van commercieel vastgoed waarmee maatschappelijk impact gecreëerd kan worden.
Relatie met deelprogramma	1.3 Wonen
Deelnemende partijen	De gemeente is 100 % aandeelhouder.
Bestuurlijk belang	Het college heeft een ambtenaar aangewezen om namens de gemeente de aandeelhoudersrol te vervullen.
Financieel belang	Uw raad heeft op 4 oktober 2023 besloten om deze BV (voorlopig) over een startkapitaal van 150 duizend euro te laten beschikken om de eigenaarsrol te vervullen van het Reguleurshuis, om aan de subsidie eisen GRRG te voldoen en om de reguliere exploitatiekosten te kunnen ondervangen.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 35 duizend euro negatief en op 31 december 2022 9 duizend euro negatief. Het vreemd vermogen op 1 januari 2022 was 35 duizend euro en op 31 december 2022 10 duizend euro. Deze cijfers betreffen de laatst vastgestelde jaarrekening. Die heeft betrekking op de periode voorafgaande aan de overname door de gemeente op 4 december 2023.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2022 was 12 duizend euro negatief
Financiële risico's	De constructieve toestand (casco) van het Reguleurshuis is redelijk. Voor het achterstallig onderhoud zijn middelen gereserveerd. Als daadwerkelijk een start wordt gemaakt met het gemeentelijk ontwikkelingsbedrijf, dan zal er sprake zijn van markt-, prijs- en ontwikkelrisico's.
Relevante beleidsinformatie	Het (toekomstig) gemeentelijk ontwikkelbedrijf zal vooral bij kunnen dragen aan een goede functiemix voor de binnenstad, de levendigheid en het voorzieningenniveau van gebiedsontwikkelingen, het bieden van een passende werkplek voor de creatieve sector en startende ondernemers en het creëren/vernieuwen van toekomstbestendige werklocaties. Ook in het kader van

	monumentenzorg en het tegengaan van ondermijning zal het gemeentelijk ontwikkelingsbedrijf een rol spelen.
Beleidsrisico	Geen.

GMF Stadsschouwburg BV

GMF Stadsschouwburg BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Vanuit de zorg voor het behoud en instandhouding van monumenten heeft de gemeente Groningen besloten de monumenten binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Groningen en de bijbehorende rechtspersonen over te nemen van de te beëindigen verbonden partij GMF NV. Vooruitlopend op de overige transacties is in 2023 als eerste de rechtspersoon GMF Stadsschouwburg overgenomen met daarin het pand Stadsschouwburg. Op basis van eerdere afspraken uit 2015 kon het pand vervolgens voor 1 euro worden terug geleverd aan de gemeente. De rechtspersoon GMF Stadsschouwburg BV dient daarom geen doel meer en zal, na afwikkeling van resterende rechten en plichten, in 2025 worden opgeheven.
Relatie met deelprogramma	1.3 Wonen
Deelnemende partijen	De gemeente is 100% aandeelhouder.
Bestuurlijk belang	Het college heeft een ambtenaar aangewezen om namens de gemeente de aandeelhoudersrol te vervullen.
Financieel belang	De boekwaarde van de aandelen per 31 december 2024 bedroeg 1 euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 16 duizend euro en op 31 december 2022 0 euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2022 was 443 duizend euro en op 31 december 2022 527 duizend euro. Deze cijfers betreffen de laatst vastgestelde jaarrekening. Die heeft betrekking op de periode voorafgaande aan de overname door de gemeente.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2022 was 0 euro.
Financiële risico's	De overdracht van de aandelen in GMF Stadsschouwburg BV aan de gemeente heeft geen wijzigingen aangebracht in de exploitatie en beheer van het pand en de hieraan verbonden risico's.
Relevante beleidsinformatie	De regie op het gebied van onderhoud en herstel van het pand is terug bij het gemeentelijk Vastgoedbedrijf. Dit is noodzakelijk ten behoeve van de uitvoering van een aantal onderzoeken voor het behoud van het monument (mede naar aanleiding van de geconstateerde schade door het IMG) en de planning en opdrachtverlening van een aantal groot onderhoudswerkzaamheden (o.a. schilderwerk, herstel gevel).
Beleidsrisico	Geen.

Stichtingen

WeerWerk Groningen

Stichting WeerWerk Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het aanbieden van re-integratievoorzieningen aan personen omschreven in de Wet Werk en Bijstand, de Re-integratieverordening van de gemeente Groningen, evenals in de bij deze verordening behorende uitvoeringsbesluiten en voorts het verrichten van al wat tot het vorenstaande bevorderlijk kan zijn of daarmee verband houdt. De stichting tracht de doelstellingen te bereiken onder meer door het aanbieden van een dienstverband aan hiervoor bedoelde personen op basis van door de gemeente Groningen vast te stellen arbeidsvoorwaarden, zoals het detacheren van werknemers bij

	werkgevers, zowel in de markt- als in de collectieve sector. De gemeente heeft besloten de stichting gefaseerd af te bouwen.
Relatie met deelprogramma	3.1. Werk en Inkomen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig deelnemer.
Bestuurlijk belang	Statutair worden de bestuurders benoemd door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Groningen.
Financieel belang	Het financieel belang valt samen met de vergoeding die de gemeente Groningen aan de stichting verstrekt voor de loon- en overige personeelskosten van de personen die een dienstverband zijn aangegaan met de stichting. Momenteel is nog één persoon in dienst van de stichting. De hiermee gemoeid gaande baten en lasten bedragen zo'n kleine 9 duizend euro in 2024 doordat de éne medewerker in 2024 met pensioen is gegaan. Vervolgens is de Stichting Weerwerk in december 2024 opgeheven
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 0 euro en op 31 december 2024 0 euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 0 euro en op 31 december 2024 0 euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 0.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	Het doel is het aanbieden van re-integratievoorzieningen aan personen die onder de doelgroep van de WWB vielen. Deze zogeheten 'gesubsidieerde arbeid' is inmiddels afgebouwd (raadsbesluit 30 november 2011). De stichting is in december 2024 opgeheven.
Beleidsrisico	Geen

Stichting Industrie- en Handelsgebouwen Groningen (SIG)

Stichting Industrie- en Handelsgebouwen Groningen (SIG)

Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De gemeente Groningen heeft de Stichting SIG opgericht met als doel het beheren en ontwikkelen van bedrijfsgebouwen. De stichting beheert de aandelen van de SIG Real Estate BV.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente Groningen is enig bestuurder.
Financieel belang	De vorderingen op de failliete TCN-groep zijn ingediend bij de curator. Het boedeltekort is echter zo groot dat gezien de achtergestelde aard van de gemeentelijke vorderingen, de gemeente hier waarschijnlijk niets meer van terug krijgt. Daarom zijn de vorderingen in 2013 afgeboekt. Opheffing is in afwachting van de afwikkeling van het faillissement door de curator. Na afwikkeling wordt de stichting opgeheven. Uit het faillissementsverslag van 2 juli 2024 blijkt dat dit naar verwachting van de curatoren nog enkele jaren kan duren.
Vermogen	De jaarrekening 2011 is in 2013 opgesteld. De stichting heeft geen vermogen. In 2013 heeft de financiële afwikkeling plaatsgevonden.
Financieel resultaat	Het resultaat is overgeboekt naar de gemeente Groningen.
Relevante beleidsinformatie	Het doel van de stichting was het bevorderen van industrie, handel, nijverheid, ambacht en andere dienstverlening in of in de omgeving van Groningen. De stichting kon ter realisering van de doelstelling deelnemen in ondernemingen. Door het faillissement van TCN/SIG is de stichting niet meer actief.
Beleidsrisico	Geen.

Stichting Ondernemerstrefpunt Groningen

Stichting Ondernemerstrefpunt Groningen

Rechtsvorm	Stichting

Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang hangt samen met de doelstelling om het overleg tussen organisaties en instellingen in het onderwijs, het bedrijfsleven en de lokale overheid te bevorderen, waardoor het onderwijs en de behoeftes van het bedrijfsleven beter op elkaar worden afgestemd, zowel in de gemeente Groningen als ook in de regio.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	Vanuit het Onderwijs: • Christelijke Scholengemeenschap Groningen (CSG) (VO); • Openbaar Onderwijs Groningen (VO); • Alfa College (MBO); • Noorderpoort (MBO); • ROC Menso Alting (MBO). Vanuit het bedrijfsleven: • Bedrijvenvereniging Zuidoost; • Vereniging Bedrijven Noordoost; • Bedrijvenvereniging West; • Groningen City Club; • Ondernemersfonds Groningen. Vanuit de overheid: • Gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente is lid van het bestuur van de stichting Ondernemerstrefpunt Groningen (OTP).
Financieel belang	Financieel belang: jaarlijks 90 duizend euro als gemeentelijke bijdrage vanuit de economische agenda 2023-2026.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2023 was 221 duizend euro en op 31 december 2023 214 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2023 was 63 duizend euro en op 31 december 2023 127 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was 8 duizend euro negatief.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	De stichting heeft tot doel om het contact tussen organisaties en instellingen in het onderwijs, het bedrijfsleven en de lokale overheid te bevorderen, waardoor het onderwijs en de behoeftes van het bedrijfsleven beter op elkaar worden afgestemd. Draagvlak van, en de meerwaarde voor het bedrijfsleven staan centraal bij de betrokkenheid van de gemeente bij OTP. Stichting OTP heeft vanwege afnemend draagvlak bij haar stakeholders het voornemen de stichting te ontbinden en zal kijken naar partijen waar de dienstverlening van het OTP mogelijk aan overgedragen kan worden.
Beleidsrisico	Geen.

Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord

Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren Noord werken wij samen met twee bedrijven. Hiertoe zijn de rechtspersonen GEM Haren Noord CV en GEM Haren Noord Beheer B.V. opgericht. Via onze verbonden partij Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord traden wij op als commandiet in GEM Haren Noord CV, de entiteit waarbinnen zich de grondexploitatie Haren Noord bevindt. In verband met de afronding van de gebiedsontwikkeling zijn GEM Haren Noord Beheer BV en GEM Haren Noord CV in 2024 geliquideerd.
Relatie met deelprogramma	1.3. Wonen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig deelnemer.

Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente is bestuurder van de stichting.
Financieel belang	De door de gemeente gedane storting van eigen vermogen in GEM Haren Noord CV bedraagt 49 duizend euro. Dit belang werd beheerd door Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord. De boekwaarde van dit belang is op 31 december 2024 afgeboekt vanuit de van GEM Haren Noord ontvangen slotuitkering.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 49 duizend euro en op 31 december 2024, in verband met de liquidatie, 0 euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 0 euro en op 31 december 2024, in verband met de liquidatie, 0 euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2023 was 0 euro.
Financiële risico's	Met de afronding van de gebiedsontwikkeling, de opheffing van de daarvoor bedoelde rechtspersonen GEM Haren Noord Beheer B.V. en GEM Haren Noord C.V in 2024 en de afboeking van de boekwaarde in 2024 is er geen financieel risico meer.
Relevante beleidsinformatie	De gebiedsontwikkeling Haren Noord is afgerond. Na de financiële afwikkeling, zal de stichting in 2025 worden opgeheven.
Beleidsrisico	Geen.

Stichting Sociaal Fonds Groningen

Stichting Sociaal Fonds Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de maatschappelijke belangenbehartiging van medewerkers van de gemeente Groningen, hun gezinnen en gepensioneerden.
Relatie met deelprogramma	4.4. Overhead en algemene Ondersteuning
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	De wethouder P&O, een raadslid en 2 afgevaardigden namens de vakbond hebben zitting in het bestuur van de stichting.
Financieel belang	Financieel belang: de bijdrage in 2024 is 23 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 318.028 euro en op 31 december 2024 334.987 euro. Er is geen vreemd vermogen.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 16.959 euro positief.
Financiële risico's	Geen
Relevante beleidsinformatie	Het openbaar belang betreft de maatschappelijke belangenbehartiging van medewerkers van de gemeente Groningen, hun gezinnen en gepensioneerden.
Beleidsrisico	Geen.

Overig

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland (VEGANN)	
Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Ten Boer
Doelstelling en openbaar belang	De vereniging behartigt de belangen van de gemeentelijke Enexis aandeelhouders in Noord-Nederland.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De kleine Enexis aandeelhouders
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de algemene ledenvergadering en in het bestuur.
Financieel belang	Het financieel belang is minimaal gelet op omvang van het vermogen en de activiteiten van de vereniging.

Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 49 duizend euro en op 31 december 2024 58 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 0 euro en op 31 december 2024 0 euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 9 duizend euro positief.
Financiële risico's	Geen
Relevante beleidsinformatie	Via dit kanaal kan invloed worden uitgeoefend en daarmee worden bijgedragen aan een succesvolle strategie van Enexis op het terrein van de energietransitie (en de uitvoering daarvan).
Beleidsrisico	Geen.

Vereniging van Groninger gemeenten

Vereniging van Groninger gemeenten	
Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Ten Boer
Doelstelling en openbaar belang	De vereniging behartigt de belangen van 12 Groninger gemeenten. Concreet doet het VGG Bureau dit door te coördineren dat belangen bij elkaar komen, de kennis wordt gedeeld en de projecten worden begeleid. Daarvoor organiseert het VGG Bureau bijeenkomsten, zorgt voor agendering en vastlegging van de afspraken en het onderhouden van het bestuurlijk-ambtelijk netwerk in en buiten de provincie.
Relatie met deelprogramma	4.2: College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing
Deelnemende partijen	De Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in het bestuur en in de algemene ledenvergadering.
Financieel belang	Het financieel belang is minimaal gelet op omvang van het vermogen en de activiteiten van de Vereniging. De jaarlijkse bijdrage voor het kalenderjaar 2024 bedroeg 0,87 euro (incl. BTW) per inwoner.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was 261 duizend euro en op 31 december 2024 261 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was 1,1 miljoen euro en op 31 december 2024 528 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2024 was 6 duizend euro positief.
Financiële risico's	Geen
Relevante beleidsinformatie	De Vereniging Groninger Gemeenten (VGG) behartigt de belangen van de 10 Groninger gemeenten. Concreet doet het VGG Bureau dit door te coördineren dat belangen bij elkaar komen, de kennis wordt gedeeld en de projecten worden begeleid. Daarvoor organiseert het VGG Bureau bijeenkomsten, zorgt voor agendering en vastlegging van de afspraken en het onderhouden van het bestuurlijk-ambtelijk netwerk in en buiten de provincie.
Beleidsrisico	Geen

Paragraaf 7: Grondbeleid

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en in de gemeenterekening (ook wel jaarrekening of jaarverslag) een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. Hierin komt aan bod hoe de gemeente het grondbeleid inzet om de bestuurlijke doelen te bereiken. Bij de begroting worden de grondexploitaties inhoudelijk herzien en ligt de focus op het vooruitkijken. Dan zal opnieuw bekeken worden of de uitgangspunten bijgesteld moeten worden ten behoeve van het meerjarenperspectief. Bij de gemeenterekening worden de grondexploitaties geactualiseerd (technisch herzien) om een juiste waardering per ultimo boekjaar te verkrijgen.

Samenvatting resultaat 2024, specificaties vindt u onder: Onderbouwing van het totale jaarresultaat boekjaar 2024

Resultaat Grondbedrijf 2024 (Bedragen x 1.000 euro)	Begroot	Totaal werkelijk	Resultaat
Totaal mutaties Grondbedrijf 2024	-10.834	4.760	15.441

Visie en uitvoering Grondbeleid

De grondexploitaties worden uitgevoerd binnen diverse (beleids) kaders. Voorbeelden van deze kaders zijn de wettelijke regelgeving vanuit de BBV en de gemeentelijke financiële verordening, de nota grondbeleid en grondprijzenbeleid, de kadernota Weerstandsvermogen en risicomanagement, de parameters voor rente en indexatie, de meerjarenprogramma's voor woon- en werklocaties. Al deze elementen vormen de uitgangspunten voor het herijken en doorrekenen van de geraamde kosten en opbrengsten binnen de grondexploitaties.

Gemeentelijke kaders en nota's

Het grondbeleid speelt een ondersteunende rol bij het realiseren van de ambities en de ontwikkeling van de gemeente Groningen. De omgevingsvisie [‘Levende Ruimte’](#) is het ruimtelijk kader waarbinnen het grondbeleid uitgevoerd wordt. De gemeente Groningen oefent een situationeel grondbeleid uit, wat betekent dat afhankelijk van de opgave actief of passief grondbeleid plaatsvindt.

In 2024 heeft het college van de gemeente Groningen de herziene Nota Grondprijzenbeleid vastgesteld. Deze treedt in werking per 1 januari 2025. Deze nota geeft het kader voor de te realiseren opbrengsten in de grondexploitaties. In 2024 is ook het Grondprijzenoverzicht 2025 vastgesteld. Dit is een tabel met de grondprijzen die de gemeente Groningen hanteert per 1/1/2025. Bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen voor de risico's in de grondexploitaties wordt de systematiek gehanteerd uit de door de raad vastgestelde kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement.

Gehanteerde parameters rente en indexen

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om realistische parameters te hanteren om tot een goede en betrouwbare waardering te komen van de gemeentelijke grondexploitaties. De gehanteerde parameters hebben een belangrijke invloed op het financieel resultaat. Om tot realistische parameters wordt er een nota parameters opgesteld waarin adviezen van o.a. Metafoor, CBS, andere marktpartijen en onderzoekinstellingen samenkomen. Normaliter worden bij de actualisatie voor de gemeenterekening dezelfde parameters gebruikt als bij de laatste herziening die bij de begroting zijn vastgesteld. Vanwege gewijzigde marktomstandigheden is er voor gekozen daar bij de jaarrekening 2024 van af te wijken. Er wordt op onderdelen uitgegaan van een hoger kostenstijgingspercentage en een hoger opbrengstenstijgingspercentage, hierover is de raad in een

aparte brief geïnformeerd. Hierdoor wordt bij de gemeenterekening 2024 een meer betrouwbare waardering van de grondexploitaties verkregen.

De hierna volgende parameters zijn gehanteerd voor het actualiseren van de grondexploitaties. Door projectspecifieke omstandigheden, zoals bijvoorbeeld gemaakte afspraken met marktpartijen, is er maatwerk nodig en wordt er afgeweken van de vastgestelde parameters. Dit speelt bij o.a. de volgende grondexploitaties: Europapark, Oosterhamrikzone en de Theda Mansholtlocatie.

Parameters bij actualisatie grondexploitaties

Parameter	2025	2026	2027	2028 t/m 2035	Vanaf 2035
Rekenrente	1,70%	1,70%	1,70%	1,70%	1,70%
Disconteringsvoet	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Kostenindex	3,0%	2,5%	2,5%	2,0%	2,0%
Opbrengstindex woningbouw	4,0%	3,0%	2,5%	2,0%	0%
Opbrengstindex bedrijventerrein	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	0%
Opbrengstindex kantoren	1,0%	1,0%	1,0%	2,0%	0%

De grondcomplexen Westpoort fase 1, Europapark en Oosterhamrikzone hebben een looptijd langer dan 10 jaar. Conform BBV regelgeving is, als risico beheermaatregel, geen indexering gerekend over de opbrengsten die verder liggen dan 10 jaar.

Uitvoering van het grondbeleid

De grondexploitaties worden uitgevoerd binnen diverse (beleids)kaders. Er zijn twee programma's in het bijzonder van belang voor het grondbeleid: 1. Economie en werkgelegenheid, 2. Wonen.

Economie en werkgelegenheid

De economische ontwikkelingen zijn de afgelopen jaren positief. Op 1 april 2023 had de gemeente Groningen 176.531 banen. De werkgelegenheid nam sindsdien met 319 banen toe tot 176.850 banen per 1 april 2024.

Het ruimtelijk beleid voor economische functies is vastgelegd in de Strategie werklocaties (2021). In de brief Ruimte voor economie van 26 april 2023 heeft het college de raad geïnformeerd over de strategie, op basis van de marktanalyse bedrijventerreinen en de marktanalyse kantoren die het college wil voeren m.b.t. bedrijventerreinen en kantoorontwikkeling.

Met de groei van de werkgelegenheid zet de vraag naar bedrijfskavels de komende jaren door. Om de groei ruimtelijk te kunnen faciliteren zal naast het programmeren van werk in gemengd woon-werkgebied en intensiever gebruik van de bestaande werklocaties ook uitbreiding van de voorraad bedrijventerreinen nodig zijn. Dit hebben we gedaan door in het verleden Westpoort uit te breiden met fase 2 en er zijn plannen om in Ten Boer-Dijkshorn en bij Meerstad locaties voor bedrijven te realiseren.

Aanbod bedrijventerreinen

Het beschikbare aanbod van nieuwe bedrijventerreinen is afgenomen door de verkopen van bedrijvenkavels in Westpoort fase 1, Westpoort 2 en RoodeHaan. Per 2024 was er nog 149 hectare bedrijventerrein beschikbaar en per 2025 bedraagt het aanbod 118,3 hectare, waarvan 66,7 hectare gepland in de periode t/m 2034 (zie tabel). Dit is inclusief de te realiseren bedrijventerreinen binnen de gebiedsontwikkelingen: Meerstad, De Suikerzijde en Stadshavens *

* De gebiedsontwikkelingen die in bv's zijn georganiseerd worden niet in de jaarrekening van de gemeente verantwoord aangezien dit externe bedrijven zijn.

Prognose gronduitgifte voor bedrijventerreinen

Gerealiseerd in 2024			Nog te realiseren gronduitgifte											
Bouwgrond in exploitatie			Totaal	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035 e.v.
Bedrijven locaties (in hectaren)														
Eemspoort	0,0		0,4	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zernike	0,0		10,2	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	3,1
Westpoort fase 1	4,4		33,9	3,2	0,0	0,0	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	9,2
Roodehaan	2,0		7,9	0,0	0,0	0,0	2,0	2,0	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oosterhamrikzone	0,0		2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5
Westpoort fase 2	22,7		20,4	0,0	8,4	0,0	3,0	3,0	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Alo-locatie	0,0		3,1	0,0	0,0	0,0	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Meerstad	0,0		39,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,7	0,7	0,7	36,9
Subtotaal bedrijvenlocaties	29,1		118,3	3,4	8,6	0,0	12,2	9,1	9,1	9,8	4,8	4,8	4,8	51,6

De uitgifte van 29,1 hectare is hoger dan de geprognosticeerde 6,5 hectare voor 2024. Daarbij dient het volgende opgemerkt te worden:

- De uitgifte op Westpoort I is een gemiddelde raming over de jaren. Feitelijk vindt uitgifte meer 'schoksgewijs' plaats.
- Voor de resterende 10 hectare blijft de belangstelling op Zernike achter.
- De kans is aanwezig dat als gevolg van netcongestie potentiële ondernemers terughoudend zijn in de aankoop van grond. Hoewel een algemeen vertraging risico deel uitmaakt van de berekening van het algemene weerstandsvermogen van de gemeente, is het temporiseren van de uitgifte in de begroting op zijn plaats en daarom zijn de grondexploitatie Zernike, Roodehaan, Westpoort fase 1, Alo-locatie getemporeerd met de eerste grondverkoop geprognosticeerd in 2028.

Aanbod kantoren en commercieel programma gemengd gebied

De marktruimte voor kantoren in Groningen verschilt per locatietype. Marktruimte voor kantoren is er met name op centrumlocaties/OV-knooppunten (Hoofdstation), Europapark/Kemkensberg en campuslocaties. Op andere locatietypen zoals snelweglocaties, overige OV-knooppunten en solitaire kantoren in woonwijken en op bedrijventerreinen wordt geen groei voorzien. Extra marktruimte voor kantoren zal vooral moeten ontstaan doordat er voorraad uit de markt verdwijnt. Daarnaast is het nodig commercieel programma/bedrijvigheid in gemengd gebied te programmeren om naast bedrijventerreinen en kantoorlocaties de groei van de werkgelegenheid ruimtelijk te kunnen faciliteren. Hiertoe is in de BV's Meerstad, De Suikerzijde en Stadshavens plancapaciteit opgenomen. In onze grondexploitaties en gebiedsontwikkelingen is voor kantoren en commercieel programma bedrijvigheid totaal circa 289.000 m² bvo opgenomen als harde plancapaciteit. Het grootste deel hiervan zit in de plancapaciteit van de BV's en wordt niet in de jaarrekening van de gemeente verantwoord aangezien dit externe bedrijven zijn.

Prognose gronduitgifte voor kantoren, commercieel en maatschappelijk

Nog te realiseren gronduitgifte												
Bouwgrond in exploitatie	totaal	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035 en verder
Kantoren / commercieel (in m² bvo)												

Europapark – kantoren	72.770	23.160	750	13.350	7.191	6.948	15.951	1.355	1.355	1.355	1.355	0
* Meerstad – kantoren/commercieel	97.411	0	0	3.401	3.401	3.401	3.401	3.401	3.401	3.401	3.401	70.203
* De Suikerzijde – commercieel	110.000	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500	8.730	8.730	8.730	8.730	8.730	38.850
* Stadshavens – kantoren/commercieel	2.163	0	144	144	216	216	144	144	144	144	216	649
* Stadshavens – bedrijven/commercieel	6.490	0	433	433	649	649	433	433	433	433	649	1.947
Subtotaal kantoren / commercieel	288.834	28.660	6.827	22.828	16.957	16.714	28.659	14.063	14.063	14.063	14.351	111.649

Wonen

In de gemeente Groningen is het prettig wonen, studeren, werken en recreëren. Deze unieke combinatie zorgt ervoor dat steeds meer mensen in en rondom de stad Groningen willen wonen. De actuele bevolkingsprognose laat zien dat we tot 2040 richting de 270.000 inwoners groeien. In combinatie met de meer algemene (landelijke) druk op de woningmarkt, zorgt dit voor een gespannen situatie op de woningmarkt in de gemeente Groningen. Het is dan ook zaak om de komende jaren duizenden woningen bij te bouwen. Hierbij dient een fors aandeel beschikbaar te komen voor sociale huur en het middensegment (zowel koop als huur). We beogen het toevoegen van circa 1.500 woningen per jaar. Deze woningen moeten door middel van gemeentelijke grondexploitaties en gebiedsontwikkelingen (BV's) worden gerealiseerd, maar ook door realisatie op gronden van corporaties en marktpartijen. Er worden tevens woningen toegevoegd door transformatie, verdichting, splitsing en optopping.

De basis voor onze opgave zijn de omgevingsvisie '[Levende Ruimte](#)' en de '[Woonvisie, een thuis voor iedereen](#)'. De belangrijkste opgave uit de woonvisie is het bouwen van voldoende en betaalbare woningen. Dit is in lijn met het beleid van het Rijk dat steeds meer regie en sturing pakt in de realisatie van voldoende betaalbare woningen. Een deel van de woningbouw wordt ontwikkeld binnen de gemeentelijke grondexploitaties en gebiedsontwikkelingen. Een ander deel zal op locaties/gronden van private partijen/ontwikkelaars gerealiseerd worden. In 2024 is in de gemeentelijke grondexploitaties grond uitgegeven voor 15 woningen en in de gebiedsontwikkeling Meerstad grond uitgegeven voor in 141 woningen.

De op de volgende pagina weergegeven grafiek geeft de prognose weer van verkoop van grond voor woningbouw in de gemeentelijke vastgestelde grondexploitaties inclusief Meerstad, Suikerzijde en Stadshavens. Het realiseren en opleveren van woningen/appartementen vindt later plaats.

Prognose gronduitgifte voor woningbouw

De in de vastgestelde grondexploitaties en gebiedsontwikkelingen opgenomen woningbouw is onvoldoende om de opgave voor de komende jaren te realiseren. Naast de reeds in uitvoering zijnde vastgestelde projecten wordt daarom, naast de overige ontwikkelingen op gronden in privaat bezit, een aantal grote woningbouwplannen ontwikkeld zoals o.a. Spoorkwartier, De Nieuwe Held en de Reitdiepswaard.

Voor de ontwikkeling van de gemeente zijn forse investeringen gedaan in het verwerven, planontwikkelingskosten en het bouw- en woonrijp maken van de gronden, zowel binnenstedelijk als ook in uitleggebieden. Daarnaast moeten kosten worden gemaakt om nieuwbouwlocaties optimaal in te passen in de bestaande stad. Denk hierbij aan kostbare investeringen in wegen, bruggen, tunnels, parken enzovoort. Dit maakt de financiële haalbaarheid van ruimtelijke ontwikkelingen een lastige en belangrijke opgave voor de komende jaren. Deels zijn hiervoor middelen vanuit het SIF beschikbaar, maar ook wordt een beroep gedaan op subsidiestromen zoals de woningbouwimpuls van het Rijk.

Een actuele prognose van de resultaten op de totale portefeuille grondcomplexen

De BBV specificeert het bezit van grond. Dit is van belang voor de waarderingsgrondslag en resultaatbepaling. Binnen de verplichte categorieën maakt het grondbedrijf ten behoeve van sturing aanvullend onderscheid in:

1. Voorraad - Bouwgrond in exploitatie (BIE-gronden);
2. Voorraad - Slotgecalculeerde projecten (inactieve BIE-gronden);
3. Voorraad - Bouwrijpe Kavels;
4. MVA - Nog te ontwikkelen gronden;
5. MVA - Niet in exploitatie te nemen eigendommen;
6. MVA - In erfpacht of anderszins uitgegeven eigendommen;
7. MVA - Verhuurde kavels;
8. IMVA - Voorbereidingskredieten.

Resultaten Bouwgrond in Exploitatie (BIE-gronden)

De categorie Bouwgrond in exploitatie betreft gronden die door een raadsbesluit zijn vastgesteld, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie. De waarderingsgrondslag vindt plaats op vervaardigingsprijs. Elk jaar worden (verplichting BBV) alle grondexploitaties herijkt naar de nieuwste inzichten en verwachtingen.

In onderstaande tabel wordt het verloop van de boekwaarde weergegeven van de Bouwgrond in exploitatie.

Boekwaarde

Het saldo van boekwaarde op 31 december 2023 bedroeg 146,80 miljoen euro. Per 31 december 2024 bedraagt de boekwaarde 131,28 miljoen euro. De boekwaarde is per saldo gedaald met 15,52 miljoen euro. De netto boekwaarde is de boekwaarde minus de getroffen voorziening van 108,22 miljoen euro. Per 31 december 2024 bedraagt de netto boekwaarde 23,06 miljoen euro.

Verloop boekwaarden grondexploitaties

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	boekwaarde 31-12-2023	kosten	opbrengsten	resultaat- nemingen	boekwaarde 31-12-2024	verlies- voorziening	netto boekwaarde
Bouwgrond in exploitatie							
Woningbouwlocaties	51.831	4.136	352	151	55.766	59.583	-3.816
Bedrijvenlocaties	43.522	2.359	24.543	2305	23.643	1.502	22.141
Kantoren gemengd	51.444	1.814	1.442	55	51.871	47.137	4.735
Totaal	146.797	8.311	26.340	2.511	131.280	108.221	23.059

De voornaamste mutaties zijn:

- Kosten: er is per saldo voor 8,31 miljoen euro geïnvesteerd, deze boekwaarde bevat o.a. de boekwaardes van de in 2024 vastgestelde grondexploitatie NELF-terrein die zijn toegevoegd aan de woningbouwlocaties;
- Opbrengsten: er is per saldo 26.34 miljoen euro aan opbrengsten gegenereerd voornamelijk door grondverkoop in de bedrijventerreinen;
- Kantoren gemengd: de mutaties in kosten en opbrengsten bestaan voornamelijk uit de slotcalculatie van Nesciopark en de verschuiving van de boekwaarde naar Bouwrijpe kavels;
- De resultaatnemingen bestaan uit tussentijdse winstnemingen van 2,511 miljoen euro vanuit de verschillende complexen en het resultaat van de slotcalculatie Nesciopark. De slotcalculatie is voorgelegd aan de raad.

Gebiedsontwikkeling Meerstad

Hoewel het project Meerstad een eigen juridische identiteit heeft in een BV/CV constructie, loopt de gemeente Groningen risico over de verstrekte leningen. De omvang van de leningen is vergelijkbaar met de boekwaarde van het project. Een eventueel toekomstig verlies heeft direct effect op de waardering en het rekeningresultaat van de gemeente Groningen. De stand van uitgegeven leningen bedraagt per 31 december 2024 296,9 miljoen euro. Het is niet nodig een voorziening voor oninbaarheid op te nemen. Een belangrijke overweging is dat de laatst vastgestelde grondexploitatie een risicoprofiel laat zien dat circa 36 miljoen euro bedraagt en dat wordt afgedekt door de verwachte winst op eindwaarde van circa 29 miljoen euro in combinatie met een post onvoorzien binnen de grondexploitatie van circa 23 miljoen euro.

Voorzieningen

De raad heeft de afgelopen decennia conform wet- en regelgeving middelen in de vorm van verliesvoorzieningen beschikbaar gesteld voor verwachte tekorten in gebiedsontwikkelingen. Bij actualisaties

en herzieningen van de grondexploitaties worden de reeds getroffen voorzieningen getoetst aan de herijkte resultaten van de grondexploitaties. Verliesvoorzieningen worden getroffen op het resultaat op contante waarde. Het saldo aan voorzieningen per 1 januari 2024 bedroeg 104,04 miljoen euro. Over dit bedrag aan voorzieningen is rente bijgeboekt met een percentage van 2%, de volgens het BBV voorgeschreven discontovoet. Door de slotcalculatie grondexploitatie Nesciopark is de boekwaarde verrekend met de bijbehorende verliesvoorziening, deze is hiermee afgewikkeld. De stand van de beschikbare verliesvoorzieningen per 31 december 2024 bedraagt 106,13 miljoen euro.

Bij de begroting 2025 zijn de grondexploitaties inhoudelijk herzien en ligt de focus op het vooruitkijken. Indien nodig zijn de uitgangspunten van de grondexploitaties bijgesteld ten behoeve van het meerjarenperspectief. Bij de gemeenterekening 2024 zijn de grondexploitaties geactualiseerd (technisch herzien) om een juiste waardering per ultimo boekjaar te verkrijgen. De resultaten op netto contante waarde van de grondexploitaties zijn door de herzieningen en actualisaties gewijzigd. De benodigde verliesvoorzieningen zijn daardoor met 2,10 miljoen euro toegenomen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het toevoegen van de benodigde verliesvoorziening voor de nieuwe grondexploitatie NELF-terrein. Ook dragen de extra saneringskosten in de KET woonscheephaven en de Friesestraatweg bij aan de verhoging van de verliesvoorziening.

Per saldo bedragen de benodigde verliesvoorzieningen van alle lopende grondexploitaties per 31 december 2024 hierdoor 108,22 miljoen euro. De verhoging van de verliesvoorziening wordt vooral gedekt met een onttrekking aan de reserve Grondzaken.

Winsten

Met ingang van 2017 geldt, op basis van de BBV regelgeving, de percentage of completion methode (POC-methode) voor de (tussentijdse) winstnemingen. Met de POC-methode worden de winsten genomen naar rato van gerealiseerde opbrengsten en kosten. In bepaalde gevallen kan het zijn dat in het verleden te veel winst uit een exploitatie is afgeroomd. Het bedrag dat te veel aan tussentijdse winst is genomen zal dan (gedeeltelijk) 'teruggedraaid' moeten worden (met een negatief gevolg op het resultaat). Vanuit de grondexploitaties is per saldo 2,46 miljoen euro aan winst genomen ten gunste van de Reserve Grondzaken. Zie onderstaande tabel.

Tussentijdse winstneming grondexploitaties

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	31-12-2024
<i>Wonen</i>	
Reitdiep fase 3&4	212
Haren Stationsgebied	-52
Theda Mansholt locatie	-9
<i>Economie en werkgelegenheid</i>	
Eemspoort	412
Zernike	486
Westpoort fase 1	1.418
Westpoort fase 2	-10
Totaal	2.456

Samenvatting effecten actualisatie grondexploitaties gemeenterekening 2024

Onderstaand worden de effecten van de geactualiseerde grondexploitaties samengevat. Dit bestaat uit ophoging en vrijval van benodigde voorzieningen en terugboeking van eerder genomen tussentijdse winstnemingen. In onderstaande paragrafen worden de belangrijkste mutaties weergegeven.

Effecten actualisaties grondexploitaties gemeenterekening 2024

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	bedrag	
Beschikbare voorziening (inclusief index 2%) 31-12-2024	106.123	
Benodigde voorziening 31-12-2024	108.221	
Saldo mutatie voorziening 2024, waarvan	2.098	
mutatie voorziening NELF-terrein		2.573
mutatie voorziening Friesestraatweg 181		1.410
mutatie voorziening KET woonscheephaven		850
mutatie voorziening overige grondexploitaties		-2.735
Tussentijdse winstneming	2.456	
Totaal 2024 voordelig	358	

Het effect van de geactualiseerde grondexploitaties voor de gemeenterekening 2024 bedraagt 0,36 miljoen euro voordelig. De mutatie op de voorzieningen bedraagt 2,10 miljoen euro nadelig. Dit heeft de volgende oorzaken:

- De grondexploitatie NELF-terrein is in 2024 door de gemeenteraad vastgesteld.
- Verhoogde storttarieven zorgen voor hogere saneringskosten in de grondexploitaties Friesestraatweg 181 en de KET woonscheephaven, dit uit zich in een hogere benodigde verliesvoorziening.
- De verliesvoorzieningen van de overige grondexploitaties zijn per saldo met 2,74 miljoen euro voordelig gemuteerd.

Daarnaast is er voor 2,46 miljoen euro aan tussentijdse winst genomen uit de grondexploitaties. De winstneming wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de indexatie van de verkoopprijzen van bedrijventerreinen.

Verwachte eindresultaten

Een grondexploitatie begroting bestaat uit het in de tijd zetten van gemaakte en verwachte kosten en opbrengsten. Hieruit volgt een toekomstig resultaat, dit resultaat is een prognose. In onderstaande tabel wordt het resultaat op eindwaarde en contante waarde weergegeven. De eindwaarde en contante waarde zijn berekend op basis van de geactualiseerde grondexploitaties per 31-12-2024.

Tussentijdse winstnemingen die volgens de POC-methode zijn berekend zijn afgeroomd uit de betreffende grondexploitaties en verwerkt in onderstaande resultaten. Voor de nadelige gebiedsontwikkelingen heeft de raad de afgelopen decennia middelen beschikbaar gesteld door het treffen van voorzieningen.

Verwachte eindwaarde en contante waarde grondexploitaties

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	eindwaarde 31-12-2024		contante waarde 31-12-2024	
<i>Wonen</i>	Positief	Nadelig	Positief	Nadelig
Ciboga		-32.011		-28.425
Oosterhamrikzone		-33.697		-24.546
Reitdiep fase 3&4	153		131	
Hart van Ten Boer		-82		-75

Nije Buurt Ten Post		-243		-216
Haren, Stationsgebied	377		356	
Friesestraatweg 181		-2.519		-2.470
Theda Mansholt locatie	173		167	
KET Woonschepenhaven		-1304		-1278
NELF-terrein		-2730		-2573
Economie en werkgelegenheid				
Eemspoort	68		65	
Zernike	3.482		2.639	
Westpoort fase I	4.257		3.291	
Roodehaan		-1760		-1502
Westpoort fase 2	3.578		3.054	
Kantoren gemengd				
Europapark		-50.213		-41.192
Alo-locatie		-6.694		-5.945
Totaal	12.090	-131.252	9.703	-108.221

Belangrijkste ontwikkelingen per grondexploitatie

Ciboga (onder andere Ebbingekwartier)

Voor de ontwikkeling van blok 10A, gelegen tussen de Borgmanschool en de Kunstwerf, zijn de gesprekken met mede-grondeigenaar Nijestee op initiatief van Nijestee in voorjaar 2024 weer opgepakt. De ontwikkeling van dit blok zal hier vanwege een verlengd huurcontract van Nijestee met de RUG voor het bestaande gebouw niet voor 2026 plaatsvinden. In Q4 2024 heeft er een vervolggesprek plaats gevonden tussen Nijestee, VanWonen en gemeente Groningen. Dit heeft geresulteerd in een overeenkomst tussen Nijestee en VanWonen waarbij VanWonen de percelen van Nijestee overneemt. VanWonen heeft hierbij aangegeven dat zij in Q1 2025 een projectteam inrichten om de uitwerking van de ontwikkeling op te starten. De gemeente is als mede-grondeigenaar hierbij nauw betrokken.

Het Regulateurshuis is vanuit de GMF begin 2024 overgedragen aan de gemeente Groningen.

De uitvoering van de aanpak van het achterstallig onderhoud staat gepland voor 2025. Daarna zal er een (permanenter) invulling van het pand plaats kunnen vinden. Voor de functionele invulling van het pand is het wenselijk dat er een aansluiting gezocht wordt met de inrichting van de openbare ruimte tussen blok 10a en de Kunstwerf. De gemeente gaat in gesprek met VanWonen (als toekomstig grondeigenaar) om deze invulling in gezamenlijkheid af te stemmen. Met de gebruikers uit de omgeving (o.a. De Kunstwerf en NNT) wordt gesproken over de mogelijkheden van een tijdelijke inrichting van het plein rondom het Regulateurshuis.

De tijdelijke studentenhuysvesting aan de Vrydemalaan op de deellocatie Bodenterrein functioneert naar tevredenheid en zal tot het voorjaar van 2026 blijven staan. Daarna wordt de verhuur gefaseerd afgebouwd en wordt het terrein leeg opgeleverd. Het Bodenterrein zal vervolgens de definitieve invulling krijgen. Er is momenteel een mix voorzien van grondgebonden woningen en appartementen en voorzieningen al dan niet hier en daar gecombineerd met (non-)commerciële functies. Dit wordt de komende tijd verder uitgewerkt in een gebiedsvisie. Deze visie strekt zich uit tot aan de noordzijde van de Oosterhamrikkade. Ook de huidige locatie van DOT maakt onderdeel uit van deze gebiedsvisie.

Voor de O-kade is voor hof 1 en hof 2 een omgevingsvergunning aanvraag ingediend. De woningen zijn in (voor-) verkoop en de eerste koopovereenkomsten worden vermoedelijk Q1 2025 afgesloten. Start bouw staat

gepland Q3 2025, mits voldoende aantallen woningen zijn verkocht. Voorafgaand aan de startbouw wordt het perceel bouwrijp opgeleverd door de gemeente Groningen en in dat kader dient er een sanering plaats te vinden.

De beoogde marktpartij is in overleg met de grondeigenaar van hof 3 om de vervolgentwikkeling van hof 3 en hof 4 in gezamenlijkheid op te pakken. Verwachting was dat daar voor einde 2024 duidelijkheid over zou komen, maar de onderhandelingen over de grondprijs zijn nog niet afgerond. Volgens verwachting is dit voor Q3 2025 inzichtelijk.

Oosterhamrikzone

Het gebied wordt ontwikkeld op basis van de Aanpak Oosterhamrikzone en de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen gemeente en Nijestee. De grondexploitatie Oosterhamrikzone vormt het (financieel) vertrekpunt voor de herstructurering van de ontwikkelgebieden.

In de samenwerkingsovereenkomst met Nijestee, welke gesloten is in 2010, zijn financiële en programmatische afspraken vastgelegd in verband met de gebiedsontwikkeling van de Oosterhamrikzone. Het programma, moment van gronduitgifte en realisatie is direct afhankelijk van tempo en verschijningsvorm van de nieuwe oeververbinding. Over de realisatie, financiering en verschijningsvorm van o.a. de oeververbinding zal nog besluitvorming moeten plaatsvinden. Deze situatie stelt Nijestee op het standpunt dat zij het niet redelijk acht, gehouden te worden aan de gemaakte afspraken van de SOK uit 2010. In 2025 zal naar verwachting de samenwerkingsovereenkomst met Nijestee worden ontbonden. En worden nieuwe afspraken gemaakt over de verdere ontwikkeling van de grondposities van beide partijen. Ambtelijk is hierop al een akkoord gekomen. Vanwege een eerder getroffen reservering, zoals verwerkt in de grondexploitatie, heeft dit nu geen financiële consequenties voor de grondexploitatie en zijn de afspraken bij de jaarrekening 2024 verwerkt.

In december 2021 is de mobiliteitsvisie vastgesteld. Deze mobiliteitsvisie voorziet onder andere in een nieuwe (multimodale) oeververbinding over het Van Starckenborghkanaal in het verlengde van de Vinkenstraat en nieuwe routes voor het verkeer door het gebied. De koplocaties kunnen pas ontwikkeld worden als is gestart met de realisatie van de nieuwe oeververbinding. De looptijd van de grondexploitatie is hierop aangepast en eerder al verlengd t/m 2040. De ontwikkeling van deelgebied F zal pas later ontwikkeld worden dan eerder werd gedacht. In afwachting van besluitvorming over de nieuwe oeververbinding, door versnipperde grondposities van verschillende eigenaren en verwachte faseringseffecten vanwege problematiek rondom netcongestie, is het niet realistisch dat dit deelgebied op korte termijn, geheel of in fasen, ontwikkeld zal worden. De fasering van de verwachte gronduitgifte voor het zuidelijk deel is hierop aangepast.

Binnen de voorkeursvariant voor de nieuwe oeververbinding, zoals vastgelegd in de mobiliteitsvisie, worden de overige deelgebieden verder uitgewerkt. Hiervoor worden bestaande uitgangspunten en het woonprogramma voor de koplocaties geactualiseerd. Er wordt nagedacht over een tijdelijke langzaamverkeersverbinding tijdens de realisatie van de nieuwe Gerrit Krolbrug. Dit heeft ook invloed op de (tijdelijke) mogelijkheden voor het Simmerenterrein.

In 2025 zal, naar verwachting, de inpassing van Toentje aan de Paradijsvogelstraat geconcretiseerd worden. De herinrichting van de Oosterhamrikkade zuidzijde wordt verwacht in 2026.

Tevens wordt in 2025 verder onderzocht of de grondexploitatie vroegtijdig afgesloten kan worden. Door het ontbinden van de SOK met Nijestee en besluitvorming over de realisatie van de nieuwe oeververbinding, is er meer duidelijkheid over de verwachte fasering en de mogelijkheden tot ontwikkeling van onze eigen grondposities. Het is daardoor mogelijk niet meer opportuun om de grondexploitatie Oosterhamrikzone in de huidige staat te handhaven.

In het in 2025 vastgestelde Toekomstbeeld Oosterhamrikzone worden integraal de ambities voor de herontwikkeling van de Oosterhamrikzone beschreven. Het laat de potentie van de Oosterhamrikzone zien als

ontwikkelzone. Volgend op dit toekomstbeeld zal na de zomer 2025 een kaderstellend ontwerp, voor met name de mobiliteit, aan de gemeenteraad aangeboden worden. Met de besluitvorming op deze stukken is de verwachting dat de complexiteit van het project versimpeld en de afhankelijkheid ontward kan worden. Hiermee zal duidelijk worden welke onderdelen, vooruitlopend op een realisatiebesluit over mobiliteit, opgepakt en ontwikkeld kunnen worden en welke juist niet.

Reitdiep fase 3&4

Het project Reitdiep fase 3-4 bestaat uit een gebiedsontwikkeling met circa 300 woningen en een kleinschalig bedrijventerrein. In 2023 is de laatste kavel op het bedrijventerrein uitgegeven voor de realisatie van een autowasstraat. In 2025 wordt het beheer en onderhoud van fase 4 definitief overgenomen door Stadsbeheer.

De gemeente probeert overeenstemming te bereiken met de grondeigenaren over de verwerving van de Groene Enclave.

De tijdelijke schoollocatie aan de Joeswerd 20-22 is verhuurd tot en met 2030. Na teruglevering aan de gemeente kan deze locatie worden uitgegeven voor woningbouw. Bekeken wordt of de grondexploitatie in 2025 slotgecalculeerd kan worden.

Hart van Ten Boer

Deze grondexploitatie is in 2022 vastgesteld. Het project is in 2022 gestart met het bouw- en woonrijp maken van onder andere de omgeving Marskramer. Vanaf 2023 is het gebied rondom basisschool de Poort en een deel van de Ommelanderstraat in uitvoering gekomen. Door nieuwe besluitvorming komen de woningen aan de oneven zijde van de Ommelanderstraat nu ook in aanmerking voor Sloop-Nieuwbouw. De rest van de openbare ruimte van de Ommelanderstraat zal daarom gefaseerd worden aangepakt. Naar verwachting zal het project in 2028 gereed zijn. Tevens zullen de overige projectonderdelen herinrichting omgeving Koopmansplein/Marskramer/Standwerker en herinrichting deel van Bloemhof en Dorpsplein/Gaykingestraat worden gerealiseerd. In 2024 is gestart met de realisatie van 15 sociale huurappartementen aan de Standwerker.

Nije Buurt Ten Post

Deze grondexploitatie is in 2022 vastgesteld. De Nije Buurt omvat 148 woningen (waarvan 61 corporatiewoningen) welke in aanmerking komen voor een sloop nieuwbouwtraject of een zwaar versterkingstraject van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Ook bevinden zich twee scholen en één kerkgebouw in de wijk. De particuliere woningen uit de batch 1467 worden door de NCG naar uitvoering gebracht. De woningen aan de Jan Zijlstraat zijn in zijn geheel 2023 door de NCG opgeleverd. Voor de overige particuliere woningen staan in de planning tot en met 2026. Alle corporatiewoningen (sloop-nieuwbouw) van Wierden en Borgen zijn in 2023 gereedgekomen.

Doordat de gehele Nije Buurt op de schop gaat zal het openbaar gebied ook opnieuw aangepakt moeten worden door de gemeente. Dit biedt de gelegenheid om de wijk te herinrichten, te verbeteren en groener achter te laten dan het nu is. Daartoe is geld vrijgemaakt in het lokaal programma NPG en is er een Gebiedsfonds vanuit het Rijk beschikbaar.

De doelstelling voor het project is de herinrichting van de wijk 'de Nije Buurt' en inpassen van de openbare ruimte rondom de versterkingsopgave (dorpsvernieuwing), de herontwikkeling van aangekochte panden en vrijvallende locaties (de twee schoolgebouwen). Voor de gebiedsinrichting is als uitgangspunt gekozen de contouren van de bestaande situatie zoveel mogelijk als uitgangspunt te hanteren en alleen daar aan te passen waar het niet anders kan of wenselijk is.

De sloop nieuwbouw (versterkingsopgave) van woningen is geen onderdeel van dit project, maar is er nauw mee verbonden. Het stedenbouwkundig plan voor de openbare ruimte en de vrijvallende kavels integreert de nieuwbouwplannen en de consequenties van de versterkingsopgave.

Met de keuze om de school, het dorpshuis en de kerk te gaan herhuisvesten in een nieuw Huis ten Post, ontstaat eveneens de opgave om voor de kavels van de Lessenaar (voormalig school), de Wieken (school) en mogelijk ook de Hoeksteen (Hervormde kerk), een herontwikkeling te realiseren. Voor de locatie de Lessenaar is na intensief onderzoek en overleg gebleken dat een openbare verkoop van deze locatie de meeste kansen biedt voor duurzaam hergebruik.

Voor de in 2023 verworven kavels van Wierden en Borgen (Tuwingastraat) is in 2024 een stedenbouwkundig kader (kavelpaspoort) opgesteld. In 2024 zijn de herinrichtingswerkzaamheden van de Jan Zijlstraat opgeleverd. De herinrichtingswerkzaamheden van de overige straten starten medio 2026 en duren tot medio 2027/2028..

Woltersum

Deze grondexploitatie is in 2024 vastgesteld. In 2025 wordt de locatie voor de nieuwe school bouwrijp gemaakt en wordt de grond uitgegeven. In 2026-2027 wordt de ruimte rondom de school en de aansluitende openbare ruimte (her)ingericht.

Naast de grondopbrengsten wordt dit project gefinancierd met subsidiemiddelen Inpassingskosten en Nij Begun.

Haren stationsgebied

De aanpak van de openbare ruimte aan de oostkant van het station is in Q4 '24 grotendeels afgerond. In Q2 '25 kan dit projectonderdeel overgedragen worden naar Stadsbeheer en sluiten we dit deelproject af.

De koopovereenkomst over de Stationsresidence kavel is in 2024 niet ondertekend. De ontwikkelaar heeft aangegeven de risico's van het projectgebied beter te willen beschouwen en heeft hierop een bouwteam ingeschakeld om dit inzichtelijk te maken. Verwachting is dat er in 2025 een definitieve koopovereenkomst wordt getekend. In 2024 is de zuileik op het projectgebied Stationsresidence verplant naar een locatie buiten het projectgebied.

In 2024 zijn de vijf woon-werkkavels verloot. Ook is het bestek opgemaakt ten behoeve van het bouwrijp maken en wordt er in Q1 '25 gegund. Het werk wordt in Q2 '25 uitgevoerd.

De apotheeklocatie (Oude Middelhorst 18) is tijdens het voorbereiden op de verkoop in juni '24 gekraakt. Met het wijkteam wordt gekeken naar alternatieve huisvesting voor we, mocht dat niet lukken, overgaan tot opstarten van de procedure om de kraker uit het pand te mogen zetten. Nadat de kraker het pand heeft verlaten is het de intentie het te verkopen. Naar verwachting zal dit eind 2025 zijn.

Reitdiepswaardzone met de grondexploitatie Friesestraatweg 181

Algemeen

De Reitdiepswaardzone is een gebiedsontwikkeling waarin ongeveer 2.300 woningen worden gerealiseerd de komende jaren. Inmiddels zijn vier deelprojecten gerealiseerd, Het Ommeland (Brivec) met in totaal 123 huurwoningen (grondgebonden en appartementen), de Woldringlocatie met 435 huurappartementen (primair bedoeld voor jongerenhuisvesting) en Crossroads met 292 huurappartementen in de vrije sector en 30% sociaal en The Yard met 160 vrije sector huurappartementen. De gemeente heeft met de ontwikkelstrategie in 2017 ervoor gekozen om een faciliterend grondbeleid toe te passen op het gebied. Dat betekent dat slechts die

kavels die al in eigendom waren van de gemeente worden ontwikkeld middels een grondexploitatie en dat de overige locaties worden gefaciliteerd met een anterieure overeenkomst en het begeleiden van een bestemmingsplanprocedure.

Nog te realiseren deelprojecten:

Portland (grondexploitatie Friesestraatweg 181)

Het bestemmingsplan voor de Friesestraatweg 181, plan Portland, bouw van 488 studentenwoningen en 72 sociale huurwoningen, is eind 2021 vastgesteld door de raad. Hiertegen is vervolgens beroep ingesteld bij de Raad van State door bewoners van de Voermanhaven. Dit beroep is op 5 januari 2023 ingetrokken waarmee het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning onherroepelijk zijn. In het tweede kwartaal van 2025 wordt de kavel bouwrijp gemaakt. De verwachting is dat de bouw start in het derde kwartaal van 2025.

Het actualiseren van de saneringsopgave heeft een groot negatief effect op het resultaat van de grondexploitatie. Door de forse tariefsverhoging van storkosten en daarnaast een hoger af te voeren m³ verontreinigde grond is resultaat van de grondexploitatie verslechterd met ca. € 1,4 miljoen op contante waarde.

Jaho

In november 2024 zijn het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning onherroepelijk geworden. De bouw wordt nu voorbereid en start naar verwachting in de tweede helft van 2025.

Friesestraatweg 185-201

Voor de locaties Baxbier, Borent (nu in gebruik door Onlineveilingmeesters.nl) en Bouwselect met tussengelegen bedrijfswoningen, Vluchtelingenwerk, Dierenambulance en de botenclub hebben de ontwikkelaars de opdracht gekregen een samenhangend plan te maken. Het plangebied bestaat uit deel Noord (Borent-Baxbier met dienstwoningen), het middengebied (FSW 193-195-197-199) en deel Zuid (Bouwselect en Vluchtelingenwerk met dienstwoningen). Hiervoor is door de gemeente stedenbouwkundig bureau SAB ingeschakeld. Er ligt een stedenbouwkundig kader en er wordt momenteel door de ontwikkelaars gewerkt aan de ontwerpen van de woongebouwen. Deel Zuid bestaat voornamelijk uit sociale huur. Wanneer de ontwerpen voldoende samenhang hebben, samen met het middengebied, kan voor het hele plangebied een ruimtelijke procedure worden gestart voor het afwijken van het planologische deel. Daarna kunnen de ontwikkelaars zelf een vergunning aanvragen voor de bouwactiviteiten op hun eigen deel.

Friesestraatweg 137A (deze grondexploitatie is voortijdig afgesloten)

Voor de Friesestraatweg 137A is de koopovereenkomst met Frisoplan eind 2021 ontbonden. De complexiteit rondom sanering, archeologie, hoge druk gasleiding, spoorzone, enz. blijkt ongekend hoog bij elke vorm van mogelijk te realiseren ontwikkeling op deze locatie. Consequentie is dat de huidige grondexploitatie is afgesloten en de gronden zijn teruggegaan naar de gemeentelijk strategische grondvoorraad. Hiervoor hebben in november 2024 een slotcalculatie opgesteld ter vaststelling door de gemeenteraad.

Toekomstige woningbouw op deze locatie is hiermee nog niet definitief van de baan, maar blijft vooralsnog tot nader order achterwege. In de tussentijd hebben omwonenden een (al dan niet tijdelijk) inrichtingsplan met de titel De Groene Oase gemaakt voor dit plangebied. Hierover zijn we met de omwonenden in gesprek.

Herinrichting Friesestraatweg

Om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken is onderscheid gemaakt tussen de Friesestraatweg en de Reitdiepzijde. De Friesestraatweg wordt door de gemeente aangepakt en de kosten hiervan worden deels verhaald op de marktpartijen.

De herinrichting van de Friesestraatweg vanaf de Pleiadenbrug tot aan de Ommelanden is inmiddels gereed.

Voor het deel vanaf de Ommelanden tot aan de A-garage wordt een aanbesteding gestart in het eerste kwartaal van 2025. De werkzaamheden starten in het tweede kwartaal van 2025. De afrit ter hoogte van de Stadskerk wordt verwijderd. Over de kosten zijn we in gesprek met het project Westflank Verbindt. In deel Zuid zijn we in het voorjaar 2024 gestart bij Crossroads. Hier is alleen de ondergrondse infra deels vervangen en wanneer de bouwplannen in deel Zuid klaar zijn zal het bovengronds heringericht worden.

Theda Mansholt locatie

In 2023 is het gebied bouwrijp gemaakt en zijn twee kavels uitgegeven. De laatste kavel wordt naar verwachting in 2025 uitgegeven. We streven ernaar om in 2026 en het gebied woonrijp te maken en de grondexploitatie af te sluiten.

KET Woonschepenhaven

De basisgrondexploitatie is in juni 2023 door de raad vastgesteld. Nadat o.a. het bestemmingsplan Woonschepenhaven in oktober 2023 is vastgesteld, is gestart met de verdere voorbereiding. Deze basisgrondexploitatie is eind 2024 bij vaststelling van de gemeentebegroting 2025 opgevolgd door de eerste herziene grondexploitatie. In het kader van de jaarrekening 2024 volgt nu de volgende actualisatie van deze grondexploitatie.

De ontwikkeling betreft een kleinschalige KET locatie van vijf woonkavels naast de Woonschepenhaven. Met de inrichting van de KET Woonschepenhaven past de gemeente de groottes van de kavels aan naar de wensen van de beoogde erfpachtnemers en levert maatwerk. De kavels variëren in grootte van 390m² tot 600m². Naast wonen bieden deze kavels de ruimte om kermismaterieel te stallen op de kavel. Aansluitend met de realisatie van de standplaatsen wordt met de verhuizing van de vijf huishoudens een langlopend dossier afgesloten en een onwenselijke situatie aan het Damsterdiep opgeheven.

Bij de ontwikkeling en realisatie maken we werk met werk. Los van de realisatie van de vijf standplaatsen heeft de gemeente hoe dan ook de verplichting het terrein, bekend als Villa Nuova locatie, te saneren. De realisatie combineert het saneren met het inrichten tot een KET locatie. De aanbestedingsprocedure om te komen tot gunning van het werk, uitvoering van het saneren en inrichten, heeft plaatsgevonden in het begin van het eerste kwartaal van 2025. Uitkomst van deze aanbesteding leverde een forse financiële tegenvaller op, met name op het onderdeel saneren: de storttarieven voor afvoeren verontreinigd grond van bepaalde categorieën – bijvoorbeeld af te voeren grond, categorie industrie met asbest – blijken in de afgelopen periode exponentieel te zijn gestegen.

In hetzelfde eerste kwartaal 2025 is opdracht gegeven tot start uitvoering. Het lijkt mogelijk de werkzaamheden medio 2025 af te ronden. Na gereedkomen van de kavels kan de verhuizing plaatsvinden van de beoogde erfpachtnemers naar de nieuwe KET locatie Woonschepenhaven. De formele oplevering en overdracht vindt eind 2025 plaats. Naar verwachting wordt deze grondexploitatie in 2025 afgesloten.

Eemspoort

De afgelopen jaren is er voor Eemspoort veel belangstelling en verliepen de verkopen voorspoedig. Met nog 2 resterende kavels is het streven om het bedrijventerrein Eemspoort in 2025 te slot calculeren. De laatste woonrijp maken werkzaamheden worden de komende jaren uitgevoerd en afgerond.

Zernike

In voorbije jaren verliep de verkoop op Zernike Campus voorspoedig, maar momenteel is het rustig. In 2024 hebben er helaas geen verkopen plaats gevonden. Voor de resterende 10 hectare blijft de belangstelling achter. Wel heeft SSH (Short Stay Housing) een tijdelijke wooncampus gerealiseerd en is deze met aanvang van het nieuwe collegejaar in de verhuur gegaan. Voor de bedrijventerreinen wordt de acquisitie gedaan in samenwerking met Campus Management (Triade). We hebben een tamelijk streng toelatingsbeleid, wat we met de campus-partners hebben vastgelegd in een vestigingskader. Bedrijven moeten toegevoegde waarde en

samenwerking hebben op de Campus. Naast het tamelijk streng toelatingsbeleid is de kans aanwezig dat als gevolg van netcongestie potentiële ondernemers terughoudend zijn in de aankoop van grond. Hoewel een algemeen vertraging risico deel uitmaakt van de berekening van het algemene weerstandsvermogen van de gemeente, zou het temporiseren van de uitgifte in de begroting op zijn plaats zijn en we stellen daarom voor om de grondexploitatie Zernike Campus bedrijventerrein te temporiseren met de eerste grondverkoop geprognoseerd in 2028. Deze temporisatie wordt onderbouwd met een presentatie van Enexis Netbeheer met als titel: “Ontwikkelingen op het laagspanningsstroomnet in de provincie Groningen” van december 2024. Hierin beschrijft Enexis de impact op Groot Verbruikers-Klanten, waarbij ze aangeeft dat de laatste aansluitingen van de huidige aanvragers zal plaats vinden in 2028. Tot slot wordt met het verkopen van kavels ook het woonrijp maken opgepakt, wat voornamelijk bestaat uit het realiseren van de inritten en de trottoirs. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd, naargelang een verkoop van een kavel heeft plaats gevonden.

Westpoort Fase 1

De afgelopen jaren was de interesse voor Westpoort (fase 1) sterk toegenomen en waren er veel kavels in optie of reservering genomen. Het betroffen vooral bedrijven in de distributiesector en e-commerce, conform het oorspronkelijk beoogde profiel van Westpoort. Een aantal van deze kavels is inmiddels afgenomen en bebouwd, voor de resterende nog te verkopen kavels is doorlopend wel vraag naar bouwgrond, maar leidt dit niet altijd tot een daadwerkelijke verkoop. Redenen kunnen uiteenlopend zijn, van de eigen (financiële) afweging tot onzekerheid in de markt door bijvoorbeeld netcongestie of bouwkosten. In 2024 hebben een tweetal verkopen plaatsgevonden, tezamen ruim 4,4 hectare. Verder is er een serieuze kandidaat voor 3,6 hectare waarmee de koopovereenkomst wordt voorbereid en de vergunning wordt voorbereid.

De eerder toegenomen vraag en verkoop hebben ertoe geleid dat we fase 1C in ontwikkeling gaan brengen; het deel rondom de grondberging van Cosun, tot aan de Roderwolderdijk. Het oorspronkelijke inrichtingsplan uit 2008 is gedeeltelijk herzien en is reeds verwerkt in een eerdere herziening van de grondexploitatie:

- De kavels rondom de Newcastleweg worden herverkaveld. Mede als gevolg van de hoogspanningsleiding bleken de kavels onvoldoende verkoopbaar. We gaan de kavels ontsluiten vanaf de Cardiffweg en Birminghamweg en de Newcastleweg vervalst. We richten het water anders in, zodat er beter verkoopbare kavels komen, met goede representatie aan de A7;
- Er komt een stevige groenzone langs de Birminghamweg en Manchesterweg;
- De nog niet aangelegde Coventryweg wordt oost-west aangelegd in plaats van noord-zuid. Op die wijze hoeven we niet te wachten op aankoop van het Cosun-terrein en kunnen we kleinschaliger verkavelen. Op deze wijze is er meer ruimte voor mkb-bedrijven;
- Er komt een stevige en brede groenzone langs de Roderwolderdijk. De beoogde woon-werkkavels vervallen. Voorgaande komt tegemoet aan de wensen van bewoners van de Roderwolderdijk en is voor ons ook ruimtelijk beter inpasbaar. Woon-werkkavels waren hier bovendien milieutechnisch lastig inpasbaar;
- Er is een grote ruimtevraag voor kabels en leiding-tracés en bijbehorende bouwwerken vanuit diverse Nuts-partijen (Enexis, Tennet, glasvezelaanbieders). Om versnippering te voorkomen wordt in het ontwerp van 1C gezocht naar een locatie waar deze voorzieningen geclusterd kunnen worden geplaatst;
- Om de verkeersoverlast op de Roderwolderdijk te verminderen wordt onderzocht of er een alternatieve ontsluitingsweg kan worden ontworpen van de reeds bestaande bedrijven aan de Roderwolderdijk, via de nog aan te leggen Aberdeenweg. Hierop is vanuit de buurt wisselend gereageerd. Eind Q1 2025 wordt er een voorstel gepresenteerd in het kader van de mirt-westflank waarin er een mogelijke aanpassing van de Roderwolderdijk wordt meegenomen. Na deze presentatie worden de mogelijke consequenties in kaart gebracht en een vervolg strategie bepaald.

Het ontwerp is klaar, afhankelijk van de uitkomsten van het ecologisch onderzoek moeten er nog mogelijke compenserende maatregelen worden gerealiseerd en vergunning worden aangevraagd. Dit bepaalt de

planning van de civieltechnische werkzaamheden. Wij verwachten de werkzaamheden voor 1C en rondom de Newcastleweg in 2025 uit te voeren, waarna de verkoop van de kavels kan starten.

Roodehaan

De belangstelling voor Roodehaan is de afgelopen jaren toegenomen. In 2024 is er 2 hectare verkocht en zijn er voor de resterende 8 hectare diverse reserveringen. De kans is overigens aanwezig dat als gevolg van netcongestie potentiële ondernemers terughoudender worden in de aankoop van grond. Ook het al dan niet plaatsen van een windmolen door een op te richten project-bv Windpark (een samenwerking tussen de gemeente Groningen en MeerDorpen EnergieCoöperatie (MDEC) corporatie) geeft onzekerheid bij zowel nieuwe als zittende ondernemers van het bedrijventerrein Roodehaan en omgeving. Onduidelijk is de grondafname voor een windmolen op het bedrijventerrein Roodehaan, waardoor er een groter areaal in reservering wordt gehouden dan wellicht noodzakelijk. Hoewel een algemeen vertraging risico deel uitmaakt van de berekening van het algemene weerstandsvermogen van de gemeente, is de uitgifte in deze begroting getemporeerd, de eerste grondverkoop is geprognosticeerd in 2028. Deze temporisatie wordt onderbouwd met een presentatie van Enexis Netbeheer met als titel: “Ontwikkelingen op het laagspanningsstroomnet in de provincie Groningen” van december 2024. Hierin beschrijft Enexis de impact op Groot Verbruikers-Klanten, waarbij ze aangeeft dat de laatste aansluitingen van de huidige aanvragers zal plaats vinden in 2028. Voor de civieltechnische ontwikkelingen op Roodehaan zijn de grote infrastructurele werken afgerond. Slechts een aantal hydrologisch gerelateerde aanpassingen (kavel ophoging, water berging en afvoer), een groenplan en de aanleg van trottoirs en inritten resteert in het woonrijp maken. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd, naargelang een verkoop van een kavel heeft plaats gevonden.

Westpoort Fase 2

Bedrijventerrein Westpoort is een belangrijke werklocatie voor onze stedelijke en regionale economie. De ontwikkeling van Westpoort fase 2 biedt ruimte aan nieuwe bedrijven, uitbreiding van het hoogspanningsstation en inpassing van een toekomstige rondweg richting Hoogkerk.

De grondexploitatie voor Westpoort fase 2 is in 2023 vastgesteld. Het definitief ontwerp (DO) voor Westpoort fase 2 is in 2024 uitgewerkt en wordt in 2025 vastgesteld. Wij verwachten na vaststelling van het DO de werkzaamheden aansluitend uit te voeren.

Vooruitlopend op de grondverkoop aan Google is een deel van de toekomstige rondweg aangelegd. Dit deel fungeert tijdens de huidige bouw van het datacentrum als bouwweg. De benodigde ecologische ontheffingen voor de werkzaamheden voor het bouwrijp maken van de resterende percelen zijn verleend. Tennet is in onderhandeling over de aankoop van het perceel ten oosten van het onlangs gerealiseerde schakelstation Ververlaten. In de onderhandeling word onder andere de geconstateerde bodemvervuiling door Icopal meegenomen. Deze geconstateerde vervuiling en de mogelijke gevolgen zijn een risico voor de mogelijke opbrengsten van de verkoop van dit perceel.

Als onderdeel van Westpoort fase 2 wordt aan de westzijde de ecologische zone Zuidwending aangelegd. Hiervoor worden gesprekken gevoerd met diverse stakeholders. Met inachtneming van en zogenaamde molenbiotoop van de Zuidwendinger molen is met de stichting de Groninger poldermolens en de naastgelegen houtzagerij de Poffert een ontwerp gemaakt voor de realisatie van de toegezegde toegangsweg tot aan de molen. Het ontwerp wordt meegenomen in het definitief ontwerp.

Als gevolg van netcongestie is de kans aanwezig dat potentiële ondernemers terughoudend zijn in de aankoop van grond. Hoewel een algemeen vertraging risico deel uitmaakt van de berekening van het algemene weerstandsvermogen van de gemeente, is het temporiseren van de uitgifte in de begroting op zijn plaats. De grondexploitatie Westpoort fase 2 is met 2 jaar getemporeerd met de eerste grondverkoop geprognosticeerd in 2028. Deze temporisatie wordt onderbouwd met een presentatie van Enexis Netbeheer met als titel:

“Ontwikkelingen op het laagspanningsstroomnet in de provincie Groningen” van december 2024. Hierin beschrijft Enexis de impact op Groot Verbruikers-Klanten, waarbij ze aangeeft dat de laatste aansluitingen van de huidige aanvragers zal plaats vinden in 2028.

Europapark

De bouw van Nijestee complex ‘Voltage met ‘daarin sociale en middenhuur is in volle gang en rond de zomer van 2025 afgerond. De verwachting is dat de grond voor de realisatie van kantorenlocatie ‘Ohm’ in de 1e helft van 2025 wordt verkocht en dan de bouw zal starten.

De aanbesteding voor het verkeersveiliger maken van de Verlengde Lodewijkstraat en de vergroening van de Boumaboulevard is afgerond en wordt in het 1e kwartaal van 2025 gerealiseerd.

De aanbesteding van de herinrichting van de Zuid-oost zijde van de Euroborg is in het 1e kwartaal van 2025 gestart. De werkzaamheden zullen in de zomer van 2025 starten.

Nelf

Het NELF-terrein, in het noorden van de Grunobuurt-noord, is eigendom van de gemeente en vormt het laatste ontwikkelveld in deze gebiedsontwikkeling. Gezien de voortgang in de Grunobuurt-noord en de blijvende woningbehoefte, heeft de gemeente de ontwikkeling van dit terrein opgepakt en is de grondexploitatie in 2024 vastgesteld door de gemeenteraad.

Het afgelopen jaar is een koopovereenkomst verstuurd naar Nijestee voor de aankoop van de gronden voor blok 1A. Hier zullen naar verwachting circa 81 woningen, grotendeels in de sociale huur, door Nijestee gerealiseerd worden. Het saneren en bouwrijp maken van het terrein wordt volop voorbereid. We hopen hiermee in 2025 te kunnen starten. Daarnaast wordt voor blok 2A in samenwerking met Trebbe gestudeerd op een passend ontwerp, zodat met dit blok en met de aanpassing van de openbare ruimte de Grunobuurt afgemaakt kan worden.

Alo-locatie

In juli 2020 heeft de gemeenteraad de grondexploitatie en de bijbehorende ruimtelijke kaders vastgesteld. Na een tender is begin 2021 de ontwikkeling gegund aan MWPO met het winnende plan ‘Holt’. Voor dit plan is op 15 september 2022 een voorontwerp bestemmingsplan openbaar gemaakt, onder Wet ruimtelijke ordening. Op 9 januari 2023 heeft het naastgelegen bedrijf Johnson & Johnson een koopovereenkomst gesloten voor een bedrijfskavel.

Door de uitdagende economische omstandigheden in 2023 is MWPO met de gemeente in overleg getreden over een aangepaste looptijd en fasering van plan Holt. Door de verbeterde economische omstandigheden verwacht MWPO alsnog te kunnen komen tot een haalbaar bouwplan. Eind 2024 is afgesproken om het plan Holt verder uit te werken. Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is echter een nieuwe ruimtelijke procedure noodzakelijk. Na het onherroepelijk worden van het (gewijzigde) omgevingsplan en het sluiten van een ontwikkelovereenkomst kan de realisatie van het plan Holt starten.

Voor de Alo-locatie is een inschatting gemaakt van de mogelijke vertraging als gevolg van netcongestie. Dit is verwerkt in de uitgifteprognose van de grondexploitatie.

Resultaten Slotgecalculeerde projecten

In de categorie Slotgecalculeerde projecten staan projecten die nagenoeg gereed zijn, 95% van de kosten en opbrengsten zijn gemaakt. De verwerking van de resterende 5% geschiedt op basis van aannames. Voor investeringsprojecten geldt dat 95% van de kosten moet zijn gerealiseerd en dat zekerheid is over de definitieve omvang van subsidies. In onderstaande tabel staat de huidige stand van zaken vermeld.

Verloop boekwaarden slotgecalculeerde projecten

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2023	Verschuiving	Kosten	Opbrengsten	Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2024
Piccardthof/Terborglaan	-1.083		-17			-1.100
Helpermaar	-14			-3		-17
De Velden	-5				5	0
Dijkshorn	6		61			67
Hoendiep - uitvaartcentrum	-107		-1			-108
Grote Markt	-319		21	-4		-302
Nesciopark	0	925	396	-1.442	66	-55
KET Bornholmstraat 50	0		3			3
Totaal	-1.522	925	463	-1.449	71	-1.512

Slotcalculatie Nesciopark

Het transferium is in 2015 opgeleverd. Eind 2015 is gestart met het bouwrijp maken van de woon- en bedrijfskavels. Tussen 2018 en 2020 zijn drie van de zes werkkavels verkocht. Tussen 2019 en 2022 zijn alle dertien woonkavels verkocht. In 2024 is het gebied woonrijp opgeleverd. Er resteren nog drie te verkopen werkkavels. Deze kavels zullen vanuit het complex Bouwrijpe Kavels worden verkocht. De grondexploitatie is bij de laatste herziening in 2023 begroot op een nadelig resultaat van € 72.000,- waarbij een verliesvoorziening is getroffen. Deze valt nu vrij bij de jaarrekening 2024. Het project eindigt met een voordelig resultaat van € 66.000,- en deze komt ten gunste van de reserve Grondzaken.

Resultaten Bouwrijpe kavels

De categorie Bouwrijpe kavels betreft gronden die na het afsluiten van een grondexploitatie nog niet verkocht zijn en beschikbaar zijn om te verkopen. Per 31-12-2024 bedraagt de boekwaarde circa 3,60 miljoen euro.

In 2024 zijn de laatste twee kavels aan de Bornholmstraat in erfpacht uitgegeven. Daarnaast is Nesciopark slotgecalculeerd, deze nog te verkopen percelen zijn toegevoegd aan de voorraad bouwrijpe kavels.

Verloop boekwaarden bouwrijpe kavels

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2023	Inbreng	Verschuiving	Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2024	Verlies- voorziening
Zomerlaan	215				215	
Electronstraat/Zilverlaan	55				55	
Vinkhuizen	355				355	
Westerbroek	1.211				1.211	
Euvelgunne	97				97	
Reitdiephaven-Hogeweg	257				257	
Bornholmstraat 50-3	185		-185		0	
Bornholmstraat 50-5	214		-214		0	
Nesciopark	0	1.406			1.406	
Totaal	2.589	1.406	-399		3.596	

Resultaten Nog te ontwikkelen gronden

Het strategische bezit bestaat voornamelijk uit onroerende zaken die aangekocht zijn ten behoeve van (her)ontwikkeling. In de periode tussen aankoop en de start van de (her)ontwikkeling beheren en exploiteren wij de gekochte gronden en bebouwde onroerende zaken. Volgens het BBV dienen gronden in de MVA te worden gewaardeerd tegen (historische) verkrijgingsprijs en bijkomende kosten. Indien sprake is van een

(duurzaam) lagere marktwaarde, dient een voorziening getroffen te worden voor het verschil tussen boekwaarde en die lagere marktwaarde.

In onderstaand tabel staan de gronden in de categorie MVA-Nog te ontwikkelen gronden.

Verloop boekwaarden nog te ontwikkelen gronden

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2023	Aankoop	Verkoop / verschuivingen	Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2024	Verlies- voorziening
Koeriersterweg	1.064				1.064	1.064
Oosterhamrikzone	2.284	321			2.605	244
Roodehaan	1.734				1.734	708
Sontweg/Damsterdiep	11.117				11.117	3.978
Spoorkwartier	17.296	3.000	-1.075		19.221	6.004
Peizerweg e.o.	610	12.000	-610		12.000	0
Grote markt e.o.	6.483				6.483	1.712
Eikenlaan	3.474				3.474	0
Friesestraatweg	648				648	553
Westrand stad Groningen	23.221	273			23.494	6.722
Haren	3.496	368			3.864	0
Ten Boer	2.815	1.620			4.435	444
Hereplein 73	4.370				4.370	3.370
Tromsingel 31-39b (Tromphuys)	3.516				3.516	466
Oliemuldersweg 41	94				94	0
Schuitmakersstraat 17	300				300	0
totaal	82.523	17.582	-1.685		98.420	25.265

Boekwaarde

De boekwaarde op 31-12-2024 bedraagt 98,42 miljoen euro. Dit is een toename ten opzichte van 31-12-2023 van circa 15,90 miljoen euro. De netto boekwaarde (boekwaarde minus voorziening) bedraagt 68,41 miljoen euro. De mutaties hebben betrekking op:

- In de Oosterhamrikzone is een perceel met woning aangekocht met een boekwaarde van circa 300 duizend euro.
- Door de aankoop en op termijn sloop van de opstallen aan de Peizerweg 109 ontstaat er de noodzakelijke ruimte voor de gewenste nieuwe verbindingen vanuit Suikerzijde. Met een boekwaarde van 12 miljoen euro heeft deze aankoop het grootste effect op de totale mutaties. Daarnaast heeft er een verschuiving plaatsgevonden van percelen t.b.v. de ontwikkeling aan de Suikerzijde.
- De Paterswoldseweg 43 is een voormalig fabriekslocatie en valt onder de beoogde ontwikkelingen in het spoorkwartier, deze is in 2024 aangekocht door de gemeente en heeft een boekwaarde van 3,0 miljoen euro.
- Bij het vaststellen van de grondexploitatie NELF-terrein zijn gronden ingebracht en daarmee hier onttrokken, dit betreft een boekwaarde van 1,075 miljoen euro.
- In Leegkerk zijn 3 percelen aangekocht met een gezamenlijke boekwaarde van 273 duizend euro.
- In Haren zijn twee percelen aangekocht met een boekwaarde van in totaal 368 duizend euro.
- In Ten Boer zijn twee percelen aangekocht met een boekwaarde van 1,6 miljoen euro.

Gronden bestemd voor gemeentelijke gebiedsontwikkelingen,

De commissie BBV heeft in de 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken, 2019' een nieuwe categorie gronden opgenomen. Een categorie die in de regel aangeduid wordt met 'Warme gronden'. Onder voorwaarden mag bij de waardering van gronden die zijn verworven met het oog op gebiedsontwikkelingen, maar waarvoor nog geen grondexploitaties is vastgesteld worden uitgegaan van de toekomstige bestemming in plaats van de huidige bestemming.

De grondposities van het Suikerterrein (2009) zijn als gevolg van wijzigingen in het BBV (2016) omgezet naar materiële vaste activa (MVA). In het BBV 2016 was een overgangsbepaling getroffen, daar is voor deze grondpositie gebruik van gemaakt. Daarom heeft een waarde correctie naar huidige bestemming niet plaatsgevonden. Deze overgangsbepaling liep echter af na 31 december 2019. Hiermee werd een risico gelopen dat een forse voorziening zou moeten worden getroffen.

Evenwel voldeed het Suikerterrein aan de geldende voorwaarden om onder de nieuwe categorie 'Warme gronden' te vallen. De gronden werden door een onafhankelijke taxateur gewaardeerd op toekomstige bestemming. De gemeenteraad heeft 14 december 2022 de gebiedsbegroting, van de op 2 maart 2022 opgerichte De Suikerzijde BV, vastgesteld. Hiermee is het label 'warme gronden' vervallen. Van de reeds verworven gronden bleef per 31-12-2022 voor een bedrag van 39,755 miljoen euro op de balans van de gemeente staan. In 2023 is er begonnen met het grondwerk. Hierdoor is er grond voor een totale waarde van 8,567 miljoen euro overgeboekt van gronden gebiedsontwikkeling naar investering in de openbare ruimte (4,656 miljoen euro) en naar voorraad te transformeren kavels (3,911 miljoen euro). De grondwaarde van gronden die toegevoegd worden aan de investeringen in de openbare ruimte hebben betrekking op investeringen door de gemeente in de openbare ruimte (straten, pleinen, paden, parken etc.). De voorraad te transformeren kavels heeft betrekking op gronden die worden verkocht aan de BV voor uit te geven kavels. De resterende gronden staan hierdoor per 31-12-2024 op de balans voor een bedrag van 32,459 miljoen euro.

Gemeente Groningen is voornemens woonschip 'Vrijheid', thans gelegen aan de Energieweg, medio zomer/najaar 2025 te verkopen. Dit schip is in 2024 aangekocht. Het schip moet namelijk wijken voor de nieuwe brugverbinding Suikerzijde. Naast het schip bevat de boekwaarde van circa 1 miljoen euro ook een aangekocht perceel aan de Energieweg.

De getoonde boekwaarde in de kolom verschuivingen zijn de gronden aan de Peizerweg, die voorheen onder de strategische gronden waren vermeld.

Verloop boekwaarden gronden gebiedsontwikkelingen

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2023	Aankoop	Verschuiving/in breng	Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2024	Verlies- voorziening
De Suikerzijde	31.188	1.002	270		32.459	
Stadshavens	11.073				11.073	
Totaal	42.261	1.002	270		43.432	

De gemeenteraad heeft 16 februari 2022 de grondexploitaties Stadshavens 1, van de opgerichte BV Stadshavens, vastgesteld. Van de reeds verworven gronden bleef 31-12-2022 voor een bedrag van 11,073 miljoen euro op de balans van de gemeente staan. In 2023 en 2024 hebben hierop geen mutaties plaatsgevonden. De rente wordt jaarlijks ten laste van de exploitatie genomen zodat de boekwaarde niet oploopt.

Resultaten Niet in exploitatie te nemen eigendommen

De niet in exploitatie te nemen eigendommen zijn gronden waarvoor geen (her)ontwikkeling staat gepland. Dit is een relatief klein complex met een boekwaarde van 166.509 euro.

Resultaten In erfpacht of anderszins uitgegeven eigendommen

In onderstaand overzicht wordt een verloop weergegeven van de boekwaarden van in erfpacht uitgegeven gronden, verdeeld naar gronden waarvoor een jaarlijkse canon wordt betaald en gronden waarvan de jaarlijkse canon voor een bepaalde periode is afgekocht.

De erfpachter kan er voor kiezen om de jaarlijkse erfpachtcanon af te kopen voor de looptijd van de erfpacht. De afkoopsom is dan gelijk aan de boekwaarde van de grond. De afkoopsom wordt in dit geval gestort in de reserve afkoopsommen erfpacht. De rente over de reserve dient ter compensatie van de niet meer ontvangen jaarlijkse erfpachtcanon en is gelijk aan de rente over de boekwaarde van de erfpachtgronden die zijn afgekocht.

Verloop boekwaarden in erfpachtuitgegeven gronden

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2023	Inbreng	Opbrengst	Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2024	Reserve afkoop erfpacht
Erfpacht met jaarlijkse canon	18.078	457	-58		18.478	
Erfpacht met afkoop	13.504			19	13.485	-13.485
Totaal	31.582	458	-58	19	31.962	-13.485

Boekwaarde

De boekwaarde per 31 december 2024 bedraagt 31,96 miljoen euro. In 2024 zijn er drie percelen grond aan de Bornholmstraat in erfpacht uitgegeven. Daarnaast is er bij drie percelen de erfpacht afgekocht. Per saldo is de boekwaarde van de in erfpacht uitgegeven grond hiermee met 380 duizend euro toegenomen.

Resultaten Verhuurde kavels

In tegenstelling tot maatschappelijk vastgoed betreft het een categorie gronden en vastgoed, die verworven zijn, om in de toekomst te ontwikkelen tot een andere bestemming. Tussentijds worden deze gronden en vastgoed voor langere tijd verhuurd of verpacht. Het beleidsmatige uitgangspunt voor deze panden is: 'het op commerciële basis beheren van al dan niet tijdelijke, bij de gemeente in eigendom zijnde, onroerende zaken, met inachtneming van de gewenste bestemmingsflexibiliteit.' Onderstaand overzicht laat het verloop zien van de boekwaarde van de verhuurde kavels verdeeld naar een viertal categorieën.

Verloop boekwaarden verhuurde kavels

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2023	Kosten	Opbrengsten	Afschrijving 2024	Boekwaarde 31-12-2024	Verlies- voorziening
Schoolterreinen	359				359	
Industrieterreinen	641				641	
Diverse terreinen	3.390				3.390	
Diverse gebouwen	5.363			-75	5.288	
Totaal	9.754	0	0	-75	9.679	0

Dit jaar zijn er naast afschrijvingskosten geen veranderingen geweest in boekwaarden van de verhuurde kavels. O.b.v. een geactualiseerde waardebepaling is de verliesvoorziening van de Poelestraat 16-18 komen te vervallen.

Resultaten Voorbereidingskredieten

Voor de (her)ontwikkeling van het strategisch vastgoed stelt de raad voorbereidingskredieten vast. In onderstaand overzicht staan de actuele voorbereidingskredieten weergegeven. Het restant krediet is berekend als krediet minus boekwaarde 31-12-2024 minus geboekte kosten in 2024.

Verloop boekwaarden voorbereidingskredieten

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Krediet	Boekwaarde 31-12-2023	Kosten	Verschuiving	Boekwaarde 31-12-2024	Restant krediet	VVZ
De Nieuwe Held	2.570	1.174	913		2.087	483	2.570
Woltersum dorpsvernieuwing	100	72	-19		53,19	47	100
Sontplein (Arrivalocatie)	1.482	1.111	127		1.238	244	1.482
Spoorkwartier	4.880	2.871	878		3.749	1.131	4.880
Hadera - Raadhuisplein	460	337	55		391	69	460
Travertijnstraat	900	429	190		619	281	900
Haddingestraatgarage	1.090	20	151		171	919	1.090
NELF-terrein	390	315	75	-390	0	0	0
Totaal	11.872	6.329	2.380	-390	8.309	3.173	11.482

- In december 2024 is er ten behoeve van de ontwikkeling van de Haddingestraatgarage voorbereidingskrediet vastgesteld. Om vooruitlopend op het vaststellen van de grondexploitatie de faciliterende werkzaamheden en plankosten te dekken. Voor de Arrivalocatie, de Travertijnstraat en het spoorkwartier zijn in 2024 aanvullende voorbereidingskredieten aangevraagd.
- Hij het vaststellen van de grondexploitatie van het NELF-terrein zijn de gemaakte kosten en opgenomen in de grondexploitatie.
- Op het voorbereidingskrediet van de dorpsvernieuwing in Woltersum is dit jaar een correctie uitgevoerd, dit uit zich in een verlaging van de boekwaarde van dit project. Een deel van de kosten zijn opgenomen in de vastgestelde grondexploitatie van de schoollocatie in Woltersum.

Indien een grondexploitatie na vijf jaar (conform BBV) nog niet is gestart, worden de kosten die in het eerste jaar zijn gemaakt, opgenomen als verliesvoorziening. Omdat de looptijd van de voorbereidingskredieten van het Raadhuisplein en het spoorkwartier langer dan vijf zijn moeten er voor de kosten van het desbetreffende jaar een verliesvoorziening worden getroffen. Mocht de grondexploitatie op een later moment van start gaan, dan worden de kosten vanuit de verliesvoorziening opnieuw opgenomen in de grondexploitatie.

Kwaliteitsverbetering fysieke leefomgeving / kostenverhaal

Op 6 maart 2024 heeft de raad de Nota Kostenverhaal 2024 vastgesteld. Deze nota biedt een transparant kader voor ons kostenverhaal als we bouwplannen van derden faciliteren. Voor de grootschalige ingrepen in het casco van de stad vragen we een vaste financiële bijdrage. Alle partijen, die ervan profiteren, dragen bij. Het grootste deel van het profijt is toe te rekenen aan de huidige inwoners en gebruikers. Dit deel komt voor rekening van de gemeente en eventueel andere overheden. Het restant kan worden toegerekend aan de toekomstige bouwplannen. Voor dit deel vragen wij de initiatiefnemer een bijdrage kwaliteitsverbetering fysieke leefomgeving. In 2024 is er vanuit overeenkomsten met ontwikkelaars hiervoor € 96.427 ontvangen. Dit bedrag wordt bij de jaarrekening 2024 toegevoegd aan de reserve Bovenwijkse Infrastructuur. De middelen in deze reserve worden ingezet als dekking bij nieuwe investeringsvoorstellen.

Onderbouwing van het totale jaarresultaat boekjaar 2024

Het jaarresultaat vanuit het grondbedrijf bedraagt op basis van alle hiervoor genoemde mutaties en verschillen 15,41 miljoen euro voordelig. In onderstaande tabel staan de resultaten weergegeven per programma (een negatief getal betreft een positief resultaat voor de jaarrekening).

Resultaat Grondbedrijf 2024 Soort (Bedragen x 1.000 euro)	Begroot	Totaal werkelijk	Resultaat
Programma 1: Economie en ruimte			
Actualisatie grondexploitatie			
Afgesloten complexen		71	71
Mutatie VVZ Grondexploitatie	-1.450	-2.098	-648
Mutatie VVZ Voorbereidingskrediet en overig	-12	-216	-204
POC-winstneming		2.439	2.439
Verkopen			
Tuingronden/Overig		214	214
Exploitatie			
Grondbedrijf algemeen	-3.125	-551	2.574
Strategische gronden	-129	6.478	6.607
Verhuurde Kavels	-506	-81	425
Erfpacht	105	427	322
Opstal	6	3	-3
Bouwrijpe kavels	-83	-32	51
Niet in exploitatie te nemen gronden	-8	55	63
Diversen			
Verliesvoorziening strategische gronden	0	2.583	2.583
Inbreng gronden erfpacht	0	45	45
Meerstad	0	-37	-37
Hortus/Biotoop	-1.118	-812	306
Kapitaallasten BWV Meerstad	-4.114	-3.460	654
Hergebruik grond	0	-126	-126
NBK Grexen	-400	-364	36
Reserve voorziening bovenwijks	0	34	34
Totaal programma 1	-10.834	4.572	15.406
Programma 2 Wonen			
Exploitatie			
Precario ingebruikgeving Openbare Ruimte	0	8	8
Totaal programma 2	0	8	8
Totaal mutaties Grondbedrijf 2024	-10.834	4.580	15.414

Beschikbare weerstandsvermogen in relatie tot benodigd weerstandsvermogen/risico's

Inleiding

Bij het exploiteren van (bouw)grond gaan niet alleen grote bedragen om, maar er zijn ook risico's aan verbonden. Zeker gelet op de lange looptijden, de soms relatief hoge boekwaarden, geprognosticeerde

omzetten en hoge nog te maken kosten en opbrengsten moet rekening gehouden worden met een reëel bedrijfsrisico. Risico's zijn om deze reden min of meer inherent aan projecten en grondexploitaties. De wijze waarop we met risico's omgaan is vastgelegd in de [Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020](#) (raadsbesluit 22 april 2020). Bij de berekening van het weerstandsvermogen voor de gemeenterekening 2024 worden dezelfde parameters gebruikt als bij de begroting 2025, voor bedrijventerreinen is hier van afgeweken. Dit zijn de volgende parameters:

Risico's	Omschrijving	Grondslag	Parameter	Voorstel
Vertragingsrisico	Dit risico betreft vertraging van het project, ook wel boekwaarde risico genoemd, dat leidt tot renteverlies. Er kunnen verschillende oorzaken ten grondslag liggen aan vertraging (oa. economische ontwikkelingen, onderhandelingen, procedures, netcongestie). Bij dit risico is onderscheid gemaakt in de looptijd van grondexploitaties.	(Boekwaarde + verplichtingen - getroffen verliesvoorziening x economische cyclus) x parameter		De parameter is gelijk aan de parameter rekenrente. Het verwachte rentepercentage voor 2025 is 1,70%.
Grondexploitaties met een resterende looptijd van 5 jaar of korter	Economische cyclus 3 jaren		1,70%	
Grondexploitaties met een resterende looptijd langer dan 5 jaar	Economische cyclus 7 jaren		1,70%	
Strategisch grondbezit	Economische cyclus 3,5 jaren		1,70%	
Uitvoeringsrisico	Dit betreft het risico dat de civiele kosten meer stijgen dan voorzien	Nog te realiseren civiele kosten (BWRM + sloop + saneren) x parameter	2,5%	Gezien relatieve lange doorlooptijden van civiele aanbestedingen en de continue prijsstijgingen van materiaalkosten stellen we voor een parameter van 2,5% te hanteren.
Risico opbrengstenstijging wonen	Dit betreft het risico dat de geraamde grondopbrengsten van woningen niet wordt gerealiseerd.	Nog te realiseren opbrengsten wonen x parameter	1,0%	De vraag naar woningen blijft maar de verkoopbaarheid van nieuwbouw staat onder druk. Inmiddels is een toename zichtbaar in projecten die uit de verkoop worden gehaald of waarvan de verkoop wordt uitgesteld. We stellen voor deze parameter op 1,0% te zetten.
Risico opbrengstenstijging bedrijventerreinen	Dit betreft het risico dat de geraamde grondopbrengsten van bedrijventerreinen niet wordt gerealiseerd.	Nog te realiseren opbrengsten bedrijventerreinen x parameter	1,0%	De vraag naar bedrijventerreinen is op dit moment vrij sterk. Gezien dat Groningen met haar grondprijzen aan de hoge kant zit in de regio en we ook ervaring hebben met een fors lagere vraag, stellen we voor deze parameter op 1,0% te zetten.

Risico kostenstijging	Dit betreft het risico dat de nog te realiseren kosten meer stijgen dan ingeschat.	(Nog te maken kosten - civiele kosten) x parameter	2,0%	De inflatie vanwege hoge energieprijzen en materiaaltekorten leidt tot stijgende bouwkosten. Voor een deel zijn die in de verliesvoorzieningen van de geactualiseerde grondexploitaties verwerkt. Het restant verwachten we met 2,0% kostenstijging in het weerstandsvermogen op te kunnen vangen.
Renterisico	Dit betreft het risico dat de rente meer stijgt dan ingeschat.	(Boekwaarde + nog te realiseren kosten) x parameter	0.5%	De rente over de grondexploitaties wordt bepaald door het gemiddelde werkelijke rentepercentage over alle leningen die voor de verschillende grondexploitaties zijn afgesloten. Tegelijkertijd zijn de kapitaalmarkten in beweging en is de rente op staatsobligaties in korte tijd fors gestegen. Die stijgende rente zal ook invloed hebben op het grondbedrijf. Het is de lange termijn verwachting dat de rente zich zal bewegen richting de 2,5%. In de herziene grondexploitaties werd in 2024 gerekend met een rente van 1,87%, in 2025 met 1,70%. Met een rente van 1,70% in de grondexploitaties vanaf 2025 en de lange termijn ROP verwachting van 1,85%, zou het renterisico in het weerstandsvermogen benaderd kunnen worden met 0,15%. Echter, voorzichtigheidshalve berekenen we het renterisico met 0,5%
Projectspecifieke risico's	Dit betreft risico's die 1. niet vallen onder bovengenoemde categorieën, 2. Projectspecifiek zijn en 3. waarvan de kans van optreden lager is dan 50% en die dan ook niet zijn verwerkt in de grondexploitatie. Het kwantificeren van de risico's vindt plaats op basis van de kans van optreden en de beïnvloedbaarheid van de risico's.	Risicobedrag x parameter		Het kwantificeren van de risico's vindt plaats op basis van de kans van optreden en de beïnvloedbaarheid van de risico's. We adviseren om daarbij de parameters in onderstaande tabel te handhaven.

Beschikbaar weerstandsvermogen

Om risico's te kunnen opvangen is het van belang dat de gemeente over een buffer beschikt van voldoende omvang. Deze buffer bestaat uit het beschikbare gemeentelijke weerstandsvermogen. In de [paragraaf 3 "Weerstandsvermogen en risicobeheersing"](#) wordt uitgebreid ingegaan op deze materie.

Benodigd weerstandsvermogen

Hieronder volgt het benodigd weerstandsvermogen voor de komende jaren.

Prognose benodigd weerstandsvermogen

Benodigd weerstandsvermogen (Bedragen x 1 miljoen euro)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties	20,0	19,0	18,4	18,8	17,4	15,9
2. Nog vast te stellen gemeentelijke grondexploitaties	10,4	10,4	11,2	10,0	10,2	9,3
3.a Meerstad	-	-	-	-	-	-
3.b Meerstad Noord	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
3.c Stadshavens	-	-	-	-	-	-
3.d. De Suikerzijde	-	-	-	-	-	-
4. Strategisch bezit	4,1	4,3	4,6	4,6	4,6	4,6
Totaal	59,5	58,8	59,2	58,5	57,2	54,8

Toelichting

Het benodigde WSV voor grondexploitaties bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties:

Met behulp van de risicoboxenmethode is het benodigde weerstandsvermogen voor deze grondexploitaties bepaald. Hier komt voor de jaarschijf 2025 een benodigd WSV van 20,0 miljoen euro uit;

2. Nog vast te stellen gemeentelijke grondexploitaties:

Op dit moment wordt gewerkt aan een aantal gebiedsontwikkelingen waaronder Stationsgebied en De Nieuwe Held. Naar verwachting worden deze gebiedsontwikkelingen met een vast te stellen grondexploitatie vanaf 2025 aan de raad voorgelegd. Ook hier is met behulp van de risicoboxenmethode het benodigde weerstandsvermogen bepaald;

3. Grondexploitaties die in aparte rechtsvormen zijn/worden ondergebracht:

De gemeente Groningen heeft de gebiedsontwikkelingen Meerstad, De Suikerzijde en Stadshavens ondergebracht in een BV. Uitgangspunt bij gebiedsontwikkelingen die in aparte rechtsvormen zijn ondergebracht is dat de risico's binnen de beschikbare middelen voor de betreffende gebiedsontwikkeling kunnen worden opgevangen. Daarmee hoeft er in beginsel dus geen weerstandsvermogen bij de gemeente te worden aangehouden. Mocht toch blijken dat we eventueel een beroep op het gemeentelijk weerstandsvermogen moeten doen, zullen we de raad daarover zo spoedig mogelijk informeren;

3.b Meerstad Noord:

Op het deelgebied Meerstad Noord zit een aanzienlijke opbrengsttaakstelling. Dit is een opbrengst boven op de agrarische waarde van de grond. Dit risico werd altijd al met het gemeentelijke weerstandsvermogen afgedekt. Op dit moment wordt gewerkt aan de uitwerking van plannen voor een zonnepark. Insteek is dat Meerstad BV als eigenaar van de grond een opbrengst ontvangt voor tijdelijk gebruik.

In het verleden kwam het risico voort uit de opbrengsttaakstelling terwijl er geen programma onder dit deelgebied lag. Met het uitwerken van de plannen voor een zonnepark wordt er weliswaar aan een nieuw programma gewerkt, maar wordt het risico dat deze grondopbrengst niet geheel gerealiseerd gaat worden hoger ingeschat. Dit heeft een tweetal hoofdoorzaken:

- De grondopbrengst Meerstad Noord wordt voorzien in de periode 2035-2039. Het is nu echter nog onduidelijk hoe en wanneer deze grondopbrengsten kunnen worden gerealiseerd. In 2043 wordt de grondexploitatie afgesloten. Er wordt geen waarde toegerekend aan uitgifte van gronden na 2043. In algemene zin geldt: hoe verder in de tijd een opbrengst ligt, hoe groter de onzekerheid en hoe hoger het risico is;
- Het risico op de lange exploitatieperiode gekoppeld aan de relatieve hoge boekwaarde van dit deelplan, betekent ook een (berekening volgens risicoboxenmethode) hoog risicoprofiel van deze grondexploitatie.

De opbrengst vanuit bijvoorbeeld woningbouw kan door het tijdelijk gebruik voor een zonnepark sowieso pas later in de tijd gerealiseerd worden (ook na 2043). Hierdoor neemt de onzekerheid toe. Er is op dit moment nog geen vastgestelde businesscase op basis waarvan de financiële effecten voor Meerstad en de gemeente totaal in beeld zijn gebracht.

In de grondexploitatie komt het risico Meerstad Noord uit op 25,0 miljoen euro. Dit is conform de vorige inschatting. Dit is het gevolg van een rekenkundige benadering; er wordt nu uitgegaan van een lager bedrag aan toekomstige opbrengsten. Dit risico dekken we in tegenstelling tot de rest van Meerstad wel met gemeentelijk weerstandsvermogen af omdat het risicoprofiel van Meerstad dit extra risico op voorhand niet kan opnemen. In november 2024 heeft de raad besloten het voorkeursmodel voor de ontwikkeling van plangebied Meerstad, inclusief Meerstad Noord, verder uit te laten werken en de financiële consequenties in beeld te brengen voor besluitvorming in 2025.

4. Strategisch bezit

Het weerstandsvermogen voor het strategisch bezit is bepaald met behulp van de risicoboxenmethode. Voor de jaarschijf 2025 is een weerstandsvermogen van 4,1 miljoen euro nodig om de risico's te kunnen opvangen.

Risico netcongestie bij gebiedsontwikkelingen

Tennet en Enexis hebben in december 2023 maatregelen afgeroepen ter voorkoming van netcongestie in de regio Groningen. Stroomaansluitingen komen daardoor op sommige locaties later of met minder capaciteit beschikbaar. Deze vertraging speelde eerder alleen bij grootverbruiksaan sluitingen. Inmiddels speelt dit ook bij de kleinverbruiksaan sluitingen. In deze paragraaf beperken wij ons tot de het effect van netcongestie op de lopende grondexploitaties.

Bedrijventerreinen

Bedrijven, die al vóór december 2023 een aansluiting hebben aangevraagd of inmiddels een offerte tot aansluiting hebben ontvangen, worden volgens planning aangesloten. De overige bedrijven staan op een wachtlijst. De verwachting is dat deze bedrijven uiterlijk in 2028 kunnen worden aangesloten. De betreffende klanten van Enexis zijn hierover geïnformeerd.

Als een aansluiting niet tijdig of met onvoldoende capaciteit beschikbaar komt, kan een bedrijf opzoek gaan naar een alternatieve oplossing. Wij merken dat bedrijven zich steeds meer bewust zijn van een (tijdige) aanvraag van hun aansluiting. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft recentelijk onderzoek laten uitvoeren naar oplossingen voor bedrijven. Op basis van praktijkvoorbeelden komen zij tot concrete oplossingen, zoals (opgewekte) elektriciteit opslaan, overstappen op andere energievormen, capaciteitsbeperkend contract, 'cable pooling' of een groepscontract.

Woningbouw

Netcongestie raakt inmiddels ook de kleinverbruikers, waaronder woningen. Enexis werkt ook hier hard aan de verzware van het netwerk. De gemeente versnelt dit proces waar mogelijk door de inzet van zogenaamde bouwteams. Helaas is een (verzware van de) aansluiting niet altijd mogelijk binnen de termijn van 24 weken. Daardoor komen klanten op een wachtlijst te staan. De verwachting is dat bij lopende aanvragen de woningen uiterlijk in 2027 kunnen worden aangesloten. De betreffende klanten van Enexis zijn hierover geïnformeerd. De aansluitingstermijn van toekomstige aanvragen, waaronder ook de aanvragen in lopende gebiedsontwikkelingen, blijft een onzekerheid.

(Mogelijk) nadelige effecten

De investeringen in het netwerk door Enexis worden betaald vanuit de verbruikerstarieven. Het is wettelijk niet toegestaan om dergelijke investeringen ten laste van onze grondexploitaties te brengen. Daarmee zorgt

netcongestie niet direct tot een financieel effect, maar het kan indirect wel leiden tot een vertraging van de uitgifte.

In het uitgiftetempo van de verschillende grondexploitaties is rekening gehouden met de gevolgen van netcongestie, zover als nu bekend. We houden binnen de lopende gebiedsontwikkelingen de actuele situatie in de gaten. Indien nodig nemen we regie op het tempo van het bouwrijp maken of zullen we sturen op de uitgifte aan kopers met (zicht op) een offerte tot aansluiting. Met de huidige gemeentelijk omslagrente en de indexatie kunnen we het financiële effect van een verdere vertraging in de uitgifte, opvangen binnen het beschikbare weerstandsvermogen.

Samenvatting

De inschatting is dat het benodigde weerstandsvermogen zich in de jaren 2025-2030 beweegt in een bandbreedte tussen de 54 en 60 miljoen euro. Dit is jaarlijks gemiddeld circa 3,1 mln. lager dan berekend bij de begroting 2025. Dit wordt door meerdere factoren veroorzaakt: vaststellen grondexploitatie NELF-terrein, vrijval van projectspecifieke risico's Oosterhamrikzone en het slotcalculeren van de grondexploitaite Nesciopark.

Het benodigd weerstandsvermogen voor grondexploitaties is een onderdeel van het totale benodigde weerstandsvermogen van de gemeente Groningen. De uitkomst op dit onderdeel moet dan dus ook altijd worden gezien in relatie tot de overige risico's die de gemeente loopt.

Paragraaf 8: Lokale heffingen

Lokale heffingen betreffen zowel de publiek- als de privaatrechtelijke heffingen. De publiekrechtelijke heffingen worden onderscheiden naar belastingen en rechten:

- Belastingen: de opbrengsten van belastingen komen toe aan de algemene middelen en kunnen vrij worden besteed. Dit zijn onder meer de onroerendezaakbelasting (OZB) en de logiesbelasting. Het criterium kostendekkendheid is hier niet aan de orde;
- Rechten: een recht is een vergoeding voor een concrete prestatie door de gemeente geleverd. De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar: de opbrengsten moeten aangewend worden voor de gerelateerde prestaties. Voorbeelden zijn de afvalstoffenheffing, rioolheffing en de leges burgerzaken. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid.

De privaatrechtelijke heffingen hebben betrekking op tarieven voor economische activiteiten die verricht worden in het algemeen belang.

Hierna geven wij eerst een overzicht van de begrote en gerealiseerde inkomsten per lokale heffing. Vervolgens geven we een toelichting op de woonlasten. Daarna volgt een overzicht van de kostendekkendheid en de toegerekende overhead per heffing. Tot slot geven we een overzicht van de kostendekkendheid van de privaatrechtelijke tarieven.

Voor het beleid ten aanzien van de lokale heffingen verwijzen wij naar de paragraaf lokale heffingen in de gemeentebegroting 2024.

Inkomsten lokale heffingen

In de begroting en rekening geven we jaarlijks een overzicht van de inkomsten van de belastingen, rechten en heffingen. In onderstaande tabel is een samenvatting gegeven van de gerealiseerde inkomsten in 2024 en de oorspronkelijk geraamde inkomsten van 2024 en de actuele begroting 2024 van de gemeente Groningen.

Inkomsten (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2024 (1)	Actuele begroting 2024 (2)	Inkomsten rekening 2024 (3)	Vershil (3-2)
Onroerende zaakbelasting (OZB)	114.580	114.580	114.625	45
Roerende zaakbelasting (RZB)	141	141	135	-6
Logiesbelasting (toeristenbelasting)	2.474	2.474	2.509	35
Reclamebelasting	650	650	650	0
Precariobelasting	1.458	1.458	2.199	741
Parkeerbelasting	19.647	19.248	22.485	3.237
Parkeergelden privaatrechtelijk	11.379	11.801	12.730	929
Leges	22.832	23.606	22.570	-1.036
Afvalstoffenheffing	38.309	43.073	43.292	219
Rioolheffing	22.240	22.271	22.027	-244
Begrafenisrechten	1.830	1.833	1.629	-204
Marktgelden	992	985	922	-64
Havengelden	245	245	249	4
Totaal	236.778	242.366	246.022	3.655

Toelichting op de lokale heffingen

Woonlasten

Om een beeld te geven van de lokale lastendruk in vergelijking met die in andere gemeenten in Nederland maken we gebruik van gegevens uit de publicatie ‘Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2024’ van de stichting COELO. Onderzoeksinstituut COELO, verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, verricht jaarlijks onderzoek naar de gemeentelijke woonlasten in de veertig grootste gemeenten in Nederland. In het overzicht zijn de woonlasten 2023 en 2024 voor een meerpersoonshuishouden in een woning met gemiddelde waarde van de gemeente Groningen afgezet tegen die van het gemiddelde van de G 40.

Woonlasten per jaar	2023		2024	
	Groningen	G 40	Groningen	G 40
Onroerende zaakbelasting	588	375	631	426
Afvalstoffenheffing	375	360	373	349
Rioolheffing	155	194	167	216
Totaal woonlasten	1.118	929	1.171	991
Woonlasten t.o.v. gemiddelde	120%	100%	118%	100%
Stijging woonlasten	5,0%	6,2%	4,7%	6,7%

De woonlasten in Groningen waren in 2024 118% ten opzichte van het gemiddelde van de G40. In 2023 was dit percentage nog 120%. De stijging in de woonlasten is volledig het gevolg van indexatie. De stijging is met 4,7 % lager uitgevallen dan de stijging van het gemiddelde van de G40, dat 6,7% bedraagt. De woonlasten voor huurders daalden met 0,29%.

Lokale heffingen

Schommelingen in de lokale heffingen zijn vooral het gevolg van volume-effecten. Voor meer toelichting over de schommelingen in de lokale heffingen verwijzen wij naar de deelprogramma’s. Voor de belastingen en heffingen met de grootste afwijkingen zijn dat de volgende deelprogramma’s:

- Leges Burgerzaken: [deelprogramma 4.1 Dienstverlening](#)
- Leges Bouwactiviteiten: [deelprogramma 1.3 Wonen](#)
- Precariobelasting: [deelprogramma 2.2 Veiligheid](#)
- Parkeren: [deelprogramma 1.2 Mobiliteit](#)

Kostendekkendheid lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de kostendekkendheid van alle publiekrechtelijke heffingen van de gemeente Groningen.

Kostendekkendheid heffingen publiekrechtelijk (bedragen x 1.000 euro)	Criterium kostendek-kendheid	Inkomsten rekening 2024	Totaal kosten rekening 2024	Totaal overhead 2024	Dekkings-percentage rekening 2024	Dekkings-percentage begroting 2024
Hoofdstuk 1. Algemene Dienstverlening						
I. Afgifte gerelateerd met wettelijk maximum:						
Reisdocumenten		3.113	2.783	403	98%	89%
Verklaring Omtrent Gedrag		42	104	88	22%	24%
Inlichtingen / afschriften BS		155	174	99	57%	50%

Rijbewijzen		875	693	209	97%	89%
Totaal afgifte gerelateerde leges met wettelijk maximum		4.185	3.753	798	92%	83%
II. Afgifte gerelateerd zonder wettelijk maximum:						
Huwelijksvoltrekkingen	Beperkt	279	213	64	101%	100%
Inlichtingen/ Uittreksel BRP		228	238	53	78%	69%
Totaal afgifte gerelateerde leges zonder wettelijk maximum		506	452	117	89%	82%
Totaal afgifte gerelateerde leges		4.691	4.205	914	92%	83%
Naturalisaties		491	518	91	81%	73%
Leges Leegstandswet		30	15	0	200%	115%
Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening.	100%	587	435	151	100%	100%
Leges Ligplaatsvergunning voor woonschepen		7	14	9	31%	27%
Leges Kansspelen		25	20	5	97%	167%
Leges APV - Verkeer		138	148	48	71%	26%
Leges Gehandicapten parkeerkaart		98	180	98	35%	33%
Totaal Algemene Dienstverlening		6.068	5.535	1.316	89%	80%
Hoofdstuk 2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning						
Omgevingsvergunning						
Leges Bouwactiviteiten		15.758	10.098	3.253	118%	115%
Leges vooroverleg IVO Wabo		65	472	72	12%	51%
Leges uitweg / inrit Wabo		21	42	28	29%	36%
Totaal leges Bouwactiviteiten		15.843	10.612	3.352	113%	113%
Leges Aanlegactiviteiten		7	4	1	139%	233%
Leges Handelsreclame		15	5	2	229%	41%
Leges vellen van de houtopstand		101	244	129	27%	20%
Leges Monumenten		15	589	223	2%	8%
Leges Milieubelastende activiteiten		1	29	0	3%	100%
Totaal leges omgevingsvergunning		15.982	11.483	3.708	105%	106%
Totaal Hoofdstuk 1 en Hoofdstuk 2	100%	22.050	17.018	5.023	100%	99%

Kostendekkendheid heffingen publiekrechtelijk (bedragen x 1.000 euro)	Criterium kostendekkendheid	Inkomsten rekening 2024	Totaal kosten rekening 2024	Totaal overhead 2024	Dekkingspercentage rekening 2024	Dekkingspercentage begroting 2024
Hoofdstuk 3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn						
Leges APV - Drank en Horeca	Gefaseerd	129	92	57	87%	100%
Leges Terrasvergunning	Gefaseerd	34	22	11	105%	100%
Leges APV - Prostitutie		23	33	6	59%	136%
Leges Evenementen inclusief diversen muziekvergunningen	Beperkt	185	528	287	23%	20%
Leges Splitsingsvergunning		55	10	0	547%	159%
Leges Huisvestingswet		21	21	0	98%	-

Kamer verhuurvergunning		9	14	0	67%	-
Leges Opkoopbescherming		63	62	0	102%	100%
Leges APV - Winkeltijdenwet	Beperkt	1	2	0	50%	12%
Totaal Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn		520	784	361	45%	45%
Totaal Legesverordening		22.571	17.802	5.384	97%	97%
Overige verordeningen:						
Afalstoffenheffing	100%	43.292	38.779	4.513	100%	100%
Marktgelden	100%	922	864	196	87%	100%
Rioolheffing	100%	22.027	20.713	1.313	100%	100%
Havengelden	100%	249	197	58	98%	100%
Begravenisrechten	100%	1.629	1.542	452	82%	100%
Totaal overige verordeningen		68.118	62.094	6.533	99%	100%
Totaal publiekrechtelijk		90.689	79.896	11.916	99%	99%

Kostendekkendheid privaatrechtelijke tarieven

Onderstaande tabel geeft inzicht in de kostendekkendheid van de privaatrechtelijke tarieven van de gemeente Groningen.

Kostendekkendheid tarieven privaatrechtelijk (Bedragen x 1.000 euro)	Opbrengsten rekening 2024	Totaal kosten rekening 2024	Dekkings- percentage rekening 2024	Dekkings- percentage begroting 2024	Dekkings- percentage rekening 2023
Stadsbeheer - privaatrechtelijke tarieven					
- Inzameling bedrijfsafval	8.896	9.323	95%	107%	96%
- Klein gevaarlijk Afval	942	1.094	86%	103%	99%
- Straatreinigen zakelijk	643	1.018	63%	79%	71%
- Zakelijke werkplaats Stadsbeheer	1.114	1.153	97%	100%	100%
Parkeergelden privaatrechtelijk	12.730	12.580	101%	96%	93%
Kermissen	248	223	111%	111%	121%
Stadsschouwburg/Oosterpoort					
Zakelijke tarieven	514	489	105%	118%	86%
Culturele tarieven	13.913	24.773	56%	49%	52%
Sportaccommodaties, zwembaden en Kardinges					
Totaal lasten incl. kapitaallasten	11.223	32.320	35%	27%	32%
Totaal lasten excl. kapitaallasten	11.223	28.407	40%	31%	37%
<i>Samenstelling sportaccommodaties, zwembaden en Kardinges excl. kapitaallasten:</i>					
Sporthallen	2.194	4.637	47%	38%	48%
Sportparken	2.101	6.221	34%	33%	33%

Gymlokalen	1.045	3.075	34%	23%	33%
Zwembaden	4.145	11.858	35%	25%	32%
IJsbanen	1.737	2.616	66%	54%	54%

Paragraaf 9: Bedrijfsvoering

Zonder bedrijfsvoering geen uitvoering. De ondersteuning staat aan de basis van alle gemeentelijke processen en uitvoering van het coalitieakkoord. Het afgelopen jaar is bedrijfsvoering meer op de agenda komen te staan, echter hier moeten we onverminderd alert op zijn. Stimulansen om de kwaliteit van onze organisatie verder te ontwikkelen of te versnellen zijn essentieel om te kunnen blijven voldoen aan onze gemeentelijke opgaven.

We hebben het afgelopen jaar ingezet op het behalen van de doelen en ambities voor de volgende speerpunten, die we toelichten in deze paragraaf:

- Samenwerken
- Hybride werken
- Effectief werken
- Digitale transformatie, Informatieveiligheid, Outsourcing ICT en Innovatie in administratievoering
- Inkoop
- Strategische HR-agenda
- Rechtmatigheid
- Europese subsidies
- Omgevingswet
- Wettelijke indicatoren

Verder geven we een toelichting op de status en ontwikkeling van de rechtmatigheidsverantwoording, waarbij er ook aandacht is voor frauderisico's en fraudepreventie.

Samenwerken

Hybride Werken

Vanuit Programma Hybride Werken kiest de gemeente Groningen voor hybride werken waarbij thuiswerken binnen bepaalde kaders wordt gefaciliteerd. Naast kader voor minimale aanwezigheid op kantoor is er continu aandacht voor kaders rond functionele relaties tussen groepen medewerkers en fysieke uitvoering en wendbaarheid van de werkomgeving. Hybride werken is hiermee ingebed in de organisatie.

Effectief werken

Digitale Transformatie

We willen de digitale ervaring met onze publieke dienstverlening verbeteren en de drempel verlagen voor de inwoner én ondernemer. Zodat meer inwoners goed geholpen kunnen worden en onze dienstverlening ook iedereen bereikt die het nodig heeft. Dit doen we op basis van de principes uit de Groninger Digitale Ambitie (GDA). Mijn Groningen is hét platform om dat te kunnen bereiken. Inwoners en ondernemers verwachten dat zij digitaal, snel, makkelijk en betrouwbaar zich kunnen identificeren bij en communiceren met de gemeente. Zij verwachten dat de gemeente Groningen open en transparant zijn in haar besluitvorming, welke gegevens zij vastlegt en met wie zij die uitwisselen. Verder verwachten inwoners dat zij zelf regie kunnen voeren over hun eigen gegevens en dat ze deze veilig en betrouwbaar kunnen uitwisselen en wijzigen. De bestaande technische voorzieningen volstaan echter niet langer en worden vervangen: e-Suite wordt PodiumD. Een modern dienstverleningsplatform, waar Mijn Groningen onderdeel van is. Dit doen wij in samenwerking met 19 andere gemeenten, vanuit de vereniging Dimpact waar wij lid van zijn. In 2024 was de ontwikkeling in volle gang, zodat dit nieuwe dienstverleningsplatform vanaf 2025 en verder gefaseerd in productie kan worden genomen. Daarnaast zijn in het kader van de verdere ontwikkeling en modernisering van het ICT-landschap een aantal aanbestedingen afgerond en is gestart met implementatieprojecten van deze nieuwe systemen

(afvalbeheersysteem, financieel/inkoop systeem, archiefsysteem). Het gaat hierbij om verdergaande digitalisering en standaardisering van processen.

Het afgelopen jaar is gestart met opstellen van een visie en kaders die nodig zijn om AI verantwoord te kunnen inzetten. Hierbij is een brede vertegenwoordiging van mensen uit de organisatie betrokken.

Informatieveiligheid

Adequate beveiliging van onze gegevens en bijbehorende systemen is één van onze belangrijkste speerpunten. Dit maakt dat we continu gericht zijn op de vraag: “zijn onze gegevens en systemen voldoende beveiligd?”. Vanuit de gemeentelijke organisatie hebben we een extra inspanning geleverd om ervoor te zorgen dat onze leveranciers de juiste maatregelen treffen met betrekking tot de beveiliging van onze systemen. We volgen daarbij de relevante wet- en regelgeving en investeren in verbeteringen waar nodig. Jaarlijks toetsen we dit onder meer via de landelijke ENSIA-verantwoordingsmethodiek, een onafhankelijke IT-auditor en onze onafhankelijke accountant. Tevens investeren we blijvend in de bewustwording en het kennisniveau van alle medewerkers over informatiebeveiliging. Van de medewerkers heeft 87% het Digitaal Rijbewijs voltooid. 90% loopt op schema om het te voltooien (nieuwe medewerkers hebben 3 maanden de tijd om hun rijbewijs te halen). Daarnaast organiseerden we als gemeente Groningen voor het eerst het event Hack050 met interne en externe deelnemers op 22 oktober 2024, waarbij onder andere ethical hackers opzoek gingen naar nog onbekende kwetsbaarheden.

Outsourcing ICT

De gemeente heeft haar ICT sourcing-strategie herijkt. De twee belangrijkste elementen uit deze herijkte strategie zijn het versterken van de eigen regieafdeling door een aantal regie diensten terug in eigen beheer te nemen en het op langere termijn kiezen voor multisourcing. Dat houdt in dat de totale ICT-diensten worden opgeknipt in kleinere onderdelen en worden ondergebracht bij gespecialiseerde bedrijven voor die specifieke onderdelen, dan wel dat we sommige onderdelen zelf gaan uitvoeren. De gemeente heeft eind 2024 de eerste aanbesteding afgerond. Daarnaast heeft de gemeente in 2024 de ICT Servicedesk en het on-site support terug in eigen beheer genomen.

Innovatie in administratievoering

In 2024 hebben we de aanbesteding voor een nieuw financieel systeem afgerond. We gaan vanaf 2026 werken met het systeem SAP en McCoy als implementatiepartner. Deze keuze komt na een intensief en zorgvuldig voorbereidingstraject. DaFinci verdwijnt in een paar jaar van de markt. Vervanging was dus noodzakelijk.

In de aanbesteding hebben we nadrukkelijk gezocht naar een partner in het begeleiden van de verandering en kennis van het inrichten van financiële systemen voor de overheid. McCoy heeft mooie resultaten neergezet bij onder andere de Universiteit Maastricht en de gemeente Utrecht. We hebben er vertrouwen in dat we samen een goed nieuw financieel systeem gaan invoeren binnen de gemeente Groningen.

Naast de aanbesteding van het financiële systeem zijn we in 2024 gestart met het verdergaand inzetten van automatisering in onze administratieve processen. Resultaten hiervan zijn de inzet van diverse virtuele assistenten binnen het shared service centre, het automatiseren van diverse handelingen binnen de crediteurenadministratie en een start van ondersteuning in ons werk middels een verkenning van de mogelijkheden van kunstmatige intelligentie.

Integriteit

Integriteit gaat over goed ambtenaarschap; in zakelijk en in sociaal opzicht.

Nieuwe beleidsinstrumenten op dit gebied werden in het verslagjaar ontwikkeld en in gebruik genomen:

- Met een nieuw Meldprotocol werd de basis gelegd voor het creëren van centrale en integrale sturings- en verantwoordingsinformatie;

- Nieuwe ‘klokkenluiderswetgeving’ werd vertaald naar de gemeentelijke organisatie;
- De interne regeling voor het melden van ongewenst gedrag werd geactualiseerd in aansluiting op veranderingen in de regeling van de landelijke klachtcommissie ongewenst gedrag voor de decentrale overheid;
- Met de ontwikkeling en vaststelling van de Kadernota Integriteit werd meer samenhang in beleid en een duidelijk en actueel kader gerealiseerd. De Kadernota helpt bovendien te prioriteren in verdere beleidsdoelstellingen met een daaraan gekoppeld uitvoeringsprogramma en actieplan voor de komende jaren.

Er werd meer gecommuniceerd over Integriteit:

- de recent geactualiseerde Gedragscode werd breder onder de aandacht gebracht;
- er kwam een Wegwijzer voor Melders en Klagers, een zogenaamde one-pager op Intranet met alle geldende regelingen, betrokken functionarissen en meldpunten;
- de informatievoorziening op Intranet rond de thema’s sociale veiligheid en ongewenst gedrag werd aangescherpt.

Er werd geïnvesteerd in opleiding en training van interne vertrouwenspersonen.

Binnen het ambtelijk kennis- en adviesplatform werd intensieve samenwerking gerealiseerd tussen Concerncontrol, HRM, OOV, Audit, integriteitsfunctionaris en vertrouwenspersonen, zodat ook aansluiting werd gevonden bij aanpalende beleidsterreinen. Zo was er aandacht voor:

- beleidsontwikkeling op het gebied van sociale veiligheid, diversiteit & inclusie
- het bewust maken van medewerkers van de risico’s van ondermijnende criminaliteit en het vergroten van de weerbaarheid van medewerkers tegen intimidatie, agressie en geweld;
- het genereren van aandacht voor onder meer de screening van nieuwe (tijdelijke) medewerkers en de risico’s van kwetsbare functies en processen en de maatregelen om die in te dammen.

Fraudepreventie

Fraudepreventie gaat over het voorkomen van een opzettelijke handeling waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding door één of meerdere medewerkers, college- en of raadsleden binnen de gemeente Groningen.

Misleiding is bedoeld om (1) een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen, (2) onrechtmatig waarde te onttrekken aan de organisatie of (3) ten behoeve van onrechtmatige verslaggeving.

Het borgen van frauderisicomanagement binnen de Planning & Control-cyclus begint vorm te krijgen. In 2024 is uitvoering gegeven aan de jaarcyclus om opgestelde frauderisicoanalyses op directieniveau te beoordelen op actualiteit en waar nodig bij te stellen. Er gewerkt aan het in kaart brengen en beschrijven van de getroffen beheersmaatregelen. Ook is een vervolgstap gezet om bij verschillende risicoanalyses het effect van de beheersmaatregelen vast te stellen.

De frauderisico’s per directie zijn geconsolideerd tot een gemeente brede frauderisicoanalyse. De voornaamste onderkende frauderisico’s zijn:

- Het risico op het onterecht verkrijgen van loon door een medewerker;
- Het risico op het oneigenlijke gebruik of het delen van (vertrouwelijke) informatie/data;
- Het risico op het bevoordelen van partijen vanwege omkoping of wederdienst.

Het monitoren van de werking van de beheersmaatregelen voor hoge (materiële) risico’s vindt plaats door de uitvoering van (verbijzonderde) interne controle. Uit deze werkzaamheden zijn geen bijzonderheden geconstateerd of mogelijke fraudes gedetecteerd.

Inkoop

In 2024 hebben we vooruitgang geboekt op het gebied van implementatie Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI). We hebben vooral actief ingezet op de MVOI-thema's Klimaat, Milieu, Circulair en Sociaal. Dit komt duidelijk terug in de aanbestedingen zoals drankenvoorziening, akoestische middelen en levering van bomen, heesters en planten. Voorbeelden van actieve inzet op de MVOI thema's is goed te zien bij de drankenvoorziening. In de contractperiode van 8 jaar wordt volop ingezet op een duurzame toekomst. Zo drinken we volledig circulaire koffie: Circle of Beans is de enige koffiebranderij ter wereld die brandstof produceert uit de koffiedroes. Dit bespaart circa 26.794 kilo CO2 per jaar, de auto's rijden op het zelfgemaakte biogas en er zijn geen restproducten (afvalvrij). De leverancier doneert voor iedere liter uit de drankenautomaat een liter schoon drinkwater via Made Blue.

Ook bij akoestische middelen is hoog ingezet op de thema's. De halffabricaten en materialen die gebruikt worden bij een belcel komen zoveel mogelijk van lokale leveranciers, dichtbij de productielocatie in Apeldoorn. Om afval te hergebruiken wordt nieuw vilt gemaakt van afgedankt textiel. De belcellen zijn bovendien modulair en aanpasbaar (circulair). Van elke belcel is een eco-paspoort beschikbaar.

Bomen, heesters en vaste planten (hierna: beplanting) zijn van zichzelf een duurzaam product, wat bijdraagt aan een groene omgeving. Er wordt gestreefd naar zoveel mogelijk biologisch of gifvrij geteelde beplanting. Ook hebben de kwekers oog voor de biodiversiteit en maken (indien mogelijk) gebruik van geëlektrificeerd materieel. Beplanting is een levend product, waardoor het lastig vooraf te prijzen is. Hierom is de aanbesteding volledig gegund op basis van kwaliteit.

Door actief in contact met marktpartijen te komen zijn we onder andere aanwezig op de Noordelijke Promotiedagen. Daar signaleren we waardevolle kansen en markttrends. Daarmee kunnen we gericht vragen naar marktpartijen. Door deze proactieve benadering kunnen we de effecten van de veranderende economie vroegtijdig signaleren en hierop anticiperen.

Binnen onze interne organisatie hebben we ingezet op het vereenvoudigen van de aanbestedingsprocedures. Onder meer door beter leesbare bestekken te ontwikkelen en de aanbestedingen meer toegankelijk te maken voor ondernemers die minder ervaring met aanbestedingen hebben.

Strategische HR-agenda

Arbeidsmarktstrategie

Nadat in 2023 de basis is gelegd voor de arbeidsmarktstrategie, met onder andere het nieuwe Carrière Centrum en onze werkgeverspropositie, lag de focus in 2024 op de optimalisatie van de onderliggende processen en het beleid. We hebben ingezet op behoud van medewerkers, waarbij we enerzijds een boost gaven aan de interne doorstroom & mobiliteit en daarnaast ongewenste uitstroom wilden voorkomen. De verdere uitvoering van de arbeidsmarktstrategie bleef tenslotte onze aandacht vragen. We hebben in dat kader een leidende rol gehad in het opzetten van een regionale samenwerking op het gebied van uitwisseling van personeel, re-integratie, traineeships en wervingscampagnes.

Organisatieontwikkeling

In 2024 is het, door leidinggevendend goed beoordeelde, gemeentelijke leiderschapsprogramma dat in 2023 is gestart voortgezet. Daarnaast zijn we begonnen om de strategische personeelsplanning binnen directies op elkaar af te stemmen. Deze dient als waardevol gereedschap voor de ontwikkeling van onze medewerkers enerzijds en een effectieve arbeidsmarktstrategie anderzijds. Voor de zomer van 2024 is de onderzoeksfase van

de organisatie ontwikkelingsopdracht afgerond middels een rapport met daarin aanbevelingen om een toekomstbestendige organisatie te blijven. In de tweede helft van 2024 is hier een vervolg aan gegeven met het vertalen van deze aanbevelingen naar een programmacontract.

Duurzame inzetbaarheid

We willen graag dat medewerkers duurzaam inzetbaar zijn en blijven voor de interne en externe arbeidsmarkt. Hierbij wordt gewerkt langs drie pijlers: vitaliteit, mobiliteit en leren & ontwikkelen. Organisatie breed is in 2024 onderzoek naar het ziekteverzuim uitgevoerd. De aanbevelingen uit dit onderzoek worden aan de concerndirectie voorgelegd ter nadere uitwerking. Daarnaast is het uitvoeren van een werkbelevingsonderzoek (inclusief werkdruk) aanbesteed, zodat deze in 2025 kan worden uitgezet binnen de organisatie. Er is door een projectgroep nader bezien hoe centraal en per directie invulling kan worden gegeven aan het thema duurzame inzetbaarheid, waarbij per directie de focus kan verschillen.

Diversiteit en inclusie

We willen als werkgever in Groningen een afspiegeling zijn van de samenleving en dat betekent dat we er naar streven een inclusieve werkplek te zijn waar iedereen zich thuis én veilig voelt. Een werkplek waar we elkaar accepteren en respecteren, ongeacht afkomst, geloofsovertuiging, geaardheid of andere diversiteitskenmerken.

In 2024 hebben we het meerjarige Plan van Aanpak Diversiteit & Inclusie vertaald in een Actieplan D&I. Alle directies gaan aan de hand daarvan een uitvoeringsplan (Plan per Directie) opstellen dat bij hun dagelijkse praktijk past. De monitoring van de voortgang wordt via de aangewezen stuurgroep, het bedrijfsvoeringoverleg (BVO), gedaan.

Het Actieplan biedt meer ruimte voor het gericht meten van diversiteit onder de populatie van de gemeentelijke organisatie. Dit gebeurt o.a. op het gebied van geslacht én op het gebied van de culturele/etnische diversiteit. Om daadwerkelijk tot een diverse werkomgeving te kunnen komen, zal de organisatie actief ruimte moeten maken voor mensen met uiteenlopende diversiteitkenmerken. De training onbevooroordeeld selecteren draagt bijvoorbeeld bij aan het terugdringen van gedragingen die hordes opleggen voor de instroom van de voornoemde groep mensen. Sociale en psychologische veiligheid zijn noodzakelijk voor het stimuleren van een inclusieve werkcultuur. Om die redenen zijn er trainingen binnen dit kader over de organisatie uitgerold. In 2024 voor het GMO en sindsdien bij verscheidene directies. Om de thema's sociale en psychologische veiligheid meer gestalte en richting te geven, wordt er gewerkt aan een strategische lijn vanuit o.a. HR strategie & beleid.

Rechtmatigheid

In de financiële verordening heeft de gemeenteraad met het college van burgemeester en wethouders afgesproken dat onrechtmatigheden vanaf € 500.000 (rapporteringsgrens) in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht. In onderstaande toelichting gaan wij in op de bevindingen met betrekking tot het begrotingscriterium, het voorwaarden criterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium.

Begrotingscriterium

Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende (deel)programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft.

Vanuit de financiële verordening dienen wij de afwijkingen vanaf € 500.000 toe te lichten welke niet in de financiële verordening als 'acceptabel / passend binnen het beleid' zijn aangemerkt. Deze afwijkingen zijn niet geconstateerd. Er is 4,309 miljoen aan onrechtmatigheden als acceptabel aangemerkt omdat hier direct gerelateerde baten tegenover staan.

1. Begrotingsrechtmatigheid (bedragen x 1.000 euro)	Fouten	Onduidelijkheden
A. Overschrijding lasten deelprogramma's	1.836	0
B. Overschrijding investeringsbudgetten	2.711	0
C. Ongeautoriseerde reservemutaties	0	0
D. Overige afwijkingen niet tijdig gewijzigd in de begroting/gemeld aan raad	0	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	4.547	0
Op te nemen in rechtmatigheidsverantwoording		
E. Acceptabel deel overschrijdingen A en B volgens financiële verordening (zie bij toelichting baten en lasten)	4.309	0
Resterende begrotingsonrechtmatigheden	238	0
Waarvan toegelicht in paragraaf bedrijfsvoering > € 500.000	0	0

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving, zoals vastgelegd in het normenkader en hebben betrekking op de aspecten recht, hoogte en duur.

2. Rechtmatigheidsbevindingen voorwaardencriterium (bedragen x 1.000 euro)	Fouten	Onduidelijkheden
A. Europese aanbestedingen	3.016	0
Geëxtrapoleerd effect i.v.m. toepassing steekproefmethode	294	0
B. Subsidieverstrekingen	5	209
C. Verstrekte uitkeringen	86	0
D. Sociaal domein	48	9
Totaal onrechtmatigheden voorwaardencriterium	3.449	218

Onderstaand is per bevinding met een omvang boven 500.000 euro aangegeven welke verbeteracties zijn ingezet om bevindingen in de toekomst te voorkomen:

A. Europese Aanbestedingen: Van de 3,31 miljoen euro aan onrechtmatigheden wordt 2,4 miljoen veroorzaakt door een IT-contract. Hierbij heeft er een wezenlijke wijziging plaatsgevonden ten opzichte van het oorspronkelijke contract. De overige onrechtmatigheden betreffen meerdere contracten waarbij de een individuele fout in 2024 onder de 500.000 euro blijft.

Bij alle uitgaven boven de 25.000 euro is de standaard procedure dat er door de budgethouder een inkoopstartformulier wordt ingevuld. Hierdoor wordt de inkoopafdeling voorafgaand ingeschakeld en kan een advies uitbrengen of het type procedure dat gevolgd dient te worden. We brengen dit voortdurend in de organisatie onder de aandacht. Daarnaast monitoren we dit per kwartaal achteraf door middel van een spendanalyse.

Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium

Het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen. In december 2022 is door het College van B&W het nieuwe beleid hierop vastgesteld welke in is gegaan per 1 januari 2023. Er zijn in 2024 geen onrechtmatigheden geconstateerd met betrekking tot dit criterium.

3. Rechtmatigheidsbevindingen misbruik & oneigenlijk gebruik criterium (bedragen x 1.000 euro)	Fouten	Onduidelijkheden
A. Verstrekte uitkeringen	0	0
Totaal rechtmatigheidsfouten M&O criterium:	0	0

A. Verstrekte uitkeringen: Bij M&O gaat het om derden die (bewust of onbewust) misbruik of oneigenlijk gebruik maken van onze (gemeentelijke) regelingen. Bij de verstrekking van bijstand (op grond van o.a. de Participatiewet, IOAW, IOAZ) is in 2024 geconstateerd dat er onrechtmatig uitkeringen zijn verstrekt van in totaal 954 duizend euro. De Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV geeft aan dat als deze onrechtmatige verstrekkingen zijn teruggevorderd dat deze niet als onrechtmatigheid meetellen. Wel dienen deze te worden toegelicht. Verhoudingsgewijs is de het bedrag aan onrechtmatige uitkeringen een klein percentage van het totaal van verstrekte uitkeringen. De onrechtmatigheden in de verstrekkingen komen door bijvoorbeeld het niet (tijdig) opgeven van belastbaar inkomen, het verzwijgen van inkomsten en vermogen, het niet doorgeven van een verhuizing of door het verzwijgen van samenwoning. De signalen over deze onrechtmatigheden komen achteraf bij ons binnen vanuit onder andere het inlichtingenbureau en zijn door ons raadpleegbaar in systemen. Er zijn diverse controlemaatregelen getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik in dit proces tegen te gaan, echter deze bovenstaande oorzaken vallen buiten onze beïnvloeding sfeer. Alle onrechtmatige verstrekkingen zijn teruggevorderd en als zodanig in de jaarrekening verwerkt.

Europese subsidies

De gemeente Groningen nam in 2024 deel aan 11 Europese projecten over onder meer energietransitie, waterstof, mobiliteit, voedseltransitie circulaire economie en participatie. In 2024 hebben we vier projecten afgerond en zes nieuwe projecten toegekend gekregen.

Het samenwerken in Europa is voor de gemeente en de regio belangrijk. Door deelname aan Europese samenwerkingsprojecten, werken we aan onze eigen gemeentelijke ambities. Daarnaast dragen we bij aan uitdagingen die voor heel Europa van belang zijn. We werken intensief samen met de gemeenten Assen, Emmen en Leeuwarden. Gezamenlijk met die partners voeren we het Cities Northern Netherlands Office in Brussel.

Groningen wordt beschouwd als een deskundige en betrouwbare partner in Europese projecten en kent een groot en functioneel netwerk in Europa. Met enige regelmaat wordt Groningen vanuit dit netwerk benaderd voor deelname aan projecten, zo ook in 2024. Onder meer door het ontbreken van de benodigde capaciteit konden we niet op alle verzoeken ingaan.

Omgevingswet

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Voor de gemeente Groningen dienen er onder andere één omgevingsvisie en één omgevingsplan te komen. Daarnaast wordt de reikwijdte van de omgevingsvergunning verbreedt; meer onderwerpen zullen onder de noemer omgevingsvergunning komen te vallen.

Er zal nog een aantal jaren (uiterlijk tot 2032) aan een gemeente dekkend omgevingsplan gewerkt worden. Daarnaast zal de ondersteunende software voor met name het omgevingsplan en de toepasbare regels verder ontwikkeld worden. Het project Implementatie Omgevingswet is per 31-12-2024 geëindigd.

Via de diverse afdelingen blijft er hard aan de verschillende ontwikkelingen binnen het taakveld van de Omgevingswet doorgewerkt worden.

Wettelijke indicatoren

We verantwoorden in dit onderdeel de (wettelijke) indicatoren.

Wettelijke indicator(en)	Behaald 2021	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	1.164	1.243	1.400	1.200	1.494
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	11,8	12,3	13,1	13,1	13,8
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	11,9	12,2	12,7	13,1	13,6
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen)	15,1%	15,2%	15,8%	15,7%	14,5%
Overhead (% van de totale formatie)	10,2%	10,2%	9,8%	9,8%	9,3%

Prestatie-indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
% betalingen binnen wettelijke termijn	94%	94%	91%	93%	93%	96%
% bezwaarprocedures afgehandeld binnen de wettelijke termijn	72%	81%	83%	83%	85%	87%
% bezwaarschriften via informele weg	43%	43%	38%	41%	40%	52%
% oninbare facturen sociale zekerheid (ten opzichte van totale vorderingen)	38%	50%	64%	49%	69%	44%
% oninbare facturen belastingen	0,79%	1,8%	0,5%	0,85%	1,10%	1,13%
% oninbare facturen overig privaatrechtelijk	0,18%	0,47%	0,52%	0,34%	0,18%	0,72%
% duurzame inkoop (aanbestedingen >50.000 euro)	100%	100%	100%	100%	100%	100%
% lokale inkoop (binnen gemeente Groningen) - inkoopwaarde besteed bij leveranciers binnen de gemeente ten opzichte van de totale inkoopwaarde	40,10%	42%	33%	27,1%	45%	35%
% regionale inkoop	55%	59%	53%	51%	60%	55%
Percentage aanbestedingen waarin afspraken worden gemaakt over	35%	23%	26%	29,7%	35%	35%

de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.						
Aantal jaarlijks geregistreerde meldingen over (mogelijke) datalekken	164	148	211	161	n.v.t.	178
Percentage melden (mogelijke) datalekken binnen 72 uur	100%	100%	50%	50%	100%	33% *
Instroom – aantal medewerkers in dienst	225	360	461	501	n.v.t.	536
Uitstroom – aantal medewerkers uit dienst	214	220	246	269	n.v.t.	303
Uitgaven persoonlijke ontwikkeling per medewerker x 1 euro	776	1.232	1.063	1.236	1.252	1.329
Ziekteverzuim	6,01%	5,8%	6,9%	6,97%	6,0%	6,62%
Meldingsfrequentie verzuim	0,62	0,66	1,03	0,93	0,9	0,97
Aantal stagiairs en trainees	223	198	254	275	200	231
Interne mobiliteit - % medewerkers dat veranderd is van functie of afdeling ten opzichte van het totaal aantal medewerkers aan het begin van het jaar	2,9%	2,8%	3,0%	3,4%	n.v.t.	9,3%
Aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt geplaatst in een afspraakbaan	3	17	14	9	10	8
% vrouwen in leidinggevende posities	39,74%	38%	36,7%	37%	n.v.t.	39%
% medewerkers onder 35 jaar	12,74%	15,7%	17,15%	18,7%	n.v.t.	22,1%

* 178 beveiligingsincidenten zijn onderzocht. 173 daarvan waren daadwerkelijk datalekken, waarvan er 5 en nog 1 uit 2023 zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens door het Privacyteam. Zes daarvan zijn niet binnen de wettelijke 72 uur na ontdekking gemeld, derhalve een score van 40%. Eigenlijk was de score voor 2023 derhalve 33% in plaats van 50%, maar is nu dus meegerekend in de score voor 2024 (2 van de 6 in 2024 aan de AP gemelde datalekken = 33%).

Paragraaf 10: Openbaarheidsparaagraaf (Wet open overheid)

Op 1 mei 2022 is de Wet Open overheid (Woo) in werking getreden. In artikel 3.5 (de Openbaarheidsparaagraaf) van de Woo is voorgeschreven dat gemeenten in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Deze begroting en jaarlijkse verantwoording vloeien voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Daarnaast dient de openbaarheidsparaagraaf Woo in de begroting en jaarrekening te worden opgenomen via een afzonderlijke paraagraaf. Met deze paraagraaf voldoen we aan de wettelijke voorschriften.

We zijn bezig met de implementatie van de actieve openbaarmaking. De in de Woo genoemde informatiecategorieën worden gefaseerd openbaar gemaakt. De eerste 4 van de hieronder genoemde categorieën maken we reeds openbaar. De overige worden reeds deels openbaargemaakt en/of volgen in de komende jaren. Hierbij houden we de voor het Rijk vastgestelde planning aan.

1. Wet- en regelgeving
2. Organisatie- en werkwijze
3. Bereikbaarheidsgegevens
4. Raadsstukken
5. Agenda's en besluitenlijsten van het college van B&W
6. Adviezen
7. Convenanten
8. Jaarplannen- en jaarverslagen
9. Woo-verzoek en Woo-besluiten
10. Onderzoeken
11. Beschikkingen
12. Klachtoordelen

Sinds 2023 wordt voor de passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek) gewerkt met een centraal Woo-team bij de afdeling Juridische Zaken en Woo-coördinatoren per directie. De gemiddelde doorlooptijden zijn verkort en er is meer grip en zicht op de Woo-verzoeken. In 2024 zijn 136 verzoeken om openbaarmaking ingediend. Er zijn 129 zaken in 2024 afgehandeld. De Woo-verzoeken, Woo-besluiten en bijbehorende documenten zijn openbaargemaakt op de website van de gemeente. Niet alle ingediende Woo-verzoeken zijn daar vermeld. Indien bijvoorbeeld een verzoek als informatieverzoek wordt afgehandeld wordt de reactie op het informatieverzoek niet geplaatst op de website. De onderwerpen waarover Woo-verzoeken zijn ingediend in 2024 zijn divers. De meeste Woo-verzoeken waren voor de directie Stadsontwikkeling, deze directie heeft circa 65 Woo-verzoeken ontvangen.

Indicatoren

Programma 1: Economie en Ruimte

1 Economie en Ruimte

Doelen

1.1 Economie en werkgelegenheid

Het creëren en behouden van werkgelegenheid

Het faciliteren van toekomstbestendige economische groei

Het behouden en versterken van de economische aantrekkelijkheid van onze gemeente

1.2 Mobiliteit

Wij stimuleren lopen, fietsen en het openbaar vervoer

Wij willen dat Groningen voor iedereen goed bereikbaar is en blijft op een zo veilige en duurzame manier

Wij geven voorrang aan innovatieve en schone vormen van personen- en goederenvervoer waarmee de CO₂-uitstoot verminderd wordt

1.3 Wonen

We willen een ongedeelde gemeente zijn, waarbij iedereen een plek kan vinden

We willen dat voldoende en betaalbare woningen worden gerealiseerd en behouden blijven

We hebben extra aandacht voor de woonbehoeften van ouderen, kwetsbare groepen en groepen met een alternatieve woonwens

We bouwen woningen met aandacht voor kwaliteit van de woon- en leefomgeving

We willen dat woningen duurzaam worden gerealiseerd in een klimaatbestendige woonomgeving

Deelprogramma 1.1: Economie en werkgelegenheid

Doelen Deelprogramma 1.1: Economie en werkgelegenheid

Doel 1: Het creëren en behouden van werkgelegenheid

Effectindicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Totaal aantal arbeidsplaatsen in gemeente Groningen	170.610	175.849	181.120	176.850
Ontwikkeling aantal banen in de energie sector	2.164	2.406	2.436	2.652
Ontwikkeling aantal banen in de ICT sector (digitale economie)	9.010	9.558	9.465	9.576
Ontwikkeling aantal banen in Life science & Health (gezondheidseconomie)	29.503	29.571	30.230	29.973
Ontwikkeling aantal banen in de creatieve industrie	7.087	7.382	7.707	7.277

Bron:

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:

Bron

Totaal aantal arbeidsplaatsen in gemeente Groningen (peildatum 1 april) Toelichting: Behaalde resultaten 2022 en 2023 zijn aangepast conform meest recente publicatie werkgelegenheidscijfers door OIS ¹ . Ook de beoogde cijfers van 2024 zijn aangepast conform de begroting 2025 ² . De raad is eerder middels een 'Erratum ontwerpbegroting 2025 gemeente Groningen' op de hoogte gesteld van een fout in de eerdere prognose. Het totale aantal arbeidsplaatsen in 2024 is lager uitgevallen dan in eerste instantie beoogd, maar volgt de landelijke trend voorspeld door het UWV ³ . Één van de voornaamste redenen hiervoor is het vertrek van een grote zakelijke dienstverlener, i.v.m. centralisatie van de activiteiten.	Vestigingenregister gemeente Groningen
Ontwikkeling aantal banen in de energie sector (peildatum 1 april)	Vestigingenregister gemeente Groningen (Amyyon)
Ontwikkeling aantal banen in de ICT sector (digitale economie) (peildatum 1 april)	Vestigingenregister gemeente Groningen (Amyyon)
Ontwikkeling aantal banen in Life science & Health (gezondheidseconomie) (peildatum 1 april)	Vestigingenregister gemeente Groningen (Amyyon)
Ontwikkeling aantal banen in de creatieve industrie (peildatum 1 april) Toelichting: Het aantal banen in de creatieve industrie toont een afname van -1,4%. Dit heeft onder anderen te maken met het vertrek van enkele grotere werkgevers.	Vestigingenregister gemeente Groningen

¹ <https://publicaties.oisgroningen.nl/werkgelegenheid-en-bedrijvendynamiek-in-de-gemeente-groningen-2023-2024>

² <https://groningen.begroting-2025.nl/p42418/deelprogramma-1-1-economie-en-werkgelegenheid>

³ <https://www.uwv.nl/nl/nieuws/uwv-arbeidsmarktprognose-2024-2025-stabiele-maar-beperkte-banengroei>

Doel 2: Faciliteren van toekomstbestendige economische groei

Effectindicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Totaal aantal arbeidsplaatsen in gemeente Groningen	170.610	175.849	181.120	176.850
- waarvan aantal banen op kantoorlocaties	35.875	37.842	38.854	37.635
- waarvan aantal banen op bedrijventerreinen	29.945	31.271	32.316	30.764
- waarvan aantal banen in de binnenstad	26.970	27.399	28.112	27.871
- waarvan aantal banen in kennisgebied	22.257	22.038	23.316	22.285
- waarvan aantal banen in gemengd gebied	1.808	1.782	1.875	1.877
- waarvan aantal banen in overige gebieden	53.755	55.517	56.647	56.418

Toelichting en bron:

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Totaal aantal arbeidsplaatsen in gemeente Groningen (peildatum 1 april) Toelichting: Behaalde resultaten 2022 en 2023 zijn aangepast conform meest recente publicatie werkgelegenheidscijfers door OIS ⁴ . Ook de beoogde cijfers van 2024 zijn aangepast conform de begroting 2025 ⁵ . De raad is eerder middels een 'Erratum ontwerpbegroting 2025 gemeente Groningen' op de hoogte gesteld van een fout in de eerdere prognose.	Vestigingenregister gemeente Groningen (Amyyon)

¹ <https://publicaties.oisgroningen.nl/werkgelegenheid-en-bedrijvendynamiek-in-de-gemeente-groningen-2023-2024>

² <https://publicaties.oisgroningen.nl/werkgelegenheid-en-bedrijvendynamiek-in-de-gemeente-groningen-2023-2024>

³ <https://publicaties.oisgroningen.nl/werkgelegenheid-en-bedrijvendynamiek-in-de-gemeente-groningen-2023-2024>

⁴ <https://publicaties.oisgroningen.nl/werkgelegenheid-en-bedrijvendynamiek-in-de-gemeente-groningen-2023-2024>

⁵ <https://groningen.begroting-2025.nl/p42418/deelprogramma-1-1-economie-en-werkgelegenheid>

Het totale aantal arbeidsplaatsen in 2024 is lager uitgevallen dan in eerste instantie beoogd, maar volgt de landelijke trend voorspeld door het UWV⁶. Één van de voornaamste redenen hiervoor is het vertrek van een grote zakelijke dienstverlener, i.v.m. centralisatie van de activiteiten.

⁴ <https://publicaties.oisgroningen.nl/werkgelegenheid-en-bedrijvendynamiek-in-de-gemeente-groningen-2023-2024>

⁵ <https://groningen.begroting-2025.nl/p42418/deelprogramma-1-1-economie-en-werkgelegenheid>

⁶ <https://www.uwv.nl/nl/nieuws/uwv-arbeidsmarktprognose-2024-2025-stabiele-maar-beperkte-banengroei>

Doel 3: Behouden en versterken van de economische aantrekkelijkheid van onze gemeente

Effectindicator(en)	Behaald 2021	Behaald 20 22	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Aantal toeristische overnachtingen	403.240 (2020)	429.900 (2021)	631.900 (2022)	750.000	701.100 (2023)
Bruto vloeroppervlak bedrijfsruimte in m ²	1.606.953	1.621.094	1.734.730	1.800.000	1.723.691
Bruto vloeroppervlak kantoorruimte in m ²	1.165.132	1.160.207	1.160.674	1.160.000	1.166.951
Leegstaand bruto vloeroppervlak bedrijfsruimte in %	2,5%	1.46%	2.2%	2.8%	2.31%
Leegstaand bruto vloeroppervlak kantoorruimte in %	4.46%	3.49%	3.9%	4.2%	5.31%
Winkelvloeroppervlakte detailhandel in m ²	459.279	456.090	450.280	465.000	439.765
Winkelvloeroppervlakte horeca in m ²	72.296	75.675	75.373	80.000	75.684
Winkelvloeroppervlakte diensten in m ²	28.742	29.336	29.960	35.000	30.432
Leegstaand winkelvloeroppervlak commerciële verkooppunten in %	6.5%	3.1%	3.3%	4.5%	4.52%

Toelichting en bron:

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Aantal toeristische overnachtingen Toelichting: De markt voor toeristische overnachtingen is weer aangetrokken naar het niveau van voor Corona. De cijfers zijn gebaseerd op de toeristenbelasting en exclusief particulier verhuur zoals AirBNB.	Registratie belastingen (Gouw). In beheer bij het NBK
Bruto vloeroppervlak bedrijfsruimte in m2 (peildatum 1 januari 2025) Bruto vloeroppervlak kantoorruimte in m2 (peildatum 1 januari 2025) Toelichting: Zowel bij de markt voor bedrijfsruimte als bij kantoorruimte blijft de markt redelijk stabiel. Er zijn het afgelopen jaar geen grote nieuwe bouwprojecten of uitgifte van grond geweest.	Vastgoedmonitor
Leegstaand bruto vloeroppervlak bedrijfsruimte in % (peildatum 1 januari 2025) Leegstaand bruto vloeroppervlak kantoorruimte in % (peildatum 1 januari 2025) Toelichting: Er blijft onverminderd weinig ruimte op de bedrijfsruimtemarkt. De leegstand loopt minimaal op naar 2.31% wat nog altijd ruim onder de frictieleegstand ligt van 5%. Bij de markt voor kantoorruimte zitten we een stuk ruimer en sinds jaren weer boven de frictieleegstand. Dit houdt in dat we nu genoeg ruimte in de aanbidding hebben voor bedrijven om zich te bewegen in de markt.	Vastgoedmonitor
Winkelvloeroppervlakte detailhandel in m2 (peildatum 1 januari 2025)	Locatus retail data

⁶ <https://www.uwv.nl/nl/nieuws/uwv-arbeidsmarktprognose-2024-2025-stabiele-maar-beperkte-banengroei>

Toelichting: Dit is het zesde jaar op rij waarin we een afname zien van het aantal zaken in deze categorie. Sinds 2022 neemt het aanbod in vloeroppervlak ook af en die trend zet ook dit jaar door.	
Winkelvloeroppervlakte horeca in m2 (peildatum 1 januari 2025) Toelichting: Voor het derde jaar op rij zien we geen grote ontwikkelingen in de markt voor horeca ruimte, ook het aantal zaken is nagenoeg hetzelfde gebleven.	Locatus retail data
Winkelvloeroppervlakte diensten in m2 (peildatum 1 januari 2025) Toelichting: De gestage stijging zet ook dit jaar door. Onder diensten vallen oa kappers of kledingreparatie.	Locatus retail data
Leegstaand winkelvloeroppervlak commerciële verkooppunten in % (peildatum 1 januari 2025) Toelichting: De leegstand loopt op naar 4.5% maar zit daarmee nog wel onder de frictieleegstand van 5%. Dit jaar zien we vooral de m2 langdurige leegstand oplopen, oftewel panden die voor langere tijd leeg staan.	Locatus retail data

Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicator(en) meten de voortgang van de [resultaten zoals opgenomen in de activiteitentabel](#). De activiteiten en resultaten zijn opgesteld aan de hand van de beleidsvelden economische ontwikkeling, ruimtelijk-economische ontwikkeling, grondzaken en overige economie.

Prestatie-indicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Aantal uitgevoerde bedrijfsbezoeken	510	590	>580	605
Aantal adviesgesprekken horeca	750	1.000	>1.100	800
Aantal projecten ondersteund	102	106	>100	131
Aantal bedrijven geparticipeerd in door ons opgezette activiteiten	265	350	>300	735

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Aantal uitgevoerde bedrijfsbezoeken Aantal adviesgesprekken horeca Toelichting: In de vorige jaarrekening hebben we de verwachting uitgesproken dat de vrijstelling van de exploitatievergunningplicht geschrapt zou worden in 2024. Dat is uiteindelijk 1 januari 2025 geworden. De verwachting dat het aantal contacten met horecabedrijven in 2024 zou toenemen, is daarom niet uitgekomen. Voor 2025 verwachten we dan toch wat meer contacten vanwege de herinvoering van de exploitatievergunningplicht.	Amyon
Aantal projecten ondersteund Aantal bedrijven geparticipeerd in door ons opgezette activiteiten Toelichting: Het gemiddeld aantal participerende bedrijven in de opgezette activiteiten zijn hoger dan de voorgaande jaren.	DaFinci

Deelprogramma 1.2: Mobiliteit

Doelen Deelprogramma 1.2: Mobiliteit

Doel 1: Wij stimuleren lopen, fietsen en het openbaar vervoer.

Effectindicator(en)	Behaald 2021	Behaald 2023	Beoogd 2025	Behaald 2024
Vervoerswijzekeuze (modal split) binnen Groningen*:				
• Aandeel voetganger	33,4%	31,6%	30%	-
• Aandeel fiets	42,8%	46,5%	48%	-
• Aandeel openbaar vervoer	1,1%	2,4%	3%	-
• Aandeel auto	22,7%	19,5%	19%	-
Vervoerswijzekeuze (modal split) van en naar Groningen*:				
• Aandeel voetganger	-	-	2%	-
• Aandeel fiets	8,0%	7,4%	10%	-
• Aandeel openbaar vervoer	13,6%	19,8%	20%	-
• Aandeel auto	72,2%	67,4%	68%	-

Toelichting en bron:

Vervoerswijzekeuze (modal split) binnen, van en naar Groningen: De cijfers die betrekking hebben op het aandeel verplaatsingen binnen de gemeente Groningen en van en naar de gemeente Groningen ontvangen we tweejaarlijks van het CBS. Overigens is de optelsom van het aandeel verplaatsingen geen 100%, omdat een beperkt deel van de verplaatsingen onder de categorie 'overig' valt.

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Vervoerswijzekeuze (modal split) binnen Groningen*:	CBS - Onderweg in Nederland (ODiN).
Vervoerswijzekeuze (modal split) van en naar Groningen*:	CBS - Onderweg in Nederland (ODiN).

Doel 2: Wij willen dat Groningen voor iedereen goed bereikbaar is en blijft op een zo veilige en duurzame manier.

Doel 3: Wij geven voorrang aan innovatieve en schone vormen van personen- en goederenvervoer waarmee de CO₂-uitstoot verminderd wordt.

Effectindicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Maximum aantal verkeersslachtoffers (doden en gewonden) in Groningen	430	463	290	447
Aandeel schone voertuigen in het wagenpark:				
• Gemeentelijk wagenpark	21%	24%	25%	25%
• Stedelijke logistiek binnenstad	-	18%	17%	-

Toelichting en bron:

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Maximum aantal verkeersslachtoffers (doden en gewonden) in Groningen	Bliq rapportage gemaakt door

	het bedrijf Via (ViaStat)
Aandeel schone voertuigen in het wagenpark:	Eigen registratie medewerkers
- Gemeentelijk wagenpark - Stedelijke logistiek binnenstad	

Maximum aantal verkeersslachtoffers (doden en gewonden) in Groningen: De indicator voor het aantal verkeersslachtoffers betreft het totale aantal verkeersslachtoffers dat gevallen is op de gemeentelijke wegen.

De toename van het aantal verkeersslachtoffers betreft vooral (brom)fietzers. Ongeveer twee derde van alle (brom)fietsslachtoffers in onze gemeente valt op wegen met een maximumsnelheid van 50 km/uur. De kans op een ongeval en de ernst van het letsel neemt significant af bij een snelheid van 30 km/uur in plaats van 50 km/uur. Daarom zijn snelheidsremmende maatregelen op 50 km/uur-wegen en het terugdringen van de maximumsnelheid naar 30 km/uur effectieve manieren om de verkeersveiligheid te verbeteren. Vanuit de Uitvoeringsprogramma's Doorwaadbare Stad en Lopen, Fietsen en Verkeersveiligheid werken we daar voortvarend aan.

Aandeel schone voertuigen in het wagenpark: Het aandeel schone voertuigen in het gemeentelijk wagenpark heeft betrekking op alle emissievrije voertuigen (personenauto, bestelauto en vrachtwagen), niet op de machines.

Op dit moment weten we nog niet wat het exacte aandeel schone bedrijfs- en vrachtauto's is dat in de binnenstad rijdt. In het verleden is de indicator gebaseerd op het aantal verleende ontheffingen voor de venstertijden; op basis daarvan werd dan een inschatting gemaakt van het aantal uitstootvrije voertuigen in de binnenstad. Omdat dit percentage bij nader inzien te weinig inzicht geeft, is ervoor gekozen deze indicator niet weer te geven voor 2024. Met de handhaving van de venstertijden én de zero emissiezone in 2025 door middel van ANPR-camera's is de verwachting dat we een veel beter inzicht krijgen in het aandeel schone logistieke voertuigen in de binnenstad.

Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicator(en) meten de voortgang van de [resultaten zoals opgenomen in de activiteitentabel](#). De activiteiten en resultaten zijn opgesteld aan de hand van de onderstaande beleidsvelden (dikgedrukt in de tabel).

Prestatie-indicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Slim en Duurzaam				
CO ₂ -uitstoot per reizigerskilometer bus in gram per reizigerskilometer	14,2	33,1	1	-
Aantal openbare laadpunten voor elektrische/waterstof voertuigen				
• Op straat en P+R	740	750	930	930
• In gemeentelijke parkeergarages	68	91	112	112
Aantal spitsmijdingen per dag	5.473	-	5.000	2.282
Vervoerswijzen				
Tevredenheidscijfer voor fietsen in Groningen	7,1	7,1	7,5	7,1
Betrouwbaarheid van het openbaar vervoer in Groningen	>65%	87,9	≥ 60%	-
Effect op de directe omgeving				
Bezetting van de P+R terreinen in Groningen:				
• Autoparkeerplaatsen	54%	57%	64%	62%

• Fietsparkeervoorzieningen	83%	89%	71%	96%
Tevredenheidscijfer parkeergarages Groningen	-	7,9	-	-
Aantal kilometers 50 km/uur-weg gewijzigd in 30 km/uur	0	0,5	2	6,8

Toelichting en bron

Aantal spitsmijdingen per dag: Het aantal spitsmijdingen per dag in 2024 lag veel lager dan was beoogd. Grotendeels werd dit veroorzaakt doordat het beoogde aantal spitsmijdingen voor 2024 was gebaseerd op het behaalde aantal uit 2022 ten tijde van Operatie Julianaplein. Ondanks de verkeershinder tijdens Operatie Ring Zuid was de situatie in 2024 echter heel anders dan in 2022. Zo werd er (veel) minder thuisgewerkt en was de verkeersafwikkeling en doorstroming bovendien veel beter. Onder meer het Vrijheidsplein was in 2024 al gereed. Daardoor bleef het aantal spitsmijdingen beperkt.

Tevredenheidscijfer parkeergarages Groningen

We onderzoeken tweejaarlijks de tevredenheid van de parkeergarages in Groningen. Daarom is er geen waarde ingevuld bij behaald 2024.

Aantal kilometers 50 km/uur-weg gewijzigd in 30 km/uur: In 2023 is de Peizerweg tussen de spoorwegovergang en de Paterswoldseweg heringericht; de bebording '30 km/uur' dient echter nog te worden geplaatst. Op de Ter Borchlaan, de wegen in het Stadspark, een gedeelte van de Vestdijklaan en de parallelweg van de Friesestraatweg in Slaperstil is de maximumsnelheid teruggebracht van 50 naar 30 km/uur.

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
CO2-uitstoot per reizigerskilometer bus in gram per reizigerskilometer	Registratie OV-bureau
Aantal openbare laadpunten voor elektrische/waterstof voertuigen	Registratiesysteem stadsingenieurs (Relatics)
• Op straat en P+R	
• In gemeentelijke parkeergarages	
Aantal spitsmijdingen per dag	Registratiesysteem van Groningen Bereikbaar
Vervoerswijzen	CBS - Onderweg in Nederland (ODiN).
Tevredenheidscijfer voor fietsen in Groningen	OIS enquête Inwonerspanel Groningen Gehoord (tweejaarlijks)
Betrouwbaarheid van het openbaar vervoer in Groningen	Registratie OV-bureau
Bezetting van de P+R terreinen in Groningen	OIS onderzoek bezetting P+R
Tevredenheidscijfer parkeergarages Groningen	Enquête van een onderzoeksbureau
Aantal kilometers 50 km/uur-weg gewijzigd in 30 km/uur	Eigen registratie medewerkers

Deelprogramma 1.3: Wonen

Doelen Deelprogramma 1.3: Wonen

Doel 1: We willen een ongedeelde gemeente zijn, waarbij iedereen een plek kan vinden;

Doel 2: We willen dat voldoende en betaalbare woningen worden gerealiseerd en behouden blijven;

Doel 3: We hebben extra aandacht voor de woonbehoeften van ouderen, kwetsbare groepen en groepen met een alternatieve woonwens;

Doel 4: We bouwen woningen met aandacht voor kwaliteit van de woon- en leefomgeving;

Doel 5: We willen dat woningen duurzaam worden gerealiseerd in een klimaatbestendige woonomgeving.

Effectindicator(en)	Behaald 2023	Beoogd 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Opgeleverde aantal nieuwbouwwoningen	1.183	1.600	1.400	629
Ontwikkeling totale woningvoorraad (netto)	1.471	2.000	1.900	915
Netto toevoeging sociale huur	25	200 - 240	200-240	-272
Zoektijden sociale huurwoning	2,9 jaar	2 jaar	2 jaar	3,1 jaar
Percentage huishoudens tevreden over de prijs-kwaliteitsverhouding van de woning (incl. g/w/e)	-	-	65%	62%
Tevredenheidscijfer kwaliteit woning	-	-	7,7	7,5
Gemiddelde energie-index woningen	1,40	1,45	1,3	-
Percentage woningen met zonnepanelen.	32%	31%	34%	28%
Totale CO2-uitstoot woningen (kg).	289.000.000	273.000.000	251.000.000	233.900.000

Toelichting en bron:

De woningvoorraad is in 2024 gegroeid met 915 zelfstandige woningen. Onzelfstandige woningen tellen hierbij niet mee. Indien deze zouden worden meegenomen gaat het om een groei van 1305 wooneenheden. De ontwikkeling is de uitkomst van 629 nieuwbouwwoningen en 1030 andere toevoegingen, er zijn 358 woningen gesloopt en 390 woningen onttrokken.

Onderdeel van de gesloopte woningen is een flat van Lefier aan de Van Heemskerkstraat. Deze flat wordt geheel 'gestript' en weer opgebouwd. Hierdoor zijn er afgelopen jaar 229 woningen onttrokken/gesloopt welke binnenkort weer toegevoegd worden.

Wat betreft sociale huur: In 2024 hebben de woningcorporaties 195 zelfstandige huurwoningen gebouwd. Ook zijn er 401 onzelfstandige wooneenheden gerealiseerd op Zernike Campus, welke geschikt zijn voor dubbele bewoning in piekperiodes (dan 802). Ook hebben de corporaties 109 woningen verkocht en 358 woningen gesloopt (waaronder bovengenoemde flat). Daarmee is de sociale huurvoorraad van de woningcorporaties in 2024 afgenomen met 272 woningen. Wanneer we rekenen in wooneenheden (dus inclusief onzelfstandige woningen) gaat het om een toename van 128 wooneenheden. De nieuwbouw is gerealiseerd in onder andere de De Wijert, Lewenborg en in Haren. De start van verschillende sloopprojecten maakt dat de netto ontwikkeling lager ligt dan de opgeleverde nieuwbouwaantallen. Het gaat om sloop-nieuwbouw dus op deze locaties worden weer nieuwe woningen ontwikkeld, deze zullen later terug te zien zijn in de cijfers.

(Effect)Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Opgeleverde aantal nieuwbouwwoningen	Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)
Ontwikkeling totale woningvoorraad (netto)	Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)

Netto toevoeging sociale huur	Registratie Woningcorporaties
Zoektijden sociale huurwoning: Tijd dat een woningzoekende actief zoekt naar een huurwoning	Registratie Woningcorporaties
Percentage huishoudens tevreden over de prijs-kwaliteitsverhouding van de woning (incl. g/w/e)	OIS enquête Leefbaarheid (tweejaarlijks)
Tevredenheidscijfer kwaliteit woning	OIS enquête Leefbaarheid (tweejaarlijks)
Gemiddelde energie-index woningen	Regionale klimaatmonitor (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, RVO)
Percentage woningen met zonnepanelen. Toelichting: Dit is een gemiddelde van alle woningen (koop, sociale huur en particuliere huur).	Zon beleid, gemeente Groningen
Totale CO2-uitstoot woningen (kg).	CO2 monitor, gemeente Groningen

Prestatie-indicatoren

De gemeente bouwt zelf geen woningen en is daarvoor afhankelijk van marktpartijen en corporaties en heeft daardoor slechts deels invloed op de aantallen toegevoegde woningen. Om die reden nemen we geen prestatie-indicatoren op, maar alleen effectindicatoren (zie inleiding van het deelprogramma Wonen).

Programma 2: Leefomgeving en Veiligheid

2 Leefomgeving en Veiligheid

Doelen

2.1 Kwaliteit leefomgeving

Onze leefomgeving is voor mens en dier robuust en veerkrachtig

Onze leefomgeving is gezond en veilig

In alles wat we doen in de openbare ruimte staat leefkwaliteit voorop

Wij zijn een circulaire gemeente waar zo weinig mogelijk afval ontstaat, waar we zuinig omgaan met grondstoffen en deze zoveel mogelijk opnieuw gebruiken, zodat we in 2030 afvalvrij zijn

2.2 Veiligheid

We weten ondermijnende criminaliteit succesvol te voorkomen, aan te pakken en terug te dringen

Een digitaal veilig(er) Groningen voor inwoners, ondernemers, bezoekers en organisatie

Onze signalering- en interventiepositie is verstevigd om verscherping van polarisatie tegen te gaan en spanningen te verminderen. Om te voorkomen dat mensen overgaan tot radicaal gedrag realiseren we duurzame interventies samen met maatschappelijke organisaties en de veiligheidsketen

De ernst en omvang van jeugd- en veiligheidsvraagstukken vraagt om een verstevigde aanpak waarin we niet alleen als één overheid duidelijke grenzen stellen en ingrijpen waar nodig, maar ook perspectief bieden, bijvoorbeeld aan jongeren die uit de

ondermijnende criminaliteit willen stappen. Ons doel is om op bepalende momenten in de hele keten, van jongerenwerk tot het gevangeniswezen, klaar te staan om criminele carrières te doorbreken of in de kiem smoren en jongeren weer perspectief te bieden

Aangezien we een toename zien aan personen die de grip op hun leven (dreigen te) verliezen én een (ernstig) veiligheidsrisico vormen, willen we met een langlopende, intensieve persoonsgerichte aanpak en stevige procesregie overlast en (escalatie)gevaar verminderen. Door nauwe samenwerking met ketenpartners willen we bijdragen aan de verbetering van de veiligheid en leefomstandigheden van personen met onbegrepen gedrag

Betere naleving van wet- en regelgeving en grotere leefbaarheid op straat

De brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg zijn goed op orde

Deelprogramma 2.1: Kwaliteit leefomgeving

Doelen Deelprogramma 2.1: Kwaliteit leefomgeving

Doel 1: Onze leefomgeving is voor mens en dier robuust en veerkrachtig;

Doel 2: Onze leefomgeving is gezond en veilig;

Doel 3: In alles wat we doen in de openbare ruimte staat leefkwaliteit voorop.

Effectindicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
• Tevredenheid van inwoners over het onderhoud	6,2	-	>6,5	6,5
• % van de gemeente dat voldoet aan de vastgestelde BORG-kwaliteitsdoelstelling	94%	92%	90%	93%
• % Boomkroonbedekking totale gemeente (trendanalyse)	9%	9%	-	9%
• Tevredenheid bereikbaarheid en gebruik grote parken	7,8%	-	7,0	-
• Tevredenheid verblijfskwaliteit openbare ruimte (binnenstad)	7,9%	-	7,0	7,8

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:

Tevredenheid van inwoners over het onderhoud

Bron

Regionale
klimaatmonitor
(Rijksdienst voor
Ondernemend
Nederland, RVO)

% van de gemeente dat voldoet aan de vastgestelde BORG-kwaliteitsdoelstelling	Inventarisatie marktpartij / OIS BORG-onderzoek
% Boomkroonbedekking totale gemeente (trendanalyse) Toelichting: Peiljaar 2022.	Onderzoek door Terra Nostra
Tevredenheid bereikbaarheid en gebruik grote parken Toelichting: Onderzoek volgt in 2025	OIS Groot Groen Groningen is in 2022 uitgevoerd, in 2025 weer
Tevredenheid verblijfskwaliteit openbare ruimte (binnenstad) Toelichting: In het Economisch Binnenstedelijk Onderzoek Groningen (2023) wordt de binnenstad door de bezoekers beoordeeld met een 7,8. Hierbij wordt de 'sfeer/gezelligheid' beoordeeld met een 8,3 en de 'schoonheid en netheid van de stad' met een 7,3.	OIS onderzoek over tevredenheid van inwoners over binnenstad wordt in 2025 uitgevoerd

Doel 4: Wij zijn een circulaire gemeente waar zo weinig mogelijk afval ontstaat, waar we zuinig omgaan met grondstoffen en deze zoveel mogelijk opnieuw gebruiken, zodat we in 2030 afvalvrij zijn.

Effectindicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
% afval gescheiden ten behoeve van hergebruik	67,5%	70%	61%	56%
% afval gescheiden ten behoeve van nuttige toepassingen	-		11%	13%
*totale % afval gescheiden	-		72%	69%
Kg fijn huishoudelijk restafval per inwoner per jaar	111	98	97	97

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
% afval gescheiden ten behoeve van hergebruik Toelichting: In 2024 zagen we wel een stijging van ingezameld gemengd grofvuil en een daling van het volume ingezameld glas. Vooral de stijging in ingezameld gemengd grofvuil heeft ertoe geleid dat het scheidingspercentage met 1% is gedaald. Wij gaan onderzoeken welke maatregelen we moeten treffen om het scheidingspercentage voor grofvuil te laten toenemen.	Registratie afvalverwerker (Omrin). Dit wordt intern bij Stadsbeheer verwerkt.
Kg fijn huishoudelijk restafval per inwoner per jaar Toelichting: We zien dat de totale hoeveelheid ingezameld huishoudelijk afval (incl. grofvuil, papier, gft en glas) per inwoner dit jaar met 7 kg is gedaald. Daarnaast is de hoeveelheid aangeleverd afval voor nascheiding met 5 kg per inwoner gedaald. Ook de te verbranden hoeveelheid te verbranden fijn restafval is afgenomen van 98 naar 97 kg per inwoner. Deze daling is te danken aan effectieve afvalscheiding en preventiemaatregelen.	Registratie afvalverwerker (Omrin). Dit wordt intern bij Stadsbeheer verwerkt.

Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicator(en) meten de voortgang van de [resultaten zoals opgenomen in de activiteitentabel](#). De activiteiten en resultaten zijn opgesteld aan de hand van de onderstaande beleidsvelden (dikgedrukt in de tabel).

Prestatie-indicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
BOR				
• Aantal gefaciliteerde participatie projecten beheer	279	350	275	250
• % programma groot onderhoud en vervanging dat is uitgevoerd	109%	104%	90%	95%
• Toename oppervlakte (ha) verharding waar regen- en afvalwater wordt gescheiden.	6,2	5	5,4	4
Afval				
• Aantal nieuwe containers voor papier, glas en textiel	65	47	26	29
• Aantal uitgevoerde communicatiecampagnes	5	6	5	6
• Aantal deelnemers actief in het kader van Groningen schoon dankzij mij	-	-	28.000	29.875
• Aantal gefaciliteerde acties/projecten groen	-	-		
Leefkwaliteit				
• % urgente wateroverlast- en hittestresslocaties aangepakt	25%	4%	20%	2%
• Boombalans	+575	+1.319	+1.000	+1.422
• Oppervlakte m2 groene daken gesubsidieerd	10.600	10.800	10.800	6.072
• Groene regelingen - Aantal aangelegde geveltuinen sinds projectstart	3.385	3.785	3.700	3.932
• Mate biodiversiteit onderzochte gebieden (bestaand)	Gedaald	Gedaald	Gelijk gebleven	Gelijk gebleven

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Aantal deelnemers actief in het kader van Groningen schoon dankzij mij	Wordt intern bijgehouden
Aantal gefaciliteerde acties/projecten groen	Wordt intern bijgehouden
Kg fijn huishoudelijk restafval per inwoner per jaar	Registratie afvalverwerker (Omrin).
% van het programma groot onderhoud en vervanging dat is uitgevoerd	Financieel systeem gemeente
Toename oppervlakte (ha) verharding waar regen- en afvalwater wordt gescheiden. Toelichting: Vanwege vertraging in bepaalde projecten hebben het doel niet kunnen behalen.	Wordt intern bijgehouden
Aantal nieuwe containers voor papier, glas en textiel Toelichting: In 2024 hebben we het aantal containers uitgebreid met 17 papier containers, 5 glascontainers en 7 textielcontainers.	Wordt intern bijgehouden.
Aantal uitgevoerde communicatiecampagnes	Wordt intern bijgehouden

% urgente wateroverlast- en hittestresslocaties aangepakt Urgente wateroverlast- en hittestresslocaties gedefinieerd in de Uitvoeringsagenda 'Klimaatbestendig Groningen 2020-2024. De indicator is in 2021 opgesteld op basis van specifieke urgente hittestress en wateroverlastlocaties. Uitgaande van een doorlooptijd van vier jaar, dus 25% per jaar aangepakt. Om de oorzaken van wateroverlast beter te kunnen duiden, is nader onderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn ook oplossingsrichtingen in kaart gebracht. Uit dit onderzoek is gebleken dat maatregelen veelal niet op de specifieke plek, maar in grotere gebieden toegepast moeten worden om het probleem op te lossen. Het gebied beslaat ongeveer 1/3 van het bebouwde gebied in de gemeente. Daarmee is de opgave in beoogde doorlooptijd en financiering aangepast. Het percentage van aangepakte locaties is daarom aanzienlijk lager dan destijds werd verwacht bij het opzetten van deze indicator. Deze constatering nemen we mee in de herijking van de Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen in 2025.	Eigen registratie medewerkers
Boombalans Saldo van het aantal gekapte en aangeplante bomen in de openbare ruimte	Eigen registratie medewerkers
Oppervlakte m ² groene daken gesubsidieerd Met de uitbreiding van de groene daken subsidie naar een klimaatsubsidie in 2022 is de bijdrage verspreid over de verschillende klimaatadaptieve maatregelen. Zo heeft er 5.385 m ² verharding plaatsgemaakt voor groen, is 6.981 m ² dakoppervlak afgekoppeld en 1.574 m ² groene gevels toegevoegd, 272m ³ waterberging gerealiseerd en 268 bomen aangeplant met behulp van de subsidie.	Financieel systeem gemeente
Groene regelingen - Aantal aangelegde geveltuinen sinds projectstart	Eigen registratie medewerkers
Mate biodiversiteit 11 onderzochte gebieden. Monitoring laat een lichte stijging van de waargenomen doelsoorten zien. Er heeft echter een wijziging van monitoring plaatsgevonden ten opzichte van de nulmeting. Deze wijziging heeft mogelijk invloed op het resultaat van waargenomen zoogdieren, wat in het slechtste scenario een lichte daling van doelsoorten zou betekenen.	Onderzoeksrapporten ecologie

Deelprogramma 2.2: Veiligheid

Doelen Deelprogramma 2.2: Veiligheid

Doel 1: We weten ondermijnende criminaliteit succesvol te voorkomen, aan te pakken en terug te dringen;

Doel 2: Een digitaal veilig(er) Groningen voor inwoners, ondernemers, bezoekers en organisatie;

Doel 3: Onze signalering- en interventiepositie is verstevigd om verscherping van polarisatie tegen te gaan en spanningen te verminderen. Om te voorkomen dat mensen overgaan tot radicaal gedrag realiseren we duurzame interventies samen met maatschappelijke organisaties en de veiligheidsketen.

Effectindicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Aantal geregistreerde misdrijven in Groningen	11.920	13.140	minder of gelijk	13.044

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Aantal geregistreerde misdrijven en aangiften in Groningen	Registratiesysteem politie (BVH)

Doel 4: De ernst en omvang van jeugd- en veiligheidsvraagstukken vraagt om een verstevigde aanpak waarin we niet alleen als één overheid duidelijke grenzen stellen en ingrijpen waar nodig, maar ook perspectief bieden, bijvoorbeeld aan jongeren die uit de ondermijnende criminaliteit willen stappen. Ons doel is om op

bepalende momenten in de hele keten, van jongerenwerk tot het gevangeniswezen, klaar te staan om criminele carrières te doorbreken of in de kiem smoren en jongeren weer perspectief te bieden.

Doel 5: Aangezien we een toename zien aan personen die de grip op hun leven (dreigen te) verliezen én een (ernstig) veiligheidsrisico vormen, willen we met een langlopende, intensieve persoonsgerichte aanpak en stevige procesregie overlast en (escalatie)gevaar verminderen. Door nauwe samenwerking met ketenpartners willen we bijdragen aan de verbetering van de veiligheid en leefomstandigheden van personen met onbegrepen gedrag.

Doel 6: Betere naleving van wet- en regelgeving en grotere leefbaarheid op straat;

Doel 7: De brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg zijn goed op orde.

BBV-indicatoren *1

	Groningen						Steden met 100.000 - 300.000 inwoners *2					
	2019 (peiljaar*3)	2020	2021	2022	2023	Rekening 2024	2019 (peiljaar)	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	4,0	3,6	2,9	4,6	5,7	5,4	3,4	2,9	2,4	3,4	3,7	3,3
Aantal verwijzingen Halt per 1.000 jongeren	19	11	9	7	10	10	15	13	10	10	10	11
Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	6,5	5,8	5,0	5,6	5,3	5,7	5,7	5,3	4,9	5,3	4,9	5,0
Aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	2,8	1,8	1,5	1,7	1,9	1,3	2,5	1,9	1,4	1,5	1,3	,13
Aantal vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners	7,7	8,3	7,2	7,6	7,4	7,6	7,1	7,3	7,1	7,1	6,9	6,7

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	Via Waarstaatjegemeente.nl, oorspronkelijke bron CBS
Aantal verwijzingen Halt per 1.000 jongeren	Bureau Halt

Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Via Waarstaatjegemeente.nl, oorspronkelijke bron CBS
Aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	Via Waarstaatjegemeente.nl, oorspronkelijke bron CBS
Aantal vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners	Via Waarstaatjegemeente.nl, oorspronkelijke bron CBS

**1) Bron: 'waarstaatjegemeente.nl'. Deze cijfers zijn tot stand gekomen op basis van cijfers van bureau Halt en het CBS.*

**2) Door het unieke profiel van Groningen (een relatief kleine, maar grootstedelijke studentenstad) vraagt een vergelijking met andere gemeenten soms extra duiding. Doordat steden van vergelijkbare grote vaak een minder stedelijk profiel hebben kunnen de cijfers in Groningen afwijken van steden van vergelijkbare grootte. We kijken daarom bij voorkeur naar de ontwikkeling van de cijfers in plaats van absolute cijfers op zich.*

**3) In verband met de grote impact die covid-19 had op de openbare orde en veiligheid, hebben we ervoor gekozen om 2019 als peiljaar te nemen.*

Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicator(en) meten de voortgang van de [resultaten zoals opgenomen in de activiteitentabel](#). De activiteiten en resultaten zijn opgesteld aan de hand van de beleidsvelden waar het deelprogramma uit bestaat (ondermijning, digitale veiligheid, maatschappelijke onrust en polarisatie, veiligheid en Zorg, veilige leefomgeving en crisisbeheersing en brandveiligheid).

Prestatie-indicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Integrale controles ondermijning				
Aantal integrale controles i.s.m. onze veiligheidspartners	4	8	8	8

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Aantal integrale controles i.s.m. onze veiligheidspartners	Eigen registratie medewerkers

Programma 3: Vitaal en Sociaal

3 Vitaal en Sociaal

Doelen

3.1 Werk en inkomen

Eenieder zo veel mogelijk financieel zelfredzaam is, het liefst via goed werk, waarbij niemand onder het (economisch) bestaansminimum hoeft te komen

Eenieder zo lang mogelijk - op hun eigen manier en niveau - actief kan (blijven) deelnemen aan het economische - en maatschappelijke verkeer, ook als gezondheidsbeperkingen en/of belemmeringen anderszins dit bemoeilijken.

3.2 Onderwijs

Wij versterken de kwaliteit van het onderwijs en de onderwijshuisvesting

Wij bieden gelijke kansen aan alle kinderen

Wij creëren een klimaat voor een leven lang leren

3.3 Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit

We vinden het van groot belang dat eenieder zo veel als mogelijk gelijke kansen heeft op een goede kwaliteit van leven

We vinden het van groot belang dat iedereen, ongeacht etniciteit, seksuele voorkeur, gender of beperking, op volwaardige wijze deel kan uitmaken van de samenleving en hierdoor niemand in een (sociaal) isolement hoeft te raken

We vinden het van groot belang dat eenieder een gezonde levensloop kan doormaken, waarbij de kansen op onderlinge gezondheidsverschillen beperkt blijven

We vinden het van groot belang dat eenieder zo lang als mogelijk - naar eigen aard en vermogen - zelfstandig of met hulp van naasten kan (blijven) functioneren en wonen in en nabij de eigen thuis- en leefomgeving

We vinden dat de kwaliteit van de (sociale) leefomgeving op positieve wijze bijdraagt aan het welbevinden van inwoners

We vinden dat buurten, wijken en dorpen een prettig leefklimaat hebben, waarin mensen elkaar kennen, zich opgenomen en geaccepteerd voelen, op een plezierige wijze met elkaar omgaan en waar inclusie de norm is

We vinden dat buurten, wijken en dorpen vitale, veerkrachtige sociale structuren kennen, van waaruit mensen maatschappelijk actief kunnen zijn en hierbij iets voor elkaar kunnen en willen betekenen

We vinden dat buurten, wijken en dorpen een laagdrempelig georganiseerde infrastructuur aan sociale - en maatschappelijke voorzieningen hebben, waar mensen terecht kunnen voor informatie, advies en (lichte) ondersteuning

3.4 Sport en bewegen

Ieder kind sportief en vaardig
Vitale sportclubs in de buurt
Uitnodigende sportieve ruimte
Sporten en spelen in de buurt
(Top)talent als inspiratiebron

3.5 Cultuur en evenementen

Cultuur:

Kunst en cultuur voor iedereen
Een sterke basis
City of talent

Evenementen:

Grotere maatschappelijke waarde evenementen
Evenementen voor iedereen
Groene evenementen

Deelprogramma 3.1: Werk en inkomen

Doelen Deelprogramma 3.1: Werk en inkomen

Doel 1: Eenieder zo veel mogelijk financieel zelfredzaam is, het liefst via goed werk, waarbij niemand onder het (economisch) bestaansminimum hoeft te komen;

Doel 2: Eenieder zo lang mogelijk - op hun eigen manier en niveau - actief kan (blijven) deelnemen aan het economische - en maatschappelijke verkeer, ook als gezondheidsbeperkingen en/of belemmeringen anderszins dit bemoeilijken.

Effectindicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
% Personen dat op peilmoment 1 januari gebruik maakte van een uitkering levensonderhoud in het kader van de Participatiewet op de totale beroepsbevolking (15-64)	5,7%	5,2%	Afname	5,1%
• Waarvan jongeren 18 t/m 26-jarigen	1,8%	1,9%	Afname	n.n.b.
% Huishoudens behorend tot de minima:				
• 1 jaar of langer	16% (2021)	15% (2022)	Afname	15% (2023)
• 4 jaar of langer	11% (2021)	10% (2022)	Afname	10% (2023)

% Minderjarige kinderen behorend tot een minimahuishouden	11% (2020)	10% (2022)	Afname	11% (2023)
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft moeite te hebben met rondkomen van het eigen huishoudinkomen	15%	-	Afname	10%
% Minima (en niet-minima) (18 jaar e.o.) dat aangeeft:				
De eigen gezondheid als matig tot slecht te beoordelen N.B. De definitie/uitwerking van deze indicator is aangepast en daarmee ook de richting van het gewenste streefdoel, zie ook toelichting.	Minima: 56% geeft 7 of hoger; Niet-minima: 80% geeft 7 of hoger (betrekking op 2020)	-	Toename (o.b.v. aangepaste definitie)	Minima: 58% geeft 7 of hoger; Niet-minima: 81% geeft een 87 of hoger (betrekking op 2022)
(Zeer) tevreden te zijn over de manier waarop men meedoet aan de samenleving N.B. De definitie/uitwerking van deze indicator is aangepast, zie ook toelichting	Minima: 46% geeft 7 of hoger; Niet-minima: 62% geeft 7 of hoger (betrekking op 2020)	-	Toename	Minima: 53% geeft 7 of hoger; Niet-minima: geeft 70% geeft 7 of hoger (betrekking op 2022)

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
% Personen dat op peilmoment 1 januari gebruik maakte van een uitkering levensonderhoud in het kader van de Participatiewet op de totale beroepsbevolking (15-64) Op basis van statische cijfers.	Suite4Inkomen
% Huishoudens behorend tot de minima Toelichting: De cijfers hebben telkens betrekking op het voorgaande jaar (t=-1), m.a.w. de gegevens van 2024 hebben betrekking op het inkomensjaar 2023.	OIS / CBS Urban Data Center Armoedemonitor
% Minderjarige kinderen behorend tot een minimahuishouden Toelichting: De cijfers hebben telkens betrekking op het voorgaande jaar (t=-1), m.a.w. de gegevens van 2024 hebben betrekking op het inkomensjaar 2023.	OIS / CBS Urban Data Center Armoedemonitor
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft moeite te hebben met rondkomen van het eigen huishoudinkomen Toelichting: Deze enquête wordt 1x per 2 jaar op de 'hele' jaren uitgevoerd.	OIS Wijkenenquête Leefbaarheid & Veiligheid
% Minima (en niet-minima) (18 jaar e.o.) dat aangeeft - De eigen gezondheid als matig tot slecht te beoordelen (Zeer) tevreden te zijn over de manier waarop men meedoet aan de samenleving Toelichting: De definities/uitwerkingen van deze beide indicatoren zijn aangepast, de resultaten zijn met terugwerkende kracht ingevoerd in de tabel. Vanwege (o.a.) landelijke harmonisatie zijn de	OIS / CBS Urban Data Center Armoedemonitor & OIS Wijkenenquête

enquêtevragen waarop deze beide indicatoren mede geconstrueerd zijn op een andere wijze uitgewerkt (d.m.v. een zelf gerapporteerd cijfer (1-10) i.p.v. een 5-schaal 'helemaal (on)eens, (on)eens, neutraal'). We presenteren hier het % inwoners (minima en niet-minima) dat een 7 of hoger heeft gegeven (als benadering van het aandeel inwoners dat de eigen gezondheid als (zeer) goed beoordeeld dan wel (zeer) tevreden is over het meedoen aan de samenleving - desondanks kunnen deze beide varianten niet 1-op-1 vergeleken worden en is daarmee sprake van een afwijking ten opzichte van eerdere rapportages). Vanwege de (t=-1) vertraging m.b.t. de minimacijfers (en hierdoor 2024 nog niet beschikbaar is) is de uitwerking van deze indicatoren gebaseerd op de enquêtedata uit 2020 en '22, waarmee er dus sprake is van een t=-2.	Leefbaarheid & Veiligheid

Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicator(en) meten de voortgang van de [resultaten zoals opgenomen in de activiteitentabel](#). De activiteiten en resultaten zijn opgesteld aan de hand van de onderstaande beleidsvelden (dikgedrukt in de tabel).

Prestatie-indicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
1. Werk en activering				
Aantal personen met een bijstandsuitkering dat uitstroomt naar:				
• Een regulier betaalde baan	828	688	700	790
• Een opleiding	112	115	100	138
Aantal plaatsing met betrekking tot.:				
• Een werk-/ stageplek gerealiseerd door SROI in de arbeidsmarktregio	1.176	1.055	900	1.319
• Een afspraakbaan	4.372	4.678	4.528	4.867
• Een beschutte werkplek 'Nieuw' (in het kader van de P-wet)	137	169	178	177
• % Inwoners (met uitkering) dat via het traject Kansen in Kaart in beeld is (zie toelichting)			90%	95%
2. Inkomensondersteuning en schuldhulpverlening				
Aantal personen met een uitkering levensonderhoud in het kader van de Participatiewet (bijstand):				
• Totaal aantal uitkeringen levensonderhoud	8.997	9.016	Afname	9.018
• Waarvan aantal (of %) personen met bijstand dat parttime inkomsten heeft uit arbeid	95	85	Toename	zie toelichting
• Waarvan aantal (of %) uitkeringen levensonderhoud dat behoort tot de groep verkerend in een langdurig financieel afhankelijke situatie (>=3 jaar)	5.573*	5.498	Afname	6.129
Aantal personen dat gebruik maakt van één of meerdere (aanvullende) inkomensondersteunende minimaregelingen	10.047*	10.602	Toename	10.753
Aantal huishoudens dat gebruik maakt van een of meerdere (langdurige) trajecten van schuldhulpverlening	3.662	3.510	Toename	3.335
Percentage geslaagde 'minnelijke' schuldregelingen	75%	83%	80%	90%

* gecorrigeerde cijfers

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Aantal personen met een bijstandsuitkering dat uitstroomt naar: Een regulier betaalde baan	Suite4Inkomen
Aantal personen met een bijstandsuitkering dat uitstroomt naar: Een opleiding	Suite4Inkomen
Aantal plaatsing met betrekking tot.: Een werk-/ stageplek gerealiseerd door SROI in de arbeidsmarktregio	Coördinatiepunt Social Return Groningen
Aantal plaatsing met betrekking tot.: Een afspraakbaan Toelichting: Q 3 2024: rapportage UWV	Dashboard Banenafpraak (UWV)
Aantal plaatsing met betrekking tot.: Een beschutte werkplek 'Nieuw' (in het kader van de P-wet) Toelichting: We blijven 0,8 fte achter op het quotum omdat eind december een collega is overleden.	iederz
% Inwoners (met uitkering) dat via het traject Kansen in Kaart in beeld is* Toelichting: Deze indicator is komen te vervallen. De nieuwe indicator is % inwoners (met uitkering) dat persoonlijk contact had met hun coach. De werkwijze van Kansen in Kaart is opgegaan in de gebiedsgerichte aanpak van Werk&Participatie en is niet meer meetbaar. De nieuwe indicator meet het persoonlijk contact tussen coach en inwoner met een bijstandsuitkering in de gebiedsgerichte werkwijze. Voor 2022 en 2023 zijn geen cijfers beschikbaar.	Suite4Inkomen
Aantal personen met een uitkering levensonderhoud in het kader van de Participatiewet (bijstand): Totaal aantal uitkeringen levensonderhoud	Suite4Inkomen
Aantal personen met een uitkering levensonderhoud in het kader van de Participatiewet (bijstand): Waarvan aantal (of %) personen met bijstand dat parttime inkomsten heeft uit arbeid 2022 2023 2024 2.121 1.834 1.882* * stand 26 feb 2025 Toelichting: De aantallen die nu in de tabel zijn opgenomen kloppen niet meer omdat het gaat om het aantal personen dat we begeleiden. We hebben de indicator teruggebracht naar de oorspronkelijke bedoeling namelijk totaal aantal personen dat inkomsten heeft uit parttime arbeid. We streven naar een toename van mensen met een bijstandsuitkering die parttime gaan werken. Parttime werk kan een opstap zijn naar volledige uitstroom naar werk. We streven naar een toename van mensen met parttime inkomsten als het aantal mensen met een bijstandsuitkering toeneemt. We verwachten een afname van mensen met parttime inkomsten als het aantal mensen in de bijstand afneemt.	Suite4Inkomen
Aantal personen met een uitkering levensonderhoud in het kader van de Participatiewet (bijstand): Waarvan aantal (of %) personen met bijstand dat behoort tot de groep verkerend in een langdurig financieel afhankelijke situatie (>=3 jaar) Toelichting: We zien een stabilisatie in de daling van het aantal bijstandsuitkeringen die we de afgelopen jaren zagen t.g.v. de krapte op de arbeidsmarkt. Deze krapte leidde vooral tot de uitstroom van mensen met een kleine afstand tot de arbeidsmarkt. Zowel het percentage als ook het aantal mensen dat langer is aangewezen op een uitkering, neemt daarmee weer toe. Bij deze groep is vaak sprake	Suite4Inkomen

van meervoudige problematiek, waardoor zij meer ondersteuning nodig hebben om op termijn eventueel stappen richting werk te kunnen zetten.	
Aantal personen dat gebruik maakt van één of meerdere (aanvullende) inkomensondersteunende minimaregelingen Toelichting: We zien een lichte stijging, mogelijk mede door de vergoeding voor mondzorg. We blijven ons inzetten om de verschillende inkomensondersteunende regelingen onder de aandacht te brengen om niet-gebruik tegen te gaan.	Suite4Inkomen
Aantal huishoudens dat gebruik maakt van een of meerdere (langdurige) trajecten van schuldhulpverlening Toelichting: Ons doel was om zoveel mogelijk huishoudens die dat nodig hebben een (langdurig) traject van schuldhulpverlening te bieden en we zetten in op het bereiken van meer inwoners met schuldproblemen. Het aantal huishoudens dat gebruikmaakt van zo'n traject is in 2024 ten opzichte van 2023 echter niet toegenomen. Dit heeft onder meer te maken met de succesvolle inzet op preventie en vroegsignalering, waardoor schulden bij inwoners worden voorkomen of inwoners met betalingsachterstanden tijdig worden geholpen, de (wettelijke) verkorting van het schuldregelingstraject van 36 naar 18 maanden, waardoor inwoners na begeleiding sneller uitstromen naar financiële redzaamheid en de wijziging van ons beleid inzake beschermingsbewind, waardoor minder inwoners instromen in bewind bij de GKB.	Allegro
Percentage geslaagde 'minnelijke' schuldregelingen Toelichting: Dit percentage lag in 2024 hoger ten opzichte van 2023. Dit heeft onder andere te maken hebben met de verkorting van de looptijd van de schuldregeling van 36 naar 18 maanden, de opstelling van schuldeisers, de inzet op het verstrekken van saneringskredieten en het meer inzetten van maatwerk.	Allegro

Deelprogramma 3.2: Onderwijs

Doelen Deelprogramma 3.2: Onderwijs

Doel 1: Wij versterken de kwaliteit van het onderwijs en de onderwijshuisvesting;

Doel 2: Wij bieden gelijke kansen aan alle kinderen;

Doel 3: Wij creëren een klimaat voor een leven lang leren.

Effectindicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
% Doelgroepkinderen VVE	12%	14%	-	18%
Onderwijsniveau:				
• Gemiddelde score taaltoets (CITO) groep 8 PO in relatie tot landelijk gemiddelde	Hoger dan landelijk gemiddelde	lager dan landelijk gemiddelde	≥ landelijk gemiddelde	-
• Gemiddelde score rekentoets (CITO) groep 8 PO in relatie tot landelijk gemiddelde	Hoger dan landelijk gemiddelde	hoger dan landelijk gemiddelde	≥ landelijk gemiddelde	-
• % leerlingen VO met niveau gelijk of boven niveau schooladvies in relatie tot landelijk gemiddelde	Hoger dan landelijk gemiddelde	-	≥ landelijk gemiddelde	-
• % uitstroom binnen het VO met minimaal een HAVO-diploma in relatie tot landelijk gemiddelde	Hoger dan landelijk gemiddelde	-	≥ landelijk gemiddelde	-
% Voortijdig schoolverlaters (VSV)	3,5%	3,24%	Afname	volgt

% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn met de aanwezigheid van scholen in het primair onderwijs	80%	-	Toename	80%

Toelichting:

- De vier indicatoren met betrekking tot het onderwijsniveau kunnen over 2024 niet vermeld worden. De scores op taal en rekenen worden met ingang van schooljaar 2023-2024 in beeld gebracht middels signaleringswaarden en niet in toetsscores. Dit sluit niet aan op de hier opgenomen effectindicatoren. Ook de percentages uitstroom kunnen niet meer vermeld worden. De gegevens over de schooladviezen zijn nog maar beperkt beschikbaar in verband met de AVG-wetgeving. In de begroting 2025 zijn nieuwe indicatoren opgenomen conform vaststelling in de audit committee, de resultaten worden in de jaarrekening 2025 vermeld.
- Het definitieve percentage voortijdig schoolverlaten is pas eind 2025 bekend.

Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicator(en) meten de voortgang van de [resultaten zoals opgenomen in de activiteitentabel](#). De activiteiten en resultaten zijn opgesteld aan de hand van de beleidsvelden onderwijskansen en onderwijshuisvesting en voortijdig schoolverlaten en leerlingenvervoer.

Prestatie-indicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Prestaties in het primair onderwijs op basis van ontwikkelingslijnen taal en rekenen:				
• % doelgroepkinderen dat zonder achterstand instroomt in groep 3	80%	-	>80%	-
Prestaties in het primair onderwijs in vergelijking met het landelijk gemiddelde:				
• begrijpend lezen groep 4	Hoger	Hoger	Hoger	-
• rekenen groep 4	Hoger	Hoger	Hoger	-
• begrijpend lezen groep 8	Gelijk	Lager	Hoger	-
• rekenen groep 8	Gelijk	Hoger	Hoger	-
Overige indicatoren				
% Kinderen dat gebruik gemaakt heeft van VVE (% van het totaal aantal VVE-kinderen)	94%	81%	Toename	84%
Aantal scholen dat een verlengde schooldag aanbiedt	19	23	28	33
Aantal kinderen dat gebruik gemaakt heeft van leerlingenvervoer	730	816	-	807
% Schoolverzuimers dat succesvol is teruggeleid naar het onderwijs (schooljaar)	84,2%	72,2%	Gelijk/ Toename	66,7%
Aantal volwassenen dat heeft deelgenomen aan basiseducatie	900	750	Toename	769
• aantal nieuwe deelnemers hiervan	400	350	400	108

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Prestaties in het primair onderwijs op basis van ontwikkelingslijnen taal en rekenen: % doelgroepkinderen dat zonder achterstand instroomt in groep 3 Toelichting: De manier waarop de prestaties in het onderwijs in beeld gebracht worden is veranderd, mede vanwege de veranderende toetscultuur. Daardoor is het niet mogelijk de instroom van doelgroepkinderen in groep 3 zonder achterstand betrouwbaar vast te stellen.	Monitor Cedin
Prestaties in het primair onderwijs in vergelijking met het landelijk gemiddelde: begrijpend lezen groep 4 en 8; rekenen groep 4 en 8	Monitor Cedin

Toelichting: De scores op taal en rekenen worden met ingang van schooljaar 2023-2024 in beeld gebracht middels signaleringswaarden. Dit sluit niet aan op de hier opgenomen prestatie-indicatoren. In de begroting 2025 zijn nieuwe indicatoren opgenomen, de resultaten worden in de jaarrekening 2025 vermeld.	
% Kinderen dat gebruik gemaakt heeft van VVE (% van het totaal aantal VVE-kinderen) Toelichting: Het percentage kinderen dat gebruik heeft gemaakt van VVE is in 2023 fors gedaald door een aanpassing in de toelidingsmonitor. Tot eind 2022 werden ook de VVE-kinderen die nog in het aanmeldingsproces zitten, meegeteld in de categorie 'bereik'. Na de aanpassing wordt deze groep kinderen meegeteld in de categorie 'non-bereik', omdat zij nog niet werkelijk van VVE gebruik maken. In 2024 is het bereik toegenomen. Een bereik van 84% van de doelgroep is in lijn met het landelijk gemiddelde.	Monitor Dimensional Insight
Aantal scholen dat een verlengde schooldag aanbiedt Toelichting: Niet alleen het aantal scholen dat de verlengde schooldag uitvoert, is gestegen, ook het aantal activiteiten en het aantal deelnemende kinderen is gestegen.	Programma VSD
Aantal kinderen dat gebruik gemaakt heeft van leerlingenvervoer Toelichting: Dit betreft het aantal unieke leerlingen dat gebruik heeft gemaakt van leerlingenvervoer (700 aangepast vervoer, 37 openbaar vervoer, 70 eigen vervoer) in kalenderjaar 2024. Dit is inclusief de doelgroep nieuwkomers.	Leerlingzaken
% Schoolverzuimers dat succesvol is teruggeleid naar het onderwijs (schooljaar) Toelichting: Het percentage schoolverzuimers gaat alleen over het zogenaamde langdurig relatief verzuim: ingeschreven leerlingen die langer dan 4 weken onafgebroken ongeoorloofd verzuimen. In schooljaar 23/24 ging dit om 39 leerlingen.	Leerlingzaken
Aantal volwassenen dat heeft deelgenomen aan basiseducatie (aantal nieuwe deelnemers hiervan) Toelichting: In 2024 zijn bij het Alfa-college 108 nieuwe deelnemers met een cursus gestart. Het totaal aantal deelnemers aan formele educatie komt uit op 769. Daarnaast bereiken de taalhuizen iets meer dan 500 deelnemers. Het totaal aantal deelnemers in basiseducatie en in de taalhuizen samen ligt daarmee ruim boven het streefgetal.	ROC's

Deelprogramma 3.3: Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit

Doelen Deelprogramma 3.3: Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit

Het deelprogramma 'Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit' heeft de volgende doelen:

Doel 1: We vinden het van groot belang dat eenieder zo veel als mogelijk gelijke kansen heeft op een goede kwaliteit van leven

Doel 4: We vinden het van groot belang dat eenieder zo lang als mogelijk - naar eigen aard en vermogen - zelfstandig of met hulp van naasten kan (blijven) functioneren en wonen in en nabij de eigen thuis- en leefomgeving;

Doel 5: We vinden dat de kwaliteit van de (sociale) leefomgeving op positieve wijze bijdraagt aan het welbevinden van inwoners

Doel 6: We vinden dat buurten, wijken en dorpen een prettig leefklimaat hebben, waarin mensen elkaar kennen, zich opgenomen en geaccepteerd voelen, op een plezierige wijze met elkaar omgaan en waar inclusie de norm is;

Doel 7: We vinden dat buurten, wijken en dorpen vitale, veerkrachtige sociale structuren kennen, van waaruit mensen maatschappelijk actief kunnen zijn en hierbij iets voor elkaar kunnen en willen betekenen;

Doel 8: We vinden dat buurten, wijken en dorpen een laagdrempelig georganiseerde infrastructuur aan sociale - en maatschappelijke voorzieningen hebben, waar mensen terecht kunnen voor informatie, advies en (lichte) ondersteuning.

Effectindicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich in de afgelopen 12 maanden (wel eens) actief te hebben ingezet op het gebied van:				
• Inspanningen ten gunste van de algehele leefbaarheid van de eigen woonbuurt (actief in de buurt)	24%	-	>25%	26%
• Het verrichten van vrijwilligerswerk	29%	-	>30%	31%
• Het verlenen van mantelzorg	20%	-	>20%	21%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft:				
• Dat buurtgenoten prettig met elkaar omgaan	73%	-	>75%	74%
• Zich in de afgelopen 12 maanden (wel eens) gediscrimineerd te hebben gevoeld (i) ja, in de eigen buurt (ii) ja, totaal	(i) 7% (ii) 12%	-	<10%	(i) 7% (ii) 11%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van:				
• Plekken om elkaar te ontmoeten	67%	-	>70%	59%
• Instanties voor informatie, advies en/of ondersteuning, zoals WIJ-Groningen, in of nabij de eigen buurt	66%	-	>70%	67%
% Inwoners dat aangeeft zich in de afgelopen periode zich gelukkig te hebben gevoeld:				
• Jongeren (klas 2 en 4 VO) *	74% (over 2021)	-	>75%	71% (over 2023)
Volwassenen (18 jaar e.o.) (op basis van de afgelopen 2 weken) (i) % 7 of hoger, (ii) rapportcijfer	(i) 76% (ii) 7,2	-	>75%	(i) 78% (ii) 7,3
% Jongeren (klas 2 en 4 VO) dat:				
• Zich onvoldoende weerbaar voelt *	13% (over 2021)	-	<10%	13% (over 2023)
• Een verhoogd risico op psychosociale problemen heeft, (i) volgens oude definitie (ii) nieuwe definitie: psychische klachten (MHI-5)) *	(i) 24% (over 2021) (ii) (31% over 2021)	-	<20%	(ii) 33% (over 2023)
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft:				
• Terug te kunnen vallen op hulp of zorg vanuit de eigen omgeving, indien dit nodig is	97%	-	>90%	97%
• Gemakkelijk zelf hulp te kunnen regelen c.q. organiseren, indien dit nodig is (i) % eens, neutraal, vanaf 2024 aangescherpte definitie (ii) % eens, dus excl. 'neutraal'	(i) 91% (ii) 74%	-	>90% (bepaald o.b.v. definitie (i)	(i) 91% (ii) 74%

* De cijfers over jeugd zijn afkomstig uit de Jeugd Gezondheidsenquête van de GGD en verschijnen halverwege het jaar erna (na het sluiten van de Rekening); m.a.w. de cijfers over 2023 zijn in de 2e helft van 2024 gedeeld en zijn nu voor het eerst op te nemen.

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:

Bron

% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich in de afgelopen 12 maanden (wel eens) actief te hebben ingezet op het gebied van: • Inspanningen ten gunste van de algehele leefbaarheid van de eigen woonbuurt (actief in de buurt) • Het verrichten van vrijwilligerswerk • Het verlenen van mantelzorg	OIS enquête Leefbaarheid (tweejaarlijks)
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft: • Dat buurtgenoten prettig met elkaar omgaan • Zich in de afgelopen 12 maanden (wel eens) gediscrimineerd te hebben gevoeld	OIS enquête Leefbaarheid (tweejaarlijks)
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van: • Plekken om elkaar te ontmoeten • Instanties voor informatie, advies en/of ondersteuning, zoals WIJ-Groningen, in of nabij de eigen buurt	OIS enquête Leefbaarheid (tweejaarlijks)
% Inwoners dat aangeeft zich in de afgelopen periode zich gelukkig te hebben gevoeld: • Jongeren (klas 2 en 4 VO) • Volwassenen (18 jaar e.o.) (op basis van de afgelopen 2 weken)	GGD jeugdgezondheids- enquête
% Jongeren (klas 2 en 4 VO) dat: Zich onvoldoende weerbaar voelt Een verhoogd risico op psychosociale problemen heeft	GGD jeugdgezondheids- enquête
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft: • Terug te kunnen vallen op hulp of zorg vanuit de eigen omgeving, indien dit nodig is (eens, neutraal) Toelichting: Betreft % eens, neutraal t.a.v. minimaal 1 item: kunnen terugvallen op (a) familie, (b) vrienden/kennissen en/of (c) burenbuurtgenoten • Gemakkelijk zelf hulp te kunnen regelen c.q. organiseren, indien dit nodig is (eens, neutraal)	OIS enquête Leefbaarheid (tweejaarlijks)

Doel 2: We vinden het van groot belang dat iedereen, ongeacht etniciteit, seksuele voorkeur, gender of beperking, op volwaardige wijze deel kan uitmaken van de samenleving en hierdoor niemand in een (sociaal) isolement hoeft te raken;

Effectindicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (wel eens) eenzaam te voelen	27%	-	<25%	25%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de wijze van meedoen aan de Groningse samenleving (i) % 7 of hoger, (ii) rapportcijfer	(i) 66% (ii) 7,0	-	>70%	(i) 81% (ii) 7,4
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (zeer) belemmerd te voelen in het dagelijks functioneren door lichamelijke en/of mentale gezondheidsproblemen	40%	-	<40%	42%

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (wel eens) eenzaam te voelen	OIS enquête Leefbaarheid (tweejaarlijks)

% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de wijze van meedoen aan de Groningse samenleving	OIS enquête Leefbaarheid (tweejaarlijks)
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (zeer) belemmerd te voelen in het dagelijks functioneren door lichamelijke en/of mentale gezondheidsproblemen	OIS enquête Leefbaarheid (tweejaarlijks)

Doel 3: We vinden het van groot belang dat eenieder een gezonde levensloop kan doormaken, waarbij de kansen op onderlinge gezondheidsverschillen beperkt blijven;

Effectindicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
% Inwoners dat aangeeft een goede gezondheid te ervaren:				
• Jongeren (klas 2 en 4 VO) *	82% (over 2021)	-	>85%	78% (over 2023)
Volwassenen (18 jaar e.o.) (i) % 7 of hoger, (ii) rapportcijfer	(i) 80% (ii) 7,5	-	>85%	(i) 79% (ii) 7,5

* De cijfers over jeugd zijn afkomstig uit de Jeugd Gezondheidsenquête van de GGD en verschijnen halverwege het jaar erna (na het sluiten van de Rekening); m.a.w. de cijfers over 2023 zijn in de 2e helft van 2024 gedeeld en zijn nu voor het eerst op te nemen.

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
% Inwoners dat aangeeft een goede gezondheid te ervaren:	GGD
• Jongeren (klas 2 en 4 VO)	jeugdgezondheidsenquête en OIS
• Volwassenen (18 jaar e.o.)	enquête Leefbaarheid (tweejaarlijks)

Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicator(en) meten de voortgang van de [resultaten zoals opgenomen in de activiteitentabel](#). De activiteiten en resultaten zijn opgesteld aan de hand van de beleidsvelden stimulering samenlevingsopbouw, passende ondersteuning, publieke gezondheid en zorg en veiligheid.

Prestatie-indicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Stimulering samenlevingsopbouw				
% Meldingen bij entree WIJ-Groningen dat is afgehandeld via inzet 'eigen netwerk' en/of ondersteuning 'sociale basis'	52%	43%	>45%	50%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft:				
• (Redelijk en goed) bekend te zijn met de dienstverlening van WIJ-Groningen	68%	-	>70%	-
• In de afgelopen 12 maanden (wel eens) contact te hebben gehad met WIJ-Groningen	14%	-	Kengetal	-
• In de afgelopen 12 maanden (wel eens) geholpen te zijn met een hulpvraag door WIJ-Groningen (als aandeel op totale 18+ populatie)	12%	-	Kengetal	-
• Te weten waar te moeten zijn met een hulpvraag	72%	-	>75%	-

• Het gemakkelijk te vinden om bij WIJ-Groningen naar binnen te lopen	66%	-	>75%	-
• % Mantelzorgers (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (ernstig) belast te voelen als gevolg van de geboden zorgtaken.	18%	-	<15%	-
Passende ondersteuning				
% Inwoners (18 jaar e.o.) met een WMO maatwerk voorziening dat aangeeft:				
• Snel geholpen te zijn bij de hulpvraag	70%	74%	>80%	71%
• Zich serieus genomen te hebben gevoeld door de medewerker	85%	87%	>85%	86%
• Samen met de medewerker te hebben gezocht naar een passende oplossing	79%	84%	>85%	80%
Aantal unieke personen dat binnen het betreffende jaar gebruik heeft gemaakt van tenminste één maatwerk voorziening binnen de Wmo (o.b.v. declaraties op gegeven peilmoment):				
• Beschermd Wonen	1.225	986	Kengetal	906 **
% Inwoners (18 jaar e.o.) met een Wmo maatwerk voorziening dat aangeeft:				
• Dat de geboden ondersteuning past bij de hulpvraag	83%	83%	>85%	82%
• Dat de kwaliteit van de geboden ondersteuning goed is	83%	80%	>85%	78%
• Door de geboden ondersteuning de dingen die men wil beter te kunnen doen (eigen regie)	82%	80%	>85%	81%
• Door de geboden ondersteuning zich beter te kunnen redden (zelfredzaamheid)	84%	83%	>85%	83%
Zorg en veiligheid				
Totaal aantal geregistreerde dakloze personen, conform ETHOS licht indeling	708* (1.105)	805* (1.260)	<700	1.336*
Aantal unieke personen dat binnen het betreffende jaar gebruik heeft gemaakt van tenminste 1 maatwerk voorziening binnen de maatschappelijke opvang	289	221	Kengetal	
Totaal aantal personen die bekend zijn als buitenslaper	150	186	<125	269
Totaal aantal personen die wegens dakloosheid briefadreshouder is (gemeente Groningen)	248	284	<225	311
Aantal personen dat gebruikmaakt van de dagopvangvoorzieningen	588	641	Stabiel	555
Aantal jeugdigen met een beschermingsmaatregel	612	557		
Aantal jeugdigen dat uit huis geplaatst wordt	72	92		
Aantal meldingen van kindermishandeling bij Veilig Thuis	744	951	900	964
Aantal gehuisveste vergunninghouders	363	612	700	424
Aantal mensen in LVV-Groningen	180	163	175	100
Aantal personen dat in maatschappelijke begeleiding is genomen	202	368	450	269
Aantal meldingen huiselijk geweld bij Veilig Thuis	904	1.007	>1.000	998
Aantal vrouwen in de vrouwenopvang	124	111	<140	103
Aantal huisverboden	22	26	>40	31
Aantal meldingen/adviezen seksueel geweld (regio)	337	357	>200	401

* De telling is in 2024 aangepast, in overeenstemming met landelijke richtlijnen.

** Exclusief regio Groningen

Kengetallen	Behaald 2022	Behaald 2023	Behaald 2024
Aantal geregistreerde meldingen entree WIJ-Groningen	33.236	35.873	35.578
Aantal meldingen WIJ-Groningen dat is doorgezet naar een wettelijke melding (en leidt tot een onderzoek)	15.830	18.923	16.655
% Meldingen WIJ-Groningen dat is doorgezet naar een wettelijke melding (en leidt tot een onderzoek)	48%	53%	47%
Aantal unieke personen dat binnen het betreffende jaar gebruik heeft gemaakt van tenminste één maatwerk voorziening binnen de Wmo (o.b.v. declaraties op gegeven peilmoment):			
· Huishoudelijke Hulp	6.210	6.262*	6.241*
· Begeleiding	3.338	3.210	3.026 *
· Hulpmiddelen (Wmo Oud): rolstoelen, vervoer (excl. collectief) en wonen	2.695	2.599	2.795
Aantal unieke personen dat binnen het betreffende jaar gebruik heeft gemaakt van tenminste één maatwerk voorziening binnen de Jeugdhulp	5.459	5.162	4.995 **

* Betreft indicaties

** Lagere aantallen door verschuiving naar Basis Jeugdhulp

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Aantal geregistreerde meldingen entree WIJ-Groningen	WIZ portaal
% Meldingen bij entree WIJ-Groningen dat is afgehandeld via inzet 'eigen netwerk' en/of ondersteuning 'sociale basis'	WIZ portaal
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft: · (Redelijk en goed) bekend te zijn met de dienstverlening van WIJ-Groningen · In de afgelopen 12 maanden (wel eens) contact te hebben gehad met WIJ-Groningen · In de afgelopen 12 maanden (wel eens) geholpen te zijn met een hulpvraag door WIJ-Groningen · Te weten waar te moeten zijn met een hulpvraag · Het gemakkelijk te vinden om bij WIJ-Groningen naar binnen te lopen	OIS Inwonerspanel Groningen Gehoord - Onderzoek WIJ Groningen
% Mantelzorgers (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (ernstig) belast te voelen als gevolg van de geboden zorgtaken.	OIS enquête Leefbaarheid (tweejaarlijks)
Aantal meldingen WIJ-Groningen dat is doorgezet naar een wettelijke melding (en leidt tot een onderzoek)	WIZ portaal
% Meldingen WIJ-Groningen dat is doorgezet naar een wettelijke melding (en leidt tot een onderzoek)	WIZ portaal
% Inwoners (18 jaar e.o.) met een WMO maatwerk voorziening dat aangeeft: · Snel geholpen te zijn bij de hulpvraag · Zich serieus genomen te hebben gevoeld door de medewerker · Samen met de medewerker te hebben gezocht naar een passende oplossing	OIS enquête Cliëntervaringsonderzoek Wmo (CEO)
Aantal unieke personen dat binnen het betreffende jaar gebruik heeft gemaakt van tenminste één maatwerk voorziening binnen de Wmo: · Huishoudelijke Hulp (* betreft per 2023 enkel indicaties i.v.m. nieuw contract) · Begeleiding	Suite4zorg

· Beschermd Wonen · Hulpmiddelen (Wmo Oud): rolstoelen, vervoer (excl. collectief) en wonen	
% Inwoners (18 jaar e.o.) met een Wmo maatwerk voorziening dat aangeeft: · Dat de geboden ondersteuning past bij de hulpvraag · Dat de kwaliteit van de geboden ondersteuning goed is · Door de geboden ondersteuning de dingen die men wil beter te kunnen doen (eigen regie) · Door de geboden ondersteuning zich beter te kunnen redden (zelfredzaamheid)	Suite4zorg
Aantal unieke personen dat binnen het betreffende jaar gebruik heeft gemaakt van tenminste één maatwerk voorziening binnen de Jeugdhulp	Suite4zorg
Totaal aantal geregistreerde daklozen (overnachten in opvang, buitenslapers en/of briefadreshouders)	OIS Monitor Dakloosheid
Aantal unieke personen dat binnen het betreffende jaar (stroomcijfer per 9-'21) gebruik heeft gemaakt van tenminste 1 maatwerk voorziening binnen de Maatschappelijke Opvang	Suite4zorg
Totaal aantal personen die bekend zijn als buitenslaper * Met ingang van 2024 brengt de Monitor Dakloosheid het aantal geregistreerde dakloze mensen in beeld volgens Ethos light Classificatie (Ethos: European Typology of Homelessness and Housing Exclusion). De telling is in overeenstemming gebracht met de landelijke richtlijn volgens het Nationaal Actieplan Dakloosheid. Consequentie is de toevoeging aan de monitor van mensen die gebruik maken vrouwenopvang en zogenaamde bankslapers. De toevoeging zorgt voor een hoger aantal geregistreerde dakloze personen in de provincie Groningen. * Met ingang van 2024 worden personen die buiten slapen in de gemeente Groningen gedurende het hele jaar geregistreerd (door Meldpunt zorg en overlast), en niet meer uitsluitend in de wintermaanden. Aannemelijk is dat buitenslapers hierdoor beter in beeld zijn en dus meer buitenslapers worden geregistreerd.	OIS Monitor dakloosheid
Totaal aantal personen die wegens dakloosheid briefadreshouder zijn	OIS Monitor dakloosheid
Aantal personen dat gebruik maakt van de dagopvangvoorzieningen	OIS Monitor dakloosheid
Aantal jeugdigen met een beschermingsmaatregel	RIGG
Aantal jeugdigen dat uit huis geplaatst wordt	RIGG
Aantal meldingen van kindermishandeling bij Veilig Thuis	Veilig Thuis
Aantal gehuisveste vergunninghouders	Directie Inkomens- ondersteuning
Aantal mensen in LVV-Groningen	INLIA
Aantal personen dat in maatschappelijke begeleiding is genomen	Humanitas
Aantal meldingen huiselijk geweld bij Veilig Thuis	Veilig Thuis
Aantal vrouwen in de vrouwenopvang	Wender
Aantal huisverboden	Veilig Thuis
Aantal meldingen seksueel geweld (regio)	Centrum Seksueel Geweld

Deelprogramma 3.4: Sport en bewegen

Doelen Deelprogramma 3.4: Sport en bewegen

Doel 1: Ieder kind sportief en vaardig.

Doel 2: Vitale sportclubs in de buurt.

Doel 3: Uitnodigende sportieve ruimte.

Doel 4: Sporten en spelen in de buurt.

Doel 5: (Top)talent als inspiratiebron.

Met de volgende effectindicator(en) wordt de voortgang van de uitvoering van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dat jaar staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator niet jaarlijks gemeten.

Effectindicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
% Inwoners dat aangeeft (wekelijks) actief te sporten en (intensief) te bewegen:				
• Op basis van 18 jaar e.o. (OIS Groningen)	70%	-	70%	74%
• Op basis van jongeren VO klas 2 en 4, in georganiseerd verband bij een club, vereniging of sportschool	75% (over 2021) *	-	75%	79% (over 2023) *
% Inwoners dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (GGD Groningen):				
• Op basis van 19 jaar e.o., minstens 150 minuten per week (GGD Gezondheidsmonitor Groningen 4-jaarlijks)	59% (landelijk gemiddelde 47,5%)	-	60%	N.n.b. (medio 2025)
• Op basis van jongeren VO klas 2 en 4, dagelijks minimaal 1 uur (GGD Groningen)	17% (over 2021) *	-	16,3%	17% (over 2023) *
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (actief) lid te zijn van een sportvereniging of sportschool	49%	-	50%	54%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van:				
• Binnensportaccommodaties, in of nabij de eigen woonomgeving	61%	-	65%	59%
• Sportvelden en andere buitensport faciliteiten, in of nabij de eigen woonomgeving	60%	-	65%	58%
• Plekken in de openbare ruimte die geschikt zijn voor sport, spel en bewegen, in of nabij de eigen woonomgeving	61%	-	65%	63%

* De cijfers over jeugd afkomstig uit de Jeugd Gezondheidsenquête van de GGD verschijnen halverwege het jaar erna (na het sluiten van de Rekening); m.a.w. de cijfers over 2023 zijn in de 2e helft van 2024 gedeeld en zijn nu voor het eerst op te nemen.

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
% Inwoners dat aangeeft (wekelijks) actief te sporten en (intensief) te bewegen	OIS Groningen
• Op basis van 18 jaar e.o. (OIS Groningen)	GGD
• Op basis van jongeren VO klas 2 en 4, bij een sportvereniging of -sportschool (GGD Groningen)	Gezondheidsmonitor Jeugd
% Inwoners dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (GGD Groningen)	GGD
• Op basis van 19 jaar e.o., minstens 150 minuten per week (GGD Gezondheidsmonitor Groningen 4-jaarlijks)	Gezondheidsmonitor Volwassenen en
• Op basis van jongeren VO klas 2 en 4, dagelijks minimaal 1 uur (GGD Groningen)	Ouderen en Gezondheidsmonitor Jeugd

% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (actief) lid te zijn van een sportvereniging of sportschool	Basismonitor (tweejaarlijks)
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van:	Basismonitor (tweejaarlijks)
- Binnensportaccommodaties, in of nabij de eigen woonomgeving - Sportplekken in de openbare ruimte die geschikt zijn voor sport, spel en bewegen, in of nabij de eigen woonomgeving - sportvelden en andere buitensport faciliteiten, in of nabij de eigen woonomgeving	

Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicator(en) meten de voortgang van de [resultaten zoals opgenomen in de activiteitentabel](#). De activiteiten en resultaten zijn opgesteld aan de hand van de beleidsvelden sportieve infrastructuur en sportief kapitaal.

Prestatie-indicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
% Klanttevredenheid (op basis van klanttevredenheidsonderzoeken) over sportaccommodaties aangaande:				
• Zwembaden en ijsbanen (score)	90%	93%	80%	92%
• Sporthallen	82%	81%	80%	82%
• Gymzalen en dojo's	72%	62%	80%	-*
• Sportparken	85%	84%	80%	85%
• Dienstverlening Sport050	75%	-*	80%	90%
Aantal bezoekers/ bezettingsgraad van sportaccommodaties aangaande:				
• Zwembaden	375.000	430.000	480.000**	430.000*
• Ijsbaan	101.000	130.000	135.000	150.000*
• Sporthallen	55%	60%	60%	60%
• Gymzalen	55%	60%	60%	60%
Beoordeling B-slim activiteiten door deelnemers	8,5	8,0	8,5	8,5
Aantal kinderen dat gebruik maakt van het jeugdfonds sport en cultuur (cijfers sport)	1.151	1.476	1.400	1.392
Aantal volwassenen dat gebruik maakt van het Volwassenenfonds Sport en cultuur (cijfers sport)	895	1.006	900	1.422
% kinderen groep 6 met zwemdiploma	94%	-	90-100%	94%
Gemiddelde waardering van talenten binnen de RTC's aangaande de kwaliteit van het talentprogramma	7,6	-	7,6	-

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
% Klanttevredenheid (op basis van klanttevredenheidsonderzoeken) over sportaccommodaties aangaande:	Bevindingen van
• Zwembaden en ijsbanen (score)	bezoekers door
• Sporthallen	middel van klantpanel
• Gymzalen en dojo's *(laag aantal respondenten daardoor niet meegenomen)	en online enquêtes
• Sportparken	
• Dienstverlening Sport050	

Aantal bezoekers/ bezettingsgraad van sportaccommodaties aangaande: *Voor de ijsbaan zijn dit er 128.941 en voor de zwembaden komen we uit op 387.484. Daarnaast maken ook oa verenigingen gebruik van de ijsbaan en zwembaden. Deze bezoeken hebben we bij met name de zwembaden nog niet goed in beeld. Voor de ijsbaan hebben we er 17.359 geregistreerd en zijn er nog niet geregistreerde bezoeken aan de ijsbaan. Al met al gaan we uit van 150.000 bezoeken voor de ijsbaan. Voor de zwembaden schatten we 40.000 bezoeken door verenigingen waardoor het totaal aantal bezoeken uitkomt op 430.000. <i>**Na analyse van de spelregels rondom de reële begroting hebben we in 2024 geconstateerd dat de inkomsten van Sport050 al jarenlang veel te hoog zijn begroot. Om die reden hebben wij opnieuw naar onze begroting gekeken en heeft dit geresulteerd in een voor de begroting 2025 structureel gehonoreerd knelpunt "Analyse inkomstenbegroting Sport050" van 230.000 euro. Het aantal van 480.000 bezoekers zwembaden is te hoog ingeschat en 430.000 is reëel.</i>	Nieuw toegang- en verhuursysteem Dataduiker.
Beoordeling B-slim activiteiten door deelnemers Toelichting: de Bslim Monitor wordt ieder jaar uitgevoerd.	Bslim Monitor
Aantal kinderen dat gebruik maakt van het jeugdfonds sport en cultuur (cijfers sport)	Jeugdfonds sport en cultuur
Aantal volwassenen dat gebruik maakt van het Volwassenenfonds Sport en cultuur (cijfers sport)	volwassenenfonds sport en cultuur
% kinderen groep 6 met zwemdiploma	onderzoek zwemvaardigheid basisschoolleerlingen OIS. Tweejaarlijks (uitgevoerd in 2022)
Gemiddelde waardering van talenten binnen de RTC's aangaande de kwaliteit van het talentprogramma	Tweejaarlijks (uitgevoerd in 2022)

Deelprogramma 3.5: Cultuur en evenementen

Doelen Deelprogramma 3.5: Cultuur en evenementen

Cultuur:

Doel 1: Kunst en cultuur voor iedereen

Doel 2: Een sterke basis

Doel 3: City of talent

Evenementen:

Doel 4: Grotere maatschappelijke waarde evenementen

Doel 5: Evenementen voor iedereen

Doel 6: Groene evenementen

Effectindicator(en)	Behaald 2021	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (maandelijks) creatieve, kunstzinnige hobby's uit te oefenen, zoals muziek spelen, dansen, schilderen, e.d.	-	31%	-	35%	33%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (wel eens):					
• Een film- of theatervoorstelling, concert of museum te bezoeken	-	87%	-	85%	89%

• Een festival, braderie of evenement te bezoeken	-	84%	-	85%	86%
• Een activiteit in een wijkgebouw, bibliotheek of cultureel centrum te bezoeken	-	47%	-	50%	49%
Aantal bezoekers grootschalige, gratis toegankelijke (gesubsidieerde) festivals en/of evenementen:					
• Eurosonic Open Air	0	0	20.000	15.000	15.000
• Winter welvaart	0	25.000	38.000	36.000	47.500
• Bevrijdingsfestival	0	50.000	44.000	60.000	50.000
Aantal bezoekers evenementen in openbare ruimte in totaal	-	746.677	1.600.000	1.600.000	1.800.000
Aantal (of %?) bezoekers dat afkomstig is van buiten de gemeente Groningen:					
• SPOT	-	58%	59%	61%	60%
• Groninger Museum	-	77%	92%	75%	87%
Aantal (geluids-)klachten over evenementen in de openbare ruimte	158	1.171	1.802	1.700	1.341

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (maandelijks) creatieve, kunstzinnige hobby's uit te oefenen, zoals muziek spelen, dansen, schilderen, e.d.	Deze indicator wordt gemeten in de basismonitor, dit onderzoek onder inwoners vindt in het najaar van 2024 plaats.
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (wel eens):	Deze indicator wordt gemeten in de basismonitor, dit onderzoek onder inwoners vindt in het najaar van 2024 plaats.
• Een film- of theatervoorstelling, concert of museum te bezoeken • Een festival, braderie of evenement te bezoeken • Een activiteit in een wijkgebouw, bibliotheek of cultureel centrum te bezoeken	
Aantal bezoekers grootschalige, gratis toegankelijke (gesubsidieerde) festivals en/of evenementen:	Eurosonic
• Eurosonic Open Air • Winter welvaart • Bevrijdingsfestival	Museum aan de Aa Bevrijdingsfestival
Aantal bezoekers evenementen in openbare ruimte in totaal	
Aantal (of %?) bezoekers dat afkomstig is van buiten de gemeente Groningen:	SPOT en Groningen
• SPOT • Groninger Museum	Museum
Aantal (geluids-)klachten over evenementen in de openbare ruimte	

Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicator(en) meten de voortgang van de [resultaten zoals opgenomen in de activiteitentabel](#). De activiteiten en resultaten zijn opgesteld aan de hand van de beleidsvelden culturele infrastructuur en cultuur beleven.

Prestatie-indicator(en)	Behaald 2021	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
% Inwoners dat aangeeft dat het cultuuraanbod passend is bij de eigen behoeften of wensen				
• Volwassenen (18 jaar e.o.)	60%	-	60%	-
Aantal cultuurinstellingen dat kan worden aangemerkt als:				
• Financieel gezond en weerbaar (op basis van criteria: 'prognose' sluitende exploitatie en voldoende weerstandsvermogen)	31	32	34	25
Aantal bezoekers:				
• SPOT	261.727	337.479	315.000	504.108*
• Groninger Museum	142.000	243.705	175.000	166.000
• Forum	2.505.168	2.485.357	2.000.000	2.456.612
Aantal personen dat deelneemt aan/ lid is van:				
• Cultuurhopper	1.100	1.223	1.000	1.057
• Activiteiten/ cursussen VRIJDAG	16.358	18.628	16.350	21.054
• Bibliotheek	50.254	51.153	50.500	51.354

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
% Inwoners dat aangeeft dat het cultuuraanbod passend is bij de eigen behoeften of wensen • Volwassenen (18 jaar e.o.)	Er heeft dit jaar geen onderzoek plaatsgevonden, we hebben gekozen voor een andersoortig onderzoek dat wat zegt
Aantal cultuurinstellingen dat kan worden aangemerkt als: Toelichting: 25 van de 32 instellingen zijn op dit moment financieel gezond en weerbaar. Toekomstige uitdagingen in het kader van fair pay, stijgende loonkosten en beschikbare subsidies kunnen echter wel een grote invloed hierop hebben. De instellingen die op dit moment niet financieel gezond en weerbaar zijn, worden gemonitord. Er wordt met deze partijen gesproken om duurzame oplossingen te vinden voor deze problematiek. Bij het opstellen van deze duurzame oplossingen betrekken we ook het transitiefonds.	Contractering Maatschappelijke Ontwikkeling
Aantal bezoekers: • SPOT • Groninger Museum • Forum	SPOT: in voorgaande jaren rapporteerde SPOT alleen het aantal bezoekers van de events. Sinds dit jaar wordt ook gerapporteerd over alle bezoekers. Het sub totaal van de events komt op 409.149. Groninger Museum Forum Groningen

Aantal personen dat deelneemt aan/ lid is van: · Cultuurhopper · Activiteiten/ cursussen VRIJDAG · Bibliotheek Toelichting: toename deelnemers VRIJDAG; In 2024 zijn er meer inwoners die in hun vrije tijd aan cultuurparticipatie doen, dat is niet alleen een trend bij VRIJDAG maar ook bij andere creatieve organisaties in de gemeente.	VRIJDAG Forum Groningen

Programma 4: Dienstverlening en Bestuur

4 Dienstverlening en Bestuur

Doelen

4.1 Dienstverlening

We stellen onze inwoners en ondernemers centraal. We zijn er voor onze inwoner en ondernemer en richten onze dienstverlening in vanuit hun perspectief

Onze inwoners en ondernemers ervaren één gemeente. We spreken met één mond en houden oog voor de menselijke maat;

Informatie en gegevens inzichtelijk op één centrale plek. Voor goed contact tussen inwoner en gemeente zijn de actuele behoeften en de juiste beschikbare informatie van groot belang. Op deze manier hoeven inwoners maar één keer hun verhaal te doen, ongeacht wie ze spreken

Het contact is kanaalafhankelijk. De inwoner of ondernemer kiest het gewenste contactkanaal, waarbij deze kanalen allemaal naadloos op elkaar zijn aangesloten. We schrijven in duidelijke taal en voldoen aan wettelijke toegankelijkheidseisen

Digitaal waar kan, fysiek waar nodig. Wij zorgen voor een optimale digitale dienstverlening waar men snel en goed geholpen wordt. Wij zijn er daarbij als gemeente voor al onze inwoners: De fysieke dienstverlening blijft vindbaar en beschikbaar

Proactief en Preventief. Vanuit onze functie als dienstverlener willen we niet alleen reageren op de vraag van buiten, maar ook proactief zijn in onze hulp aan inwoners die daar recht op hebben

Deelprogramma 4.1: Dienstverlening

Doelen Deelprogramma 4.1: Dienstverlening

Doel 1: We stellen onze inwoners en ondernemers centraal. We zijn er voor onze inwoner en ondernemer en richten onze dienstverlening in vanuit hun perspectief;

Doel 2: Onze inwoners en ondernemers ervaren één gemeente. We spreken met één mond en houden oog voor de menselijke maat;

Doel 3: Informatie en gegevens inzichtelijk op één centrale plek. Voor goed contact tussen inwoner en gemeente zijn de actuele behoeften en de juiste beschikbare informatie van groot belang. Op deze manier hoeven inwoners maar één keer hun verhaal te doen, ongeacht wie ze spreken;

Doel 4: Het contact is kanaalafhankelijk. De inwoner of ondernemer kiest het gewenste contactkanaal, waarbij deze kanalen allemaal naadloos op elkaar zijn aangesloten. We schrijven in duidelijke taal en voldoen aan wettelijke toegankelijkheidseisen;

Doel 5: Digitaal waar kan, fysiek waar nodig. Wij zorgen voor een optimale digitale dienstverlening waar men snel en goed geholpen wordt. Wij zijn er daarbij als gemeente voor al onze inwoners: De fysieke dienstverlening blijft vindbaar en beschikbaar;

Doel 6: Proactief en Preventief. Vanuit onze functie als dienstverlener willen we niet alleen reageren op de vraag van buiten, maar ook proactief zijn in onze hulp aan inwoners die daar recht op hebben.

Effectindicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Waardering inwoners algehele gemeentelijke dienstverlening.	7,1	6,8	7,0	7,2

Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicator(en) meten de voortgang van de [resultaten zoals opgenomen in de activiteitentabel](#). Het deelprogramma bestaat uit één beleidsveld: Dienstverlening.

Prestatie-indicator(en)	Behaald 2022	Behaald 2023	Beoogd 2024	Behaald 2024
Klanttevredenheid publieksbalie Harm Buitenplein.	*	8,0	8	8,3
Klanttevredenheid publieksbalie Kreupelstraat.	*	8,7	8	8,6
Klanttevredenheid publieksbalie Haren.	*	8,1	8	8,3
Klanttevredenheid Website.	7,1	7,0	7,5	7,2
Klanttevredenheid telefoonnummer 14 050.	7,4	7,4	7,5	7,3
% Terugbellen binnen 1 werkdag.	75%	70%	80%	71%
% Terugbellen binnen 2 werkdagen.	85%	81%	80%	80%
Gemiddelde wachttijd balie (op afspraak) norm: 5 min.	-	2:17	Maximaal 5 min	8 min
Gemiddelde wachttijd balie (vrije inloop) norm: 15 min.	-	6:36	Maximaal 15 min	7 min

Toelichting en bron

Indicator en (eventueel) nadere toelichting:	Bron
Klanttevredenheid publieksbalie Harm Buitenplein.	Kcmsurvey.com
Klanttevredenheid publieksbalie Kreupelstraat.	Kcmsurvey.com
Klanttevredenheid publieksbalie Haren.	Kcmsurvey.com
Klanttevredenheid Website.	Kcmsurvey.com
Klanttevredenheid telefoonnummer 14 050.	Via kcmsurvey.com
% Terugbellen binnen 1 werkdag.	Zaaksysteem (e-Suite)
% Terugbellen binnen 2 werkdagen.	Zaaksysteem (e-Suite)
Gemiddelde wachttijd balie (op afspraak) norm: 5 min.	Orchestra
Gemiddelde wachttijd balie (vrije inloop) norm: 15 min.	Orchestra

Jaarrekening 2024

1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
2. Baten en lasten
3. Balans
4. Reserves
5. Voorzieningen
6. EMU-saldo

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Grondslagen voor waardering en resultaat

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. De activa worden gewaardeerd op basis van verkrijging- of vervaardigingsprijs, dan wel nominale waarde. De passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd. Voor de jaarrekening is het lasten-batenstelsel gebruikt. Dat betekent dat we lasten en baten hebben toegerekend aan het jaar waarin de diensten of goederen zijn geleverd. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben in het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor opstelling van de jaarcijfers.

De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn te onderscheiden in:

- Kosten onderzoek en ontwikkeling/ plankostenkredieten
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs- (bijdragen aan activa in eigendom van derden) dan wel de directe kosten en rente (kosten onderzoek en ontwikkeling/plankostenkredieten).

Op de bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingstermijn is dezelfde als die wordt gehanteerd voor soortgelijke eigen materiële activa en is maximaal de afschrijvingsduur die bij de derde voor de desbetreffende activa wordt gehanteerd. Op kosten onderzoek en ontwikkeling/plankostenkredieten van voorgenomen grondexploitaties wordt niet afgeschreven. Deze kosten worden maximaal 5 jaar geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Na maximaal 5 jaar worden de kosten ingebracht in de desbetreffende grondexploitatie, of wordt er een voorziening getroffen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn naar de volgende categorieën in te delen:

- Activa met een economisch nut;
- Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (heffings-gerelateerd economisch nut);
- Activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Op grond van artikel 14 van de financiële verordening worden investeringen met een individuele aanschafwaarde beneden de 10.000 euro niet geactiveerd. Met uitzondering van investeringen waarvoor een investeringskrediet is verstrekt.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de afschrijvingen, de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief en verminderd met afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Deze duurzame waardeverminderingen worden onafhankelijk van het resultaat van een boekjaar in aanmerking genomen.

In erfpacht uitgegeven gronden.

Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van de eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. De jaarlijks ontvangen afkoopsommen bij voortdurende erfpacht worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve afkoopsommen. Aan zowel de bestemmingsreserve afkoopsommen als aan de erfpachtgronden waarvoor afkoopsommen zijn ontvangen wordt geen rente toegerekend, aan erfpachtgronden waarvoor jaarlijkse een canon wordt ontvangen wordt wel rente toegerekend.

Overige activa met economisch nut en maatschappelijk nut.

Op de overige activa met een economisch nut of maatschappelijk nut wordt afgeschreven. Behoudens enkele uitzonderingen wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingsduur is bepaald op de verwachte economische levensduur en is per soort activa in de Financiële Verordening vastgelegd.

Uitgezonderd van lineaire afschrijving zijn:

- Investerings in riolering en publieke parkeervoorzieningen (gesloten financieringsstructuur)
- Investerings met een specifieke (rijks)regelgeving
- Investerings in maatschappelijk vastgoed waarvoor voor het betreffende object is vastgesteld dat er sprake moet zijn van minimaal kostprijs dekkende verhuur.
- Grootschalige gebouwen met een bovenstedelijke functie.

Deze investeringen worden annuïtair afgeschreven.

Overige grondslagen ten aanzien van de afschrijving:

- In alle gevallen gaat de afschrijving in vanaf de eerste dag van het boekjaar volgend op het jaar van ingebruikname.
- Op alle vastgoedobjecten is restwaarde van toepassing. De hoogte van de restwaarde wordt ingesteld afhankelijk van de functie van het gebouw en dan alleen bij verwachte instandhouding van het gebouw na afloop van de gebruiksduur. Daarnaast is rekening gehouden met de te maken kosten voor verwijdering of vernietiging van (delen van) het gebouw. Voor strategisch vastgoed en parkeergarages is de restwaarde op 0 gesteld.
- Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Activa met heffing gerelateerd economisch nut

Dit betreft investeringen in riolering, inzameling van huishoudelijk afval en investeringen voor activiteiten waarop begraafrechten kunnen worden geheven.

Op activa met heffing gerelateerd economisch nut wordt lineair afgeschreven met uitzondering van de investeringen in (aanleg) riolering; deze worden conform de Financiële Verordening annuïtair afgeschreven.

Financiële vaste activa

De waardering van de financiële vaste activa is gebaseerd op de historische kostprijs c.q. nominale waarde, verminderd met - voor wat de geldleningen betreft - de aflossingen op de geldleningen of mutaties bij

deelnemingen. Indien de marktwaarde van een financieel vast actief duurzaam lager is dan de aanschafwaarde vindt afwaardering tot de lagere marktwaarde plaats door middel van het treffen van een voorziening. Bij (dreigende) oninbaarheid van leningen wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de lening. Op deelnemingen en effecten wordt niet afgeschreven. De werkelijke waarde kan afwijken van de nominale waarde.

Vlottende activa

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. Indien de marktwaarde duurzaam lager is dan de verkrijging- of vervaardigingsprijs worden de voorraden gewaardeerd tegen de marktwaarde. De waardevermindering wordt gerealiseerd door de vorming van een verliesvoorziening voor de grondexploitaties tegen contante waarde of voorziening voor incourantheid die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de voorraad.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs. Voor tussentijdse winstneming wordt, conform de in het BBV voorgeschreven berekeningswijze, de Percentage of Completion methode toegepast. Deze methode houdt in dat naar rato van de gerealiseerde opbrengsten en kosten de winst wordt berekend.

Vorderingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de balanspost debiteuren. Op basis van een ouderdomsanalyse wordt een percentage van de hoofdsom als voorziening getroffen. Daarnaast wordt op basis van de beoordeling van individuele problemen met vorderingen het bedrag in de voorziening indien nodig bijgesteld.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen verkrijgingsprijs opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves en bestemmingsreserves. Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Het BBV schrijft voor dat een voorziening wordt gevormd in deze vier gevallen:

- Er zijn verplichtingen en verliezen waarvan de hoogte op de balansdatum niet zeker is, maar die wel redelijk ingeschat kunnen worden;
- Er zijn op de balansdatum risico's die kunnen leiden tot verplichtingen of verliezen, waarvan de hoogte al redelijk in te schatten is;
- Er zullen kosten worden gemaakt in een volgend begrotingsjaar. Hiervoor mag een voorziening worden gevormd als het maken van die kosten zijn oorsprong mede in het huidige of in voorafgaande begrotingsjaren vindt en de voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren;

- Er worden bijdragen verstrekt aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.
Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale of contante waarde. De uitzondering hierop is de voorziening voor pensioen van wethouders. Deze wordt gewaardeerd tegen actuariële waarde.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan een jaar

De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Incidentele baten en lasten

Als incidenteel beschouwen we baten en lasten die zich maximaal drie jaar voordoen conform de notitie incidentele baten en lasten van de commissie BBV. Als drempelwaarde is 500 duizend euro opgenomen in onze financiële verordening.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Aan de passiefzijde van de balans worden buiten de balansstelling opgenomen het bedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen een borgstelling of garantstelling is verstrekt (Artikel 50 BBV).

In de categorie niet uit de balans blijvende verplichtingen worden de meerjarige inkoopcontracten opgenomen tegen de (geraamde) resterende contractwaarde. Daarnaast worden de afgegeven garanties en waarborgen opgenomen.

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld volgens de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en de financiële- en controleverordeningen van onze gemeente. Daarnaast geldt het Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) beleid en het door de gemeenteraad op 18 december 2024 vastgesteld normenkader als toetsingskader voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Baten en lasten

Overzicht baten en lasten

Baten en Lasten per deelprogramma Inclusief reservemutaties (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve Begroting 2024	Actuele Begroting 2024	Rekening 2024
01 Economie en Ruimte	66.020	75.385	42.892
01.1 Economie en werkgelegenheid	32.203	33.221	15.567
Lasten	39.815	43.126	35.528
Baten	7.611	9.904	19.961
01.2 Mobiliteit	13.768	15.246	8.133
Lasten	45.721	51.947	49.951
Baten	31.953	36.701	41.818

01.3 Wonen	20.049	26.918	19.193
Lasten	47.152	63.788	52.723
Baten	27.103	36.870	33.530
02 Leefomgeving en Veiligheid	88.326	89.940	86.988
02.1 Kwaliteit leefomgeving	51.105	51.823	51.312
Lasten	129.005	135.107	136.241
Baten	77.899	83.283	84.929
02.2 Veiligheid	37.221	38.116	35.675
Lasten	42.668	44.622	45.324
Baten	5.447	6.506	9.648
03 Vitaal en Sociaal	534.071	559.761	549.362
03.1 Werk en inkomen	102.232	102.512	103.117
Lasten	297.241	324.605	321.402
Baten	195.010	222.093	218.285
03.2 Onderwijs	34.003	33.756	30.687
Lasten	47.762	54.733	48.609
Baten	13.760	20.976	17.922
03.3 Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit	323.765	348.241	345.557
Lasten	345.761	392.389	386.183
Baten	21.995	44.147	40.626
03.4 Sport en bewegen	25.892	26.369	21.929
Lasten	38.142	39.169	35.159
Baten	12.250	12.799	13.230
03.5 Cultuur en evenementen	48.179	48.883	48.072
Lasten	70.192	75.443	73.755
Baten	22.013	26.560	25.684
04 Dienstverlening en bestuur	-688.417	-725.086	-742.468
04.1 Dienstverlening	12.931	13.714	12.459
Lasten	17.968	19.519	18.203
Baten	5.037	5.805	5.744
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en wijkontwikkeling	4.260	-4.151	-6.756
Lasten	46.782	117.876	105.990
Baten	42.522	122.027	112.746
04.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien	-845.824	-881.219	-890.591
Lasten	10.140	10.140	7.412
Baten	855.963	891.358	898.003
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	140.215	146.569	142.420

Lasten	153.427	164.666	158.700
Baten	13.212	18.097	16.280
04 Specificatie van 04.3 en 04.4	-705.608	-734.649	-748.171
04.3 Algemene inkomsten* en post onvoorzien	-845.824	-881.219	-890.591
Algemene Inkomsten	-846.009	-881.404	-890.591
Lasten	9.955	9.955	7.412
Baten	855.963	891.358	898.003
Post Onvoorzien	185	185	0
Lasten	185	185	0
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	140.215	146.569	142.420
Overhead	133.911	140.764	135.748
Lasten	143.339	151.072	147.063
Baten	9.428	10.309	11.315
Ondersteuning organisatie	6.304	5.806	6.806
Lasten	7.957	7.203	8.342
Baten	1.653	1.397	1.536
Werken Derden	0	0	-135
Lasten	2.131	6.391	3.294
Baten	2.131	6.391	3.429
Heffing VPB	0	0	0
Lasten	0	0	0
Totaal saldo baten en lasten	0	0	-63.226

* De Algemene inkomsten betreffen de algemene dekkingsmiddelen

Baten en lasten totaal	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening
Lasten totaal	1.331.776	1.537.127	1.475.180
Lasten totaal (exclusief reservemutaties)	1.293.058	1.452.844	1.382.061
Toevoegingen Reserves	38.718	84.283	93.120
Baten totaal	1.331.776	1.537.127	1.538.407
Baten totaal (exclusief reservemutaties)	1.281.771	1.436.381	1.439.161
Onttrekkingen Reserves	50.005	100.745	99.245
Totaal Saldo Baten en Lasten (exclusief reservemutaties)	11.287	16.463	-57.100
Totaal Reservemutaties	-11.287	-16.463	-6.126
Gerealiseerd Resultaat	0	0	-63.226

De toelichting op de baten en lasten is opgenomen bij de betreffende programma's.

Incidentele baten en lasten

In dit overzicht zijn de incidentele baten en lasten vermeld. Deze baten en lasten hebben betrekking op de exploitatie, zijn in de programma's opgenomen en beïnvloeden het resultaat. Structurele baten en lasten zijn jaarlijks in de begroting opgenomen. De aard van de bate of last is in eerste instantie bepalend of iets structureel of incidenteel is. Als incidenteel beschouwen we baten en lasten die zich maximaal drie jaar voor doen of waar een specifieke einddatum aan is gekoppeld. Het gaat om eenmalige zaken, zoals bijvoorbeeld de uitvoering van achterstallig onderhoud en verkoop van een pand. We nemen de incidentele bestede intensiveringsmiddelen en ontvangst en besteding van incidentele middelen gemeentefonds mee voor zover deze op incidentele taken betrekking hebben. Conform de notitie incidentele baten en lasten van de commissie BBV worden alle incidentele onttrekkingen of toevoegingen aan reserves meegenomen bij de incidentele baten en lasten. Als drempelwaarde is 500 duizend euro opgenomen in onze financiële verordening. Om de volledigheid van onderstaand overzicht te waarborgen, beoordelen we alle mutaties > 500 duizend euro uit onze boekhouding. Waarbij opgemerkt dat in onderstaand overzicht ook lagere bedragen zijn vermeld als de tegenoverstaande baat of last ook zijn meegenomen vanwege het 500 duizend euro criterium.

Deelprogramma	Incidentele baten (bedragen x € 1.000)	Bedrag 2024 Toelichting
01.1	Baten grondexploitatie	Conform eerdere jaren en conform de BBV-notitie Incidentele Baten en lasten nemen we dit op als incidentele baat. Zie ook de toelichting in paragraaf Grondbeleid
01.1	Vrijval voorziening	Nieuwe taxaties hebben tot andere verwachte opbrengstwaarden geleid waardoor de genomen verliesvoorziening deels weer kan vrijvallen ten gunste van resultaat
01.1	Nij Begun Masterplan Campus	Eenmalige specifieke rijksuitkering voor de pilotfase van het project (2023-2025) en 500 uiterlijk te besteden tot en met 31-12-2024
01.2	Onttrekking reserve SIF	Zie overzicht met toelichting op 4.147 reservemutaties
01.2	Middelen klimaatakkoord	Incidentele rijksmiddelen vanuit de regeling capaciteit decentrale overheden voor 617 klimaat- en energiebeleid
01.3	Aanpak energiearmoede	Specifieke uitkering van het Rijk incidenteel in 3.470 te zetten tot en met 2025
01.3	Nationaal Isolatieprogramma	Incidentele rijksmiddelen voor een periode van 3 jaar te besteden tot en met 2026. Het nationale programma zelf heeft als eindpunt 500 2030
01.3	Middelen klimaatakkoord	Incidentele rijksmiddelen vanuit de regeling capaciteit decentrale overheden voor 2.369 klimaat- en energiebeleid
01.3	Verkoopopbrengst Warmtenet	Baten eenmalig door de verkoop van het 2.300 warmtenet Selwerd aan Warmtestad BV
02.1	Liquidatie ARCG bezittingen	Eenmalige bankontvangst van het aandeel uit de verkoopopbrengst van bezittingen van de 6.000 opgeheven entiteit
03.1	Onttrekking reserve ESF	Zie overzicht met toelichting op 663 reservemutaties

03.1	Onttrekking reserve WIZ en RMT	Zie overzicht met toelichting op 2.768 reservemutaties
03.1	Onttrekking reserve Werkprogramma	Zie overzicht met toelichting op 2.208 reservemutaties
03.1	Middelen Rijk Oekraïne	Incidentele rijksmiddelen voor opvanglocaties 2.029 van Oekraïners
03.1	Energietoeslag individuele toeslag studenten	We hebben vanuit het Rijk incidentele middelen ontvangen voor bijzondere bijstand 700 aan studenten
03.1	Just Transition Fund JTF	We ontvangen van het Samenwerkingsverband Noord Nederland vanuit het Just Transition Fund subsidies voor het project Groen Licht en het project 725 Ontwikkelcentra
03.2	Onttrekking reserve accres instellingen	Zie overzicht met toelichting op 459 reservemutaties
03.2	Onttrekking reserve Onderwijshuisvesting	Zie overzicht met toelichting op 150 reservemutaties
03.3	Onttrekking reserve accres instellingen	Zie overzicht met toelichting op 7.816 reservemutaties
03.4	Onttrekking reserve accres instellingen	Zie overzicht met toelichting op 266 reservemutaties
03.5	Onttrekking reserve accres instellingen	Zie overzicht met toelichting op 4.727 reservemutaties
04.2	Onttrekking Algemene reserve	Zie overzicht met toelichting op 38.888 reservemutaties
04.2	Onttrekking Algemene Bestemmingsreserve	Zie overzicht met toelichting op 31.102 reservemutaties
04.2	Regiodeal	Specifieke uitkering van het Rijk die we incidenteel in kunnen zetten tot uiterlijk de einddatum van de beschikking op de 2.288 betreffende tranche
04.2	Middelen Rijk Oekraïne	Incidentele rijksmiddelen voor opvang van Oekraïners (locaties, leefgeld, onderwijs, 26.682 kosten organisatie etc.)
04.2	Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag incidentele middelen	Onttrekking aan de algemene bestemmingsreserve vanuit de daaraan toegevoegde incidentele rijksmiddelen Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag, de zg.POK middelen, voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie, die via een toevoeging aan het Gemeentefonds door het Rijk beschikbaar zijn gesteld tot en met het 931 jaar 2027.
04.4	Onttrekking voorziening reorganisaties	Door actualisatie van de verplichting voor herplaatsers vanuit reorganisaties is 52 duizend euro vrijgevallen vanuit de 52 voorziening die hiervoor wordt aangehouden

		Vrijval op onderhoudsvoorziening voor het kernvastgoed als gevolg van het verbouwingsinvesteringskrediet
04.4	Vrijval onderhoudsvoorziening	1.169 Revitalisering Duinkerkenstraat 45
	Totaal incidentele baten	156.684
Deelprogramma	Incidentele lasten	Bedrag 2024 Toelichting
(bedragen x € 1.000)		
		Zie overzicht met toelichting op
01.1	Dotatie reserve Suikerzijde	1.482 reservemutaties
	Eemskanaalzone reserve	Zie overzicht met toelichting op
01.1	toevoeging NIEGG	806 reservemutaties
		Conform eerdere jaren en conform de BBV-notitie Incidentele Baten en lasten nemen we dit op als incidentele last. Zie ook de
01.1	Lasten grondexploitatie	1.015 toelichting in paragraaf Grondbeleid
		Initiële kosten (van de pilotfase) van het
01.1	Nij Begun Masterplan Campus	500 project
01.1	Dotatie reserve kapitaallasten	221 Storting voor Europapark
		Zie overzicht met toelichting op
01.2	Dotatie reserve SIF	660 reservemutaties
		De incidentele lasten die zijn gemaakt voor deze activiteit waarvoor incidenteel een aanvullend bedrag beschikbaar is gesteld
01.2	Operatie Ingebruikname Julianaplein	500 vanuit de algemene beleidsmiddelen
		Incidentele capaciteitslasten ten laste van de rijksmiddelen vanuit de regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en
01.2	Middelen klimaatakkoord	617 energiebeleid
		Zie overzicht met toelichting op
01.2	Dotatie reserve kapitaallasten	6.250 reservemutaties
		Er is 3 miljoen euro gestort ter vorming van de reserve en 600 duizend euro aanvullend
01.3	Aandelen Meerstad Noord/GEB BV	3.600 voor Meerstad-Noord
		Uitvoeringslasten van het programma die we bekostigen vanuit incidentele middelen vanuit het Rijk die we in kunnen zetten tot en
01.3	Aanpak energiearmoede	3.470 met 2025
		De incidentele lasten die zijn gemaakt voor deze activiteit waarvoor incidenteel een aanvullend bedrag beschikbaar is gesteld
01.3	Implementatie omgevingswet	691 vanuit de algemene beleidsmiddelen
		Lasten zoals subsidies voor verduurzaming van slecht geïsoleerde woningen die we bekostigen vanuit de incidentele middelen die wij hebben ontvangen vanuit het Nationaal Isolatieprogramma van het Rijk die
01.3	Nationaal Isolatieprogramma	500 we kunnen besteden tot en met 2026
		De uitgaven voor energietransitie op de incidenteel bij de begroting 2024 aanvullend beschikbaar gestelde algemene
01.3	Energietransitie	581 beleidsmiddelen.

		Incidentele capaciteitslasten ten laste van de rijksmiddelen vanuit de regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid
01.3	Middelen klimaatakkoord	2.723
		Enmalige subsidie die wij hebben verstrekt aan Warmtestad BV voor de aankoop van het warmtenet in Selwerd
01.3	Subsidie Warmtestad BV	2.300
01.3	Dotatie Verliesvoorziening	1.273 Afwaardering deelneming Stadshavens
		Incidentele dotatie vanuit de verkoopbrengst liquidatie ARCG -
02.1	Liquidatie ARCG	6.000 bezittingen aan de voorziening Grijs Afval
		Zie overzicht met toelichting op
02.1	Dotatie reserve kapitaallasten	255 reservemutaties
		De incidentele lasten die zijn gemaakt naar aanleiding van een hogere dotatie aan de pensioenvoorziening van de
02.2	Bijdrage aanvullende dotatie voor pensioenvoorziening van GR - Veiligheidsregio	677 gemeenschappelijke regeling
		Zie overzicht met toelichting op
03.1	Dotatie reserve WIZ en RMT	6.344 reservemutaties
		Incidentele kosten opvang Oekraïners (locaties, leefgeld, onderwijs, kosten
03.1	Oekraïne	2.022 organisatie etc.)
		Zie overzicht met toelichting op
03.1	Dotatie ESF	804 reservemutaties
		De uitgaven die we hebben gedaan voor de projecten Groen Licht en het project Ontwikkelcentra waarvoor we incidentele subsidies ontvangen van het Samenwerkingsverband Noord Nederland uit
03.1	Just Transition Fund	725 het Just Transition Fund
		Uitgaven voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie op de incidentele POK middelen die via het Gemeentefonds door het Rijk beschikbaar zijn
03.1	Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag incidentele middelen	85 gesteld tot en met het jaar 2027.
		Zie overzicht met toelichting op
03.2	Dotatie reserve accres instellingen	488 reservemutaties
		Zie overzicht met toelichting op
03.2	Dotatie reserve Onderwijshuisvesting	4.909 reservemutaties
		Incidentele last Materiele vaste activa
03.2		486 Afboeking boekwaarde Rummerinkhof 8
		Zie overzicht met toelichting op
03.2	Dotatie reserve kapitaallasten	1.900 reservemutaties
		Zie overzicht met toelichting op
03.3	Dotatie reserve accres instellingen	8.375 reservemutaties
		De incidentele lasten die zijn gemaakt voor deze activiteit waarvoor incidenteel een aanvullend bedrag beschikbaar is gesteld
03.3	Voorinvestering Samen	500 vanuit de algemene beleidsmiddelen

		Uitgaven voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie op de incidentele POK middelen die via het Gemeentefonds door het Rijk beschikbaar zijn
03.3	Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag incidentele middelen	810 gesteld tot en met het jaar 2027
03.3	Dotatie reserve kapitaallasten	Zie overzicht met toelichting op 280 reservemutaties
03.4	Dotatie reserve kapitaallasten	Zie overzicht met toelichting op 180 reservemutaties
03.4	Dotatie reserve accres instellingen	Zie overzicht met toelichting op 296 reservemutaties
03.5	Dotatie reserve accres instellingen	Zie overzicht met toelichting op 5.058 reservemutaties
03.5	Dotatie reserve kapitaallasten	Zie overzicht met toelichting op 1.124 reservemutaties
04.2	Dotatie Algemene reserve	Zie overzicht met toelichting op 24.490 reservemutaties
04.2	Dotatie Algemene Bestemmingsreserve	Zie overzicht met toelichting op 12.889 reservemutaties
04.2	Sparen voor de toekomst	Er is 5,9 miljoen euro gestort ter vorming van 5.908 de reserve
04.2	Regiodeal	Specifieke uitkering van het Rijk die we incidenteel in kunnen zetten tot uiterlijk de einddatum van de beschikking op de 2.288 betreffende tranche
04.2	Oekraïne	Incidentele kosten opvang Oekraïners (locaties, leefgeld, onderwijs, kosten organisatie etc.) 21.536
04.3	Dotatie reserve Budgetoverheveling	Zie overzicht met toelichting op 8.837 reservemutaties
04.2	Dotatie reserve kapitaallasten	Zie overzicht met toelichting op 514 reservemutaties
04.4	Dotatie reserve kapitaallasten	Zie overzicht met toelichting op 1.969 reservemutaties
04.4	Dotatie voorziening reorganisaties	De hoogte van de voorziening is overeenkomstig het bestaande beleid per 31 december opnieuw bepaald. De incidentele dotatie van 707 duizend euro is nodig om de voorziening weer op niveau te brengen 707 ultimo 2024
04.4	Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag incidentele middelen	Uitgaven voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie op de incidentele POK middelen die via het Gemeentefonds door het Rijk beschikbaar zijn 36 gesteld tot en met het jaar 2027.
Totaal incidentele lasten		147.681

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 18 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 44.255.400. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 8.005.000 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 44.455.400. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 4.309.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Wet Normering Topinkomens

De WNT is van toepassing op Gemeente Groningen. Het voor Gemeente Groningen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000 zijnde het algemeen bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2024 bedragen x € 1		
	C. Bronda	J. Spier
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	162.118	136.565
Beloningen betaalbaar op termijn	23.390	22.736
<i>Subtotaal</i>	<i>185.508</i>	<i>159.301</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	185.508	159.30
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2023		
bedragen x € 1	C. Bronda	J. Spier
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functieervulling in 2023	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	154.283	126.721
Beloningen betaalbaar op termijn	22.579	21.050
<i>Subtotaal</i>	<i>176.863</i>	<i>147.770</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
Bezoldiging	176.863	147.770

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Balans

Balans

Bedragen x 1.000 euro

Activa	31-12-2024	31-12-2023
Vaste Activa		
Immateriële vaste activa	10.974	8.689
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	10.690	8.389
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	284	300
Materiële vaste activa	1.586.913	1.514.358
waarvan economisch nut	864.923	825.005
waarvan economisch nut heffinggerelateerd	210.016	203.455
waarvan maatschappelijk nut	511.975	485.898
Financiële vaste activa	415.490	435.317
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	51.579	49.018
Leningen aan woningbouwcorporaties	40.092	45.506
Leningen aan deelnemingen	310.596	326.310
Leningen aan overige verbonden partijen	0	0
Overige langlopende leningen	13.224	14.482
Totaal Vaste Activa	2.013.377	1.958.363
Vorraden	31.220	49.664
Overige grond- en hulpstoffen	627	472
Onderhanden werk (incl. bouwgronden in exploitatie)	29.152	47.734
Gereed product en handelsgoederen	1.440	1.458
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	200.734	255.826
Vorderingen op openbare lichamen	68.561	63.806
Overige verstrekte kasgeldleningen	28.150	28.250
Rekening courant verhouding niet-financiële instellingen	23.899	21.354
Overige vorderingen	73.456	69.962
Uitzettingen in 's Rijksschatkist met een looptijd < 1 jaar	6.669	72.454
Liquide middelen	6.456	1.778
Liquide middelen (kas,banksaldi)	6.456	1.778
Overlopende activa	93.399	80.814

Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	2.888	2.892
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	8.300	32.251
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	15.379	14.769
Overige overlopende activa	66.833	30.902
Totaal Vlottende Activa	331.809	388.082

Totaal Activa	2.345.186	2.346.445

Totaal recht op verliescompensatie VPB	0	27

Bedragen x 1.000 euro

	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	364.391	307.290
Algemene reserve	83.607	43.894
Bestemmingsreserve	217.557	198.375
Saldo van de rekening	63.226	65.022
Vreemd vermogen	79.532	64.226
Voorzieningen	79.532	64.226
Vaste schuld	1.443.475	1.488.649
Obligatieleningen	187.500	202.500
Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen	20.000	20.000
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	955.274	1.003.858
Onderhandse leningen van openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	278.700	259.800
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	614	1.260
Waarborgsommen	1.387	1.231
Totaal Vaste Passiva	1.887.399	1.860.165
Vlottende schuld met een rentetypische looptijd < 1 jaar	174.674	279.654
Overige Kasgeldleningen	27.650	68.250
Banksaldi	0	1.733
Overige vlottende schulden	147.024	209.671
Overlopende passiva	283.113	206.626
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	1.695	1.803
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	234.440	169.846
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheid	10.375	8.620
Overige vooruit ontvangen bedragen	25.853	14.399
Verplichtingen	10.750	11.958
Totaal Vlottende Passiva	457.787	486.280

Totaal	Passiva	2.345.186	2.346.445

Totaal borg en garantstelling	2.866.477	2.673.498

Immateriële vaste activa

Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief (bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 01-01-2024	Verschuiving	Vermeerdering	Bijdragen van derden	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Omschrijving:						
Stationsgebied	1.182	0	0	0	0	1.182
Stationsgebied Zuid	2.872	0	723	0	0	3.595
Sontplein (Arriva-locatie)	1.111	0	127	0	0	1.238
De Held III	1.173	0	913	0	0	2.086
Travertijnstraat	429	0	190	0	0	619
Paddepoelsterbrug	849	0	732	0	0	1.581
Nelfterrein	315	-315	0	0	0	0
Hadera raadshuisplein Haren	337	0	-19	0	0	318
Overig	120	0	-19	0	31	70
Totaal	8.389	-315	2.647	0	31	10.690

In de kolom verschuiving is de overheveling van voorbereidingskredieten naar grondexploitaties verwerkt.

Bijdrage aan Activa van derden (bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 01-01-2024	Vermeerdering 2024	Afschrijving 2024	Boekwaarde 31-12-2024	Rente 2024	Totaal kapitaallasten
Omschrijving						
Spp Engelbert	300		16	284	4	20
Totaal	300	0	16	284	4	20

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa

(Bedragen x 1.000)	Boekwaarde 01-01-2024	Verschuiving gedurende het jaar	Investeren	Desinvesteren	Overige Waarde mutaties	Bijdragen van derden	Afschrijving 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Gronden en terreinen	152.414	1.830	9.858	19	4.401	0	0	168.484
Woonruimten	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	601.104	-2.827	37.956	486	481	4.875	15.468	615.885
Grond, weg & waterbouwkundige werken	212.465	-623	13.685	16	0	570	6.412	218.529
Vervoersmiddelen	19.730	0	3.190	94	-739	100	3.370	18.617
Machines, apparaten en installaties	21.663	1.950	12.708	190	856	20	4.998	31.969

Overige materiële vaste activa	506.982	-30	76.368	2.538	207	28.497	19.062	533.430
Totaal materiële vaste activa	1.514.358	300	153.765	3.343	5.206	34.062	49.310	1.586.914
waarvan economisch nut	825.005	262	67.279	809	5.051	5.558	26.307	864.923
waarvan economisch nut heffinggerelateerd	203.455	0	14.267	0	-59	276	7.371	210.016
waarvan maatschappelijk nut	485.898	38	72.219	2.534	214	28.228	15.632	511.975

In 2024 is totaal voor een bedrag van 153,8 miljoen euro geïnvesteerd. Daarnaast is er een bedrag van 49 miljoen afgeschreven op materiële vaste activa. Onder de categorie gronden en terreinen zijn ultimo 2024 in totaal 997 in erfpacht uitgegeven gronden voor een bedrag van 32 miljoen euro opgenomen. In de materiële vaste activa zijn verliesvoorzieningen getroffen (ultimo 2024 ad 30,2 miljoen euro) in het kader van strategisch bezit. Zie voor de nadere toelichting [de paragraaf Grondbeleid](#). Ultimo 2024 is er geen categorie warme grond.

De overige waardemutaties worden grotendeels gevormd door een vrijval van de verliesvoorzieningen naar aanleiding van taxaties.

De bijdragen van derden brengen wij conform het BBV in mindering op de investeringen. De bijdragen van derden wordt met name gevormd door binnenkomende subsidies.

Ten aanzien van de investeringen met maatschappelijk nut geldt dat vanaf 2017 het activeren van deze investeringen verplicht is. Binnen de gemeente werden ook voor 2017 de investeringen geactiveerd. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat volgens de oude systematiek is geactiveerd wordt de boekwaarde per 01-01 en 31-12 afzonderlijk vermeld. Per 1 januari 2024 bedraagt de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut van voor 1 januari 2017 284,4 miljoen euro. Ultimo 2024 is deze boekwaarde gedaald naar 273,8 miljoen euro.

Financiële activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en leningen

FINANCIËLE VASTE ACTIVA					
Omschrijving	Boekwaarde	Mutaties bij / Uitgeleend	Mutaties af / Aflossing	Boekwaarde	Rente
bedragen x 1.000 euro	1-1-2024	2024	2024	31-12-2024	2024
KAPITAALVERSTREKKINGEN					
Deelnemingen	52.585	6.505	1.550	57.540	1.030
Voorziening	-3.567	3.032	638	-5.961	-62
Totaal kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	49.018	9.537	2.188	51.579	968
UITGEZETTE GELDLENINGEN					
Woningbouwcorporaties	45.506	0	5.414	40.092	1.479
Deelnemingen	326.311	0	15.715	310.596	5.857
Verbonden partijen	0	0	0	0	0

Overige langlopende leningen	14.840	147	1.414	13.573	164
Voorziening langlopende leningen	-359	0	9	-350	0
Totaal uitgezette langlopende leningen	386.298	147	22.552	363.911	7.500
Totaal Financiële vaste activa	435.316	9.684	24.740	415.490	8.467

De vermeerdering bij de deelnemingen betreffen voornamelijk de agiostortingen van Warmtestad BV (3,5 miljoen euro) en het Gemeentelijk Energiebedrijf (3 miljoen euro). De vermindering betreft met name de afwikkeling van de aandelen van het Groninger Monumentenfonds (1,4 miljoen euro).

De vermindering bij de uitgezette geldleningen betreft met name een leningaflossing door Meerstad (14,8 miljoen euro) en aflossingen van leningen aan woningbouwcorporaties (5,4 miljoen euro). Daarnaast is een voorziening getroffen (3,0 miljoen euro) op de deelneming Stadshavens BV in verband met het negatieve resultaat in 2024 waarbij tot op heden nog geen zicht is op herstel van dit negatieve resultaat.

Toelichting voorziening langlopende leningen

	saldo 01-01-2024	mutaties 2024	saldo 31-12-2024
St. stimulering Volkshuisvesting	268	-10	258
Lening U/G	91	1	92
Totaal	359	-9	350

De waarde van de leningen die via de Stichting stimulering Volkshuisvesting (SVn) lopen bedraagt 5,705 miljoen euro op 31 december 2024. Per lening is een risico indicatie gemaakt. Op basis daarvan moet het niveau van de voorziening 258 duizend euro bedragen.

Voorraden

Onderhanden werk

In de post 'Onderhanden werk' staan de Bouwgronden in exploitatie (BIE-gronden) met de slotgecalculeerde complexen en de bouwrijpe kavels. Deze zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs. In de jaarrekening is een uitgebreide verantwoording te vinden in paragraaf 7: [Grondbeleid](#)

Mutaties vanwege inhoudelijke ontwikkelingen grondexploitatie

Binnen de grondexploitaties zijn de verliesvoorzieningen met 2,1 miljoen euro toegenomen. Daarnaast is er 2,5 miljoen euro aan tussentijdse winsten genomen.

Boekwaarden

In onderstaand tabel worden de boekwaarden per 01-01-2024, de mutaties van het jaar 2024 en de boekwaarde per 31-12-2024 weergegeven. De boekwaarde van de actieve BIE gronden is 14,5 miljoen euro lager geworden. De inactieve BIE-gronden betreffen de slotgecalculeerde projecten.

Onderhanden werk bedragen x 1.000 euro	Boekwaarde 1-1-2024	Verschuivingen	Vermeerderingen	Verminderings	Boekwaarde 31-12-2024
BIE-gronden	146.797	-610	10.332	-25.238	131.280
Inactieve BIE-gronden	-1.522	925	529	-1.444	-1.512
Bouwrijpe kavels	2.589	1.406	0	-399	3.596
Totaal	147.864	1.721	10.861	-27.081	133.364

Nog te realiseren kosten en opbrengsten

In onderstaande tabel staan de geraamde kosten en opbrengsten van de BIE-gronden. Dit is exclusief de slotcalculaties. De geraamde kosten bestaan vooral uit bouw- en woonrijp maken, plankosten en rentelasten. De geraamde opbrengsten bestaan vooral uit geraamde grondverkoop en bijdragen.

BIE-gronden bedragen x 1.000 euro	Boekwaarde 31-12-2024	Geraamd nog te realiseren		
		Kosten	Opbrengsten	Eindresultaat
BIE-gronden				
<i>Subtotaal woningbouwlocaties</i>	55.766	73.949	57.834	71.881
<i>Subtotaal bedrijvenlocaties</i>	23.643	56.518	89.788	-9.626
<i>Subtotaal kantoren, gemengd</i>	51.871	32.916	27.880	56.907
Totaal	131.280	163.384	175.502	119.162

Voorzieningen

Gedurende de afgelopen jaren heeft de raad ter dekking van verwachte tekorten op gebiedsontwikkelingen middelen beschikbaar gesteld. Hiervoor zijn voorzieningen getroffen ter hoogte van het verlies op Contante Waarde. Per 31 december 2023 was per saldo voor ca. 104,0 miljoen euro aan voorziening getroffen. Over de voorzieningen wordt jaarlijks 2% rente bijgeschreven. Op 31 december 2024 was door het bijschrijven van de rente in totaal 106,1 miljoen euro beschikbaar aan verliesvoorzieningen. De verliesvoorzieningen voor alle negatieve grondexploitaties nemen per saldo totaal met 2,1 miljoen euro toe.

BIE-gronden bedragen x 1.000 euro	Beschikbare voorziening 2024 (index 2%)	Benodigde voorziening 2024	Mutatie 2024
<i>Volkshuisvesting, stedelijke vernieuwing</i>			
Ciboga	-29.053	-28.425	628
Oosterhamrikzone	-25.383	-24.546	837
Hart van Ten Boer	-75	-75	0
Nije Buurt Ten Post	-216	-216	0
Friesestraatweg 181	-1.059	-2.470	-1.410
KET Woonschepenhaven	-428	-1.278	-850
Nelf	0	-2.573	-2.573
<i>Economie en werkgelegenheid</i>			
Roodehaan	-2.085	-1.502	584
<i>Kantoren gemengd</i>			
Europapark	-41.644	-41.192	452
Alo-locatie	-6.107	-5.945	162
Nesciopark	-72	0	72
Totaal	-106.123	-108.221	-2.098

Winsten

Met ingang van 2017 geldt, op basis van de BBV, de percentage of completion methode (POC-methode) voor (voortijdige) winstnemingen. In de POC-methode worden de winsten genomen naar rato van gerealiseerde opbrengsten en kosten. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie op betrouwbare wijze zijn ingeschat en de winsten van het project naar de gemeente vloeien. Vanwege planaanpassingen en toegenomen kosten (kostenstijgingen) kan het echter voorkomen dat eerder genomen winsten weer terug moeten vloeien naar de plannen. Volgens nieuwe BBV regels mag er pas winst genomen worden als een project een resterende looptijd heeft van 10 jaar of minder. In 2024 is er daarom voor 2,5 miljoen euro aan tussentijdse winsten genomen. Zie onderstaande tabel.

Tussentijdse winstneming bedragen x 1.000 euro	31-12-2024
<i>Volkshuisvesting, stedelijke vernieuwing</i>	
Reitdiep fase 3&4	212
Haren Stationsgebied	-52
Theda Mansholt locatie	-9
<i>Economie en werkgelegenheid</i>	
Eemspoort	412
Zernike	486
Westpoort fase 1	1.418
Westpoort fase 2	-10
Totaal	2.456

Vorderingen

Vorderingen op openbare lichamen

Vorderingen op openbare lichamen (bedragen x 1.000 euro)	31-12-2024	31-12-2023
Te vorderen vennootschapsbelasting	1.886	3.488
Te vorderen ondernemers BTW	6.242	10.515
Te vorderen BTW compensatiefonds	58.138	44.208
Debiteuren openbare lichamen	2.295	5.595
Totaal	68.561	63.806

Overige vorderingen

Overige vorderingen (bedragen x 1.000 euro)	31-12-2024	31-12-2023
Debiteuren	52.814	49.580
Dubieuze debiteuren - Voorziening	-14.479	-15.510
Fiets privé	39	42
Overige vorderingen	35.082	35.849
Totaal	73.456	69.962

De post "debiteuren" is opgebouwd uit belasting- en uitkeringsdebiteuren (28,5 miljoen euro), overige debiteuren (24,2 miljoen euro) en incasso onderweg (192 duizend euro).

Voorziening dubieuze debiteuren

Het saldo van de belastingdebiteuren bedraagt 8,6 miljoen euro. Op basis van ouderdomsanalyse over de jaren heen wordt een percentage als oninbaar beschouwd waarbij rekening wordt gehouden met de incidentele afwijkingen in opgelegde aanslagen. Het saldo van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren bedraagt 576 duizend euro op 31 december 2024.

Inzake het saldo "overige debiteuren" wordt gekeken naar de ouderdom van de vorderingen en op basis van een vastgesteld percentage een bedrag voor oninbaarheid berekend. Daarnaast wordt op basis van de beoordeling van individuele issues met vorderingen het bedrag in de voorziening indien nodig bijgesteld. Dit is in onderstaande tabel verwerkt. Het saldo naar ouderdom is als volgt opgebouwd:

Voorziening dubieuze debiteuren (bedragen x 1.000 euro)	Openstaand	% Voorziening	
< 3 maanden	13.475	0%	177
3-6 maanden	4.524	5%	395
6-12 maanden	2.037	10%	396
1-2 jaar	1.758	50%	704
> 2 jaar	2.526	100%	553
Totaal	24.320		2.225

Voorziening dubieuze debiteuren uitkering- debiteuren

De voorziening dubieuze debiteuren voor uitkeringdebiteuren wordt bepaald op basis van ervaringscijfers over de afgelopen 5 jaar met betrekking tot oninbaarheid per soort vordering, gecombineerd met de uitkomst van het onderzoek dubieusheid door middel van een steekproef op de openstaande vorderingen van 5 jaar en ouder.

De onderverdeling van de debiteurenpositie met de voorziening is als volgt:

Voorziening dubieuze debiteuren	Openstaand saldo	benodigde voorziening
< 2 maanden	691	448
2-3 maanden	403	265
3-6 maanden	915	557
6-12 maanden	1.462	993
> 1 jaar	16.465	9.572
Totaal	19.936	11.835

Liquide middelen

Liquide middelen		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2024	31-12-2023
Kassaldo	195	204
Banksaldi	6.261	1.574
Totaal	6.456	1.778

Schatkistbankieren (bedragen x 1.000 euro)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Begrotingstotaal 2024	1.293.058	1.293.058	1.293.058	1.293.058
Drempelbedrag schatkistbankieren	11.586	11.586	11.586	11.586
Tegoeden rekeningen courant	0	0	0	0
Ruimte onder de drempel	11.586	11.586	11.586	11.586

Gemeenten zijn verplicht om overtollige liquide middelen aan te houden op een bankrekening van het Rijk (schatkistbankieren). Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. In 2024 zijn we binnen de wettelijke norm gebleven. Over de tegoeden die zijn uitgezet bij het Rijk, hebben we in 2024 een rentevergoeding van 0,9 miljoen euro ontvangen. Eind 2024 hadden we 6,7 miljoen euro uitstaan bij het Rijk.

Zie ook [Paragraaf 5: Financiering](#) voor een nadere toelichting op het schatkistbankieren, renterisico en kasgeldlimiet.

Op basis van de aangegane financieringsovereenkomst (krediet- en depotarrangement) heeft de Gemeente Groningen een kredietlimiet van 15 miljoen euro bij de BNG.

Overlopende activa

Overlopende activa		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2024	31-12-2023
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	2.888	2.892
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	8.300	32.251
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	15.379	14.769
Overige overlopende activa	66.833	30.902
Totaal	93.399	80.814

NOG TE ONTVANGEN BEDRAGEN VAN RIJK EN EU (ex art.40a)

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Saldo 01-01-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2024
<i>EU</i>				
CTB Intereg EU	0	26	0	26
ESF Actieve inclusie	0	2.531	0	2.531
Europe Active Cities	0	83	0	83
Horizon 2020 Europe	19	7	12	14
Interreg VB North Sea Region Programma	86	0	86	0
Nationaal Programma Groningen	0	19	0	19
SNN Groen Licht	0	205	0	205
VSO/Pro (ESF+ 2021-2027)	2.756	0	2.747	9
Overig	31	0	31	0
Totaal EU	2.892	2.872	2.876	2.888

Rijk

Ambulancedienst	0	39	0	39
Batch 1588 2e tranche	4.294	0	4.294	0
BBZ 2004	234	0	109	125
Bekostiging Opvang Oekraïne	0	18	0	18
Belastingen	0	878	0	878
Beschermd wonen	37	0	37	0
Bijdrage scholenprogramma mede overheden	1.528	0	135	1.393
Bijzondere Bijstand	54	0	36	18
Groningen Bereikbaar	0	52	0	52
Koers en kansen 3Noord	12	0	12	0
Lage Inkomensvoordeel (LIV)	422	0	297	125
Landelijke aanpak adreskwaliteit	56	0	56	0
Nationaal Programma Groningen	46	34	0	80
Noodopvang COA	23.333	0	22.254	1.079
Regionaal Mobiliteit Team	25	0	25	0
Regulering aanpak voortijdige schoolverlaters	176	29	0	205
SPUK FGJH transf. Gesl. jeugd	0	23	0	23
SPUK Gedupeerde toeslagenprobleem	560	471	27	1.004
SPUK Kansrijke Wijk Groningen	0	4	0	4
SPUK meerj. aardbevingsgebied	23	4	0	27
SPUK Min regel heroïnebehandeling	74	0	74	0
SPUK Opvang ontheemden Oekraïne	115	0	115	0
SPUK Participatiewet	57	0	53	4
SPUK Sport	749	44	0	793
SPUK TOZO	4	2	0	6
SPUK Vastgoedtransitie jeugdhulp	0	947	947	0
SPUK Verbetering sociale cohesie	52	0	0	52
SPUK Woningbouw korte termijn	0	584	0	584
Overig	398	1.578	185	1.791
Totaal Rijk	32.251	4.707	28.658	8.300

Overige Nederlandse overheden

Afvalinzameling	709	0	710	-1
Belastingen	878	0	878	0
Beschermd wonen	2.149	416	2.148	417
Bijdrage waterschap	43	0	0	43
DOEN - kansrijke start	0	14	0	14
Fietsinfrastructuur	594	1.100	594	1.100
Flexpoolsubsidie	30	20	30	20
Groningen Bereikbaar	63	73	48	88

Healthy ageing – LEGrO	0	2	0	2
Herinrichting St. Annen	75	0	75	0
Inzet regiosecretaris	44	0	44	0
Kansrijk opleiden scholing	0	479	0	479
Lage Inkomensvoordeel (LIV)	54	0	54	0
Leefbaarheid Groningen	39	71	39	71
Lelylijn Deltaplan	126	138	126	138
Nationaal Programma Groningen	301	517	301	517
Noodopvang COA	1.010	1.677	1.010	1.677
Ontsluiting Meerstad	200	200	200	200
Persoonsgebonden budget	413	0	259	154
Project marktanalyse Kantoren	18	0	18	0
Regionaal Mobiliteit Team	164	0	91	73
SPUK Domein-overstijgend samenwerken	0	22	0	22
SPUK flex inzet woningbouw	0	23	0	23
SPUK Regiospecifiek pakket (RSP)	2.933	1.594	2.932	1.595
SPUK Sport	0	125	0	125
Subsidieregeling instandhouding monumenten	20	0	20	0
Verkeer en vervoer Groningen	281	281	281	281
Warmtetransitie	40	0	40	0
Werk in zicht	394	284	394	284
Zuidelijke Ringweg	1.231	5.541	1.231	5.541
Overig	2.961	982	1.429	2.515
Totaal overige Nederlandse overheden	14.769	13.562	12.952	15.379
Totaal	49.912	21.141	44.486	26.567

Nog te ontvangen bedragen

Op de post nog te ontvangen bedragen staan de opbrengsten die we in 2024 als baten hebben opgenomen in de exploitatie, maar die we nog niet hebben ontvangen. De nog te ontvangen bedragen hebben we verdeeld over de diverse overheden. In de bovenstaande tabel worden de nog te ontvangen bedragen van de EU, het Rijk en overige Nederlandse overheden nader uitgesplitst. Nog te ontvangen bedragen van andere instellingen worden onder overige vorderingen verantwoord.

Overige overlopende activa

Onder de overige overlopende activa vallen de bedragen die we vooruit hebben betaald. Dat zijn betalingen die we in 2024 hebben gedaan die betrekking hebben op de jaarschijf 2025 en verder.

Toelichting onzekerheid eigen bijdrage Wmo

Aan mensen die een maatwerk voorziening ontvangen in het kader van de Wmo, wordt een eigen bijdrage opgelegd. De wetgeving heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatievoorziening van het CAK naar ons is beperkt. Hierdoor kunnen wij niet altijd de juistheid en volledigheid op persoonsniveau en op totaal niveau van de eigen bijdragen vaststellen. In de kadernota rechtmatigheid 2024 van de commissie BBV geeft de commissie aan dat de wetgever in feite

bepaald heeft dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid en het naleven van het voorwaarden criterium bij de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat de gemeente bij de verantwoording van deze eigen bijdragen steunt op de informatie van het CAK en niet zelfstandig geheel sluitend de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de eigen bijdragen hoeft te controleren. In de jaarrekening is dus sprake van een onzekerheid ten aanzien van deze eigen bijdragen, ook al ligt de oorzaak hiervan niet bij ons.

De totale omvang van deze eigen bijdragen is 1,7 miljoen euro.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen					
(bedragen x 1.000 euro)	Saldo 1-1-2024	Resultaat vorig jaar	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2024
Algemene reserve	43.894	54.111	24.491	38.888	83.607
Bestemmingsreserve	198.375	10.911	65.029	60.357	217.557
Totaal	242.269	65.022	89.520	99.245	301.165

Voor een uitgebreide detaillering en beschrijving van de reserves wordt verwezen naar het overzicht [Reserves](#).

Het totaal saldo van de reserves is toegenomen van 242,3 miljoen euro naar 301,2 miljoen euro. De reserves zijn onderverdeeld in de algemene reserve en diverse bestemmingsreserves.

Gerealiseerd resultaat		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2024	31-12-2023
Gerealiseerd Resultaat	63.226	65.022

Dit is het voordelige resultaat over 2024. Voor een specificatie wordt verwezen naar het onderdeel [Financieel beeld](#).

Voorzieningen

(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2024	31-12-2023
Totaal Voorzieningen	79.532	64.226

Voor een uitgebreide detaillering en beschrijving van de voorzieningen wordt verwezen naar het overzicht [Voorzieningen](#)

Langlopende schulden

Geldleningen

GELDLeningen

Opgenomen geldleningen	Boekwaarde	Opgenomen	Aflossing	Boekwaarde	Rente
Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	1-1-2024	2024	2024	31-12-2024	
Obligatieleningen	202.500	20.000	35.000	187.500	2.798
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars	20.000	0	0	20.000	20
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.003.859	20.000	68.584	955.275	18.842
Openbare lichamen	259.800	20.000	1.100	278.700	4.096

Overige binnenlandse sectoren	1.260	0	646	614	3
Buitenlandse instellingen	0	0	0	0	0
Totaal opgenomen langlopende leningen	1.487.419	60.000	105.330	1.442.089	25.759

Eind september 2024 hebben we een drietal consolidatieleningen aangetrokken van in totaal 60 miljoen euro. Begin 2024 is de overname van de leningen van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) afgerond, groot 1,3 miljoen euro. De leningen zijn overgenomen door de gemeente Groningen wegens het opheffen van het Groninger Monumentenfonds NV. Van de aflossingen zijn 75,3 miljoen euro eindaflossingen, een vervroegde aflossing van 1,1 miljoen euro en de rest reguliere.

Waarborgen

WAARBORGSSOMMEN

bedragen x 1.000 euro	Boekwaarde 31-12-2023	mutatie 2024	Boekwaarde 31-12-2024
- Gemeente grond/ vergunningspas parkeren	1.134	133	1.267
- Benzinepasjes	16	0	16
- Toegangspasjes/sleutels	81	23	104
Totaal waarborgsommen	1.231	156	1.387

De gemeente vraagt voor diverse werkzaamheden waarborgsommen, die na afloop met de werkelijk gemaakt kosten worden verrekend. Ook wordt bij tijdelijk gebruik van gemeentegrond een waarborg verlangd en worden sleutelgelden gevraagd voor toegangspasjes bij Sport050

Kortlopende schulden

Overige vlottende schulden

Hieronder worden de kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen, aangegane verplichtingen en crediteuren derden opgenomen.

Netto vlottende schulden < 1 jaar (bedragen x 1.000 euro)	31-12-2024	31-12-2023
Overige kasgeld leningen	27.650	68.250
Bank- en girosaldo	0	1.733
Overige vlottende schulden	147.024	209.671
Totaal	174.674	279.654

Overlopende passiva

Overlopende passiva

(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2024	31-12-2023
Verplichtingen	10.750	11.958
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	1.695	1.803
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	234.440	169.846
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	10.375	8.620

Overige vooruit ontvangen bedragen	25.853	14.399
Totaal	283.113	206.626

VERLOOPOVERZICHT PASSIVA EX. ART 49B

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Saldo 01-01-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2024
<i>EU</i>				
EC2 subsidie	19	0	1	18
HEAVENN	780	0	34	746
Horizon 2020 Europe	340	53	168	225
Interreg North West Europe	107	0	107	0
Interreg UrbCitizenPower	0	5	0	5
Interreg VB North Sea Region Programma	37	0	37	0
LIFE Programma	247	0	85	162
NASCCCELERATE	53	129	0	182
VSO/Pro (ESF+ 2021-2027)	158	321	124	355
Overig	61	0	61	0
Totaal EU	1.803	509	617	1.695

<i>Rijk</i>				
2e tranche Batch 1588	0	1.201	0	1.201
2e tranche uitvoering NPG	0	6.012	0	6.012
3e tranche uitvoering NPG	2.425	920	300	3.045
Aanpak energiearmoede	8.490	0	3.267	5.224
Aardbevingsgebied Groningen 2024–2030	0	927	0	927
Activiteiten uitvoering NPG	0	4.594	0	4.594
Ambulancedienst	29	0	0	29
Batch 1588 2e tranche	0	2.559	0	2.559
Batch 1588 2e tranche SNN	7.259	9.054	210	16.103
BBZ 2004	136	24	0	160
Beschermde wonen	0	107	0	107
Besluit bijstandverlening	2.604	0	550	2.054
Bijdrage scholenprogramma mede overheden	128	0	0	128
Fonds podiumkunsten	173	0	14	159
Geweld hoort nergens thuis	-23	23	0	0
Innovatiemiddelen	350	0	350	0
Landelijke Vreemdelingen Voorziening	504	4.236	0	4.740
Nationaal Programma Groningen	12.258	2.249	7.331	7.176
Noodopvang COA	1.200	0	1.072	128
Regeling klimaat en energiebeleid	1.036	4.768	234	5.570

Regeling reductie energiegebruik	200	0	200	0
Regeling veilig en duurzaam verkeersinfrastructuur	2	0	0	2
Regio Deal 2 (tranche 5)	0	4.898	0	4.898
Regiodeals 3e tranche	3.517	72	3.449	140
Regionale Stimulering Verkeersveiligheid	603	0	0	603
Regulering aanpak voortijdige schoolverlaters	898	123	232	789
RVO inzake mijnbouwschade	79	10	43	46
Sanering verkeerslawaaï	1.230	0	182	1.048
Sociaal-emotionele ondersteuning	232	827	0	1.059
SPUK Gebiedsontwikkeling versterking gemeente Eemsdelta	0	224	0	224
SPUK Aardbevingsgerelateerde inzet	0	1.707	0	1.707
SPUK Bodem 2023	827	0	21	806
SPUK Doorontwikkeling expertisecentra jeugdhulp	1.839	0	0	1.839
SPUK FGJH transf. Gesl. jeugd	0	6.905	0	6.905
SPUK flexpool BOA	0	225	0	225
SPUK GALA	787	38	256	569
SPUK Georganiseerde jeugdcriminaliteit	2.119	56	0	2.175
SPUK herstructurering VHV	10.456	0	427	10.029
SPUK herstructurering volkshuisvesting	0	10.441	0	10.441
SPUK Huisvesting kwetsbare doelgroepen	8	0	0	8
SPUK Impuls jongerencultuur	295	0	64	231
SPUK Inhalen COVID-19 onderwijsvertraging	890	0	593	297
SPUK Intelligente verkeersinstallaties	113	0	0	113
SPUK IZA-doelen 2023-2026	770	322	0	1.092
SPUK Kansrijke Wijk Groningen	2.585	2.756	847	4.494
SPUK Lokale aanpak isolatie	2.959	6.292	4	9.247
SPUK Lokale bibliotheek voorziening	0	604	0	604
SPUK Lokale preventieakkoorden	2	0	0	2
SPUK meerj. aardbevingsgebied	3.379	973	168	4.184
SPUK meerjaren RHA 2023	1.992	366	1.992	366
SPUK Meerjaren verstrekking aardbevingen	6.061	0	1.127	4.934
SPUK Meerjarige regeling verstrekking aardbevingsgebied	0	633	0	633
SPUK MEOZ	225	0	7	218
SPUK NPG	10.351	0	3.619	6.732
SPUK OAB 2019-2022	1.337	746	0	2.083
SPUK ontzorging isolatie ventilatie	0	775	0	775
SPUK Proef aardgasvrije wijken	2.611	0	244	2.367
SPUK radicalisering 2022	384	0	82	302
SPUK Randvoorwaardelijke functies jeugdhulp	2.728	483	348	2.863
SPUK specialistische functies huiselijk geweld	39	0	39	0

SPUK Sport	1.688	1.114	130	2.672
SPUK Startbouwimpuls	1.650	0	658	992
SPUK TOZO	339	0	72	267
SPUK vastgoedtransitie jeugd	859	737	838	758
SPUK Vastgoedtransitie jeugdhulp	977	0	31	946
SPUK Ventilatie in scholen	792	0	490	302
SPUK Verbetering sociale cohesie	13.745	4.564	0	18.309
SPUK Vergroten van beschikbaarheid van acute jeugd-ggz capaciteit	89	0	0	89
SPUK versterken cliëntondersteuning	51	0	1	50
SPUK Volwasseneducatie	1.093	0	130	963
SPUK Woningbouw korte termijn	21.146	0	4.949	16.197
SPUK Woningbouwimpuls	24.533	9.323	18.156	15.700
Subsidie RIO IPTA AJB	688	0	315	373
Subsidieregeling duurzaam maatwerk	1.018	2.924	113	3.829
Subsidieregeling instandhouding monumenten	453	62	33	482
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheffing	1.057	0	0	1.057
Tijdelijke regeling Bodem	0	286	0	286
Verkeer en vervoer Groningen	0	207	0	207
Versterken en verduurzamen aardbevingsgebied	840	0	85	756
VSO/Pro (ESF+ 2021-2027)	12	0	0	12
Wet inburgering gemeentedeel	2.575	4.482	0	7.057
Overig	154	18.155	133	18.176
Totaal Rijk	169.846	118.004	53.410	234.440

Overige Nederlandse overheden

Aanpak voor personen met verward gedrag	16	0	15	0
Beschermde wonen	381	0	180	201
DOEN - kansrijke start	24	0	24	0
Fietsstraat	0	152	0	152
Healthy ageing – LEGro	50	0	51	-1
Impulsregeling klimaatadaptie	1.583	1.812	1.583	1.812
Kansrijk opleiden scholing	74	0	74	0
Kardings ontzet	71	64	72	63
Leefbaarheid Groningen	111	0	111	0
Nationaal Programma Groningen	377	1.495	377	1.495
OGGz	397	16	0	413
OHBA (COA)	647	0	647	0
Proeflokaal OOV - Regionale aanpassing	0	95	0	95
SAN kansen voor vakmanschap	68	21	68	21
SIM regeling	23	0	23	0

SPUK flex inzet woningbouw	27	0	27	0
SPUK Regiospecifiek pakket (RSP)	827	0	0	827
Subsidieregeling duurzaam maatwerk	0	120	0	120
Verd. Bedrijv. Prov. Gron	65	0	65	0
Verkeer en vervoer Groningen	2.679	1.182	1.081	2.780
Versterking aanbod dagactiviteiten	0	51	0	51
Werk in zicht	523	0	523	0
ZonMW	576	0	576	0
ZonMW Hotspot	0	379	0	379
ZonMW Onbegr. Gedrag	0	230	0	230
ZonMW Sterk Netwerk	0	606	0	606
ZonMW Vroegsignalering	0	160	0	160
Overig	100	918	54	964
Totaal overige Nederlandse overheden	8.620	7.306	5.551	10.375
Totaal	180.269	125.819	59.578	246.510

Overige overlopende passiva

Hieronder vallen onder andere de bedragen die we nog moeten betalen. Het zijn kosten voor leveringen en diensten die in 2024 zijn geleverd, maar waarvoor we de factuur nog niet hebben ontvangen. We hebben de kosten wel in de exploitatie 2024 opgenomen. Afhandeling van deze bedragen vindt in 2025 plaats.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Meerjarige inkoopcontracten

In de categorie niet uit de balans blijkende verplichtingen worden de meerjarige inkoopcontracten met een resterende (geraamde) contractwaarde van 1 miljoen euro of hoger opgenomen.

MEERJARIGE INKOOPCONTRACTEN > € 1.000.000

(bedragen € x 1.000)	Resterende	einde
Omschrijving Domein	contract	contract
	waarde	
Bedrijfsvoering	25.833	2025
Leefomgeving en ruimte	3.854	2025
Bedrijfsvoering	64.583	2026
Leefomgeving en ruimte	59.521	2026
Sociaal	3.111	2026
Bedrijfsvoering	30.891	2027
Leefomgeving en ruimte	28.594	2027
Leefomgeving en ruimte	16.306	2028
Bedrijfsvoering	5.497	2029
Leefomgeving en ruimte	8.537	2029
Bedrijfsvoering	36.513	2030
Leefomgeving en ruimte	6.605	2030
Leefomgeving en ruimte	30.162	2032

Cofinanciering versterkingsopgave

De Gemeente Groningen is een co-financiering aangegaan met het Rijk voor een maatschappelijk verantwoorde uitvoering van de versterkingsopgave. Hiervoor is tot en met 2026 een verplichting aangegaan voor 4,9 miljoen euro.

Renteswap

Rente swap					(bedragen x 1.000 euro)
Tegenpartij	Onderliggende lening *	Variabel rente percentage	Vast rente percentage	Einddatum contract	Marktwaarde
ABN-AMRO	1.040	6 mnds euribor	4,7525%	1-8-2031	-109
* Hoofdsom per balansdatum		1.040			

Ten behoeve van het afdekken van het renterisico op een langlopende lening met een variabele rente (zijnde de 6-maands Euribor) heeft de gemeente Groningen een renteswap afgesloten. Op grond van dit contract moet de gemeente Groningen over de hoofdsom van de langlopende lening een vaste rente betalen en ontvangt de gemeente Groningen een variabele rente over de hoofdsom van de Interest Rate Swap Vanilla. Het contract kent geen verplichting om een onderpand voor de negatieve marktwaarde aan te houden (margin call). Ook is er geen sprake van een clause waarbij de tegenpartij het contract kan opzeggen. De hedge-relatie is volledig effectief. Het betreft hier een ABN-AMRO Single A-rating met een negatieve marktwaarde van 109 duizend euro.

Gewaarborgde geldleningen

Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Hoofdsom	Restant 31-12-2023	Nieuwe gewaarborgde leningen	Totaal van de gewone en buitengewone aflossing	Restant 31-12-2024	Dekking
Achternvangpositie WSW	3.093.337	1.768.929	103.387	0	1.872.316	Indirect
Achternvangpositie WEW	1.152.000	671.000	0	35.000	636.000	Indirect
Garanties Startersfonds Triodos	1.146	122	0	41	81	100%
Garanties sportverenigingen	1.530	1.161	118	68	1.211	50%
Stichting Biblionet Groningen	1.000	788	0	19	769	100%
Personeelshypotheek Haren	2.300	P.M.	0	0	P.M.	100%
Totaal gewaarborgde geldleningen	4.251.313	2.442.000	103.505	35.128	2.510.377	

Verantwoording achternvang algemeen

Zoals in de vorige jaren geven we de garantieomvang voor de achternvangpositie in de waarborgfondsen aan als het totaal van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven en die aan ons gerelateerd zijn. We kunnen als achternvang aangesproken worden om samen met het Rijk renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen als hun risicovermogen onvoldoende is. Als we renteloze leningen moeten verstrekken, heeft dit invloed op onze externe schuld en rentelast.

Achtervangpositie Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is in 1983 opgericht met als doel de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW zekerheid aan geldgevers van die woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. Daarvoor beschikt het WSW over meerdere buffers. De laatste buffer bestaat uit de achtervang van Rijk en gemeenten, die indien nodig het WSW voorzien van renteloze leningen. Deze renteloze leningen worden terugbetaald als het vermogen van het WSW weer op voldoende peil is. De renteloze leningen worden verdeeld volgens de verhouding 50% Rijk, 25% schadegemeenten en 25% alle gemeenten op basis van het relatieve aandeel.

Achtervangpositie Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) is in 1993 opgericht. Tegen betaling van een premie kan een huizenkoper (de hypotheekgever) via NHG een rentevoordeel op een hypothecaire geldlening verkrijgen en worden de financiële risico's die samenhangen met deze lening beperkt. Het WEW beschikt hiervoor over een fondsvermogen dat is gevormd door de ontvangen premies. Indien dit fondsvermogen ontoereikend is, wordt aanspraak gemaakt op de achtervang van Rijk en gemeenten. Deze dienen het fondsvermogen aan te vullen met renteloze leningen, die door het WEW worden terugbetaald als het fondsvermogen door nieuwe premieontvangsten weer op peil is gebracht. Voor garanties die zijn afgegeven tot en met 31 december 2010 is sprake van 25% achtervang van de schadegemeenten. Aangezien er geen nieuwe leningen onder Groningse achtervang meer worden aangegaan en er op bestaande leningen wordt afgelost, zal dit bedrag jaarlijks verder afnemen.

Garantie Startersfonds Triodos

In juni 2016 heeft de raad besloten tot oprichting van een startersfonds in samenwerking met de Triodosbank. Door dit fonds worden initiatieven in de stad mogelijk gemaakt voor tijdelijk ruimtegebruik. Daardoor wordt de economische kracht van de stad versterkt. De Triodosbank verstrekt kredieten, met behulp van gemeentelijk geld worden zekerheden afgegeven.

Borgstellingen sportverenigingen

In juni 2016 heeft de raad de regeling garantstelling leningen breedtesport vastgesteld. Deze regeling wordt uitgevoerd in samenwerking met de Stichting Waarborgfonds Sport. Onder deze regeling worden borgstellingen afgegeven aan sportverenigingen met betrekking tot de financiering van (ver)bouw van accommodaties en dergelijke, waarbij zowel Stichting Waarborgfonds Sport als gemeente voor 50 % garant staan. De in de tabel vermelde bedragen betreffen alleen het aandeel van de gemeente in de garantstellingen. In 2024 is onder genoemde regeling een 50 % borgstelling van 118.000 euro afgegeven ten behoeve van de blaashal van Beach Volley Club Groningen.

Stichting Biblionet Groningen

De garantie is door de voormalige gemeente Ten Boer afgegeven vanwege de realisatie van huisvesting van de Bibliotheek.

Personeelshypotheek Haren

In 2006 heeft de voormalige gemeente Haren haar personeelshypotheek portefeuille verkocht aan de Rabobank met garantie op de restant hoofdsom. In de kolom hoofdsom hebben wij de stand per 31 december 2013 (de laatst ontvangen en afgestemde opgave) vermeld. Die stand bedroeg 2,3 miljoen euro. Door de aflossingen sindsdien zal de werkelijke positie lager liggen.

Forward leningen

De gemeente heeft een forward lening aangetrokken. Het gaat om een bedrag van 35 miljoen euro dat gestort wordt in december 2025. Een deel van deze lening, te weten 25,9 miljoen euro, wordt door verstrekt aan Grondexploitatie­maatschappij Meerstad CV.

Reserves

Verloopoverzicht reserves

Naam reserve (bedragen x 1.000 euro)	Saldo 01-01- 2024	Resultaat vorig jaar	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12- 2024
Algemene Reserve	43.894	54.111	24.491	38.888	83.607
Algemene Bestemmingsreserve	44.260	0	12.889	31.102	26.047
Aandelen Essent NV	1.345	0	0	0	1.345
Aandelen Meerstad Noord/GEB BV	0	0	3.600	0	3.600
Afkoopsom onderhoud fietspad	426	0	0	23	403
Afkoopsommen erfpacht	13.504	0	0	0	13.504
Begraafplaatsen	157	0	30	30	157
Bijdrage MFA de Wijert	1.578	0	0	43	1.535
Bovenwijkse infrastructuur	1.986	0	0	0	1.986
Budgetoverheveling	0	0	8.837	0	8.837
Cofinancieringinvesteringfonds	1.013	40	60	335	778
Duurzaamheid Scholen	263	0	0	0	263
Eemskanaalzone	8.497	206	600	0	9.303
Egalisatiereserve Instellingen	7.073	0	14.216	13.267	8.023
ESF	434	0	804	663	576
Esserberg	138	0	0	11	127
Extra Beleid	654	0	0	0	654
Flankerend beleid	741	0	0	0	741
Fonds Energietransitie	2.000	0	0	0	2.000
Gebruiksovereenkomst voetbalverenigingen	32	0	0	6	26
Gresco	447	716	0	0	1.163
GrESCo aanpak 24 gebouwen	125	0	0	0	125
Grondzaken	15.510	5.720	0	1.554	19.676
Hergebruik grond	241	-175	0	0	66
Kunst op straat	223	0	0	8	216
Nieuw Raadhuis Haren	1.578	0	0	42	1.537
Nieuwbouw VMBO	653	0	0	100	553
Onderwijshuisvesting	10.174	2.722	2.187	150	14.933
Openbaar Gebied	24	0	0	0	24
Regio Specifiek Pakket ZZL	9.400	0	0	0	9.400
Reserve Kapitaallasten (BK)	36.182	0	12.693	3.580	45.294

Scholenfonds	2.696	0	0	71	2.625
SIF	19.494	200	460	4.147	16.007
Sparen voor de toekomst	0	0	5.908	0	5.908
Suikerzijde	999	1.482	0	0	2.481
Vastgoed verkoopopbrengsten tbv bezuinigingen	0	0	0	0	0
WarmteStad	60	0	0	0	60
Werk in zicht	3.600	0	6.344	2.769	7.175
Werkprogramma 2022-2025	4.595	0	0	2.208	2.387
Zernike College	8.273	0	0	251	8.022
Totaal	242.269	65.021	93.120	99.245	301.165

Toelichtingen op reserves

Omschrijving	Doel	Saldo 31-12- 2024	Toelichting mutaties 2024	Beoordeling niveau
Algemene Egalisatiereserve (AR)	Deze reserve dient ter dekking van het opvangen van onvoorziene verliezen op de korte en lange termijn	83.607	In de primitieve begroting 2024 is een totaal bedrag van 8,490 miljoen euro aan de algemene reserve toegevoegd en 2,500 miljoen onttrokken. In 2024 is voor 5,017 miljoen aan de reserve onttrokken: noodpakket energiekosten (945), netwerk aansluiting zonnepark Meerstad (600), slavernij herdenking en keti koti (40), Indiëherdenking (20), dierenartskosten minima (15), Thuis in 050 (422), project Afval BOR (876), Meerstad Noord (3,000) en versnelling opgaven gezondheid (600). Op de onttrekking voor Grondzaken in de primitieve begroting is later voor 1,500 miljoen euro gecorrigeerd. Er is aan de reserve toegevoegd een bedrag van 16 miljoen euro: terugstorting voorfinanciering van het meerjarig project transitie div (308), risicodekking voorfinanciering Warmtestad (760) en de voor 2024 verwerkte storting voor het BTW-compensatiefonds voor de Groninger Archieven is gecorrigeerd omdat deze storting al in het resultaat over 2023 is verwerkt (-436). Verder is op raadsbesluit van 18 november een storting voor het verwachte rekeningresultaat van 2024 verwerkt (15,368). Vanuit de verwerking van de jaarrekening 2023 is het rekeningresultaat van 54,111 miljoen toegevoegd en voor de bestemmingsvoorstellen bij de jaarrekening 2023 is 31,371 miljoen euro onttrokken.	voldoende
Algemene Bestemmings Reserve (ABR)	Deze reserve is voor bestemde middelen, waarvoor geen afzonderlijke bestemmingsreserve is ingesteld. Hierdoor is in één oogopslag duidelijk welke middelen meetellen voor het beschikbaar weerstandsvermogen (AR) en welke middelen bestemd zijn (ABR).	26.047	In de primitieve begroting 2024 is 27,887 miljoen euro onttrokken voor inzet op intensiveringen in de begroting 2024 (voor 27,784 miljoen euro) en 103 duizend euro voor inzet riolering zuidelijke ringweg. In de primitieve begroting is 2,080 miljoen toegevoegd voor het meerjarensaldo voor 2026 (1,328 miljoen euro) en 752 duizend euro vanuit decembercirculaire 2021 (rechtsbeschermingsbewind 365 duizend euro en systeemleren 74 duizend euro) en meicirculaire 2022 (versterken dienstverlening 313 duizend euro). Aan de reserve is via begrotingswijziging nog 809 duizend euro toegevoegd als reservering vanuit het meerjarenproject Wietexperiment-gesloten coffeeshop en 10 miljoen euro op raadsbesluit van 18 november voor het verwachte rekeningresultaat van 2024. Aan de reserve is na de primitieve begroting nog een bedrag onttrokken voor het meerjarig project vervanging Dafinci (600), project Huiselijk geweld (800), individuele studietoelage-bijzondere bijstand studenten (700), herprioritering taken St. WIJ (400), uitvoering TOZO regeling (85) en uitvoering van het programma armoede (450) en is een bedrag overgeboekt naar de bekleemde reserve kapitaallasten voor Huis Ten Post (180).	voldoende

Aandelen Essent NV (BK)	Deze reserve dient als tegenwaarde ontvangen aandelen EGD bij overgang EGG naar EGD (nu: Essent).	1.345	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Meerstad Noord / GEB BV	De beklemde reserve dient ter dekking voor de kapitaallasten volgend uit de kapitaalstorting aan het Gemeentelijk energiebedrijf Bv.	3.600	Er is 3 miljoen euro gestort ter vorming van de reserve en daarna nog een bedrag ter voorfinanciering van de netwerkaansluiting van het zonnepark Meerstad Noord (600 duizend euro)	voldoende
Afkoopsom onderhoud fietspad Stadsweg	Deze reserve dient ter dekking van de kosten van het jaarlijks onderhoud aan de Stadsweg Ten Boer	403	Op basis van de primitieve begroting is 23 duizend euro uit de reserve gehaald.	voldoende
Afkoopsommen erfpacht	Deze reserve dient voor het reserveren van afkoopsommen erfpacht. De ontvangen afkoopsom erfpacht wordt toegevoegd aan deze reserve tot maximaal de waarde van de uitgegeven kavel.	13.504	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Begraafplaatsen	Deze reserve dient ter dekking van toekomstige ruimingskosten en voor het opvangen van (kleine) verschillen in de inkomsten en uitgaven op de exploitatie begraafplaatsen.	157	In de primitieve begroting is 30 duizend uit de reserve gehaald en er is 30 duizend toegevoegd.	voldoende
Bijdrage MFA de Wijert	Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van het project Multifunctionele Accommodatie De Wijert.	1.535	De onttrekking van 43 duizend euro is ter dekking van (een deel van) de kapitaallasten van het pand MFA de Wijert.	voldoende
Bovenwijkse infrastructuur grondexploitaties (BK)	Deze reserve is ingesteld om middelen die vrijkomen door activering van bovenwijkse voorzieningen in de grondexploitaties te reserveren	1.986	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Budgetoverheveling	Niet bestede gelden ontvangen vanuit taakmutaties in de decembercirculaire en resultaten samenwerkingsverbanden over te hevelen naar het volgende boekjaar.	8.837	In 2024 is een bedrag van 1,412 miljoen euro toegevoegd voor taakmutaties decembercirculaire Gemeentefonds en 7,425 miljoen euro voor het resultaat op Samenwerkingsverbanden	Voldoende
Co financieringinvestering fonds	Deze reserve dient om de noodzakelijke uitbreiding en vervanging van gemeentelijke sportaccommodaties mogelijk te maken en om als gemeente via cofinanciering bij te kunnen dragen aan investeringen van sportverenigingen in sportaccommodatie	778	Vanuit de verdeling van het rekeningresultaat 2023 is 40 duizend euro aan de reserve toegevoegd. In de primitieve begroting is 32 duizend euro uit de reserve gehaald en in het eerste kwartaal nogmaals 150 duizend euro. Daarna is nog voor de IJsbaan Noordlaren een bedrag van 88 duizend euro aan de reserve onttrokken en nog eens 65 duizend euro voor pump-gymtrack. Op basis van raadsbesluit 20 november is 60 duizend euro toegevoegd voor Beweegplek Glimmen (30 duizend euro) en Samenspeelplek Prinsesseweg (30 duizend euro).	voldoende

Duurzaamheid Scholen	Deze reserve dient ter dekking van kosten voortvloeiende uit een nieuwe duurzaamheidsregeling voor scholen als gevolg van het Integraal Huisvestingsplan 2014-2017.	263	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Eemskanaalzone (BK)	Deze reserve dient voor het aanhouden van middelen als gevolg van marktwaardetoetsen. Middelen die vrijkomen doordat waardering van de strategische gronden en gebouwen worden opgeplust naar de waarde bij huidige bestemming op basis van een taxatie.	9.303	Vanuit het rekeningresultaat 2023 is 206 duizend euro toegevoegd en bij de primitieve begroting is 600 duizend euro aan de reserve toegevoegd.	voldoende
Egalisatiereserve Instellingen ivm concernaccres	Betreft de egalisatiereserve die is ontstaan door het niet volledig toevoegen van de van het concern ontvangen indexatie in het betreffende jaar aan het subsidiebudget. Het verschil tussen de aan het subsidiebudget toegevoegde indexatiepercentage en de gemeentelijke compensatie wordt jaarlijks verrekend met deze reserve.	8.023	In de primitieve begroting is 14,216 miljoen euro aan de reserve toegevoegd. Vanuit de begroting 2024 is voor 13,096 miljoen euro onttrokken en in het eerste kwartaal nogmaals 171 duizend euro op nacalculatie accres.	voldoende, vanaf 2025 begroting vervalt deze
ESF	Deze reserve dient om vrijval van ESF-subsidie die de gemeente Groningen als centrumgemeente ontvangt te reserveren en wordt zoveel als mogelijk weer ingezet ter dekking van projecten	576	In de primitieve begroting is 663 duizend euro uit de reserve gehaald. Bij raadsbesluit van 2 oktober is 804 duizend euro bijgestort.	voldoende
Esserberg (BK)	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van het investeringsproject 'renovatieplan sportpark Esserberg'.	127	De onttrekking in de primitieve begroting ad 11 duizend euro betreft een deel van de kapitaallasten.	voldoende
Extra Beleid	Deze reserve dient om middelen die worden ingezet voor het wijkwethouderschap hetgeen onderdeel is van de gemeente brede beweging om meer gebiedsgericht, dichterbij de burger en partijen, te gaan werken.	654	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Flankerend beleid	Deze reserve dient voor herplaatsing van medewerkers in het kader van de bezuinigingsoperatie.	741	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende

Fonds Energietransitie (BK)	De beschikbare reserve vormt een substantieel startkapitaal en maakt mogelijk dat het fonds versneld ingericht kan worden. Gezien de grote opgave onderzoeken we de meest effectieve wijzen waarop de reserve ingezet kan worden.	2.000	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Gebruiksovereenkomst voetbalver	Deze reserve dient ter dekking van het fonds “Gebruiksovereenkomsten voetbalverenigingen” in Ten Boer. Op grond van de gebruiksovereenkomsten kunnen voetbalverenigingen een beroep doen op de gemeente voor groot onderhoud aan de accommodaties en de financiering van een aantal zaken op en rond de velden.	26	Jaarlijks worden vergoedingen verstrekt aan de 4 betrokken voetbalverenigingen. In totaal gaat het om 6 duizend euro.	voldoende
Gresco	Deze reserve dient als egaliseringsreserve voor de resultaten van Gresco	1.163	Vanuit de verdeling van het rekeningresultaat is 716 duizend euro toegevoegd.	De reserve dient als dekking om jaarlijkse schommelingen in de energiekosten op te kunnen vangen. De gemeenteraad heeft in 2022 het besluit genomen het plafond van de reserve op te heffen. In 2024 heeft de gemeente Groningen haar inkoop van gas en elektriciteit opnieuw moeten aanbesteden. Het benodigde energiebudget is daardoor gestegen. Schommelingen in het verbruik zullen dan ook een grotere impact hebben. De omvang van de reserve is op dit moment toereikend om dergelijke schommelingen op te vangen.
Gresco aanpak 24 gebouwen (BK)	Deze reserve dient voor de gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten integrale aanpak 24 gebouwen	125	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Grondzaken	Deze reserve dient ter vorming van een toereikende buffer voor het opvangen van schommelingen op de grondexploitaties.	19.676	Vanuit het rekeningresultaat 2023 is 5,720 miljoen euro toegevoegd aan de reserve. In september is voor 104 duizend euro uit de reserve gehaald voor de Savornin Lohmanlaan en 1,450 miljoen euro voor vorming verliesvoorziening voor de grondexploitatie NELF-terrein.	voldoende
Hergebruik grond	Deze reserve dient om vooruit ontvangen gelden voor de toekomstig te maken kosten te reserveren. Jaarlijks wordt het exploitatieresultaat verrekend met deze reserve.	66	Bij de verdeling van het rekeningresultaat 2023 is 175 duizend euro uit de reserve gehaald.	voldoende
Kunst op straat	Deze reserve dient voor het financieren van kunst bij nader te bepalen kunstprojecten in de openbare ruimte.	216	Voor de kunstopdracht Ring Zuid / Zuiderplantsoen is 8 duizend euro onttrokken.	voldoende

Nieuw Raadhuis (BK)	Deze reserve dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van het nieuwe gemeentehuis.	1.537	In de primitieve begroting is 42 duizend euro uit de reserve gehaald.	voldoende
Nieuwbouw VMBO	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten	553	In de primitieve begroting is een bedrag van 100 duizend euro onttrokken ter dekking van kapitaallasten.	Het niveau van deze reserve is onvoldoende. Er moet nog een bedrag van 2,1 miljoen bijgestort moet worden. Daarvoor moeten wij het voormalige schoolgebouw aan de Travertijnstraat 12 verkopen. Zodra het pand verkocht is voor het beoogde bedrag, voegen wij de opbrengst aan deze reserve. Daarmee zou de reserve voldoende zijn. Dit is ook verwoord in het risico.
Onderwijshuisvesting	Deze reserve is voor het opvangen van risico's en het mogelijk maken van toekomstige investeringen.	14.933	In de primitieve begroting is 6,159 miljoen gestort waarop verder in het jaar 3,972 miljoen euro is gecorrigeerd (verminderd) als gevolg van het actualiseren van de ramingen in de meerjarenbegroting 2024-2027 van het Vastgoedbedrijf. Vanuit de verdeling van het rekeningresultaat 2023 is 2,722 miljoen euro in de reserve gestort. Verder is voor 'Bij Van Houten' een bedrag van 150 duizend euro onttrokken.	De dekking van de investeringen in onderwijshuisvesting vinden plaats uit de bestaande en reeds beschikbaar gestelde middelen voor onderwijshuisvesting en verder de extra beleidsmiddelen. Om de toereikendheid van de reserve onderwijshuisvesting te onderbouwen is een financieel sturingsmodel opgesteld, waarin alle toekomstige exploitaties en investeringen in het Integraal Huisvestingsplan voor een periode van 15 jaar inzichtelijk zijn gemaakt. De reserve is toereikend om de 1e en 2e tranche van het IHP uit te voeren.
Openbaar Gebied	Deze reserve dient ter dekking van kosten inrichting openbaar gebied	24	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Regio Specifiek Pakket ZZL	Deze reserve dient om projecten uit het Regio Specifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP-ZZL) te financieren.	9.400	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Reserve Kapitaalslasten (BK)	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten	2	Ter dekking van de kapitaallasten voor de investering in de ICT module vastgoedmanagement wordt tot en met 2024 jaarlijks een bedrag van 33 duizend euro aan deze reserve onttrokken.	voldoende
Reserve Kapitaalslasten (BK)	Deze (bekleemde) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten. Conform het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat	978	Er is 135 duizend euro aan deze reserve toegevoegd ter dekking van kapitaallasten op investeringen in wijkvernieuwing in de Hoogte (35 duizend euro) en in Beijum (100 duizend euro). Op basis van de primitieve begroting is 13 duizend euro onttrokken voor kapitaallasten en daarna nog 379 duizend euro voor de Heerdenaanpak en dit bedrag is gelijktijdig ook weer gestort aan de reserve.	voldoende
Reserve Kapitaalslasten (BK)	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten	455	In de primitieve begroting is 12 duizend euro onttrokken voor de gele steentjes bestrating van de binnenstad, dit gebeurt jaarlijks gedurende de looptijd van de afschrijving (veertig jaar).	voldoende
Reserve Kapitaalslasten (BK)	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten	160	In de primitieve begroting is 20 duizend euro onttrokken voor de skatebaan, dit gebeurt jaarlijks gedurende de looptijd van de afschrijving.	voldoende
Reserve Kapitaalslasten (BK)	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten	1.345	Er is 255 duizend euro in de reserve speelvoorzieningen gestort voor de Mikkellhorst (210 duizend euro) en pump-gym track (45	voldoende

			duizend euro). Er is voor 97 duizend euro onttrokken in de primitieve begroting ter dekking van kapitaallasten.	
Reserve Kapitaalslasten (BK)	Deze (beklemde) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten. Conform het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat	27.336	Er is 6,471 miljoen euro aan de reserve toegevoegd voor het Europapark (221 duizend euro), pump- en gym track (35 duizend euro), Spoorzone (3,600 miljoen euro), Savornin Lohmanlaan (682 duizend euro), Zaagmuldersweg (500 duizend euro) en voor verkeersveiligheid (1,433 miljoen euro). Er is 2,789 miljoen euro uit de reserve gehaald voor de aankoop van het distributienetwerk voor warmte in Selwerd Zuid (2,300) en kapitaallasten voor fietspad bij De Verbetering (45), SNB (40), Tennisbaan Hoogkerk (54) en een reservecorrectie met SIF (350).	voldoende
Reserve Kapitaalslasten (BK)	Deze beklemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten	313	Bij de primitieve begroting is een bedrag van 3 duizend euro onttrokken welke betrekking heeft op kapitaallasten Sportpark de Kring. Vanuit de ABR is 180 duizend euro toegevoegd voor Huis Ten Post.	voldoende
Reserve Kapitaalslasten (BK)	Deze beklemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten	14.706	In de primitieve begroting is 1,124 miljoen euro toegevoegd voor Vrijdag-St. Jansstraat en 1,900 miljoen euro voor akoestiek van gymzalen. Per raadsbesluiten d.d. 02 oktober zijn bedragen bijgestort voor Van Houten (280 duizend euro) en voor Duinkerkenstraat (1,969 miljoen euro). In de begroting is 237 duizend euro onttrokken voor de Heersterpoort (56 duizend euro), Bloemsingel Kunstwerf (6 duizend euro), Woldjerspoorweg (37 duizend euro), Silkeborgweg (37 duizend euro), Stadhuis Grote Markt (38 duizend euro), zonnevoetpad Kolenkade (32 duizend euro) en Lammetjesplein (30 duizend euro).	voldoende
Scholenfonds (BK)	Deze reserve dient ter dekking van de kosten bouw nieuwe school	2.625	In de primitieve begroting is een bedrag van 71 duizend euro uit de begroting gehaald ter dekking van kapitaallasten.	voldoende
SIF	Deze reserve is ingesteld voor nog niet uitgegeven (rijks)middelen voor toekomstige projecten.	16.007	In de primitieve begroting is 110 duizend euro aan de reserve toegevoegd en vanuit de verdeling van het rekeningresultaat 2023 is nog eens 200 duizend euro toegevoegd. Voor een correctie met reserve kapitaallasten is 350 duizend euro gestort. Verder is er 4,147 miljoen euro onttrokken voor het Pannekoekschip (326 duizend euro) en het Europapark (221 duizend euro) en de spoorzone (3,600).	voldoende
Sparen voor de toekomst	Bij een realisatiebesluit over de strategische projecten moeten ook de benodigde financiële ruimte in de begroting worden gereserveerd. Daartoe dient deze reserve. De komende periode worden de projecten nader uitgewerkt en moet nog keuzes worden gemaakt. Bij een	5.908	Er is 5,9 miljoen euro gestort ter vorming van de reserve.	voldoende

	realisatiebesluit wordt het bedrag daadwerkelijk beschikbaar gesteld ten laste van de financiële reservering.			
Suikerzijde (BK)	Deze reserve dient ter buffer voor het opvangen van risico's van de nieuwe gebiedsontwikkelingen Suikerzijde binnen de grondexploitaties en de beschikbare budgetten voor de gebiedsontwikkelingen	2.481	Vanuit het rekeningresultaat 2023 is 1,482 miljoen euro toegevoegd aan de reserve.	voldoende
Vastgoed verkoopopbrengsten tbv bezuinigingen	Deze reserve dient om de opbrengsten van het afstoten van vastgoed in enig jaar aan een bezuinigingstaakstelling van een volgend jaar toe te rekenen en tijdelijk te reserveren.	0	Er zijn geen mutaties geweest	nvt
WarmteStad	Deze reserve dient ter dekking van het risico van het hebben van een rekening courant-verhouding met WarmteStad BV	60	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Werk in Zicht	De bestemmingsreserve heeft een bestedingsfunctie voor meerjarige projecten van de arbeidsmarktregio Werk In Zicht (WIZ). Doel van de reserve is om WIZ-middelen, zijnde regionale gelden van de arbeidsmarktregio (als cofinanciering) in te zetten op meerjarige WIZ-subsidieprojecten.	7.175	In de primitieve begroting is voor 2,664 miljoen euro onttrokken. Later is nog 104 duizend onttrokken voor project Kansrijk opleiden. In het derde kwartaal is vanuit het opstellen van de meerjarenbegroting Werk in Zicht weer 6,344 miljoen euro toegevoegd.	voldoende
Werkprogramma 2022-2025	Deze bestemmingsreserve heeft een bestedingsfunctie voor het werk- en ontwikkelprogramma 2022 – 2025. Middels deze reserve worden de aan het werk- en ontwikkelprogramma toegekende middelen meerjarig ingezet gedurende de duur van het programma ten behoeve van dit programma	2.387	In de primitieve begroting is 2,208 miljoen euro uit de reserve gehaald.	voldoende

Zernike College (BK)	Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van de nieuwbouw van het Zernike College.	8.022	In de primitieve begroting 2024 is een bedrag van 251 duizend euro onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.	voldoende

Totaal reserves		301.165		

Structurele onttrekkingen aan reserves

(beklemd reserves kapitaallasten)

naam reserve (bedragen x 1.000 euro)	2024		2025		2026		2027		2028	
	stort.	onttr.	stort.	onttr.	stort.	onttr.	stort.	onttr.	stort.	onttr.
Muziekschool Vrijdag St.Jansstraat	0	0	0	0	0	0	0	206	0	206
Heesterpoort	0	56	0	56	0	56	0	56	0	56
Sportpark De Kring	0	3	0	3	0	3	0	3	0	3
Kunstwerf	0	6	0	6	0	6	0	6	0	6
Groene Wei	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30
Revitalisering Stadhuis	0	38	0	38	0	38	0	38	0	38
Driebond Engelbert	0	37	0	37	0	37	0	37	0	37
Nieuwbouw iederz	0	37	0	37	0	37	0	37	0	37
MFA de Wijert	0	43	0	43	0	43	0	43	0	43
Esserberg	0	11	0	11	0	11	0	11	0	11
Scholenfonds	135	71	135	71	135	71	135	71	135	71
Nieuw Raadhuis Haren	0	42	0	42	0	42	0	42	0	42
Nieuwbouw VMBO	0	100	0	100	0	100	0	100	0	100
Zernike College	0	251	0	251	0	251	0	251	0	251
ICT modules vastgoedmanagement	0	31	0	0	0	0	0	0	0	0
Van Lenneplaan	0	13	0	13	0	13	0	13	0	13
Fietspad De Verbetering	0	45	0	45	0	45	0	45	0	45
Tennisbaan Hoogkerk	0	54	0	54	0	54	0	54	0	54
Zonnevoetpad Kolenkade	0	32	0	32	0	32	0	32	0	32
Gele steentjes	0	12	0	12	0	12	0	12	0	12
Speelvoorzieningen	0	97	0	97	0	97	0	97	0	97
Skatebaan	0	20	0	20	0	20	0	20	0	20
Totaal	135	1.029	135	998	135	998	135	1.204	135	1.204

Voorzieningen

Verloopoverzicht voorzieningen

Naam Voorziening (bedragen x 1.000 euro)	Saldo 01-01- 2024	Toevoeging	Onttrekking	Verschuiving	Vrijval	Saldo 31-12-2024
Afkoop onderhoud begraafplaats	4.423	484	464	0	0	4.443
Afvalstoffenheffing	3.575	7.260	1.511	0	0	9.323
Euvelgunnerweg 17	294	21	33	0	0	282
Groot onderhoud gebouwen	22.655	6.841	2.684	0	1.462	25.350
Groot onderhoud Oosterpoort	1.094	450	63	0	0	1.481
Groot Onderhoud Welzijn	1.214	711	390	0	0	1.535
Hortus-Biotop Haren	321	0	76	0	0	245
Juridische procedures	65	0	2	0	63	0
Legaat Andrea Elkenbracht	196	0	5	0	0	191
Nazorgvoorziening	53	50	68	0	0	35
Onderhoud cultuur gebouwen	41	173	11	0	0	203
Onderhoud museum	2.300	680	507	0	0	2.473
Onderhoud panden kostprijsdekkende verhuur	3.242	564	144	0	0	3.662
Onderhoud parkeergarages	3.931	2.323	1.180	0	0	5.074
Onderhoud sportaccommodaties	4.600	2.317	1.675	0	0	5.241
Onderhoud Tennisvelden Ten Boer	144	11	0	0	0	155
Onderhoud vensterscholen	3.999	1.166	665	0	0	4.499
Pensioenaanspraken politieke ambtsdragers	4.333	3.236	335	0	3	7.231
Reorganisatie	2.433	722	1.363	0	52	1.740
Riolering groot onderhoud	1.773	369	1.031	0	0	1.111
Riolering vervangingsinvesteringen	532	0	532	0	0	0
RVU regeling vervroegde uittreding	0	662	0	0	0	662
Spaarverlof	2.795	1.881	300	0	0	4.376
Wachtgeld wethouders	213	216	172	0	36	220
Totaal	64.226	30.135	13.212	0	1.617	79.532

Toelichtingen op de voorzieningen

Omschrijving	Doel	Saldo 31-12-2024	Beoordeling niveau	Toelichting mutaties 2024
Afkoop onderhoud begraafplaats	Deze voorziening dient voor het reserveren van ontvangen afkoopsommen van nabestaanden. Aanwending vindt plaats ten behoeve van het onderhoud van graven. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV	4.443	Voldoende	Er is 464 duizend euro onttrokken voor jaarlijks onderhoud. Er is 369 duizend euro toegevoegd i.v.m. 10e jaar schijf voorziening en een extra dotatie van 115 duizend euro om voorziening op toereikend niveau te krijgen.
Afvalstoffenheffing	Deze voorziening dient voor het opvangen van prijschommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV	9.323	Voldoende	Er is onttrokken een bedrag van 954 duizend euro bij de begroting voor tariefsverlaging en initiatiefvoorstel afvalpreventie, voor 557 duizend euro is onttrokken i.v.m. voorfinanciering van het project Afval-BOR-2024 (raadsbesluit). Dotaties betreffen de opbrengst vanuit verkoop ARCG 6,170 miljoen euro, begrotingswijziging voor hogere baten van 605 duizend euro in het 3e verzamel raadsvoorstel begrotingswijzigingen en 485 duizend euro op het rekening resultaat afvalstoffenheffing 2024.
Euvelgunnerweg 17	Deze voorziening dient voor dekking van de compensatie voor de huur van pand Euvelgunnerweg overeengekomen met de stichting het Viaduct voor de eerste vijf jaar	282	Voldoende	Er is 20 duizend euro conform de begroting gedoteerd. Het exploitatietekort van 32 duizend euro is onttrokken aan de voorziening.
Groot onderhoud gebouwen	Deze voorziening dient om het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.360	Voldoende	Gedurende 2024 is voor 333 duizend euro aan groot onderhoud uitgevoerd cf het MJOP Facilitair en er is 1,046 miljoen euro gedoteerd o.b.v. het MJOP van 20 jaar. Er is in 2024 een bedrag van 293 duizend euro vrijgevallen i.v.m. het besluit omtrent de revitalisering van het pand Duinkerkenstraat 45.
Groot onderhoud gebouwen	Deze voorziening dient om het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	485	Voldoende	Bij de overname van de GMF-panden op 1 december 2023 door de gemeente Groningen zijn meerjarige onderhoudsplannen gemaakt voor de diverse panden. Dit resulteert in een jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening per pand, totaal voor 2024 was dit 266 duizend euro. Voor onderhoud is dit jaar 46 duizend euro onttrokken.
Groot onderhoud gebouwen	Deze voorziening dient om het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	21.963	Voldoende	Er is 5,379 miljoen euro gedoteerd aan de voorziening, 1,9 miljoen euro meer dan begroot. We hebben een aanvullende dotatie gedaan doordat voor geheel vastgoed het onderhoud opnieuw is aanbesteed, tevens heeft er een nulmeting plaatsgevonden of het geplande onderhoudsniveau in de meerjarenbegroting MJOP Vastgoedbeheer toereikend is. Hieruit is naar voren gekomen dat in de huidige meerjarenonderhoudsbegroting onvoldoende middelen gereserveerd zijn voor Dakbeveiliging, Priva Regelkasten, Gebouwautomatisering en controlesystemen (GACS) en voor Park Selwerd. Er is 2,294 miljoen euro onttrokken aan de voorziening, begroot was 4,1 miljoen euro. De overschrijding wordt voornamelijk verklaard door het doorschuiven van onderhoud naar 2025.

Groot onderhoud gebouwen	Deze voorziening dient om het onderhoud van het gemeentehuis Ten Boer te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.351	Voldoende	Er is 110 duizend euro gedoteerd aan de voorziening conform begroting. Er heeft geen onttrekking plaatsgevonden, ook conform begroting.
Groot onderhoud gebouwen	Deze voorziening dient om het onderhoud van gebouwen gemeentewerf en brandweer Ten Boer te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	192	Voldoende	Er is 40 duizend euro gedoteerd aan de voorziening, conform begroting. Er is 10 duizend euro onttrokken aan de voorziening voor onderhoud.
Groot onderhoud Oosterpoort	Deze voorziening dient ter dekking van groot onderhoud aan de Oosterpoort/ Stadsschouwburg. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.481	Voldoende	Voor de Trompsingel 27 is 108 duizend euro gedoteerd conform begroting en 28 duizend euro onttrokken aan de voorziening, hiervoor was 12 duizend euro begroot aan onttrekking onderhoud. Voor Trompsingel 27 wordt alleen noodzakelijk onderhoud uitgevoerd i.v.m. aanstaande nieuwbouw. Voor de Turfsingel is 342 duizend euro gedoteerd, hiervoor was begroot was 182 duizend euro. Omdat er sprake is van bevingsschade die hersteld moet worden, is er een aanvullende dotatie aan de voorziening gedaan. Er is 35 duizend euro onttrokken aan de voorziening, er was hier geen onttrekking begroot i.v.m. de overname van het pand eind 2023.
Groot onderhoud Welzijn	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.535	Voldoende	Er is 711 duizend euro gedoteerd aan de voorziening, begroot was 628 duizend euro, de toename wordt verklaard door een aanvullende dotatie voor herstel van verzakkingen aan een pand. Aan onttrekkingen was begroot 504 duizend euro, hiervan is gerealiseerd 303 duizend euro. De onderschrijding wordt verklaard door doorschuiven naar 2025 van het geplande onderhoud.
Hortus - Biotoop Haren	Deze voorziening dient ter dekking van de kosten van achterstallig onderhoud van de biotoop van de Hortus	245	Voldoende	Er resteert nog een betaling voor het vervangen van de middenspanningskabel, hiervoor zijn nog voldoende middelen in de voorziening beschikbaar. Voor onderhoud is 76 duizend euro onttrokken.
Juridische procedures	Deze voorziening dient ter dekking van juridische procedures.	0	Opheffen	afgerond in 2024
Legaat Andrea Elkenbracht	Deze voorziening dient om begaafde (oud) leerlingen van het stedelijk conservatorium in de gelegenheid stellen een voortgezette muziekstudie in het buitenland te volgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV	191	Voldoende	De onttrekking van 5 duizend euro in 2024 heeft betrekking op de uitkering.
Nazorgvoorziening	Deze voorziening dient voor nazorg voor diverse bodemsaneringslocaties, w.o. Beckerweg Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1b BBV	35	Voldoende	Er is in 2024 50 duizend euro toegevoegd om de voorziening op termijn op voldoende niveau te houden en 68 duizend euro onttrokken voor beheer- en onderhoudskosten van diverse locaties bodemsanering.
Onderhoud cultuurgebouwen	Deze voorziening dient ter dekking van toekomstig onderhoud aan het Forum. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	203	Voldoende	Het Groninger Forum werkt met een kostendekkende exploitatie, het exploitatiesaldo is verrekend met de voorziening.
Onderhoud museum	De voorziening heeft als doel het opvangen van schommelingen in de kosten van groot onderhoud van het Groninger Museum. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	2.473	Voldoende	Het Groninger Museum werkt met een kostendekkende exploitatie, het exploitatiesaldo is verrekend met de voorziening.

Onderhoud panden kostprijsdekkende huur	Deze voorziening dient ter dekking van toekomstig onderhoud aan de Muziekschool. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	3.662	Voldoende	Er is 115 duizend euro gedoteerd aan de voorziening, conform begroting. Er is 40 duizend euro onttrokken aan de voorziening conform begroting
Onderhoud parkeergarages	De voorziening heeft als doel het opvangen van schommelingen in de kosten van het planmatig onderhoud van het parkeerbedrijf.	5.074	Voldoende	Er is 2,323 miljoen euro gedoteerd aan de voorziening in 2024, dat is 518 duizend euro meer dan begroot. Voor de euroborg-garage is een aanvullende dotatie gedaan van 518 duizend euro i.v.m. extra kosten voor de vervanging van de ventilatie, hier was in het MJOP geen rekening mee gehouden. Begroot aan onttrekkingen was 1,9 miljoen euro aan planmatig onderhoud, hiervan is 1,180 miljoen euro gerealiseerd. De lagere onderhoudskosten worden enerzijds verklaard door het doorschuiven van deze werkzaamheden naar 2025 voor circa 600 duizend euro, het restant wordt verklaard door werkzaamheden die goedkoper zijn uitgevallen.
Onderhoud sportaccommodaties	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	5.241	Voldoende	De mutaties betreffen de reguliere dotatie, voor 2024 is dit 2,317 miljoen euro en de onttrekking voor aanwending voor het in 2024 uitgevoerde onderhoud namelijk 1,675 miljoen euro.
Onderhoud Tennisvelden	Deze voorziening dient om het onderhoud van de tennisvelden in de voormalige gemeente Ten Boer te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	155	Voldoende	In 2024 is alleen de jaarlijkse dotatie van 11 duizend gemuteerd. Er volgt nog overleg in 2025 met de Tennisclub wanneer er onderhoud nodig is.
Onderhoud vensterscholen	Deze voorziening dient ter dekking van schommelingen in de onderhoudsplanning voor planmatig/groot onderhoud. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	4.499	Voldoende	Er is 1,166 miljoen euro gedoteerd aan de voorziening conform begroting. Er is 636 duizend euro onttrokken aan de voorziening onderhoud, hiervoor was begroot 1,085 miljoen euro. De onderschrijding van 449 duizend euro wordt voornamelijk verklaard door de Eikenlaan waar circa 300 duizend euro in opdracht staat om voor 2025 te worden uitgevoerd.
Pensioenaanspraken politieke ambtsdragers	Deze voorziening dient ter dekking van de pensioenlasten van voormalige burgemeesters en wethouders (voor 2006). Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	7.231	Voldoende	Aan het einde van 2024 is de contante waarde hoger dan in 2023 door een rentedaling van bijna 1% wat zorgt voor een totale dotatie van 1,78 miljoen euro. Naast deze ontwikkeling zijn er kapitaaloverdrachten geweest van 4 personen vanuit ASR naar de Gemeente Groningen ter hoogte van 1,45 miljoen euro. Deze overdrachten zijn in de begroting opgenomen en zorgen niet voor een afwijking in de jaarrekening. Het verklaart wel waarom de totale dotatie 3,23 miljoen betreft. Vrijval van 3 duizend euro betreft een wethouder die gedurende 2024 is overleden. De onttrekkingen van 335 duizend euro betreffen de uitkeringen van het pensioen gedurende het jaar.
Reorganisatie	Deze voorziening dient voor de dekking van kosten van boventalligheid als gevolg van reorganisaties. Bijvoorbeeld de vorming van het SSC. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	1.740	Voldoende	De hoogte van de voorziening is op basis van het bestaande beleid en nog geldende sociaal plan per 31 december 2024 opnieuw bepaald. De onttrekking van 1,363 miljoen euro heeft betrekking op de uitbetaalde loonkosten 2024 van medewerkers in de voorziening. Daarnaast was er sprake van een vrijval van 52 duizend euro als gevolg van geplaatste kandidaten. De dotatie van 722 duizend euro is met name vanwege aantal huidige herplaatsingskandidaten

				langer in het herplaatsingstraject zitten. Het betreft geen nieuwe medewerkers, maar medewerkers die al opgenomen waren conform het geldende sociale plan.
Riolering groot onderhoud	De voorziening is bedoeld als dekking van het onderhoud op de langere termijn. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.111	Voldoende	Er is 369 duizend euro toegevoegd voor de projecten uit het onderhoudsprogramma 2024 en 344 duizend euro onttrokken voor de projecten uit eerdere jaren. Voor de voorfinanciering project afval BOR24 is 159 duizend euro onttrokken Vanuit de slotboeking op volledige kostendekkendheid is voor het resultaat 2024 een bedrag 528 duizend euro onttrokken.
Riolering vervangingsinvesteringen	Spaarbedragen voor toekomstige investeringen mogen in het riooltarief worden opgenomen als de eerste aanleg van uitbreidingsinvesteringen in de grondexploitatie is gedekt. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1d BBV	0	Opheffen	Er is 532 duizend euro ingezet om de investeringen hiermee te verlagen, de voorziening is nu leeg en zal per 1-1-2025 worden opgeheven
RVU regeling vervroegde uittreding	Deze voorziening dient voor de dekking van kosten van de regeling vervroegde uittreding van personeel. De RVU is een verplichting vanuit de CAO, zie artikel 2.11 CAO.	662	Voldoende	Voor de vorming van de voorziening is in 2024 een bedrag van 662 duizend euro gedoteerd.
Spaarverlof	Voorziening wordt gevormd ter dekking van het aangemerkt spaarverlof op het moment dat dit wordt opgenomen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	4.376	Voldoende	Vanaf 2022 is het verplicht om een voorziening op te nemen voor het spaarverlof. De onttrekking in 2024 van 300 duizend euro is gebaseerd o.b.v. opname uren en dotatie is gebaseerd o.b.v. stand ultimo boekjaar. Gebaseerd op berekening verlofuren per medewerker * uurtarief desbetreffende medewerker
Wachtgeld oud wethouders	Deze voorziening dient voor de dekking van wachtgeldverplichtingen van oud-wethouders. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	220	Voldoende	Op 31-12-2024 was de stand van de voorziening wachtgeldten te laag door onder andere het vroegtijdig aftreden van een collegelid. Hierdoor moest een dotatie worden gedaan ter hoogte van 216 duizend euro. De onttrekking van 172 duizend euro heeft betrekking op de aanspraak vanuit oud collegeleden op de wachtgeldten die zij ontvangen. Vrijval van 36 duizend euro betreft een wethouder die gedurende 2024 is overleden. Ten tijde van nieuwe gemeenteraadsverkiezingen en het kiezen van een nieuw college ontstaat vaak een grote dotatie door het aftreden van collegeleden, waarbij in de jaren erna de voorziening daalt.
Totaal voorzieningen		79.532		

EMU saldo

		T-1	T	T+1
		2024	2025	2026
EMU SALDO				Volgens
				Volgens meerjarenraming
				begroting 2025 in begroting 2025
Omschrijving		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	57.100	6.068	9.572
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	74.840	113.895	99.984
3.	Mutatie voorzieningen	15.306	-3.541	4.496
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-18.445	1.189	1.595
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo		16.011	-112.557	-87.511

Toelichting

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Zo tellen investeringen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investeringsuitgaven in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Een ander verschil heeft betrekking op mutaties van reserves en voorzieningen. Die tellen wel mee in het stelsel van baten en lasten, maar niet voor het EMU-saldo. Bij een positief rekeningsaldo kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

Het EMU-saldo van de gemeente Groningen kwam voor 2024 uit op 16,0 miljoen euro positief. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven 16,0 miljoen euro lager lagen dan de inkomsten. Dit kwam vooral door een positief exploitatiesaldo (voor toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves) van 57,1 miljoen euro. Daarnaast zorgde een afname van de voorraden met 18,4 miljoen euro en een toename van de voorzieningen met 15,3 miljoen euro voor een opwaartse werking van het EMU-saldo. Hier tegenover staat een stijging van de boekwaarde van onze (im)materiële vaste activa met 74,8 miljoen euro. Dat houdt in dat de investeringsuitgaven (onder aftrek van door derden betaalde bijdragen) 74,8 miljoen euro hoger lagen dan de afschrijvingen. Dit heeft een negatief effect op het EMU-saldo.

Bijlagen bij de jaarrekening

1. Jaarrekening op taakveld
2. SiSa Bijlage
3. Begrotingsoverschrijdingen

Jaarrekening op taakveld

De gemeente Groningen kent in de begroting een onderverdeling naar programma's. Deze indeling is in de financiële administratie eveneens vastgelegd. In de administratie zijn op een gedetailleerder niveau ook alle posten opgenomen op kostenplaatsen. Hierbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Elke kostenplaats is gekoppeld aan één programma;
- Elke kostenplaats is gekoppeld aan één van de voorgeschreven taakvelden zoals die bij ministeriële regeling zijn vastgesteld (artikel 66 BBV).

Leidraad voor de koppeling aan taakvelden is het Iv3-informatievoorschrift van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ten behoeve van kwaliteitsverbetering hebben wij in 2024 op een aantal taakvelden wijzigingen doorgevoerd.

Baten en Lasten (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
01 Bestuur	8.732	8.636	11.247
Lasten	8.732	11.881	11.792
Baten	0	3.245	545
010 Mutaties reserves	-11.287	-16.417	-6.126
Lasten	38.718	84.328	93.120
Baten	50.005	100.745	99.245
02 Burgerzaken	7.647	8.367	7.740
Lasten	12.678	14.167	13.457
Baten	5.032	5.800	5.717
03 Beheer overige gebouwen en gro	586	1.200	533
Lasten	1.548	2.167	1.415
Baten	963	967	882
04 Overhead	136.512	138.405	133.764
Lasten	146.265	148.603	144.868
Baten	9.753	10.198	11.104
05 Treasury	-2.440	-2.620	-8.402
Lasten	6.874	6.874	2.936
Baten	9.314	9.494	11.338
061 OZB woningen	-55.394	-55.388	-56.914
Lasten	2.514	2.521	2.540
Baten	57.909	57.909	59.454

062 OZB- niet woningen	-51.733	-51.728	-50.303
Lasten	4.943	4.948	4.894
Baten	56.676	56.676	55.198
063 Parkeerbelasting	-12.069	-12.092	-15.198
Lasten	7.180	7.157	7.285
Baten	19.248	19.248	22.483
064 Belastingen Overig	-1.211	-1.241	-1.983
Lasten	967	937	853
Baten	2.178	2.178	2.836
07 Algemene uitkering en overige	-728.870	-764.265	-768.937
Baten	728.870	764.265	768.937
08 Overige baten en lasten	4.070	8.272	6.663
Lasten	6.744	9.749	9.526
Baten	2.674	1.477	2.864
11 Crisisbeheersing en Brandweer	24.710	24.710	24.861
Lasten	24.727	24.727	24.861
Baten	17	17	0
12 Openbare orde en Veiligheid	6.847	6.927	7.033
Lasten	9.419	10.527	11.499
Baten	2.572	3.600	4.466
21 Verkeer en vervoer	49.453	48.209	49.275
Lasten	54.455	57.628	56.865
Baten	5.002	9.420	7.589
22 Parkeren	7.996	7.756	3.220
Lasten	19.819	19.579	15.989
Baten	11.823	11.823	12.768
24 Economische Havens en waterweg	1.217	1.217	1.240
Lasten	1.530	1.530	1.571
Baten	313	313	331
25 Openbaar vervoer	2.603	3.468	2.136

Lasten	2.603	3.468	2.141
Baten	0	0	5
31 Economische ontwikkeling	6.129	6.238	-2.697
Lasten	7.144	7.860	7.379
Baten	1.015	1.622	10.076
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	7.369	8.421	5.558
Lasten	8.700	9.977	9.446
Baten	1.331	1.555	3.888
33 Bedrijvenloket en bedrijfsrege	1.963	3.035	2.171
Lasten	2.979	4.073	3.182
Baten	1.016	1.038	1.011
34 Economische promotie	-887	-505	-661
Lasten	2.010	2.393	2.461
Baten	2.898	2.898	3.122
41 Openbaar basisonderwijs	0	0	0
Lasten	0	0	0
Baten	0	0	0
42 Onderwijshuisvesting	15.793	17.638	15.079
Lasten	19.284	20.992	18.335
Baten	3.491	3.354	3.256
43 Onderwijsbeleid en leerlingzak	15.889	15.167	14.267
Lasten	25.968	32.670	28.736
Baten	10.079	17.503	14.469
51 Sportbeleid en activering	1.078	2.405	2.013
Lasten	2.042	3.742	3.397
Baten	964	1.337	1.384
52 Sportaccommodaties	21.711	22.786	18.349
Lasten	32.668	33.678	29.604
Baten	10.957	10.892	11.255

53 Cultuurpresentatie, cultuurpro	22.512	21.421	20.849
Lasten	36.534	39.281	38.577
Baten	14.021	17.859	17.728
54 Musea	20.859	21.035	20.904
Lasten	22.433	23.266	22.548
Baten	1.573	2.231	1.644
55 Cultureel erfgoed	1.277	1.529	1.225
Lasten	1.289	1.541	1.258
Baten	12	12	33
56 Media	-23	666	666
Lasten	50	739	739
Baten	73	73	73
57 Openbaar groen en (openlucht)	34.515	33.222	29.215
Lasten	36.180	37.096	32.424
Baten	1.664	3.875	3.208
61 Samenkracht en burgerparticipa	15.815	17.958	12.879
Lasten	23.540	58.626	50.372
Baten	7.725	40.667	37.493
62 Toegang en eerstelijnsvoorzien	47.150	53.010	50.231
Lasten	50.376	64.913	59.941
Baten	3.226	11.903	9.710
63 Inkomensregelingen	50.047	44.446	39.983
Lasten	220.165	228.491	224.651
Baten	170.118	184.045	184.668
64 WSW en beschut werk	29.453	33.865	35.804
Lasten	44.542	50.646	51.455
Baten	15.089	16.781	15.651
65 Arbeidsparticipatie	30.843	27.792	29.823
Lasten	35.044	41.106	39.156
Baten	4.202	13.313	9.332

66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	10.713	10.622	9.309
Lasten	11.177	11.087	9.877
Baten	464	464	568
671a Huishoudelijke hulp (WMO)	26.775	25.623	23.745
Lasten	26.775	25.623	23.881
Baten	0	0	136
671b Begeleiding (WMO)	20.859	21.911	21.986
Lasten	20.859	21.911	22.032
Baten	0	0	46
671c Dagbesteding (WMO)	326	0	0
Lasten	326	0	0
671d Overige maatwerkarrangementen	3.224	2.755	2.202
Lasten	4.793	4.620	4.107
Baten	1.569	1.865	1.904
672a Jeugdhulp begeleiding	20.395	22.130	25.589
Lasten	20.395	22.130	26.508
Baten	0	0	919
672b Jeugdhulp behandeling	2.150	2.150	2.240
Lasten	2.150	2.150	2.240
672c Jeugdhulp dagbesteding	7.996	7.996	9.377
Lasten	7.996	7.996	9.377
672d Jeugdhulp zonder verblijf over	1.385	1.385	2.072
Lasten	1.385	1.385	2.072
673a Pleegzorg	3.183	3.183	4.586
Lasten	3.183	3.183	4.586
673b Gezinsgericht	1.825	1.825	3.345
Lasten	1.825	1.825	3.345

673c Jeugdhulp met verblijf overig	18.387	18.387	15.996
Lasten	18.387	19.281	16.891
Baten	0	894	894
674a Jeugdhulp behandeling GGZ zond	23.531	25.097	23.536
Lasten	23.531	26.819	25.371
Baten	0	1.723	1.835
674b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verbl	4.432	4.432	4.458
Lasten	4.432	4.432	4.458
Baten	0	0	0
674c Gesloten plaatsing	1.523	1.523	1.432
Lasten	1.523	2.244	1.556
Baten	0	722	124
681a Beschermd wonen (WMO)	75.635	79.648	76.836
Lasten	75.635	79.648	77.031
Baten	0	0	194
681b Maatschappelijke- en vrouwenop	21.530	32.090	27.765
Lasten	23.106	33.736	30.091
Baten	1.576	1.646	2.326
682a Jeugdbescherming	3.973	4.031	4.838
Lasten	3.973	4.031	4.838
682b Jeugdreclassering	1.407	1.407	1.228
Lasten	1.407	1.407	1.228
71 Volksgezondheid	9.415	10.719	10.493
Lasten	10.755	16.713	16.774
Baten	1.340	5.994	6.282
72 Riolering	-2.956	-2.704	-2.564
Lasten	19.332	19.584	19.504
Baten	22.288	22.288	22.067
73 Afval	-12.432	-12.359	-10.451
Lasten	37.467	41.743	43.446

Baten	49.898	54.103	53.897
74 Milieubeheer	5.275	6.203	4.172
Lasten	5.340	6.268	4.468
Baten	65	65	296
75 Begraafplaatsen en crematoria	1.174	1.170	1.618
Lasten	3.032	3.028	3.282
Baten	1.858	1.858	1.665
81 Ruimtelijke Ordening	25.290	23.858	22.089
Lasten	29.579	32.784	32.432
Baten	4.289	8.926	10.343
82 Grondexploitatie (niet bedrijv	3.427	4.564	6.210
Lasten	4.026	5.231	4.181
Baten	599	667	-2.028
83 Wonen en bouwen	12.696	18.807	9.158
Lasten	48.720	66.385	52.401
Baten	36.024	47.578	43.243
Totaal	0	0	-63.226

SiSa Bijlage

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvander	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
J e n v	A17	Regeling specifieke uitkering voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld		
			Aard controle R Indicator: A17/01 € 1.790.315	Aard controle n.v.t. Indicator: A17/02 € 2.348.343	Aard controle n.v.t. Indicator: A17/03 Nee	Aard controle n.v.t. Indicator: A17/04		
J e n v	A20	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026 Gemeenten	Beschikkingenmerk	Naam taak/project	Besteding (jaar T) komen overeen met activiteitsplan per taak/project (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per taak/project Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per taak/project Incl. SiSa tussen medeoverheden	

J e n V	A3 3	Bekostigingsre- geling Landelijke Vreemdelingen Voorziening 2024		Aard controle n.v.t. Indicator: A20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: A20/02	Aard controle D1 Indicator: A20/03	Aard controle R Indicator: A20/04	Aard controle R Indicator: A20/05	
			1	4338599	Analyse	Ja	€ 8.300	€ 10.190	
			2	4338599	Coördinatie	Ja	€ 214.212	€ 245.298	
			3	4338599	Gerichte preventie-projecten	Ja	€ 26.590	€ 46.590	
			4	4338599	Eenjarige flexibele schil	Ja	€ 0	€ 0	
				Kopie Beschikingskenmerk	Kopie Naam taak/project	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per taak/project - bij Ja is indicator 09 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens activiteiten plan per taak/project	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
				Aard controle n.v.t. Indicator: A20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: A20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: A20/08	Aard controle n.v.t. Indicator: A20/09	Aard controle n.v.t. Indicator: A20/10	Aard controle n.v.t. Indicator: A20/11
			1	4338599	Analyse	Nee		Ja	Ja
			2	4338599	Coördinatie	Ja	Aangevuld met Eenjarige flexibele schil	Ja	Ja
			3	4338599	Gerichte preventie-projecten	Nee		Ja	Ja
			4	4338599	Eenjarige flexibele schil	Ja	Overgeheveld naar Coördinatie	Ja	Ja
				Landelijke Vreemdelingen Voorziening uitgevoerd (jaar T)? (Ja/Nee)					
					Gemeenten		Aard controle R		

			Indicator: A33/01					
			Ja					
FI N	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten			Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2		
			Aard controle D2 Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	
			27	105	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1	Reeks 1				
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)				
			Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten				
			Aard controle R Indicator: B2/06	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07				
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)

			Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/08</i> €621.211	Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/09</i> € 927.439	Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/10</i> €0	Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/11</i> €0	Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/12</i> €0	Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/13</i> €0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/14</i> €10.557	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/15</i> €211.577	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/16</i> €96.363	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/17</i> €366.867	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/18</i> €49.869	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/19</i> €145.455
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/20</i> €123.480	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/21</i> €243.480	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/22</i> €0	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/23</i> €0	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24</i> €901.480	
B Z K	C10	Tijdelijk besluit specifieke uitkering verbetering digitale dienstverlening	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) vanaf verantwoord	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v.	Toelichting op niet-afgeronde projecten	

B Z K	C3 3	Gemeente en Provincies	Aard controle R Indicator: C10/01	dingsjaar 2020 tot einde looptijd Aard controle n.v.t. Indicator: C10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C10/03	voorlopige toekenning en? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C10/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C10/05
B Z K	C3 3	Derde tranche in verband met de uitvoering van het Nationaal Programma Groningen	1	€ 26.350	€ 103.922	Ja	Nee
			Projectnaam/n ummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmidde len	Cumulatie ve besteding en (t/m jaar T) ten laste van Rijksmidd elen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijd se afstemmi ng van de juistheid en volledighe id van de verantwo ordingsinf ormatie	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C33/01	Aard controle R Indicator: C33/02	Aard controle R Indicator: C33/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C33/04	
			1	Uitwerken van projecten t.b.v. het Nationaal Programma	€ 0	€ 207.729	
			2	Zonthermie	€ 0	€ 2.000.000	
		Gemeenten in Groningen en de Provincie Groningen	3	Kansrijke start Beijum en Lewenborg	€ 118.273	€ 322.954	lagere vaststelling voor de verlening van het wijkbudget in 2023. We hebben

						een bedrag van 10.148 terug ontvangen in 2024.	
			4	Wijkbudget Beijum en Lewenborg	€ 25.000	€ 75.000	
			5	Wijkondersteuner Beijum en Lewenborg	€ 50.000	€ 150.010	
			6	Coaching en buddy-academie Beijum en Lewenborg	€ 117.000	€ 269.490	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: C33/05				
			Nee				
B Z K	C3 4B	Bijdrage Scholenprogramma	Hieronder per regel één gemeente(cod e) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen		Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: C34B/01		Aard controle R Indicator: C34B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C34B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C34B/04
		1	061979 Gemeente Eemsdelta		€ 0	€ 243.492	Nee
B Z K	C3 7	Specifieke uitkering Batch 1588	Totaal beschikt bedrag (jaar T)		Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)		
		Convenant Batch 1588					

B Z K	C3 8	Gemeenten Tranche 1 + 2	Nationaal Programma Groningen	Specifieke uitkering NPG								

		Provincie en Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C38/01	Aard controle R Indicator: C38/02	id van de verantwoording informatie Aard controle R Indicator: C38/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C38/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C38/05	
		1	WJZ/1915124 3 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Post, dorpshart	€ 161.227	€ 437.505		Nee	
		2	WJZ/1915124 3 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Post, Nije Buurt	€ 290.309	€ 922.794	In de besteding Jaar T (indicator C38/02) zijn nagekomen kosten uit voorgaand jaar opgenomen, welke in de verantwoording 2023 niet zijn meegenomen.	Nee	
		3	WJZ/1915124 3 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Post, pilot verduurzaming	€ 966.947	€ 1.500.000		Ja	
		4	WJZ/1915124 3 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Boer, Hart Ten Boer	€ 72.856	€ 763.904	Correctie in jaar T-1. In de besteding Jaar T (indicator C38/02) zijn nagekomen kosten uit voorgaand jaar opgenomen, welke in	Nee	

B Z K	C4 9	Batch 1588 2e tranche				de verantwoor ding 2023 niet zijn meegenom en.			
			5	WJZ/1915124 3 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieu wing Woltersum	€ 64.354	€ 660.130		Nee	
				Totaal beschikt bedrag (jaar T)	Totaal aantal gerealiseer de woningen (t/m jaar T)				
				Aard controle R Indicator: C49/01	Aard controle R Indicator: C49/02				
				€ 21.700.000	83				
				Beschikkingsn ummer/naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmidde len (eigen uitvoering)	Cumulatie ve besteding (t/m jaar T)	Totaal gerealiseer de woningen (jaar T) (eigen uitvoering)	Totale besteding (t/m jaar T- 1) ten laste van Rijksmiddel en (uitvoering door derde)	Cumulatie ve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmidd elen (uitvoerin g door derde)
				Aard controle n.v.t. Indicator: C49/03	Aard controle R Indicator: C49/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C49/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C49/06	Aard controle R Indicator: C49/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C49/08
				2021- 0000040256	€ 0	€ 1.906.578	0	€ 19.793.422	€ 19.793.42 2
				Kopie beschikkingsn ummer/naam	Totaal gerealiseer de woningen (jaar T-1) (uitvoering door derde)	Eindveran twoording (Ja/Nee)	Toelichting		
				Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		

			Indicator: C49/09	Indicator: C49/10	Indicator: C49/11	Indicator: C49/12	
			2021- 0000040256	76	Nee		
B Z K	C5 0	SPUK eerste tranche Gebiedsontwikkeling Gemeenten	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C50/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C50/02</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C50/03</i>		
			€ 58.255	€ 2.661.543	Nee		
B Z K	C6 2	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijschelden van gemeentelijke belastingen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C62/01</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02</i>			
			€ 34.464	Nee			
B Z K	C9 2	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C92/01</i>	Bedrag doorgeschoven naar t+1 <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C92/02</i>	Aantal informatie punten dat de gemeente financiert <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03</i>	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04</i>	Aantal gebruikte leermiddelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05</i>
-	-	-					
-	-	-					
-	-	-					
-	-	-					
-	-	-					
-	-	-	€ 213.699	€ 0	9	1.238	1.755
B Z K	C1 27	Activiteiten in het kader van de uitvoering van projecten	Beschikking nummer	Besteding ten laste van	Cumulatieve besteding ten laste	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting

		en werkzaamheden ten behoeve van Nationaal Programma Groningen (onderdeel j)		Rijksmiddelen (jaar T)	van Rijksmiddelen (t/m jaar T)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C127/01	Aard controle R Indicator: C127/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C127/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C127/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C127/05	
		1	PDGGO-DVPG / 89573474	€ 360.887	€ 360.887	Nee		
B Z K	C1 28	Activiteiten in het kader van het versterken van gebouwen in de batch 1.588 (onderdeel d)	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) Aard controle R Indicator: C128/01	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: C128/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C128/03	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: C128/04	Totaal aantal gerealiseerde woningen (jaar T) Aard controle D2 Indicator: C128/05	Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) Aard controle D2 Indicator: C128/06
			€ 3.657.443	€ 3.657.443	Nee	In de besteding Jaar T (indicator C128/01) zijn nagekomen kosten uit voorgaand jaar opgenomen, welke in de verantwoording 2023 niet zijn meegenomen.	7	7
B Z K	C1 29	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen 2024–2030	Naam onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	

B Z K	C2 01	(onderdelen a t/m c en e t/m i)							
			Aard controle n.v.t. Indicator: C129/01	Aard controle R Indicator: C129/02	Aard controle n.v.t Indicator: C129/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C129/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C129/05		
		1	onderdeel a	€ 0	€ 0	Nee			
		2	onderdeel b	€ 463.499	€ 463.499	Nee			
		3	onderdeel c	€ 0	€ 0	Nee			
		4	onderdeel e	€ 3.016.704	€ 3.016.704	Nee			
		5	onderdeel h	€ 0	€ 0	Nee			
		6	onderdeel i	€ 530.056	€ 530.056	Nee			
			Betreft tranche	Projectnaa m/nummer	Beschikki ngsnumm er/ naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmidde len per project	Cumulatiev e bestedingen (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddel en per project <		

			ruimtelijke structuur in Beijum				
4	6		ZESS Hub	WJZ/2251 4694	€ 3.140	€ 107.931	
5	7		Beijum in Bedrijf	WJZ/2702 1281	€ 146.631	€ 215.075	
6	7		Broedplaat s, talenontwik kelingen en opleidinge n op maat	WJZ/2702 1281	€ 254.615	€ 305.365	
7	8		Dorpshart Ten Post	PDGGO- DVP / 38356874	€ 0	€ 0	
8	8		Vernieuwe n Openbare Ruimte Dorpshart + Nije Buurt Ten Post	PDGGO- DVP / 38356874	€ 0	€ 0	
9	8		Vernieuwe n Openbare Ruimte Hart van Ten Boer	PDGGO- DVP / 38356874	€ 0	€ 0	
10	8		Dorpsverni euwing Woltersum	PDGGO- DVP / 38356874	€ 0	€ 0	
11	8		Dudok aan het diep	PDGGO- DVP / 38356874	€ 290.167	€ 363.000	
			Kopie projectnaam	Project afgerond (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C201/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C201/08</i>			
1			Budgetten voor dorpsagenda's	Nee			
2			Tijd voor Toekomst	Nee			
3			Uitvoeringspro gramma projecten versterken openbare ruimte en ruimtelijke	Nee			

B Z K	C2 02	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgeb ied Groningen Onderdeel B Verbetering van de sociale cohesie	structuur in Beijum					
			4 ZESS Hub	Nee				
			5 Beijum in Bedrijf	Nee				
			6 Broedplaats, talenontwikkel ingen en opleidingen op maat	Nee				
			7 Dorpshart Ten Post	Nee				
			8 Vernieuwen Openbare Ruimte Dorpshart + Nije Buurt Ten Post	Nee				
			9 Vernieuwen Openbare Ruimte Hart van Ten Boer	Nee				
			10 Dorpsvernieuw ing Woltersum	Nee				
			11 Dudok aan het diep	Ja				
			Betreft tranche	Beschikkin gsnaam/ nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmidd elen	Cumulatiev e besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmidde len	Eindverant woording (Ja/Nee)	Toelichtin g
						Deze indicator is bedoeld voor de tussentijds e afstemmin g van de juistheid en volledighei d van de verantwoor dingsinfor matie		
			Aard controle n.v.t	Aard controle n.v.t	Aard controle R	Aard controle n.v.t	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: C202/01	Indicator: C202/02	Indicator: C202/03	Indicator: C202/04	Indicator: C202/05	Indicator: C202/06

B Z K	C2 03	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgeb ied Groningen Onderdeel C Aardbevingsger elateerde inzet	1	1	2021- 000008913 6	€ 1.155.153	€ 11.474.195	Nee	
			2	2	WJZ/2251 4694	€ 0	€ 0	Nee	
			3	3	WJZ/2702 1281	€ 0	€ 0	Nee	
				Beschikkingsn aam / nummer	Betreft tranche	Besteding (jaar T)	Totale cumulatiev e besteding (t/m jaar T)	Eindverant woording (Ja/Nee)	
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
				<i>Indicator: C203/01</i>	<i>Indicator: C203/02</i>	<i>Indicator: C203/03</i>	<i>Indicator: C203/04</i>	<i>Indicator: C203/05</i>	
	C2 04	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgeb ied Groningen Onderdeel D activiteiten BLOK D	1	PDGGO- DVP G /38354420	4	€ 534.955	€ 3.218.361	Nee	
				Beschikkingsn ummer	Totale besteding ten laste van Rijksmidde len (jaar T)	Cumulatie ve besteding ten laste van Rijksmidd elen (t/m jaar T)	Eindverant woording (Ja/Nee)	Toelichting	
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
				<i>Indicator: C204/01</i>	<i>Indicator: C204/02</i>	<i>Indicator: C204/03</i>	<i>Indicator: C204/04</i>	<i>Indicator: C204/05</i>	
			1	WJZ/2251469 4	€ 544.282	€ 1.264.639	Nee	Correctie in jaar T-1 In de besteding Jaar T (indicator C204/02) zijn nagekomen kosten uit voorgaand jaar opgenomen , welke in de verantwoor	

			2					ding 2023 niet zijn meegenomen.	
				WJZ/27021281	€ 88.203	€ 92.809	Nee		
B Z K	C2 05	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel E Sociaal-emotionele ondersteuning		Beschikkingnaam/ nummer	Betreft tranche	Totale besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
				Aard controle n.v.t Indicator: C205/01	Aard controle n.v.t Indicator: C205/02	Aard controle R Indicator: C205/03	Aard controle n.v.t Indicator: C205/04	Aard controle n.v.t Indicator: C205/05	Aard controle n.v.t Indicator: C205/06
			1	WJZ/27021281	2	€ 263.806	€ 365.987	Ja	Correctie in jaar T-1 op basis van de jaarrekening 2023 van Stichting WIJ Groningen
B Z K	C2 06	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel F Batch 1.588 Convenant Batch 1588 Gemeenten		Totaal beschikt bedrag (jaar T)	Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)				
				Aard controle R Indicator: C206/01	Aard controle R Indicator: C206/02				
				€ 5.700.000	9				
				Beschikkingnummer/naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T)	Totale besteding (t/m jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen

O C W	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)		Aard controle n.v.t. Indicator: C206/03	Eigen uitvoering Aard controle R Indicator: C206/04	Eigen uitvoering Aard controle R Indicator: C206/05	Eigen uitvoering Aard controle R Indicator: C206/06	Uitvoering door derde Aard controle R Indicator: C206/07	Uitvoering door derde Aard controle R Indicator: C206/08
			1	WJZ/22514694	€ 883.837	€ 883.837	0	€ 4.816.163	€ 4.816.163
				Kopie beschikkingnummer/naam	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T-1) Uitvoering door derden	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting		
				Aard controle n.v.t. Indicator: C206/09	Aard controle R Indicator: C206/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C206/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C206/12		
			1	WJZ/22514694	3	Nee	In de besteding Jaar T (indicator C206/04) zijn nagekomen kosten uit voorgaand jaar opgenomen, welke in de verantwoording 2023 niet zijn meegenomen.	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
			Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van	Correctie besteding (jaar T-1)			

O C W	D1 0	Gemeenten			kindcentr a en peuterspe elzalen (conform artikel 160 WPO)			
			<i>Aard controle R Indicator: D8/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/06</i>
			€ 3.939.329	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.338.633	€ 2.084.994
			Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboe kte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsa chterstand enbeleid	Hieronder per regel één gemeente (code) selectere n en in de kolomme n ernaast de verantwo ordingsinf ormatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboe kte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsa chterstand enbeleid		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/10</i>		
O C W	D1 0	Volwassenened ucatie	1					
			Verstrekke uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling)	Reserverin g educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikkin g OCW]	Totaal beschikba re middelen educatie (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaa r (jaar T+1)	Onttrekkin g besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderj aar (jaar T+1)

		Contactgemeenten	<i>Aard controle R</i> Indicator: D10/01 € 3.624.909	<i>Aard controle R</i> Indicator: D10/02 € 889.352	<i>Aard controle R</i> Indicator: D10/03 € 4.514.261	<i>Aard controle R</i> Indicator: D10/04 € 3.755.309	Bij lagere besteding dan beschikbare middelen <i>Aard controle R</i> Indicator: D10/05 € 758.952	Bij hogere besteding dan beschikbare middelen <i>Aard controle R</i> Indicator: D10/06 € 0
			Onderbesteding jaar T					
			Automatisch berekend <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: D10/07					
			€ 0					
O C W	D1 2	Regionale meld-en coördinatiefunctie Besluit regionale meld-en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente <i>Aard controle R</i> Indicator: D12/01 € 1.099.700	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> Indicator: D12/02 € 371.911	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: D12/03 Nee			
O C W	D1 2A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld-en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025	Besteding (jaar T) contactgemeente	Besteding aan contactschool (jaar T)	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

		Contactgemeent en	Aard controle R Indicator: D12A/01	Aard controle R Indicator: D12A/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/03	Aard controle R Indicator: D12A/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/05	
			€ 204.636	€ 0	€ 204.636	€ 339.336	Nee	
O C W	D1 4	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID- 19 gerelateerde onderwijsvertra gingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregele n die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Program ma Onderwijs			
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03			
			€ 679.762	€ 0	€ 45.015			
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouw de reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebou wde reserve (jaar T)	Eindverant woording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	Aard controle R Indicator: D14/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07		
			-€ 132.280	€ 889.533	€ 297.036	Nee		
			Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboe	Hieronder per regel één gemeente (code)	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboe		

O C W	D1 5	Middelen schoolgebouwen aardbevingsgebied Groningen	kolommen ernaast de verantwoor- ding sinfor- matie voor die gemeente invullen	kte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	selectere n en in de kolomme n ernaast de verantwo- ordingsinf- ormatie voor die gemeente invullen	kte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: D14/08</i>	<i>Indicator: D14/09</i>	<i>Indicator: D14/10</i>	<i>Indicator: D14/11</i>
			1			
			Totale vordering aan OCW dekking Scholenpro- gramma die op de balans geactiveerd	In welk jaar is de vordering aan OCW of het materieel vast activum geactiveer- d?	Afboeking (jaar T) van de vordering of de vermind- ering van de boekwaar- de van het vast activum, met de jaarlijks te ontvange- n specifieke uitkering	Cumulatiev e afboeking (t/m jaar T) van de ordering of de vermind- ering van de boekwaard e van het vast activum, met de jaarlijks te ontvangen specifieke uitkering
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle D1</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: D15/01</i>	<i>Indicator: D15/02</i>	<i>Indicator: D15/03</i>	<i>Indicator: D15/04</i>
			€ 1.931.397	2021	€ 134.834	€ 538.502
			Adres schoolgebouw	Bruto investering in het Scholenpr ogramma, onderbouw d met een bedrag per schoolgeb ouw (t/m jaar T)		

			Aard controle n.v.t. Indicator: D15/05	Aard controle R Indicator: D15/06				
		1	Riekele Prinsstraat 1B	€ 11.349.659				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: D15/07					
			Nee					
O C W	D2 1	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D21/01	Aard controle R Indicator: D21/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/05	
			1 Stichting VRIJDAG	€ 358.202	€ 560.913	Nee		
			2 Stichting Poeziepaleis	€ 0	€ 17.900	Nee		
			3 Stichting VRIJDAG alles mag	€ 0	€ 6.500	Nee		
			4 Theater De Steeg	€ 0	€ 17.774	Nee		
			5 Zorg innovatie forum	€ 0	€ 8.602	Nee		
			6 Stichting Missionair Werk	€ 0	€ 6.000	Nee		
			7 Stichting De Noorderlingen	€ 0	€ 10.000	Nee		
			8 Stichting Jonge Harten	€ 0	€ 9.500	Nee		
			9 Stadsdichter	€ 0	€ 525	Nee		
	10 ZOZ	€ 0	€ 30.565	Nee				
O C W	D2 3	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale	Beschikkingnummer/referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing : bedrag dat wordt meegenomen van	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)

O C W	D2 7	bibliotheekvoor zieningen		Aard controle n.v.t Indicator: D23/01	Aard controle n.v.t Indicator: D23/02	Aard controle R Indicator: D23/03	2024 naar 2025.	Aard controle n.v.t Indicator: D23/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05	Aard controle n.v.t Indicator: D23/06
			1	SB230208	b) De verruiming van bemande openingstij den	€ 16.362	€ 203.638	b) De verruiming van bemande openingstijd en	€ 16.632	
			2	SB230203	b) De verruiming van bemande openingstij den	€ 18.254	€ 201.746	b) De verruiming van bemande openingstijd en	€ 18.254	
			3	SB230205	b) De verruiming van bemande openingstij den	€ 220.000	€ 0	b) De verruiming van bemande openingstijd en	€ 220.000	
			4	SB230207	b) De verruiming van bemande openingstij den	€ 21.198	€ 198.802	b) De verruiming van bemande openingstijd en	€ 21.198	
				Eindverantwoording (Ja/Nee)						
				Aard controle n.v.t. Indicator: D23/07						
			1	Nee						
			2	Nee						
			3	Ja						
			4	Nee						
				Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen						
				Aard controle R						
					Toelichting op eventueel onvolledige besteding					
		Aard controle n.v.t.								

			Indicator: D27/01	Indicator: D27/02				
			€ 500.000					
le n W	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige besteding en (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06
			1 2017.015.03	€ 24.764	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 457.069.03	€ 11.397	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 2016.057.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 2018.013.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 2018.029.03	€ 117.146	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 2019.063.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			7 576.255.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			8 576.258.03	€ 29.529	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid	Cumulatieve overige besteding en (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)

				en volledighe id van de verantwoor dingsinfor matie	en volledighe id van de verantwo ordingsinf ormatie	en volledighe id van de verantwoor dingsinfor matie		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12</i>
			1 2017.015.03	€ 101.107	€ 0	€ 0		Ja
			2 457.069.03	€ 11.397	€ 0	€ 0		Ja
			3 2016.057.03	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			4 2018.013.03	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			5 2018.029.03	€ 117.146	€ 0	€ 0		Nee
			6 2019.063.03	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			7 576.255.03	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			8 576.258.03	€ 42.421	€ 0	€ 0		Nee
le n W	E4 4B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptati e 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkin gsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekke er	Cumulatiev e besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinancieri ng (jaar T)	Besteding cofinancie ring cumulatief (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06</i>
			1 030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			7	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			8	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			9	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			10	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			11	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			12	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			13	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			14	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkin gsnummer	Eindveran twoording (Ja/Nee)			
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/09</i>			
			1	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee			
			2	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee			
			3	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee			
			4	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee			
			5	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee			
			6	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee			
			7	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee			
			8	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee			

		9	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee	
		10	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee	
		11	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee	
		12	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee	
		13	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee	
		14	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Nee	
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkin gsnummer	Naam/nu mmer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>
		1	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Aanpak urgente waterover lastlocatie in Thesinge	Nee
		2	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Aanpak urgente waterover lastlocatie s omgeving UMCG	Nee
		3	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Aanpak urgente waterover lastlocatie s Lewenbor g en Beijum	Nee
		4	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Aanpak urgente waterover lastlocatie s Industriet erreinen Oost	Nee

		5	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Aanpak urgente waterover lastlocatie s De Wijert	Nee	
		6	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Aanpak urgente waterover lastlocatie s Corpus den Hoorn	Nee	
		7	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Aanpak urgente waterover lastlocatie s Rivierenb uurt	Nee	
		8	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Aanpak urgente waterover lastlocatie s Grunobuu rt	Nee	
		9	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Aanpak urgente waterover lastlocatie s Zeehelde nbuurt	Nee	
		10	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Aanpak urgente waterover lastlocatie s Schilders buurt	Nee	
		11	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Aanpak urgente waterover lastlocatie s Vinkhuize n	Nee	
		12	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Aanpak urgente waterover lastlocatie s Paddepoe l, Selwerd en Oranjebu urt	Nee	

			13	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Aanpak urgente waterover- lastlocatie s Groninge n West	Nee	
			14	030001 Provincie Groningen	2023- 081355	Klimaatm aatregela n de Parrel	Nee	
le n W	E8 4	Regeling stimulering verkeersveilig heidsmaatregela n 2022-2023		Besteding (jaar T)	Cumulatiev e besteding (t/m jaar T)	Cumulatie ve eigen bijdrage en externe financierin g (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregela n) in (jaar T) (Ja/Nee)	
		Provincies en Gemeenten		<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
				<i>Indicator: E84/01</i>	<i>Indicator: E84/02</i>	<i>Indicator: E84/03</i>	<i>Indicator: E84/04</i>	
				€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
				Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelh eid opgelever de verkeersv eiligheids- maatregel en per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelij k	
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
				<i>Indicator: E84/05</i>	<i>Indicator: E84/06</i>	<i>Indicator: E84/07</i>	<i>Indicator: E84/08</i>	
			1	330 Aanleg van een kruispuntplate au ETW-ETW 30km/h/aantal in Stuks	Nee	0		
			2	331 Drempel/aanta l in Stuks	Nee	0		

le n W	E8 5	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelin stallaties	3	337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h weg aantal in Meters	Nee	0		
				Aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties in (jaar T)	Cumulatief aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties (t/m jaar T)	Totale besteding aan het project (jaar T)	Cumulatieve besteding aan het project (t/m jaar T)	Eindverant woording (Ja/Nee)
				Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
				Indicator: E85/01	Indicator: E85/02	Indicator: E85/03	Indicator: E85/04	Indicator: E85/05
			0	0	€ 0	€ 0	Nee	
le n W	E8 7B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)		Hieronder per regel één provincie of waterschap (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkin gsnaam/nu mmer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)
				Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R
				Indicator: E87B/01	Indicator: E87B/02	Indicator: E87B/03	Indicator: E87B/04	Indicator: E87B/05
				Indicator: E87B/06	Indicator: E87B/07	Indicator: E87B/08	Indicator: E87B/09	Indicator: E87B/10
			1	030003 Provincie Drenthe	202300783 -01099925	€ 30.907	€ 442.500	€ 23.180
				Kopie beschikkingsn aam/nummer	Eindverant woording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
				Indicator: E87B/07	Indicator: E87B/08			
			1	202300783- 01099925	Nee			

le n W	E9 7	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Zelfstandi ge uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverh eden (Jaar T-1)	Cumulatiev e besteding (t/m jaar T) per project
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E97/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E97/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/05</i>
			1 Oranjestraat 23 e.o.	€ 5.970	Ja	€ 0	€ 5.970
			2 PFAS bronnenonderz oek	€ 1.562	Ja	€ 0	€ 1.765
			3 Inventarisatie loodproblemati ek	€ 11.930	Ja	€ 0	€ 11.930
			4 Rademarkt 25	€ 1.436	Ja	€ 0	€ 1.436
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting . Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/09</i>	
			1 Oranjestraat 23 e.o.	Ja		Nee	
			2 PFAS bronnenonderz oek	Ja		Nee	
			3 Inventarisatie loodproblemati ek	Ja		Nee	
			4 Rademarkt 25	Ja		Nee	
			Eindverantwoor ding (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/10</i>				
			Nee				

le n W	E1 04	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Beschikkingsn ummer	Cumulatiev e totale besteding (t/m jaar T- 1)	Totale besteding (jaar T)	Cumulatiev e totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatiev e aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatie ve aantal betaalbar e woningen bouw gestart (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: E104/01</i>	<i>Indicator: E104/02</i>	<i>Indicator: E104/03</i>	<i>Indicator: E104/04</i>	<i>Indicator: E104/05</i>	<i>Indicator: E104/06</i>
			1 31195398- 5000006492 Meerstad	€ 16.657.850	€ 7.185.307	€ 23.843.157	0	0
			2 31195258- 5000006493 Emmaviaduct	€ 0	€ 0	€ 0	0	0
			3 31195782- 5000006604 Stadshavens	€ 0	€ 0	€ 0	0	0
			4 31201548- 5000006964 Suikerzijde	€ 18.817.643	€ 9.315.310	€ 28.132.953	0	0
			Kopie beschikkingsn ummer	Cumulatiev e aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatie ve aantal betaalbar e woningen opgelever d (t/m jaar T)	Eindverant woording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>		
			<i>Indicator: E104/07</i>	<i>Indicator: E104/08</i>	<i>Indicator: E104/09</i>	<i>Indicator: E104/10</i>		
			1 31195398- 5000006492 Meerstad	0	0	Nee		
			2 31195258- 5000006493 Emmaviaduct	0	0	Nee		
			3 31195782- 5000006604 Stadshavens	0	0	Nee		
			4 31201548- 5000006964 Suikerzijde	0	0	Nee		

	Naam infrastructurele voorziening	Cumulatiev e totale besteding (t/m jaar T- 1) per infrastructu rele voorzienin g <i>Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024</i>	Totale besteding (jaar T) per infrastructu rele voorzienin g	Cumulatiev e totale besteding (t/m jaar T) per infrastructu rele voorzienin g	Infrastructur ele voorziening afgerond? (Ja/Nee)
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
	<i>Indicator: E104/11</i>	<i>Indicator: E104/12</i>	<i>Indicator: E104/13</i>	<i>Indicator: E104/14</i>	<i>Indicator: E104/15</i>
1	Aanpassing bestaande rotonde bij op- en afritten naar de Beneluxweg	€ 1.911.722	€ 333.131	€ 2.244.853	Ja
2	Aanpassing P+R Meerstad	€ 48.645	€ 0	€ 48.645	Nee
3	Aanleg noordelijke ontsluitingswe g , inclusief parallelstructu ur en aansluitingen voor auto, fiets en OV en fietsbrug Borgsloot bij entree Meerstad	€ 9.876.463	€ 5.891.085	€ 15.767.548	Ja
4	Reconstructie en aanpassen aansluitingen Driebondsweg	€ 10.620	€ 3.403	€ 14.023	Nee
5	Aanpassing kruising Driebondsweg/ Middelberterw eg incl. reconstructie Middelberterw eg	€ 159.481	€ 567.505	€ 726.986	Nee
6	Reconstructie kruispunt Ruischerbrug Borgweg	€ 4.292	€ 390.183	€ 394.475	Nee
7	Kruising noordelijke ontsluitingswe	€ 4.646.627	€ 0	€ 4.646.627	Ja

			g met Middelberter Lint				
	8		Ombouw kunstwerk Emmaviaduct, tussen Parkweg en Stationsweg	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
	9		Bodemsanerin g ten behoeve van ontsluiting Emmaviaduct	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
	10		Herinrichting van de Sontweg (vanaf het kruispunt Europaweg tot aan Sontbrug) en de daarbij behorende aansluitingen met het Sontplein en de nieuwbouwwont wikkeling Stadshavens Zuid. Aanpassen ondergrondse infra en verleggen van fietspaden van Stadshavens naar Meerstad en binnenstad Groningen.	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
	11		Herinrichting van de Bornholmstraa t (vanaf ring zuid tot aan kruispunt Sontbrug) en aanpassingen van het kruispunt Bornholmstraa t - Kotkstraat (aanleggen verkeersplein om be doorstroming te bevordering en de verkeersveiligh eid te borgen). Tevens	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

			aanpassen ondergrondse infrastructuur en aanleggen fietspad aan de oostzijde van de Bornholmstraa t ten behoeve van een veilige en snelle afwikkeling van Stadshavens.				
12			Fietsbrug Eemskanaalzo ne Stadshavens. Deze faciliteert een veilige fietsroute voor Stadshavens en verbindt Meerstad met de binnenstad Groningen.	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
13			Fietsbrug Oosterkade Winschoterkad e. Deze faciliteert een veilge fietsroute voor Stadshavens en verbindt Meerstad en Stadshavens met de binnenstad en het Hoofdstation Groningen.	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
14			Energiebrug over Hoendiep (auto, fiets) inclusief aanlanding oost en westzijde Hoendiep en oever	€ 6.983.197	€ 6.003.286	€ 12.986.483	Nee
15			Diamantbrug (auto, ov en fietsbrug) over Hoendiep inclusief aanlanding en oever	€ 0	€ 48.933	€ 48.933	Nee

16	Randweg Suikerzijde noord: Hoendiep reconstructie Energieweg, Hoendiep en kruising Westelijke Ringweg	€ 0	€ 28.425	€ 28.425	Nee
17	Randweg Suikerzijde west: Reconstructie en verbreding Johan van Zwedenlaan vanaf kruising Hoendiep t/m kruising Siersteenlaan	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
18	Diverse verkeersaanpa- ssingen in Hoogkerk (langzaam verkeer tunnel Johan van Zwedenlaan en aanpassingen aan de direct aanliggende infrastructuur om bij de tunnel te komen)	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
19	Twee fietsbruggen: over het Hoendiep (betreft langzaam verkeer bruggen over Hoendiep)	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
20	Fietsverbinding Hoogkerk- Suikerzijde- Binnenstad (route Westelijke Ringweg, aanleg tunnel spoor Leeuwarden- Groningen, fietsroute Suikerzijde Noord, brug	€ 11.834.446	€ 3.234.666	€ 15.069.112	Nee

le n W	E1 13	Tijdelijke regeling uitkering bodempogaven 2024-2030	over Hoendiep, fietsroute spoorlaan richting Johan van Zwedenlaan) en aantakking					
			Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad	Is er sprake van Sisa tussen medeoverh eden (ja/nee)	Correctie (Jaar T-1) werkvoorr aad ivm SiSa tussen medeoverh eden	Cumulatiev e besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorra ad	Eindverant woording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E113/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/02	Aard controle R Indicator: E113/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/05	
			€ 0	Nee	€ 0	€ 0	Nee	
S Z W	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeent e	Gemeente	Gemeente	Gemeent e
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatie wet (PW)	I.2 Wet inkomens voorzienin g oudere en gedeeltelij k arbeidson geschikte werkloze werknem ers (IOAW)	I.2 Wet inkomensv oorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsong eschikte werkloze werknemer s (IOAW)	I.3 Wet inkomensvo orziening oudere en gedeeltelijk arbeidsong eschikte gewezen zelfstandige n (IOAZ)	I.3 Wet inkomens voorzienin g oudere en gedeeltelij k arbeidson geschikte gewezen zelfstandi gen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 169.058.465	€ 2.978.306	€ 5.099.403	€ 53.014	€ 674.446	€ 10.350

			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkosten subsidie o.g.v. art. 10d Participatie wet	Baten (jaar T) Loonkosten subsidie o.g.v. art. 10d Participatie wet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	Gemeente I.7 Participatie wet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	Gemeente I.7 Participatie wet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/12</i>
			€ 1.657.886	€ 308.534	€ 1.147	€ 8.537.804	€ 12.041	€ 43.323
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i>				

			Indicator: G2/13	Indicator: G2/14				
			€ 518	Ja				
S Z W	G3	Besluit bijstandverlenin g zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstre king)_gemeente deel 2024 Besluit bijstandverlenin g zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstre kking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoe kskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
			Gemeente	Gemeente	Gemeent e	Gemeente	Gemeente	Gemeent e
			<i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 9.744	€ 54.135	€ 29.183	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderho ud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden schulden levensonderho ud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangt oeslagaffaire	BBZ vóór 2020 – kapitaalver strekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeie n uit kijtscheld en van achterstalli ge betalingen kapitaalver strekkinge n BBZ in (jaar T) (exclusief	BBZ vóór 2020 – levensond erhoud en kapitaalve rstrekking en (BOB) Gederfde baten die voortvloei en uit kijtscheld den schulden levensond erhoud BBZ en achterstall ige betalinge n	BBZ vanaf 2020 – kapitaalver strekking Gederfde baten die voortvloeie n uit kijtscheld en van achterstalli ge betalingen kapitaalver strekkinge n BBZ in (jaar T) i.v.m. de	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			Gemeente	BOB) i.v.m. de hersteloper atie kinderopva ngtoeslaga ffaire	kapitaalve rstrekking en BOB in (jaar T) i.v.m. de herstelop eratie kinderopv angtoesla gaffaire	hersteloper atie kinderopva ngtoeslaga ffaire		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: G3/07</i>	<i>Indicator: G3/08</i>	<i>Indicator: G3/09</i>	<i>Indicator: G3/10</i>	<i>Indicator: G3/11</i>	
			€ 1.710	€ 4.193	€ 0	€ 0	Ja	
S Z W	G4	Tijdelijke overbruggingsr egeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeent edeel 2024	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensond erhoud	Besteding (jaar T) kapitaalve rstrekking	Baten (jaar T) levensond erhoud	Baten (jaar T) kapitaalvers trekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalve rstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeent e	Gemeente	Gemeente	Gemeent e
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0	€ 20.829	€ 112.426	€ 2.244
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 7.064	€ 27.018	€ 501
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 11.538	€ 59.445	€ 2.479
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 5.051	€ 15.027	€ 467

5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 2.345	€ 411	€ 0
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 46.827	€ 214.327	€ 5.691
	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
		Gemeente	Gemeente	Gemeente		
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
6	Totaal	0	0	N.v.t.		
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					

3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Kopie regeling	Levensond erhoud - Gederfde baten die voortvloei en uit kwijscheld en schulden levensond erhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloper atie kinderopva ngtoeslaga ffaire	Levenson derhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorzienin g dubieuze debiteure n (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensond erhoud Tozo i.v.m. de herstelop eratie kinderopv angtoesla gffaire	Kapitaalver strekkinge n - Gederfde baten die voortvloei en uit kwijscheld en van achterstalli ge betalingen op kapitaalver strekkinge n Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloper atie kinderopva ngtoeslaga ffaire	
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	Gemeente	Gemeent e	Gemeente	
	<i>Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle D2</i>	<i>Aard controle R</i>	
		<i>Indicator: G4/17</i>	<i>Indicator: G4/18</i>	<i>Indicator: G4/19</i>	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 3.102	€ 1.503	€ 0	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
5	Tozo 5 (geldend van 1	€ 0	€ 0	€ 0	

		ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03			
			€ 2.254	€ 0	Ja			
S Z W	G1 3	Onderwijsroute _deel gemeente 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/01	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/02	Besteding en overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/03	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/04	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 493.421	€ 0	€ 11.383	€ 0	Ja	
V W S	H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling Gemeenten	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) Afspraak Aard controle D1 Indicator: H1/01	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) Realisatie Aard controle D1 Indicator: H1/02	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: H1/03			

			22	24	€ 726.914				
V W S	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02					
			€ 3.906.591	€ 2.865.649					
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijk e besteding voor de activiteite n inclusief btw x 18% (jaar T) Onroeren de zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverle ning door derden	Toelichtin g	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08	
			1	1.1 - Nieuwbouw	€ 632.591	€ 632.591	€ 0	€ 0	
			2	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud	€ 767.494	€ 767.494	€ 0	€ 0	
			3	2.1 - Roerende zaken - Aankoop Routine - investering	€ 11.879	€ 0	€ 11.879	€ 0	
			4	2.1 - Roerende zaken - Aankoop Exploitatie	€ 46.500	€ 0	€ 46.500	€ 0	
			5	2.2 - Roerende zaken - Dienstverlenin g	€ 635.320	€ 0	€ 0	€ 635.320	
			6	2.3 - Roerende zaken - Beheer en exploitatie	€ 771.865	€ 0	€ 771.865	€ 0	

V W S	H1 0	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransiti e gesloten jeugdhulp 2020	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen bovenregio naal plan (volgens lid 2 sub b) uitgevoerd ? (Ja/Nee)	Opstellen strategisc h vastgoed plan (volgens lid 2 sub c) uitgevoer d? (Ja/Nee)	Toelichting (indien bij indicatoren 01, 02 en 03 Nee is ingevuld is toelichting verplicht)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteun end personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3)	Cumulatie ve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekke n projectleid er en ondersteu nend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H10/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/06</i>
			Ja	Ja	Ja		€ 5.474	€ 87.790
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaa l plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3)	Cumulatiev e besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregio naal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisc h vastgoed plan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4)	Cumulatiev e besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedpl an (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d)	Cumulatie ve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d)
			<i>Aard controle R Indicator: H10/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: H10/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: H10/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/12</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e)	Cumulatiev e besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervange nde nieuwbou	Cumulatiev e besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangen de	Eindverant woording (Ja/Nee)	

				(lid 2 sub e)	w (lid 2 sub f)	nieuwbouw (lid 2 sub f)		
			<i>Aard controle R Indicator: H10/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: H10/15</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/16</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/17</i>	
			€ 25.400	€ 1.325.400	€ 0	€ 0	Nee	
VWS	H20	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021	Betreft naam onderdeel	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Toelichting (indien bij indicatoren 02, 03 en 04 Nee is ingevuld is toelichting verplicht)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd art. 5 in lid 2)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/06</i>
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	Ja	Ja	Ja		€ 7.928
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteun	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisc

			end personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	restricties in art. 5 benoemd in lid 3)	vastgoed plan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/08	Aard controle R n.v.t. Indicator: H20/09	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/10	Aard controle R n.v.t. Indicator: H20/11	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/12
1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 13.377	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
	Kopie naam onderdeel	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (art.4 lid 2 sub d)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (art. 4 lid 2 sub d)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f)		
		Aard controle n.v.t. Indicator: H20/13	Aard controle R n.v.t. Indicator: H20/14	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/15	Aard controle R n.v.t. Indicator: H20/16	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/17	Aard controle R n.v.t. Indicator: H20/18	
1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	€ 0	€ 350	€ 350	€ 0		
2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
	Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit	Activiteit Ombouw separeerruimten gerealiseerd (art. 4	Activiteit Ontwikkeling relationele beveiliging als de	Besteding realisatie activiteit ombouw separeerruimten in	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ombouw separeerruimten in		

			vervangen de nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f)	lid 1 sub b) (Ja/Nee)	instelling niet meer beschikt over een separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee)	(jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)	uimte (art. 4 lid 1 sub b)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H20/19	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/20	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/21	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/22	Aard controle R Indicator: H20/23	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/24
1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
2	Ombouw van separeerruimte n of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	Nee	Ja	€ 0	€ 0		
	Kopie naam onderdeel	Besteding realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)	Cumulatie besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging (art. 4 lid 1 sub b)	Optionele toelichting				
		Aard controle n.v.t. Indicator: H20/25	Aard controle R Indicator: H20/26	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/27	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/28			
1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.				
2	Ombouw van separeerruimte n of ontwikkeling van relationele beveiliging	€ 92.841	€ 280.840					
	Eindverantwoording (Ja/nee)							

			Aard controle n.v.t. Indicator: H20/29					
			Nee					
V W S	H2 1	Specifieke uitkering cliëntondersteu ning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatiev e besteding (t/m jaar T)	Eindverant woording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02	Aard controle R Indicator: H21/03	Aard controle R Indicator: H21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05	
			Ja		€ 160	€ 160	Nee	
V W S	H2 6	Regeling specifieke uitkering randvoorwaard elijke functies jeugdhulp	Projectnumme r	Gedurende jaar T zijn de activiteiten verricht in het kader van de randvoorw aardelijke functie waarvoor de uitkering is ontvangen ? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) – zelfstandi ge uitvoering	Cumulatiev e besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2024	Eindverant woording? (Ja/Nee)	Optionele toelichting (verplicht in te vullen indien indicator 2 met "nee" is ingevuld)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H26/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H26/02	Aard controle R Indicator: H26/03	Aard controle R Indicator: H26/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H26/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H26/06
		1	1044505	Ja	€ 2.439.551	€ 2.439.551	Nee	
		2	1044453	Ja	€ 1.659.277	€ 3.083.009	Ja	
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H26/07					

		1	Ja					
		2	Ja					
V W S	H2 7B	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken met centraal persoon	Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Projectnummer	Heeft u meegewerkt aan de verplichte monitoring van de resultaten door middel van een door de Minister vastgesteld format? (Ja/Nee/Nvt) – aard controle	Toelichting (Verplicht indien bij H27B/03 "Nee" is ingevuld)	Gerealiseerd aantal cliënten in (jaar T)	Cumulatief aantal cliënten (t/m jaar T)
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: H27B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H27B/02	Aard controle D1 Indicator: H27B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H27B/04	Aard controle R Indicator: H27B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H27B/06
		1	061969 Gemeente Westerkwartier	1045572	Ja		17	24
			Eindverantwoording? (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H27B/07					
			Ja					
V W S	H3 0	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 151.646	€ 177.297	€ 297.221	Ja	Ja

			2	Brede regeling combinatiefunc ties	€ 1.038.185	€ 1.047.471	€ 2.040.413	Ja	Ja
			3	Terugdringen Gezondheidsa chterstanden	€ 233.302	€ 462.589	€ 581.444	Ja	Ja
			4	Kansrijke Start	€ 186.642	€ 193.361	€ 316.080	Ja	Ja
			5	Mentale Gezondheid	€ 58.325	€ 65.103	€ 139.572	Ja	Ja
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 204.140	€ 213.937	€ 328.929	Ja	Ja
			7	Valpreventie	€ 554.093	€ 436.819	€ 575.512	Ja	Ja
			8	Leefomgeving	€ 116.651	€ 122.251	€ 198.400	Ja	Ja
			9	OKO & Vroegsignaleri ng alcoholproble matiek	€ 29.163	€ 34.762	€ 109.790	Ja	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 419.944	€ 416.376	€ 797.943	Ja	Ja
			11	Mantelzorg	€ 116.651	€ 126.215	€ 220.633	Ja	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 116.651	€ 122.250	€ 225.163	Ja	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 110.819	€ 123.136	€ 163.170	Ja	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 29.163	€ 29.163	€ 57.158	Ja	Ja
			15	Coördinatiekos ten regionale aanpak	€ 85.155	€ 99.050	€ 184.818	Ja	Ja
				Eindverantwoor ding (Ja/Nee)					
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</i>					
				Nee					
V W S	H3 5	Specifieke uitkering IZA- doelen 2023- 2026	Beschikkingsn ummer	Zijn activiteiten verricht zoals vermeld in artikel 3 van de regeling (jaar T) (Ja/Nee)	Is meegewe rkt aan monitorin g zoals gesteld in artikel 7 lid 2 in de regeling (jaar T) (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) Zelfstandig e uitvoering	Correcties besteding (T-1) inclusief uitvoering door medeoverh eden	Eindveran twoording (jaar T) (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	

VWS	H37	Regeling specifieke uitkering niet beoogde kosten jeugdzorg vanwege verblijf in gemeente	Indicator: H35/01	Indicator: H35/02	Indicator: H35/03	Indicator: H35/04	Indicator: H35/05	Indicator: H35/06
			1045520	Ja	Ja	€ 4.667.016	€ 0	Nee
1			Gedurende het Jaar T-1 en T-2 zijn activiteiten t.a.v. niet beoogde jeugdzorgkosten verricht waar de uitkering voor is ontvangen? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T-2)	Besteding (jaar T-1)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H37/01	Aard controle R Indicator: H37/02	Aard controle R Indicator: H37/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H37/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H37/05	
			Ja	€ 167.094	€ 727.273	Ja		
VWS	H41	Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2024-2028	Projectnummer	Gedurende (jaar T) zijn de activiteiten verricht i.h.k.v. van de specialistische functie waarvoor de uitkering is ontvangen (ja/nee)	Besteding activiteiten (jaar T)	Correctie besteding realisatie activiteiten (jaar T-1) vanaf Sisa T+1	Definitieve besteding realisatie project	Eindverantwoording? (Ja/Nee)
1			Aard controle n.v.t. Indicator: H41/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H41/02	Aard controle R Indicator: H41/03	Aard controle R Indicator: H41/04	Aard controle R Indicator: H41/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H41/06
			1046226	Ja	€ 3.769.478	€ 0	€ 3.769.478	Ja
			Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering	Correcties besteding (jaar T-1) - i.v.m. SiSa tussen medeoverheden	Indien aanvullende middelen aangevraagd: is plan uitgevoerd conform indiening? (Ja/Nee)	Toelichting (Verplicht indien bij H43/04 "Nee" is ingevuld)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)
VWS	H43	Regeling specifieke uitkering frictiekosten gesloten jeugdhulp						

		Gemeenten			Vanaf SiSa 2025			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H43/01	Aard controle R Indicator: H43/02	Aard controle R Indicator: H43/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H43/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H43/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H43/06
		1	€ 1.046.256	€ 23.014	€ 0	Ja	Bij de aanvraag voor aanvullende middelen is aangegeve n dat het plan nog aangepast gaat worden. Het plan gaat nog uit van twee aanbieders gesloten jeugdhulp die (mede) vorm zouden geven aan de transformati e gesloten jeugdhulp. Kort voor indiening is besloten dat alleen Elker Jeugdhulp & Onderwijs die rol gaat vervullen.	Nee
V R O	J4	Regiodeals 5e tranche	Naam actielijn/ programmaliijn/ pijler	Besteding per actielijn/ programm aliijn/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmidde len Zelfstandig e uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverh eden)	Besteding regionale financierin g (jaar T) per actielijn/ programm aliijn/ pijler. Zelfstandi ge uitvoering (excl. SiSa tussen medeover heden)	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van Rijksmidde len per actielijn actielijn/ programm aliijn /pijler.	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van regionale financiering per actielijn actielijn/ programmali ijn /pijler.	

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: J4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: J4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J4/05</i>	
1	Werken en leren		€ 0	€ 0				
2	Veilig zijn en wonen		€ 0	€ 0				
3	Meedoen		€ 0	€ 0				
4	VAT		€ 0	€ 0				
	Kopie Naam actielijn/ programmaliijn/ pijler		Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmaliijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Inclusief uitvoering door derden	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmaliijn/ pijler. Inclusief uitvoering door derden	Toelichting			
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4/06</i>		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4/09</i>			
1	Werken en leren		€ 0	€ 0				
2	Veilig zijn en wonen		€ 0	€ 0				
3	Meedoen		€ 0	€ 0				
4	VAT		€ 0	€ 0				
	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4/10</i>		<i>Aard controle R Indicator: J4/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4/12</i>				
	Ja		€ 0	Nee				

V R O	J7	Regeling ontzorgingspro gramma eigenaren isolatie en ventilatie woningen van de gemeenten in de provincie Groningen en de gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo	Besteding (jaar T)	Eindverant woording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
			<i>Indicator: J7/01</i>	<i>Indicator: J7/02</i>				
			€ 0	Nee				
V R O	J9	Specifieke uitkering woningbouwim puls	Projectnaam/n ummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaan vraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesprok en datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaa nvraag binnen 3 jaar na toekennin g gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealise erde woningen (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle D1</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: J9/01</i>	<i>Indicator: J9/02</i>	<i>Indicator: J9/03</i>	<i>Indicator: J9/04</i>	<i>Indicator: J9/05</i>	<i>Indicator: J9/06</i>
			1 2021- 0000071783 Stadshavens	Nee	Nee	0	0	0
			2 2021- 0000089900 Suikerzijde	Nee	Nee	0	0	0
		Tranche 1 t/m 6 Gemeenten	3 2024- 0000031929 Stadshavens 6e	Ja	Nee	0	0	0

			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/08	Aard controle R Indicator: J9/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/10	Aard controle R Indicator: J9/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/12
	1	2021-0000071783 Stadshavens	Nee	€ 9.345.643	€ 9.728.883	€ 0	€ 0	
	2	2021-0000089900 Suikerzijde	Nee	€ 13.327.177	€ 40.134.002	€ 0	€ 0	
	3	2024-0000031929 Stadshavens 6e	Ja	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/project afgerond (ja/nee)			
		Aard controle n.v.t. Indicator: J9/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/15	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/16			

		1	2021-0000071783 Stadshavens	Ja	De geplande start bouw is voorzien in 2026. De belangrijkste oorzaak van de vertraging is de (vertraagde) invoer van de omgeving swet. Daarnaast investeren we in participatie met de omgeving, teneinde te voorkomen dat we verder op in het traject vertraging oplopen. De wijze van communicatie is succesvol, onder andere doordat er geen enkele Raad van State procedure is te verwachten rondom het Omgevingsplan. De sloopwerkzaamheden zijn in volle gang. We verwachten	Nee	

				derhalve in 2026 met de bouw van de eerste woningen te kunnen starten. In deze verantwoording is een correctie mbt 2022 en 2023 opgenomen. Ten onrechte waren de besteding en in deze jaren niet verantwoord. In de cumulatieve besteding en zijn deze alsnog verwerkt.		
2	2021-0000089900 Suikerzijde	Ja	Vanwege juridische procedures rondom de ontheffing Wet Natuurbeheer heeft het project vertraging opgelopen. Voor de zomer van 2023 is er een akkoord gesloten met natuurorganisaties en kan het project	Nee		

V R O	J3 0	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde	3			verder in uitvoering . De geplande start bouw van de eerste woningen is nu voorzien in 2025.		Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerd de projecten		
				2024-0000031929 Stadshavens 6e	Ja	n.v.t.	Nee				
				Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij - readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk			Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld
					Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie						
				Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle D2	Aard controle D2			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
				Indicator: J30/01	Indicator: J30/02	Indicator: J30/03	Indicator: J30/04			Indicator: J30/05	Indicator: J30/06

			Nee					
VRO	J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J32/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J32/03</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: J32/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J32/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J32/06</i>
		1	SUVIS21-01011434 Parcival College	€ 0	€ 451.668	Ja	n.v.t.	Ja
		2	SUVIS21-01740034 Peter Petersenschool	€ 18.465	€ 533.177	Ja	n.v.t.	Ja
		3	SUVIS21-2-02403549 Steiger_Meerpaal	€ 2.127	€ 186.269	Ja	n.v.t.	Ja
		4	SUVIS21-2-03065949 Bolster	€ 347.880	€ 352.967	Ja	n.v.t.	Ja
			Kopie Beschikkingnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J32/07</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: J32/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J32/09</i>			
		1	SUVIS21-01011434 Parcival College	Ja	Cumulatieve besteding (indicator 3) gecorrigeerd met een			

					toename van 36.651,87 euro over 2023. Niet alle facturen waren meegenomen in de besteding 2023.				
			2	SUVIS21-01740034 Peter Petersenschool	Ja				
			3	SUVIS21-2-02403549 Steiger_Meerpmaal	Ja				
			4	SUVIS21-2-03065949 Bolster	Ja	Besteding Jaar T inclusief 3.806,72 nagekomen kosten over 2023.			
VRO	J4 1B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw		Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen
		SiSa tussen medeoverheden		Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/01	Aard controle R Indicator: J41B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/03	Aard controle R Indicator: J41B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/06
			1	030001 Provincie Groningen	€ 49.994	€ 70.775	€ 0	1	1
			2	030001 Provincie Groningen	€ 0	€ 22.713	€ 0	1	1
			3	030001 Provincie Groningen	€ 112.553	€ 112.553	€ 0	1	1

			Kopie provinciecode <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J41B/07</i>	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J41B/08</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J41B/09</i>			
			1 030001 Provincie Groningen	8.000	Ja			
			2 030001 Provincie Groningen	5.000	Ja			
			3 030001 Provincie Groningen	3.000	Ja			
VRO	J47	Volkshuisvesting	Deelplannaam <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J47/01</i>	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J47/02</i>	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J47/03</i>	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J47/04</i>	Besteding (jaar T) - per deelplan Zelfstandige uitvoering <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J47/05</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022 <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J47/06</i>
		Gemeenten	1 2021-0000363867 Volkshuisvestingsfonds 'Groningen-Noord'	33	33	0	€ 427.014	€ 485.603
			Kopie deelplannaam	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan				

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J47/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: J47/08</i>				
		1	2021-0000363867 Volkshuisvestingsfonds 'Groningen-Noord'	€ 201.586				
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J47/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J47/10</i>				
			Ja	Nee				
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06</i>
			6.602	€ 1.840.191	€ 3.765.552	729	€ 89.186	€ 127.650

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/07</i>	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J55/08</i>	Cumulatie van de besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/09</i>			
			16.786	€ 1.336.966	€ 3.015.254			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/10</i>	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/11</i>	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/12</i>	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/13</i>	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energie rekening tot gevolg. <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/14</i>	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/15</i>
			15.805	17.061	0	3.319	1.210	44
VRO	J75	Regiodeals 3^e tranche	Betreft pijler	Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cofinanciering per pijler (jaar T)	Totale besteding per pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting

				Zelfstandig e uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverh eden)	Zelfstandi ge uitvoering (excl. SiSa tussen medeover heden)	Inclusief uitvoering door derden	Inclusief uitvoering door derden	
				Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
				Indicator: J75/01	Indicator: J75/02	Indicator: J75/03	Indicator: J75/04	Indicator: J75/05
		1	Maatschappelij k Meedoen	€ 0	€ 605.305	€ 4.693.709	€ 4.530.496	-/- 198.379 Correctie over uitgaven in 2023 voor het Linnaeus plein. Dit project hoort onder de fysieke aanpassin gen in de lijn Prettig Veilig Samenlev en -/- 29.975 lagere vaststellin g subsidied ossier 23000488
		2	Prettig en veilig samenleven	€ 1.612.251	€ 1.815.789	€ 3.939.395	€ 5.388.227	+ 198.379 correctie Linnaeus plein vanuit Maatscha ppelijk Meedoen +64.339 Haddinge straat uitgaven 2023
		3	Kansen voor kinderen	€ 1.576.654	€ 0	€ 4.112.346	€ 4.745.087	
		4	Wijkontwikkeli ng versterken	€ 0	€ 0	€ 836.751	€ 336.190	i.o.m. Min bzk bijgesteld n.a.v. SISA

								aanlevering 2023 - /- 75.754
		5	Uitvoeringskosten	€ 202.904	€ 0	€ 425.222	€ 0	+75.754 correctie vanuit Wijkontwikkeling versterken voor indicator J75/04. Voor indicator J75/05 - 2.421.094 i.o.m. Min bzk bijgesteld, cofinanciering alleen toegestaan op de inhoudelijke lijnen.
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Totale uitvoeringskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Inclusief uitvoering door derden	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J75/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J75/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J75/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J75/10</i>		
			Ja	€ 425.222	€ 581.842	Ja		
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doehetzelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuni	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigd

						een WOZ- waarde van € 429.300	ng vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	e expertise zijn ingeschak eld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J94/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J94/02</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: J94/03</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: J94/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J94/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J94/06</i>
			1 LAI23- 03617836	€ 3.940	0	0	€ 0	€ 0
			2 LAI24- 03758644	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoefte van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebes parende isolatiema atregelen, eventueel in samenhan g met energiezui nige ventilatiem aatregelen.	Eindveran twoording (ja/nee)			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J94/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J94/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J94/09</i>			
			1 € 3.940	€ 0	Nee			
			2 € 0	€ 0	Nee			
V R O	J1 00	Regeling kansrijke wijk	Naam stedelijk focusgebied	Naam onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Cumulatiev e besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Eindverant woording (Ja/Nee)	

V R O	J1 05	Regeling specifieke uitkering startbouwimpul s		Aard controle n.v.t. Indicator: J100/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J100/02	Aard controle R Indicator: J100/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J100/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J100/05	
			1	Groningen Noord	Integraal	€ 778.300	€ 778.300	Nee	
			2	Groningen Noord	Armoede en schulden	€ 308.750	€ 308.750	Nee	
			3	Groningen Noord	Veerkracht en weerbaarheid	€ 115.320	€ 115.320	Nee	
			4	Groningen Noord	Re-integratie	€ 314.762	€ 314.762	Nee	
			5	Groningen Noord	School en Omgeving	€ 919.158	€ 919.158	Nee	
			6	Groningen Noord	Ontwikkeling jonge kind	€ 777.096	€ 777.096	Nee	
			7	Groningen Noord	Organisatie uitvoerings programma	€ 212.614	€ 478.821	Nee	
			8	Groningen Noord	Gezonde leefomgeving	€ 0	€ 0	Nee	
				Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen
				Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02	Aard controle D1 Indicator: J105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04	Aard controle D1 Indicator: J105/05	Aard controle R Indicator: J105/06
			1	1	21	Ja	0	N.v.t.	€ 135.395
			2	2	31	Ja	0	N.v.t.	€ 147.787
			3	3	0	Nee	0	N.v.t.	€ 0
			4	4	38	Ja	13	N.v.t.	€ 222.279
			5	5	15	Ja	0	N.v.t.	€ 152.531
				Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen

V R O	J1 09	Meerjarig regeling specifieke uitkering herstructurerin g volkshuisvestin g			(Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	prijscatego rieën woningen		gehaald? (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/11	Aard controle D1 Indicator: J105/12		
			1	1	€ 217.401	N.v.t.		21	N.v.t.	
			2	2	€ 147.787	Ja		31	N.v.t.	
			3	3	€ 0	N.v.t.	reeds gemeld bij RVO. Op 7 januari overleg gehad (zie tab projecten). De jurist zal positief advies zenden naar RVO directie. Nog geen respons op ontvangen.	0	N.v.t.	
			4	4	€ 222.279	Ja		38	N.v.t.	
			5	5	€ 158.685	N.v.t.		15	N.v.t.	
				Kopie projectnummer	Eindverant woording (Ja/Nee)					
				Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14					
			1	1	Nee					
2	2	Nee								
3	3	Nee								
4	4	Nee								
5	5	Nee								
		Plan/projectna am	Aantal woningen waarvan de herstructur ering is gestart (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructu ring is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseer de geherstruct ureerde woningen cumulatief (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) per project ten laste van rijksmiddele n – zelfstandige uitvoering	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeover heden overgebo ekte middelen			

			Aard controle n.v.t. Indicator: J109/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J109/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J109/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J109/04	Aard controle R Indicator: J109/05	Aard controle R Indicator: J109/06
V R O	J2 09	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroep en	1 4e tranche Volkshuisvesti ngsfonds	0	0	0	€ 0	€ 0
			Kopie plan/projectna am	Cofinancie ring (jaar T) per project	Cumulatie ve cofinancie ring (t/m jaar T) per project	Zelfstandig e uitvoering (ja/nee)	Eindverant woording (Ja/Nee)	Aantal woonruim ten waarvan de werkzaam heden zijn gestart in (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J109/07	Aard controle R Indicator: J109/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J109/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J109/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J109/11	
			1 4e tranche Volkshuisvesti ngsfonds	€ 0	€ 0	Ja	Nee	
			Beschikkingsn ummer	Projectnaa m	Besteding (jaar T) per project	Cumulatiev e bestedinge n (t/m jaar T) - per project	Cumulatiev e opbrengste n (t/m jaar T) - per project	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J209/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/02	Aard controle R Indicator: J209/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/04	Aard controle D2 Indicator: J209/05	
			1 RHA2023- 03498349	Proxima Zernike kavel7	€ 1.992.495	€ 2.000.000	€ 0	401
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseer de woonruimt en (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandig e uitvoering (ja/nee)	Eindverant woording (Ja/Nee)	

			Aard controle n.v.t. Indicator: J209/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/09	Aard controle R. Indicator: J209/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/11	
		1	Proxima Zernike kavel7	401	Ja	Ja	Ja	
V R O	J2 10 B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw Sisa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie voor die provincie invullen Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/01	Cumulatie ve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteun ing capaciteit en expertise Aard controle R Indicator: J210B/02	Cumulatie ve cofinancie ring (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: J210B/03	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/04	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseer d Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/05	Eindveran twoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/06
		1	030001 Provincie Groningen	€ 130.887	€ 0	1	0	Nee
K G G	K2 8	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskost en (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel Aard controle R Indicator: K28/01	Besteding apparaatsk osten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel Aard controle R Indicator: K28/02	Besteding apparaats kosten (jaar T): overige goederen en diensten Aard controle R Indicator: K28/03	Cumulatie ve bestedinge n (t/m jaar T) apparaatsk osten Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatsk osten Aard controle R Indicator: K28/05	Cumulatie ve besteding en (t/m jaar T) overige kosten gerelateer d aan apparaats kosten Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06
			€ 3.933.665	€ 798.725	€ 7.875	€ 8.514.914	€ 22.004	€ 22.004
			Eindverantwoor ding (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07					
			Nee					

A e n M	M3	Specifieke uitkering aan inrichting Pilot Flexpool BOA's regio Groningen Gemeente Groningen	Besteding (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld			
			Aard controle R Indicator: M3/01	Aard controle n.v.t. Indicator: M3/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M3/03			
			€ 675.000	Nee				
A e n M	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke besteding en ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoeringen behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
			Aard controle R Indicator: M16/01	Aard controle R Indicator: M16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03	Aard controle R Indicator: M16/04	Aard controle R Indicator: M16/05	Aard controle R Indicator: M16/06
			€ 20.638.520			€ 1.795.861	€ 0	€ 1.940.728
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreeerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	

						Som indicatoren 01/02/04/0 5/06/07/08 verminderd met 09		
			<i>Aard controle R Indicator: M16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11</i>	
			€ 40.173	€ 87.216	€ 68.631	€ 24.433.867	€ 65.289.624	
A e n M	M2 9	Bekostigingsre geling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen	Naam Kostensoort	Besteding per kostensoor t (zelfstandi ge uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverh eden, jaar T)	Cumulatie ve besteding per kostensoo rt (t/m jaar T inclusief uitvoering door andere medeover heden vanaf SiSa 2024)			
		Regionaal openbaar lichaam, provincie of gemeente	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: M29/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: M29/03</i>			
			1 Meerkosten regie	€ 85.722	€ 85.722			
			2 Meerkosten coördinatie van de spreiding van ontheemden	€ 309.952	€ 309.952			
			3 Meerkosten communicatie	€ 0	€ 0			
			4 Meerkosten zorgkosten	€ 0	€ 0			
			5 Meerkosten materiele uitgaven	€ 3.381	€ 3.381			
			Berekening totale besteding (zelfstandige uitvoering inclusief	Eindverant woording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator			

			uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) Som indicator 02		"nee" is ingevuld			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29/06</i>			
		1	€ 399.055	Nee				
GRO	GR O2 C	Verkeer en vervoer Groningen	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO2C/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO2C/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/06</i>
		1	2018-018748	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 3.324.968		€ 5.702.302	
		2	2021-011960	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 14.582.698		€ 48.738.090	
		3	2021-040338	2.1 Verkeer,	€ 80.068		€ 473.591	

			wegen en water			
4	2021-040382	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 166.496		€ 314.150	
5	2017-034547	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
6	2018-047446	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
7	2018-051701	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
8	2018-051708	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
9	2019-040428	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
10	2019-087177	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
11	2020-026467	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
12	2021-035153	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
13	2022-116972	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 63.115		€ 63.115	
14	2022-116976	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
15	2022-131255	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
16	2023-106933	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 43.223		€ 43.223	
17	2023-108307	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
18	2023-108379	2.1 Verkeer,	€ 0		€ 0	

			wegen en water			
19	2023-108406	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
20	2023-137880	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
21	2022-118545	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 22.272		€ 73.913	
22	2022-089206	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 9.105		€ 312.998	
23	2023-137958	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 35.047		€ 35.047	
24	2024-164738	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
25	2024-164746	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
26	2024-164747	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
27	2024-164749	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	
	Kopie beschikkingnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt	

					provinciale middelen	provinciale middelen	verantwoor den	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R Indicator: GRO2C/0 9	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: GRO2C/07	Indicator: GRO2C/08		Indicator: GRO2C/10	Indicator: GRO2C/11	
		1	2018-018748	€ 505.667		€ 1.100.000	Ja	
		2	2021-011960	€ 9.885.882		€ 33.040.485	Nee	
		3	2021-040338	€ 40.034		€ 236.795	Nee	
		4	2021-040382	€ 83.248		€ 157.075	Nee	
		5	2017-034547	€ 0		€ 0	Nee	
		6	2018-047446	€ 0		€ 0	Nee	
		7	2018-051701	€ 0		€ 0	Nee	
		8	2018-051708	€ 0		€ 0	Nee	
		9	2019-040428	€ 0		€ 0	Nee	
		10	2019-087177	€ 0		€ 0	Nee	
		11	2020-026467	€ 0		€ 0	Nee	
		12	2021-035153	€ 0		€ 0	Nee	
		13	2022-116972	€ 47.336		€ 47.336	Nee	
		14	2022-116976	€ 0		€ 0	Nee	
		15	2022-131255	€ 0		€ 0	Nee	
		16	2023-106933	€ 43.223		€ 43.223	Nee	
		17	2023-108307	€ 0		€ 0	Nee	
		18	2023-108379	€ 0		€ 0	Nee	
		19	2023-108406	€ 0		€ 0	Nee	
		20	2023-137880	€ 0		€ 0	Nee	
		21	2022-118545	€ 11.136		€ 36.957	Nee	
		22	2022-089206	€ 5.965		€ 205.067	Nee	
		23	2023-137958	€ 35.047		€ 35.047	Nee	
		24	2024-164738	€ 0		€ 0	Nee	
		25	2024-164746	€ 0		€ 0	Nee	
		26	2024-164747	€ 0		€ 0	Nee	
		27	2024-164749	€ 0		€ 0	Nee	
G R O	GR O2 1C	Regiospecifiek pakket (RSP)	Hieronder per regel één beschikkingsn ummer en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van zowel provincial e	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoor de totale besteding Tussentijd s afstemmen van juistheid en volledighei	Cumulatiev e totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoor	Toelichtin g Hier eventueel opmerkin gen of toelichting en

		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			middelen als overige middelen	d van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	dings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO21C/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO21C/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO21C/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO21C/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO21C/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO21C/06</i>
		1	2023-056169	2.5 Openbaar Vervoer	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie beschikkingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO21C/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO21C/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO21C/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO21C/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: GRO21C/11</i>	
		1	2023-056169	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
GRO	GR07C	Nationaal Programma Groningen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in	Welke regeling betreft het (taakveld	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoor	Cumulatieve totale besteding	Toelichting

			de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie	waarop van toepassing zelf invullen)		de totale besteding	tot en met jaar T	
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			De besteding in jaar T ten laste van zowel provincial e middelen als overige middelen	Tussentijd s afstemmen van juistheid en volledighei d van de verantwoor dings- informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoor dings- informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkin gen of toelichting en
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO7C/0 3</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO7C/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/0 6</i>
			<i>Indicator: GRO7C/01</i>	<i>Indicator: GRO7C/02</i>			<i>Indicator: GRO7C/05</i>	
1	2023-133900	Basisbane n		€ 2.580.544			€ 4.602.442	
2	2023-110895	Dudok aan het diep		€ 2.104.480			€ 2.623.139	
3	2023-077204	Kansen voor kinderen		€ 157.815			€ 157.815	
4	2023-111595	NPG Talent- Tour		€ 625.583			€ 758.138	
	Kopie beschikkingsn ummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen		Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provincial e middelen Als de correctie een vermeerd ering is, gaat het om nog niet verantwo	Cumulatiev e besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijd s afstemmen van juistheid en volledighei d van de verantwoor	Eindverant woording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende		

G R O	GR 08 C	Leefbaarheid Groningen	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/07	Aard controle R n.v.t. Indicator: GRO7C/08	orde besteding ten laste van alleen provincial e middelen Aard controle R n.v.t. Indicator: GRO7C/09	dings- informatie ten laste van alleen provinciale middelen Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/10	jaren geen besteding meer voor wilt verantwoor den Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/11	Toelichtin g
			1 2023-133900	€ 80.587		€ 200.000	Ja	
			2 2023-110895	€ 290.167		€ 363.000	Ja	
			3 2023-077204	€ 101.140		€ 101.141	Nee	
			4 2023-111595	€ 625.583		€ 758.138	Nee	
			Hieronder per regel één beschikkings nummer en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoor de totale besteding	Cumulatiev e totale besteding tot en met jaar T	
					De besteding in jaar T ten laste van zowel provincial e middelen als overige middelen	Tussentijd s afstemmen van juistheid en volledighei d van de verantwoor dings- informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoor dings- informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkin gen of toelichting en
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/02	Aard controle R n.v.t. Indicator: GRO8C/03	Aard controle R n.v.t. Indicator: GRO8C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/06
			1 2021-028125	Regionaal arrangeme nt leefbaarhei dsprogram ma	€ 181.605		€ 470.698	

			provincie Groningen				
2	2023-102283	Subsidie geling Zorg & Voorzienin gen 2020- 2023	€ 0	€ 0	€ 0		
	Kopie beschikkingsn ummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provincial e middelen Als de correctie een vermeerd ering is, gaat het om nog niet verantwo orde besteding ten laste van alleen provincial e middelen	Cumulatiev e besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijd s afstemmen van juistheid en volledighei d van de verantwoor dings- informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverant woording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoor den		
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>		
	<i>Indicator: GRO8C/07</i>	<i>Indicator: GRO8C/08</i>	<i>Indicator: GRO8C/09</i>	<i>Indicator: GRO8C/10</i>	<i>Indicator: GRO8C/11</i>		
1	2021-028125	€ 181.605		€ 470.698	Nee		
2	2023-102283	€ 0		€ 0	Nee		
100							

Begrotingsoverschrijdingen

Deel programma	Actuele begroting lasten	Rekening lasten	Over- schrijding	Soort over- schrijding*	Toelichting
02.1 - Kwaliteit leefomgeving	135.107	136.241	1.134	C/D	De overschrijding wordt grotendeels (796k) veroorzaakt door het opruimen van zwerfafval. Producenten van een aantal kunststofproducten voor eenmalig gebruik moeten gaan meebetalen aan het opruimen van deze producten via de UPV Zwerfafval vergoeding. Hierdoor staan er voor 710 duizend euro aan gerelateerde baten tegenover. Het verschil van 86k is een overschrijding welke niet acceptabel is op basis van de financiële verordening. De restant overschrijding (338k) wordt veroorzaakt door een hogere dotatie aan de voorziening afvalstoffenheffing als gevolg van hogere baten (gesloten systeem) en is daarmee ook acceptabel.
02.2 - Veiligheid	44.622	45.324	702	C	De overschrijding ziet in zijn geheel toe op diverse specifieke uitkeringen (grip op onbegrip, regionale aanpak ondermijning en radicalisering). Hier staan direct gerelateerde baten tegenover en deze zijn daarmee onrechtmatig maar acceptabel op basis van de financiële verordening.

Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd indien deze niet tijdig aan de raad zijn gemeld. Onder 'tijdig melden' wordt verstaan bij de voortgangsrapportage I of bij de voortgangsrapportage II of bij de jaarstukken. Lasten- en kredietoverschrijdingen zijn altijd onrechtmatig. In de financiële verordening is vastgelegd dat afwijkingen als acceptabel/ passend binnen het bestaande beleid worden aangemerkt in de volgende situaties:

- A. Er is sprake van een overschrijding van lasten welke past binnen het bestaande beleid maar wordt veroorzaakt door een feit/gebeurtenis dat zich voordoet op een moment dat er geen begrotingswijziging meer door de raad kan worden vastgesteld.
- B. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- C. Budgetoverschrijdingen van lasten die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.

Als bovenstaande categorieën niet van toepassing zijn valt de lastenoverschrijding in categorie D;
D. Niet acceptabele lastenoverschrijding.

Overzichten

1. Hervormingen
2. Subsidies en inkomensoverdrachten
4. Personeelskosten
5. Investerings
6. Grondexploitaties
7. Intensiveringen
8. Samenwerkingsverbanden
9. Incidentele middelen gemeentefonds
10. Meerjarige exploitatieprojecten
11. Kapitaallasten
12. SIF-middelen
13. Vennootschapsbelasting
14. Wettelijke indicatoren

Hervormingen

De toelichting op de hervormingen is te vinden op het [deelprogramma 4.2 College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing](#).

Subsidies en inkomensoverdrachten

Deelprogramma		(bedragen X 1.000 euro)		
		Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024
(leeg)	Hulpkostenplaatsen	0	0	13
01.1	Economie en werkgelegenheid	8.318	9.363	8.413
01.2	Mobiliteit	1.644	1.644	2.629
01.3	Wonen	777	6.917	8.647
02.1	Kwaliteit leefomgeving	9.050	8.822	8.156
02.2	Veiligheid	26.242	28.312	28.139
03.1	Werk en inkomen	197.794	211.081	212.884
03.2	Onderwijs	14.742	26.555	16.954
03.3	Welzijn, gezondheid en zorg	316.263	335.603	341.182
03.4	Sport en bewegen	4.561	4.887	3.676

03.5	Cultuur	33.335	37.264	35.433
04.1	Dienstverlening	5.041	5.488	5.166
04.2	College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	8.585	23.754	15.936
04.3	Algemene inkomsten en post onvoorzien	0	0	108
04.4	Overhead en ondersteuning organisatie	763	763	709
Eindtotaal		627.116	700.456	688.045

Personeelskosten

Overzicht formatie primitief, formatie actueel en bezetting rekening

Totaal	Primitieve begroting 2024 Toegestane (begrote) formatie		Actuele begroting 2024 Toegestane (begrote) formatie		Rekening 2024 Gemiddelde personele bezetting	
	fte	euro	fte	euro	fte	euro
Personeel in dienst:	3.173	273.203	3.469	296.131	3.382	299.129
Waaronder bovenformatief personeel						
Aantal fte en kosten	5	481	5	481	13	780
Totaal loonsom en fte's ambtelijk personeel	3.173	273.203	3.469	296.131	3.382	299.129
Stagiaires en werkplekken (waaronder BBL-trajecten)		150		150		382
Bestuur	54	2.678	54	2.678	54	2.878
WSW	887	28.819	1.011	29.481	790	29.631
Nieuw beschut			161		161	
WWB		400	8	400	8	392
Subtotaal Bestuur, WSW, WWB	941	31.897	1.234	32.559	1.013	32.901
Externe inhuur		15.903		26.174		48.673
Voormalig personeel						
Wachtgelden		100		100		425
FLO/FPU/Overig		287		287		337
Overig		0				
Totaal voormalig personeel		387		387		762
Detacheringen en verhaal salarissen						
Detacheringen inleen		928		740		3.016
AF:						
Gedetacheerde uitleen		-3.879		-3.999		-6.081
Verhaal salaris		-613		-654		-4.120
Subtotaal gedetacheerde uitleen, verhaal salaris		-3.565		-3.913		-7.185

Overige personeelskosten						
Vorming en opleiding		3.941		3.642		4.867
Werving en selectie		230		330		187
Bedrijfsgezondheidszorg		874		934		1.207
Personele vergoedingen en verstrekkingen		1.368		1.274		1.471
Overig		963		1.129		594
Totaal overige personeelskosten		7.377		7.308		8.325
Totaal generaal fte's en personele lasten	4.114	325.352	4.542	358.796	4.234	382.988

Investerings

In 2024 is, exclusief grondexploitatie, voor 139,7 miljoen euro geïnvesteerd. Hier gaan wij nader in op die investeringen in relatie tot de daarvoor beschikbaar gestelde kredieten. De basis hiervoor is het overzicht zoals die hieronder staat. De investeringen in grondexploitatie worden in overzicht Grondexploitatie van de rekening toegelicht.

Bij de restant kredieten voorgaande jaren hebben administratieve correcties plaatsgevonden. Het krediet voormalig NELF-terrein is omgezet naar een grondexploitatie en dus uit het overzicht investeringen gehaald. Het krediet voor Reitdiepzone was al wel beschikbaar gesteld maar nog niet in dit overzicht opgenomen. Per saldo gaat het om 4,9 miljoen euro.

Samenvattend leidt dit tot de volgende stand van de restantkredieten:

Restantkrediet begin 2024	Bedragen x 1 miljoen euro
Eindstand jaarrekening 2023	496,666
Reitdiepzone	4,981
Voormalig NELF-terrein	-0,075
Nieuw begin stand 1-1-2024	501,572

Het overzicht kan als volgt worden samengevat:

Bedragen x 1 miljoen euro	
Beschikbare kredieten:	
Restantkredieten voorgaande jaren	501,572
In 2024 nieuw gevoterde kredieten	186,938
Totaal beschikbaar aan kredieten	688,510
Investeringskredieten in 2024 (-/-)	140,579
Saldo van afgesloten kredieten (-/-)	3,435
Restantkredieten over naar 2025	544,496

Begin 2024 stond voor 501,6 miljoen euro aan kredieten open uit voorgaande jaren. In 2024 stelde de raad voor 186,9 miljoen euro aan nieuwe kredieten beschikbaar. In totaal was daardoor in 2024 voor 688,5 miljoen euro aan investeringskredieten beschikbaar. Met deze kredieten is in 2024 voor 140,6 miljoen euro aan investeringen verricht. Bij in 2024 afgesloten kredieten is per saldo voor 3,4 miljoen euro aan onderschrijvingen geweest. Als uitkomst staat daardoor eind 2024 nog voor 544,5 miljoen euro aan kredieten open die overgaan naar 2025 om in 2025 of latere jaren afgewikkeld te worden. Dit beeld wordt hieronder verder toegelicht.

Restantkredieten, over te boeken naar 2025

Investeringsprojecten strekken zich vaak over langere perioden uit en kredieten kennen daardoor vaak een looptijd van meerdere jaren. Om een beeld te geven van de looptijden van kredieten wordt in het Overzicht Investeringsprojecten ook de tijdsplanning van het krediet vermeld. Dat is het jaar waarin het krediet is toegekend tot en met het verwachte jaar van de financiële afwikkeling. Te zien valt dat sommige kredieten looptijden hebben van wel acht tot tien jaar. Gedurende die jaren blijven kredieten dus openstaan. Verder is het zo dat het overgrote deel van de in enig jaar (nieuw) verstrekte kredieten pas in de loop van dat jaar beschikbaar wordt gesteld. Zelfs tot in december worden door uw raad kredieten gevoteerd. Van de door de raad in enig jaar gevoteerde kredieten gaat dan ook meestal het overgrote deel als restantkrediet over naar het volgende jaar. Eind 2024 stond 544,5 miljoen euro aan restantkredieten open.

Kredietoverschrijdingen

Eind 2024 zijn er 6 kredietoverschrijdingen:

- Cricketpitch Kardingse (1 duizend euro) Project is afgerond, conform de financiële verordening 2024, artikel 10, is geen aanvullende kredietaanvraag in procedure gebracht;
- Verduurzaming openbare verlichting led-armaturen (34 duizend euro) hier komt in 2025 een nacalculatie voor;
- Voorbereidingskrediet Klimaatadaptief Cool Square-Damsterplein (117 duizend euro) hiervoor wordt in 2025 een aanvullend krediet aangevraagd;
- WVN wijkvernieuwing Selwerd Zuid Warmtenet (234 duizend euro) hiervoor wordt in 2025 een aanvullend krediet aangevraagd;
- Opvanglocatie De Held III (484 duizend euro) hiervoor wordt in 2025 een aanvullend krediet aangevraagd;
- Opvanglocatie nieuwkomers (1,841 miljoen euro) hiervoor wordt in 2025 een krediet aangevraagd.

Omschrijving	Tijdsplanning	Kredieten voorgaande jaren	Realisatie Voorgaande jaren	Restantkrediet	In 2024 nieuw gevoteerd krediet	Realisatie in 2024	Indien gereed onderschrijding of overschrijding	Overboeking restant krediet naar 2025
Aankoop ARCG- terrein	2024-2025				7.235	7.231		4
Aankoop Hoogeweg 9a tbv VSO Portalis	2023-2024	2.650	2.641	9	12	12		9
Aankoop Koopmansplein 9/9a Ten boer	2024-2025				427	419		8
Aankoop parkeergarage Centrum	2021-2024	3.500	0	3.500	317	0		3.817
Aanleg 2 woonwagendstandplaatsen Leegeweg (De Held)	2023-2023	80	4	76	25	101		0
Aanleg verbindende bruggen Paddepoel	2021-2022	350	212	138		1		136
Aanplant bomen	2023-2024	700	659	41	1.512	290		1.263
Akoestische overlegplek	2024-2024				17			17
Bestemmingsplan Raadhuisplein	2019-2026	460	337	123		55		69
BIVI Bestemming Binnenstad / herinrichting Oost-West	2016-2023	24.263	22.868	1.395		15		1.381
BIVI Dudok aan het Diep	2019-2023	4.110	1.316	2.794		2.567		227
BIVI Herinrichting Grote Markt	2020-2023	14.000	10.870	3.130	775	3.386		518
BIVI Herinrichting Oosterstraat/Gelkingestraat (vbk)	2024-2024				450	388		62

BIVI Voorbereidingskrediet Herinrichting Rodeweeshuisstraat	2020-2021	1.094	917	177		127		50
Boothuis Havenwezen	2024-2024				60	16		44
Bovenwijkse voorzieningen Meerstad 2023	2023-2024	30.000	28.746	1.254		1.254		0
Bovenwijkse voorzieningen Meerstad 2024	2024-2025				12.875	12.875		0
Bushaltes Ring Zuid Haltes Brailleweg	2020-2021	35	0	35		0		35
Bushaltes Ring Zuid Haltes Vondellaan - Van Iddekingeweg	2020-2021	130	0	130		0		130
Circulariteitshub gemeente Groningen	2024-2024				1.800	140		1.660
Cricketpitch Kardingse	2024-2025				21	22	-1	0
De Suikerzijde Gebiedsontwikkeling	2022-2023	140.800	19.548	121.252		5.496		115.756
De Suikerzijde Parkeerconcept	2022-2023				10.700	0		10.700
De Suikerzijde Uitvoeringskrediet gebiedsontwikkeling (IMVA)	2020-2021	8.200	8.200	0		0	0	0
Diverse ommetjes kleine dorpen	2022-2022	450	121	329		289		40
Eerste fase Kardings Ontzet	2020-2021	330	129	201		8		194
Evenemententerrein Stadspark	2021-2022	1.950	1.703	247		232		15
Fietsbewegwijzering en herkenbaarheid doorfietsroutes	2023-2024	600	14	586		274		313
Fietspad Kerklaan	2021-2022	1.200	148	1.052	230	166		1.116
Fietspad Noordwillemskanaal Assen - Groningen	2018-2019	686	0	686		0		686
Fietsroute GRO-Leek Peizerweg	2020-2022	1.809	1.434	375		99		276
Fietsstraat Rummerinkhof Haren	2024-2025	0	0		606	102		504
Fietsstrategie(Fietspad Helperzoom, Midscheeps, Slimme route Hoofdstation)	2016-2016	4.900	3.935	965		-21		986
Floresplein Kloppend Hart	2023-2024	2.050	0	2.050		482		1.568
Frisse scholen	2021-2024	4.115	3.228	887		158		729
Gebiedsontwikkeling Reitdiepzone (+fietspad)	2018-2019	8.936	2.516	6.420		1.711		4.709
Gebiedsvisie Helpman-Noord	2023-2024	160	0	160		0		160
geluids niveaumeters 2024	2024-2024				50	19		31
Gresco Jaarkrediet	2015-2024	10.373	5.159	5.214		723		4.491
Gymzaal De Meet in Haren	2021-2022	3.325	2.850	475	162	636		0
Gymzaal Molukkenstraat	2020-2021	3.326	2.851	475		47	428	0
Harenerhof	2018-2019	209	145	64		0		64
Harenerholt veld 1	2024-2025				668	357		311
Herhuisvesting ivm verkoop Gotenburgweg 46	2016-2016	2.807	2.578	229		0		229
Herinrichting De Savornin Lohmanlaan	2024-2025				1.057	63		994
Herinrichting Europapark	2024-2025				4.671	603		4.068
Herinrichting Garmerwolde Dorpsweg	2022-2022	400	33	367		124		243
Herinrichting Lellens Borgweg	2022-2022	400	1	399		22		377
Herinrichting Lijzijde	2024-2025				750	0		750
Herinrichting MeerwegHaren	2024-2025				524	0		524
Herinrichting Nieuwe Boteringestraat	2021-2022	836	648	188		166		22

Herinrichting Vestdijklaan	2019-2020	738	546	192		0	192
Herinrichting Winneweer Stadsweg	2022-2022	500	5	495		-4	499
Herontwikkeling locatie St.Jansstraat/herhuisvesting VRIJDAG	2020-2021	50.100	6.090	44.010		6.111	37.899
Herziene exploitatiebegroting Paddepoel Zuidoost, grijs en groen	2016-2018	5.589	4.278	1.311		0	1.311
						0	0
Hoogkerk Korfbalveld 1	2024-2025				436	429	7
HOV-as west paterswoldseweg/koeriersterweg	2008-2020	14.517	13.978	539		0	539
						0	0
huisvesting lederz	2018-2021	39.700	33.475	6.225	-4.210	472	1.543
IMVA Sontweg, sloop Arriva-locatie	2021-2021	1.150	1.161	-11	332	127	194
IMVA Voorbereidingskrediet gebiedsontwikkeling De Held III	2020-2021	1.940	1.174	766	630	913	483
IMVA Voorbereidingskrediet gebiedsontwikkeling Stationsgebied-Zuid	2019-2026	3.930	2.871	1.059	950	878	1.131
IMVA Voorbereidingskrediet Haddingestraat	2024-2025				1.090	0	1.090
IMVA Voorbereidingskrediet Travertijnstraat (IMVA)	2022-2023	600	429	171	300	190	281
IMVA VV Woltersum Dorpsvernieuwing	2020-2021	100	72	28		-19	47
Ingebruikname extra lokaal St Michael	2019-2019	558	355	203		203	0
investering krediet							
KDS Bisschop Bekkers	2024-2024				9.920	1.371	8.549
Kermisexploitantenterrein	2020-2021	1.807	1.638	169		2	167
Kiosk Zaagmuldersweg	2021-2022	139	110	29	13	42	0
Klimaatadaptie Paddepoel	2019-2020	1.246	1.227	19		0	19
Koelinstallaties Hanzeplein	2024-2025				95	0	95
Kwaliteitsimpuls tijdelijk fietsparkeren binnenstad	2022-2023	170	100	70		0	70
Laadinfrastructuur gemeentelijk wagenpark	2020-2021	1.234	572	662		0	662
Maatregelen verkeersveiligheid 2016 - 2021	2016-2021	1.843	1.480	363		-308	671
Maatregelen Verkeersveiligheid 2018 aanvulling	2024-2024				250	249	1
Maatregelen Verkeersveiligheid 2024	2024-2024				1.200	39	1.161
Maatregelen verkeersveiligheid Eeldersingel	2021-2022	375	0	375		49	326
Maatregelen verkeersveiligheid Parallelweg Glimmen	2021-2022	65	0	65		49	16
Maatregelen verkeersveiligheid Paterswoldseweg	2021-2022	155	0	155		49	106
Meerstad Groene Wei Tersluis School	2018-2019	15.025	13.483	1.542	2.465	4.006	0
MFA De Wijert	2013-2019	9.915	9.811	104		6	97
Michi-Noekie Zaagmuldersweg	2021-2022	165	165	0		-9	9
						0	0
Mobiele bars Spot	2024-2025				70		70
Montessori Vaklyceum Groningen - Vervanging semi permanente lokalen	2019-2019	1.600	0	1.600		0	1.600
Netwerkanalyse auto-/fietsmaatregelen Groningen-Assen	2014-2015	6.624	5.337	1.287		0	1.287
						0	0

Netwerkanalyse HOV-maatregelen Groningen-Assen	2013-2017	15.312	15.006	306	-326	-23	3	
Nieuwbouw Kunstwerf	2017-2017	7.079	6.976	103		32	71	
Nieuwbouw OBS Brinkschool	2024-2026				15.063	0	15.063	
Nieuwbouw Villa B	2017-2021	930	883	47		0	47	
Oefenveld Sportpark Selwerd	2024-2025				325	248	77	
Openbare ruimte Treslinghuislocatie	2021-2022	330	209	121		0	121	
Opvanglocatie De Held III	2022-2023	1.700	1.519	181		665	-484	0
Opvanglocatie nieuwkomers						1.841		-1.841
Outdoor gym Gravenburg	2024-2025				65	23		42
Overname Activa fujitsu	2024-2024				2.814	2.814		0
Peter Petersenschool	2022-2022	2.600	2.543	57	243	300		0
Planvoorbereidingskrediet Paddepoelsterbrug	2022-2023	1.435	848	587	1.350	732		1.204
Programma OWH 2020: Aanschaf tijdelijke lokalen; Meerstad	2020-2020	4.131	4.021	110		0	110	0
Programma OWH 2022 - nieuwbouw/uitbreiding - Gestegen bouwkosten	2022-2022	1.828	0	1.828	-1.828			0
Programma OWH 2022 - nieuwbouw/uitbreiding - Zernike College, Montessori Vaklyceum	2022-2022	2.351	2.351	0	-149	-149		0
Programma OWH 2023	2023-2024	432	418	14		0		14
Programma OWH 2024	2024-2025				137	84		54
Programma OWH Aanvullend krediet gestegen bouwkosten scholen	2022-2022	3.249	0	3.249	1.595	0		4.844
Programma OWH Driebond Meeroevers	2018-2019	4.263	4.262	1	12	12		0
Rehabilitaties wegen 2017		375	225	150		0		150
Renovatie Mozaïek	2019-2022	856	566	290		188	0	102
Renovatie Van Houtenschool	2023-2024	250	111	139	3.163	58		3.244
Reservering prijspeil en PM-posten IHP	2019-2020	1.303	0	1.303		0		1.303
Reservering prijspeil-PM posten	2018-2019	531	0	531		0		531
Revitalisering Stadhuis	2017-2020	16.074	15.102	972		342		630
Risicobuffer Inpassingskosten aardbevingsregio	2022-2023	1.000	0	1.000		0		1.000
Sanering riolering 2020-2024	2020-2024	44.356	28.298	16.058	10.554	10.987		15.625
Snelheidsremmende maatregelen Eemskanaal Zuidzijde	2024-2025				240	22		218
Speelplekkenplan Lewenborg	2024-2024				100	74		26
Sporthal Selwerd innovatieve inrichting	2024-2024				91			91
Sporthal Selwerd upgrade basisinventaris	2024-2024				60			60
Sportpark Corpus den Hoorn veld 5	2024-2025				840	0		840
SPRZ 0 Scope uitbouw + indexering 2018	2018-2019	300	0	300				300
SPRZ 1 Groningen Spoorzone Prorail	2018-2023	64.639	34.155	30.484	8.087	14.583		23.988
SPRZ 1 Kwaliteitsimpuls fietsparkeren Hoofdstation	2021-2022	450	117	333		43		290
SPRZ 2 Mooi extra post NL locatie	2016-2017	14.900	2.577	12.323		2.204		10.119

SPRZ 3 Voorbereidingskrediet insnijding Emmaviaduct	2021-2022	900	650	250		232		18
Stadshavens 1 investeringsprogramma	2022-2023	131.089	3.030	128.059		2.101		125.958
Suikerzijderoute	2021-2024	16.000	11.844	4.156		3.076		1.080
Tijdelijk huisvesting scholenplan Groningen Noord	2023-2024	2.929	173	2.756		2.361		395
Toekomstvisie A-Kwartier	2016-2018	3.401	2.905	496		15		481
totaal EKZ (nacalculatie) / Woonschepenhaven	-2017	89.634	89.042	592		-81	0	673
totaal Grote Markt	..-2019	213.589	205.755	7.834		80		7.754
Transformatie Dilgtweg	2024-2025					1.800	0	1.800
Transformatie Zaagmuldersweg	2024-2025					3.500	0	3.500
Tunnel/Plein Stationsgebied Haren	2018-2019	10.917	10.701	216		4		211
Uitbreiding Fietsenstallingen P+R terreinen en bushaltes	2024-2024					937	50	887
uitvoeringskrediet Geluidswerende maatregelen Buitenhof	2022-2023	400	49	351		7		344
Uitvoeringsprogramma brandveilig gebruik gemeentelijke gebouwen	2021-2022	2.238	560	1.678	-1.653	12	12	0
Uitvoeringsprogramma Lopen, Fietsen en verkeersveiligheid 2023-2030	2023-2024	750	0	750		0		750
Uitwerking opdrachtenmodel laadinfrastructuur 2023	2023-2029	3.500	3	3.497		306		3.191
Vastellingvoorkeurstracé fietsroute spoorlijn Groningen - Sauwerd	2018-2019	6.000	2.377	3.623		3.325		298
Ventilatiennorm gymzalen	2023-2024	426	0	426		0		426
Verbeteren fietstunnels Westelijke Ringweg	2021-2022	920	344	576	35	80		531
Verbetering akoestiek gymaccommodaties	2024-2024					1.900	238	1.662
Verbetering fietspaden Haren - Glimmen	2022-2023	1.054	0	1.054		0		1.054
Verduurzaamings de Machinefabriek	2024-2025					2.840	120	2.720
Verduurzaming openbare verlichting Led armaturen 2019	2019-2021	3.200	3.067	133		167		-34
Verkeersveiligheid Vestdijklaan	2023-2024	700	0	700		261		439
Vernieuwing winkelcentrum Lewenborg	2024-2025					1.285	80	1.205
Vervanging 3 velden Esserberg	2023-2023	2.853	770	2.083		1.539		544
Vervanging gele stenen binnenstad	2018-2022	8.600	7.910	690		140		550
Vervanging Parkeerautomaten	2023-2024	4.000	0	4.000		1.264		2.736
Vervangingsinvesteringen 2019 - 2023 SO voertuigen	2019-2023	496	191	305		0		305
Vervangingsinvesteringen 2021 - 2023 Sport050 voertuigen	2021-2023	415	237	178		49		129
Vervangingsinvesteringen 2021 SPOT Groningen	2021-2021	484	475	9	4	9	5	0
Vervangingsinvesteringen 2022 lederz	2022-2022	285	17	268		189		79
Vervangingsinvesteringen 2022 SPOT Groningen	2022-2022	1.217	899	318		310	8	0
Vervangingsinvesteringen 2023 Dir FSH	2023-2023	92		92				92
Vervangingsinvesteringen 2023 Dir I & S	2023-2023	1.650	1.588	62		62		0
Vervangingsinvesteringen 2023 lederz	2023-2023	235	0	235				235

Vervangingsinvesteringen 2023 SPOT Groningen	2023-2023	1.615	924	691	45	609	126
vervangingsinvesteringen 2024	2024-2024				40	20	20
Vervangingsinvesteringen 2024 Dir FSH	2024-2024				1.151	1.009	142
Vervangingsinvesteringen 2024 Dir I & S	2024-2024				2.351	2.213	138
Vervangingsinvesteringen 2024 lederz	2024-2024				300		300
Vervangingsinvesteringen 2024 SPOT Groningen	2024-2024				1.374	1.338	36
vervangingsinvesteringen materieel 2021 Stadsbeheer	2021-2021	8.785	6.767	2.019		2.002	17
vervangingsinvesteringen materieel 2022 Stadsbeheer	2022-2022	7.016	1.920	5.096		3.075	2.021
vervangingsinvesteringen materieel 2023 Stadsbeheer	2023-2023	11.339	657	10.682		2.403	8.279
vervangingsinvesteringen materieel 2024 Stadsbeheer	2024-2024				9.183	1.821	7.362
Vervangingsinvesteringen openbare ruimte 2020-2021	2020-2022	13.748	10.837	2.911	210	0	3.121
Vervangingsinvesteringen openbare ruimte 2022-2024	2022-2031	7.361	3.040	4.321	8.986	10.122	3.185
VIP 2016 extra kk spp Corpus den Hoorn	2016-2016	600	548	52		50	2 0
Visie Martini Trade Park	2020-2021	1.500	0	1.500		0	1.500
Visie Stadslogistiek	2021-2022	400	343	57		8	49
Visie wijkposten em revitalisering Duinkerkenstraat 45	2024-2024				21.605	14	21.591
Voorbereidingskrediet Doorwaadbare Stad	2022-2023	1.350	465	885	1.500	1.133	1.252
Voorbereidingskrediet Fietsenstalling Grote Markt	2019-2021	200	93	107		0	107
Voorbereidingskrediet Klimaatadaptief LIFE Cool Square–Damsterpl	2022-2023	338	301	37		154	-117
Voorbereidingskrediet projecten onderwijshuisvesting	2020-2022	11.769	3.389	8.380	1.988	2.814	7.555
VV Grootschalige versterking /inpassingskosten Ten Boer		1.670	1.306	364		16	349
VV Herinrichting Koopmansplein		452	0	452		0	452
VV Krediet project Huis van Ten Post	2020-2021	250	168	82	10.407	251	10.238
VV Uitvoeringskrediet Woltersum	2020-2021	50	0	50		0	50
VV Versterkingsopgave school Woltersum	2020-2021	230	206	24	3.400	108	3.315
VV Voorbereidingskrediet dorpshart van Ten Post	2020-2021	250	41	209		0	209 0
WestEnd oefenveld	2024-2025				468	398	70
Wijkcentrum bij Van Houten	2024-2025				205	0	205
Wintergoud	2024-2025				40	40	0
Woonrijp woonwagenstandplaats + aankoop woonunit De Kring 15	2024-2024				100	87	13
WVN De Hoogte Herinrichting Spoorgroen	2024-2024				700	103	597
WVN Wijkvernieuwing De Wijert (Reviusstraat e.o.)	2023-2024	1.221	42	1.179		13	1.166
WVN Aanpak Beijumerweg	2024-2025				683	584	99
WVN De Hoogte Johan de Wittstraat	2024-2024				274	218	56

WVN Heerdenaanpak	2024-2025				2.000	0		2.000
WVN Herinrichting entreegebied MFC de Wijert & Helpman	2024-2025				105	8		97
WVN herinrichting Staringstraat	2024-2025				210	0		210
WVN Lewenborg JOP	2024-2025				75	0		75
WVN Uitvoeringsprogramma wijkvernieuwing	2019-2020	2.040	1.239	801		-93		894
WVN Wijkvernieuwing Selwerd oost/west	2020-2021	10.023	4.160	5.863	7.969	391		13.441
WVN Wijkvernieuwing Selwerd Zuid (herinrichting)	2021-2022	3.447	3.364	83		77		6
WVN Wijkvernieuwing Selwerd Zuid (Warmtenet)	2021-2022	2.300	0	2.300		2.534		-234
Zernikelaan (voorheen onderdeel van krediet GREX Zernike)	2018-2019	15.154	14.461	693		468		225
Zonnepanelen Zeefgebouw Suikerterrein	2021-2022	482	473	10		9		1
Eindtotaal		1.241.258	739.685	501.572	186.938	140.579	3.435	544.496

Grondexploitaties

Investerings grondexploitaties (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde Ultimo 31-12-2023	Bijbehorende VVZ 31-12- 2023	Verschuiving tussen (I)MVA en GreX	Vermeerderingen Vermindering 2024	Boekwaarde Ultimo 31-12-2024	Bijbehorende VVZ 31-12- 2024
OHZ Oosterhamrik.Boulevard	4.188	-		101	4.289	-
OHZ Antillenstraat	-2.757	-		-44	-2.801	-
OHZ Watergang	178	-		3	181	-
OHZ A- en B-locatie	4.899	-		78	4.977	-
OHZ C-locatie	127	-		2	129	-
OHZ OH-kade ZZ	1.186	-		24	1.210	-
OHZ Stadswerf	2.843	-		45	2.888	-
OHZ Paradijsvogelstraat	4.011	-		64	4.074	-
OHZ Struisvogelstraat	3.106	-		51	3.157	-
OHZ Alva Laval	4.033	-		64	4.097	-
OHZ v. Starkenborgh	3.238	-		51	3.289	-
OHZ Bornholmstraat	1.925	-		31	1.955	-
OHZ Tijdelijk Beheer	80	-		-58	22	-
OHZ Wielewaalplein	-269	-		-4	-273	-
Totaal Oosterhamrikzone	26.789	-24.886		408	27.196	-24.546
Europapark	-3.375	-		402	-2.973	-
Europapark Euroborg	26.761	-		426	27.187	-
Europapark De Linie	16.026	-		255	16.281	-
Europapark Kantoren	-1.230	-		-20	-1.249	-
Europapark Skivijver	600	-		10	610	-
Totaal Europapark	38.783	-40.827		1.072	39.855	-41.192
Grote Markt	-318	-		17	-301	-
Grote markt vindicat	-0	-		-	-0	-
Totaal Grote Markt	-318	-		17	-302	-
Ciboga	25.719	-28.483		1.297	27.017	-28.425

Reitdiep fase 3/4	-2.499	-	431	-2.068	-
Piccardthof/Terborglaan	-1.082	-	-17	-1.100	-
Eemspoort	-1.226	-	516	-710	-
Eemspoort Zuid / Roodehaan (Milieuboulevard II)	10.094	-2.045	-2.051	8.043	-1.502
Zernike	3.727	-	1.077	4.804	-
Westpoort (Hoogkerk-West)	20.726	-	-3.091	17.635	-
Reitdiepzone WRW	0	-	-	0	-
De Velden (Oosterparkstadion)	-5	-	5	-0	-
Helpermaar	-14	-	-3	-17	-
Uitvaartcentrum/Crematorium AB	-106	-	-2	-108	-
Dijkshorn	6	-	61	68	-
Nesciopark	925	-71	-980	-55	-
Stationsgebied	664	-	346	1.011	-
Friesestraatweg 181	1.700	-1.038	89	1.789	-2.470
Alo-locatie	11.735	-5.987	280	12.015	-5.944
Hart van Ten Boer	-0	-74	-260	-260	-75
Ten Post - Nije Buurt	-531	-211	-27	-558	-216
KET - Bornholmstr. nst nr. 50	-	-	3	3	-
Theda Mansholt locatie Haren	-123	-	7	-116	-
Westpoort Fase II	10.201	-	-16.330	-6.129	-
Woonwagenlocatie Kermisexpl	112	-420	49	161	-1.278
Grex Nelf-terrein	-	-	315	1.280	1.595
Woltersum schoollocatie grex	-	-	-0	-0	-
	145.275	-104.042	315	-15.823	129.768
					-108.221

Intensiveringen

Deelpr.	Intensiveringen voor 2024 (incidenteel)	Oorspronkelijk bedrag	Besteed	Vrijval	Reserve EB
01.1 Economie en werkgelegenheid	Plan- en investeringskosten Stadspark en Drafbaan	500	23	477	
01.1 Economie en werkgelegenheid	Handhaving op het water	140	140	0	
01.1 Economie en werkgelegenheid	Stadse monumenten Groninger Monumentenfonds (GMF)	500	0	500	
01.1 Economie en werkgelegenheid	Dekking vrijval SIF	-1.000	-1.000	0	
01.2 Mobiliteit	Fietsparkeren (stalling zuid en west)	150	0	150	
01.2 Mobiliteit	Alternatief Vervoer Binnenstad	100	100	0	
01.2 Mobiliteit	Operatie Ingebruikname Julianaplein	500	500	0	
01.2 Mobiliteit	Verkenning en realisatie station De Suikerzijde	750	750	0	
01.3 Wonen	Energietransitie	4.000	4.000	0	
01.3 Wonen	Circulaire economie	400	124	276	
01.3 Wonen	Routekaart verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	200	200	0	
01.3 Wonen	Flexwonen	4.500	0	4.500	
01.3 Wonen	Dekking uit bouwleges	-1.000	-1.000	0	
01.3 Wonen	Investerings VTH ten gevolge invoering omgevingswet	1.000	1.000	0	
01.3 Wonen	Wettelijke taak informatie verzoeken/Woo verzoeken.	135	135	0	
01.3 Wonen	Implementatie Omgevingswet	800	800	0	
02.1 Kwaliteit leefomgeving	Voedsel- en eiwittransitie, visie landelijk gebied, landbouwtransitie	450	362	88	

02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	Vervangingsinvesteringen en aanvullend groot onderhoud incidenteel	360	360	0
02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	Fietsparkeren	1.000	1.000	0
02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	Extra capaciteit toetsing werkzaamheden zuidelijke ringweg	103	103	0
02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	Realisatie Samenhangende objectenregistratie	86	86	0
02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	Hogere kosten onderhoud openbare ruimte door Toelage onregelmatige dienst (TOD)	50	50	0
02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	Afval en circulariteit	110	110	0
02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	Meerkosten Waterstof	31	31	0
02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	Groenparticipatie	125	64	61
02.2 Veiligheid	Schatting max. effect pensioenvoorziening Veiligheidsregio	677	677	0
02.2 Veiligheid	Overlastcoördinator	128	68	60
02.2 Veiligheid	Woontoezicht / pandenbrigade	682	682	0
02.2 Veiligheid	Betaald voetbal	95	70	25
02.2 Veiligheid	Extra toezicht en handhaving VTH	384	384	0
02.3 Grondzaken en overige economie	Budget strategische eigendommen en verwervingen (onttrekking AR)	2.500	0	2.500
03.1 Werk en inkomen	Vroegsignalering	-125	0	-125
03.1 Werk en inkomen	Rijksmiddelen (POK) en projectleider opvangen binnen programma	-5	0	-5
03.1 Werk en inkomen	Actualisatie meerjarenprogramma Werk & Participatie	1.080	1.080	0
03.1 Werk en inkomen	Resterende middelen voor bijzondere bijstand aan studenten	-700	0	-700
03.1 Werk en inkomen	Uitvoeringskosten hersteloperatie gedupeerden kindertoeslagenaffaire	85	85	0
03.1 Werk en inkomen	Eenmalige korting dierenartskosten	35	35	0
03.1 Werk en inkomen	Gesubsidieerde instellingen	117	117	0
03.1 Werk en inkomen	Capaciteit maatschappelijke opgaven sociaal domein	161	161	0
03.2 Onderwijs	Rijksmiddelen (POK) en projectleider opvangen binnen programma	-5	0	-5
03.2 Onderwijs	Rijksmiddelen Rijke schooldag	-560	0	-560
03.2 Onderwijs	Accommodaties Bewegingsonderwijs en Binnensport, akoestiek	160	160	0
03.2 Onderwijs	Dekking uit reserve accres instellingen	-165	0	-165
03.2 Onderwijs	Gesubsidieerde instellingen	48	48	0
03.2 Onderwijs	Capaciteit maatschappelijke opgaven sociaal domein	110	110	0
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Woonzorgvisie: Samenwerking woningcorporaties	50	12	38
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Veiligheid voor vrouwen en jongeren (nieuw)	50	50	0
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Ondersteuning mantelzorgers	150	150	0
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Voorinvesteringen Samen	500	500	0
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Rijksmiddelen (POK) en projectleider opvangen binnen programma	-56	0	-56
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Frictiebudget nieuwe visie sociale basis en soc.cult accommodaties	100	10	90
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Kind aan huis	100	100	0
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Aanpak overlast door Houtrook: inzet GGD	71	0	71
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Roze zaterdag 2024	75	75	0
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Definitieve oplossing naschoolse opvang voor kinderen met een beperking	200	200	0
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Dekking uit jeugdmiddelen en onderwijsmiddelen	-200	0	-200

03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Schakelvoorziening onderwijs- jeugdhulp (Koepeltje Bedum)	66	66	0	
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Aanvullende inzet JGZ verzuim	150	150	0	
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Dekking preventie met gezag	-150	0	-150	
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Dekking uit reserve accres instellingen	-2.541	0	-2.541	
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Gesubsidieerde instellingen	2.551	2.551	0	
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Capaciteit maatschappelijke opgaven sociaal domein	761	761	0	
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Jongerenparticipatie	50	50	0	
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Mentale gezondheid jongeren	200	200	0	
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Aanpak vroegsignalering	400	200	200	
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Aansluiten programma opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO)	210	183	27	
03.4 Sport en bewegen	Herontwikkeling Kardingse – tijdelijke verlenging gebruik huidig complex	-574	-574	0	
03.4 Sport en bewegen	Rijksmiddelen (POK) en projectleider opvangen binnen programma	-5	0	-5	
03.4 Sport en bewegen	Plankosten toekomst Kardingse	1.000	0	1.000	
03.4 Sport en bewegen	Atletiekbaan	80	80	0	
03.4 Sport en bewegen	Dekking uit beschikbare middelen begroting sport	-80	-80	0	
03.4 Sport en bewegen	Particuliere zwembaden Ten Boer (incl. sporthal), Hoogkerk en Haren	250	35	215	
03.4 Sport en bewegen	Dekking uit reserve accres instellingen	-78	0	-78	
03.4 Sport en bewegen	Gesubsidieerde instellingen	78	78	0	
03.4 Sport en bewegen	Capaciteit maatschappelijke opgaven sociaal domein	90	90	0	
03.5 Cultuur	Nieuwbouw Martiniplaza: planvoorbereidingskosten	500	66	434	
03.5 Cultuur	Groene evenementen	100	100	0	
03.5 Cultuur	Rijksmiddelen (POK) en projectleider opvangen binnen programma	-5	0	-5	
03.5 Cultuur	Verzelfstandiging CKC (bijna onontkoombaar)	30	30	0	
03.5 Cultuur en evenementen	Shelfish	40	40	0	
03.5 Cultuur en evenementen	Dekking uit reserve accres instellingen	-1.516	0	-1.516	
03.5 Cultuur en evenementen	Gesubsidieerde instellingen	1.506	1.506	0	
03.5 Cultuur en evenementen	Fair practice code	49	0	49	
03.5 Cultuur en evenementen	Compensatie stijging lonen en prijzen Martiniplaza	500	500	0	
03.5 Cultuur en evenementen	Verlengen talentregeling	120	120	0	
03.5 Cultuur en evenementen	Capaciteit maatschappelijke opgaven sociaal domein	117	117	0	
04.1 Dienstverlening	Realisatie Samenhangende objectenregistratie	46	46	-1	
04.1 Dienstverlening	Dienstverlening Burgerzaken locaties Burgerzaken	392	392	0	
04.2 College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing	Democratische vernieuwing en participatie	200	200	0	
04.2 College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing	Wijkvernieuwing: uitvoering (incidenteel)	1.500	1.500	0	
04.2 College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing	Wijkontwikkeling programma	1.830	1.830	0	
04.2 College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing	Gebiedsgericht werken	0	0	0	654
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Extra inzet onderbrengen in bouwleges	-1.635	-1.635	0	
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Extra inzet VTH voor uitvoering Omgevingswet	1.310	1.310	0	
04.4 Overhead en ondersteuning organi	Plankosten Lelylijn	250	523	-273	

totaal	27.523	23.147	4.376	654

Samenwerkingsverbanden

Omschrijving middelen (bedrag x 1,000 euro)	Beschikbaar in 2024	Ingezet in 2024	Beschikbaar voor 2025
Akkoord van Groningen	1.250	603	647
Actie centrum voor Veiligheid en Zorg (Veiligheidshuis)	1.955	1.727	228
Werk In Zicht (WIZ)	5.843	10.192	-4.349
Maatschappelijke opvang	29.662	24.460	5.202
Vrouwenopvang	10.196	8.979	1.217
Transformatie Sociaal Domein Jeugd	581	463	118
Laaggeletterdheid	308	295	13
	49.795	46.719	3.076

Incidentele middelen gemeentefonds

Omschrijving middelen (bedrag x 1,000 euro)	Beschikbaar in 2024	Ingezet in 2024	Beschikbaar voor 2025 via resultaatbestemming
Sociale voorzieningn Groningen	629	391	238
Aanpak armoede en schulden	896	896	0
BRP experiment	2	2	0
Concerneffect	-2.850	-2.850	0
Digitaal Stelsel Omgevingwet	-150	-150	0
Effecten meicirculaire	14.984	14.984	0
Einde lening inburgeringplicht	8	8	0
Handelsregister	-14	-14	0
Impact analyse NPLV	12	12	0
Ketensystemen jeugd	-10	-10	0
Maatschappelijke begeleiding	7	7	0
Uitvoeringskosten omgevingswet	16	16	0
Voorschoolse voorzieningen	-5	-5	0
Bijzondere bijstand/vroegsignalering	1.137	0	1.137
Alleenverdienersproblematiek	156	156	0
Bijzondere bijstand	613	613	0
Bijzondere bijstand studenten	215		215
Flankerend beleid energiearmoede	1.131	237	894
Landelijke aanpak adreskwaliteit	66	66	0
Veilige steden	30	28	2
LHBTI beleid regenboogsteden	20	18	2
Beschermd wonen	-194	-194	0
Maatschappelijke opvang	140	140	0
Rijksvaccinatieprogramma	77	77	0
Vrouwenopvang	114	114	0
Antidiscriminatie voorziening	33	2	31
Beschermd wonen - lpo bijstelling	1.986	1.986	0

Besparingsverlies Jeugd	0	0	0
Brede aanpak dak- en thuisloosheid	2.848	2.848	0
Compensatieregeling Voogdij 18+	27	27	0
Compensatieregeling Voogdij/18+	-410	-410	0
Compensatieregeling Voogdij18+	0	0	0
Gezond in de stad	182	182	0
IU Beschermd wonen	4.207	4.207	0
Kinderen in een AZC	20	20	0
Kinderen in een AZC (2023)	20	20	0
Kwaliteitseisen kinderopvang	19	0	19
Landelijke vreemdelingenvoorz	-239	-239	0
Leerlingenvervoer Oekraïne	175	175	0
Lpo-bijstelling Voogdij 18+	25	25	0
Maatschappelijke opvang	103	0	103
Maatschappelijke opvang, 2022 en 2023	96	15	81
Meerkosten Oekraïne sociaal domein	184	184	0
Nationaal Actieplan dakloosheid	2.505	0	2.505
Nationaal actieplan dakloosheid	2.513	0	2.513
Niet beoogde kosten jeugdzorg	-447	-447	0
Sociale voorzieningen Groningen	250	250	0
Taal voor ontheemden Oekraïne	179	179	0
Vrouwenopvang	-13	-13	0
Vrouwenopvang, 2023	4	4	0
Werkdrukverl jeugdbescherming	478	478	0
Wmo hulpmiddelen	68	68	0
Landelijke aanpak adreskwaliteit	66	66	0
Goed verhuurderschap	394	124	270
Wet betaalbare huur	208	0	208
Bodembescherming	411	411	0
Wet bodembescherming	450	298	152
Weerbare gemeenschappen	35	0	35
Wet visueel beperkten	-21	-21	0
Begeleiding jongeren naar werk	596	596	0
Versterking arbeidsmarktregio's	1	1	0
Compensatie WSW minimumloon	230	230	0
asiel (inburgering)	263	263	0
Begeleiding jongeren naar werk	202	202	0
dichterbij dan je denkt	42	42	0
Doelgroepspecifieke aanpak	137	137	0
Einde lening inburgeringsplicht	23	23	0
IU Participatie	903	903	0
Maatschappelijke begeleiding	131	131	0
Sectorale ontwikkelpaden	85	85	0
Breed offensief	383	383	0

Crisisdienstverlening	665	665	0
Compensatie WSW minimumloon	160	160	0
IU Participatie	2.053	1.076	977
Brede aanpak dak- en thuisloosheid	1.135	1.135	0
Extra begeleiding dak- en thuislozen	427	427	0
Lokaal cultuuraanbod	200	200	0
Maatschappelijke opvang	2.985	2.985	0
Versterken sociale basis	112	112	0
Kerkenvisies	18	-10	28
Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	389	0	389
	44.526	34.727	9.799

Meerjarige exploitatieprojecten

Omschrijving project (Bedrag x 1,000 euro)	Tijdsplanning project	Totaal beschikbare budget	Realisatie voorgaande jaren	Budget 2024	Realisatie 2024	Vrijval 2024	Resultaat bestemming 2024	Budget resterende looptijd
Implementatie Omgevingswet	2016-2024	5.059	4.009	1.050	1.152	-102	0	0
Budget Knoop Groningen	2016-2024	14.900	5.500	0	0	0	0	9.400
Programma transitie DIV	2019-2024	7.500	7.756	456	200	-456	0	0
Fonds Dijkpark	2018-2024	128	7	121	0	0	121	121
Opruimen SBR korrels kunstgrasvelden	2020-2029	1.942	555	815	352	0	463	1.035
Stadhuis, tijdelijke huisvesting	2018-2024	1.420	1.139	205	112	0	93	169
Herstelagenda Groningen vooruit	2021-2024	3.500	3.281	219	99	120	0	0
Uitvoeringsprogr. brandveilige gem. gebouwen	2021-2024	1.895	721	1.174	349	825	0	0
Visie Martiniplaza	2021-2024	300	194	106	106	0	0	0
Biodiversiteit Stadspark	2021-2024	285	122	163	54	0	109	109
Podium D (voorheen E-Suite)	2021-2027	8.444	2.078	2.377	482	0	1.895	5.884
Wet Open Overheid	2021-2027	1.490	142	789	146	0	643	1.202
Wietexperiment (gesloten coffeeshop)	2020-2030	890	29	52	35	0	17	826
Vervanging Dafinci	2023-2027	9.000	234	1.774	1.110	0	664	7.656
Aanpak Herwinnen Openbare Ruimte Schildersbuurt & Westerhaven	2022-2023	370	220	150	0	0	150	150
Verduurzaming maatschappelijk vastgoed	2023-2026	2.100	0	1.314	313	0	1.001	1.787
uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond	2016-2030	12.954	12.214	740	587	0	153	153
Uitvoering Noodpakket energiekosten	2024-2025	650	0	650	333	0	317	317
Actieplan huiselijk geweld	2024-2028	2.750	150	850	356	0	494	2.244
Lutje Leidraad	2024-2027	300	0	100	5	0	95	295
Afval BOR 24	2024-2025	2.367	0	1.857	1.319	0	538	1.048
totaal		78.244	38.351	14.962	7.110	387	6.753	32.396

Kapitaallasten

Immateriële vaste activa (bedragen x 1.000 euro)	Afschrijving 2024	Rente 2024
Kosten onderzoek & ontwikkelingen	31	153
Spp Engelbert	16	5
Totaal immateriële vaste activa	47	158

Materiële vaste activa (bedragen x 1.000 euro)	Afschrijving 2024	Rente 2024
Gronden en terreinen	0	2.418
Woonruimten	0	0
Bedrijfsgebouwen	15.468	10.032
Grond, weg & waterbouwkundige werken	6.412	3.808
Vervoersmiddelen	3.370	286
Machines, apparaten en installaties	4.998	444
Totaal overige materiële vaste activa	19.062	9.155
Totaal materiële vaste activa	49.310	26.143

Financiële vaste activa (bedragen x 1.000 euro)	Aflossing 2024	Rente 2024
Totaal woningbouwleningen	5.414	1.479
Totaal deelnemingen	15.715	5.857
Overige verbonden partijen	0	0
Overige langlopende leningen	1.408	164
Totaal financiële vaste activa	22.537	7.500

SIF-middelen

Overzicht SIF (bedragen x 1 euro)	Deel programma	Begroting 2024	Realisatie 2024	Afwijking
Intensiveringsmiddelen RE	1.1	1.350	1.482	-132
Suikerzijde	1.1	2.920	1.542	1.378
Intensiveringsmiddelen Mobiliteit	1.2	4.315	4.165	150
Uitvoeringsprogramma mobiliteitsvisie	1.2	1.000	1.000	0
Binnenstadsprogramma	1.2	935	991	-56
Ringsparen	1.2	454	211	243
Intensiveringsmiddelen Wonen	1.3	1.347	2.871	-1.524
Intensiveringsmiddelen GGE	1.3	8.832	7.977	855
Accu Duinkerkenstraat	1.3	435	4	431
Circulaire Economie	1.3	697	124	573
Volkshuisvestingsfonds	1.3	500	166	334
Flexwonen	1.3	4.500	0	4.500
Meer betaalbare woningen	1.3	854	1	853

Actieplan Sociale Huur	1.3	500	100	400
Skeave Huse	1.3	595	109	486
Intensiveringsmiddelen Leefkwaliteit	2.1	1.794	1.493	301
Cultuurwaardering	2.1	742	395	347
Plan- en investeringskosten Stadspark	2.1	945	468	477
Tijdelijke fietsmaatregelen	2.1	1.073	797	276
Wijkvernieuwing	4.2	72.30	6.042	1.188
Wijkvernieuwing	4.2	1.500	1.500	0
Overig SIF	Divers	2.503	2.723	-220
Taakstelling SIF	1.2	-200	0	-200
SIF plankosten	Divers	5.010	2.982	2.028
totaal SIF		49.831	37.143	12.688

Vennootschapsbelasting

Inleiding

Gemeenten zijn belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting voor zover zij een onderneming drijven. De Gemeente Groningen dient jaarlijks een aangifte vennootschapsbelasting in met daarin de onderdelen die als een ondernemingsactiviteit zijn aangemerkt. Er lopen tussen de gemeente Groningen en de Belastingdienst bezwaarprocedures op het gebied van de ondernemingsactiviteit reclameopbrengsten en de belastingrente over de jaren 2016 tot en met 2023. De bezwaren van de gemeente Groningen worden aangehouden totdat de Hoge Raad uitspraak heeft gedaan op vergelijkbare procedures. Binnen de gemeente zijn verschillende werkbeschrijvingen en systemen ingericht om te voldoen aan onze fiscale verplichtingen.

Voldoen aan fiscale verplichtingen en proces

Het indienen van de Vpb-aangifte en indienen van bezwaar-, en beroepschriften is een taak van het SSC. Hierbij wordt samengewerkt met de lijnorganisatie voor fiscaal relevante kennis van de bedrijfsvoering en het aanleveren van informatie. De toets of een activiteit moet worden aangemerkt als onderneming, het aangifteproces en de vastlegging daarvan is ingericht en er zijn werkbeschrijvingen. Hiermee borgen we dat nieuwe activiteiten worden getoetst op mogelijke Vpb-effecten en volledige en juiste aangiften worden ingediend. De aangiftes worden ingediend door een externe belastingadviseur. De gemeente is verantwoordelijk voor het aanleveren van de juiste informatie en deze worden verwerkt tot een juiste aangifte. De aangifte wordt gecontroleerd door het fiscale team en binnen de geldende mandaten geaccordeerd door verantwoordelijk manager.

Vennootschapsbelastingplicht parkeerbedrijf

Tot 2024 was er discussie over de kwalificatie van het parkeerbedrijf. In afstemming met de Belastingdienst vormt het parkeerbedrijf tot en met 2023 geen ondernemingsactiviteit meer, omdat de resultaten negatief zijn. Wanneer de resultaten weer dusdanig positief zijn en wanneer ook voor alle andere aspecten sprake is van een onderneming, zal het parkeerbedrijf weer onderdeel worden van de aangifte vennootschapsbelasting. De aanslagen 2016 t/m 2022 zijn conform deze afspraak herzien en er heeft een teruggaaf van vennootschapsbelasting plaatsgevonden.

Vennootschapsbelastingplicht ten aanzien van het Grondbedrijf en Meerstad

De gemeente Groningen heeft beoordeeld en geconcludeerd dat haar gemeentelijke grondexploitaties gezamenlijk één fiscale activiteit vormen die niet als fiscale onderneming kwalificeert. De belastingdienst heeft de aanslagen opgelegd conform dit uitgangspunt. Door de wijze waarop de VPB plicht voor lokale overheden is

geregeld, kan het (eventuele) negatieve resultaat van de grondexploitaties niet worden gesaldeerd met de positieve resultaten van andere activiteiten.

Het fiscale resultaat is gebaseerd op de huidige inzichten met toepassing van de op dit moment geldende regelgeving, de door het Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden (SVLO) gepubliceerde handreiking en jurisprudentie. Ten aanzien van de fiscale positie bestaat desondanks een aantal onzekerheden die samenhangen met eerder genoemd verschil in interpretatie van de wet, waarover bezwaarprocedures lopen. Dit kan voornoemde conclusie over de Vpb-plicht beïnvloeden.

Wettelijke indicatoren

De gegevens van onze wettelijke indicatoren zijn conform wet en regelgeving opgenomen op de website ["Waar staat je gemeente"](#). Besluit begroting en verantwoording.

Bestuur

College van Burgemeester en wethouders

Burgemeester Mirjam van 't Veld

Openbare Orde en Veiligheid, Toezicht en Handhaving openbare ruimte, Nationaal Programma Groningen, Externe betrekkingen en Stedenbanden, Regionale Samenwerking, Media en Communicatie, Coördinatie Akkoord van Groningen, Asielbeleid in relatie tot Veiligheidsberaad, Algemene Zaken, Gemeentearchief

Mirjam Wijnja (GroenLinks)

Financiën, Personeel en Organisatie, Gebiedsgericht werken en democratische vernieuwing, Beheer en onderhoud, Groen en Klimaatadaptatie, Wijkwethouder Binnenstad

Carine Bloemhoff (PvdA)

Onderwijs, Werk en Participatie, Arbeidsmarktbeleid, Economische Zaken, Internationale Handel en Samenwerking, Toerisme en Recreatie, Haven en Marktwezen, Wijkwethouder Oude Wijken

Kirsten de Wrede (PvdD)

Landbouw en Platteland, Eiwittransitie, Natuur en Ecologie, Dieren Circulaire Economie, Cultuur, Dorpswethouder Haren en omgeving

Eelco Eikenaar (SP)

Sociale Wijkvernieuwing, Zorg en Wonen, Huishoudelijke hulp, Armoede, Inkomen en Schulden, Accommodatiebeleid, Wijkwethouder West

Inge Jongman (ChristenUnie)

Zorg en Welzijn, Beschermd Wonen en Opvang, Ouderen, Sport en Bewegen, Versterking en Herstel, Dorpswethouder Ten Boer en omgeving

Philip Broeksma (GroenLinks)

Energietransitie, Verkeer en Vervoer, Publieke dienstverlening en ICT

Rik van Nijenhuis (PvdA)

Ruimtelijke ordening, Wonen, Fysieke Wijkvernieuwing, Grondzaken, Maatschappelijk vastgoed, Wijkwethouder Oost

Manouska Molema (GroenLinks)

Jeugd en Jeugdhulp, Volksgezondheid, Zorg en Veiligheid, Integratie en Emancipatie, Asielzaken, Evenementen, Wijkwethouder Zuid

Christien Bronda

Gemeentesecretaris

Gemeenteraad

Jeffry van Hoorn
GroenLinks
[Fractievoorzitter](#)

Benni Leemhuis
GroenLinks

Elte Hillekens
GroenLinks

Femke Folkerts
GroenLinks

Tim van de Vendel
GroenLinks

Sophie Middelhuis
GroenLinks

Justine Jones
GroenLinks

Peter Swart
GroenLinks

Ceciel Nieuwenhout
GroenLinks

Rita Pestman
PvdA

Joren van Veen
PvdA
[Fractievoorzitter](#)

Rozemarijn Gierkink
PvdA

Rico Tjepkema
PvdA

Jahir Scoop
PvdA

Irene Huitema
PvdA

Mirjam Gietema
D66

Andrea Poelstra-Bos
D66

Jim Lo-A-Njoe
D66
[Fractievoorzitter](#)

Maria Martinez Doubiani
D66

Tom Rustebiel
D66

René Staijen
Groep Staijen

Niels Hilboesen
Stadspartij 100% voor Groningen

Hans Moerkerk
Stadspartij 100% voor Groningen

Yaneth Menger
Stadspartij 100% voor Groningen
[Fractievoorzitter](#)

Wesley Pechler
Partij voor de Dieren

Janette Bosman
Partij voor de Dieren
[Fractievoorzitter](#)

Bart Hekkema
Partij voor de Dieren

Terence van Zoelen
Partij voor de Dieren

**Hans
de Waard**
SP

[Fractievoorzitter](#)

**Daan
Brandenburg**
SP

**Floor
Mertens**
SP

**Jurrie
Huisman**
SP

**Elisabeth
Akkerman**
VVD

**Rik
Heiner**
VVD

**Ietje
Jacobs-Setz**
VVD

[Fractievoorzitter](#)

**Wieke
van Heteren**
Student en
Stad

**Pablo
Vermerris**
Student en
Stad

**Olivier
van Schagen**
Student en Stad
[Fractievoorzitter](#)

**Etkin
Armut**
CDA

**Jalt
de Haan**
CDA
[Fractievoorzitter](#)

**Laurent
Dwarshuis**
CU

**Peter
Rebergen**
CU
[Fractievoorzitter](#)

**Evelien
Bernabela**
Partij voor het
Noorden

**Leendert
van der Laan**
Partij voor het
Noorden
[Fractievoorzitter](#)

**Kelly
Blauw**
PVV
[Fractievoorzitter](#)

**Mirjam
van 't Veld**
Burgemeester

**Josine
Spier**
Griffier